

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
RAJAPRUK UNIVERSITY

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2566) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการระหว่างคณาจารย์ นิสิต/นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป วารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิชาการจำนวน 2 บทความ บทความวิจัยจำนวน 30 บทความจากสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีคุณค่าต่อการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพ ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงหรือนำไปใช้ต่อยอดงานวิจัยและพัฒนาศาสตร์ในด้านต่าง ๆ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในฉบับนี้ทุกบทความได้ผ่านการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้องกับบทความ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่กองบรรณาธิการให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณาผลงานทางวิชาการเพื่อให้ทุกๆบทความมีคุณภาพตามมาตรฐานทางวิชาการ ขอขอบคุณผู้เขียนที่ได้ส่งบทความลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ และท้ายสุดขอขอบพระคุณผู้อ่านทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและให้ความสนใจในการติดตามอ่านวารสารของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง หากท่านมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวารสารฉบับนี้สามารถส่งข้อเสนอแนะมาที่ ejournal@rpu.ac.th หรือ Line ID: 0863752731 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวารสารฯ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการขอเชิญชวนผู้สนใจทุกท่านร่วมส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยสามารถศึกษาคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเพื่อจัดส่งได้ที่เว็บไซต์ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu>

อรุณี สำเภาทอง

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

อรุณี สำเภาทอง

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

เชาว์ โรจนแสง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
นิรมล บางพระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
พนารัตน์ ปานมณี	เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
พินิจ ทิพย์มณี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
สมจิตต์ สุพรรณทัศน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
สิริวรรณ ศรีพหล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ฉัตยาพร เสมอใจ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
พลสิทธิ์ ศรีศิริ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
พานิช บัวสำอาง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาก่อนการจบความวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

กรัณย์พัฒน์ อิมประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
กุลยา อุปพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
โกสุม สายใจ	อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
เจษฎา ความคั่นเคย	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ฉัตยาพร เสมอใจ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ฉัตรพล มณีกุล	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ชนทัต บุญรัตนกิตติภูมิ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
ชเนตตี พุ่มพฤษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ชุตินันท์ จันทรเสนานนท์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1
เชาวน์มนัส ประภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ณัฐวุฒิ วิเศษ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ดรุณี มูแก้ม	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทิวต์ มณีโชติ	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ธัญปวีณ์ รัตน์พงศ์พร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ธิปไตย โสถถิวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
นภาพรรณ เนตรประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
นฤมล สุ่มสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยธนบุรี
นิติศักดิ์ ไพโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ปวีรรต สมนึก	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
พงศ์ศรัณย์ พลศรีเลิศ	เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
พิธาน แสงนากดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เพ็ญศรี ฉิรินัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ภัทราวดี มากมี	มหาวิทยาลัยบูรพา
เมธี พันธุ์วาท	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เมษา นวลศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เรวดี ศักดิ์ดุยธรรม	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
วราพร เอราวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
วิภาวดี ทุปยะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เศรษฐวิรุทธิ์ คงกะพันธ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ไศยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล	มหาวิทยาลัยเซาท์อีสต์บางกอก
สมรศรี คำตรง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
สมศักดิ์ ตันตาศนี	มหาวิทยาลัยธนบุรี
सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยเมธารัตน์
สุทินันท์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
สุนทร สุทองหล่อ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
สุภา ทองคง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
สุรศักดิ์ บุญอาจ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
สุวรรณมา คุณดิลกณัฐวสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อธิวัฒน์ เจียวิวรรณกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง
อนันต์ ธรรมชาลัย	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อนุวัฒน์ การลัก	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อัจฉรา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อาภรณ์ อินฟ้าแสง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
อุทัยทิพย์ เจียวิวรรณกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
อุทุมพร อยู่สุข	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

สารบัญ

บทความวิชาการ

- ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามหลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
: สุนันทา สังขทัศน์ 1
- แนวทางการจัดการขยะในจังหวัดสมุทรปราการโดยใช้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน
: สายัน เผื่อยา, สมพร เพ็ญจันทร์, เพ็ญศรี ฉิรินัง และ อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ 15

บทความวิจัย

- ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย
: วินุสรา ตาแสน และ อนงค์ ไตรวัลย์ 30
- รูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย
: สมบัติ บุญประจรรณ, อมร อุดมสุวรรณ และ ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์ 47
- อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ในอุตสาหกรรมยานยนต์ เขตอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง
: อภิขยา กัลยา และ จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงศ์ 67
- การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
: คุณัญญา เบญจวรรณ, ประภัสน์ กลีบประทุม และ อนันธิตรา ดอนบรรเทา 83
- ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
: จินดาวรรณ อำพรสวัสดิ์ และ จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทร 95
- ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น
: ยุภาวดี ศรีสงคราม และ นิติพล ภูตะโชติ 111
- การสร้างกิจการเพื่อสังคมเพื่อการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ
: สิริยา จิตพิณมมาศ, พันธ์ ต้องการพานิช, สกลพัฒน์ โชติปัทมพันธ์ และ ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ 125
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
: นิตยา ชันเดช และ ธารัตน์ มาลัยแก้ว 141

- การประยุกต์เทคนิคบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุในกระบวนการจัดการคลังสินค้า สำหรับบริษัท XYZ
: มนต์ทิพย์ จันทราทิพย์, ธารทัศน์ โมกขมรรคกุล และ วิลาสินี วงศ์แก้ว 155
- ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน
สหวิทยาเขตราชนครินทร์
: นลินรัตน์ เอี่ยมศิริธร และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ 170
- ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับดักแล็กกับการกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
: ไพสรณ์ สูงสมบัติ 184
- สถานะแวดล้อมทางธุรกิจที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อม จังหวัดนนทบุรี
: ณ.ชนม์ ประยูรวงศ์ 200
- การพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใน
ชั้นเรียนเรียนรวม
: สุธาวลัย หาญจรสุข, ชนิดา มิตรานันท์, ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์, กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์,
ดารณี คักดีศิริผล, พัชรวิพรรณ คุณชื่น, จีรพัฒน์ ศิริรักษ์ และ ทมลา บุญกาญจน์ 217
- แนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
: มงคลรัตน์ ทิพย์จันทร์, ธนาวุฒิ ขุนทอง และ ศุภลักษณ์ ใจเรือง 235
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน Carnival ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล
: ธัญธรชนันท์ ไวยพัฒน์ และ วีรศักดิ์ ประเสริฐขวงศ์ 251
- ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการ
กรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร
: จีราวรรณ ลาटनाเลา และ พอดิ สุขพันธ์ 266
- พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน
จังหวัดสระบุรี
: สันฐิตา ร้อยอำแพง, ราณี อิลิชัยกุล และ รชพร จันทร์สว่าง 281
- ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด
กรุงเทพมหานคร
: จารุพันธ์ สิงห์เดช และ ศิริรัตน์ ทองมีศรี 297

- ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี
: ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี 315
- การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
: สิทธิพงศ์ รัตนเดชาสกุล และ สิทธิชัย มูลเขียน 330
- การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สุพรรณบุรี
: นิพนธ์ รักรุ่ง และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ 346
- การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2
: ไกรสร ปทุมไพโรจน์ และ ธารารัตน์ มาลัยแก้ว 362
- ความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำของผู้บริโภคชาวไทย
: ฉัตยาพร เสมอใจ, สร้อยบุปผา สาตร์มูล และ ศุภวัฒน์ สุขะประเมษฐ 375
- ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู
โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
: อนงค์นาค ศิริอ่อน, เบญจวรรณ ศรีมารุต และ มินมาส พรานป่า 392
- แนวการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอ
แม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3
: คณิศร โชครุ่งวัฒนา และ สิทธิชัย มูลเขียน 411
- คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน”
: ธนพล ไวยฉายี และ สุมาลี สว่าง 430
- ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศ
ศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง
: สุทธญา นิศากร และ สุกัญญา แซ่มซ้อย 444
- ผลกระทบของผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่มีต่อความสัมพันธ์
ระหว่างการเข้าประชุมของกรรมการอิสระและระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน
: จักรวุฒิ ขอบพิเชียร 462
- ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
: ปฐิการ อมรพงษ์มงคล และ เสาวนารถ เล็กเลอลินธุ์ 482
- การบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน
: พิริยพงศ์ อัมมาพิชยา และ ธารารัตน์ มาลัยแก้ว 495

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามหลักจรรยาบรรณ
ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

Efficiency in the Performance of Professional Accountants
According to the Code of Ethics for Professional Accountants

สุนันทา สังขทัตน์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: susang@rpu.ac.th

Sunanta Sangkatat

Lecturer, Accounting Department, Accounting Faculty, Rajapruk University

รับเข้า: 8 กุมภาพันธ์ 2566 แก้ไข: 23 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับ: 8 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 1) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 2) ด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ 3) ด้านความรู้ความสามารถความเอาใจใส่และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการรักษาความลับ 5) ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และ 6) ด้านความโปร่งใส มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มุ่งเน้นให้พึงประพฤติปฏิบัติอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชียึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง ส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีมีคุณธรรม พัฒนางานในหน้าที่และองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนางานด้านวิชาชีพบัญชีให้เจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลปัจจุบัน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

Abstract

The code of ethics of professional accountants according to the Federation of Accounting Professions' regulations on the ethics of professional accountants B.E. 2018 which consists of 1) honesty 2) fairness and independence, 3) competent and

attentiveness and maintaining standards in operations, 4) confidentiality 5) professional behavior and 6) transparency, all affected the efficiency in the professional accountants performance. It emphasized on ethical conduct in the profession for professional accountants to use as a guideline for performing their duties correctly, encouraged professional accountants to develop themselves to be good people with morality, developed work in duties and organizations for efficiency and effectiveness. It also developed accounting professional work to advance and keep pace with changes in today's digital age.

Keywords: performance, professional accountants, code of ethics for professional accountants

บทนำ

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี เป็นมาตรฐานหรือแบบฉบับในการประพฤติปฏิบัติอันเหมาะสมที่สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กำหนดข้อบังคับเพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีได้ตระหนักและยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรี เกียรติคุณของวิชาชีพ ก่อให้เกิดการพัฒนาในวิชาชีพ และพัฒนาการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับต่อผู้รับบริการและสังคม จรรยาบรรณเป็นข้อกำหนด ข้อระเบียบ รวมถึงหลักการของแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความประพฤติที่พึงงาม ซึ่งกำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานการปฏิบัติอย่างมีขอบเขตและชัดเจนของกลุ่มวิชาชีพหนึ่ง ๆ เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของสมาชิกในกลุ่มวิชาชีพนั้น สำหรับวิชาชีพบัญชีซึ่งถือเป็นวิชาชีพอิสระ ที่ให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพมากที่สุด เนื่องจากผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจะต้องนำเสนอข้อมูลทางบัญชีให้กับผู้ใช้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร หากมองถึงข้อมูลทางบัญชีที่นำเสนอให้กับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องภายในองค์กรนั้น เป็นการนำเสนอตามความต้องการของผู้ใช้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ในรูปแบบและเนื้อหาให้เป็นไปในรูปแบบที่ถูกต้องตามที่กฎหมายบังคับ ดังนั้นจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีในวิชาชีพบัญชี (กัญญา ดิษฐ์แก้ว และลักสรดา พิษญาธิรนาถ, 2561)

วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อกิจการงานในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรที่ไม่แสวงผลกำไรต่าง ๆ เพราะงานบัญชีคืองานที่ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลเหตุการณ์หรือรายการดำเนินการต่าง ๆ ทางด้านการเงิน จำแนกเป็นหมวดหมู่ สรุปข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเงินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และนำเสนอเป็นรายงานทางการเงินที่เป็นไปตามกฎหมายที่ว่า

ด้วยการบัญชีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในเชิงธุรกิจต่อไปได้ และเพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนการทำงานและใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจึงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจและการดำเนินงานต่าง ๆ ในการดำเนินการ มีเหตุการณ์ทางการเงินต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย และมีข้อมูลที่ซับซ้อน จำเป็นที่จะต้องมีขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่เป็นระเบียบ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีจริยธรรมที่ดี มีความโปร่งใสและซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน ตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด มีความเป็นอิสระในการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานภายใต้กรอบวิชาชีพได้โดยอิสระ ไม่อยู่ภายใต้การบังคับ ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม มีความซื่อตรงต่อวิชาชีพ โดยไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์หรือเหตุการณ์ใด ๆ พิจารณาหลักฐานต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ ปฏิบัติงานทางบัญชีด้วยความซื่อสัตย์ไม่คดโกง และปฏิบัติงานตามหลักฐานที่เป็นจริง คำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบอาชีพ การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและการใช้ทักษะในการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะมีผู้ที่เกี่ยวข้องและต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น แผนกหรือฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล หรือแม้แต่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้วยตนเอง จึงจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งทางความรู้ความสามารถ เทคนิควิธีการ และทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า เพื่อให้ได้ข้อมูลทางการเงินที่รวดเร็ว น่าเชื่อถือ ถูกต้องตามมาตรฐาน และทันต่อการใช้ประโยชน์

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี หมายถึง ผู้สอบบัญชี ผู้วางระบบบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพด้านบัญชี ภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชีและการให้บริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่น ๆ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มีทั้งที่ให้บริการในรูปแบบของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณที่กำหนดขึ้นโดยสภาวิชาชีพบัญชีฯ ซึ่งถ้าไม่ปฏิบัติตามถือว่าประพฤติดิฉัยจรรยาบรรณอาจถูกพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้ และเนื่องจากวิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงินของกิจการ การเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกรายการ สรุปข้อมูลต่าง ๆ ในรูปแบบของรายงานทางการเงิน รวมไปถึงงานตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อรายงานทางการเงิน ผู้ใช้ข้อมูลมีหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้ข้อมูลภายในองค์กรและภายนอกองค์กร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจที่แตกต่างกันไป ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นผู้ทำบัญชีหรือผู้สอบบัญชีบนพื้นฐานของจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (รองเอก วรรณพฤกษ์, 2564)

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดขึ้นโดยสภาวิชาชีพบัญชีฯ ซึ่งได้ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 เพื่อบังคับใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ให้ปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ 6 ด้าน

ประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ 3) ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน 4) การรักษาความลับ 5) พฤติกรรมทางวิชาชีพ และ 6) ความโปร่งใส เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดผลดีกับหน่วยงานหรือองค์กร มีการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนด และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และผลงานที่ได้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีจึงถือเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ทำให้มองเห็นภาพเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน สำหรับใช้เป็นกรอบปฏิบัติให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพ เพื่อส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพียงพอที่จะทำให้การปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้รับการยอมรับ ความน่าเชื่อถือจากผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง (ฐิติพร พระโพธิ์, 2562)

ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถยึดหลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีคุณธรรม พัฒนางานในหน้าที่และองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนางานด้านวิชาชีพบัญชีให้เจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลปัจจุบัน ในมาตรฐานวิชาชีพบัญชีได้มีการกำหนดหลักการจรรยาบรรณ เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยจัดทำเป็นประมวลจรรยาบรรณของวิชาชีพฯ ไว้เป็นกรอบการปฏิบัติ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไว้ โดยสรุปความหมายของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้พอสังเขปดังนี้

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทันตามกำหนดเวลา โดยการใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ทรัพยากร เช่น บุคลากร งบประมาณอย่างจำกัดในการให้บริการกับผู้รับบริการ จนเกิดความพึงพอใจมากที่สุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร หากแต่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ (คณาธิป จันทร์สง่า, 2561)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติงานให้เสร็จโดยสูญเสียเวลาและพลังงานน้อยที่สุด การปฏิบัติงานได้เร็วและดีที่สุด ไม่มีข้อผิดพลาด ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ โดยอาจจะใช้เทคนิควิธีการที่สร้างผลงานได้มากขึ้น เป็นผลงานที่มีคุณภาพ เป็นที่น่าพึงพอใจ สิ้นเปลืองต้นทุนทรัพยากร เวลา และค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด (ศิริขวัญ ผลวิจิตร, 2562)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เป็นการดำเนินกิจกรรมหรืองานใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และคุ้มค่า เป็นความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการปฏิบัติงาน โดยใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าหรือน้อยที่สุด รวมถึงการใช้กลยุทธ์หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม อันนำไปสู่การบังเกิดผลของงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีคุณภาพ และมีความผิดพลาดหรือการสูญเสียที่น้อยที่สุด (รัชนิกร จันทิมี และคณะ, 2561)

Peterson and Plowman (1989 อ้างถึงใน อนงค์วรรณ อุปประดิษฐ์, 2561) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยสรุปไว้ 4 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านคุณภาพของงาน (quality) จะต้องมีความสูง คือผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่า และมีความพึงพอใจผลการปฏิบัติงาน มีความถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว นอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพ ควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ
2. ด้านปริมาณงาน (quantity) งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมายที่บริษัทวางไว้ และควรมีการวางแผน บริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. ด้านเวลา (time) คือเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติงานให้สะดวก รวดเร็วขึ้น
4. ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (operating expenses) คือ ค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจขององค์กร เช่น เงินเดือนพนักงาน ค่าขนส่ง ต้นทุนขาย เป็นต้น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและมีวิธีการ คือ จะต้องลงทุนน้อยและให้ได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียที่น้อยที่สุด

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อาจหมายถึง การใช้ทรัพยากรขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ประสิทธิภาพจึงมุ่งทำให้เกิดการทำให้สิ่งที่ถูกต้อง และประสิทธิภาพเป็นวิธีการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เกิดการสิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรต่ำสุด กล่าวคือ เป็นการใช้โดยมีเป้าหมาย คือ ประสิทธิภาพหรือให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้สูงสุด ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สามารถพิจารณาจากแนวความคิด 3 ประการ คือ 1) การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งประสิทธิภาพหมายถึงความสามารถขององค์กรในการได้มาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีจำกัด และมีคุณค่าให้เป็นประโยชน์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามเป้าหมาย 2) แนวความคิดด้านระบบการวิเคราะห์เป้าหมายตามแนวความคิดนี้ มุ่งที่การกระทำในรูประบบซึ่งหมายความว่า เป้าหมายไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่เปลี่ยนแปลงได้ตามเวลา และ 3) การเน้นเรื่องพฤติกรรม เป็นการเน้นบทบาทของพฤติกรรมของบุคคล

ในองค์กรที่มีต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว หรือการยอมรับว่าเป้าหมายองค์กร จะสามารถบรรลุถึงได้โดยอาศัยพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร (พริญา ชื่นวงศ์, 2560)

ปัจจุบันธุรกิจมีพัฒนาการและการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในองค์กรส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างดียิ่ง การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ธุรกิจเทคโนโลยีมีจุดเด่นต่อการพัฒนาองค์กร ทั้งนี้ปริมาณการใช้ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ต้องการจัดการประมวลผลข้อมูลอย่างรวดเร็ว มีระบบติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ง่าย สะดวกและเป็นที่นิยมสามารถทำให้เข้าถึงข้อมูลได้และใช้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว จึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ช่วยทำให้งานที่ยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อมูลจำนวนมากมีลักษณะที่ง่ายต่อการใช้งาน และยังมีระบบงานอัตโนมัติอีกหลายอย่างที่จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานในระบบได้ตลอดเวลา และกระจายสถานที่ออกไป การนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจนั้นจึงมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (อุษคม เจริญจินดา, 2563)

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ ในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางแผนบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นวิชาชีพบัญชีและให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีด้วย ประกอบด้วยผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ให้บริการสาธารณะ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทั้ง 6 ด้านที่อยู่ในสำนักงานหรือบุคคลธรรมดา เช่น ผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอื่น ๆ รวมถึงที่ปรึกษาทางวิชาชีพ และผู้ประกอบวิชาชีพในหน่วยงานธุรกิจ คือผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 5 ด้าน (ยกเว้นสอบบัญชี) ที่อยู่ในหน่วยงานธุรกิจ ที่ได้รับการว่าจ้างในกิจการ เช่น ผู้ที่มีตำแหน่งสูงสุดในสายงานบัญชีและการเงิน ผู้บริหารสายงานบัญชี ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นผู้ทำบัญชีหรือผู้สอบบัญชีบนพื้นฐานของจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 โดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ (2561) ได้อธิบายถึงหลักการพื้นฐานที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. **ด้านความซื่อสัตย์สุจริต** ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมาทางวิชาชีพและทางธุรกิจ หากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจัดทำบัญชีหรือนำเสนอรายงานที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการปฏิบัติงานจะถือว่าผิดจรรยาบรรณในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อีกทั้งในกรณีที่ผู้ทำบัญชีหรือผู้สอบบัญชีตรวจพบว่างบการเงินของลูกค้าเป็นกิจการที่ทำผิดกฎหมาย เช่น เป็น

กิจการค้าของผิดกฎหมายหรือประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการพนัน หากผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชียังคงปฏิบัติหน้าที่การทำบัญชีหรือตรวจสอบบัญชีให้ลูกค้าต่อ การกระทำเช่นนี้ถือว่าการผิดจรรยาบรรณในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตด้วย

2. ด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องไม่ยอมให้อคติหรืออิทธิพลใด ๆ มาอยู่เหนือการใช้ดุลยพินิจในการที่จะปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ เช่น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรับงานสอบบัญชีที่เป็นงบการเงินจากสำนักงานบัญชีแห่งหนึ่งเป็นจำนวนมาก กรณีดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นว่ารายได้ของผู้สอบบัญชีรายนี้จะขึ้นอยู่กับสำนักงานบัญชีแห่งนี้นั้น สำนักงานบัญชีจะมีอิทธิพลต่อการแสดงความเห็นของนายบัญชีต่อการเงิน ดังนั้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรายนี้จะสูญเสียความเป็นอิสระในการใช้ดุลยพินิจตามมาตรฐานวิชาชีพตามที่ควรจะเป็นได้ ลักษณะเช่นนี้ถือว่าการผิดจรรยาบรรณในเรื่องความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ

3. ด้านความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงานในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นผู้ทำบัญชีหรือผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ ความชำนาญทางวิชาชีพ มีความรอบคอบ เอาใจใส่และปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะไม่รับงานเกินกว่าความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของตน ตัวอย่าง เช่น ผู้ทำบัญชีรับงานจัดทำบัญชีมาจากบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง แต่ไม่ได้ทำจดหมายตอบรับงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ เพราะเนื่องจากเป็นคนรู้จักคุ้นเคยกัน หรือการรับงานจัดทำบัญชีในธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะและผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจดังกล่าว การกระทำเช่นนี้ถือว่าการผิดจรรยาบรรณในเรื่องความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

4. ด้านการรักษาความลับ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องรักษาความลับของลูกค้าทั้งก่อนรับงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังการรับงานเรียบร้อยแล้ว โดยไม่เปิดเผยข้อมูลของลูกค้าโดยไม่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ หรือไม่นำข้อมูลไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือบุคคลที่สาม ตัวอย่างเช่น นายภูมิบัญชี เป็นผู้สอบบัญชี นำข้อมูลร่างงบการเงินของบริษัทลูกค้าที่ผ่านการสอบบัญชีแล้วแต่ยังไม่ได้เปิดเผย ไปใช้ซื้อขายหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า การกระทำดังกล่าว ที่นำข้อมูลภายในของลูกค้าไปใช้ในการซื้อขายหุ้นเพื่อประโยชน์ส่วนตน ถือว่าการผิดจรรยาบรรณในเรื่องการรักษาความลับ เป็นต้น

5. ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อความน่าเชื่อถือของวิชาชีพบัญชี รับผิดชอบต่อผู้รับบริการและผู้ที่ตนปฏิบัติหน้าที่ให้ เช่น สำนักงาน นิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วน เป็นต้น เช่น การที่ผู้สอบบัญชีลงลายมือชื่อรับรองงบการเงินโดยไม่ได้ตรวจสอบงบการเงินจริงหรือบริษัท รับทำ

การบัญชี จำกัด โฆษณาว่า หากให้บริษัททำบัญชีให้ จะเสียภาษีเงินได้น้อยมาก การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการผิดจรรยาบรรณในเรื่องพฤติกรรมทางวิชาชีพ เป็นต้น

6. ด้านความโปร่งใส ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดและไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงที่เป็นสาระสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินได้ การละเว้นไม่แสดงหรือแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ จะถือว่าเป็นการผิดจรรยาบรรณในเรื่องความโปร่งใส

ทั้งนี้จรรยาบรรณของผู้ประกอบบัญชีจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างมาก หากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพบัญชีและข้อบังคับของสภาวิชาชีพบัญชีฯ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ หมายถึงการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือการปฏิบัติงานให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามหลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561 และต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วยด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และด้านเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ซึ่งจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเที่ยงธรรม และความเป็นอิสระ ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน การรักษาความลับ พฤติกรรมทางวิชาชีพ และความโปร่งใส มีผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ดังนี้

1. ประสิทธิภาพด้านคุณภาพของงาน โดยงบการเงินที่พนักงานบัญชีได้จัดทำออกมานั้นจะต้องมีความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์และประณีต เชื่อถือได้ และสามารถนำไปก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานหรือบุคคลอื่นที่ต้องการใช้ช่วยในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ ผลการวิจัยของ บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์ (2564) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการทำงานเชื่อถือได้ ด้านผลงานได้มาตรฐาน ด้านงานสำเร็จทันเวลา ความชำนาญในวิชาชีพบัญชี และด้านทักษะวิชาชีพ มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานด้านคุณภาพ เนื่องจากในปัจจุบันโลกธุรกิจมีการแข่งขันอย่างรุนแรง ทำให้เจ้าของธุรกิจมีความคาดหวังเกี่ยวกับนักบัญชีที่มีความเป็นมืออาชีพในการแนะนำเสนอข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีที่มีคุณภาพ ความถูกต้องครบถ้วนและทันต่อเวลา และเป็น

ประโยชน์ต่อการนำไปตัดสินใจทางธุรกิจให้สำเร็จตามเป้าหมาย และ จิราพรณ แซ่ซี (2562) ที่พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงานของผู้ทำบัญชี ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ การรักษาความลับและความโปร่งใส ความเป็นอิสระความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามลำดับความสำคัญ

2. ประสิทธิภาพด้านปริมาณงาน จำนวนผลงานที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ทำงานสำเร็จนั้นมีปริมาณงานเหมาะสมตามกำหนดเวลาในแผนงานจะส่งผลต่อตัดสินใจของผู้บริหารที่ใช้ข้อมูลทางการเงินในการวางแผนและดำเนินธุรกิจ โดย อติกานต์ ประสมทรัพย์ (2563) พบว่า ทักษะในการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในด้านปริมาณงาน ด้านความทันเวลา และด้านคุณภาพงาน และสุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ (2562) พบว่า จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมีผลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในด้านปริมาณงานของผู้ทำบัญชี ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป ความรู้ ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ การรักษาความลับ และความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ตามลำดับความสำคัญ

3. ประสิทธิภาพด้านความทันต่อเวลา การปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีลำดับการปฏิบัติงานตามความสำคัญของงาน มีความต่อทันเวลา ให้ได้งานหรือข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อผู้ใช้ข้อมูลนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ ซึ่ง เสาวลักษณ์ กิมสร้าง (2560) กล่าวว่า นักบัญชีควรมีวินัยในการทำงาน เช่น ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และมีการปฏิบัติงานที่คำนึงถึงมารยาททางบัญชี งานที่ออกมาจะมีประสิทธิภาพ และ อติกานต์ ประสมทรัพย์ (2563) กล่าวว่า ความทันต่อเวลาด้านบัญชี หมายถึง การทำงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสร็จทันตามกำหนดเวลา มีการลำดับการทำงานก่อนหลังตามความสำคัญของงาน เพื่อให้งานเสร็จตามระยะการดำเนินงานที่กำหนดไว้ และสำหรับ จิตติมา ชำดำ และคณะ (2562) ได้กล่าวว่า ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และด้านประสบการณ์การทำงานจะทำให้งานมีประสิทธิภาพ เพราะงานบัญชีสำเร็จทันต่อเวลา มีความถูกต้อง ครบถ้วน และมีความเชื่อถือได้

4. ประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิธีการคือ จะต้องลงทุนน้อยและให้ได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่าง

ประหยัดคัมค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด โดยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพมีผลต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ มีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าว เช่น ผลการศึกษาของ อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์ (2561) พบว่า ผู้ทำบัญชีให้ความสำคัญต่อจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีในการรักษาความลับ และให้ความสำคัญต่อผลการปฏิบัติงานในด้านต้นทุนด้วย

5. ประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพสูงที่สุด เพราะการที่นำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในองค์กร ทำให้การปฏิบัติงานหลายตำแหน่ง เกิดความเที่ยงตรงแม่นยำ และมีความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน นั่นจึงส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้นสูงขึ้น ซึ่ง วรรณศร จันทโสสิต (2560) ได้ศึกษาพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กรจะเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรขององค์กร การจัดสรรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และจัดการระบบความเสี่ยง และการปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพ เพราะทัศนคติต่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนให้ผู้ปฏิบัติงาน สามารถจัดการงานที่ตัวเองได้รับมอบหมายให้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ทันเวลา เพราะการนำเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวก ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัวและมีความแม่นยำ การตรวจสอบต่าง ๆ ย่อมทำได้ง่าย ข้อผิดพลาดในการทำงานลดน้อยลง

ดังนั้นเพื่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ธุรกิจจำเป็นต้องพยายามลดต้นทุนให้เหมาะสม แต่คุณภาพงานยังคงดีเยี่ยมเหมือนเดิม ระยะเวลาที่ให้บริการ ผู้บริหารของธุรกิจจะต้องมีการวางแผนให้เหมาะสม เพื่อให้มีเวลาเพียงพอกับการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ในการวางแผนกลยุทธ์ โดยต้องสามารถพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสม โดยดูจากประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานเป็นแนวคิดที่มุ่งให้พนักงานทุกคน ทุกแผนก ต้องปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องวางแผน ควบคุม และตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และผู้บริหารย่อมต้องใช้ข้อมูลทางการบัญชีประกอบการตัดสินใจอยู่เสมอ การปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นสิ่งที่สำคัญ หน่วยงานด้านบัญชีและผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขององค์กร จึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพราะข้อมูลทางการบัญชี มีผู้ที่เกี่ยวข้องและต้องการใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น แผนกหรือฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล หรือแม้แต่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้วยกันเอง จึงจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

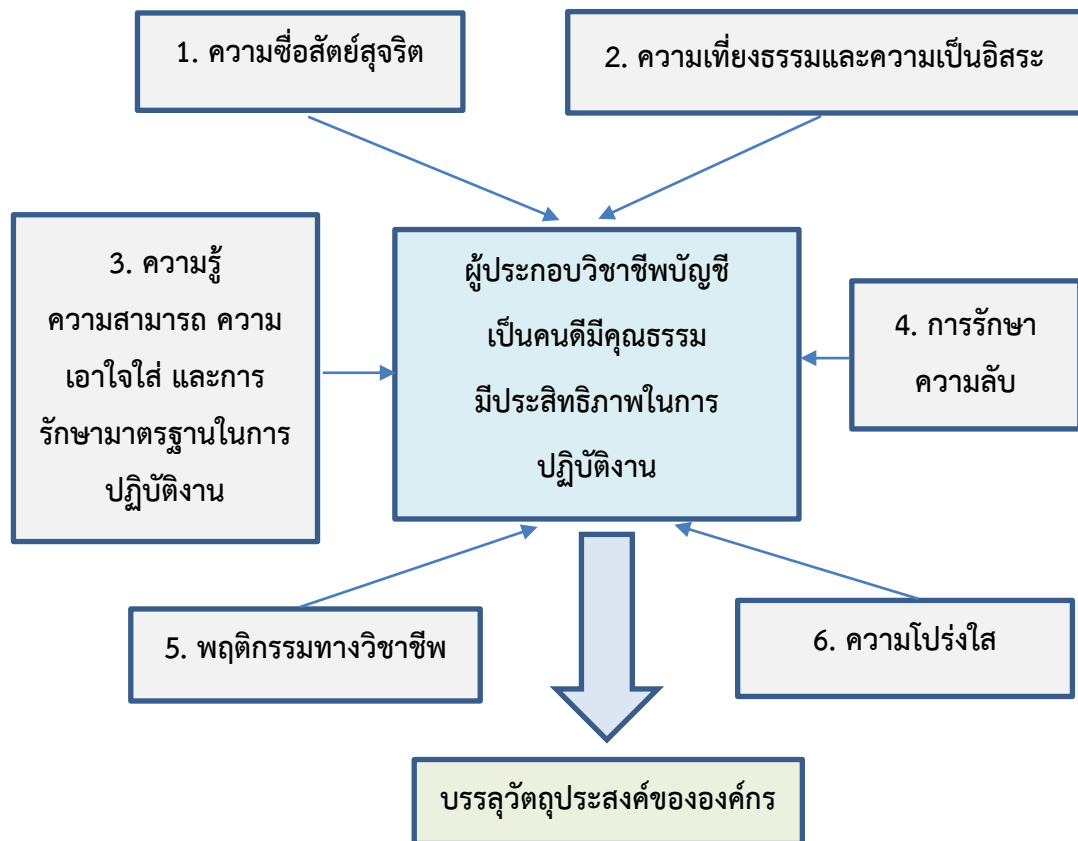
บทสรุป

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามหลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงต้องพึงประพฤติปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ ด้านความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ด้านการรักษาความลับ ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และด้านความโปร่งใส เพื่อเป็นการยกย่องและศักดิ์ศรีของวิชาชีพผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ให้ได้รับการยกย่องและยอมรับจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของวิชาชีพผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพียงพอที่จะนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับจากผู้บริหาร ผู้รับบริการ รวมถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ย่อมส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นให้กับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจและการบริหารงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องมีการปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม มีความเที่ยงธรรม ใช้ดุลยพินิจโดยปราศจากความลำเอียง พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างยุติธรรมและเป็นกลางในการปฏิบัติงาน ด้วยความชัดเจนและโปร่งใส ยึดถือตามระเบียบเป็นเกณฑ์ สามารถตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความเป็นอิสระในการทำงาน ได้รับความไว้วางใจในการทำงานอย่างเป็นอิสระ ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และรักษาความลับขององค์กร ซึ่ง สิริพร กรรณสร และ ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล (2564) ได้สรุปว่า จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีและสร้างความตระหนักถึงจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป็นแนวทางเพื่อปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จต่อไป

สามารถสรุปประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีตามหลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี โดยแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 จรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

จากภาพที่ 1 จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย 1) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 2) ด้านความเที่ยงธรรมและความเป็นอิสระ 3) ด้านความรู้ความสามารถความเอาใจใส่และ การรักษา มาตรฐานในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการรักษาความลับ 5) ด้านพฤติกรรมทางวิชาชีพ และ 6) ด้านความ โปร่งใส ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านความสำเร็จในการ ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านคุณภาพ ด้านปริมาณ ด้านค่าใช้จ่าย เป็นต้น ทำให้องค์กรดำเนินธุรกิจ บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป็นแนวทางเพื่อปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จต่อไป ดังนั้น จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงส่งผลให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นคนดีมีคุณธรรม มีการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น โดยยึดหลักความเป็นมืออาชีพ มีความรู้ ความชำนาญใน การปฏิบัติวิชาชีพด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ และมั่นใจว่าผลงานทางวิชาชีพอยู่บน พื้นฐานของกฎเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงานและวิชาการที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

หลักจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีช่วยสร้างแรงผลักดันแก่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชียึดถือเป็นแนวทางใน การปฏิบัติงานให้ถูกต้อง ส่งเสริมให้ผู้ประกอบ วิชาชีพบัญชีมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีมีคุณธรรม พัฒนางานในหน้าที่และองค์กรให้เกิด

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนางานด้านวิชาชีพบัญชีให้เจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลปัจจุบัน ผลที่ได้จากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพย่อมเกิดการยอมรับ ผู้บริหารสามารถนำผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการบริหาร ทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญธนา ดิษฐ์แก้ว และ ลภัสรา พิชญ์ธีรนาถ. (2561). จรรยาบรรณวิชาชีพนักบัญชีบริหารกับการนำเสนอข้อมูล. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร, 15(2): 197-212.
- คนาธิป จันทร์สง่า. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- จิตติมา ขำดำ และคณะ. (2562). ความรู้ความสามารถของนักบัญชีและความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงาน อัยการสูงสุด. วารสารนักบริหาร, 39(2): 52-65.
- จิราพรรณ แซ่ชี. (2562). ความสัมพันธ์จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ฐิติพร พระโพธิ์. (2562). อิทธิพลของคุณลักษณะบริษัท การกำกับดูแลกิจการที่ดีและการจัดการกำไรที่ส่งผลมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์. (2564). ผลกระทบของศักยภาพการทำงานแบบใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในสถานการณ์ COVID-19. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 3(6): 18-28.
- พิรญา ชื่นวงศ์. (2560). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา ธุรกิจการขนส่งในจังหวัดเชียงราย. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 4(2): 92-100.
- รองเอก วรรณพฤกษ์. (2564). จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี. ค้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.spu.ac.th/award/32549/qwe>
- รัชนิกร จันทิมิ และคณะ. (2561). จรรยาบรรณของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. ค้นเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2566, จาก https://gsbooks.gs.kku.ac.th/59/ingrc_2016/pdf/HMP8.pdf

- วรรณศร จันทโสไลต์. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร กรณีศึกษา
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย.
- ศิริขวัญ ผลจิตร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน
การบัญชีหน่วยงานราชการ เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2561). จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.
2561. ค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2566, จาก [https://acprostd.tf.ac.or.th/uploads/
files/IESBA_summary.pdf](https://acprostd.tf.ac.or.th/uploads/files/IESBA_summary.pdf)
- สิริพร กรรณศร และ ประเวศ เพ็ญอุทัยกุล. (2564). คุณค่าทางวิชาชีพและจรรยาบรรณที่ส่งผลต่อ
ความสำเร็จ ในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในเขตภาคกลาง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย
ราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2): 1-18.
- สุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับประ
สิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. การค้นคว้าอิสระ บัณฑิต
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เสาวลักษณ์ กิมสร้าง. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจ
อสังหาริมทรัพย์ที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย. ในบทความวิชาการค้นคว้า
อิสระ บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม. ค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566,
จาก <http://dSPACE.spu.ac.th/handle/123456789/5658>
- อดิگانต์ ประสมทรัพย์. (2563). ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในมุมมองของพนักงาน
บัญชี ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์. (2561). ความสัมพันธ์ของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีต่อผลการปฏิบัติงาน
ของผู้บัญชี ในจังหวัดลำปาง. วารสารวิชาการศิลปะประยุกต์, 11(1): 81-91.
- อุษคม เจียรจินดา.(2563). เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานใน
เขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 3(2): 59-70.

แนวทางการจัดการขยะในจังหวัดสมุทรปราการโดยใช้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน
Guidelines for Plastic Waste Management in Samut Prakan Province
by the Principles of the Circular Economy

สาयัน เพื่อยา

นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

E-mail: sayan03@icloud.com

สมพร เพื่องจันทร์

E-mail: somporn.fua@rmutr.ac.th

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

เพ็ญศรี จิรินัง

E-mail: pensri.chi@rmutr.ac.th

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ

E-mail: kudomvit@hotmail.com

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Sayan Pueaya

Student, Public Administration and Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Somporn Fuangchan

Lecturer, College of Innovation Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Pensri Chirinang

Lecturer, College of Innovation Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Udomvit Chaisakulkiat

Lecturer, College of Innovation Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

รับเข้า: 22 พฤศจิกายน 2564 แก้ไข: 15 ธันวาคม 2564 ตอรับ: 4 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพปัญหา ผลกระทบ การจัดการขยะพลาสติก
ของจังหวัดสมุทรปราการและเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะของกรณีศึกษาหน่วยงานที่ประสบ

ผลสำเร็จรวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะพลาสติกเพื่อนำมาสร้างแนวทางการจัดการขยะพลาสติกของจังหวัดสมุทรปราการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยการกล่าวนำให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ ผลกระทบ การจัดการขยะพลาสติกและปัญหาวิกฤติขยะพลาสติกของจังหวัดสมุทรปราการที่ต้องบริหารจัดการขยะพลาสติกให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และการแก้ไขพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยเร็ว ตามแนวทางหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยการนำกรณีศึกษาหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะพลาสติกได้แก่ ระยองโมเดล แนวทางการบริหารจัดการ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (The circular economy) และแนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกในต่างประเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารจัดการขยะพลาสติกที่เป็นประโยชน์เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการที่มุ่งเน้นการจัดการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน คือการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้คุ้มค่า ยาวนานที่สุด ลดปริมาณการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการแปรสภาพให้เป็นวัตถุดิบแล้วนำกลับมาผลิตใหม่อีกรอบ (Recycle) เป็นการหมุนเวียนการใช้ ทรัพยากรอย่างเป็นวงจรไม่รู้จบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดขยะจากการเลิกใช้ งานที่มีการจัดการขยะให้ถูกต้องเหมาะสมตามหลักการส่งเสริม การคัดแยก และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่เพื่อพัฒนาเข้าสู่แผนการบริโภคที่ยั่งยืนตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและด้านการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน บนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งทำให้เป็นต้นแบบในการสร้างแนวทางการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการขยะพลาสติก หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

Abstract

This academic article aims to 1) analyze the situations, problems, and impacts of plastic waste management in Samut Prakan Province and 2) to study waste management practices of successful agencies, including factors affecting the success of plastic waste management in order to create guidelines for plastic waste management in Samut Prakan Province according to the principles of the circular economy. It introduced an overview of the situation, impacts, plastic waste management and plastic waste crisis of Samut Prakan province that must manage it with maximum efficiency and fixing sustainable development according to the principles of a circular economy soonest by adapting a case study of an organization that has succeeded in managing plastic waste, namely Rayong Model, including guidelines for management, roadmap, plastic waste

management B.E. 2561-2573, and also the circular economy concept and approaches for plastic waste management in foreign countries. This is a useful plastic waste management process that was used as a guideline for developing plastic waste management in Samut Prakan Province. It focuses on managing according to the principles of a circular economy that uses various resources as cost-effective as long as possible, reduce the amount of use, reuse, and transform them into raw materials and then bring them back to produce again (recycle). It is an endless cyclical use of resources to achieve maximum benefit and reduce waste from disuse with proper waste management according to the principle of promoting separation and recycling of waste to develop into a sustainable consumption plan according to the National Strategy B.E. 2561–2580 on creating growth for the quality of life that is environment-friendly; and on creating sustainable growth on the green economy. This makes it a model to create guidelines for managing plastic waste in Samut Prakan Province according to the principles of the circular economy for maximum efficiency and sustainability.

Keywords: plastic waste management, principles of circular economy

บทนำ

วิวัฒนาการและความสะดวกสบายของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ของมนุษย์สร้างปัญหาวิกฤติขยะพลาสติกโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คนทั่วโลกกำลังเผชิญหน้ากับผลของการใช้พลาสติกอย่างไม่มีการบริหารจัดการในการใช้ที่มีประสิทธิภาพมาก่อน องค์การการกุศลในออสเตรเลียคาดการณ์ว่าบริษัท 20 แห่งเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่ที่มาของขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งเป็นของบริษัทยักษ์ใหญ่อด้านพลังงานและเคมีภัณฑ์มากถึงร้อยละ 50 หรือครึ่งหนึ่งของโลกและมีแนวโน้มจะเติบโต ร้อยละ 30 ในอีก 5 ปีข้างหน้าจะกระตุ้นให้เกิดภาวะโลกร้อนมลพิษต่าง ๆ รวมทั้งมลพิษทางทะเลและยังมีการคำนวณว่าในปี พ.ศ. 2562 มีการทิ้งพลาสติกใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งจำนวน 103 ล้านเมตริกตัน ทั่วโลก โดยร้อยละ 30 ถูกเผาร้อยละ 31 ถูกฝังในหลุมฝังกลบที่มีการจัดการและร้อยละ 19 ที่บนบกหรือในมหาสมุทรกว่า 50 ประเทศทั่วโลกได้ลงนามร่วมแคมเปญ UN Environment Clean Sea ของสหประชาชาติเพื่อทำความสะอาดมหาสมุทรซึ่งเป็นการร่วมมือระดับโลกที่ใหญ่ที่สุดเพื่อรับมือปัญหาขยะล้นโลก ล้นทะเลล้นอุตสาหกรรม เช่น Nestlé, Pepsi Co, Procter & Gamble, McDonald's, Volvo, Da none เจ้าของน้ำดื่ม Evian, Coca-Cola, Pepsi, Dell, Terra Cycle, IKEA และ Unilever เริ่มสร้างแผนยกเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งหันมาผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากพลาสติกรีไซเคิลและผลิตบรรจุภัณฑ์ที่

รีไซเคิลได้ 100% หรือย่อยสลายเองได้ตามธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์แชมพูรีไซเคิลจากพลาสติกที่รีไซเคิล จากขยะพลาสติกขยะทะเล 25% และ 25% ของพลาสติกที่ใช้ในการผลิตใหม่จะมาจากวัสดุรีไซเคิลเพื่อพัฒนาระบบการจัดการพลาสติกที่ครบวงจรตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรพลาสติกอย่างมีคุณค่าสูงสุดหรือทรัพยากรหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจได้นานที่สุดลดปริมาณของเสียออกสู่ธรรมชาติให้มากที่สุดอย่างมีประสิทธิภาพมีการกีดกันจากผู้บริโภค องค์กร มูลนิธิต่าง ๆ และกลุ่มนักลงทุน 25 คน ที่ถือหุ้นรวมกันกว่า 1 ล้านล้านดอลลาร์ ได้เรียกร้องให้บริษัทยักษ์ใหญ่ที่สร้างปัญหาขยะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งให้มีการจัดการขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งให้ครบวงจร โดยมีการขับเคลื่อนเพื่อการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและให้บริษัทเหล่านี้เปิดเผยข้อมูลปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกในแต่ละปีตั้งแต่ปีที่จะต้องลดลง สนับสนุนการรีไซเคิลและการเปลี่ยนมาใช้บรรจุภัณฑ์จากวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้และย่อยสลายได้ตามธรรมชาติให้มากที่สุด (ENERGY TIME ONLINE, 2563)

ในกลุ่มบริษัทของประเทศไทยที่เป็นบริษัทบริหารจัดการขยะพลาสติก เช่น บริษัท เอสซีจี เคมิคอล จำกัด บริษัท ทีมพลาสติกเคมิคอล จำกัด และ บริษัท โอโรอาพีเอ (ประเทศไทย) จำกัด มีการออกมาร่วมรับผิดชอบโดยการออกมาสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะพลาสติกโดยเป็นผู้บริหารจัดการขยะพลาสติกรีไซเคิล ขยะพลาสติกในภาคอุตสาหกรรมการผลิตและขยะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งให้เป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกจากเม็ดพลาสติกรีไซเคิลและผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิลที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อส่งทั่วโลกให้กับกลุ่มบริษัทยักษ์ใหญ่ที่สร้างปัญหาขยะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งเพื่อนำไปสร้างผลิตภัณฑ์พลาสติกจากเม็ดพลาสติกรีไซเคิลเพื่อจัดการพลาสติกที่ครบวงจรตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรพลาสติกอย่างมีคุณค่าสูงสุดหรือทรัพยากรหมุนเวียนรีไซเคิลใช้ในระบบเศรษฐกิจได้นานที่สุดลดปริมาณของเสียออกสู่ธรรมชาติให้มากที่สุดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในส่วนของประเทศไทย จากข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ ปี พ.ศ. 2561 พบว่า มีขยะพลาสติกมากเป็นอันดับ 5 ของโลก คิดเป็น 2 ล้านตันของปริมาณขยะทั้งหมด เฉลี่ยแต่ละคนสร้างขยะ 1 กิโลกรัม 1 ชีด ต่อวัน เป็นถุงพลาสติก 8-10 ใบต่อวัน สามารถนำกลับเข้าสู่ระบบรีไซเคิล 500,000 ตัน เหลืออีก 1.5 ล้านตัน ที่ยังตกค้างซึ่งแหล่งกำเนิดขยะเหล่านี้ก็มาจากทั้งโรงงาน ร้านค้า ชุมชน และบ้านซึ่งเป็นแหล่งขยะทางบกและการท่องเที่ยวชายหาดร้อยละ 80 มาจากกิจกรรมทางทะเล ร้อยละ 20 ที่ถือเป็นแหล่งขยะที่ใกล้ตัวมนุษย์มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นขยะพลาสติกที่มาจากของเหลือใช้ในห้องนอน ห้องครัว ห้องครัว แต่การแพร่ระบาดของ COVID-19 และผลจากมาตรการล็อกดาวน์ได้พลิกผันสถานการณ์ขยะพลาสติกในประเทศไทยโดยสิ้นเชิงสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยระบุว่า ปริมาณขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นจาก 2,120 ตันต่อวันในปี พ.ศ. 2562 เป็น 3,440 ตันต่อวันระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายน 2563 เฉพาะเดือนเมษายนอย่างเดียวการเพิ่มขึ้นของขยะพลาสติกคิดเป็นเกือบร้อยละ 62 (กรมควบคุมมลพิษ, 2562ก)

ในส่วนของจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เป็น 1 ใน 6 จังหวัดที่เป็นพื้นที่วิกฤติในเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยที่สะสมกันมายาวนานและแก้ไขได้ยากโดยในแต่ละวันมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 1,910.73 ตันต่อวัน และกรมควบคุมมลพิษประมาณการว่า ขยะพลาสติกเฉลี่ยประมาณร้อยละ 12 (กรมควบคุมมลพิษ, 2562ก) เท่ากับจังหวัดสมุทรปราการมีปริมาณขยะพลาสติกเฉลี่ย 293.88 ตันต่อวัน แต่จังหวัดสมุทรปราการมีขีดความสามารถในการกำจัดขยะมูลฝอยเพียง 1,550.45 ตันต่อวัน ส่งผลให้มีปริมาณขยะตกค้างจำนวน 360 ตันต่อวัน และเป็นขยะพลาสติกตกค้างเฉลี่ยประมาณ 43.2 ตันต่อวัน และจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีปริมาณขยะเข้าสู่ทะเลมากที่สุด อันดับที่ 2 คือ จังหวัดสงขลาและอันดับที่ 3 คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ข้อมูลปริมาณขยะในทะเลปีงบประมาณ 2561 โดย 10 อันดับแรก คือ ถุงพลาสติก เชือก หลอดเครื่องดื่ม ขวดเครื่องดื่ม ฝาขวดพลาสติก กระดาษหนังสือพิมพ์ ใบปลิว บุหรี่ก้นกรอง ขวดเครื่องดื่มพลาสติกฝาขวดโลหะ และห่อถุงอาหาร เช่น ทอफी มันฝรั่งกรอบ เป็นปัญหาเร่งด่วนและท้าทายความสามารถของผู้บริหารเป็นอย่างยิ่งในการที่จะบริหารจัดการขยะพลาสติกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน (กรมควบคุมมลพิษ, 2562ข)

จังหวัดสมุทรปราการโดยเทศบาลนครสมุทรปราการมีรูปแบบการจัดการขยะโดยระบบจัดการขยะเพื่อผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิงขยะ RDF (Refuse Derived Fuel) ดำเนินการบนเนื้อที่ทั้งหมด 16 ไร่ บริเวณซอยเจ๊กบั้ง ถนนท้ายบ้าน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจำนวน 315.6 ล้านบาท จากสำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระบวนการในการจัดการขยะมูลฝอย เริ่มด้วยระบบการคัดแยก ขยะมูลฝอย เพื่อคัดแยกขยะอินทรีย์ ขยะพลาสติก ขยะรีไซเคิลได้ ขยะรีไซเคิลไม่ได้ และคัดแยกขยะอินทรีย์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการหมักปุ๋ยโดยใช้รถกลับกอง ส่วนขยะพลาสติกที่รีไซเคิลไม่ได้คัดแยกเพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะ RDF อัดก้อนรอจำหน่าย ในส่วนขยะรีไซเคิลได้คัดแยกประเภทเพื่อเก็บรวบรวมรอจำหน่าย ส่วนขยะที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้นำไปฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ระบบการจัดการขยะเพื่อผลิตเป็นเชื้อเพลิงขยะ RDF สามารถรองรับ ขยะได้ จำนวน 160 ตันต่อวัน และปัจจุบันอยู่ระหว่างการทดสอบระบบ เป็นระยะเวลา 60 วัน ซึ่งสามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เกิดผลพลอยได้ และลดภาระค่าใช้จ่าย ในการฝังกลบขยะมูลฝอย (นิตยสารจับกระแสปากน้ำ, 2564: 9)

ภาพที่ 1 ภาพกระบวนการผลิตพลังงานเชื้อเพลิงขยะ RDF
ที่มา: นิตยสารจับกระแสปากน้ำ (2564)

การพัฒนาแนวทางการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพปัญหาและผลกระทบจากการจัดการขยะพลาสติก และประสิทธิผลการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการและการศึกษารูปแบบการจัดการขยะพลาสติกของกรณีศึกษาหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะพลาสติกคือระยองโมเดล หลักการบริหารจัดการขยะพลาสติกประเทศไทย แนวทางการบริหารจัดการ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (The circular economy) แนวคิดการ

บริหารจัดการพลาสติกในต่างประเทศและ เพื่อนำแนวทางการบริหารจัดการขยะและรูปแบบความสำเร็จมาจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อสร้างแนวทางการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติขยะพลาสติก ล้นจังหวัดสมุทรปราการอย่างเร่งด่วนและยั่งยืนโดยมีแนวทางในการบริหารจัดการขยะ 4 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการบริหารจัดการขยะ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573

Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 (Thailand's Roadmap on Plastic Waste Management 2018-2030)

วิสัยทัศน์: ก้าวสู่การจัดการพลาสติกที่ยั่งยืน ด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน (Moving Towards Sustainable Plastic Economy)

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศ โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน

เป้าหมาย

Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 19 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources) ประกอบด้วย 2 เป้าหมาย

เป้าหมายที่ 1 การลดและเลิกใช้พลาสติก เป้าหมายในการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) เลิกใช้ภายในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ 1) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap seal) 2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ่ (Oxo) และ 3) เม็ดพลาสติกขนาดเล็ก ไมโครบีด (Microbead)

2) เลิกใช้ภายในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ 1) ถุงพลาสติกหิ้วขนาดเล็ก ความหนา น้อยกว่า 36 ไมครอน 2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร 3) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) และ 4) หลอดพลาสติก

เป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 โดยจะมีการศึกษาและกำหนดเป้าหมายขยะพลาสติกที่นำกลับมาใช้และส่วนที่เป็นของเสียก็จะถูกนำไปกำจัดให้ถูกวิธี ได้แก่ การจัดการขยะพลาสติกด้วยการเผาเป็นพลังงาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2562ข)

ภาพที่ 2 ภาพพลาสติกเป้าหมายในการเลิกใช้พลาสติก

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2562ข)

2. แนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกในประเทศไทย ของกรณีศึกษาหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ

การบริหารจัดการขยะพลาสติกของระยองโมเดล

เริ่มโครงการจัดการขยะพลาสติกภายใต้ระยองโมเดลเมื่อเดือนมิถุนายน 2561 มีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ระยอง และเทศบาลจำนวน 18 แห่ง (275 ชุมชน) จากจำนวนเทศบาลทั้งหมด 67 แห่งในจังหวัดระยอง โดยภาคเอกชนได้เข้าไปรณรงค์ให้ความรู้ให้กับครัวเรือนในการคัดแยกขยะพลาสติกที่สะอาด เพื่อส่งต่อไปยังชุมชนและเทศบาลนำไปจัดการอย่างถูกต้อง ไปจนถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอด Value Chain นอกจากนี้ ทางเทศบาลยังได้กำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPI) ภายใต้แคมเปญ 1 เทศบาล 1 ชุมชนต้นแบบ เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบที่มีความสามารถในการคัดแยกขยะจนเกิดเป็นรายได้ ซึ่งขณะนี้มีจำนวน 27 ชุมชนต้นแบบในจังหวัดระยอง เพื่อเกิดเป็นต้นแบบที่ขยายวงกว้างมากขึ้น รวมทั้งยังขับเคลื่อนอีกหลายโครงการ เช่น อำเภอสะอาด ตำบลสะอาด โรงเรียนสะอาด เป็นต้น ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะที่สูงถึงปีละ 328 ล้านบาท ช่วยลดภาระงบประมาณของภาครัฐลงอีกทาง

เป้าหมายของโครงการคือภายใน 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ทุกเทศบาลของจังหวัดระยองจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมด ทำให้ขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบรีไซเคิลให้มากที่สุด และเข้าสู่ระบบการจัดการขยะโดยโรงไฟฟ้าพลังงานขยะที่จะเกิดขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2563 ทำให้ภายในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดระยอง จะไม่มีขยะพลาสติกไปที่หลุมฝังกลบ ทั้งนี้ ปัจจุบัน จังหวัดระยองผลิตขยะปริมาณเกือบ 30,000 ตันต่อเดือน ส่วนใหญ่กว่า 50% เป็นขยะอินทรีย์ และอีก 30% หรือประมาณ 9,000 ตัน เป็นขยะ

พลาสติก ในจำนวนนี้เป็นขยะพลาสติกสะอาดเฉพาะใน 18 เทศบาล และ 1 อบจ. เพียง 40-45 ตันต่อเดือนเท่านั้น ซึ่งจะต้องถูกกำจัดอย่างถูกวิธีทั้งหมด

นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายนำขยะพลาสติกไปรีไซเคิลให้ได้ไม่ต่ำกว่า 10% ของปริมาณขยะพลาสติกทั้งหมดที่มีอยู่ 9,000 ตันต่อเดือน หรือคัดแยกพลาสติกมารีไซเคิลได้ไม่ต่ำกว่า 900 ตันต่อเดือน ช่วยลดต้นทุนในการกำจัดขยะและสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยหากคำนวณจากราคารับซื้อขยะพลาสติกเฉลี่ยที่ 10 บาท จะทำให้ชุมชนมีรายได้ประมาณ 9 ล้านบาทต่อเดือน ซึ่งตัวอย่างที่เห็นชัดเจน คือ ชุมชนแอ่งอาหารวังหว่าที่มีประชากรกว่า 500 หลังคาเรือน แต่มีระบบการบริหารจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างรายได้กว่า 10,000 บาทต่อเดือน ที่นำกลับมาสร้างประโยชน์ให้กับคนในชุมชน เช่น โครงการ WIFI ฟรี การให้เงินทุนการศึกษา เป็นต้น

ภาพที่ 3 ภาพโครงสร้างเป้าหมายการดำเนินงานระยะโมเดล

ที่มา: PTTGC กราฟฟีกกรุงเทพธุรกิจ

นอกจากขยะโมเดลซึ่งเป็นโมเดลต้นแบบของการนำหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนไปปรับใช้ในบริบทชุมชนต่างจังหวัดแล้ว สำหรับบริบทเขตเมืองนั้นเป็นการดำเนินงานในกรุงเทพมหานครภายใต้ชื่อ “คลองเตยโมเดล” โดยได้ร่วมกับ 7 องค์กรชั้นนำในเขตคลองเตย ร่วมกันศึกษาประเภทปริมาณขยะและการจัดการแยกขยะที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำโมเดลย่อย เช่น โมเดลโรงแรม ห้างสรรพสินค้า อาคารสำนักงาน เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้และขยายผลต่อไป PPP Plastics ยังได้ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อจัดทำโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก เช่น การร่วมกับสถาบันพลาสติกและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดทำฐานข้อมูล Material Flow Analysis เพื่อแสดงข้อมูลการผลิต การใช้

ผลิตภัณฑ์พลาสติก รวมถึงการจัดการขยะพลาสติก ปริมาณการรีไซเคิล และปริมาณพลาสติกที่หลุดรอดออกสู่สิ่งแวดล้อมและทะเล และได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายผลักดันให้เกิดการจัดการถุงหิ้วและบรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกแบบครบวงจร โดยสนับสนุนให้ใช้ถุงหิ้วหิ้วชนิดหนาเกินกว่า 36 ไมครอนเพื่อใช้ซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง ก่อนนำมารีไซเคิลเพื่อทำเป็นถุงใช้งานใหม่ และอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการ “Drop Point ถังวนถุง” ร่วมกับโครงการ Modern Trade ห้างสรรพสินค้า สถานีน้ำมัน รวมถึงสถานที่ต่าง ๆ เพื่อตั้งจุดรับพลาสติกสะอาดประเภทถุงหิ้วและบรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติก นำไปรีไซเคิล เพื่อให้เกิดการจัดการครบวงจร คือ “ผลิต ใช้ และนำกลับไปใช้ประโยชน์” ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพลาสติก อาทิเช่น กลุ่มพลาสติกสภาอุตสาหกรรม สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติก สถาบันพลาสติก รวมถึงภาคประชาสังคมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อร่วมกันสร้างระบบและโครงการต้นแบบเพื่อให้ภาครัฐและภาคธุรกิจนำไปขยายผล เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกในทะเลไทย และนำขยะพลาสติกเป้าหมายให้กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ความท้าทายของโครงการนี้อยู่ที่การเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมให้เกิดการแยกขยะที่ต้นทาง ซึ่งจะต้องอาศัยการสร้างความตระหนักเรื่องการคัดแยกกับ Stakeholders ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ ภาครัฐ และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ผู้ลงทุนด้านการจัดการขยะ ประชาชน และนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องวางกฎระเบียบ และการจัดการองค์รวมจึงจะประสบความสำเร็จได้ รวมถึง การสนับสนุนทางการเงิน ความรู้ความสามารถของบุคลากร เพื่อจัดทำระบบและโครงการต้นแบบเพื่อนำไปต่อยอดและขยายผลทั่วประเทศ การเป็นตัวอย่างที่ดีด้านการแยกขยะ โดยการเริ่มแยกขยะอย่างน้อย 4 ประเภท คือ ขยะอินทรีย์ ขยะที่รีไซเคิลได้ (รวมถึงบรรจุภัณฑ์พลาสติกสะอาดที่ใช้แล้ว) ขยะทั่วไป (รวมถึงพลาสติกที่ปนเปื้อน) และขยะอันตรายออกจากกัน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ การเริ่มต้นที่ตัวเราจะขยายผลไปที่ครอบครัวและสังคมข้างเคียง เพื่อลูกหลาน เพื่อสังคมที่ดีขึ้น (ชนาชัย ปิยะศรีทอง, 2563)

ภาพที่ 4 ภาพเป้าหมายลดพลาสติกในทะเลไทย

ที่มา: ศูนย์ข่าวพลังงาน (2562)

3. แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (The circular economy)

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นแนวคิดการทำธุรกิจที่แตกต่างไปจากการดำเนินธุรกิจแบบ เศรษฐกิจเส้นตรง เป็นแนวคิดที่ผสมผสานมิติด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจเป็นแนวคิดเพื่อใช้เยียวยาความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลลัพธ์จากระบบเศรษฐกิจเส้นตรง และแนวคิดนี้ถือเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Masi, Day and Godsell, 2017; D' Adamo, 2019)

Euro Commission (2019) เศรษฐกิจหมุนเวียนมีวัตถุประสงค์ในการคงสภาพมูลค่าของผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบ และ ทรัพยากรทั้งหลายให้นานเท่าที่จะทำได้โดยเมื่อสิ่งเหล่านั้นถูกเลิกใช้ยังสามารถนำสิ่งเหล่านั้นกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตพร้อมกับการลดของเสีย ลดการทิ้งและลดการใช้วัตถุดิบเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

ภัทรพร แยมละออ (2561) ผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท ป่าสาละ จำกัด นักวิชาการที่สนใจเกี่ยวกับการทำธุรกิจ เพื่อความยั่งยืน อธิบายความหมายของเศรษฐกิจหมุนเวียนว่าเป็นรูปแบบการผลิตที่วางแผนและการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถนำวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตให้สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือสร้างคุณค่าอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุดเป็นการใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม

เพชร มโนปวิตร (2561) เศรษฐกิจหมุนเวียน คือ รูปแบบธุรกิจที่เน้นการนำวัตถุดิบกลับมาใช้ใหม่เป็นวงจรไม่รู้จบ แทนการผลิต-ใช้-ทิ้ง ตามแนวคิดเศรษฐกิจแบบเส้นตรงจากรูปแบบธุรกิจเดิมที่มุ่งเน้นตัวเลขกำไรโดยไม่คำนึงว่า สินค้าที่ถูกเลิกใช้งานจะถูกนำไปกำจัดทิ้งอย่างไร

แนวคิด Biomimicry โดย Janine Benyus เสนอแนวคิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อหาทางออกที่ยั่งยืนแก่ มนุษยชาติที่กำลังประสบปัญหาความขาดแคลนทรัพยากรและปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาและการออกแบบวัสดุ สังเคราะห์ที่เลียนแบบจากรูปแบบและยุทธวิธีที่เป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ (Biomimicry Institute, 2019) แนวคิดดังกล่าวเน้นการศึกษา ทำความเข้าใจ กลไกของธรรมชาติ รายละเอียดต่าง ๆ ของธรรมชาติที่มีความซับซ้อน จากนั้นนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เช่น การผลิตซีเมนต์ที่ใช้วัสดุเลียนแบบกระบวนการสร้างหินปูนของปะการังเพื่อทดแทนการระเบิดภูเขา เป็นต้น

จากความเป็นมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีพัฒนาการต่อ ยอดความคิดในบริบทที่หลากหลายทั้งจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เพื่อบริหารจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างจำกัดให้เพียงพอสำหรับประชากรโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบข้อสันนิษฐานว่า Kenneth E. Boulding คือ ผู้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของประชากรกับการใช้ทรัพยากรว่าความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความขาดแคลนในอนาคตจึงได้นำเสนอให้มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรให้ยาวนานขึ้น หลังจากนั้น Walter R.

Stahel และ Genevieve Raday ได้พัฒนาต่อยอดและนำเสนอแนวคิด Economy in Loops ที่เป็นการวางระบบการผลิตแบบปิด เพื่อบริหารจัดการพลังงาน ทรัพยากรและของเสียจากกระบวนการผลิตเพื่อนำป้อนกลับเข้าเป็นปัจจัยนำเข้าใหม่อีกครั้งเป็นวงจรหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรไม่รู้จัก เพื่อลดของเสียและเพิ่มความคุ้มค่าจากการใช้ปัจจัยนำเข้าจึงอาจกล่าวได้ว่า แนวคิดนี้คือชื่อเรียกก่อนที่จะมาเป็นคำว่า Circular Economy หรือเศรษฐกิจหมุนเวียนในปัจจุบัน

4. แนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกในต่างประเทศ

การจัดการขยะพลาสติกและขยะมูลฝอยของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเยอรมนี มีการจัดการขยะ คัดแยกขยะ ไว้เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้ซ้ำได้ ขยะที่จะทิ้งมีขึ้นใหญ่ เช่น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ต้องแจ้งบริษัทจัดเก็บเพื่อแจ้งล่วงหน้า และมีค่าใช้จ่ายในการนำมาทิ้ง แต่มีอีกวิธีถ้าไม่เสียค่าใช้จ่าย ก็นำไปทิ้งเองที่ศูนย์รับกำจัดขยะที่มีอยู่ทั่วประเทศ และในการจัดขยะทั่วไปจะกำหนดการทิ้งขยะโดยการคัดแยกทิ้งขยะลงถังแต่ละสี มีทั้งหมด 4 สี ได้แก่ ถังสีดำ สำหรับทิ้งขยะรีไซเคิลไม่ได้ ถังสีเขียว ใช้สำหรับทิ้งขยะพืชผักผลไม้ ถังสีฟ้า สำหรับทิ้งขยะกระดาษ ถังสีเหลือง สำหรับทิ้งขยะบรรจุภัณฑ์ และในส่วนการจัดการขยะพลาสติกในแต่ละประเทศ มีการจัดการที่แตกต่างกันออกไป ได้นำรูปแบบการจัดการขยะพลาสติกแต่ละประเทศมาเป็นต้นแบบในการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการได้ ดังนี้

- ไชยแลนด์ เก็บภาษีถุงพลาสติก ลดการใช้ถุงพลาสติกได้ที่ ร้อยละ 90
- สหรัฐอเมริกา มีการใช้ Reusable bag โดยวางขายถุงกระดาษที่ย่อยสลายได้ไว้ที่แคชเชียร์ ลดมลพิษจากถุงพลาสติกได้ถึง ร้อยละ 72 ลดการใช้ถุงพลาสติกได้ร้อยละ 85
- สหราชอาณาจักร ใช้ถุงที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ลดการใช้หลอดพลาสติก แท่งคนกาแฟ ก้านคัตเติลบัด ลดการใช้ถุงพลาสติกได้ ร้อยละ 80 ลดงบประมาณกำจัดขยะได้ถึงร้อยละ 60
- เดนมาร์ก เก็บภาษีถุงพลาสติกจากพ่อค้าปลีก ระบบมัดจำ ค่าขวด ใช้ถุงที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ลดการใช้ถุงพลาสติกจากเดิมได้ถึง ร้อยละ 66 รีไซเคิลขวดพลาสติกได้ถึง ร้อยละ 90 ของขวดที่รับคืนในระบบ
- เยอรมนี เก็บภาษีรีไซเคิล ผลิตขวดชนิดใช้ซ้ำได้ ระบบมัดจำขวดพลาสติก ลดขวดพลาสติกในท้องตลาดชนิดใช้ซ้ำได้เหลือ 46%
- สวีเดน มีวินัยการจัดเก็บและคัดแยกขยะ แปรรูปขยะเป็นพลังงานไฟฟ้า ระบบมัดจำค่าขวดพลาสติก ระบบมัดจำถุงพลาสติก 1.86 บาทต่อใบ ผู้บริโภคได้รับเงินคืนเมื่อนำถุงมาคืนผู้ผลิตและผู้บริโภค รายงานปริมาณการผลิตและใช้ถุงพลาสติกต่อ Swedish Environmental Protection Agency ผลิตไฟฟ้าใช้ภายในประเทศถึง 810,000 ครั้วเรือนมีขวดพลาสติกที่รีไซเคิลได้ถึง 90% ของขวดพลาสติกทั้งหมด

- ญีปุ่น การคัดแยกขยะ No plastic bag day จัดเก็บภาชนะพลาสติก สติกเกอร์สะสมแลกเป็นเงิน Revised recycling laws Revised Containers and Packaging Law

จะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารจัดการขยะของต่างประเทศนี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่ทุกภาคส่วนสามารถร่วมมือกันดำเนินการได้

สรุป

ในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ของมนุษย์ยังคงใช้พลาสติกที่สร้างปัญหาวิกฤติขยะล้นโลก เพราะพลาสติกถือเป็นวัสดุสังเคราะห์ที่มีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวันและมีแนวโน้มการใช้งานมากขึ้น เนื่องจากพลาสติกมีคุณสมบัติเบา แข็งแรง ทนทาน และราคาถูก สามารถผลิตให้มีรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้ด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่ก้าวหน้า ทันสมัย และมีการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกที่รวดเร็วทันต่อความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์พลาสติกหลากหลายรูปแบบและสีสันสวยงามให้เลือกใช้อย่างมากมาย ด้วยคุณสมบัติที่โดดเด่นทำให้พลาสติกได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว เช่น ถุงพลาสติก ภาชนะบรรจุอาหาร ของเล่นเด็ก เฟอร์นิเจอร์ โครงสร้างพลาสติกเครื่องไฟฟ้า ชิ้นส่วนงานพลาสติกอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ทดแทนวัสดุอื่นที่มีราคาแพงและมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมกับการสร้างผลิตภัณฑ์ เช่น เหล็ก อลูมิเนียม และชิ้นส่วนโลหะอื่น ๆ ที่พลาสติกมีคุณสมบัติที่ดีกว่าและมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า และยังสามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ดีกว่า เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต ผลิตภัณฑ์พลาสติกต่าง ๆ ต่อไปก็จะเป็นวงจรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่รู้จบตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

วิกฤติปัญหาขยะพลาสติก ของจังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นปัญหามลพิษ ทางอากาศ ทางบก ทางทะเล ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกครั้งเดียวแล้วทิ้งที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีและในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโรคโควิด-19 มีความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์พลาสติกเพื่อบรรจุอาหารมากขึ้นจึงทำให้ขยะพลาสติกเพิ่มมากขึ้นตามอัตราการใช้ พื้นที่ส่วนใหญ่มีการจัดการขยะแบบดั้งเดิมคือการฝังกลบขยะพลาสติกปนเปื้อน การเผาในระบบเตาเผาทิ้งและเตาเผาพลังงานมากกว่าครึ่งจะถูกกำจัดด้วยกระบวนการที่ยังไม่ถูกวิธีและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ คือ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อมนุษย์ สัตว์ในทะเลและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ จึงต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจากการวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพปัญหา และผลกระทบจากการจัดการขยะพลาสติกและประสิทธิภาพการจัดการขยะพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งแนวทางต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาแล้วจากรายละเอียดข้างต้นทั้งจากรูปแบบการจัดการขยะพลาสติกของกรณีศึกษาหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ คือ ระยองโมเดล แนวทางการบริหารจัดการ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 แนวทางการบริหารเศรษฐกิจหมุนเวียน (The circular economy) แนวทางการบริหารจัดการพลาสติกในต่างประเทศ ซึ่งแนวทางต่าง ๆ นั้นสามารถ

นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการขยะในจังหวัดสมุทรปราการได้จะโดยเน้นแนวทางการบริหารจัดการแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้คุ้มค่า ยาวนานที่สุด โดยการลดปริมาณการใช้ (Reduce) โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องการการอนุรักษ์และฟื้นฟูเพื่อให้มีไว้ใช้อย่างเพียงพอสำหรับประชากรรุ่นปัจจุบันและรุ่นอนาคต การใช้ซ้ำ (Reuse) โดยเฉพาะกับสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้เวลาในการย่อยสลายยาวนานหรือมีมลพิษจากการทำลาย และการแปรสภาพแล้วนำกลับมาใช้ (Recycle) วัสดุหรือสิ่งของที่ภายหลังเลิกใช้แล้วสามารถนำเข้าสู่กระบวนการแปรสภาพแล้วนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตใหม่อีกรอบที่เป็นวิธีการยืดอายุการใช้งาน เป็นการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นวงจรไม่รู้จบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดขยะจากการเลิกใช้งาน

กระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นได้จากการคิดอย่างเป็นระบบในตลอดช่วงอายุของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าต่อลูกค้าและสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้วัตถุดิบการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติและการคำนึงถึงวิธีการกำจัดทำลายผลิตภัณฑ์ภายหลังการเลิกใช้ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเป็นวงจรไม่รู้จบ ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการจัดการขยะในจังหวัดสมุทรปราการโดยใช้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2562ก). รายงานสรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี พ.ศ. 2561. ค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2020/05/pcdnew-2020-05-15_06-33-35_034969.pdf
- _____. (2562ข). ร่าง roadmap การจัดการขยะพลาสติก. ค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2563, จาก http://www2.pcd.go.th/Info_serv/File/17-09-62/40.pdf
- ธนาชัย ปิยะศรีทอง. (2563). ระยองโมเดลความร่วมมือเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน. ค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.allaroundplastics.com/article/sustainability/7684>
- นิตยสารจับกระแสปากน้ำ. (2564). ระบบจัดการขยะเพื่อผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิง RDFพร้อมเดินเครื่องแล้ว. ค้นเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.samutprakan.city.go.th/uploads/content/2021/03/358/download.pdf>
- เพชร มโนปวิตร. (2561). ทำไมต้องCircular Economy ทางรอดของมนุษย์ในยุค Anthropocene ยั่งยืน. ค้นเมื่อ วันที่ 22 พฤษภาคม 2563, จาก <https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/>
- ภัทรพร แยมละออ. (2561). เศรษฐกิจหมุนเวียน-โอกาสใหม่ของธุรกิจเพื่อความยั่งยืน. ค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2563, จาก http://www.salforest.com/blog/circular_economy
- ศูนย์ข่าวพลังงาน. (2562). สู่ปีที่ 2 “ระยองโมเดล” พื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะพลาสติก. ค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.energynewscenter.com>

- Biomimicry Institute. (2019). **A sustainable world already exists**. Retrieved on May, 8th, 2020, from <https://biomimicry.org/what-is-biomimicry>
- D' Adamo, I. (2019). **Adopting a Circular Economy: Current Practices and Future Perspectives**. Retrieved on May, 20th, 2020, from https://www.researchgate.net/publication/337850289_Adopting_a_Circular_Economy_Current_Practices_and_Future_Perspectives.
- ENERGY TIME ONLINE. (2563). **วิกฤติขยะพลาสติก! มหาอำนาจโลกธุรกิจจะปรับตัวอย่างไร? 2020-04-26**. ค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.unenvironment.org/>
- Euro Commission. (2019). **Circular economy–Overview**. Retrieved on May, 23th, 2020, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/overview>.
- Masi, D., Day, S., & Godsell, J. (2017). **Supply Chain Configurations in the Circular Economy: A Systematic Literature Review**. Retrieved on May, 14th, 2020, from https://www.researchgate.net/publication/319597576_Supply_Chain_Configurations_in_the_Circular_Economy_A_Systematic_Literature_Review

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย
The Causal Factors Affecting the Business Performance of Thai Fruit
Wholesale

วินุสรา ตาแสน

นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: prite_w@hotmail.com

อนงค์ ไตวัลย์

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: anong.t@rmutp.ac.th

Winussara Tasaen

Student, Doctor of Business Administration,

Rajamagala University of Technology Phra Nakhon

Anong Taiwan

Lecturer, Faculty of Business Administration,

Rajamagala University of Technology Phra Nakhon

รับเข้า: 23 มีนาคม 2565 แก้ไข: 9 เมษายน 2565 ตอรับ: 23 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการค้าส่งผลไม้ไทยในตลาดไท ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 600 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และโมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า นวัตกรรมบริการ และผลการดำเนินธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทุกตัวในปัจจัยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า นวัตกรรมบริการ และผลการดำเนินธุรกิจพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า นวัตกรรมบริการได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.877 สามารถทำนายตัวแปร

เชิงสาเหตุร้อยละ 77 และ ผลการดำเนินธุรกิจได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า และนวัตกรรมบริการ มีค่า 0.92, -0.49 และ 0.49 ตามลำดับ รับอิทธิพลทางอ้อมจากการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีค่า -0.064 มีอิทธิพลรวมสูงสุดอยู่ที่การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีค่า 0.880 โดยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมบริการ ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 78 และ 85 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า นวัตกรรมบริการ ผลการดำเนินธุรกิจ ธุรกิจค้าส่ง

Abstract

This research aimed at studying the causal factors affecting business performance of Thai fruit wholesale. A sample group were selected from wholesalers at Talaad Thai, Khlong Nueng Subdistrict, Khlong Luang District, Pathum Thani Province. The completed 600 questionnaires were collected. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlations and SEM (Structural Equation Model).

The results showed that the entrepreneurial orientation, value creation, service innovation and business performance were rated at highest level. Testing correlation among factors, all of them were correlated together significantly. The influence testing from structural equation model (SEM) revealed that service innovation factor was directly affected by entrepreneurial orientation at weight 0.877 (77 percent on predicting variable). And business performance was directly affected by entrepreneurial orientation, value creation and service innovation at weight 0.92, -0.49 and 0.49 respectively and it was indirectly affected by entrepreneurial orientation factor at weight -0.064. The highest total influence was on entrepreneurial focus with a value of 0.880. Focusing on entrepreneurship, service innovation, it had a significant effect on business operations at .01 and had a predictive coefficient of 78 and 85 percent, respectively.

Keywords: entrepreneurial orientation, value creation, service innovation, business performance, wholesale business

บทนำ

โดยทั่วไปผลการดำเนินงานธุรกิจแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ผลการดำเนินงานด้านการเงิน (financial performance) และผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่การเงิน (non-financial performance) โดยการวัดผลการดำเนินงานจะชี้วัดความสำเร็จ ทำให้มองเห็นภาพรวมของธุรกิจได้อย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันเป็นยุคที่มีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น และมีความเสี่ยงสูงในการลงทุน การบริหารความรู้ความสามารถขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันความเสี่ยง และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวของธุรกิจ และการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การสร้างคุณค่าขององค์กรธุรกิจสามารถเป็นตัวผลักดันให้เกิดผลทางการดำเนินงานทางการตลาดและการเงินที่ดีส่งผลให้ธุรกิจรักษาขีดความสามารถทางการแข่งขันได้ในระยะยาว (Low, 2000)

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ เป็นการส่งเสริมการสร้างกิจกรรมใหม่ทางเศรษฐกิจ โดยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร (Reynolds, 2005) ผ่านบุคลิกและคุณลักษณะของผู้ประกอบการในการกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ การจัดการเชิงกลยุทธ์ กระบวนการดำเนินการ การปฏิบัติ และการตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่สิ่งใหม่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อนวัตกรรม การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการจึงมีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนธุรกิจ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lee and Lim (2008); Su et al. (2009) ที่พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อนวัตกรรมบริการ

นวัตกรรมบริการ เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่สำคัญทางธุรกิจที่นำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน (Weng et al., 2012) การเพิ่มขึ้นของยอดขาย (Tacsir, 2011) และการเติบโตทางธุรกิจ (Mansury and Love, 2008) ในหลาย ๆ ธุรกิจพบว่า นวัตกรรมบริการเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในการนำไปสู่การสร้างโอกาสทางธุรกิจในอนาคต (Wise & Baumgartner, 1999) การนำเสนอผลิตภัณฑ์บริการใหม่ หรือนวัตกรรมบริการเพื่อตอบสนองคุณค่าและความต้องการของลูกค้า จะช่วยปรับปรุงภาพลักษณ์ และนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจ (Henard and Szymanski, 2001) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lin (2011) ที่พบว่า นวัตกรรมบริการเปรียบเสมือนเครื่องมือในการตอบสนองความต้องการขององค์กร ที่จะนำมาซึ่งการสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

ธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยผลไม้สามารถทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายพันล้านบาท ความต้องการบริโภคผลไม้ในวันจะเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและความสนใจในสุขภาพก็มีมากขึ้นด้วย ทำให้ผลไม้ไทยเป็นที่นิยมบริโภคกันทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับผลไม้ของไทยมีรสชาติโดดเด่น และสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ตั้งแต่ภาคเหนือจนถึงภาคใต้ ฤดูกาลให้ผลผลิตผลไม้แต่ละชนิดแตกต่างกันไปในแต่ละสภาพพื้นที่ของแต่ละภูมิภาค จึงเป็นข้อดีประการหนึ่งที่ส่งผลให้ประเทศไทยมีผลไม้หลากหลายชนิดหมุนเวียน

ออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) โดยในแต่ละปีไทยมียอดการส่งออกผลไม้ทั้งรูปของสด แช่เย็น แช่แข็ง และแห้ง รวม 3-4 หมื่นล้านบาทต่อปี และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 15-20% จากสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน แม้ว่าราคาผักผลไม้จะประสบปัญหาราคาลดต่ำ แต่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ได้แก่ คัดแยก แปรรูปน้ำผลไม้ และผลไม้กระป๋อง และขายส่งผลไม้ยังมีการขยายตัวของรายได้ โดยในปี พ.ศ. 2559 มีรายได้รวม 133,866 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 21.2% จากปี พ.ศ. 2558 และมีกำไร 3,182 ล้านบาท เมื่อพิจารณาผลประกอบการรายธุรกิจของปี พ.ศ. 2559 พบว่า ธุรกิจขายส่งผักและผลไม้มีอัตราเพิ่มขึ้นของรายได้สูงสุด คิดเป็น 31% จากปี พ.ศ. 2558 (รายได้รวม 62,494 ล้านบาท) รองลงมา คือ ธุรกิจผลิตผลไม้และผักบรรจุกระป๋อง 16% (46,959 ล้านบาท) ธุรกิจผลิตน้ำผลไม้และน้ำผัก 15% (22,977 บาท) และธุรกิจคัดแยก 1% (1,436 ล้านบาท) ซึ่งโดยรวมมีการเติบโตที่สูงกว่า GDP ปี 59 ที่ 3.2% (กองข้อมูลธุรกิจ, 2561)

ปัจจุบันการซื้อขายผลไม้ไทยกำลังถูกแทรกแซงจากกลุ่มทุนต่างประเทศในการเข้ามาหาซื้อผลไม้ไทยถึงสวน ทำให้ราคาผลไม้ในประเทศมีความผันผวนด้านราคา แม้ว่าภาครัฐจะออกมาตรการต่าง ๆ มาแก้ไข แต่ผู้ประกอบการค้าส่งผลไม้ไทยยังต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่รอดได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

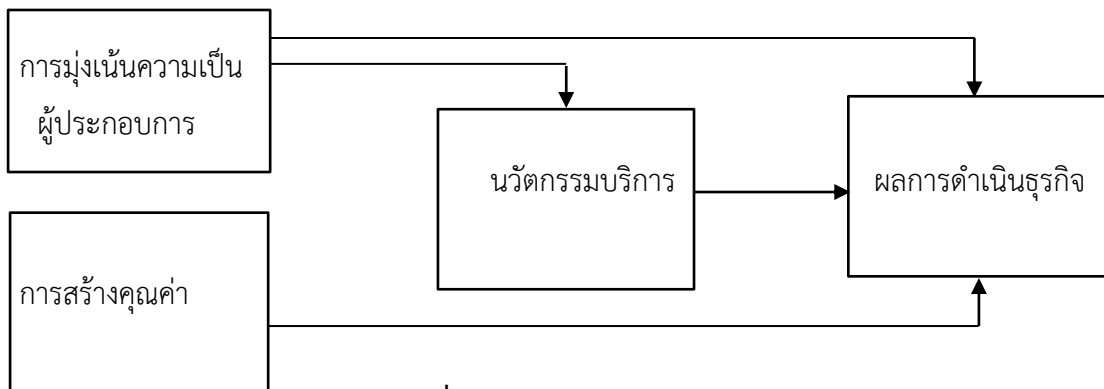
เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า นวัตกรรมบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินธุรกิจ
2. การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจผ่านนวัตกรรมบริการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วยตัวแปร 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีนวัตกรรม 2) การทำงานเชิงรุก 3) การเผชิญความเสี่ยง การสร้างคุณค่า ประกอบด้วยตัวแปร 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทรัพยากรมนุษย์ 2) ระบบการทำงาน 3) องค์กรประกอบภายนอกของธุรกิจ นวัตกรรมบริการ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ด้าน ได้แก่ 1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ 2) นวัตกรรมกระบวนการ ผลการดำเนินธุรกิจ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเงิน 2) ด้านลูกค้า รายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาผู้ประกอบการค้าส่งผลไม้ไทยในตลาดไทจำนวน 3,500 ราย (ตลาดไท: ฝ่ายการตลาด/สายงานบริหารตลาด, 2563) ผู้ศึกษาพิจารณาถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้เครื่องมือทางเทคนิค Structural Equation Modeling (SEM) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) ตามแนวคิดของ Schumacker and Lomax (1996); Hair et al. (1998) ที่นักสถิติวิเคราะห์พหุตัวแปรนิยมใช้ คือ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10-20 คนต่อตัวแปรในการวิจัยหนึ่งตัวแปร ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีตัวแปรสังเกตได้ในแบบจำลองจำนวน 10 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างที่มีความเหมาะสมและเพียงพอจากการคำนวณดังกล่าวเป็นจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางเทคนิคสถิติ (SEM) รวมทั้งสิ้น 210-420 ตัวอย่าง แต่เพื่อครอบคลุมและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้นของผลการวิจัยจึงเก็บตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็น 600 ชุด

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งเป็นสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน ตามโซนตลาดผลไม้ ได้แก่ ตลาดส้ม ตลาดผลไม้รวม ตลาดแตงโม และตลาดผลไม้ฤดูกลาง แบ่งเป็นตลาดละ 150 ชุด ด้วยเหตุนี้จึงเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 600 ชุด ซึ่งมีจำนวนเพียงพอและมากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ข้างต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non probability Sampling) โดยการใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามโซนผลไม้ที่ตลาดกำหนด และเป็นผู้ค้าที่มีรายชื่อในฐานข้อมูลผู้ค้าประจำกับทางตลาดไท

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการสร้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ ส่วนที่ 2 ข้อมูลธุรกิจของผู้ประกอบการ ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมุ่งเน้น ความเป็นผู้ประกอบการ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการสร้างคุณค่า ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับนวัตกรรม บริการ ส่วนที่ 6 คำถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ คุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 ราย ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่สังเกตได้ จำแนก รายข้ออยู่ระหว่าง 0.78-0.92 และค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามโดยรวม เท่ากับ 0.94 ซึ่งมากกว่า 0.70 จึงถือว่าข้อคำถามที่ใช้วัดตัวแปรแฝงมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในโมเดลด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์สถิติเชิง พรรณนา ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางเทคนิคสถิติ Structural Equation Modeling (SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่าง โมเดล ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. การมีนวัตกรรม	4.70	0.49	มากที่สุด
2. การทำงานเชิงรุก	4.61	0.51	มากที่สุด
3. การเผชิญความเสี่ยง	4.61	0.49	มากที่สุด
ภาพรวม	4.64	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.64$, $SD=0.44$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีนวัตกรรม ($\bar{x}=4.70$, $SD=0.49$) รองลงมา คือ การเผชิญความเสี่ยง ($\bar{x}=4.61$, $SD=0.49$) และการทำงานเชิงรุก ($\bar{x}=4.61$, $SD=0.51$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นต่อการสร้างคุณค่า

การสร้างคุณค่า	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ทรัพยากรมนุษย์	4.48	0.64	มาก
2. ระบบการทำงาน	4.52	0.55	มากที่สุด
3. องค์ประกอบภายนอกของธุรกิจ	4.31	0.89	มาก
ภาพรวม	4.44	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อการสร้างคุณค่าในภาพรวมระดับมาก ($\bar{x}=4.44$, $SD=0.64$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระบบการทำงาน ($\bar{x}=4.52$, $SD=0.55$) รองลงมา คือ ทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x}=4.48$, $SD=0.64$) และองค์ประกอบภายนอกของธุรกิจ ($\bar{x}=4.31$, $SD=0.89$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นต่อนวัตกรรมบริการ

นวัตกรรมบริการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์	4.51	0.59	มากที่สุด
2. นวัตกรรมกระบวนการ	4.55	0.52	มากที่สุด
ภาพรวม	4.53	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อนวัตกรรมบริการในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.53$, $SD=0.53$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นวัตกรรมกระบวนการ ($\bar{x}=4.55$, $SD=0.52$) และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}=4.51$, $SD=0.59$)

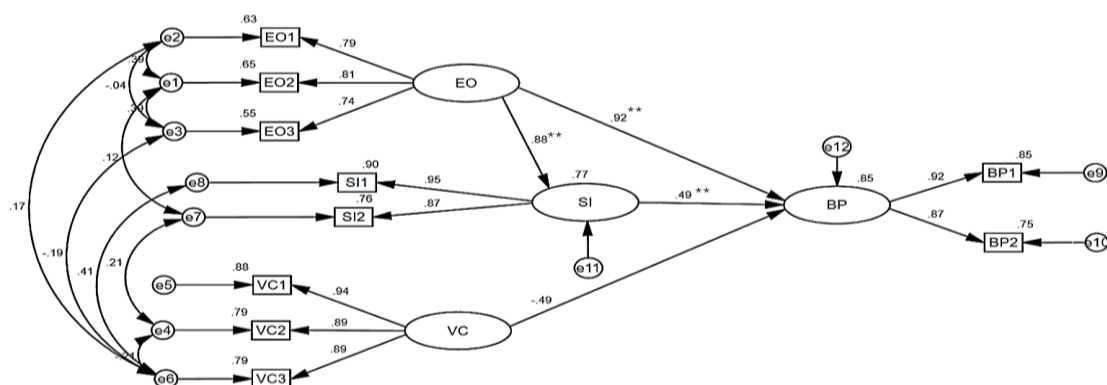
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินธุรกิจ

ผลการดำเนินธุรกิจ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเงิน	4.49	0.64	มาก
2. ด้านลูกค้า	4.57	0.50	มากที่สุด
ภาพรวม	4.53	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อผลการดำเนินธุรกิจในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.53$, $SD=0.54$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลูกค้า ($\bar{x}=4.57$, $SD=0.50$) และด้านการเงิน ($\bar{x}=4.49$, $SD=0.64$)

การทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า นวัตกรรมบริการ และ ผลการดำเนินธุรกิจ มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.538-0.790 ซึ่งการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อการตรวจสอบการเกิดปัญหา Multicollinearity โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นจะต้องมีค่าไม่เกิน 0.80 (Hair et al., 2010) ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นจึงสามารถนำไปทดสอบการวิเคราะห์สมการโครงสร้างตามสมมติฐานด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ได้

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่า โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย

ตัวแปรแฝงในสมการรูปแบบประกอบด้วยตัวแปรผล 1 ตัวแปร คือ ผลการดำเนินธุรกิจ Business Performance (BP) ตัวแปรแทรกกลาง 1 ตัวแปร คือ นวัตกรรมบริการ Service Innovation (SI) โดยมีตัวแปรสาเหตุ 2 ตัวแปรคือ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneurial Orientation (EO) และการสร้างคุณค่า Value Creation (VC)

ตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneurial Orientation (EO) ประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การมีนวัตกรรม Innovativeness (EO1) การทำงานเชิงรุก Proactiveness (EO2) และการเผชิญความเสี่ยง Risk Taking (EO3) ตัวแปรสังเกตมีน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.74-0.81 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรสังเกตที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือการทำงานเชิงรุก มีค่าน้ำหนัก 0.81 และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 65

ตัวแปรแฝงการสร้างคุณค่า Value Creation (VC) ประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ System of Human (VC1) ระบบการทำงาน System of Artifact (VC2) และองค์ประกอบภายนอกของธุรกิจ System of Society (VC3) ตัวแปรสังเกตมีน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.89-0.94 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรสังเกตที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์มีค่าน้ำหนัก 0.94 และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 88

ตัวแปรแฝงนวัตกรรมบริการ (Service Innovation) (SI) ประกอบไปด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation) (SI1) และ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation) (SI2) ตัวแปรสังเกตมีน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.87-0.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ตัวแปรสังเกตที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ มีค่าน้ำหนัก 0.95 และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 90

ตัวแปรแฝงผลการดำเนินธุรกิจ Business Performance (BP) ประกอบไปด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการเงิน Financial Perspective (BP1) และ ด้านลูกค้า Customer Perspective (BP2) ตัวแปรสังเกตมีน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.87-0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรสังเกตที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือด้านการเงิน มีค่าน้ำหนัก 0.92 และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 85

การวิเคราะห์อิทธิพลในโมเดล เพื่อความชัดเจนผู้วิจัยได้นำเสนออิทธิพลออกเป็นสามส่วนได้แก่ อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เชิงสาเหตุภายในความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า และนวัตกรรมบริการที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย

ตัวแปรผล	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรเชิงสาเหตุ		
			Entrepreneurial Orientation	Value Creation	Service Innovation
Value Creation (VC)	0.91	DE	-	-	-
		IE	-	-	-
		TE	-	-	-
Service Innovation (SI)	0.77	DE	0.877**	-	-
		IE	-	-	-
		TE	0.877**	-	-
Business Performance (BP)	0.85	DE	0.924**	-0.493	0.485**
		IE	-0.045	-	-
		TE	0.880**	-0.493	0.485**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ตัวแปรแฝงนวัตกรรมบริการ (Service Innovation) (SI) ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneurial Orientation (EO) มีค่าเท่ากับ 0.877 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 77

ตัวแปรแฝงผลการดำเนินธุรกิจ (Business Performance (BP)) ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation (EO)) การสร้างคุณค่า (Value Creation (VC)) และนวัตกรรมบริการ ((Service Innovation) (SI)) มีค่า 0.92-0.49 และ 0.49 ตามลำดับ รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation (EO) มีค่า -0.045 มีอิทธิพลรวมสูงสุดอยู่ที่ตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneurial Orientation (EO) มีค่า 0.880 โดยตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneurial Orientation (EO) และ นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) (SI) ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ Business Performance (BP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 77 และ 85 ตามลำดับ

ในการทดสอบความสัมพันธ์ทางอ้อมนั้น ค่าอิทธิพลทางตรงระหว่างการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และผลการดำเนินธุรกิจลดลง เมื่อส่งผ่านตัวแปรนวัตกรรมบริการ จึงสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรมบริการเป็นตัวแปรแทรกกลางบางส่วนเท่านั้น (Partial Mediation) (Baron and Kenny, 1986)

ตารางที่ 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า นวัตกรรม บริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินธุรกิจ	เป็นไปตามสมมติฐาน
2. การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจผ่านนวัตกรรมบริการ	เป็นไปตามสมมติฐาน

จากตารางที่ 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า นวัตกรรมบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินธุรกิจ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจผ่านนวัตกรรมบริการเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทยและศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทย ซึ่งได้ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ โดยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อนวัตกรรมบริการ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยแฝงความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อนวัตกรรมบริการอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหากผู้ประกอบการมีความสามารถในการบริหารจัดการงานเชิงรุก กล้าที่จะเผชิญความเสี่ยงและยอมรับในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินธุรกิจจะส่งผลไปยังการเกิดนวัตกรรมบริการที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดความหลากหลายในตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาทิพย์ จันทรเจริญผล และ วิโรจน์ เกษภูมิลักษณ์ (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและการมุ่งเน้นการตลาดที่มีต่อการตอบรับจากลูกค้า และความได้เปรียบทางการแข่งขันของกิจการร้านยาในจังหวัดนครปฐม พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการนั้นจำเป็นต้องมีความสามารถทางนวัตกรรม เพื่อการสร้างนวัตกรรมบริการที่ดียิ่งขึ้น โดยการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น เพิ่มทางเลือกให้กับลูกค้า มีการดำเนินการในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การชำระเงินโดยบัตรเครดิต ช่วยกระตุ้นยอดขายกรณีที่ลูกค้าอาจมีเงินสดไม่เพียงพอ การจัดร้านให้มีความทันสมัย เช่น การจัดสถานที่เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน ได้แก่ ส่วนที่ลูกค้าบริการตนเองได้กับส่วนที่รับบริการจากเภสัชกร ช่วยเพิ่มแรงดึงดูดให้ลูกค้าเดินเข้ามาในร้านมากขึ้น การนำซอฟต์แวร์จัดการคลัง สินค้าเข้ามาช่วยบริหารคลังสินค้า จะช่วยลดเวลาการจัดการคลังสินค้า

ผู้ประกอบการสามารถบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง ซึ่งการที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์วิธีการต่าง ๆ เช่น มีการคิดค้นพัฒนาทางด้านนวัตกรรม มีการสังเคราะห์หรือผสมผสานบูรณาการข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างวิธีการทำงานใหม่ ๆ มีการขยายองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในธุรกิจ รวมทั้งการนำแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ของผู้อื่นมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง (อนงค์ รุ่งสุข, 2559)

2. การศึกษาการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจผ่านนวัตกรรมบริการ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจผ่านนวัตกรรมบริการ ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการทั้งในด้านการมีนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก และการเผชิญความเสี่ยงสามารถเพิ่มผลการดำเนินงานขององค์กรได้ เมื่อส่งผ่านนวัตกรรมบริการ เปรียบเสมือนผู้ประกอบการที่แสวงหาโอกาสเตรียมความพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง พร้อมพัฒนาผลิตภัณฑ์และการดำเนินงานให้ดีขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และเพื่อกำไรที่มากขึ้น อีกทั้งยังมุ่งเน้นถึงความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นให้เกิดผลการดำเนินงานทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายทิพย์ โสรรัตน์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจครอบครัวประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า การมุ่งเน้นการตลาดในธุรกิจบริการ นวัตกรรม บริการ และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างภาวะผู้นำเชิงผู้ประกอบการและผลการดำเนินการของ ธุรกิจได้เป็นอย่างดี ดังที่ ศตายุ รมเย็น (2561) กล่าวว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ หรือความสามารถของผู้ประกอบการ จะก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินการให้มีความแปลกใหม่ อันนำมาซึ่งการลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น และเพิ่มศักยภาพในการทำงานอันส่งประโยชน์ต่อการดำเนินการกิจการ จึงสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าความสามารถของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการได้เปรียบทางการแข่งขันของกิจการ และผลการดำเนินงานของกิจการทั้งในรูปแบบของทางด้านการเงินและไม่ใช้ด้านการเงิน

3. การศึกษาการสร้างคุณค่าที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินธุรกิจ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยแฝงการสร้างคุณค่าไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจ อาจเนื่องมาจากปัจจัยย่อยในด้านทรัพยากรมนุษย์ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การสนับสนุนให้ทำงานเป็นทีมรวมไปถึงการจัดสวัสดิการที่ดีให้แก่บุคลากรและเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของทางภาครัฐและเอกชน ไม่ได้กระตุ้นให้ลูกค้ามีความต้องการในการสั่งซื้อสินค้าที่เพิ่มขึ้น หรือไม่ได้ช่วยให้สามารถเพิ่มยอดขายให้ดีขึ้นอย่างรวดเร็วได้ เนื่องจากการพัฒนาองค์ประกอบด้านระบบการทำงาน แรงงานคน และการร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ภายนอกองค์กรนั้นไม่สามารถกระตุ้นความต้องการของผู้ใช้บริการได้ในทันที แต่จำเป็นจะต้องใช้เวลา

ซึ่งสอดคล้องกับ พรพจน์ ลีลาพรชัย (2560) ที่กล่าวว่า การสร้างคุณค่า (Value Creation) ขององค์กรเป็นการสร้างคุณค่าที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่ใช่การดำเนินการเพื่อผลกำไรเพียงชั่วคราว ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจึงไม่เน้นที่ตัวชี้วัดทางการเงิน เนื่องจากตัวชี้วัดดังกล่าวไม่อาจบ่งบอกถึงความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว ได้การลงทุนที่สร้างความยั่งยืนจะเป็นการลงทุนเพื่อสร้างทักษะ ความรู้ ความสามารถในการทำงาน ทั้งยังรวมถึงการทำวิจัยและพัฒนา R&D นวัตกรรมทางความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งในยุคที่มีการแข่งขันที่รุนแรงและมีความเสี่ยงในการลงทุนสูง การสร้างคุณค่าองค์กรเพื่อมุ่งให้เกิดผลกำไรนั้นจึงเป็นเรื่องยาก ดังเช่นที่ Lindgreen et al. (2009) ได้กล่าวว่า ลักษณะของ Value Creation จะเน้นการเติบโตที่ยั่งยืนขององค์กร มีผลกำไรในระยะสั้น ดังนั้นยอดขาย และผลกำไร ยังไม่สามารถบ่งบอกถึงความยั่งยืนขององค์กรได้เพียงพอ

4. การศึกษานวัตกรรมบริการที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินธุรกิจ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยแฝงนวัตกรรมบริการที่มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อผลการดำเนินธุรกิจอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการดำเนินธุรกิจ เพื่อการพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ให้มีคุณภาพ มีความหลากหลายและน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังเป็นการช่วยในเรื่องการวิเคราะห์จุดบกพร่องของระบบงาน และแก้ไขระบบการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ และความประทับใจในผลิตภัณฑ์ของลูกค้า จึงสามารถช่วยให้ผลการดำเนินธุรกิจมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มิ่งขวัญ บุญรอด (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการบริการ ที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรม ระดับ 3-4 ดาวในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยนวัตกรรมบริการในด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการนั้นส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรม 3-4 ดาว ในประเทศไทย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Walker (2004) ที่ได้ศึกษานวัตกรรมและผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่า ผลกระทบของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ดังเช่นงานวิจัยของ ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2559) ที่ได้กล่าวว่าการที่ผู้ผลิตผลิตสินค้าและบริการกำลังพยายามตอบสนองความต้องการของลูกค้าอยู่อาจไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าก็เป็นได้ ดังนั้น แทนที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะพยายามผลักดันสินค้าหรือบริการไปสู่ลูกค้า ควรพยายามแสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตมีนวัตกรรมการผลิตและนวัตกรรมบริการที่จะสามารถช่วยตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสมที่สุดและสามารถพัฒนาต่อไปถึงระดับที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกถึงความต้องการที่จะใช้สินค้าและบริการจากผู้ผลิตอย่างต่อเนื่อง เมื่อทำได้เช่นนี้แล้ว ลูกค้าก็จะแสดงความต้องการที่แท้จริงในการบริโภคสินค้าและใช้บริการในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Peter F. Drucker (1998) นักวิชาการด้านการจัดการที่ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของธุรกิจ คือ การทำให้

ลูกค้ามีความพึงพอใจ นอกจากนี้ธุรกิจที่จะมีผลประกอบการทางการเงินที่ดีก็ต่อเมื่อลูกค้าได้รับความพึงพอใจด้วยการใส่ใจและตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการควรเปิดรับ และเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพและระบบการทำงานที่อยู่เหนือคู่แข่ง อันจะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นได้ต่อไป
2. ด้านการสร้างคุณค่า การวางแผนระบบงานให้กับบุคลากรภายในองค์กร ทั้งในเรื่องสวัสดิการ การสร้างความสัมพันธ์ การจัดวางคนให้เหมาะสมกับประเภทงาน การตรวจสอบคุณภาพการทำงานและการเตรียมความพร้อมด้านเครื่องมือ จะสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน และเพิ่มประสิทธิภาพในการซื้อขายได้
3. ด้านนวัตกรรมบริการ ในธุรกิจค้าส่งผลไม้หรืออุตสาหกรรมใกล้เคียงอื่น ๆ ควรมุ่งเน้นนวัตกรรมบริการในด้านกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานเพื่อศึกษาปัญหา แก้ไขปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยการให้ความสำคัญที่คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่จะวางจำหน่าย ความรวดเร็วในการจัดส่งผลิตภัณฑ์ถึงมือลูกค้าเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และเพิ่มโอกาสในการสร้างผลประกอบการที่ดีขึ้นให้กับธุรกิจ
4. ด้านผลการดำเนินธุรกิจ ผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงจุด พัฒนาและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการตลาดให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอเพื่อรักษฐานลูกค้าเดิมไว้และเพิ่มลูกค้ารายใหม่ให้แก่ธุรกิจ โดยอาจจะทำได้จากการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และการบริการ มีช่องทางการจำหน่ายและจัดส่งที่หลากหลายเพื่อให้ธุรกิจสามารถรองรับลูกค้าในประเภทที่หลากหลายได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยเพียง 3 ด้าน ได้แก่ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า และปัจจัยนวัตกรรมบริการ ซึ่งอาจจะทำให้ข้อมูลปัจจัยที่ไม่ครอบคลุมในการส่งผลไปยังผลการดำเนินธุรกิจทั้งหมด ทำให้ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลไปยังผลการดำเนินธุรกิจ นอกเหนือไปจากปัจจัยที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ เช่น ความใส่ใจในการเรียนรู้ (Learning) การมุ่งเน้นการตลาด กลยุทธ์ในการบริหารจัดการ เพื่อให้ธุรกิจได้รับรู้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจมากยิ่งขึ้นและสามารถนำมาปรับใช้ในการวางแผนทางการดำเนินงานในอนาคต

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มภาคธุรกิจค้าส่งผลไม้ไทยในเขตพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินกิจการใกล้เคียงกันในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความสนใจ เช่น การกำหนดกิจการที่จะทำการศึกษาเป็นธุรกิจค้าส่งผักหรือเนื้อสัตว์ เป็นต้น เพื่อที่จะได้ศึกษาในบริบทที่มีความใกล้เคียงกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในบริบทที่มีความแตกต่าง โดยมีข้อคำถามที่เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์ได้กับธุรกิจนั้น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองข้อมูลธุรกิจ. (2561). **ประกาศราคากลาง**. ค้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564, https://www.dbd.go.th/dbdweb56/more_news.php?cid=389andpage=13
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2559). **นวัตกรรมบริการ: กลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรธุรกิจบริการ**. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ตลาดไท: ฝ่ายการตลาด/สายงานบริหารตลาด. (2563). **จำนวนผู้ประกอบการค้าส่งผลไม้ไทยในตลาดไท**. ตลาดไท: ปทุมธานี.
- พรพจน์ ลีลาพรชัย. (2560). **การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการสร้าง Value Creation สำหรับ Startup และ SME ในธุรกิจความรู้เข้มข้น KIBS**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มิ่งขวัญ บุญรอด และคณะ. (2561). **ผลกระทบของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการบริการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมระดับ 3-4 ดาวในประเทศไทย**. วารสารชุมชนวิจัย, 13(3): 225-236.
- ศตายุ ร่มเย็น. (2561). **ความสามารถทางนวัตกรรมและความสามารถในการตลาดที่ส่งผลต่อผลดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สายทิพย์ โสรรัตน์. (2558). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะผู้ประกอบการและการมุ่งเน้นการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่**. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 8(14): 27-40.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2555). **เอกสารเผยแพร่ย้อนหลัง**. ค้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.oae.go.th/view/1/%E0%B8%82%>.
- สุรชาติพิทย์ จันท์เจริญผล และ วิโรจน์ เกษภูลักษ์ณ. (2558). **อิทธิพลของความมุ่งมั่นตามเป็นผู้ประกอบการและการมุ่งเน้นการตลาดที่มีต่อการตอบรับจากลูกค้าและความได้เปรียบ**

- ทางการแข่งขันของกิจการร้านขายยาในจังหวัดนครปฐม. ค้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564, จาก http://Krufonclass9.blogspot.com/p/blog-gage_10.html
- อนงค์ รุ่งสุข. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). *The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations*. *Journal of personality and social psychology*, 51(6): 1173.
- Drucker, Peter F. (1998). *The Coming of the New Organization*. In **Harvard Business Review on Knowledge Management**. pp. 1-19. Boston: Harvard Business School Publishing.
- Hair, J., Anderson, R., Tatham, R. and Black, W. (1998) **Multivariate data analysis**. 5th ed. Prentice Hall: New Jersey.
- Henard, D. H., and Szymanski, D. M. (2001). *Why some new products are more successful than others*. *Journal of marketing Research*, 38(3): 362-375.
- Li, Q., Lee, G. Y., Ong, C. N., and Lim, C. T. (2008). *AFM indentation study of breast cancer cells*. *Biochemical and biophysical research communications*, 374(4): 609-613.
- Lin, J. Y. (2011). *New structural economics: A framework for rethinking development*. *The World Bank Research Observer*, 26(2): 193-221.
- Lindgreen, A., Antiocho, M., Palmer, R., and van Heesch, T. (2009). *High-tech, innovative products: identifying and meeting business customers' value needs*. *Journal of business and industrial marketing*.
- Low, G. S., and Lamb, C. W. (2000). *The measurement and dimensionality of brand associations*. *Journal of product and brand management*.
- Mansury, M. A., and Love, J. H. (2008). *Innovation, productivity and growth in US business services: A firm-level analysis*. *Technovation*, 28(1-2): 52-62.
- Reynolds, P. J. (2005). *How service-learning experiences benefit physical therapist students' professional development: a grounded theory study*. *Journal of Physical Therapy Education*, 19(1): 41-54.

- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (1996). **A beginner's guide to structural equation modeling**. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Su, J. G., Jerrett, M., Beckerman, B., Wilhelm, M., Ghosh, J. K., and Ritz, B. (2009). *Predicting traffic-related air pollution in Los Angeles using a distance decay regression selection strategy*. **Environmental research**, 109(6): 657-670.
- Tacsir, E., Guaipatin, C., Cathles, A., Larsson, M., Magri, N., and Virgem, S. (2011). **Innovation in services: The hard case for Latin America and the Caribbean**. Paper presented at the Americas Competitiveness Forum V. Santo Domingo, Dominican Republic.
- Walker, R. M. (2004). *Innovation and organisational performance: Evidence and a research agenda*. **Advanced Institute of Management Research Paper**(002).
- Weng, S. F., Redsell, S. A., Swift, J. A., Yang, M., and Glazebrook, C. P. (2012). *Systematic review and meta-analyses of risk factors for childhood overweight identifiable during infancy*. **Archives of disease in childhood**, 97(12): 1019-1026.
- Wise, R., and Baumgartner, P. (1999). *Go downstream*. **Harvard business review**, 77(5): 133-133.

รูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย Adaption Strategy to Social Banking of The Islamic Bank of Thailand

สมบัติ บุญประจักษ์

นิสิต หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: sombat.bun@kbu.ac.th

อมร ทุ่งสุวรรณ

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: amorn.th@spu.ac.th

ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: prasert.si@spu.ac.th

Sombat Boonpratham

Student, Business Administration Program,

Rajamangala University of Technology Phranakhon

Amorn Thoongsuwan

Lecturer, Faculty of Business Administration,

Rajamangala University of Technology Phranakhon

Prasert Sitthijirapat

Lecturer, Faculty of Business Administration, Sripatum University

รับเข้า: 26 มกราคม 2565 แก้ไข: 3 กุมภาพันธ์ 2565 ตอบรับ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคเดลฟาย ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้าน Social Banking จำนวน 17 ท่าน โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) กลยุทธ์องค์การนวัตกรรม 2) กลยุทธ์องค์การแห่งการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์การมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมาย 4) กลยุทธ์ประสิทธิภาพการสื่อสารภายใน

5) กลยุทธ์องค์การยืดหยุ่นการเปลี่ยนแปลง 6) กลยุทธ์ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 7) กลยุทธ์ส่งเสริมบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดการองค์การ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างบริการทางการเงินในรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ ผสานร่วมกับสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ และยกระดับการพัฒนาการเงินอิสลาม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งบริการทางตามหลักการของศาสนาอิสลามได้อย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: กลยุทธ์ การปรับตัว ธนาคารเพื่อสังคม ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

Abstract

The objective of this research was to study the model of adaptation strategy to social banking of the Islamic Bank of Thailand. It was a qualitative research using Delphi technique. Data were collected from relevant documents and in-depth interviews with 17 experts in social banking. They were selected based on purposive sampling. The results revealed that there are seven key strategies for the Islamic Bank of Thailand to adapt to social banking: 1) organizational innovation strategy, 2) organizational learning strategy, 3) organizational culture strategy, 4) internal communication efficiency strategy, 5) organizational resilience to change strategy, 6) change leadership strategy, and 7) employee engagement strategy. The strategies can create a balance between traditional and new financial services to be consistent with society, culture, environment and economy while increasing competitiveness of Islamic finance and expanding access to services in accordance with Islamic principles.

Keywords: strategy, adaptation, social banking, Islamic Bank of Thailand

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีในทศวรรษนี้ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง องค์การธุรกิจที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอาจต้องทยอยปิดตัวลง (Gartner, 2017; เศรษฐพงษ์ มะลิสุวรรณ, 2560) การดำเนินงานถูกแทรกแซงด้วยเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตโดยสิ้นเชิง (Rouse, 2016) องค์การธุรกิจที่เคยประสบความสำเร็จ และตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานประสบการณ์เดิม โดยไม่ได้คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดความเสียหายจากการ

ตัดสินใจที่ผิดพลาด และส่งผลกระทบต่อองค์กรได้รับความเสียหายในระยะยาว (โกศล จิตวิรัตน์, 2561)

จากการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ทำให้องค์กรต่าง ๆ ในทุกภาคอุตสาหกรรมต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมทางการเงินที่ได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) สถาบันการเงินจะสูญเสียรายได้ประมาณร้อยละ 29-35 ต่อคู่แข่งรายใหม่ แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระดับฐานความคิด โดยนวัตกรรมต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเงิน (Drummer et al., 2016) ถึงแม้สถาบันการเงินมีฐานข้อมูลผู้ใช้บริการที่สามารถขยายการบริการทางการเงินด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และยังคงได้รับความน่าเชื่อถือจากผู้ให้บริการ แต่สถาบันการเงินส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นด้านการให้บริการลูกค้าเป็นหลัก (Customer-Centric) การดำเนินงานของสถาบันการเงินในอนาคต คือการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเป็นหัวใจสำคัญ (สฤณี อาชวานันทกุล, 2560) การเพิ่มขึ้นจากการแข่งขันนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลให้รูปแบบบริการทางการเงินเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (Dermine, 2017; Gomber, Kauffman, Parker, and Weber, 2018) ทำให้ผู้ประกอบการการเงินรายใหม่ (FinTech startup) เห็นถึงช่องว่างระหว่างการให้บริการในรูปแบบดั้งเดิมกับเทคโนโลยีทางการเงิน ด้วยเหตุนี้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจึงมีผู้ประกอบการรายใหม่จำนวนมากที่นำช่องว่างดังกล่าวมาเป็นโอกาสในการทำธุรกิจ ทำให้การทำธุรกรรมทางการเงินมีความสะดวกรวดเร็ว ช่วยเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการทางการเงิน ตลอดจนสามารถกระจายการเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากยิ่งขึ้น มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2558) แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีคนยากจนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้เนื่องจากค่าบริการของธนาคารที่แพงเกินไป และอยู่ห่างไกล (Life SREDA VC, 2016) ไม่มีบัญชีเงินฝาก จึงไม่สามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ ด้วยข้อจำกัดทางด้านคุณสมบัติ ทำให้ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเข้าถึงบริการด้านสินเชื่อ สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้ได้ทั้งในภาวะปกติและฉุกเฉิน ด้วยกระบวนการอนุมัติที่รวดเร็ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563)

การขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ (IMF, 2016) ที่ผ่านมามีผลการศึกษามากมายชี้ให้เห็นว่า การขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค โดยในระดับจุลภาค พบว่า การเข้าถึงบริการทางการเงินช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของครัวเรือน ทำให้คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสสามารถทำธุรกรรมการเงินด้วยต้นทุนที่เป็นธรรม เปิดโอกาสให้สามารถใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินที่เหมาะสม เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบและขยายธุรกิจ และในระดับมหภาค พบว่าการเข้าถึงบริการทางการเงินส่งผลทำให้ประชากรในภาพรวม

มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนสามารถให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อยได้มากขึ้น (Life SREDA VC, 2016; FI2020, 2016; Robert et al., 2014)

นอกจากนี้การขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินยังเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการคิดค้นรูปแบบการให้บริการทางการเงินผ่านโซเชียล (Robert, et al., 2014) ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีศักยภาพสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการเงิน จากข้อมูลการใช้โซเชียลในปัจจุบันมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั่วโลก โดยสถิติปี พ.ศ. 2563 มีผู้ใช้บริการโซเชียลร้อยละ 49 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสัดส่วนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.2 ด้วยความสามารถในการเข้าถึงและเชื่อมโยงผู้ใช้บริการส่งผลให้โซเชียลมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับโซเชียลเสมือนแหล่งรวบรวมข้อมูลเชิงลึกของผู้ใช้บริการเพื่อการนำไปประมวลผลพฤติกรรมและใช้วิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าได้อย่างแม่นยำสามารถเข้าถึงลูกค้าได้จำนวนมาก จากจุดเด่นด้านต้นทุน และการเพิ่มความสะดวกรวดเร็วให้กับบริการทางการเงิน ตลอดจนเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการขยายการเข้าถึงบริการทางการเงิน และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการเงิน สามารถขยายฐานลูกค้าไปสู่กลุ่มคนรากหญ้าได้จำนวนมาก (FI2020, 2016)

การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทางการเงิน รูปแบบบริการทางการเงิน และการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ สถาบันการเงินจำเป็นต้องหาแนวทางตั้งรับความท้าทาย และเตรียมความพร้อมขององค์การสู่ยุคหน้า บทบาทของสถาบันการเงินในปี ค.ศ.2025 กับการนำเทคโนโลยีทางการเงินแทนการแลกเปลี่ยนเงินในชีวิตประจำวัน ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินที่เป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบเดิม สถาบันการเงินควรใช้โอกาสนี้เปลี่ยนแปลงตัวเอง โดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก และให้ความสำคัญกับการจัดการกลยุทธ์ แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จขององค์การในระยะยาว (อนุชา ลาวงค์, 2563) แต่อย่างไรก็ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตโดยมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ, 2563) และเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อกระจายการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม และมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคง พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย, 2563) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสามารถดำเนินงานตามยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจโดยสามารถให้บริการทางการเงินด้านสินเชื่อบุคคลเป็นหลักร้อยละ 48 ของสินเชื่อรวม (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ, 2563) ในปี พ.ศ. 2562 แม้เศรษฐกิจไทยจะชะลอตัวธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสามารถขยายสินเชื่อได้อย่างต่อเนื่องทำให้สินเชื่อเติบโตกว่าร้อยละ 8 (ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย, 2562) สะท้อนให้เห็นว่าธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย มุ่งมั่นในการสร้างโอกาสและขยายฐานในการเข้าถึงบริการทางการเงินที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม สนับสนุนการดำเนินงานขององค์การการเงินชุมชนตามหลักศาสนาอิสลาม จาก

การศึกษาการเข้าถึงแหล่งทุนกับความต้องการทางการเงินอิสลามของมุสลิมที่มีฐานะยากจนและองค์กรธุรกิจชุมชน พบการเงินอิสลามสามารถสร้างความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกและชุมชนโดยรวม (ธวัช นัยพอม, 2017) นอกจากนี้ขยายการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นส่วนหนึ่งในการต่อยอดธุรกิจรายย่อย ตลอดจนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยปริมาณสินเชื่อทางการเงินอิสลามยังสามารถช่วยลดความยากจนในพื้นที่ได้อย่างมีนัยสำคัญ (ศรัณย์ ศานติศาสตร์ และ อัญญา พลศรี, 2018)

ในขณะเดียวกันการขยายตัวของการเงินอิสลาม (Islamic Finance) ทั่วโลกในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการเติบโตร้อยละ 10 ต่อปี โดยมีมูลค่าทรัพย์สินถึง 3,246 พันล้านเหรียญ (Global Islamic Finance Report, 2020) ทั้งนี้คาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2050 จะมีจำนวนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามทั่วโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 35 ของประชากรโลก การเพิ่มขึ้นของประชากรมุสลิมทำให้ความต้องการการเงินอิสลาม (Islamic Finance) มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดการผนวกการเงินอิสลามกับระบบการเงินโลก เพื่อต้องการให้การเงินอิสลามมีมาตรฐานสากล และรองรับการขยายตัวของการเงินอิสลาม (The Islamic Financial Services Board, 2017) จากแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่องของการเงินอิสลาม ประเทศไทยควรเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถการเงินอิสลาม เพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจากการขยายตัวทางธุรกรรมการเงินอิสลามที่มีความแข็งแกร่ง ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยต้องปรับกลยุทธ์ และแนวทางในการบริหารจัดการทำให้การเงินอิสลามของประเทศไทยได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการขยายตัวของการเงินอิสลามที่มีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมการเงินระหว่างประเทศในการระดมเงินออม การลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ (มนชยา อรุณศ, 2553)

ภายใต้เงื่อนไขแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับการให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และกำหนดทิศทางการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทำให้เกิดบริการทางการเงินในรูปแบบใหม่ และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีการบริหารจัดการที่ดีกว่าเข้ามาในอุตสาหกรรมทางการเงิน สถาบันการเงินอีก 10 ปีข้างหน้าที่ไม่เพียงแต่ให้บริการทางการเงินอย่างเดียว แต่จะเพิ่มรูปแบบการให้บริการด้านอื่น ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการมากขึ้น และอาจไม่เป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมทางการเงินเหมือนเคย จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งท้าทายความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์การในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้ดำรงอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง ผ่านการบริหารจัดการกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ และสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน ตลอดจนสามารถขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยต้นทุนที่เป็นธรรม สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนระดับฐานราก ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม มุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในระยะยาว

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ให้มีบทบาทในการสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมไทยในอนาคต ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาความท้าทายในการเตรียมความพร้อมของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยกับการปรับตัวการบริหารจัดการกลยุทธ์องค์กรต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเงิน และการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสถาบันการเงินในอนาคต เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างบริการทางการเงินในรูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบใหม่ ผสานร่วมกับสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ภายใต้ทิศทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทำให้ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาการเงินอิสลาม (Islamic Finance) และการระดมทุนจากภายในและภายนอกประเทศ เสริมสร้างศักยภาพ รองรับการขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันการเงินสามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถกระจายการเข้าถึงการใช้บริการทางการเงินตามหลักการศาสนาอิสลามได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะนำไปสู่ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

วิธีการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดและเลือกผู้เชี่ยวชาญ (Panel Experts) ด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหาร บุคลากรของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้าน Social Banking จำนวน 17 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารระดับสูง ผู้อำนวยการ ผู้ที่มีส่วนร่วมกับการกำหนดแนวทางการวางแผนการดำเนินงาน การบริหารแผนยุทธศาสตร์และมีประสบการณ์ ความรู้ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำนวน 12 คน

2. นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ความรู้ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ Social Banking จำนวน 5 คน

ซึ่งการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางและข้อเสนอแนะของ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2562) ได้อธิบายว่า จำนวนของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ยังไม่มีสูตรหรือการกำหนดที่เป็นมาตรฐาน เนื่องจากเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการศึกษาของ Macmillan

(1971) พบว่า หากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error) จะมีน้อยมาก

เครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. นำข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ และร่างกรอบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

2. นำข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิด ซึ่งในแบบสอบถามจะประกอบด้วยกลยุทธ์และองค์ประกอบของแต่ละกลยุทธ์ในการปรับตัวของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสู่ Social Banking โดยเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นในการวิจัยนี้จะใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert 5 ระดับ โดยให้น้ำหนักตามความสำคัญของกลยุทธ์และส่วนประกอบของกลยุทธ์ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าของระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามไว้ 5 ระดับ

3. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้สูตรที่นำมาใช้ในการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตามวิธีของ Povinelli and Hambleton (1977) โดยแบบสอบถามมีค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.60-1.00

4. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์พร้อมซองเปล่าติดอากรแสตมป์จำหน่ายของถึงผู้วิจัย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญส่งแบบสอบถามกลับมาภายหลังจากแสดงความเห็นในระยะเวลาที่กำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้อำนวยการ บุคลากรของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้าน Social Banking จำนวน 17 คน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ได้จากรอบที่ 1 ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยสถิติค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ค่าความแตกต่างของค่าฐานนิยม (Mode) กับค่ามัธยฐาน (Median) ไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter

Quartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 เพื่อประกอบการตัดสินใจ และใช้ในการยืนยันคำตอบจากแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาองค์ประกอบในงานวิจัย

3. เก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 3 โดยสร้างแบบสอบถามที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความเหมือนกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เดิม แต่จะแสดงการรายงานผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ค่าความแตกต่างระหว่างค่าฐานนิยม (Mode) กับค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) ในแต่ละกลยุทธ์ พร้อมทั้งแสดงคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญนั้นตอบในรอบที่ 2 ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความเหมือนหรือความแตกต่างของคำตอบของตน เมื่อเทียบคำตอบของกลุ่มพร้อมกับพิจารณาว่ามีความเห็นด้วยหรือไม่กับตำแหน่งของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกัน ถ้าไม่เห็นด้วยให้แสดงเหตุผล หากผู้เชี่ยวชาญไม่แสดงเหตุผลให้ถือว่าเห็นด้วยกับตำแหน่งคำตอบดังกล่าว โดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter Quartile Range)

4. ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งแบบทดสอบขององค์ประกอบถือว่ามีความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม ค่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 (Povinelli and Hambleton, 1977) เพื่อใช้ในการกำหนดรูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนในรอบที่ 1 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) มาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่เหมือนกันและที่แตกต่างกันด้วยการจัดหมวดหมู่ ข้อมูลที่มีความคิดเห็นเหมือนกันเข้าด้วยกัน โดยยังคงรักษาแนวคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่สัมภาษณ์ให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเงินในปัจจุบันที่มีผลต่อการปรับตัวของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และนำความคิดเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์ด้วย PEST Analysis เพื่อให้เห็นถึงปัจจัยและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่มีผลกระทบต่อการวางแผนการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และข้อมูลความคิดเห็นสภาพแวดล้อมการบริหารงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยในปัจจุบันที่ทำให้ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ Social Banking รวมถึงข้อมูลความคิดเห็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย โดยนำความคิดเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis เพื่อประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และโอกาสอุปสรรคจากการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเงินในปัจจุบัน ตลอดจนข้อมูลจากความเห็น

ของผู้เชี่ยวชาญกับการวางแผนกลยุทธ์ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อร่างกรอบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับความท้าทายการบริหารของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 1 และทำการวิเคราะห์ด้วย PEST Analysis ได้ดังนี้
1) นโยบายสนับสนุนระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารแห่งประเทศไทย และข้อกำหนดกฎเกณฑ์ กฎหมายต่าง ๆ กำกับสถาบันการเงินจำนวนมาก 2) การเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจจากการเปลี่ยนแปลงและความผันผวนของสถานะเศรษฐกิจโลก และการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
3) การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคที่เน้นความสะดวกสบาย รวมถึงผู้ให้บริการรายอื่น ๆ 4) การเพิ่มขึ้นรูปแบบบริการทางการเงินและนวัตกรรมทางการเงิน

2. ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 1 โดยนำข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) เพื่อสรุปแนวทางการจัดวางแผนกลยุทธ์ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสู่ Social Banking และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นกรอบแนวทางกลยุทธ์การบริหารจัดการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสู่ Social Banking ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาเป็นองค์กรนวัตกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์พัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์สร้างวัฒนธรรมองค์การมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมาย กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กร กลยุทธ์องค์การที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และกลยุทธ์ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมรองรับการเปลี่ยนแปลง

จากการสรุปประเด็นความคิดเห็นกลยุทธ์การบริหารจัดการจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน จึงดำเนินการพัฒนากลยุทธ์โดยการสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดในรอบที่ 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert ซึ่งเป็นมาตรวัดระดับความคิดเห็นตั้งแต่ 1-5 โดยให้น้ำหนักตามความสำคัญของความคิดเห็นของกลยุทธ์ต่าง ๆ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จากแบบสอบถามในรอบที่ 3 โดยผลจากวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ในช่วงตั้งแต่ 4.00-5.00 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ค่าความแตกต่างของค่าฐานนิยม (Mode) กับค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ในช่วงตั้งแต่ 0-1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter Quartile Range) อยู่ในช่วงตั้งแต่ 0-1 จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องเพื่อหาฉันทามติความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาเป็นองค์กรนวัตกรรมรองรับการ

เปลี่ยนแปลง ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นในทุก ๆ องค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดขององค์ประกอบ การสนับสนุนให้บุคลากรในองค์การมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และการแสวงหาความรู้จากการปฏิบัติงานควบคู่รวมกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สนับสนุนการพัฒนากระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมที่ทันสมัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างการเรียนรู้แก่บุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้ใหม่ ๆ มาปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน และนำประสบการณ์ในอดีตมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน กลยุทธ์สร้างวัฒนธรรมองค์การมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมาย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นในทุก ๆ องค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดขององค์ประกอบ การพัฒนารูปแบบ วิธีการ และช่องทางให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรทุกระดับ เพื่อทำให้เกิดการรับรู้ข่าวสารอย่างครอบคลุมทั่วถึง กลยุทธ์องค์การที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดขององค์ประกอบ ได้แก่ การปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน และการให้บริการที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานและการให้บริการที่หลากหลายและทันสมัย กลยุทธ์ผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดขององค์ประกอบ และกลยุทธ์ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมรองรับการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นในทุก ๆ องค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญอีก 5 ท่าน นอกเหนือจากผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และผลจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องเพื่อหาฉันทามติตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ตัวแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่จำกัด เทคโนโลยีที่หลากหลายและมีความก้าวหน้า ทำให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงธุรกรรมทางการเงินได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ทุกพื้นที่ ทุกเวลา และการเพิ่มขึ้นของผู้ให้บริการทางการเงินรายใหม่ ๆ โดยเฉพาะผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่นอกเหนือกลุ่มสถาบันการเงิน ในอนาคตจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นทุกองค์การควรตระหนัก เท่าทัน เรียนรู้ และพัฒนา ตลอดจนให้ความสำคัญกับการค้นหารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรผ่านกลยุทธ์ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Williamson (1950) เชื่อว่ามนุษย์มีสติปัญญาและเหตุผลตลอดจนมีแนวโน้มที่จะพัฒนาได้ แต่การที่จะพัฒนาได้นั้นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นโดยเฉพาะสังคมที่แวดล้อมเขาอยู่ ความต้องการของบุคคลไม่สามารถตอบสนองได้ทั้งหมดบุคคลจึงต้องเผชิญปัญหา เป็นสาเหตุให้บุคคลนั้นต้องอาศัยการปรับตัว เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิต การปรับตัวมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การปรับตัวเพื่อเอาชนะสิ่งแวดล้อมหรือปัญหาเพื่อถ่วงดุลสิ่งที่ตนเองยังขาดอยู่ และการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือปัญหา เมื่อไม่สามารถเอาชนะได้จึงปรับตนเองให้สอดคล้องตามสิ่งแวดล้อมและปัญหานั้น เพื่อรักษาสมดุลและความอยู่รอด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Mile and Snow (1978) ว่าการปรับตัวองค์กร โดยการวางแผนเลือกใช้กลยุทธ์ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย และ

รูปแบบการดำเนินงาน ทำให้องค์การกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และองค์การควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นคาดหวังว่าผลการวิจัยนี้กับการนำหลักการบริหารจัดการผ่านกระบวนการวิจัยในการสร้าง และพัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์การ เพื่อนำกลยุทธ์ในการบริหารจัดการองค์การสนับสนุนธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสู่ Social Banking ภายใต้ความท้าทายจากกระแสภูมิทัศน์ทางการเงิน อันเป็นช่วงเวลาแห่งการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการแข่งขันการบริการทางการเงินด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี อีกทั้งนโยบายภาครัฐ มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ สู่ระบบสังคมไร้เงินสด และการขยายการลงทุนไปยังประเทศภูมิภาค ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ทำให้อิสลามแห่งประเทศไทยสามารถเตรียมความพร้อมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์กรอบแนวทางการบริหารจัดการองค์การที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงาน ตลอดจนการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอนาคต ทั้งนี้เพื่อขยายโอกาสและเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงแหล่งบริการทางการเงินที่ดำเนินการตามหลักการของศาสนาอิสลาม

ซึ่งผลจากการวิจัย รูปแบบกลยุทธ์การปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยนี้ พบ 7 กลยุทธ์หลักสำหรับการปรับตัวของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงสิ่งสำคัญที่องค์การต้องเตรียมความพร้อมในทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างบริการทางการเงินในรูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบใหม่ ตั้งแต่การวางรากฐานการดำเนินงาน วางเป้าหมายในอนาคต วัฒนธรรมในองค์การ ไปจนถึงการส่งต่อคุณค่าอันเป็นประโยชน์สูงสุดให้ผู้ใช้บริการทางการเงิน จนทำให้องค์การสามารถปรับตัวในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ฉบับพลัน ซึ่งสอดคล้องกับ รงค์ บุญสวยขวัญ (2560) ที่ระบุว่า การสร้างกลยุทธ์การบริหารท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง มีทั้งกระบวนการบริหารจัดการภายในองค์การประกอบด้วย ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ความรู้และการสร้างความรู้ การสร้างทีมงาน การพัฒนาบุคคล การสื่อสารภายในองค์การ ส่วนการบริหารจัดการภายนอกองค์การ ประกอบด้วย การประสานงานและความร่วมมือเพื่อบรรลุเป้าหมาย เพื่อคุณภาพและประโยชน์ของบริการ ทั้งนี้กลยุทธ์เหล่านี้เป็นกระบวนการที่สมควรจะดำเนินการบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้กรอบเวลาสถานการณ์ปกติ และอยู่ในช่วงเวลาสถานการณ์ฉุกเฉิน และสอดคล้องกับ Burke and Litwin (1992) ระบุว่าความเชื่อมโยงด้านการบริหารจัดการ 12 มิติ คือ สภาพแวดล้อมภายนอก ภารกิจและกลยุทธ์ ความเป็นผู้นำ วัฒนธรรม โครงสร้าง ระบบ การปฏิบัติด้านการจัดการ บรรยาการการทำงาน ภาระงานและทักษะส่วนบุคคล ค่าความนิยม ระดับแรงจูงใจ และประสิทธิภาพส่วนบุคคลและองค์การ สามารถนำไปใช้ในการวินิจฉัยและวางแผนการเปลี่ยนแปลงองค์การ รวมถึงสอดคล้องกับ อิดารัตน์ อริยะประเสริฐ สุภัททา ปิณฑะแพทย์ และ อีรวุฒิ บุญยโสภณ (2563) ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การในยุคเศรษฐกิจพลิกผัน พบว่า องค์การควรปรับองค์การให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องโดยกำหนดทิศทาง กลยุทธ์องค์การ วัฒนธรรม การสร้างนวัตกรรม การมุ่งเน้นด้านกระบวนการทำงานที่มีความแม่นยำรวดเร็ว

และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถบุคลากรคนในองค์กร ส่งเสริมให้มีการเปิดรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเรียนรู้ และการพัฒนาผู้นำ เพื่อสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลง สร้างความร่วมมือร่วมใจ กล้าคิดกล้าหาญในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรและการปรับตัวได้ทันกับภาวะการเปลี่ยนแปลงกับการแข่งขันในอนาคต

ในขณะที่เดียวกันผลจากการวิจัยนี้ยังพบว่า กลยุทธ์ที่มีความสำคัญอันดับแรก คือ การพัฒนาเป็นองค์กรนวัตกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยการสร้างและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อให้บริการทางการเงิน ยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพราะนวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นของการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นวัตกรรมหรือการคิดใหม่ ทำใหม่ การค้นหาวิธีการทำงานหรือบริการใหม่ เพื่อแก้ปัญหาเดิมหรือปัญหาใหม่ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องของนวัตกรรมทางผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงนวัตกรรมกระบวนการ และนวัตกรรมการบริหารอีกด้วย ดังนั้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งจำเป็นในทุกภาคธุรกิจ ต้องมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีไว้รองรับการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญมากในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โกศล จิตวิรัตน์ (2561) ที่พบว่า การปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการสร้างนวัตกรรม โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุงธุรกิจให้ดีขึ้น สร้างนวัตกรรมสินค้าและบริการ รวมทั้งนวัตกรรมด้านรูปแบบธุรกิจใหม่ และนวัตกรรมด้านกระบวนการ และสอดคล้องกับ Sia, Soh, and Weill (2016) ได้ศึกษากลยุทธ์การปรับตัว ของ DBS Bank ในบริบทของเปลี่ยนแปลงในโลกของดิจิทัล พบว่า การปรับตัวโดยการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี โดยลงทุนนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาสร้างโครงสร้างพื้นฐานแบบโมดูลาร์ เช่น ระบบแพลตฟอร์มธนาคารออนไลน์ หรือ Mobile Banking เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน และเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ การนำ Data Analysis และเทคโนโลยีมาปรับใช้ในองค์กรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้ลูกค้า อย่างไรก็ตามที่ผ่านมการบริหารองค์กรภาครัฐมักถูกมองว่า มีการจัดการที่ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่คล่องตัว และมักให้ความสำคัญกับความถูกต้องของกระบวนการมากกว่าผลสัมฤทธิ์ของงาน การบริหารงานที่ยึดติดกับกรอบอำนาจตามกฎหมายเป็นหลัก การปฏิบัติงานไม่สอดคล้องและไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีภาครัฐไปปฏิบัติในองค์กร เป็นสิ่งที่มีความท้าทายอย่างมากที่จะต้องก้าวออกจากกรอบความคิดและวิธีการทำงานแบบเดิม พร้อมท้าทายสิ่งใหม่ แก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันทั้งองค์กร และสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อช่วยขยายโอกาส และเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินที่ดำเนินการตามหลักการของศาสนาอิสลาม นำไปสู่การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการเงินและเศรษฐกิจของประเทศได้

อย่างไรก็ตาม นอกจากกลยุทธ์การพัฒนาเป็นองค์การนวัตกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลงแล้ว ผลจากวิจัยพบว่า กลยุทธ์องค์การต้องมีความยืดหยุ่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันยังส่งผลให้แนวทางการบริหารงานองค์การจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ยึดติดกับแนวทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ต้องมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติสามารถปรับเปลี่ยนได้ถ้าสถานการณ์แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับ Marian, Marius, and Oliviana (2012) พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงในองค์การต้องมีความยืดหยุ่น เนื่องจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การมีผลต่อการดำเนินธุรกิจขององค์การเป็นอย่างมาก โดยต้องทำความเข้าใจถึงธรรมชาติขององค์การ และปรากฏการณ์ที่องค์การแต่ละแห่งต้องเผชิญ การที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับชนิดของการเปลี่ยนแปลงและบริบทขององค์การ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชิดารัตน์ อริยะประเสริฐ (2564) ได้ศึกษาถึงวิธีการปรับตัวและการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการองค์กรในยุคเศรษฐกิจพลิกผันที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงขององค์การ พบปัจจัยสำคัญการเสถียรภาพขององค์การและความยืดหยุ่นการปรับเปลี่ยนที่รวดเร็ว แต่สิ่งสำคัญที่จะผลักดันให้องค์การสามารถดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนคือผู้นำขององค์การ ซึ่งผลจากการวิจัยนี้ยังพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีผลอย่างมากต่อกลยุทธ์การปรับตัวสามารถสร้างแรงศรัทธาและเชื่อถือให้กับพนักงานได้ ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันเหตุการณ์และรวดเร็ว สร้างการมีส่วนร่วมระดมความคิดตัดสินใจ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลโดยการปรับกลยุทธ์และนโยบายขององค์การให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง การสนับสนุนให้บุคลากรได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน และการให้บริการใหม่ ๆ อย่างเต็มที่และการสนับสนุนให้บุคลากรเปลี่ยนแปลง และแนวทางการปฏิบัติงาน และการให้บริการใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ วลัยยา รุกขภิบาล (2553) ศึกษากลยุทธ์การบริหารเพื่อการขยายตัวของธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงในเครืออมรินทร์ ระหว่างปี พ.ศ.2541 ถึงปัจจุบัน พบว่า ผู้บริหารระดับสูงมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ดำเนินงานในเชิงรับมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มคุณภาพของสินค้าหรือบริการ ซึ่งช่วยให้บริษัทมีความมั่นคงและ สามารถอยู่รอดในตลาดได้ ภายใต้วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ การยกระดับองค์การอย่างสร้างสรรค์และให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ทำให้องค์การพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ ชิดารัตน์ อริยะประเสริฐ สุภัททา ปิณฑะแพทย์ และ ชีรวุฒิ บุญยโสภณ (2563) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการองค์การสำหรับอุตสาหกรรมไทยในยุคเศรษฐกิจพลิกผัน พบว่า องค์ประกอบหลักด้านผู้นำองค์การ ประกอบด้วย การนำแบบสร้างการเปลี่ยนแปลง การนำแบบร่วมมือร่วมใจ และการนำแบบยืดหยุ่นและรวดเร็ว มีส่วนในการพัฒนารูปแบบการจัดการองค์การสำหรับอุตสาหกรรมไทยในยุคเศรษฐกิจพลิกผัน จากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ผลจากการวิจัยยังพบว่า กลยุทธ์การพัฒน่องค์การแห่งการเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมองค์การ ตลอดจนประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์การส่งผลต่อการปรับตัวสู่ Social Banking ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงมักมีความเชื่อมโยงและมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงบุคลากรทั้งองค์การ ทั้งนี้การพัฒน่องค์การให้มีประสิทธิภาพ ทำให้องค์การพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานในองค์การ เป็นผลอันเกิดจากกระบวนการต่าง ๆ ภายในองค์การ และพฤติกรรมของบุคคลภายในองค์การ ทักษะและความสามารถของพนักงาน วัฒนธรรมองค์การ ค่านิยม แนวทางการปฏิบัติที่นำไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ของพนักงานแต่ละคน เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้สนับสนุนระบบการทำงานในองค์การ และการสื่อสารในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย ทองมา และ ชีระวัฒน์ จันทิก (2558) พบว่า การเปลี่ยนแปลงมีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความสามารถของพนักงานทุกองค์การ ต้องมีความรู้ความสามารถ และพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่องค์การต้องดำเนินการในการพัฒนาบุคลากรอื่นที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ไปทำตามที่องค์การต้องการ และสอดคล้องกับ ภคพร เปลี่ยนไพโรจน์ และ มณฑล สรไกรกิติกุล (2562) ได้ศึกษารูปแบบการให้บริการทางการเงินดิจิทัลของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง พบว่า การเข้ามาของบริการทางการเงินดิจิทัลพนักงานในองค์การต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการทำงาน พัฒนาความรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยี ระบบเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายและมีความทันสมัย การพัฒนารูปแบบ วิธีการและช่องทางให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรทุกระดับ และการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์การเรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลยุทธ์การปรับตัวเพื่อทำให้องค์การสามารถอยู่รอด และก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลง องค์การต้องติดตามข้อมูลทั้งสภาพการแข่งขัน ความต้องการของลูกค้า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ทำให้องค์การให้เป็นองค์การที่ทันสมัย ไม่หยุดนิ่ง องค์การต้องล้มความสำเร็จในอดีต เพราะการดำเนินงานในรูปแบบเดิมภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปไม่สามารถที่จะสร้างความสำเร็จใหม่ให้เกิดขึ้นได้ ในขณะเดียวกันกลยุทธ์ในการปรับตัวจำเป็นต้องอาศัยหลายองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งองค์การต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารที่ยืดหยุ่นเหมาะสม การสร้างนวัตกรรมใหม่ พัฒนาระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพ่วงการก้าวไปข้างหน้าไม่ใช่เฉพาะแค่ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์เท่านั้น ยังรวมไปถึงความร่วมมือจากบุคลากรในองค์การ ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ ซึ่งในปัจจุบันมีหลายองค์การที่อยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลง อาจต้องเผชิญกับผลกระทบที่แตกต่างกันทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อรูปแบบและกระบวนการดำเนินงาน บุคลากรในองค์การ วัฒนธรรมองค์การ และโครงสร้าง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบในหลายส่วน แต่องค์การจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อบุคลากร และผู้มีส่วนได้เสียมากที่สุด เนื่องจากการ

ขับเคลื่อนองค์การให้สามารถบรรลุเป้าหมายในทุก ๆ ด้านจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างจากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่องค์การสามารถใช้จ่ายเงินซื้อเข้ามาได้ หากในอนาคตองค์การประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถ ในขณะที่ต้องเผชิญกับความซับซ้อน ฉะนั้นบุคลากรที่จะช่วยขับเคลื่อนองค์การต้องมีความสามารถในการทำงานที่ในระดับสากล รวมถึงต้องการบุคลากรที่สามารถทำงานในหลากหลายวัฒนธรรม มีความรู้ทางเทคโนโลยี และมีความสามารถในการจัดการได้อย่างรวดเร็ว การส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้เปิดใจยอมรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะการณ์ใหม่ อาจต้องใช้ระยะเวลาในปรับตัว หากองค์การตั้งเป้าหมาย และพยายามดำเนินต่อไปก็เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และสถาบันทางการเงินควรให้ความสำคัญ 7 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) กลยุทธ์องค์การนวัตกรรม 2) กลยุทธ์องค์การแห่งการเรียนรู้ 3) กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์การมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมาย 4) กลยุทธ์ประสิทธิภาพการสื่อสารภายใน 5) กลยุทธ์องค์การยืดหยุ่นการเปลี่ยนแปลง 6) กลยุทธ์ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 7) กลยุทธ์ส่งเสริมบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดการองค์การ เป็นข้อมูลการเตรียมความพร้อมในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเงิน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการให้บริการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนขยายโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเงิน ภายใต้การขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

2. ผู้ที่มีบทบาทในการบริหารธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สามารถนำ 7 กลยุทธ์หลักประกอบการกำหนดกรอบทิศทางแผนการบริหารจัดการ และกำหนดยุทธศาสตร์ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานตลอดจนการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอนาคต ทั้งนี้เพื่อช่วยขยายโอกาส และเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินที่ดำเนินการตามหลักการของศาสนาอิสลาม สนับสนุนความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก นำไปสู่การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการเงินและเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

3. หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายกำกับดูแล และบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ให้มีความสมดุล ยืดหยุ่น และเอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมทางการเงินและสถาบันการเงิน สามารถขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ มีพัฒนาการและปรับตัวได้อย่างเท่าทัน ส่งเสริมให้

ระบบเศรษฐกิจการเงินไทยเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืนในระยะยาว

4. การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบุคลากรให้เกิดทุนทางปัญญา โดยการจัดหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างทักษะแห่งการเรียนรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะขั้นสูงในการปฏิบัติงานระดับมาตรฐานสากล

5. การสนับสนุนการบริหารจัดการแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ ด้วยการควบคุมการปฏิบัติการตามกลยุทธ์ ภายใต้การมีส่วนร่วมของบุคลากรโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบการสื่อสารภายในองค์กร ตลอดจนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องโดยยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพัฒนาต่อยอดในเชิงลึก โดยนำวิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาเจาะลึกในภาคอุตสาหกรรมอื่น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ และการพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบ และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวโน้มในอนาคตกับการปรับตัวของสถาบันการเงิน ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่หลากหลายและสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมตัวชี้วัดผลการดำเนินการตามกลยุทธ์ และหลักเกณฑ์การประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ของสถาบันการเงิน และภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการกระบวนการ และปัจจัยสำคัญของระบบการบริการคุณภาพด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับสถาบันการเงินที่เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- โกศล จิตวิรัตน์. (2561). โมเดลการปรับตัวขององค์กรธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการทำลายล้างของเทคโนโลยีดิจิทัลในศตวรรษที่ 21. วารสารสมาคมนักวิจัย, 23(2), 74-87.
- ธงชัย ทองมา และ ชีระวัฒน์ จันทิก. (2558). การบริหารจัดการความเสี่ยงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง: องค์การในยุคโลกาภิวัตน์. Veridian E-Journal, Slipakorn University, 8(3): 596- 621.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). บทบาทของ Non-Bank ต่อการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน. ค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles>
- ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย. (2562). ข้อมูลทางการเงิน: รายงานประจำปี 2562. ค้นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.ibank.co.th>

- _____. (2563). ข้อมูลทางการเงิน: รายงานประจำปี 2563. ค้นเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2563, จาก <http://www.lbank.co.th>
- ธวัช นัยพอม. (2017). การเข้าถึงแหล่งทุน กรณีศึกษามุสลิม ณ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศ ไทย. Knowledge management; 10 Washington, D.C.: World Bank Group.
- ธิดารัตน์ อริยะประเสริฐ สุภัททา ปิณฑะแพทย์ และ ธีรวิมล บุญยโสภณ. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์กรสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมไทยในยุคเศรษฐกิจพลิกผัน. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 30 (2): 314-323.
- ธิดารัตน์ อริยะประเสริฐ. (2564). วิธีการปรับตัวสู่การเป็นองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมที่ปราดเปรียวในยุคเศรษฐกิจพลิกผัน. วารสารพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม, 1(1): 1-11.
- ภคพร เปลี่ยนไฟโรจน์ และ มณฑล สรไกรกิติกุล. (2562). มุมมองและการปรับตัวของพนักงานในยุคบริการทางการเงินดิจิทัล. วารสารการจัดการธุรกิจมหาวิทยาลัยบูรพา, 8(1): 62-80.
- มนชยา อรุณศ. (2553). โครงการ การศึกษานโยบายเพื่อการพัฒนาการเงินอิสลามของประเทศไทย. ชุดโครงการ “ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกับประเทศตะวันออกกลาง”. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. (2560). การบริหารการเปลี่ยนแปลง: กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย *Change Management: Conceptual Framework*. สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 1(1): 48-60.
- วัลยา รุกขภิบาล. (2553). กลยุทธ์การบริหารเพื่อการขยายตัวของธุรกิจสื่อวิทยุในเครืออมรินทร์ระหว่างปี พ.ศ.2541 ถึงปัจจุบัน. ค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562, จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:121196.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 8(1): 1-10.
- ศรัณย์ ศานติศาสน์ และ อัญชนา พลสร. (2018). สถาบันการเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *Journal of Management Sciences*, 35(1): 27-50.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2560). หุ่นยนต์แทนแรงงานมนุษย์...มันคือความจริง. ค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2563, จาก <http://www.nationtv.tv/main/content/economy-business/378553940/>
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2560). การเติบโตของ Fintech กับโอกาสการสร้างเศรษฐกิจที่พัฒนาอย่างทั่วถึง. ค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.salforest.com/knowledge/fitech-financial-access>
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. (2563). แผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจ. ค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2563, จาก <http://www.sepo.go.th/>

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2558). **นวัตกรรมในการพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน: แผนที่การเข้าถึงบริการทางการเงินระดับฐานราก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.
- อนุชา ลางค์. (2563). รูปแบบเชิงยืนยันการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *Journal of Modern Learning Development*, 5(2): 159-177.
- Burke, W. W., & Litwin, G. H. (1992). *A causal model of organizational performance and change*, *Journal of Management*, 18(3): 523–545.
- Dermine, J. (2017). *Digital Disruption and Bank Lending*, *European Economy*, 2017, 2: 63-76.
- Drummer, D. Jerenz, A., Siebelt, P., Thaten, M. (2016) **FinTech–Challenges and Opportunities**. ค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.mckinsey.com/>
- FI2020. (2016). **Financial Inclusion 2020 Progress Report**. Retrieved on February, 2nd, 2020, from <http://www.fi2020progressreport.org/technology/>
- Gartner. (2017). **Digital Disruption**. Retrieved on April, 9th, 2020, from <http://www.gartner.com/it-lossary/digital-disruption>
- Gomber, P., Kauffman, R.J., Parker, C., & Weber, B. W. (2018). *On the Fintech Revolution: Interpreting the forces of Innovation, Disruption and Transformation in Financial Services*. *Journal of Management Information Systems*, 35(1): 220-265.
- IMF. (2016). **Leveraging Financial Technology for the Underbanked**. Retrieved on January, 12th, 2020, from <http://www.imf.org/>
- Islamic Financial Services Board. (2017). **Overview of The Global Islamic Finance Industry Malaysia**. Retrieved on February, 14th, 2020, from <https://www.ifsb.org/>
- Islamic Financial Services Board. (2020). **Overview of The Global Islamic Finance Industry Malaysia**. Retrieved on May, 9th, 2020, from <https://www.ifsb.org/>
- Life SREDA VC. (2016). **Money of The Future Result of 2015 Trends for 2016**. Retrieved on June, 1st, 2020, from <https://www.yumpu.com/en/document/read/55363299/of-the-future>
- Macmillan, T. T. (1971). **The Delphi Technique**. Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and development, Monterey, California. 3-5.

- Marian, N., Marius, G., & Oliviana, B. (2012). *The Impact of Change Management in Organizations—a Survey of Methods and Techniques for a Successful Change*, **International Comparative Management**, 13(1): 5-16.
- Miles, R. and Snow, C.C. (1978). *Organizational Structure and Process*. **Academy of Management**, 3(3): 412-419.
- Robert, C., Ehrbeck, T. & Holle, N. (2014). **Financial Inclusion and Development: Recent Impact Evidence**. Washington, D.C.: CGAP.
- Rouse, M. (2016). **Customer experience management (CEM or CXM)**. Retrieved on April, 1st, 2020, from <http://searchsales-force.techtarget.com/definition/customer-experience-management-CEM>.
- Rovinelli R. J. & Hambleton R. K. (1977). *On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity*. **Dutch Journal of Educational Research**, 2: 49-60.
- Schermerhorn, J. R. (2005). **Management**. New York: John Wiley and Sons.
- Sia, S. K., Soh, C., and Weill, P. (2016). *How DBS Bank Pursued a Digital Business Strategy*, **MIS Quarterly Executive**, 15 (2): 1-17.
- Williamson, E. G. (1950). **The Trait - Factor Theory**. New York: McGraw-Hill.

อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกใน
องค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ในอุตสาหกรรม
ยานยนต์ เขตอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

The Influence of Transformational Leadership and Leader-Member
Exchange in Organization on Job Satisfaction and Performance of
Employee in Automotive Manufacturing Industry,
Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province

อภิชา กัลยา

นิสิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาอุตสาหกรรม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

E-mail: apichaya.kanl@ku.th

จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงศ์

อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

E-mail: jutamard.t@ku.th

Apichaya Kanlaya

Student, Master of Business Administration Program in Industrial Administration
and Development, Kasetsart University Sriracha Campus

Jutamard Thaweeapaiboonwong

Lecturer, Faculty of Management Sciences, Kasetsart University

รับเข้า: 16 มีนาคม 2565 แก้ไข: 24 มีนาคม 2565 ตอบรับ: 29 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชาตามการรับรู้ของ
พนักงาน การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ความพึงพอใจในงานของพนักงาน และการ
ปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด และเพื่อ
วิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา และการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับ
สมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ใช้แบบสอบถามในการ
เก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์รายใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมอีสเทิร์น

ซีบอร์ด จังหวัดระยอง จำนวน 256 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า พนักงานรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชาในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจในการทำงานในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.58 และ 4.72 ตามลำดับ) การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรและผลการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ระดับมาก ($\bar{x}$ =4.23 และ 4.36 ตามลำดับ) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐานพบว่าภายหลังปรับโมเดล โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า CMIN/DF=2.169, GFI=0.931, AGFI=0.893, CFI=0.952, NFI=0.915, RMSEA=0.068, RMR=0.009 โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อความพึงพอใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.16 และ 0.15 ตามลำดับ) และการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.14)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก ความพึงพอใจในงาน ผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

Abstract

The purposes of this research were to study the level of transformational leadership as a result of employee perceptions, leader-member exchange, employee job satisfaction, and employee performance in the automotive manufacturing industry, Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province, and to analyze the influence of transformational leadership, leader-member exchange, and employee job satisfaction on employee performance in the automotive manufacturing industry, Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province. The sample consisted of 256 employees from a major auto parts manufacturer in the Eastern Seaboard Industrial Area, Rayong Province. The research used a questionnaire to collect data.

The statistics used were frequency, percentage, skewness, kurtosis, mean, standard deviation, correlation coefficient, and structural equation model. From this study, employees perceive their supervisors' transformational leadership and job satisfaction at the highest level ($\bar{x}$ =4.58 and 4.72 in sequence). Leader-member exchange and employee performance were at a high level ($\bar{x}$ =4.23 and 4.36 in sequence). After adjusting the

structural equation model based on the assumptions, it was discovered that CMIN/DF=2.169, GFI=0.931, AGFI=0.893, CFI=0.952, NFI=0.915, RMSEA=0.068, RMR=0.009. Transformational leadership had a positive direct effect on job satisfaction and employee performance with a statistically significant at the .05 level (direct effect values=0.16 and 0.15 in sequence) and leader-member exchange had a statistically significant positive direct effect on employee performance at the .05 level (direct effect value=0.14).

Keywords: transformational leadership, leader-member exchange, job satisfaction, employee performance

บทนำ

ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี หรือสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในองค์กรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์กรต่าง ๆ กำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ที่สำคัญ ทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน และกระแสโลกาภิวัตน์ที่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนและรูปแบบการทำการธุรกิจให้ต่างไปจากเดิม องค์กรมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ตนเอง หรืออาจต้องเปรียบเทียบกับคู่แข่ง ทั้งในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสต่าง ๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยน และเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อให้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด จากแนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงกำลังที่จะเกิดขึ้นนี้ทำให้ผู้ประกอบการในทุกภาคส่วนอุตสาหกรรมของในประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพธุรกิจ รวมถึงทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละองค์กรให้มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดี ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ได้

ความเป็นผู้นำขององค์กรกำลังเผชิญกับความท้าทายในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องซึ่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตสำหรับหลายองค์กร โดยช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจึงมีการศึกษาภาวะผู้นำในแนวทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ คือ “ภาวะผู้นำแบบสร้างการเปลี่ยนแปลง หรือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนค่านิยมทัศนคติและแรงจูงใจของผู้ติดตามไปสู่ระดับความไว้วางใจและวุฒิภาวะที่สูงขึ้น และนำไปสู่ประสิทธิภาพที่เหนือกว่า (Bass, 1985) พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในองค์กร และหากเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับจำนวนของความพยายามที่สมาชิกในองค์กรเต็มใจที่จะออกแรงความพึงพอใจต่อผู้นำการให้คะแนนประสิทธิภาพของงานและการรับรู้ประสิทธิผล (Bass and Riggio, 1998)

ภาวะผู้นำมีความสำคัญในองค์กรไม่เพียงแต่ระดับหัวหน้าเท่านั้นที่จะต้องมีความรู้ ผู้นำ สมาชิกทุกคนในองค์กรก็ควรจะมีส่วนร่วมในองค์กรไปสู่เป้าหมายด้วยการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก (Leader-Member Exchange: LMX) เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนที่ไม่เหมือนใครซึ่งเป็นศูนย์กลาง เป็นการแลกเปลี่ยนที่มีคุณภาพสูงส่งผลให้เกิด ความจงรักภักดี การร่วมสร้างผลงาน ความชอบพอ และการให้ความนับถือในความเป็นมืออาชีพของหัวหน้า ตามแนวคิดของ Liden and Maslyn (1998) และคุณภาพของการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก (LMX) ก็จะส่งผลความผูกพันที่เกี่ยวข้องกับงานและประสิทธิภาพของพนักงานอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมุ่งศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมของผู้นำที่จะนำองค์กรสู่ความสำเร็จต่อไปในอนาคต ทั้งนี้มุ่งศึกษาอุตสาหกรรมยานยนต์ เนื่องจากประเทศไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์ขนาดใหญ่ และมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าตามนโยบายคณะกรรมการยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการนำพาสมาชิกบรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ โดยมุ่งศึกษาอุตสาหกรรมยานยนต์ในเขตนิคมอีสเทิร์นซีบอร์ดซึ่งเป็นฐานการผลิตรถยนต์ที่ใหญ่ในประเทศไทย (สกุลชัย เก่งอนันตานนท์, 2564)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชาตามการรับรู้ของพนักงาน การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ความพึงพอใจในงานของพนักงาน และการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา และการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด

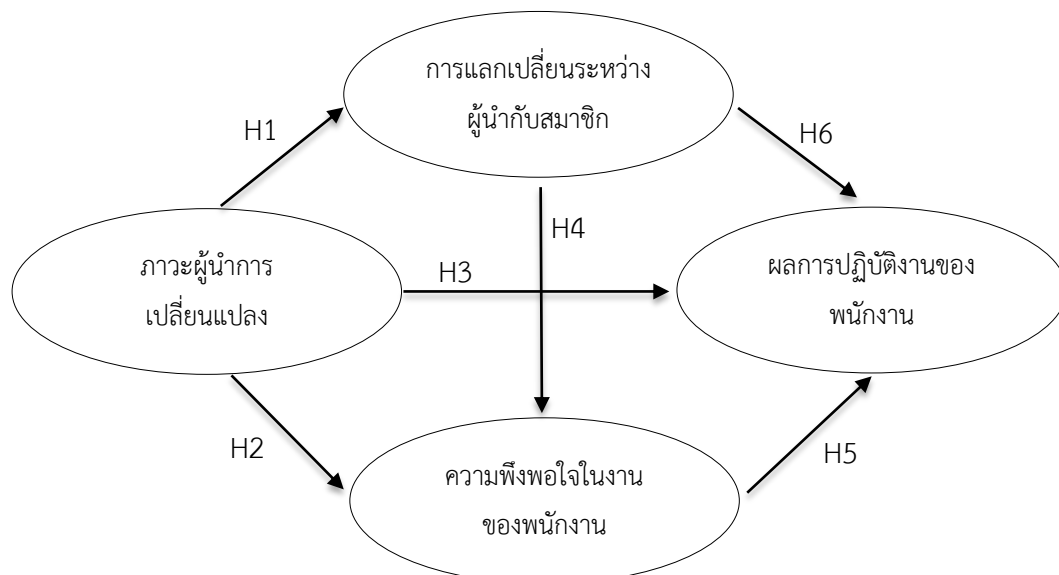
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก เช่น ผลการวิจัยของ Jyoti and Bhau (2015) กับอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในประเทศอินเดีย ผลการวิจัยของ Hasib et al. (2020) ในกลุ่มพนักงานประจำในประเทศอินโดนีเซีย และการวิจัยของ Chen and Wu (2017) กับพนักงานระดับปฏิบัติงานของโรงแรม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เช่น ผลการวิจัยของ Abouria and Othman (2017) กับพนักงานธนาคาร และงานวิจัยของ Gaviria-Rivera and López-Zapata

(2019) ที่ได้ศึกษากับผู้ทำงานร่วมกันในทีมจากบริษัทโคลอมเบีย นอกจากนั้น ผลการวิจัยของ Buil et al. (2019) ซึ่งได้ศึกษากับพนักงานระดับปฏิบัติการของโรงแรม 3, 4 และ 5 ดาว ในประเทศสเปน งานวิจัยของ Purba and Sudibjo (2020) ที่ได้ศึกษากับพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง ในประเทศอินโดนีเซียพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของพนักงาน เช่น งานวิจัยของ Malik et al. (2015) ซึ่งทำการวิจัยกับพนักงานในหลายอุตสาหกรรมในประเทศปากีสถาน อินเดีย เนปาล และศรีลังกา งานวิจัยของ Kim et al. (2017) ที่ได้ทำการศึกษาพนักงานโรงแรมในสหรัฐอเมริกาและจีน และงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ เกียรติวิชัย (2562) ซึ่งทำการศึกษากับพนักงานของบริษัทขายตรงชั้นนำในประเทศไทย สำหรับงานวิจัยของ Phuong and Vinh (2020) กับผู้เคยทำงานในอุตสาหกรรมบริการในประเทศเวียดนาม และงานวิจัยของ วรินทร์ จงมีสุข และคณะ (2562) กับพนักงานบริษัท กลุ่มการเงิน นอกจากนี้งานวิจัยของ Zeb et al. (2019) กับพนักงานบริษัทยาสูบประเทศปากีสถาน และงานวิจัยของ Xue and Moon (2019) กับพนักงานขายในห้างประเทศจีน พบว่าการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำมีอิทธิพลต่อสมาชิกและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 1 โดยมีตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) ที่เป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator Variables) ได้แก่ การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิก และความพึงพอใจในงานของพนักงาน และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

H1: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก

H2: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อความพึงพอใจในงานของพนักงาน

H3: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

H4: การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลความพึงพอใจในงานของพนักงาน

H5: ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

H6: การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิกมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (COE No. COE64/189) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พนักงานของบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์รายใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง จำนวน 3 ราย จำนวน 10,006 คน

เนื่องจากการวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2010) ซึ่งกำหนดจำนวนตัวอย่างเท่ากับ 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ โดยการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 13 ตัวแปร จึงกำหนดจำนวนตัวอย่างเท่ากับ 260 ตัวอย่าง ทำการเก็บแบบสอบถามโดยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Sampling) กำหนดจำนวนพนักงานของแต่ละบริษัทตามสัดส่วนพนักงานแต่ละบริษัท และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก (drawing) ในการเก็บข้อมูลพนักงานในแต่ละบริษัท ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกร้อยละ 10 หลังจากการเก็บแบบสอบถามเสร็จสิ้น เมื่อทำการตรวจสอบมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ 256 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและปรับปรุงจากแนวคิด นิยามของตัวแปรที่กำหนด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูล

ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของพนักงาน ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน และส่วนที่ 6 เป็นคำถามปลายปลายเปิดข้อเสนอแนะเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่น ๆ หรือลักษณะอื่น ๆ ของผู้นำที่ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงาน สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 2 ถึง 5 ใช้มาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามรูปแบบของ Likert's scale

ก่อนนำไปใช้ได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงของค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ในการศึกษา มีค่า IOC (The Index of Item-Objective Congruence) ของทุกข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่าเกินกว่า 0.50 จึงสามารถยอมรับได้ว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) หลังจากนั้น ทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับพนักงานของบริษัทในกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด หาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของ Cronbach ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.81-0.95 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 แสดงว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่นสูง (Cortina, 1993)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน แปรผลระดับตามเกณฑ์ของ Best and Kahn (2006) ดังนี้ ระดับคะแนน 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มาก 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด รวมทั้งใช้ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ในการคัดกรองข้อมูล (Data Screening) ก่อนทำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ในการวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 6 ข้อที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

พนักงานรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชาและมีความพึงพอใจในงานในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ =4.58 และ 4.72 ตามลำดับ) ส่วนการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร และผลการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.23 และ 4.36 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงาน

ตัวแปร	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL)	4.58	0.25	มากที่สุด
การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก (LMX)	4.23	0.42	มาก
ความพึงพอใจในงาน (JS)	4.72	0.36	มากที่สุด
ผลการปฏิบัติงาน (EP)	4.36	0.45	มาก

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

2.1 การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น

ตัวแปรแฝงของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงาน มีค่าความเบี่ยงระหว่าง -0.95 ถึง -0.32 ซึ่งอยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 ค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.76 ถึง 1.16 ซึ่งอยู่ระหว่าง -8 ถึง +8 จึงถือว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ (Kline, 2005) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัว ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 78 คู่ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในช่วง -0.15 ถึง 0.75 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 0.80 ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ไม่สูงมากและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (กรีซ แรงสูงเนิน, 2554)

2.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model)

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดโดยการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่าหลังการปรับโมเดลการวัด โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า CMIN/DF=2.691 GFI=0.931 CFI=0.952 NFI=0.951 RMSEA=0.068 และ RMR=0.009

ทำการตรวจสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัวแปร พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

(TL) อยู่ในช่วง 0.79-0.86 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก (LMX) ในช่วง 0.64-0.84 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความพึงพอใจในงาน (JS) อยู่ในช่วง 0.52-0.92 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (EP) อยู่ในช่วง 0.69-0.85 โดยทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.50 ทั้งหมดซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ (Hair et al, 2010)

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นจากค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบของตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) พบว่าค่าอยู่ระหว่าง 0.71 ถึง 0.88 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.60 ซึ่งตัวแปรทุกตัวมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่เชื่อมั่นได้ และการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงภายใน (Convergent Validity) จากค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้เฉลี่ย (Average Variance Extracted: AVE) มีค่าอยู่ในช่วง 0.47 ถึง 0.66 ซึ่งถึงแม้ AVE มีค่าน้อยกว่า 0.5 แต่ค่า CR มีค่ามากกว่า 0.6 แสดงว่าโมเดลยังมีความเที่ยงตรงเพียงพอ (Fornell and Larcker, 1981) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงภายใน

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	Factor Loading	R2	CR	AVE
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL)	การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (II)	0.86	0.74	0.88	0.66
	การสร้างแรงบันดาลใจ (IM)	0.80	0.64		
	การกระตุ้นทางปัญญา (IS)	0.79	0.62		
	การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (IC)	0.79	0.62		
การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก (LMX)	ความจงรักภักดี (LO)	0.64	0.41	0.84	0.66
	การร่วมกันสร้างผลงาน (CO)	0.69	0.48		
	ความชอบพอ (AF)	0.84	0.71		
ความพึงพอใจในงาน (JS)	ความช่วยเหลือจากหัวหน้างาน (J1)	0.92	0.85	0.71	0.47
	ความเข้ากันได้ในการทำงาน (J2)	0.52	0.27		
	ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน (J3)	0.54	0.29		
ผลการปฏิบัติงาน (EP)	คุณภาพของงาน (Qual)	0.85	0.72	0.85	0.66
	ปริมาณงาน (Quan)	0.88	0.77		
	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Cost)	0.69	0.48		

ตารางที่ 4 เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของตัวแปร โดยทำการเทียบค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Square Root of Average Variance Extracted) กับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับตัวแปรอื่น ๆ พบว่า ค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวน

เฉลี่ยที่สกัดได้ในแต่ละแถวในแนวทแยงมีค่าเท่ากับ 0.77 ถึง 0.80 มีค่าสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับตัวแปรอื่น ๆ ทุกตัว จึงสรุปได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกของตัวแปร

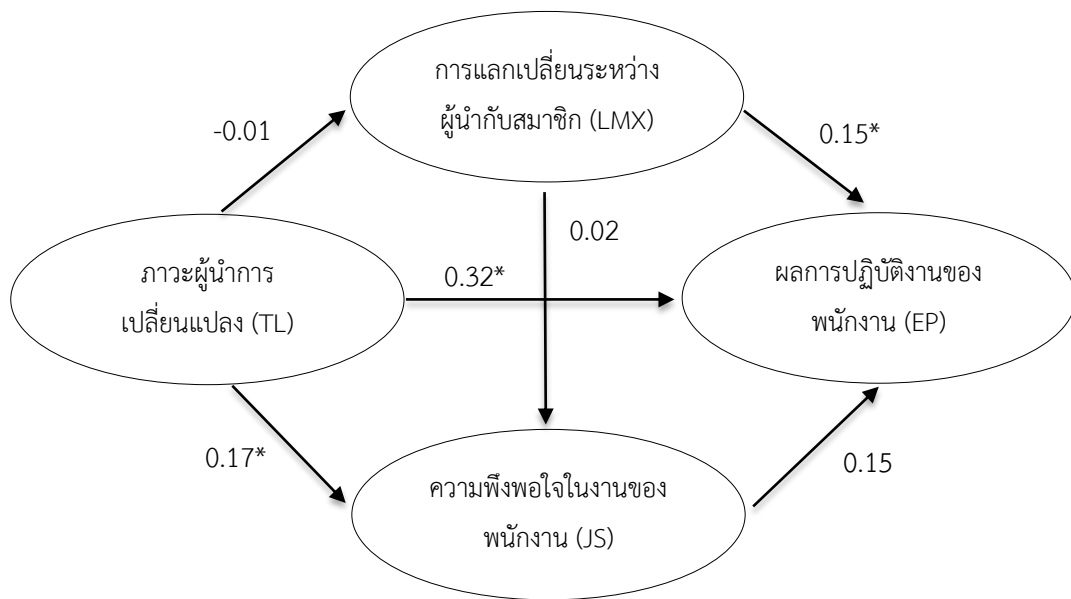
	TL	LMX	JS	EP
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL)	0.77			
การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิก (LMX)	-0.01	0.76		
ความพึงพอใจในงาน (JS)	0.16	0.02	0.73	
ผลการปฏิบัติงาน (EP)	0.32	0.16	0.04	0.80

หมายเหตุ: ค่าในแนวทแยงมุมแสดงค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้

2.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน (Structural Model)

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน โดยหลังการปรับโมเดล พบว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า CMIN/DF=2.691 GFI=0.931 CFI=0.952 RMSEA=0.068 และ RMR=0.009 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair (2010) โมเดลแสดงอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา และการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ แสดงดังภาพที่ 2

ผลการวิเคราะห์พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา (TL) มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงาน (JS) และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (EP) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน=0.16 และ 0.15 ตามลำดับ) แต่อิทธิพลทางตรงของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร (LMX) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน (JS) มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร (LMX) มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานของพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (EP) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน=0.08) ดังตารางที่ 5 ทั้งนี้ ตัวแปรที่ศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 4.3

ภาพที่ 2 อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา และการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ค่าอิทธิพลและสรุปผลทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	Standardized			p-value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
	Regression Weight	S.E.	C.R.		
H1: TL --> LMX	-0.01	0.14	-0.08	0.94	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
H2: TL --> JS	0.16	0.78	2.16	0.03*	เป็นไปตามสมมติฐาน
H3: TL --> EP	0.15	0.15	2.08	0.04*	เป็นไปตามสมมติฐาน
H4: LMX --> JS	0.41	0.37	0.58	0.56	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
H5: JS --> EP	0.02	0.15	0.25	0.80	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
H6: LMX --> EP	0.14	0.08	1.99	0.05*	เป็นไปตามสมมติฐาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL) การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร (LMX) และความพึงพอใจในงาน (JS) สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value}=0.94$) ซึ่งอธิบายได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กร ผลจากการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Jyoti and Bhau (2015) ซึ่งได้ศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อผลการปฏิบัติงาน: บทบาทการมีส่วนร่วมของการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกและการระบุเชิงสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา คือ อาจารย์ระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลในเขต Jammu ประเทศอินเดีย โดยอาจเนื่องด้วยสาเหตุเรื่องของบริบททางสังคม ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม วัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อความพึงพอใจในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งหมายถึง ผู้นำในองค์กรสามารถกระตุ้นให้พนักงานรู้สึกพึงพอใจในงานของตนเอง โดยผู้นำจะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลวิจัยของ สกกล พันธมาศ และคณะ (2558) เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน และผลวิจัยของ Abouraia and Othman (2017) พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอธิบายได้ว่าการที่ผู้บังคับบัญชามีพฤติกรรมที่ทำให้ผู้ตามหรือผู้ร่วมงานได้พัฒนาศักยภาพที่สูงขึ้นได้จะผลให้พนักงานมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผลวิจัยของ Purba and Sudibjo (2020) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจในการทำงาน และค่าตอบแทนต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานใน PT. Sago Nauli ประเทศอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย คือ พนักงานของบริษัท PT. Sago Nauli จำนวน 124 คน ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อความพึงพอใจในงาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value}=0.56$) อธิบายได้ว่าการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน ผลจากการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ เกียรติวิชัย (2562) ที่ผลการวิจัย พบว่า การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิกมีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงต่อความพึงพอใจในการทำงานจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีในที่ทำงาน ส่งผลให้พนักงานมีความสุขและความพึงพอใจในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพิจารณาปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานหลาย ๆ ปัจจัย เช่น เพื่อนร่วมงาน นอกจากผู้นำขององค์กร เป็นต้น

ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value}=0.80$) อธิบายได้ว่าความพึงพอใจในงานไม่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลจากการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ วรินทร์ จงมีสุข และคณะ (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ภายหลังการรวมกิจการ ทั้งนี้เนื่องจากบริบทขององค์กรอาจมีความแตกต่างกัน และผลของความพึงพอใจที่ส่งผลให้เกิดผลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานแต่ละคนอาจแตกต่างกัน

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอธิบายได้ว่าการไว้วางใจ ความชอบและความเคารพซึ่งกันและกันของผู้บังคับบัญชาและพนักงาน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและพนักงาน ซึ่งนำไปสู่การร่วมกันปฏิบัติงานตามที่ทำให้พนักงานมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ สุทธิพงษ์ เกียรติวิชัย (2562) ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสอนงานของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานโดยมีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิกความผูกพันของพนักงานและความพึงพอใจในการทำงานเป็นตัวแปรคั่นกลาง ซึ่งพบว่า การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับสมาชิกมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชาส่งผลทางบวกต่อความพึงพอใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้บริหารขององค์กรจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับหัวหน้างานทุกระดับ ผ่านการอบรมและพัฒนาทางการจัดการ (Management Development) รวมทั้งการกำหนดแผนการพัฒนาผู้ที่จะก้าวสู่ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาทุกระดับ เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีทำให้พนักงานเกิดความเคารพนับถือและภาคภูมิใจที่จะร่วมทำงาน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกขององค์กรส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ดังนั้น องค์กรควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานระหว่างผู้บังคับบัญชาและพนักงานที่ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน การกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างหัวหน้างานและพนักงาน รวมทั้งระหว่างพนักงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงผลการปฏิบัติงานของพนักงานในการศึกษานี้พบว่าตัวแปรที่ทำการศึกษามีค่าความแปรปรวนของผลการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 4.3 ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานเพิ่มเติม เช่น สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำ ความสอดคล้องระหว่างงานและบุคคลสมรรถนะของพนักงาน เป็นต้น

2. ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาไปยังอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน รวมทั้ง อาจใช้การศึกษาในเชิงคุณภาพในการศึกษาครั้งต่อไปในประเด็นเดียวกันนี้ เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลในเชิงลึกเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- วรินทร์ จงมีสุข, ธนธัส ทัพมงคล และ สุกฤษฎ์ ลิ้มโพธิ์ทอง. (2562). ความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทภายหลังการรวมกิจการ. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 6(2): 88-96.
- สกล พันธมาศ, ชัยพจน์ รังงาม และ สมุทธ ชำนาญ. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 9(2): 44-55.
- สกุลชัย เก่งอนันตานนท์. (2564). EA เชื้ออุตสาหกรรม ‘รถยนต์ไฟฟ้า’ ในไทย จะเติบโตเร็วกว่าที่ตลาดคาดการณ์ไว้. ค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2564, จาก <https://thestandard.co/the-electric-vehicle-industry-in-thailand-will-grow-faster/>
- สุทธิพงษ์ เกียรติวิชัย. (2562). การพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการสอนงานของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานโดยมีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิกความผูกพันของพนักงานและความพึงพอใจในการทำงานเป็นตัวแปรคั่นกลาง. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 12(2): 152-168.

- Abouria, M. K. and Othman, S. D. (2017). *Transformational leadership, job satisfaction, organizational commitment, and turnover intentions: The direct effects among bank representatives*. **American Journal of Industrial and Business Management**, 7(4): 404-423.
- Bass, B. M. (1985). **Leadership and Performance Beyond Expectation**. New York: Free Press.
- Bass, B. M. and Riggio, R. E. (1998). **Transformational Leadership**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Best, J. W. and Kahn, J. V. (2006). **Research in Education**. 10th ed. Pearson Education Inc., Cape Town.
- Buil, I., Martinez, E. and Matute, J. (2019). *Transformational leadership and employee performance: The role of identification, engagement and proactive personality*. **International Journal of Hospitality Management**, (77): 64-75.
- Chen, T. J. and Wu, C. M. (2017). *Improving the turnover intention of tourist hotel employees Transformational leadership, leader-member exchange, and psychological contract breach*. **International Journal of Contemporary Hospitality Management**, 29(7): 1914-1936.
- Cortina, J. M. (1993). *What is coefficient alpha? An examination of theory and applications*. **Journal of Applied Psychology**, 78(1): 98.
- Fornell, C. and Larcker, D. F. (1981). *Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error*. **Journal of Marketing Research**, 18(1): 39-50. doi: 10.2307/3151312.
- Gaviria-Rivera, J. I. and López-Zapata, E. (2019). *Transformational leadership, organizational climate and job satisfaction in work teams*. **European Research Studies Journal**, 22(3): 68-82.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). **Multivariate Data Analysis**. 7th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hasib, F. F., Eliyana, A., Arief Z. and Pratiwi, A. A. (2020). *The effect of transformational leadership on employee performance mediated by leader-member exchange (LMX)*. **Systematic Reviews in Pharmacy**, 11(11): 1199-1209.

- Jyoti, J. and Bhau, S. (2015). *Impact of transformational leadership on job performance: mediating role of leader-member exchange and relational identification*. **SAGE Open**. 5(4): 1-13. doi: 10.1177/2158244015612518.
- Kim, M. R., Choi, L., Knutson, B. J. and Borchgrevink, C. P. (2017). *Hotel employees' organizational behaviors from cross-national perspectives*. **International Journal of Contemporary Hospitality Management**. 29(12): 3082-3100. doi: 10.1108/IJCHM-05-2016-0280.
- Kline, R. B. (2005). **Principles and Practice of Structural Equation Modeling**. 2nd ed. New York: Guilford.
- Liden, R. C. and Maslyn, J. M. (1998). *Multidimensionality of leader-member exchange: an empirical assessment through scale development*. **Journal of Management**, 24(1): 43-72.
- Malik, M., Wan, D., Ishfaq Ahmad, M., Akram Naseem, M. and Rehman, R. ur. (2015). *The role of LMX in employee's job motivation, satisfaction, empowerment, stress and turnover: cross country analysis*. **The Journal of Applied Business Research**, 31(5): 1987-2000.
- Phuong, T. and Vinh, T. T. (2020). *Job satisfaction, employee loyalty and job performance in the hospitality industry: A moderated model*. **Asian Economic and Financial Review**, 10(6): 698-713.
- Purba, K. and Sudibjo, K. (2020). *The effects analysis of transformational leadership, work motivation and compensation on employee performance in PT. Sago Nauli*. **Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)**, 3(3): 1606-1617.
- Xue, Y. and Moon, J. (2019). *The effects of LMX and feeling trusted on job performance and workplace ostracism among salespeople*. **Journal of Distribution Science**, 17(4): 41-50.
- Zeb, A., Abdullah, N. H., Othayman, M. B. and Ali, M. (2019). *The role of LMX in explaining relationships between organizational justice and job performance*. **Journal of Competitiveness**, 11(2): 144-160.

การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า
อำเภอขานูวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
Brand and Packaging Design of Bhu than Fairy Mushrooms Pang Makha
Subdistrict Khanu Woralak saburi District Kamphaengphet Province

คุณัญญา เบญจวรรณ
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
E-mail: kunaem4@gmail.com
ประภัสสร กลีบประทุม
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
E-mail: giftfy.ag@gmail.com
อนันธิตรา ดอนบรรเทา
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
E-mail: opor_sky@gmail.com
Kununya Benjawan
Lecture, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University
Prapatsorn Kleebrathum
Lecture, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University
Anantitra Donbanthao
Lecture, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

รับเข้า: 25 มกราคม 2565 แก้ไข: 4 กุมภาพันธ์ 2565 ตอรับ: 19 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐาน 2) ศึกษาความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอขานูวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนโรงเรียนปางมะค่าวิทยาเขต จำนวน 35 คน และจากนักเรียนหรือผู้บริโภคเคยซื้อเห็ดนางฟ้าภูฐานของโรงเรียนปางมะค่าวิทยาเขต จำนวน 400 คน โดยใช้แบบบันทึกและแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ได้ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมาตรฐานตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สามารถใช้งานได้จริง และตรงกับความต้องการของผู้บริโภค 2) ความพึงพอใจในการประเมินตราสินค้าด้านเทคนิคการออกแบบตราสินค้า พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการใช้รูปร่าง พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการใช้สี พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านประเภทของตราสินค้า พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจในการประเมินบรรจุภัณฑ์ ด้านปกป้องผลิตภัณฑ์ พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบรรจุ พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านอำนวยความสะดวก พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านส่งเสริมการจำหน่าย พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความสะอาดและความปลอดภัย พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การออกแบบ ตราสินค้า บรรจุภัณฑ์

Abstract

The purposes of this research were 1) to design the brand and packaging of Bhutan Fairy Mushrooms, Pang Makha Subdistrict, Khanu Worakabsaburi District, Kamphaeng Phet Province. 2) To study the brand and packaging satisfaction of Bhutan fairy mushrooms, Pang Makha Sub-district, Khanu Worakabsaburi District, Kamphaeng Phet Province. The sample group used in this study were 35 students of Pang Makha Wittayakom School and 400 students and consumers who were customers had bought fairy mushrooms of Pang Makha Wittayakom School. And using statistics for analysis such as frequency, percentage, mean, standard deviation.

The results found that 1) Bhutan oyster mushroom brand and packaging according to the standards of the Department of Industrial Promotion can actually be used and meet the needs of consumers, and 2) Satisfaction in brand assessment in brand design techniques found that overall satisfaction was at a high level. Regarding the use of shapes, it was found that the overall satisfaction was at a high level. The color use was found that the overall satisfaction was at a high level. In terms of brand types, it was found that overall satisfaction was at a high level. Packaging evaluation satisfaction in terms of product protection, it was found that the overall satisfaction was at a high level. In terms of facilities, it was found that overall satisfaction was at

a high level. In terms of sales promotion, it was found that the overall satisfaction was at a high level. In terms of cleanliness and safety, it was found that overall satisfaction was at a high level.

Keywords: design, brand, packaging

บทนำ

เห็ดนางฟ้าภูฐาน หรือที่เรียกว่าเห็ดนางรมภูฐานนั้นเป็นเห็ดที่มีรสชาติอร่อยนุ่มนิ่ม ประโยชน์และสารอาหารมากมายอีกทั้งราคายังไม่แพง จึงเป็นที่ชื่นชอบของบรรดาผู้รักสุขภาพทั้งหลายที่นิยมนำมารับประทานกันมาก จนมีการเพาะขายกันในท้องตลาดมากขึ้น ลักษณะทั่วไปของเห็ดนางฟ้าภูฐาน (Indian Oyster Mushroom หรือ Phoenix Mushroom หรือ Lung Oyster) เรียกว่าเป็นเห็ดนางรมชนิดหนึ่งซึ่งมีสายพันธุ์มาจากประเทศภูฐาน (บางครั้งเลยมีคนเรียกว่าเห็ดนางรมภูฐาน) โดยมีลักษณะเป็นกลุ่ม ๆ บริเวณโคนนั้นจะเชื่อมติดกัน และมีหมวกเห็ดเป็นทรงคล้ายใบพัดสีน้ำตาลอ่อนแกมเทา หรือม่วงอ่อน ๆ มีผิวค่อนข้างเรียบสีขาว ส่วนด้านล่างของเห็ดจะมีครีบแคบ ๆ และเรียวยาวลงไปถึงก้าน และก้านดอกนี้จะไม่อยู่พอดีกับกึ่งกลางของดอก โดยโคนจะเล็กและเรียว แต่เป็นนูนและร่องเตี้ย ๆ ทั้งก้านดอกเห็ด (ศูนย์เห็ดสิ่งห้บุรี สำนักงานเกษตรสิ่งห้บุรี, 2562) เห็ดนางฟ้าภูฐานถือว่าเป็นสินค้าที่คนไทยนิยม และเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันอัตราการแข่งขันด้านการค้าขายในภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งนับว่าเป็นภาวะการณ์หนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาและคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลาทั้งมีการคิดค้นนวัตกรรมกลยุทธ์และกลวิธีทางการตลาด (Marketing Strategy) มาใช้มากมายโดยมีจุดมุ่งหมาย คือ ความดึงดูดความสนใจจากลูกค้า (Customer's Attention) ด้วยเหตุดังกล่าว ตลาดสินค้าและบรรจุภัณฑ์จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งของผลิตภัณฑ์และเป็นองค์ประกอบหลักที่ผู้ผลิตนำมาเป็นเครื่องมือสำหรับการแข่งขัน ซึ่ง Shimaguchi (1985: 19) กล่าวว่า ถ้าตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีฐานะเป็นพระเอก (The Lead) บรรจุภัณฑ์ก็เปรียบเสมือนพระรอง (The Subordinate) ที่นำมาเน้นย้ำการบริการด้วยตนเอง (Self Service) เป็นผู้ช่วยขายผลิตภัณฑ์ เพราะสามารถแสดงตัวหรือตราสินค้า (Brand) ต่อผู้ใช้ประจำได้อย่างรวดเร็ว และยังพยายามที่จะจูงใจผู้ที่ไม่เคยใช้ให้เกิดความคิด ความสนใจอยากที่จะทดลองใช้เป็นครั้งแรกอีกด้วย ดังนั้น สินค้าและบรรจุภัณฑ์จึงเป็นของคู่กันมาตลอด ยิ่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการแข่งขันกันมากเพียงใด การบรรจุภัณฑ์ก็จะได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้นเท่านั้น

จากการลงพื้นที่ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ของคณะผู้วิจัย ได้สังเกตเห็นว่ายังขาดในส่วนของการตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่ไม่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ในด้านบรรจุภัณฑ์ไม่คงทน ไม่สวยงาม และเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ได้ในระยะเวลา

ไม่นาน และบรรจุภัณฑ์ไม่มีตราสินค้าซึ่งทำให้ขาดเอกลักษณ์ และไม่ได้รับการออกแบบที่เหมาะสม ไม่สามารถดึงดูดใจลูกค้าและสร้างความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์ ส่วนปลายฉลากยังไม่ดึงดูดใจลูกค้า เนื่องจากใช้ตัวอักษรขนาดเล็กเกินไปและมีข้อมูลมากเกินไปจนเกิดความจำป็น และจากการสัมภาษณ์คุณครูผู้ควบคุมดูแลในการเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐาน พบว่า ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ไม่มีความสอดคล้องกัน และอยากให้มีการพัฒนาเพื่อที่จะได้เป็นเอกลักษณ์ และจดจำของลูกค้า

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องศึกษาการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐาน และความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร โดยออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นให้ผลิตภัณฑ์ และทำให้มียอดขายสินค้าเพิ่มมากขึ้น และเกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เห็ดนางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ นักเรียนของโรงเรียนปางมะค่าวิทยาคม ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนนักเรียน 446 คน (สุกัญญา ขวัญตา, 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ นักเรียนที่ดำเนินการเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐานของโรงเรียนปางมะค่าวิทยาคม ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 35 คน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนและนักเรียนในโรงเรียนปางมะค่าวิทยาคม ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประชาชนมีจำนวนมากและไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จำนวนนักเรียน 446 คน (สุกัญญา ขวัญตา, 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่มาซื้อเห็ดนางฟ้าภูฐานและนักเรียนในโรงเรียนปางมะค่าวิทยาคม ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 369 คน ซึ่งได้มาจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2558)

การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

ผู้วิจัยออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนปางมะค่าวิทยาาคม จำนวน 35 คน และทำการสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การเตรียมการดำเนินงาน โดยการเตรียมความพร้อมของนักวิจัยในการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้น สำรวจปัญหาและความต้องการในการออกแบบ (Design requirement) จากผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการดำเนินงาน ออกแบบเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย และรวบรวมข้อมูลชุมชน ทรัพยากร ภูมิปัญญา ข้อมูลตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เดิมของกลุ่ม

2. การดำเนินการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (ปิ่นณัช ธนัทพรชรรัตน์ และ ฉันทนา สุรัสวดี, 2558) ดังนี้

- 2.1 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

- 2.2 การจัดประชุมปฏิบัติการระดมความคิดเห็น นักเรียนโรงเรียนปางมะค่าวิทยาาคม โดยทำการแบ่งกลุ่มให้กับนักเรียน แต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบร่างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จากแนวคิดในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม

- 2.3 การเลือกและตัดสินใจ ผู้วิจัย ครูและนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกันนำเสนอร่างรูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มได้ดำเนินการและร่วมกันคัดเลือกแบบเพื่อให้ผู้วิจัยนำไปพัฒนาต่อไป

- 2.4 การพัฒนาแบบ โดยดำเนินการนำแบบที่ได้จากการคัดเลือกจากกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และนำต้นแบบที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะมาทดลองใช้และจัดทำร่างต้นแบบเพื่อทำการผลิตจริงให้กับกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แบบบันทึกข้อมูลเพื่อการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐานและแบบวัดความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

แบบบันทึกข้อมูลเพื่อการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน

2. สร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารเกี่ยวกับออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจน ความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการที่ถามในสิ่งที่ต้องการ

ออกแบบ คือ การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผศ.ดร.ชาลี ตระกูล ผู้อำนวยการสำนักงานบริการวิชาการและจัดหารายได้และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 2) ผศ.ราตรี สิทธิพงษ์ ประธานสาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และ 3) ผศ.ดร.เพ็ญศรี จันทร์อิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4. นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม มาคำนวณค่า IOC (The Index of Item-Objective Congruence) และพบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน

1. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103) และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 36 ข้อ

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินค่า IOC (The Index of Item-Objective Congruence) และพิจารณาความเหมาะสมของภาษา โดยแบบสอบถามมีค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.67-1.00 โดยด้านความพึงพอใจต่อตราสินค้าให้นางฟ้าภูฐาน ต่ำลงประมาณค่า อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เท่ากับ 0.83 ด้านความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ต่ำลงประมาณค่า อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เท่ากับ 0.88

5. จัดพิมพ์แบบประเมินเพื่อนำไปใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูลกับประชาชนและนักเรียน ในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ชุด เพื่อนำผลไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น ด้านความพึงพอใจต่อตราสินค้าให้นางฟ้าภูฐาน ต่ำลงประมาณค่า อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เท่ากับ 0.98 ด้านความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ต่ำลงประมาณค่า อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 บันทึกการปฏิบัติการกลุ่มแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 กลุ่ม ได้ร่างรูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ พร้อมนำเสนอร่างรูปแบบที่ได้จัดทำและทำการคัดเลือกรูปแบบให้เหลือเพียง 1 รูปแบบ โดยวิธีการลงคะแนนคัดเลือก สำหรับนำมาจัดทำร่างต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินความพึงพอใจต่อการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จากประชาชนที่มาซื้อให้นางฟ้าภูฐานและนักเรียนในโรงเรียนปางมะค่าวิทยาเขต จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2558)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ได้จากการจัดประชุมปฏิบัติการระดมความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนปางมะค่าวิทยาเขต สามารถคัดเลือกและสรุปผลการคัดเลือกได้ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ภาพที่ 1 ตราสินค้าให้นางฟ้าภูฐาน

ภาพที่ 2 บรรจุภัณฑ์ให้คนางฟ้าภูฐาน

2. ผลการประเมินพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้คนางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ประชาชนและนักเรียนโรงเรียนปางมะค่าวิทยาฯ ผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้คนางฟ้าภูฐาน จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีอายุ 14-16 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามลำดับ ผลการประเมินพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้คนางฟ้าภูฐานแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อตราสินค้าให้คนางฟ้าภูฐาน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านเทคนิคการออกแบบตราสินค้า	3.76	0.91	มาก
ด้านการใช้รูปร่าง	3.86	0.88	มาก
ด้านการใช้สี	3.84	0.96	มาก
ด้านประเภทของตราสินค้า	3.88	0.92	มาก
รวม	3.83	0.92	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อตราสินค้าให้คนางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.83$, $SD=0.92$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านประเภทของตราสินค้า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.88$, $SD=0.92$) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการใช้รูปร่าง มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.86$, $SD=0.88$) ด้านการใช้สี มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$, $SD=0.96$) และด้านเทคนิคการออกแบบตราสินค้า ($\bar{x}=3.76$, $SD=0.91$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านปกป้องผลิตภัณฑ์	3.97	0.85	มาก
ด้านการบรรจุ	4.00	0.85	มาก
ด้านอำนวยความสะดวก	3.93	0.83	มาก
ด้านส่งเสริมการจำหน่าย	3.93	0.94	มาก
ด้านความสะอาดและความปลอดภัย	4.42	0.79	มาก
รวม	4.05	0.85	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.05$, $SD=0.85$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสะอาดและความปลอดภัย มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.42$, $SD=0.79$) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบรรจุ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$, $SD=0.85$) ด้านปกป้องผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.97$, $SD=0.85$) ด้านอำนวยความสะดวก มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.93$, $SD=0.83$) และด้านส่งเสริมการจำหน่าย มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.93$, $SD=0.94$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำทะเมนชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสามารถใช้งานได้จริงและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคสอดคล้องกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2559) ที่กล่าวว่า การสร้างแบรนด์เพื่อความโดดเด่นแตกต่าง เพื่อให้คนรู้จักเป็นสิ่งแรกภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เจ้าของแบรนด์นั้นต้องการให้เป็นที่น่าสนใจในสายตาผู้บริโภคและผู้บริโภคยอมรับ

การประเมินความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอลำทะเมนชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า รายการประเมินตราสินค้า ด้านเทคนิคการออกแบบตราสินค้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.76$, $SD=0.91$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาพและพื้นสอดคล้องกับ อมรรัตน์ บุญสว่าง (2559) กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์เป็นถุงพอยด์บรรจุในกล่องกระดาษ ใช้ภาพกราฟิกเป็นวิถีชีวิตและบรรยากาศการทำสวนของชาวไทยพุทธ มุสลิม กลุ่มมิ่งขวัญเรียนกวน จังหวัดนราธิวาส พัฒนาเรียนกวนไส้มั่งคุด ตราหมิงทุเรียนบูกิต ใช้ตราสินค้าที่น่าเสนอ ภาพผลไม้ เรือกอบ ทะเล และภูเขา บรรจุภัณฑ์เป็นถุงพอยด์เพื่อป้องกันความชื้นและติดฉลากให้ข้อมูล อมรรัตน์ บุญสว่าง (2559)

ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคโดยวิธีการสำรวจ (Survey Method) ด้วยแบบสอบถาม สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) พบว่า โรตีสกรอบงาดำ จังหวัดสตูล สามารถบ่งบอกเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ได้ ร้อยละ 97.2 บรรจุภัณฑ์โรตีสกรอบสามารถบ่งบอกเอกลักษณ์ท้องถิ่นภาคใต้ได้ ร้อยละ 88.2 รายการประเมินตราสินค้า ด้านเทคนิคการออกแบบตราสินค้า พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.76$, $SD=0.91$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ภาพและพื้น

ด้านการใช้รูปร่าง พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.86$, $SD=0.88$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ บุญสว่าง (2559) กล่าวว่าโดยใช้วัตถุดิบในชุมชน บรรจุภัณฑ์เป็นถุงพอยด์ เพื่อป้องกันความชื้นและติดฉลากให้ข้อมูล

ด้านการใช้สี พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$, $SD=0.96$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สีสนสวยงาม รายการประเมินตราสินค้า ด้านประเภทของตราสินค้า พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แบบการผสมผสานของตัวอักษรและภาพ สอดคล้องกับ Rudy Farid et al. (2021) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การออกแบบตราสินค้าและสำหรับผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มเกษตรกร Agro Nusantara รวมถึงชื่อตราสินค้า เอกลักษณ์ตราสินค้า/โลโก้ผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และแอปพลิเคชันเอกลักษณ์ของแบรนด์ พบว่า ตราสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์กาแฟ ชื่อตราสินค้า เอกลักษณ์ตราสินค้า/โลโก้ผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และแอปพลิเคชันเอกลักษณ์ของแบรนด์ มีคุณภาพสูง

ด้านปกป้องผลิตภัณฑ์ พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.97$, $SD=0.85$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บรรจุภัณฑ์ป้องกันการสัมผัสกับความชื้นหรืออากาศได้ดี รองลงมา บรรจุภัณฑ์มีความกะทัดรัดและพอดีกับผลิตภัณฑ์ภายใน สอดคล้องกับ อาชวิน ใจแก้ว (2560) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลผลิตเห็ดมีความโดดเด่น ด้านรูปร่างที่สวยงามและมีคุณภาพชุมชน ณ บริเวณหน้าที่ทำการของกลุ่มและตลาดชุมชนช่อแล โดยยังคงกำหนดราคาขายต่ำกว่าตลาดเล็กน้อย เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่มสมาชิกและชุมชน

ด้านการบรรจุ พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$, $SD=0.85$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บรรจุภัณฑ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ประเภทขนมขบเคี้ยวที่มีลักษณะเดียวกันได้ ($\bar{x}=4.09$, $SD=0.86$) รองลงมา สามารถบรรจุได้ง่าย บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการและเหมาะสม สอดคล้องกับ อาชวิน ใจแก้ว (2560) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ศึกษาการเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ด รวมถึงศึกษาการเพิ่มโอกาสทางการตลาด ด้านการส่งเสริมการขาย โดยร่วมกันทำป้ายให้เห็นชัดเจนขึ้นหน้าที่ทำการของกลุ่มจัดทำโลโก้ สำหรับผลผลิตเห็ดโคนน้อย รายการประเมินบรรจุภัณฑ์ ด้านอำนวยความสะดวก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{x}$ =3.93, SD =0.83) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ใช้งานง่าย เช่น การเปิด ปิดและการเก็บ ($\bar{x}$ =4.00, SD =0.79) รองลงมา เก็บรักษาผลิตภัณฑ์ได้นานและสะดวก และบรรจุภัณฑ์มีความแข็งแรงสามารถจัดเรียงในลักษณะซ้อนกันได้ สอดคล้องกับ Rudy Farid et al. (2021) กล่าวว่า กลุ่มเกษตรกร Agro Nusantara ประสบความสำเร็จในการมีชื่อแบรนด์ เอกลักษณ์ของแบรนด์ การออกแบบตราสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์กาแฟ ชื่อว่า “โกปี วาร์กา” ชื่อนี้มีความหมายในท้องถิ่นในการสร้างข้อความบนบรรจุภัณฑ์และความประทับใจว่าผลิตภัณฑ์กาแฟนี้มาจากคนทั่วไป นอกจากนี้ เพื่อรักษาความสอดคล้องของข้อความและความประทับใจ เพื่อสร้างระบบภาพประจำตัว การออกแบบโลโก้ ยังนำไปใช้กับสื่อสนับสนุนการค้าปลีกต่าง ๆ เช่น ป้ายและอุปกรณ์เสริมกาแฟ เป็นต้น

ด้านส่งเสริมการจำหน่าย พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.93, SD =0.94) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ บรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัย สวยงาม ดึงดูดความสนใจลูกค้าเมื่อพบเห็น ($\bar{x}$ =4.00, SD =0.96) รองลงมา ใช้ภาพประกอบที่เหมือนจริงช่วยในการแยกแยะความแตกต่างของสินค้าได้เป็นอย่างดี รองลงมา ดึงดูดความสนใจของลูกค้า มีข้อความโฆษณาบนบรรจุภัณฑ์ ชวนให้ลูกค้ากลับมาซื้ออีก สอดคล้องกับ กุศลธิ พวงเพ็ชร และคณะ (2564) พัฒนาตราสินค้าโดยปรับปรุงโลโก้และสโลแกนของผลิตภัณฑ์เพื่อให้จดจำง่ายและเป็นที่สนใจ ขยายขนาดตัวอักษรและเพิ่มข้อมูลส่วนประกอบ รายการประเมินบรรจุภัณฑ์ ด้านความสะอาดและความปลอดภัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.42, SD =0.79) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ บรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุ อุปกรณ์ ส่วนประกอบได้มาตรฐานและบรรจุภัณฑ์ได้มาตรฐานและถูกสุขอนามัย ซึ่งบรรจุภัณฑ์ที่สะอาด ปลอดภัย ได้มาตรฐานและถูกสุขอนามัยสามารถส่งเสริมการจำหน่ายได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนแสดงถึงวิถีชีวิตของชุมชน และบรรจุภัณฑ์ควรเน้นรูปแบบที่คงทน สะดวกในการถือและการเก็บรักษา
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัด พานิชย์จังหวัด ควรเข้าไปสนับสนุนช่วยเหลือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และเสริมองค์ความรู้ให้กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงความต้องการการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากเห็ดนางฟ้าภูฐาน รวมถึงการคิดต้นทุน การส่งเสริมการตลาด

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2559). การออกแบบแบรนด์และบรรจุภัณฑ์. ค้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://bsc.dip.go.th/th/category/brand-packagingdesign/bd-branddesign>.
- กุลชลี พวงเพชร สมพร พวงเพชร นันทนา แจ้งสว่าง และ นุชจรา บุญถนอม. (2564). การพัฒนาตราสินค้าบรรจุภัณฑ์ และป้ายฉลาก ผลิตภัณฑ์ซอสกระเทียมแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านจิวราย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 22(2): 211-228.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิ่นณัช ธนัทพรชรรัตน์ และ ฉันทนา สุรัสวดี. (2558). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือนบ้านคลองเตี๋ยพัฒนา ตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 7(3): 76-89.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2558). วิธีและเทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์เห็ดสิงห์บุรี สำนักงานเกษตรสิงห์บุรี. (2562) เห็ดนางฟ้าภูฐาน. ค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2563, จาก <https://singburimushroomcenter.home.blog/2019/06/06/>
- สุกัญญา ขวัญตา. (2563). ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนปางมะค่าวิทยา. สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2563.
- อมรรัตน์ บุญสว่าง. (2559). การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมสินค้าอาหารเอกลักษณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร, 13(2): 33-60.
- อาชวิน ใจแก้ว. (2560). การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 7(1): 29-43.
- Rudy Farid, Annisa Bela Pertiwi, S.Pd., M.Pd., Wahdian, S.Sn., M.Sn. (2021). Brand Design and Branding Strategy for Agro Nusantara “Kopi Warga”. Turkish Journal of Computer and Mathematics Education, 12(11): 1292-1301.
- Shimaguchi. (1985). Package Design in Japan. Vol.1. Tokyo: Rikuyo-sha.

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI)

ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

Important Factors Affecting Purchasing Decisions on the PSI Satellite

Receiver of Consumers in Suan Luang District, Bangkok

จินดาวัฒน์ อัมพรสวัสดิ์

นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซาท์อีสต์ Bangkok

E-mail: chindawat@psisat.com

จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทร

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซาท์อีสต์ Bangkok

E-mail: jirasek1@hotmail.com

Jindawat Ampornsawat

Student, Master of Business Administration, Southeast Bangkok University

Jirasek Trimetsoontorn

Lecturer, Master of Business Administration, Southeast Bangkok University

รับเข้า: 27 ธันวาคม 2564 แก้ไข: 26 มกราคม 2565 ตอรับ: 10 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่เคยสั่งซื้อจานและกล่องรับสัญญาณดาวเทียมจากบริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด จำนวน 385 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffé

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย รองลงมา คือ ด้านบุคคลและพนักงาน ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับ

การศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ การตัดสินใจซื้อ กล่องรับสัญญาณดาวเทียม

Abstract

The objectives of this study were to study and compare the important factors affecting purchasing decisions on the PSI satellite receiver of consumers in Suan Luang District, Bangkok. It was classified by personal factors. The population in the study were consumers in Suan Luang District, Bangkok, previously ordered the satellite receiver from PSI Corporation Co., Ltd. by determining the sample size of 385 people and using the method of purposive sampling. Data were collected using a questionnaire and analyzed by using descriptive statistics, frequency and percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA, and pair differences were compared by Scheffé's method.

The results of the study found that the overall marketing factor effect on decision-making purchasing the PSI satellite was at a high level. The aspect with the highest average was distribution channels, followed by people, product, process, price, physical environment and promotion, respectively. Overall consumers with different levels of education and monthly income, had different important factors affecting the decision to purchase the PSI satellite receiver with a statistically significant difference at the .05.

Keywords: important factors affecting purchasing decisions, purchasing decisions, satellite receiver

บทนำ

สภาวะการแข่งขันที่สูงในอุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์ที่มีช่องรายการให้ผู้ชมมีตัวเลือกในการรับชมมากขึ้นผู้ประกอบการต้องมีการมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงอันดับความนิยมตามช่วงเวลา (Rating) รายการโทรทัศน์ที่ผลิตรายใหม่นั้นควรมีทั้งประโยชน์ สาร และความบันเทิง ให้ตรงความต้องการของผู้ชม เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมรายการ ในภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ.

2558 ผู้ชมยังคงรับชมกลุ่มช่องรายการเดิม คือ ช่อง 7 และช่อง 3 มากเพราะอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระบบโทรทัศน์แอนะล็อกมาเป็นระบบการออกอากาศแบบดิจิทัล และในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มช่องรายการเดิมมีความนิยมลดลง ส่วนช่องรายการดิจิทัล มีความนิยมเพิ่มมากขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 เนื่องจากความหลากหลายของรายการที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งตรงกับความต้องการของผู้รับชมรายการ (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2560: 16)

จากเดิมการออกอากาศโทรทัศน์เป็นระบบแอนะล็อก (Analog) เมื่อเปลี่ยนมาใช้ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน ด้วยเทคโนโลยี DVB-T2 แล้ว ทำให้คุณภาพสัญญาณดียิ่งขึ้น ทนทานต่อสัญญาณรบกวนต่าง ๆ คุณภาพความคมชัดที่มากกว่าระบบอื่น ๆ ทั้งในแบบของ SD (576i) และสูงสุดในระดับ HD (Full HD 1080i) รวมไปถึงระบบเสียงที่ดีขึ้นและจำนวนช่องรายการโทรทัศน์แบบฟรีทีวีที่มีเพิ่มมากขึ้นจากเดิมทำให้ผู้ชมมีทางเลือกในการรับชมรายการโทรทัศน์มากขึ้น ในส่วนของผู้ชมช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน สัดส่วนผู้ชมรายการโทรทัศน์ช่องแอนะล็อกลดลงอย่างต่อเนื่องจากเดิม 67% เหลือเพียง 45% ในปี พ.ศ. 2560 แต่สัดส่วนผู้ชมรายการโทรทัศน์ช่องดิจิทัลใหม่กลับเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 33% ในปี พ.ศ. 2558 เป็น 55% ในปี พ.ศ. 2560 แสดงให้เห็นว่า ผู้ชมโทรทัศน์สามารถเข้าถึงได้มากขึ้นและตัดสินใจเลือกรับชมช่องรายการทีวีดิจิทัลมากขึ้น เนื่องจากความหลากหลายของรายการที่มากขึ้น ความคมชัดของภาพและเสียงที่มีคุณภาพมากขึ้น และคุณภาพของเนื้อหารายการที่ผู้ผลิตต้องหาจุดขายให้แตกต่างจากรายการประเภทเดียวกันให้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2560: 18)

การที่เทคโนโลยีหมุนก้าวไปข้างหน้า ไม่แปลกที่พฤติกรรมของผู้บริโภคจะต้องติดตาม แต่สิ่งที่ยากสำหรับยุคนี้คงหนีไม่พ้นบรรดาผู้ประกอบการ นักธุรกิจ นักการตลาด ผู้เกี่ยวข้องที่ต้องตามให้ทันเพราะหากยังเชื่อว่าสามารถทำธุรกิจแบบในอดีต ธุรกิจอาจถูก Disruption ในท้ายที่สุด เมื่อเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันแบบแยกไม่ออก หนึ่งในธุรกิจที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการถูก Disruption คือ ธุรกิจมีเดีย ซึ่งที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทีวี สื่อวิทยุ ล้วนได้รับผลกระทบทั้งสิ้น บริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (PSI Corporation Co., Ltd.) ศูนย์รวมงานดาวเทียม แอร์ กล้องวงจรปิด ผู้ผลิตและจำหน่ายงานดาวเทียม ที่ก่อตั้งมายาวนานกว่า 30 ปี หนึ่งในความภูมิใจของคนไทยภายใต้สินค้ายี่ห้อ PSI เป็นบริษัทผู้นำทางด้านการผลิต และจำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียมของประเทศ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ครอบคลุมทุกกลุ่มทั้งนี้ PSI ได้เพิ่มการผลิตสินค้าและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับงานระบบ MATV และกล้องรักษาความปลอดภัย OCS (Online Camera Security) โดยมีทีมวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ประกอบกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลขั้นสูงมาใช้ในการผลิตสินค้าทุกขั้นตอน ทำให้สินค้าของบริษัทมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของลูกค้าทั้งในประเทศ และส่งออกไปยังต่างประเทศในแถบตะวันออกกลาง ออสเตรเลีย แอฟริกา แอฟริกาใต้ PSI ได้ก้าวขึ้นมาอยู่ในธุรกิจนี้อย่างถูกต้อง และได้ใบอนุญาตประกอบกิจการที่ถูกกฎหมายโดยนอกจากจะมีช่องฟรีอย่าง 3, 5, 7, 9,

NBT, ทวีไทยจะดูได้ตามปกติแล้ว ยังชมรายการได้อีกมากมายกว่า 200 ช่องรายการ ไม่ว่าจะเป็นช่องของ Workpoint TV, ช่อง 8 ของบริษัทอาร์เอส ช่องทีวีพูล ช่องกีฬาของสยามกีฬา ช่องของจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ ช่องจากมีเดียออฟมิตเดีย ช่อง zaa network เป็นต้น ซึ่ง PSI มีฐานลูกค้าในตลาดไม่ต่ำกว่า 16 ล้านกล่อง เรียกได้ว่าเป็นรายใหญ่สุดของตลาด (บริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด, 2563: 1)

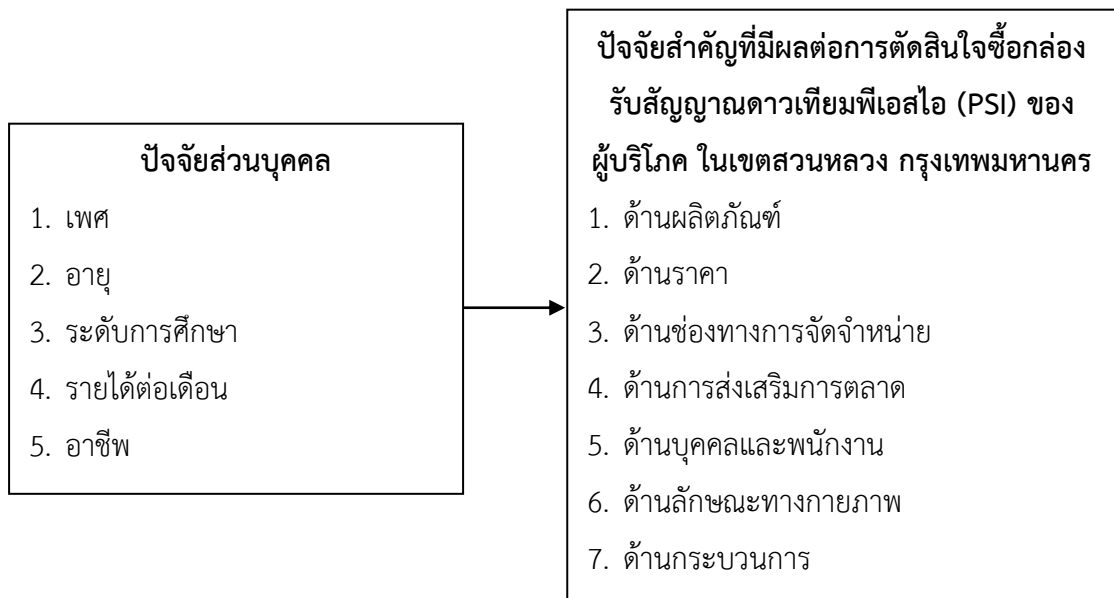
ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ตลาดจานดาวเทียมในประเทศไทยอยู่ในสภาวะทรงตัวต่อเนื่อง ขณะที่ภาพรวมกล่องรับสัญญาณทีวีดาวเทียมยังเติบโตได้ แม้คนจะดูทีวีลดลง แต่ทุกบ้านจำเป็นต้องมีทีวี ประกอบกับในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2563 ตลาดจานและกล่องทีวีดาวเทียมกลับมาคึกคักอีกครั้ง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จนมีมาตรการล็อกดาวน์ทำให้คนอยู่บ้านมากขึ้น จึงเริ่มมีการเปลี่ยนจานและกล่องทีวีดาวเทียม โดยหันมาติดจานขนาดเล็ก (KU-band) เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ยอดขายกล่องทีวีดาวเทียมของบริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด โตขึ้น 30% ขณะที่จานดาวเทียมขนาดเล็กก็เติบโตขึ้น 15% เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน (ประชาชาติธุรกิจ, 2563: 1) สอดคล้องกับ บริษัท แซทเทรตติ้ง จำกัด ในเครือของ บมจ.จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ ผู้ให้บริการกล่องรับสัญญาณทีวีดาวเทียมดิจิทัลจีเอ็มเอ็ม แซท กล่าวหาว่า จากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่อยู่บ้านมากขึ้น สิ่งสำคัญสำหรับผู้บริโภคในช่วงนี้คือความบันเทิงประชาชนหากิจกรรมบันเทิงเพื่อผ่อนคลาย ส่งผลให้การดูคอนเทนต์ต่าง ๆ อาทิ ภาพยนตร์ รายการ สารคดี ละคร รวมถึงการซื้อสินค้าผ่านช่องทางช้อปปิ้งเพิ่มสูงขึ้น ทำให้กล่อง GMMZ มีผู้บริโภคเกิดความต้องการเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ขณะนี้มียอดขายสูงขึ้น 10% และมียอดจำหน่ายกล่องรับสัญญาณดาวเทียมสะสมรวมกว่า 7,000,000 กล่องทั่วประเทศ ซึ่งอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของตัวเลขการเติบโตคือการใช้กลยุทธ์การตลาดที่ดี คือ มีโปรโมชั่นร่วมกับร้านค้าหรือตัวแทนทั่วประเทศ มีแพ็คเกจที่คุ้มค่าสำหรับตัวแทนจำหน่าย รวมถึงการทำโปรโมชั่นผ่านช่องทางออนไลน์ร่วมกับตัวแทนจำหน่ายกลุ่มโมเดิร์นเทรดที่เป็นผลจากการปรับตัวของธุรกิจเพื่อรองรับสถานการณ์โควิดด้วย (เบรนนิง, 2563: 1)

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเห็นว่าข้อมูลที่ได้จะทำให้ทราบถึงเหตุผลหลักในการตัดสินใจของกลุ่มลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ของบริษัท และจะเป็นประโยชน์ต่อบริษัทในการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัท และการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดทางการตลาดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียม พีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียม พีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่เคยสั่งซื้อจานและกล่องรับสัญญาณดาวเทียมจากบริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งมีจำนวนมากและไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่เคยสั่งซื้อจานและกล่องรับสัญญาณดาวเทียมจากบริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด จำนวน 385 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ Suzie Sangren ที่กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกิน 5% (Suzie Sangren, 1999: 1)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษา จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำเสนอสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมตรงตามเนื้อหาและภาษาความสมบูรณ์และความเที่ยงตรงของข้อความ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยเทคนิค IOC โดยพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาระหว่างเนื้อหาแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา โดยข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2558: 194-196) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้วจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริโภคนอกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของ Cronbach (Alpha Coefficient: α) (อ้างถึงใน พรณี ลีกิจวัฒน์, 2558: 199-203) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลที่ออกจากวิทยาลัย นำส่งผู้บริหารของบริษัท เพื่อขออนุมัติเข้าเก็บข้อมูล ดำเนินการแจกแบบสอบถาม ให้กับผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่เคยสั่งซื้อจานและกล่องรับสัญญาณดาวเทียมจากบริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน ทางออนไลน์ โดยใช้วิธีเลือกเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับกลับคืนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) รายได้ต่อเดือน และ 5) อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และในการวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของลูกค้าในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิง

พรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2558: 358)

ค่าเฉลี่ย	ระดับการมีผลต่อการตัดสินใจ
4.50 – 5.00	หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง อยู่ในระดับมาก
1.50 – 3.49	หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffé ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และรายด้าน

ปัจจัยสำคัญ	$\bar{X}$	SD	มีผลต่อการตัดสินใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.97	0.56	มาก
2. ด้านราคา	3.80	0.66	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.03	0.62	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.56	0.69	มาก
5. ด้านบุคคลและพนักงาน	4.03	0.65	มาก
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.75	0.68	มาก
7. ด้านกระบวนการ	3.96	0.69	มาก
รวม	3.88	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ของผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.88$, $SD=0.55$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.62$) รองลงมา คือ ด้านบุคคลและพนักงาน ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.65$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}=3.97$, $SD=0.56$) ด้านกระบวนการ ($\bar{x}=3.96$, $SD=0.69$) ด้านราคา ($\bar{x}=3.80$, $SD=0.66$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{x}=3.75$, $SD=0.68$) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{x}=3.56$, $SD=0.69$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียม พีเอสไอ (PSI) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยสำคัญ	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		รายได้ต่อเดือน		อาชีพ	
	t	p-value	F	p-value	F	p-value	F	p-value	F	p-value
ด้านผลิตภัณฑ์	0.203	0.839	1.673	0.155	4.209	0.016*	1.988	0.115	0.346	0.847
ด้านราคา	1.341	0.181	1.224	0.300	16.266	0.000*	2.933	0.033*	0.987	0.414
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.065	0.948	1.810	0.126	3.160	0.044	5.425	0.001*	1.724	0.144
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.259	0.796	1.498	0.202	2.119	0.122	0.914	0.434	1.199	0.311
ด้านบุคคลและพนักงาน	0.997	0.332	2.372	0.052	7.823	0.000*	4.304	0.005*	0.595	0.666
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.597	0.551	2.030	0.090	2.204	0.112	2.164	0.092	1.566	0.183
ด้านกระบวนการ	0.768	0.443	1.718	0.145	9.352	0.000*	3.640	0.013*	1.636	0.165
ภาพรวม	0.088	0.930	1.682	0.153	7.839	0.000*	3.053	0.028*	0.831	0.506

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ไม่แตกต่างกัน

ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคลและพนักงาน และด้านกระบวนการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคลและพนักงาน และด้านกระบวนการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณภาพของสัญญาณภาพและเสียง หรือความแข็งแรงทนทานของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ กมลพร นครชัยกุล (2559: 145-146) ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สิ่งที่น่าเสนอแก่ตลาดเพื่อความรู้จัก การเป็นเจ้าของ การใช้ หรือการบริโภค และสามารถตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของตลาดได้ สอดคล้องแนวคิดของกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญ ลักษิตานนท์ และ ศุภร เสรีรัตน์ (2552: 337-339) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารการตลาดจะต้องมีการปรับปรุงสินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้นมาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายโดยเน้นถึงการสร้างความพอใจให้แก่ผู้บริโภคและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวาวุธ อุ่นศรี (2561: 58) เรื่องปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ตั้งประเสริฐ (2560: 86-87) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสมาร์ตทีวีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีความสำคัญอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสพโชค สิทธิยากรณ์ (2557: 65) เรื่องปัจจัยการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในการใช้งานกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในด้านผลิตภัณฑ์ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

2. ด้านราคา ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบริษัทกำหนดราคาขายกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) ที่หลากหลาย ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ตามความเหมาะสม อีกทั้งราคายังมีความเหมาะสม คุ่มค่า เมื่อเทียบกับคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler et al. (2008 อ้างถึงใน ธนา สวัสดิ์, 2561: 25) กล่าวว่า ราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าน่าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา ลูกค้าน่าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การกำหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการ ชัดเจน และง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ตั้งประเสริฐ (2560: 86-87) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือก

ข้อสมรรถนะที่ 7 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ด้านราคา มีความสำคัญอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวาวุธ อุ่นศรี (2561: 58) เรื่องปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านราคา ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก ประสพโชค สิทธิยากรณ์ (2558: 65) เรื่องปัจจัยการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในการใช้งานกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในด้านราคา มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบริษัทมีช่องทางให้สั่งซื้อที่หลากหลายและมีจำนวนมาก เช่น ศูนย์จำหน่ายร้านตัวแทน เว็บไซต์ ฯลฯ ทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการได้ง่ายและสะดวกของบริษัทอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552: 80-81) ที่กล่าวว่าผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตผลิตขึ้นมาได้นั้น ถึงแม้ว่าจะมีคุณภาพดีเพียงใดก็ตาม ถ้าผู้บริโภคไม่ทราบแหล่งซื้อและไม่สามารถจะจัดหาได้ เมื่อเกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler et al. (2008 อ้างถึงใน ธนา สวัสดิ์, 2561: 25) ที่กล่าวว่า ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ตั้งประเสริฐ (2560: 86-87) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสมรรถนะที่ 7 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสำคัญอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวาวุธ อุ่นศรี (2561: 58) เรื่องปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสพโชค สิทธิยากรณ์ (2558: 65) เรื่องปัจจัยการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในการใช้งานกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบริษัทมีรูปแบบการส่งเสริมการตลาดที่หลากหลาย เช่น มีการโฆษณาในรายการดาวเทียม มีการจัดโปรโมชั่นในเทศกาลต่าง ๆ หรือมีการส่วนลดราคาสินค้า ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้สามารถ

ชักจูงให้ลูกค้าสนใจและเกิดการซื้อผลิตภัณฑ์ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler et al. (2008 อ้างถึงใน ธนา สวัสดิ์, 2561: 25) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาด (Promotions) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เจริญรัตน์ และคณะ (2552: 80-81) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาดเป็นวิธีการที่จะบอกให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด เพื่อบอกให้ลูกค้าทราบว่าผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในตลาดพยายามชักชวนให้ลูกค้าซื้อ และเพื่อเตือนความทรงจำกับตัวผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ตั้งประเสริฐ (2560: 86-87) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสมาร์ตทีวีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ด้านส่งเสริมการตลาดมีความสำคัญอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิชากร เกษรบัว (2559: 59-72) เรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อบริการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อบริการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสพโชค สิทธิยากรณ์ (2558: 65) เรื่องปัจจัยการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในการใช้งานกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

5. ด้านบุคคลและพนักงาน ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริโภคมองว่ากล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) เป็นสินค้าที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจมาก การที่บริษัทให้ความสำคัญและคำนึงถึงคุณภาพการให้บริการของพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นช่างที่มีความรู้ ความชำนาญ พนักงานขาย หรือพนักงาน Call Center และมีจำนวนมากเพียงพอที่จะรองรับการให้บริการหรือการแก้ปัญหาที่ลูกค้าต้องการได้อย่างทันท่วงที เป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้บริโภคหากเกิดปัญหาหรือข้อสงสัย สอดคล้องกับแนวคิดของ สุดาตวง เรื่องรุจีระ (2543: 56) ที่กล่าวว่า บุคลากรนับได้ว่าเป็นส่วนผสมทางการตลาดที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นผู้คิด วางแผน และปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่วางกลยุทธ์ไว้ นอกจากนี้บทบาทอีกอย่างหนึ่งของบุคลากรที่มีความสำคัญ คือ การมีปฏิสัมพันธ์และสร้างมิตรไมตรีต่อลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และเกิดความผูกพันกับองค์กรในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวารุ อุ่นศรี (2561: 58) เรื่องปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก

6. ด้านลักษณะทางกายภาพ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบริษัทมีศูนย์ให้บริการ/ตัวแทนจำหน่าย อยู่ในแหล่งชุมชน มีจำนวนมาก ทำให้ผู้บริโภคมีความสะดวกสบายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการ ซึ่งจำเป็นมากในชุมชนเมืองอย่างกรุงเทพมหานครที่มีความเป็นชุมชนเมืองที่แออัดและมีการจราจรที่ติดขัด สอดคล้องกับแนวคิดของ นิติพล ภูตะโชติ (2558: 125) ที่กล่าวว่า ลักษณะทางกายภาพของอุตสาหกรรมบริการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ง่ายขึ้น ลักษณะทางกายภาพที่ดีหรือลักษณะทางกายภาพที่เด่นชัดจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้าว่าจะได้รับบริการที่ดีหรือไม่ผิดหวังในการบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวารุช อุณศรี (2561: 58) เรื่องปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

7. ด้านกระบวนการ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก อาจเป็นเพราะบริษัทมีขั้นตอนหรือกระบวนการให้การให้บริการลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลสินค้า การสั่งซื้อ การชำระเงิน หรือการติดตั้งกล่องรับสัญญาณและจานดาวเทียมที่หลากหลายแต่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนจนเกินไป ซึ่งสามารถตอบโจทย์ลูกค้าในเรื่องของความรวดเร็ว และความสะดวกสบายมากกว่าคู่แข่งในสายผลิตภัณฑ์เดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี วงษ์มณฑา (2558: 5) ที่กล่าวว่า กระบวนการ (Process) คือ การวางระบบเพื่อให้กระบวนการทำธุรกรรมที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีมาตรฐานคงเส้นคงวาเพื่อให้ลูกค้าได้รับประสบการณ์ที่ประทับใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวารุช อุณศรี (2561: 58) เรื่องปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านราคา ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิชากร เกษรบัว (2559: 59-72) เรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อบริการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การบริหารคุณภาพการให้บริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อบริการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร

8. ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัันมีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) แตกต่างกััน อาจเป็นเพราะผู้บริโภคที่ระดับการศึกษาต่างกััน จะมีผลต่อการศึกษาข้อมูลสินค้า การประเมินข้อมูลสินค้า และกระบวนการตัดสินใจที่ต่างกััน สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรชัย ลอยฤทธิภูมิไกร (2555: 6-16) ที่กล่าวว่า การศึกษาทำให้อุคคลเกิดกระบวนการทางสังคมและการเรียนรู้ ดังนั้น ระดับการศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการเลือกสินค้าของบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ทมเจริญ

(2562: 1130-1139) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้รับชมสตรีมมิ่ง เน็ตฟลิก ภายในเขตจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อที่พฤติกรรมของผู้รับชม สตรีมมิ่ง เน็ตฟลิก ภายในเขตจังหวัดชลบุรีที่แตกต่างกันในเรื่อง ระดับการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อชิระ ดวงหอม (2559: 86-87) เรื่องพฤติกรรมการเปิดรับชม ความต้องการ และความพึงพอใจต่อทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้ชมที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการในการรับชมรายการทีวีดิจิทัลแตกต่างกัน

9. ผู้บริโภคในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อกล่องรับสัญญาณดาวเทียมพีเอสไอ (PSI) แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริโภคที่มีรายได้สูง ก็จะมีความต้องการกล่องรับสัญญาณดาวเทียม พีเอสไอ (PSI) ในรุ่นที่มีคุณภาพสูงและมีราคาสูง ได้มากกว่า ทำให้กระบวนการในการตัดสินใจหรือความต้องการคุณภาพสินค้าก็จะสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ภาวิณี กาญจนานา (2554: 158) ที่กล่าวว่า รายได้ยังมีผลต่อชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ ผู้บริโภคที่มีรายได้สูง มีความสนใจในสินค้าฟุ่มเฟือยและมีคุณภาพดีมากกว่าผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจต่อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินรณ อรกุล (2562: 123) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ผ่านทางโซเซียลทีวีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า รายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ผ่านทางโซเซียลทีวีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ทุมเจริญ (2562: 1130-1139) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้รับชมสตรีมมิ่ง เน็ตฟลิก ภายในเขตจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อที่พฤติกรรมของผู้รับชม สตรีมมิ่ง เน็ตฟลิก ภายในเขตจังหวัดชลบุรีที่แตกต่างกันในเรื่อง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อชิระ ดวงหอม (2559: 86-87) เรื่องพฤติกรรมการเปิดรับชม ความต้องการ และความพึงพอใจต่อทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับชมรายการทีวีดิจิทัลแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของสัญญาณภาพและเสียงมีความคมชัด ดังนั้นทางบริษัทควรรักษามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ในเรื่องนี้เป็นสำคัญ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งควรพัฒนาเรื่องของคุณีการใช้และดูแลรักษาให้มีความเข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งานมากขึ้น

2. ด้านราคา บริษัทควรทำผลิตภัณฑ์ในหลายรุ่น หลายราคา เพื่อให้เหมาะกับผู้บริโภคในทุกกลุ่ม และตั้งราคาให้เหมาะสม และถูกกว่าเมื่อเทียบกับบริษัทอื่น
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย บริษัทควรมีศูนย์ให้บริการ/ตัวแทนจำหน่าย ในการให้บริการให้เพียงพอ และเพิ่มช่องทางในการสั่งซื้อให้หลากหลายเพื่อความสะดวกของลูกค้าในการเลือกซื้อ
4. ด้านส่งเสริมการตลาด ควรมีการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
5. ด้านบุคคลและพนักงาน ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องช่างติดตั้ง ดังนั้นบริษัทต้องให้ความสำคัญในเรื่องของ ช่างติดตั้งที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และควบคุมคุณภาพการให้บริการของช่างติดตั้งให้ได้มาตรฐาน และบริการที่เป็นมิตร
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ ศูนย์ให้บริการ/ตัวแทนจำหน่าย ควรมีจำนวนเพียงพอและอยู่ในแหล่งชุมชน
7. ด้านกระบวนการ บริษัทควรมีขั้นตอนการชำระเงินที่ไม่ยุ่งยาก รวดเร็ว และมีความถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้ขยายพื้นที่การศึกษาออกไปในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร หรืออาจจะเป็นจังหวัดใกล้เคียง หรือต่างจังหวัด เพื่อทราบถึงปัจจัยในการเลือกซื้อว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้มาวางแผนการตลาดของบริษัทต่อไป
2. ควรศึกษาในเรื่องกลุ่มลูกค้าในแต่ละช่วงวัย เช่น กลุ่มเจนเนอเรชันวาย กลุ่มเจนเนอเรชันแอลฟา เป็นต้น เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกซื้อ หรือความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของบริษัท

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร นครชัยกุล. (2559). **หลักการตลาด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ฉัตรชัย ลอยฤทธิภูมิไกร. (2555). **การจัดการการตลาด**. กรุงเทพฯ: อีเล็กทรอนิกส์.
- ชินนง อรกุล. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ผ่านทางโซเชียลทีวีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ ทมเจริญ. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้รับชมสตรีมมิ่ง เน็ตฟลิก ภายในเขตจังหวัดชลบุรี**. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร., 7(5): 1130-1139.
- ณัฐวุฒิ ตั้งประเสริฐ. (2560). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสมาร์ตทีวีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- ทิชากร เกษรบัว. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อบริการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 11(2): 59-72.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2558). ส่วนประสมทางการตลาดของอุตสาหกรรมบริการ. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด. (2563). ข้อมูลทั่วไป บริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด. ค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2564, จาก <https://psiat.com/about-company/>.
- เบรนเอง. (2563). GMMZ ลุยขายกล่องรับสัญญาณดาวเทียม-อินเทอร์เน็ตทีวี พฤติกรรมผู้บริโภค โหมเอ็นเตอร์เทนเมนต์ที่สูงขึ้น. ค้นเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2564, จาก <https://brandage.com/article/18548/GMMZ>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2563). จานดาวเทียม PSI” พลิกเกมใหม่ ปั่นดิจิทัลแพลตฟอร์มต่อยอดธุรกิจ. ค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/ict/news-515683>
- ประสพโชค สิทธิยากรณ์. (2557). ปัจจัยการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในการใช้งานกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี CTH ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2558). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิชั่นพับลกาย.
- ภาวิณี กาญจนานา. (2554). หลักการตลาด =Principles of marketing. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญ ลักษิตานนท์ และ ศุภร เสรีรัตน์. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศิวาวุธ อุ่นศรี. (2561). ปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกติดตั้งจานดาวเทียมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2560). รายงานสภาพตลาดกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ประจำปี 2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สุดาดวง เรืองรุจิระ. (2543). หลักการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ยงพลเทรดดิ้ง.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2558). กระบวนการการบริหารการตลาดและการสื่อสารการตลาด. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 7(2): 1-13.

- อชิระ ดวงหอม. (2559). พฤติกรรมการเปิดรับชม ความต้องการ และความพึงพอใจต่อทีวีดิจิทัลของ
ผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์.
- Kotler, Philip. (1997). **Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation
and Control**. 14th Global ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- Sangren, Suzie. (1999). **A simple solution to nagging questions about survey,
sample size and validity**. Retrieved on August, 13th, 2021, from [http://www.
quirks.com/articles/a1999/19990101.aspx](http://www.quirks.com/articles/a1999/19990101.aspx)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น
Factors Influencing Consumers' Buying Decision on Big Bike in Khon Kaen

ยุภาวดี ศรีสงคราม

นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: s.yuphawadi@kkumail.com

นิติพล ภูตะโชติ

อาจารย์ประจำวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: saengdaedp@gmail.com

Yuphawadi Srisongkram

Student, Business Administration College of Graduate Study in Management

Khon Kaen University

Nitipon Putachote

Lecturer, Business Administration College of Graduate Study in Management

Khon Kaen University

รับเข้า: 18 ธันวาคม 2564 แก้ไข: 3 กุมภาพันธ์ 2565 ตอบรับ: 24 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ 2) เปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) และ 4) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย โดยไม่ใช้ความน่าจะเป็นด้วยการเลือกแบบสะดวก ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ คือ ซื้อด้วยเงินผ่อน ใช้เวลาในการตัดสินใจมากกว่า 1 เดือน ขนาด 400-800 cc ที่ราคา 350,001-600,000 บาท โดยซื้อกับตัวแทนจำหน่าย เพราะการบริการมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และประทับใจในบริการของตัวแทนจำหน่าย ตัวเองเป็นผู้มีอิทธิพลในการซื้อเลือกแบรนด์ Harley-Davidson จากรูปลักษณ์ รูปทรง และความชอบ ความหลงใหลเป็นส่วนตัว 2) ผู้บริโภคที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่างกันมีการตัดสินใจซื้อไม่

แตกต่างกัน ส่วนผู้บริโภคที่เพศต่างกันมีการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์แตกต่างกัน 3) ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภาพรวมระดับมากที่สุด โดยด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านราคาในระดับมากที่สุด ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านช่องทางจัดจำหน่ายในระดับมาก และ 4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ และด้านลักษณะทางกายภาพส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บิ๊กไบค์ ผู้บริโภค การตัดสินใจซื้อ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

Abstract

The research objectives were 1) to study decision-making behavior, 2) to compare consumers' buying decisions by personal factors, 3) to study the importance level of the marketing mix (8Ps), and 4) to study marketing mix (8Ps) factors influencing consumers' buying decision on a big bike in Khon Kaen. The 400 sample population was chosen by convenient selection without using probabilities. Data were collected using a questionnaire, and were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, independent t-test, One-Way ANOVA, and Multiple Regression Analysis.

The research results revealed that 1) Buying decision behavior was buying with installments. It takes more than a month to make a decision. The motorcycle size was 400-800 cc, with a price from 350,001-600,000 baht. It was purchased from a dealer because of an impression of its standard and high-quality service. Buyers are influential in their purchases. The Harley-Davidson was chosen based on its looks, shapes, and buyers' preferences. 2) The comparison of decision-making to buy a big bike classified in terms of personal factors revealed that age, status, education level, occupation, and average income had no different purchasing decisions. However, consumers with different genders had different buying decisions. 3) An emphasis is put on overall marketing mix factors (8Ps) at the highest level. People aspects, product, productivity and quality, process, marketing promotion, and price aspects were at the highest level. Physical evidence aspect and distribution channels were at a high level. 4) The marketing mix on price, product, productivity and quality, and physical evidence affected the buying decision with a statistically significant difference at .05.

Keywords: big bike, consumer, purchasing decision process, marketing mix

บทนำ

รถจักรยานยนต์ในปัจจุบันมีรุ่นและแบรนด์ที่หลากหลาย สมรรถนะเครื่องยนต์ไม่สูงมาก แต่มีรูปทรงขนาดใหญ่จึงทำให้หลายคนมองรวมไปว่าเป็นบิ๊กไบค์ทั้งหมด ตามกฎหมายใหม่กรมการขนส่งทางบกกำหนดไว้ว่ารถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่จะต้องเป็นรถที่มีกำลังสูง โดยมีกำลังเครื่องยนต์ตั้งแต่ 35 กิโลวัตต์ขึ้นไป หรือมีความจุของกระบอกสูบรวมกันตั้งแต่ 400 ลูกบาศก์เซนติเมตร (cc) ขึ้นไป โดยนิยมเรียกกันทั่วไปว่า “บิ๊กไบค์” (Big bike) ซึ่งจำนวนรถจักรยานยนต์ที่มีขนาดเครื่องยนต์มากกว่า 400 cc ขึ้นไป จดทะเบียนสะสมทั้งสิ้น 216,547 คัน จากจำนวนรถจักรยานยนต์ทั้งหมด 21,284,775 คัน (กรมการขนส่งทางบก, 2563) แนวโน้มการใช้บิ๊กไบค์ในเมืองไทยจึงมีมากขึ้น ตลาดรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย จะแบ่งเป็นตลาดรถจักรยานยนต์ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่สัดส่วนร้อยละ 80 ของยอดจดทะเบียนใหม่ทั้งหมด กลุ่มลูกค้าคือประชาชนทั่วไปและผู้มีรายได้น้อย แต่มียอดจดทะเบียนใหม่ลดลงร้อยละ 5.5 และตลาดรถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่หรือบิ๊กไบค์ กลุ่มลูกค้าคือผู้มีฐานะมากกว่ามีสัดส่วนเป็นร้อยละ 20 ซึ่งมียอดจดทะเบียนใหม่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20.5 (วรรณฯ ยงพิศาลภพ, 2562) พัฒนาการของตลาดรถจักรยานยนต์ในไทย โดยอดีตรถจักรยานยนต์ทำหน้าที่เป็นเพียงยานพาหนะสำหรับขี่ไปยังจุดหมายปลายทางต่าง ๆ มีค่านิยมหลัก (Core Value) คือความคล่องตัว แต่ในปัจจุบันนี้รถจักรยานยนต์ไม่ได้เป็นเพียงยานพาหนะเท่านั้น แต่ยังเป็นสินค้าไลฟ์สไตล์ที่บ่งบอกความเป็นตัวตนของเจ้าของ เพราะผู้ผลิตแบรนด์ต่าง ๆ ได้ทำการพัฒนาให้ตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าที่ย่อยลงไปมากขึ้น เพื่อรองรับกับการใช้งานที่หลากหลายของผู้บริโภคยุคปัจจุบัน สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมนี้จึงมีความแตกต่างกัน การตัดสินใจซื้อก็มีความแตกต่างกัน เช่น แต่ละแบรนด์จะมีรถที่ลักษณะแตกต่างกัน มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง ประกอบกับการสื่อสารทางการตลาดในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ไม่ได้เน้นเฉพาะคุณค่าหรือประโยชน์ทางด้านกายภาพ (Functional Benefit) แต่เน้นคุณค่าทางด้านอารมณ์และความรู้สึก (Emotional Value) โดยสื่อให้เห็นว่ารถจักรยานยนต์ไม่ได้เป็นเพียงยานพาหนะที่ใช้งานในกิจวัตรประจำวันเท่านั้น แต่ยังเป็นเหมือนเพื่อนรู้ใจที่สามารถพาไปด้วยทุกหนทุกแห่ง พร้อมทั้งมีอะไหล่และของตกแต่ง เพื่อให้ผู้บริโภคไปปรับแต่งในสไตล์ของตัวเอง บิ๊กไบค์จึงได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนได้รับปัจจัยด้านบวกเกื้อหนุน จากการนำเสนอรถใหม่ ๆ ในระดับราคาที่ถูกลง ทั้งร่นำเข้าและประกอบในไทย อีกทั้งมีให้เลือกหลากหลายแบรนด์ รุ่น รูปทรง ความจุของเครื่องยนต์ รวมถึงราคาที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ขยายฐานลูกค้าเป็นวงกว้างมากขึ้น ซึ่งฐานลูกค้ารถจักรยานยนต์กลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง ไม่ค่อยได้รับผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจ (บริษัท ดับเบิล บี มีเดีย จำกัด, 2561)

ในไทยมีโรงงานผลิตรถจักรยานยนต์ทั้งสิ้น 12 แห่ง ทำการผลิตจำนวน 14 แบรินด์ มีกำลังการผลิต 3.66 ล้านคันต่อปี โดยมีรถจักรยานยนต์สัญชาติญี่ปุ่น ได้แก่ HONDA, YAMAHA, SUZUKI และ KAWASAKI กำลังการผลิตทุกประเภทรวมกันคิดเป็นร้อยละ 87 ของกำลังผลิตทั้งหมดในไทย และยังมีแบรินด์ขนาดเล็กอื่น ๆ ได้แก่ SYM (ไต้หวัน) Ryuka (จีน) GPX (ไทย) และแบรินด์ขนาดใหญ่ ได้แก่ Benelli (อิตาลี) Keeway (จีน) Triumph (อังกฤษ) BMW (เยอรมนี) Ducati (อิตาลี) Harley-Davidson (สหรัฐอเมริกา) และ CF Moto (จีน) อีกทั้งแบรินด์ Royal Enfield (สัญชาติอินเดียแบรินด์ดั้งเดิมจากอังกฤษ) เข้ามาตั้งฐานการผลิตในไทย เพื่อจำหน่ายในประเทศเป็นหลัก ปัจจุบันจึงมีศูนย์จำหน่ายบิ๊กไบค์เพิ่มขึ้น ทั้งในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อ และการเข้าศูนย์บริการของบิ๊กไบค์แทบทุกแบรินด์ชั้นนำ จากสถิติการจดทะเบียนบิ๊กไบค์ในจังหวัดขอนแก่นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี (กลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมขนส่งทางบก, 2564) ยอดการจำหน่ายบิ๊กไบค์ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงคาดว่าตลาดบิ๊กไบค์ในจังหวัดขอนแก่น จะเติบโตและขยายฐานลูกค้าได้อย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีสถานะการแข่งขันสูง เมื่อเกิดวิกฤติการณ์เชื้อไวรัสโควิด-19 แพ้ระบาดซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจในไทยเป็นอย่างมาก แต่รถจักรยานยนต์ที่มีขนาดเครื่องยนต์ 250 cc ขึ้นไปจนถึงบิ๊กไบค์ แม้จะได้รับผลกระทบบ้างจากการล็อกดาวน์ธุรกิจต่าง ๆ ทำให้การซื้อขายดำเนินไปไม่สะดวกนัก ถึงจะมีระดับราคาที่สูงกว่าแต่ยังมีโอกาสขายได้ดี และเป็นกลุ่มที่ขายได้ดีกว่ากลุ่มอื่น อีกทั้งกลุ่มผู้ซื้อที่ยังคงมีกำลังทรัพย์ไม่ได้รับผลกระทบมากนักในสถานการณ์การแพร่ระบาด รวมถึงมีเครดิตดีสามารถยื่นขอสินเชื่อผ่านได้ง่าย จากสถานการณ์ที่ผ่านมาส่งผลให้ตลาดรถจักรยานยนต์ขนาดเล็กมีแนวโน้มเติบโตในระดับต่ำตามยอดจำหน่ายรถจักรยานยนต์ใหม่ในประเทศ ส่วนรถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่หรือบิ๊กไบค์มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่กำลังซื้อสูง จึงอ่อนไหวต่อสภาพเศรษฐกิจไม่มากนัก ซึ่งมีแนวโน้มเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3-4 ต่อปี ตามยอดจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในประเทศ (วิจัยกรุงศรี, 2564)

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจในปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการซื้อบิ๊กไบค์ของประชากรในจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากบิ๊กไบค์เป็นกระแสนิยมของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นเพราะความชอบส่วนบุคคล หรือเพราะอิทธิพลจากส่วนประสมทางการตลาดในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยด้านใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น แล้วนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของธุรกิจจำหน่ายบิ๊กไบค์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น

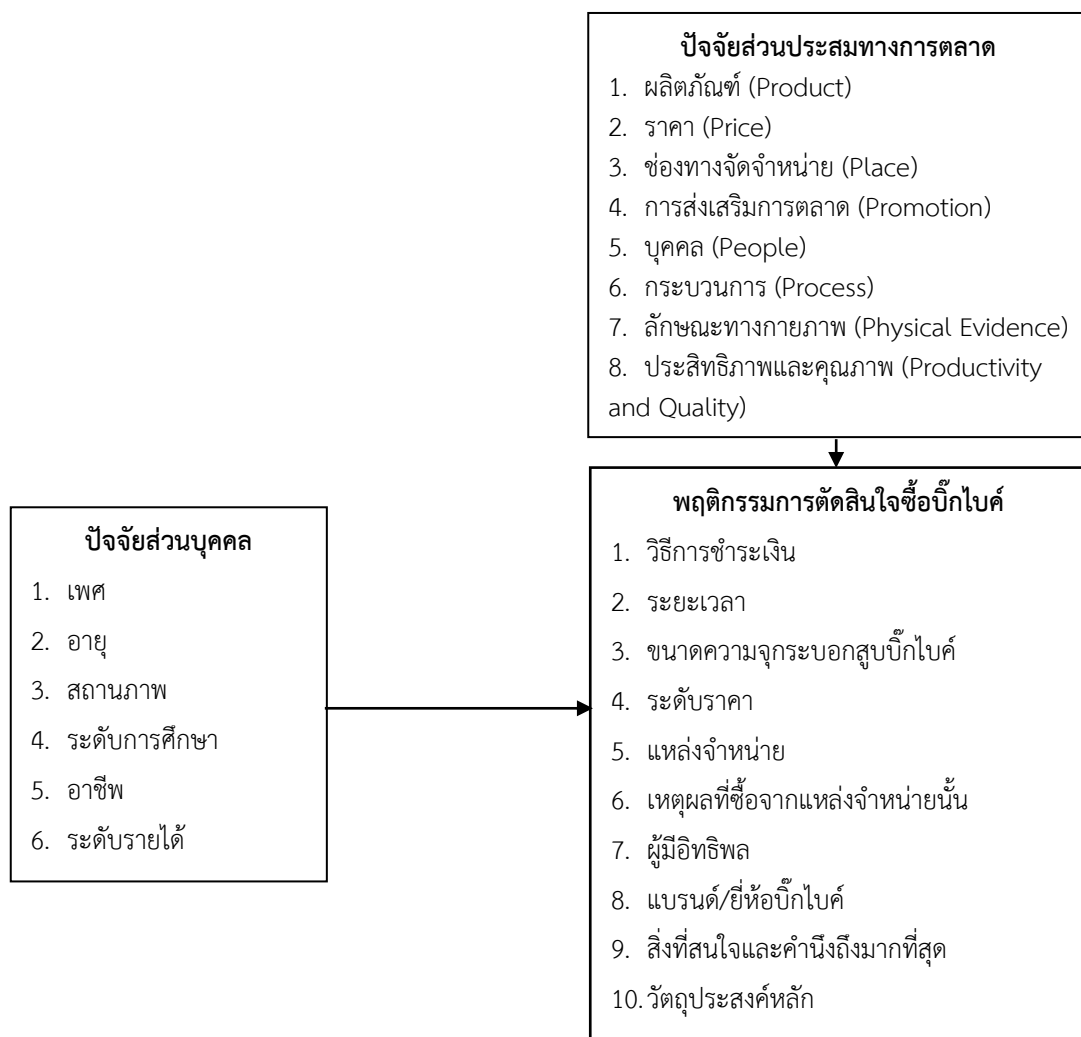
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่างกันมีการตัดสินใจซื้อบิกไบค์แตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่สนใจบิกไบค์ในจังหวัดขอนแก่น อายุตั้งแต่ 18 ปี เนื่องจากผู้ที่สามารถขอใบอนุญาตขับขี่บิกไบค์จะมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ โดยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เป็นการเลือกตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น ด้วยการเลือกแบบสะดวก ใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ W.G. Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2558) ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้น้อยประมาณ 385 คน จะทำการเก็บข้อมูลจำนวน 400 คน เพื่อให้สะดวกในการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น และส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น วัดข้อมูลทัศนคติ โดยให้เลือกตอบ 5 ระดับแบบของลิเคิร์ต (Likert Scales)

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยจะนำเครื่องมือนี้ทดลองกับบุคคลที่ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย เป็นการทดสอบความเชื่อมั่นในความเข้าใจความหมายของแบบสอบถาม เพื่อจะทำให้เครื่องมือสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จากแนวคิดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้เท่ากับ 0.94 จึงสรุปได้ว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้เนื่องจากมีค่ามากกว่า 0.70 (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2558) ดังนั้นสามารถนำมาเป็นแบบสอบถามใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดขอนแก่น 400 ราย โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์และประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน และใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ สถิติที่ใช้ทำการสรุปลักษณะที่สำคัญของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ

(Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ในการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) และ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น พบว่าส่วนใหญ่เลือกวิธีการซื้อบิ๊กไบค์ด้วยเงินผ่อน จำนวน 309 คน (ร้อยละ 77.25) ใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจซื้อมากกว่า 1 เดือน จำนวน 204 คน (ร้อยละ 51.00) ตัดสินใจซื้อขนาด 400-800 cc จำนวน 123 คน (ร้อยละ 30.75) ตัดสินใจซื้อที่ระดับราคา 350,001-600,000 บาท จำนวน 112 คน (ร้อยละ 28.00) ตัดสินใจซื้อกับตัวแทนจำหน่ายแต่ละแบรนด์ จำนวน 370 คน (ร้อยละ 92.50) ตัดสินใจซื้อจากการบริการมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน/ประทับใจในบริการ จำนวน 225 คน (ร้อยละ 20.62) ตัดสินใจซื้อด้วยตัวเอง จำนวน 293 คน (ร้อยละ 73.25) ซื้อแบรนด์ Harley-Davidson จำนวน 140 คน (ร้อยละ 35.00) โดยซื้อจากรูปลักษณ์/รูปทรง จำนวน 231 คน (ร้อยละ 18.95) ตัดสินใจซื้อเพราะความชอบ/ความหลงใหลเป็นการส่วนตัว จำนวน 285 คน (ร้อยละ 42.60)

2. ผลการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.37$, $SD=0.46$) ซึ่งด้านบุคคลอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.57$, $SD=0.57$) ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.57$, $SD=0.49$) ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.56$, $SD=0.59$) ด้านกระบวนการอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.42$, $SD=0.57$) ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.29$, $SD=0.60$) ด้านราคาอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.22$, $SD=0.63$) ด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.20$, $SD=0.62$) และด้านช่องทางจัดจำหน่ายอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.13$, $SD=0.62$) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น

ส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	4.57	0.49	มากที่สุด
ด้านราคา	4.22	0.63	มากที่สุด
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	4.13	0.62	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.29	0.60	มากที่สุด
ด้านบุคคล	4.57	0.57	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.42	0.57	มากที่สุด
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.20	0.62	มาก
ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ	4.56	0.60	มากที่สุด
รวม	4.37	0.46	มากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์โดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.38$, $SD=0.43$) เมื่อพิจารณาแต่ละวัตถุประสงค์ พบว่า การตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์เพราะความชอบ/ความหลงใหลเป็นการส่วนตัวในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.67$, $SD=0.56$) รองลงมา คือ การตัดสินใจซื้อจากการบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน/ประทับใจในการบริการในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.64$, $SD=0.61$) การตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ด้วยตัวเองในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$, $SD=0.90$) และการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์จากราคา โปรโมชั่นส่วนลดของแถมในระดับมาก ($\bar{x}=3.70$, $SD=1.03$) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น

การตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
ความชอบ/ความหลงใหลเป็นการส่วนตัว	4.67	0.56	มากที่สุด
การบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน/ ประทับใจในการบริการ	4.64	0.61	มากที่สุด
ตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ด้วยตัวเอง	4.50	0.90	มากที่สุด
ราคา โปรโมชั่นส่วนลดของแถม	3.70	1.03	มาก
รวม	4.38	0.43	มากที่สุด

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 สรุปผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่านัยสำคัญ (t/F)	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	0.001*	ยอมรับสมมติฐาน
อายุ	0.097	ปฏิเสธสมมติฐาน
สถานภาพ	0.908	ปฏิเสธสมมติฐาน
ระดับการศึกษา	0.480	ปฏิเสธสมมติฐาน
อาชีพ	0.815	ปฏิเสธสมมติฐาน
รายได้เฉลี่ย	0.431	ปฏิเสธสมมติฐาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีการตัดสินใจตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกันมีการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นที่มีเพศต่างกันมีการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยที่ 4.39 เพศชายมีค่าเฉลี่ยที่ 4.16 ด้านช่องทางจัดจำหน่าย มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยที่ 4.32 เพศชายมีค่าเฉลี่ยที่ 4.05 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยที่ 4.48 เพศชายมีค่าเฉลี่ยที่ 4.21 ด้านกระบวนการ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยที่ 4.56 เพศชายมีค่าเฉลี่ยที่ 4.37 ด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยที่ 4.45 เพศชายมีค่าเฉลี่ยที่ 4.09

ตารางที่ 4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น

	B	Std. Error	Beta	t	Sig
(Constant)	1.618	0.135		12.017	0.001
ด้านผลิตภัณฑ์	0.159	0.034	0.198	4.604	0.001*
ด้านราคา	0.340	0.031	0.557	11.055	0.001*
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	-0.016	0.030	-0.025	-0.529	0.597
ด้านการส่งเสริมการตลาด	-0.066	0.036	-0.103	-1.820	0.070
ด้านบุคคล	0.036	0.038	0.053	0.959	0.338
ด้านกระบวนการ	-0.046	0.039	-0.068	-1.167	0.244
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.111	0.034	0.176	3.219	0.001*
ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ	0.117	0.036	0.180	3.273	0.001*
ภาพรวม	0.593	0.032	0.682	18.581	0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ($Beta=0.59$, $t=18.58$) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ด้านราคาส่งผลมากที่สุด ($Beta=0.34$, $t=11.06$) รองลงมาเป็นด้านผลิตภัณฑ์ ($Beta=0.16$, $t=4.60$) ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ($Beta=0.12$, $t=3.27$) และด้านลักษณะทางกายภาพ ($Beta=0.11$, $t=3.22$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริโภคโดยส่วนมากเป็นเพศชาย ช่วงอายุ 28-37 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 55,000 บาทขึ้นไป พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น พบว่าโดยส่วนมากเลือกวิธีการซื้อบิ๊กไบค์ด้วยรูปแบบเงินผ่อน ใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจซื้อมากกว่า 1 เดือน ขนาด 400-800 cc ที่ระดับราคา 350,001-600,000 บาท โดยเลือกซื้อกับตัวแทนจำหน่ายแต่ละแบรนด์ สาเหตุที่เลือกซื้อจากตัวแทนจำหน่ายเนื่องจากการบริการมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และประทับใจในการบริการ ตนเองเป็นผู้มีอิทธิพลในการซื้อ เพราะตัดสินใจซื้อด้วยตัวเอง เลือกซื้อแบรนด์ Harley-Davidson สิ่งที่น่าสนใจและคำนึงถึงมากที่สุดในการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์คือ รูปลักษณ์และ

รูปทรง วัตถุประสงค์หลักที่ซื้อเพราะความชอบ ความหลงใหลในบิกไบค์เป็นส่วนตัว ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านราคา ซึ่งอีก 2 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านช่องทางจัดจำหน่าย ตามลำดับ โดยภาพรวมแล้วปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) มีผลในระดับมากที่สุดต่อการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรชนก ดิษฐเล็ก (2560) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิกไบค์ในจังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาด คุณค่าตราสินค้า และแรงจูงใจที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิกไบค์ของคนในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่ามีความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด

ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าในภาพรวมผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่างกันมีการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นที่มีเพศต่างกันมีการตัดสินใจซื้อบิกไบค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งมีความเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ที่ต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การที่ผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นมีเพศที่ต่างกัน จึงมีพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งเพศที่แตกต่างกันจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและความเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อบิกไบค์ โดยความต้องการของผู้บริโภคสามารถแบ่งแยกได้จากเพศของผู้บริโภคที่เป็นตัวแปรสำคัญในส่วนแบ่งทางการตลาดในปัจจุบัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศจึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มาจากทัศนคติ การรับรู้ และการตัดสินใจส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมในเรื่องการเลือกบริโภค ชื่อสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พิชญกมลพัญญ์ สุวรรณดี (2561) ได้วิจัยเรื่องการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิกไบค์ 1,000 ซีซีขึ้นไปของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิกไบค์ 1,000 ซีซีขึ้นไปไม่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิกไบค์ 1,000 ซีซีขึ้นไปที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่างกันมีการตัดสินใจตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ พบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (8Ps) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น โดยเป็นปัจจัยเชิงบวกที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการเสนอแนะแนวทางให้ตัวแทนจำหน่ายบิ๊กไบค์นำไปใช้วางแผนธุรกิจ กำหนดกลยุทธ์เพื่อให้ธุรกิจสามารถสร้างความพึงพอใจตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องรูปลักษณ์/รูปทรง/สี เป็นเอกลักษณ์ สวยงาม สะดุดตาของบิ๊กไบค์ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ รูปทรง สวยงาม เพื่อสะท้อนความเป็นตัวเองของผู้บริโภค ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการควรคัดเลือก และสั่งซื้อบิ๊กไบค์ที่มีรูปลักษณ์ รูปทรง สี สวยงาม เป็นเอกลักษณ์ตรงตามแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคมาจำหน่าย

2. ด้านราคา ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องราคาที่มีความเป็นมาตรฐาน เหมาะสมกับรูปลักษณ์และคุณภาพ ในปัจจุบันผู้บริโภคมีช่องทางหลากหลายในการเลือกซื้อ อีกทั้งมีการแข่งขันของผู้ประกอบการค่อนข้างสูง ซึ่งราคาขายของบิ๊กไบค์จะถูกกำหนดมาจากแบรนด์ ดังนั้นตัวแทนจำหน่ายจึงควรใช้กลยุทธ์การตั้งราคา เป็นการทำให้เกิดการยอมรับจากผู้บริโภคและสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ เนื่องจากกลยุทธ์ราคาเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ได้ผลอย่างรวดเร็ว ได้แก่ การคงราคาไว้สูงสำหรับสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ลักษณะพิเศษ หรือมีจำนวนจำกัด เพื่อแสดงภาพลักษณ์ที่ดี หายาก และอาจมีการให้ส่วนลดเงินสด ส่วนลดการค้า หรือการให้สินเชื่อ พร้อมใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการขายมาช่วยด้วยการจัดโปรโมชั่นพิเศษ

3. ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องที่มีช่องทางการจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ และมีบริการจัดส่งสินค้า เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันที่เชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาด ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่ค่อยมาใช้บริการที่ศูนย์บริการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ตัวแทนจำหน่ายจะต้องมีช่องทางในการจำหน่ายออนไลน์ และบริการจัดส่งสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) จัดโปรโมชั่นพิเศษ เช่น ส่วนลด หรือของแถม ด้านอุปกรณ์ป้องกัน และตกแต่ง การจัดโปรโมชั่นเพื่อส่งเสริมการขายเป็นกิจกรรมซึ่งทำหน้าที่ช่วย

พนักงานขาย และเป็นการโฆษณาขายสินค้าอีกช่องทางด้วย ดังนั้นการส่งเสริมการตลาดด้วยการจัดโปรโมชั่นการส่งเสริมการขาย จะเป็นการกระตุ้นผู้บริโภคให้เกิดความต้องการสินค้า

5. ด้านบุคคล ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และให้บริการได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว อีกทั้งสร้างทัศนคติและค่านิยมให้พนักงานมีจรรยาบรรณที่ดีและมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า เพราะในปัจจุบันผู้บริโภคมีหลายช่องทางในการเลือกซื้อสินค้า ดังนั้นพนักงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อ เพราะผู้บริโภคบางคนตัดสินใจซื้อและใช้บริการ เพราะพนักงานที่มีประสิทธิภาพ ความรู้และความสามารถ มีเทคนิคการจูงใจผู้บริโภคให้เกิดความสนใจและมีการตัดสินใจซื้อสินค้าในที่สุด

6. ด้านกระบวนการ ผู้ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องการให้บริการที่มีความถูกต้อง ตรงตามความต้องการ รวดเร็วและมีการติดตามผลการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและประทับใจในสินค้าและการบริการ ดังนั้นการสร้างสรรค์และการส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการถึงผู้บริโภคเป็นกระบวนการที่ต้องทำให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยที่เวลาและประสิทธิภาพในการบริการ คือ กลยุทธ์อันสำคัญยิ่งในการบริการ เพราะฉะนั้นต้องมีกระบวนการที่ดีมีความรวดเร็วรวมถึงการส่งมอบที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องง่ายต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้พนักงานปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไม่เกิดความสับสนวุ่นวาย และเป็นแบบแผนเดียวกัน จึงต้องมีกระบวนการที่วางแผนมาเป็นอย่างดี เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและจัดการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับบริการอย่างครบครัน ทันสมัยให้กับผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและประทับใจในสินค้าและการบริการ จนเกิดการใช้ซ้ำและบอกต่อ

8. ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับเรื่องการปรับปรุงคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้นเพื่อผู้บริโภค สร้างความน่าเชื่อถือจากการบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนได้ด้วย อีกทั้งสามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งและสร้างความภักดีต่อสินค้าได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การซื้อของผู้บริโภคมากขึ้น

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจก่อนและหลังของผู้บริโภคต่อการบริการของตัวแทนจำหน่ายบิกไบค์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจสูงสุด

3. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มปัจจัยที่อาจจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบิ๊กไบค์ หรือใช้บริการตัวแทนจำหน่ายของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก ดิษฐเล็ก. (2558). การตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดนนทบุรี. การศึกษาอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กรมขนส่งทางบก. (2563). ข่าวที่ 123 / วันที่ 20 สิงหาคม 2563. ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2564, จาก [https:// www.dlt.go.th/th/public-news/view.php?_did=2689](https://www.dlt.go.th/th/public-news/view.php?_did=2689).
- กลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก. (2564). รายงานสถิติวิเคราะห์ต่าง ๆ. ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2564, จาก <https://web.dlt.go.th/statistics/>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2558). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท ดับเบิล บี มีเดีย จำกัด. (2561). ค้นหาคำตอบทำไม “Big Bike” ราคาหลักแสนถึงเฉียดล้าน! เป็นดาวรุ่งมาแรงในตลาดมอเตอร์ไซด์. ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2564, จาก <https://www.brandbuffet.in.th/2018/04/big-bike-market-in-thailand/>.
- พัชย์กมลพัชญ์ สุวรรณดี. (2561). การตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ 1,000 ซีซีขึ้นไปของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11 (3): 950-972.
- วรรณฯ ยงพิศาลภพ. (2562). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2562-2564: อุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์. ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2564, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Hi-tech-Industries/Motorcycles/IO/io-motorcycles20>.
- วิจัยกรุงศรี. (2564). แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย ปี 2564-2566. ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2564, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/Industry-Horizon/industry-summary-outlook-2021-2023>.

การสร้างกิจการเพื่อสังคมเพื่อการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ
Creating Social Enterprise for Ecological Art Exhibition

สิริยา จิตพิมลมาศ

อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

E-mail: siriya.j@bu.ac.th

พนัส ต้องการพานิช

อาจารย์ประจำวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

E-mail: gumpbsru@gmail.com

สกลพัฒน์ โชติปัทมพันธ์

นิสิต หลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: chot.th98@gmail.com

ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปกรรมดุริยางค์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: suppakorn.d@chula.ac.th

Siriya Jitpimolmard

Lecturer, School of Communication, Bangkok University

Panus Tongkarnpanit

Lecturer, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Sakonpat Chotipattthamanon

Student, Doctor of Fine Arts Program, Chulalongkorn University

Suppakorn Disatapundhu

Lecturer, Doctor of Fine Arts Program, Chulalongkorn University

รับเข้า: 25 พฤศจิกายน 2565 แก้ไข: 15 ธันวาคม 2565 ตอรับ: 4 มกราคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบการสร้างกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) สำหรับการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ (Ecological Art Exhibition) และเพื่อออกแบบการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากการจัดประมุขศิลปะเชิงนิเวศ และนำรายได้ไปพัฒนาระบบการจัดการขยะของชุมชนริมน้ำต้นแบบ และพัฒนาระบบนำร่องขยายผลไปยังชุมชนริมน้ำแห่งอื่นทั่วโลก ที่รายได้หลักจะมาจาก

การประมูลงานศิลปะเชิงนิเวศที่ได้จัดแสดงดังกล่าว ซึ่งถูกสร้างสรรค์โดยศิลปินที่ชื่อเสียงระดับโลกและมีอุปสงค์ทางในตลาดสูง ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนผู้เข้าชมทั่วไป โดยหวังว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการทิ้งขยะ อีกทั้งยังแก้ไขปัญหาขยะที่ปนเปื้อนอยู่ในระบบนิเวศในปัจจุบัน ด้วยการนำเงินรายได้จากการประมูลงานศิลปะเชิงนิเวศที่จัดแสดง มาพัฒนาระบบการจัดการขยะ ให้กับชุมชนริมน้ำต้นแบบเพื่อนำไป ขยายผลต่ออีกหลาย ๆ ชุมชนริมน้ำทั่วโลกในอนาคต คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทำแผนธุรกิจ Business Model Canvas และแผนการตลาด Modern Marketing Model ที่ผสมผสานความรู้การประกอบธุรกิจแบบเดิมกับเทคโนโลยีปัจจุบันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดไว้

ผลวิจัย พบว่า 1) ประเทศไทยมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำในการสร้างกิจการเพื่อสังคม 2) ประเทศไทยมีความพร้อมและมีทรัพยากรมากเพียงพอที่จะเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจการจัดนิทรรศการเชิงนิเวศ 3) โครงการนี้สามารถนำไปสู่การลดปัญหาด้านมลพิษขยะริมน้ำ ที่สอดคล้องกับแนวคิด Sustainable Development Goals ของ United Nations (2015) ผ่านการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางน้ำ ทะเล มหาสมุทร และลดการสูญเสียประชากรสิ่งมีชีวิตในน้ำอย่างยั่งยืน 4) นิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศสามารถสร้างความตระหนักรู้และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนได้

คำสำคัญ: นิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ โรคระบาดใหญ่โควิด-19 ศิลปะการแทรกแซง กิจการเพื่อสังคม การประมูลงานศิลปะ จัดการขยะ ชุมชนริมน้ำ

Abstract

This research objectives were to design and construction of a social enterprise for an ecological art exhibition and to design economic value added from Ecological Art Exhibition auction, bring income to develop the waste management system for riverside communities model and to develop pilot system expanded to other waterfront communities around the world. Where the main income would come from the auction of eco-art works exhibited such which were created by world-renowned artists and are in high demand. This was to create awareness among the general public. It is hoped that it can change the behavior of waste disposal and also solve the problem of waste that is contaminating the ecosystem today by using the proceeds from the auction of eco-art works that were displayed to develop a waste management system for a model riverside community to use extending to many waterfront communities around the world in the future. Data were analyzed using the Business Model Canvas and the

Modern Marketing Model that combine traditional business knowledge with current technology to achieve research objectives.

The results showed that 1) Thailand is well suited to be a leader for creating social enterprises. 2) Thailand is ready and has sufficient resources to be the center of the eco-exhibition economy. 3) This project can contribute to the reduction of water pollution problems in line with the concept of Sustainable Development Goals of the United Nations (2015) through the conservation of marine ecosystems, seas, oceans and sustainable reduction of the population of aquatic organisms. 4) Eco-art exhibitions can raise awareness and lead to change in people's behavior.

Keywords: ecological art exhibition, the pandemic of COVID-19, art intervention, social enterprise, art auction, waste management, waterfront communities

บทนำ

มลพิษขยะพลาสติกของโลกเข้าขั้นวิกฤติมาก่อนหน้าการระบาดของโรคระบาดใหญ่โควิด-19 โดยวารสารและสื่อต่าง ๆ ได้กล่าวถึงจำนวนขยะพลาสติกที่ได้กลับเข้าไปปนเปื้อนในธรรมชาติ รวมไปถึงแม่น้ำ ลำธาร ทะเล และ มหาสมุทร ซึ่งตั้งแต่พลาสติกถูกผลิตมาในปี ค.ศ. 1950 ได้มีการคาดคะเนว่าในปี ค.ศ. 2015 จะมีจำนวนขยะพลาสติกถูกผลิตขึ้นมากถึง 8.3 ล้านตัน (Geyer et al, 2017) โดยในปี ค.ศ. 2015 เพียงปีเดียวมีจำนวนพลาสติกที่ถูกผลิตถึง 7.8 ล้านตัน ซึ่งเท่ากับทุกคนที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันได้ใช้พลาสติกจำนวน 1 ล้านตันต่อคน หน้ากากอนามัยได้กลายสิ่งจำเป็นและข้อกำหนดในหลาย ๆ ประเทศในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 หน้ากากอนามัยที่ถูกใช้โดยประชาชนทั่วไปถูกผลิตจากพลาสติกและจำเป็นต้องใช้เวลาย่อยสลายตามธรรมชาติถึง 450 ปี (Pigott, 2021) ส่งผลให้วิกฤติปริมาณขยะพลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง (single use) ที่แต่เดิมปนเปื้อนในระบบนิเวศทางน้ำจำนวนมหาศาลอยู่แล้วได้เพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณโดยผลกระทบของขยะพลาสติกส่งผลเสียต่อธรรมชาติอย่างมหาศาล สัตว์หลายประเภท เช่น แมวน้ำ นกทะเล ปลาโลมา และปลาวาฬ ต่างต้องจำนนต่อการถูกบีบรัดโดยตาข่ายพลาสติกหรือกลืนชิ้นส่วนไมโคร-พลาสติกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ส่งผลให้ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต และมีจำนวนประชากรที่ลดลง (Rochman et al., 2016; Geyer et al., 2017; Ritchie and Roser, 2018)

งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้มุ่งเน้นที่แก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืนโดยการทำการศึกษ การทบทวนวรรณกรรม เอกสารและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องในด้านกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ศิลปะเชิงนิเวศวิทยา (Ecological Art) การประมูลงานศิลปะ (Art Auction) ดังนี้

จุดเริ่มต้นของการสร้างกิจการเพื่อสังคมมักมาจากการที่รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม รวมไปถึงทางสิ่งแวดล้อม (สฤณี อาชวานันทกุล และคณะ, 2560) ซึ่งกิจการประเภทนี้มีความแตกต่างจากองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGO) หรือ ความรับผิดชอบต่อสังคมต่อสังคมของธุรกิจ (CSR) ด้วยโครงสร้างธุรกิจเพื่อสังคมที่มีรูปแบบเดียวกันธุรกิจแสวงหาผลกำไร โดยมีการสร้างสินค้าหรือบริการที่มีราคาสม่ำเสมอในขณะที่มีจุดประสงค์ในการตอบสนองความต้องการของสังคม โดยสำหรับผู้ลงทุน (investors) จะไม่ได้รับการปันผลกำไร นอกเหนือจากจะได้ทยอยรับเงินที่เคยลงทุนคืนไปในระยะยาว (Moingeon, Lehmann-Ortega and Yunus, 2010) ซึ่งการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ประสบความสำเร็จอย่างมากในสหราชอาณาจักร โดยมีกิจการประเภทนี้อยู่ 70,000 กิจการ และเกิดการจ้างงานไปแล้วกว่า 2 ล้านคน และสร้างรายได้กว่า 24,000 ล้านปอนด์ให้กับประเทศ (Richardson, M., 2015) ในขณะที่งานศิลปะเชิงนิเวศเริ่มต้นในช่วงปี ค.ศ. 1960 เพื่อกระตุ้นความห่วงใยและให้ความเคารพต่อโลกที่เราอาศัยอยู่ พร้อมเป็นกระตุ้นให้เกิดบทสนทนา รวมไปถึงการจุดประกายในการสร้างจินตนาการและการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายที่อาศัยอยู่บนโลกได้มีโอกาสมากขึ้นเรื่อยๆ โดย Hildegard Kurt (n.d. cited in Wallen, 2012) ได้นำเสนอวิสัยทัศน์ที่กระตุ้นผ่านสุนทรียภาพแห่งความยั่งยืน (Aesthetic of Sustainability) โดยจินตนาการว่าแนวคิดความยั่งยืนไม่น้อยไปกว่าแนวคิดของมนุษยนิยมในอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่เชื่อมโยงความยุติธรรมในระดับโลก และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ (Ecological Responsibility) โดยถือเป็นอย่างหนึ่งของความท้าทายทางวัฒนธรรม Kurt (n.d. cited in Wallen, 2012) ในขณะที่การนำงานศิลปะมาประมวลคือการเพิ่มมูลค่าของงานศิลปะ โดยสร้างอุปทานที่แท้จริงของตลาด เกิดการกำหนดราคากลาง ที่มาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องเช่น ชื่อเสียงของศิลปิน ประเภท เทคนิคของงาน ความเคลื่อนไหวทางศิลปะและความโด่งดังของชิ้นงาน อีกทั้งมีความสามารถในการกึ่งกำไร โดย Ashenfelter and Graddy (2006) ได้พบว่างานศิลปะมักจะสร้างกำไรเฉลี่ยได้ 2.6% จากการลงทุน (ซึ่งอยู่ในช่วง 0.55%-5.00%) ตลาดการประมูลในประเทศไทยยังมีการเติบโตไม่เต็มที่ รายได้จากการขายทั้งหมดยังอยู่ที่ 16 ล้านบาท (Thaibuntern ThaiPBS, 2013) ในขณะที่งานประมูลทั่วโลกมีมูลค่าสูงถึง 3 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ และเนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันทำให้หลาย ๆ บริษัทประมูลผันตัวมาทำการประมูลออนไลน์เป็นการทดแทน (Reddy and Dass, 2006)

จากการศึกษาวรรณกรรม เอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้พบว่ามีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติขยะพลาสติกประเภทน้ำกากอนามัยที่เกิดขึ้นในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 ได้อย่างยั่งยืน โดยคณะผู้วิจัยบูรณาการผ่านการออกแบบธุรกิจเพื่อสังคมเพื่อจัดสร้างงานนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศผ่านการประมูลที่มีการสร้างอุปทานที่แท้จริง สร้างมูลค่าเศรษฐกิจ นำรายได้ไปพัฒนาชุมชนริมน้ำต้นแบบและในขณะเดียวกันก็ยังสามารถสร้างความตระหนักรู้ของผู้เข้าชมงานศิลปะเกี่ยวกับวิกฤติสิ่งแวดล้อมได้

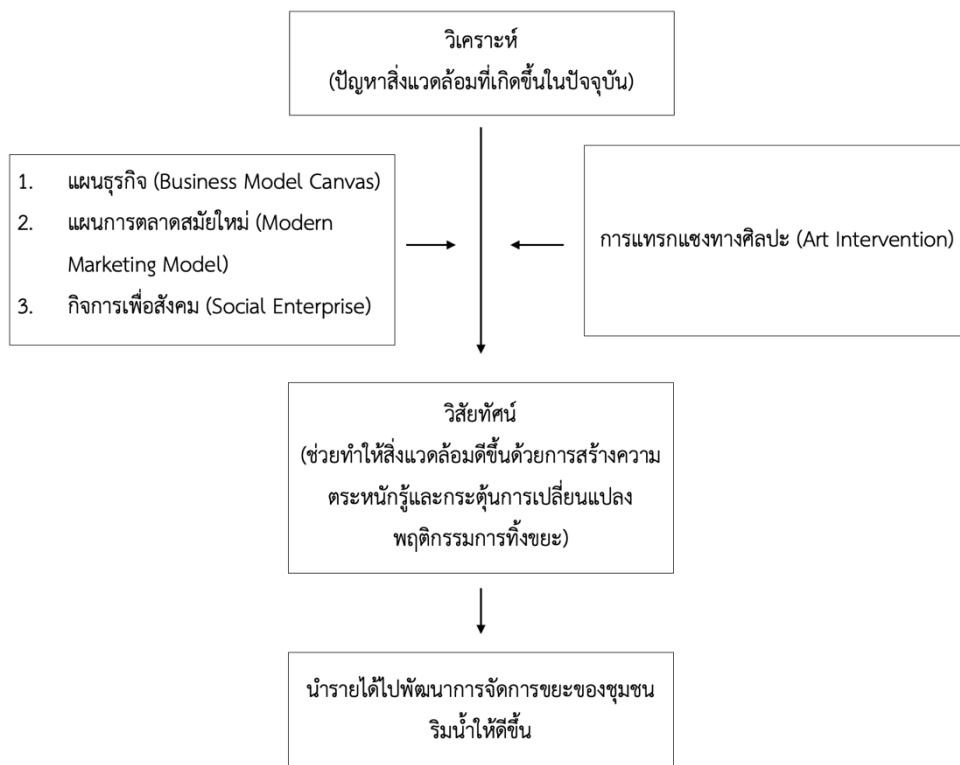
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบการสร้างกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) สำหรับการจัดนิทรรศการแสดงศิลปะเชิงนิเวศ (Ecological Art Exhibition)
2. เพื่อออกแบบการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากการจัดประมุขศิลปะเชิงนิเวศ และนำรายได้ไปพัฒนาระบบการจัดการขยะของชุมชนริมน้ำต้นแบบ และพัฒนาระบบนำร่องขยายผลไปยังชุมชนริมน้ำแห่งอื่นทั่วโลก

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์หาคำตอบโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. คณะผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัย บทความ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนธุรกิจกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ที่ใช้เครื่องมือแผนธุรกิจ (Business Model Canvas) โดย Osterwalder and Pigneur (2009) และแผนการตลาดสมัยใหม่ (Modern Marketing Model) ของ Friedlein (2017)

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การสร้างสรรค์ผลงานของโครงการวิจัย

3. ออกแบบรูปแบบจัดงานนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการนำศิลปะเชิงนิเวศมาจัดการประมูล
4. ออกแบบระบบการจัดการขยะ (Waste Management System) สำหรับชุมชนริมน้ำต้นแบบเพื่อจัดการปัญหาขยะที่เกิดจากหน้ากากอนามัยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
5. ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะต่อผู้ที่สนใจและนักวิชาการ

การสร้างสรรค์จัดทำแผนกิจการเพื่อสังคม

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานของคณะผู้วิจัยได้ใช้ กรอบแนวคิดและหลักการที่ใช้ในการออกแบบ เริ่มต้นด้วยการนำแนวคิดของกลยุทธ์การสร้างสรรค์ผลงาน (Creative Strategy Planning) วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในด้านของวิกฤติของสิ่งแวดล้อม ต่อด้วยการนำศิลปะเข้าแทรกแซง (Art Intervention) พร้อมนำแนวคิดของแผนธุรกิจ แผนการตลาดสมัยใหม่ (Modern Marketing Model) เพื่อช่วยในการส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานให้มีประสิทธิภาพ และตรงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาออกแบบกิจการเพื่อสังคมในการสร้างรายได้ และการสร้างวิสัยทัศน์ผ่านการสร้างความตระหนักรู้ และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมต่อผู้คน ขั้นตอนการออกแบบการทำงานของกิจการเพื่อสังคมดังกล่าวเพื่อให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและนำรายได้ไปพัฒนาการจัดการขยะของชุมชนริมน้ำต้นแบบให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

การสร้างจัดทำแผนกิจการเพื่อสังคมนี้มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษาวรรณกรรมสหศาสตร์ สามารถนำไปปรับใช้ได้ดียิ่งขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์ได้จริง โดยได้ทำการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานวิจัยขึ้นนี้ผ่านการใช้เครื่องมือ 2 แบบ กล่าวคือ

1. Business Model Canvas โดย Osterwalder and Pigneur (2009) ซึ่งใช้เพื่อสร้างนวัตกรรมให้แผนการธุรกิจ ที่อธิบายเหตุผลของการส่งมอบและคุณค่าขององค์กร จุดแข็งอยู่ที่คำอธิบายที่ง่าย การนำไปใช้และความสามารถในการปรับเปลี่ยนของธุรกิจและสร้างทางเลือกใหม่เชิงกลยุทธ์ แก่จุดอ่อนของความไม่สอดคล้องกันทั้งในด้านการวิจัยและการปฏิบัติทางธุรกิจ (Siegeris & Grasl, 2008)
2. Modern Marketing Model (3M) ถูกมองว่าเป็นโมเดลตัวแรกที่ถูกสร้างขึ้นหลังจากการทฤษฎีดั้งเดิม เน้นสิ่งที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Coates, 2018; Purcarea, 2019) โดย 3M มีการสร้างกรอบการทำงานใหม่ที่เชื่อมการตลาดแบบดั้งเดิมเข้ากับการตลาดแบบใหม่ เพื่อรับมือเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป (Purcarea, 2019)

การสร้างสรรค์แผนธุรกิจ (Business Model Canvas)

1. Value Proposition

1.1 การสร้างกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ

1.2 นิทรรศการจะเน้นการสร้างความรู้ให้กับสังคมเกี่ยวกับวิกฤติปัญหาขยะประเภทหน้ากากอนามัยที่เกิดขึ้นในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 และคาดหวังว่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ผู้เข้าชมทิ้งขยะอย่างถูกวิธี

1.3 สร้างเศรษฐกิจด้วยการจัดประมูลศิลปะเชิงนิเวศจากการแสดงนิทรรศการโดยศิลปินระดับโลกที่มีอุปสงค์และเคยทำการขายงานศิลปะผ่านบริษัทการประมูลมาเป็นทุนเดิมเพื่อขับเคลื่อนกิจการ เช่น Jeff Koons (มูลค่าการประมูลงานสูงสุดที่ 91.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) Ai Wei Wei (มูลค่าการประมูลงานสูงสุด มูลค่าที่ 782,000 ดอลลาร์สหรัฐ) เป็นต้น

1.4 นำเงินรายได้จากข้อ 1.3 ไปพัฒนาชุมชนริมน้ำต้นแบบ ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะสามารถขยายผลไปยังชุมชนริมน้ำทั่วโลกเพื่อพัฒนาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.5 เพื่อให้พนักงานและนักสะสมได้มีโอกาสครอบครองงานศิลปะของศิลปินชื่อดัง รวมถึงการได้สนับสนุนพัฒนาท้องถิ่นไปในเวลาเดียวกัน

2. Key Partners

กิจการจะมุ่งเน้นการทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กระทรวงวัฒนธรรม, สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) (TCEB) หอศิลป์วัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร และพิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย เป็นต้น ด้านเอกชน ได้แก่ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย (SCG) รวมไปถึงการทำงานใกล้ชิดกับศิลปินระดับโลก บริษัทประมูลชั้นนำ เช่น Sotheby's เป็นต้น

3. Key Activities

3.1 จัดตั้งกิจการเพื่อสังคม ระดมทุน และ ติดต่อประสานงานกับศิลปินระดับโลกเพื่อสร้างงานศิลปะที่สร้างความตระหนักรู้ถึงวิกฤติที่เกิดขึ้นจากปัญหาขยะในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 โดยใช้วัสดุที่ไม่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมหรือวัสดุท้องถิ่นในประเทศไทย

3.2 นำศิลปะเชิงนิเวศเหล่านั้นมาจัดแสดงในพื้นที่จัดแสดง และสามารถรับชมนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual) ได้จากทางเว็บไซต์

3.3 จัดประมูลผลงานจริงผ่านรูปแบบออนไลน์กับบริษัทประมูลต่างชาติระดับโลกเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประมูลมีเวลามากขึ้น (จากเดิม 7 วัน) โดยจะสามารถเข้าร่วมได้จากทั่วทุกมุมโลก และมีแนวโน้มที่จะทำการผลิตศิลปะเชิงนิเวศดัดแปลงมาเป็นสินค้าลิขสิทธิ์ได้อีกด้วย

3.4 นำรายได้จากที่กล่าวมาข้างต้นไปพัฒนาการจัดการขยะให้กับชุมชนต้นแบบ (สามารถอ่านเพิ่มเติมได้ในหัวข้อ Modern Marketing Model ในส่วนของการดำเนินงาน)

3.5 ประเมินการทำงานและดำเนินการในปีต่อ ๆ ไป

4. Customer Relationships

เน้นการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในวงกว้างและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทักทายอย่างถูกต้อง และสร้างความภาคภูมิใจในการสนับสนุนสิ่งแวดล้อมผ่านการซื้อผลงานศิลปะ

5. Channels

ทำการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศทั้งผู้ชมในประเทศและต่างประเทศในรูปแบบออนไลน์ที่มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ และแคมเปญโซเชียลเน็ตเวิร์กของบริษัทผู้ค้า

6. Customer Segments

กลุ่มเป้าหมายของงานนิทรรศการศิลปะสำหรับประชาชนทั่วไปในขณะที่กลุ่มเป้าหมายของการประมูลงานศิลปะจะเป็นนักสะสม และนักลงทุนงานศิลปะต่างประเทศที่มีตลาดการประมูลที่พัฒนาแล้ว จาก 3 ทวีป ได้แก่ อเมริกาเหนือ (นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา) สหราชอาณาจักร (ลอนดอน) และฮ่องกง

7. Cost Structure

ทุนจากรัฐบาลและเอกชนในการจัดตั้งกิจการเพื่อสังคม ค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงาน และสร้างงานศิลปะเชิงนิเวศ ค่าใช้จ่ายในการจัดงานนิทรรศการศิลปะ ขั้วตลกกับบริษัทผู้ค้า รวมถึงค่าใช้จ่ายด้านการประชาสัมพันธ์ทางการตลาด

8. Revenue Stream

รายได้หลักมาจากการสนับสนุนของภาครัฐในรูปแบบที่ใกล้เคียงโครงสร้างของกิจการเพื่อสังคมของสหราชอาณาจักร เช่น เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน (Community Interest Company: CIC) หรือบริษัทกึ่งมูลนิธิ (Charitable Companies) การสนับสนุนจากบริษัทเอกชนที่ให้ความสำคัญทางศิลปะ หรือการสร้างควมยั่งยืน (CSR) ซึ่งกิจการเพื่อสังคมสร้างรายได้จากการประมูลงานศิลปะ

Modern Marketing Model (3M)

โมเดลของ Modern Marketing Model (3M) โดย Friedlein (2017) ประกอบด้วยหัวข้อหลัก 4 ข้อ 1. กลยุทธ์ 2. วิเคราะห์ 3. วางแผน 4. การดำเนินงาน แต่เนื่องจากมีความซ้ำซ้อนกับ Business Model Canvas คณะผู้วิจัยจึงเน้นการอธิบายในส่วน การดำเนินงาน (Execution) ซึ่งมีหัวข้อต่อไปนี้

ข้อมูลและการวัดผล (Data and Measurement)

1. การวัดผลแบบ Social Return on Investment: SROI (Richardson, M., 2015)

วิธี SROI ของสหราชอาณาจักร โดยการวัดผลทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจจากตัวชี้วัด แบบ 1 ต่อ 3 ทางการเงินโดยทุก ๆ 1 ปอนด์สเตอริง กิจการสามารถสร้างผลลัพธ์ทางสังคมได้ 3 ปอนด์สเตอริง ในขณะเดียวกับการเปรียบเทียบการลงทุนสำหรับการสร้างกิจการเพื่อสังคมเพื่อ

การจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศควรสร้างผลลัพธ์ทางสังคมได้เท่ากับ 1 ต่อ 3 ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่หน่วยวัดทางการเงิน

2. การพัฒนาระบบการจัดการขยะ (Waste Management System)

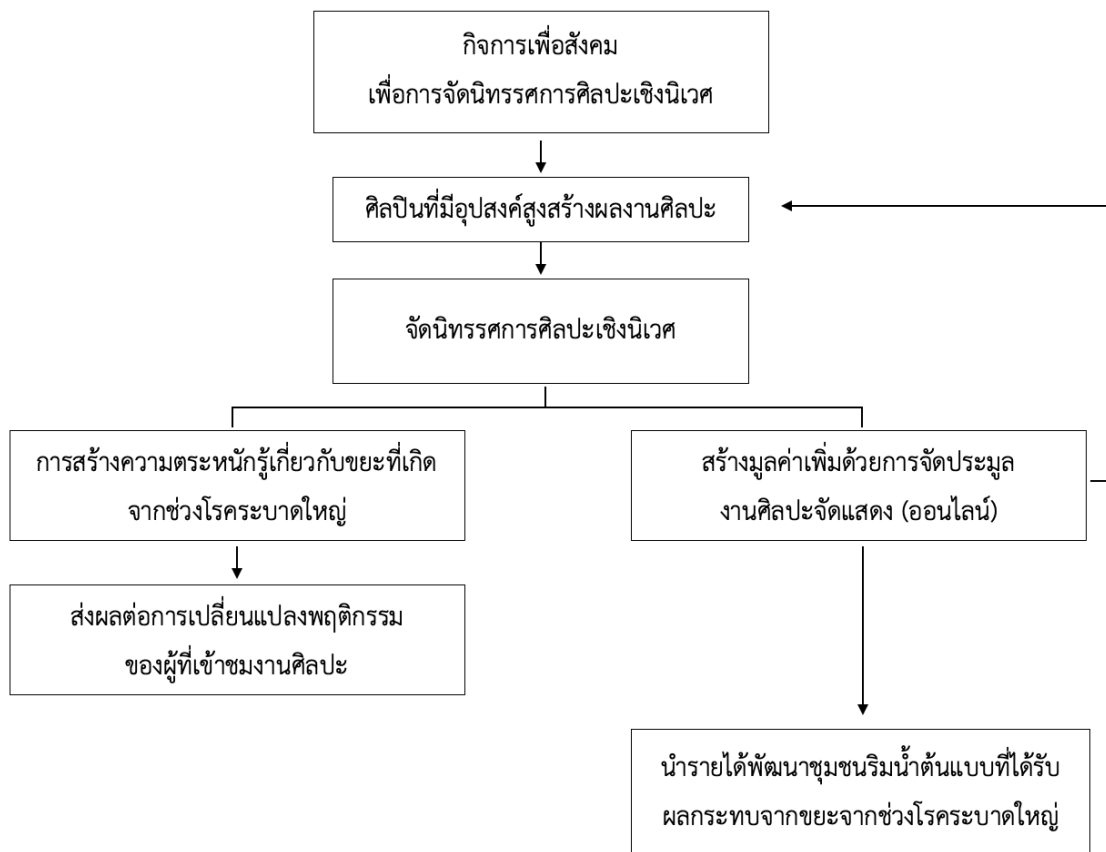
รายได้ที่ได้มาจะถูกนำมาใช้ในการช่วยแก้ปัญหาและลดปริมาณขยะด้วยการนำไปใช้พัฒนาระบบวิธีการแยกขยะ และการทำลายให้อยู่ใกล้กับแหล่งชุมชนเพื่อประหยัดค่าขนส่งการเดินทางและลดการกระจายกลิ่นเหม็นหรือของเสียลงสู่สภาพแวดล้อมขณะขนส่งออกมาเป็นดังนี้

2.1 แยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปถมบนพื้นที่ที่เป็นหลุม หรือเป็นพื้นที่ต่ำ ด้วยการบดขยะเป็นแนวราบและฝังกลบด้วยชั้นดินอย่างมิดชิด

2.2 สร้างเตาเผาแบบชนิดที่สามารถควบคุมการเผาไหม้ได้ แบ่งเป็นสองขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก จะสามารถเผาไหม้ขยะหมุ่ย่อยทั่วไปในอุณหภูมิประมาณ 450 องศาเซลเซียส เพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองพลังงาน และจะใช้ไอน้ำร้อนที่ได้จากการเผาส่งไปหมุนกังหันไอน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้ากลับลงสู่ชุมชน

ขั้นตอนที่สอง เตาเผาขยะติดเชื้อที่ใช้อุณหภูมิประมาณ 850-1,100 องศาเซลเซียส โดยขั้นตอนนี้จะเพิ่มการติดตั้งระบบในการทำให้ไอเสียเย็นลง ด้วยการใช้วิธีพ่นน้ำหลังจากการเผาไหม้ไปยังท่อไอเสีย เพื่อให้อุณหภูมิลง แก๊สไอเสียของการกำจัดมลพิษต่าง ๆ ให้หมดก่อนที่จะระบายความร้อนจากปล่องสู่บรรยากาศภายนอก

ภาพที่ 2 สรุปการออกแบบรูปแบบการดำเนินการกิจการเพื่อสังคม

โดยหากประสบความสำเร็จในการดำเนินการ จะมีการนำเงินที่ได้กลับมาลงทุนในการสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อแสดงนิทรรศการอีกครั้งเพื่อนำรายได้ไปพัฒนาชุมชนริมน้ำแห่งอื่น ๆ ทั่วโลกต่อไป

จากโครงการวิจัย ‘การสร้างกิจการเพื่อสังคมเพื่อการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ’ ที่มีขั้นตอนการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัย บทความ และเว็บไซต์ ที่เกี่ยวเนื่องกับวิกฤติของขยะที่เกิดขึ้นในช่วงโรคระบาดใหญ่ และผลกระทบที่มีต่อระบบนิเวศ เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของ United Nation (2015) นำออกแบบกิจการเพื่อสังคมตามทฤษฎีของ สฤณี อาชวานันทกุล และคณะ (2560); Moingeon, Lehmann-Ortega and Yunus (2010) และกรณีตัวอย่างของ Richardson, M. (2015) ที่รวมไปถึงการจัดตั้งและระบบการทำงาน นิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของ Kurt (n.d. cited in Wallen, 2012) การสร้างเศรษฐกิจจากการประมุผลงานศิลปะ Ashenfelter and Graddy (2006) เพื่อนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือแผนธุรกิจ โดย Osterwalder cited in Pigneur และแผนการตลาดสมัยใหม่ของ Econsultancy รวมไปถึงการออกแบบระบบการจัดการขยะ (Waste Management System) สำหรับ

ชุมชนริมน้ำต้นแบบเพื่อจัดการปัญหาขยะที่เกิดจากหน้าากอนามัยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. เพื่อออกแบบการสร้างกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) สำหรับการจัดนิทรรศการแสดงศิลปะเชิงนิเวศ (Ecological Art Exhibition) ข้อค้นพบ คือ

1.1 ประเทศไทยมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำในการสร้างกิจการเพื่อสังคมจัดนิทรรศการเชิงนิเวศ ที่นอกจากจะช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจ ยังพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งยังสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสร้างสรรค์ ยั่งยืน และวัดผลการพัฒนาของสังคมได้จริง ซึ่งดีกว่าการพึ่งพาภาครัฐ ภาคประชาสังคม มูลนิธิ หรือ องค์กรไม่หวังผลกำไร

1.2 ประเทศไทยมีความพร้อมและมีทรัพยากรมากเพียงพอที่จะเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจการจัดนิทรรศการเชิงนิเวศ เนื่องจากเป็นการเชื่อมสร้างแผนการธุรกิจกับองค์กรต่างประเทศทำให้เกิดผลกระทบ (Impact) ที่ความลึกซึ้งและสร้างชื่อเสียงประเทศสู่เวทีโลก โดยการจัดนิทรรศการศิลปะนิเวศที่สร้างสรรค์งานโดยศิลปินระดับโลกที่มีอุปสงค์ทางตลาดสูง ผลงานศิลปะจากวัสดุที่ติดธรรมชาติ หรือ วัสดุท้องถิ่น ล้วนสร้างมูลค่าให้กับประเทศทั้งสิ้น อีกทั้งการจัดการประมูลงานศิลปะเชิงนิเวศยังดึงดูดนักสะสมและนักลงทุนจากต่างประเทศที่ต้องการครอบครองงานศิลปะจากศิลปินระดับโลกอีกด้วย

1.3 นิทรรศการงานศิลปะเชิงนิเวศได้สร้างความตระหนักรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก เพราะพื้นที่ทางศิลปะนั้นได้เปิดให้เรียนรู้ ตั้งคำถาม ให้อิสระในการคิด รวมไปถึงการสร้างความรู้สึกร่วมและประสบการณ์ร่วมให้กับผู้ที่เข้ามาเข้าชมได้รับรู้ถึงสิ่งที่เหล่านางศิลปะและศิลปินพยายามที่จะสะท้อนผ่านงานศิลปะเชิงนิเวศ ไม่ว่าจะเป็นการนำวัสดุที่ใช้แล้วหรือวัสดุที่ติดธรรมชาติมาทำเป็นงานศิลปะที่ทำให้ผู้คนสามารถหวนกลับไปนึกถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาอาศัยอยู่ มากกว่านั้นงานศิลปะในนิทรรศการสามารถสร้างผลกระทบต่อจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นความสะเทือนใจความเศร้า ความกลัว ความตระหนักรู้ ผ่านประสบการณ์การร่วมของแต่ละคนต่อสิ่งแวดล้อม จึงส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเร้าเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายและมลพิษที่มากขึ้นในธรรมชาติ ซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้สึกร่วมให้แก่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี และส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่มาเข้าชมนิทรรศการต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวพวกเขาได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งนี่ก็เป็นตัวชี้วัดสำคัญของการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศภายใต้ Sustainable Development Goals ของ United Nation (2015) อีกด้วย

2. เพื่อออกแบบการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากการจัดประมูลศิลปะเชิงนิเวศ และนารายได้ไปพัฒนาระบบการจัดการขยะของชุมชนริมน้ำต้นแบบ และพัฒนาระบบนำร่องขยายผลไปยังชุมชนริมน้ำแห่งอื่นทั่วโลก ข้อค้นพบ คือ โครงการนี้สามารถนำไปสู่การลดปัญหาด้านมลพิษขยะริมน้ำ ที่สอดคล้องโดยตรงกับแนวคิด Sustainable Development Goals ของ United Nation (2015) ผ่านการ

อนุรักษ์ระบบนิเวศทางน้ำ ทะเล มหาสมุทร และลดการสูญเสียประชากรสิ่งมีชีวิตในน้ำอย่างยั่งยืน โดยตัวชี้วัดจะมาจากการป้องกัน และลดมลพิษ จากกิจกรรมภาคพื้น ด้วยการนำกิจการเพื่อสังคมกลับมาพัฒนาระบบการทำลายขยะ เช่น การสร้างเตาเผาที่จุลยุทธศาสตร์เพื่อให้หลายชุมชนในบริเวณใกล้เคียงได้มาใช้ร่วมกัน ซึ่งจะลดการสร้างมลพิษ การสิ้นเปลืองพลังงาน เพิ่มความคุ้มค่า และสร้างความร่วมมือกันระหว่างชุมชน ทั้งยังมีความเป็นไปได้ที่จะสร้างพลังงานทางเลือก จากการใช้ความร้อนที่ได้จากการเผาส่งไปหมุนกังหันไอน้ำ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้ากลับลงสู่ชุมชนอีกครั้ง

อภิปรายผล

มโนทัศน์ของการแทรกแซงทางศิลปะ (Art Intervention) การใช้ศิลปะเพื่อสร้างกิจการเพื่อสังคม (Art Based Social Enterprise) มีฐานความคิดเดิมซึ่งถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย อาทิ การนำศิลปะมาแทรกแซงแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม อาทิ ฐานรากความคิดจากการจัดนิทรรศการศิลปะเปียนนาเล่ ซึ่งถูกใช้ในการกระตุ้นมูลค่าทางเศรษฐกิจ และประโยชน์ต่อสังคม (ไทยรัฐออนไลน์, 2566) หากแต่แนวโน้มของแหล่งทุนที่ลดลง คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการลดการพึ่งพาภาครัฐและเอกชนด้วยการเชื่อมโยงกิจการเพื่อสังคมเพื่อการแก้ไขปัญหาธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยมีการวิจัยเรื่อง *Impact and Sustainability in Art Based Social Enterprises* โดย McQuilten & White (2015) ที่ชี้ให้เห็นศักยภาพ ในขณะที่กระแสของศิลปะนิเวศ หรือ ศิลปะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Ecological/Eco-friendly Art Auction) เพิ่งจะถูกให้ความสำคัญโดยบริษัทประมูลครั้งแรกในช่วงปีค.ศ. 2021 โดย Christie's (Prestigeonline Singapore, 2021) วิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเน้นในการเชื่อมโยงและรวบรวมทั้งสามมโนทัศน์เข้าด้วยกัน

โดยจากการวิจัยเพื่อศึกษาการสร้างกิจการเพื่อสังคมสำหรับการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศเพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความตระหนักรู้ของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาขยะที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 และเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจผ่านการประมูลงานศิลปะโดยจะนำรายได้ไปพัฒนาระบบการจัดขยะของชุมชนริมด้านแบบอย่างยั่งยืน มีการนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาการออกแบบสร้างกิจการเพื่อสังคมนั้นเป็นหนึ่งรูปแบบของการทำธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้และการทำเพื่อวัตถุประสงค์ทางสังคม กิจการเพื่อสังคมจึงมีความสามารถในการที่อยู่รอดได้ด้วยตัวเองผ่านการสร้างรายได้ และเนื่องจากระบบที่ถูกออกแบบมาให้ไม่มีการปันผลให้กับผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้น หรือผู้บริหารส่งผลให้องค์กรจะมีความสามารถในการจัดการระบบพัฒนาเพื่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่กิจการต้องคำนึงถึงคือการหาบริบททางสังคมมาใช้ในการขับเคลื่อนธุรกิจ และกำหนดเป้าหมาย ซึ่งคณะผู้วิจัยพิจารณาว่าในปัจจุบันวิกฤตสำคัญที่ควรมีการรับมืออย่างเร่งด่วนคือปัญหามลพิษขยะที่เกิดขึ้นในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 และโดยเฉพาะขยะประเภทหน้ากากอนามัยซึ่งใช้เวลาย่อยสลายตามธรรมชาติถึง 450 ปี ที่โดยทั่วไปจะถูกใช้และ

ทำลายอย่างถูกวิธีโดยสถานพยาบาลต่าง ๆ จำเป็นต้องถูกนำมาใช้โดยประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความรู้ในการกำจัดอย่างถูกวิธีส่งผลให้วิกฤติปริมาณขยะพลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง ที่แต่เดิมปนเปื้อนในระบบนิเวศทางน้ำจำนวนมากศาลอยู่แล้วได้เพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณจึงเหตุที่ทำให้กิจการเพื่อสังคมมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้วิธีการแทรกแซงทางศิลปะผ่านการออกแบบการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศที่สื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบจิตสำนึกในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด ซึ่งเป็นการแก้ต้นเหตุการณเกิดปัญหาขยะที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทางในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 ยังเป็นไปได้อย่างยากจนผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับประชาชนไทยเข้าชมงานนิทรรศการศิลปะ และยังสร้างช่องทางสำหรับประเทศอื่น ๆ ที่สามารถเข้าร่วมได้ในรูปแบบนิทรรศการเสมือนผ่านเว็บไซต์ และโซเชียลมีเดียของกิจการ รวมไปถึงบริษัทประมูลคู่ค้า เพื่อเผยแพร่ให้ได้มากที่สุด

2. จากการศึกษาข้อมูลทฤษฎีภูมิของการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจผ่านการประมูลงานศิลปะทั้งแบบดั้งเดิมและออนไลน์เพื่อจุดประสงค์ทางสังคม จะพบว่า การที่งานศิลปะหนึ่งชิ้นจะถูกประมูลขายได้ในราคาที่ดี สร้างรายได้ให้กับกิจการเพื่อสังคมเพื่อให้ได้เทียบเท่าหรือมากกว่าตัวชี้วัด (SROI) นั้น ก็ขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงของศิลปินและอุปสงค์ในการครอบครองผลงานของนักสะสมและนักลงทุนเป็นประการใหญ่ ดังนั้นขั้นตอนการคัดเลือกศิลปินที่จะมาสร้างสรรค์และจัดแสดงงานในนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศก็จำเป็นต้องจะคัดเลือกศิลปินที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ต้องการในตลาดการประมูลเป็นทุนเดิมเพื่อให้ได้รับความสนใจในการเข้าร่วมการประมูลออนไลน์ของผู้ประมูลจากต่างประเทศซึ่งเป็นเป้าหมายหลัก โดยการสร้างงานศิลปะเกี่ยวกับธรรมชาติและมักจะมีมูลค่าที่สูงขึ้นเนื่องจากผู้ประมูลนอกจากจะได้ครอบครองงานศิลปะจากศิลปินระดับโลกยังได้ทำการกุศลอีกด้วยเช่นกัน

3. เงินรายได้ที่กล่าวมาข้างต้นจะถูกนำมาพัฒนาระบบการจัดการขยะให้กับชุมชนริมน้ำต้นแบบอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นให้ผลประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนเป็นสำคัญ โดยมีการร่วมมือกับภาครัฐผู้เชี่ยวชาญ และชุมชนในแต่ละพื้นที่ โดยการวางระบบการจัดการขยะที่เหมาะสมและคำนึงถึงวิธีที่มีผลกระทบต่อธรรมชาติน้อยที่สุด ซึ่งสุดท้ายจะช่วยลดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางน้ำ และชีวิตของสัตว์ทะเล และสัตว์ปีก สอดคล้องกับเป้าหมายหลักที่สำคัญขององค์กรสหประชาชาติในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals) โดยวางแผนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้และปฏิบัติร่วมของคนในชุมชน (Community-based) อาทิ การเรียนรู้การจัดการขยะอย่างเป็นระบบ การสร้างโรงรีไซเคิล และการสร้างเตาเผาแบบชนิดที่สามารถควบคุมอุณหภูมิในการเผาไหม้ในช่วงอุณหภูมิประมาณ 450 องศาเซลเซียส และ 850-1,100 องศาเซลเซียสในพื้นที่ยุทธศาสตร์เพื่อรองรับขยะที่เกิดขึ้นในช่วงโรคระบาดใหญ่โควิด-19 และขยะประเภทอื่น ๆ ที่ต้องการการทำลายด้วยวิธีเดียวกัน โดยอาจพัฒนาสร้างพลังงานหมุนเวียนจากไอความร้อนที่ได้จากการเผาไหม้ไปหมุนกังหันไอน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้ากลับสู่ชุมชนอีกครั้ง และอาจรวมไปถึงการจัดสรรที่ดินการปรับหน้าที่ดินที่

เหมาะสมกับขยะมูลฝอยที่จำเป็นต้องฝังกลบด้วยชั้นดินอย่างมิดชิด ซึ่งที่กล่าวมาเหล่านี้เป็นแผนนำร่องที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นทั่วโลก ซึ่งที่กล่าวอภิปรายผลทั้ง 3 หัวข้อนั้น คณะผู้วิจัยเห็นพ้องว่าจะสามารถนำประเทศไทยเป็นผู้นำในการจัดนิทรรศการศิลปะเชิงนิเวศของโลก ด้วยกิจการเพื่อสังคม ที่นอกจากจะสามารถสร้างมูลค่าเศรษฐกิจผ่านการจัดประมูล นำรายได้ที่สร้างจากกิจการกลับมาพัฒนาระบบการจัดการขยะให้กับชุมชนริมน้ำต้นแบบเพื่อพัฒนาขยายผลให้อีกหลาย ๆ ชุมชนทั่วโลก เพื่อช่วยลดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางน้ำของโลกได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การทำงานในรูปแบบนี้จำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนของรัฐบาล และ/หรือ เอกชน ในการจัดตั้งและความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือระหว่างประเทศ และถ้าหากประสบความสำเร็จ การสามารถเมื่อจัดตั้งแล้วสามารถดำเนินการต่อได้ในครั้งต่อไป
2. จำเป็นต้องใช้บุคคลากรตรงกับสายงาน อาทิ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย การเงิน การบริหาร ผู้ที่มีเครือข่ายหลายด้านที่สามารถประสานงานและสื่อสารอย่างมืออาชีพ
3. งานศิลปะสามารถนำมาเพิ่มมูลค่า และเข้าถึงง่ายขึ้นสำหรับตลาดทั่วไป (Mass Market) ด้วยการทำผลิตภัณฑ์ลิขสิทธิ์ (Marchandised Licensing) จากวัสดุรีไซเคิล ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่ Eco-Economy

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยถึงแบบอย่างการสร้างกิจกรรมสังคมในประเทศไทย รวมไปถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. การวิจัยถึงรูปแบบงานศิลปะเชิงนิเวศที่จะสร้างความตระหนักรู้ และ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และ นานาชาติ
3. ศึกษาความต้องการของตลาดของศิลปินที่จะสามารถถูกคัดเลือก
4. ศึกษาชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากขยะพลาสติกที่มาจากโรคระบาดใหญ่โควิด-19 ถึง ประเภท จำนวน และการทำลายอย่างถูกวิธี เพื่อช่วยในการปรับใช้กับชุมชนริมน้ำอื่นทั่วโลก

เอกสารอ้างอิง

ไทยรัฐออนไลน์. (2566). **ความสำเร็จบางกอก อาร์ต เบียนนาเล่ 2022 ทูบสถิติผู้เข้าชม 17 ล้านคนทั่วโลก.** สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์, ค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2707206>

- สถุณี อาชวานันทกุล และคณะ. (2560). **โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการประเมินผล
ลัพท์ทางสังคมสำหรับกิจการเพื่อสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- Ashenfelter, O., & Graddy, K. (2006). *Chapter 26 Art Auctions. Handbook of the
Economics of Art and Culture*, 909–945.
- Coates, A. (2018). **Modern Marketing and the C-Suite: Econsultancy US launches the
M3 Blueprint program, Econsultancy**. Retrieved on August, 4th, 2021, from
[https://econsultancy.com/modern-marketing-and-the-c-suite-econsultancy-us-
launches-the-m3-blueprint-program/](https://econsultancy.com/modern-marketing-and-the-c-suite-econsultancy-us-launches-the-m3-blueprint-program/)
- Friedlein, A. (2017). **Introducing the Modern Marketing Model (M3)**. Retrieved on
March, 27th, 2021, [https://econsultancy.com/introducing-the-modern-marketing-
model-m3/](https://econsultancy.com/introducing-the-modern-marketing-model-m3/)
- Geyer, R., Jembeck, J. and Law, K.L. (2017). *Production, use, and the fate of all
plastics ever made. Science Advances*, 3:e1700782
- Lorin Purcarea. (2019). *The impact of marketing strategies in healthcare systems.*
Journal of medicine and life, 12(2): 93-96.
- Mcquiltan, G., & White, A. (2015). **Impact and Sustainability in Art Based Social
Enterprises Impact and Sustainability in Art Based Social Enterprises**.
Retrieved on August, 4th, 2023, from [https://arts.unimelb.edu.au/__data/
assets/pdf_file/0010/1867843/ruptc-working-paper-mcquiltan-white.pdf](https://arts.unimelb.edu.au/__data/assets/pdf_file/0010/1867843/ruptc-working-paper-mcquiltan-white.pdf)
- Moingeon, B., Lehmann-Ortega, L., & Yunus, M. (2010). *Building Social Business
Models: Lessons from the Grameen Experience. Long Range Planning*, 43(2-
3): 308-325.
- Osterwalder, A., and Y. Pigneur. (2009). **The Business Model Canvas: Tool to Help
You Understand a Business Model**. Business Models Inc. 2009. Retrieved on
August, 4th, 2021, from [https://www.businessmodelsinc.com/about-bmi/tools/
business-model-canvas/](https://www.businessmodelsinc.com/about-bmi/tools/business-model-canvas/)
- Prestigeonline Singapore (2021). **Sustainable Art is Making its Way into Auction
Houses**. Retrieved on August, 4th, 2021, from [https://www.prestigeonline.
com/sg/lifestyle/art-plus-design/sustainable-art-is-making-its-way-into-auction-
houses/](https://www.prestigeonline.com/sg/lifestyle/art-plus-design/sustainable-art-is-making-its-way-into-auction-houses/)

- Reddy, S. and Dass, M. (2006). *Modeling On-Line Art Auction Dynamics Using Functional Data Analysis*. **Institute of Mathematical Statistics**, 21(2): 179-193.
- Richardson, M. (2015). *กิจการเพื่อสังคมในสหราชอาณาจักร*. British Council, F126.
- Ritchie, H. and Roser, M. (2018). **Plastic Pollution**. **Global change Data Lab**. Retrieved on March, 7th, 2021, from <https://ourworldindata.org/plastic-pollution>
- Rochman, C.M. Browne, M.A., Underwood, A.J., Van FraneKer, J.A. Thompson, R. C., & Amaral-Zettler, L.A. (2016). *The Ecological Impacts of Marine Deris: Unravelling the Demonstrated Evidence from what is Perceived*. **Ecology**, 97(2): 302-312. Retrieved on August, 4th, 2021, from <https://esajournals.online.library.wiley.com/doi/abs/10.1890/14-2070.1>
- Sarawut Sangkham. (2020). *Face mask and medical waste disposal during the novel COVID-19 pandemic in Asia*. **Chemical and Environmental Engineering**, 2 (2020) 100052: 1-9.
- Siegeris, J. and Grasl, O. (2008). *Model Driven Business Transformation: An Experience Report*. Retrieved on August, 4th, 2021, from https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-540-85758-7_6
- Thaibunterng ThaiPBS. (2013) **งานประมุขศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 1**. ค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=Xg5Bnj9Hy7w>
- United Nations Department of Economic and Social. (2015). **The 2030 Agenda for Sustainable Development**. United Nations. Retrieved on March, 27th, 2021, from <https://sdgs.un.org/goals>.
- Wallen, R. (2012). *Ecological Art: A Call for Visionary Intervention in a Time of Crisis*. **Environment 2.0**, 45(3): 234-242.

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Factors Affecting Success in Administration of Schools under the
Supervision of Chiang Rai Primary Educational
Service Area Office 3

นิตยา ชันเดช

นักศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

E-mail: janitnit21@gmail.com

ธารรัตน์ มาลัยเถาว์

อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

E-mail: thararat.ma@up.ac.th

Nittaya Khandet

Student, Master of Education Program in Educational Administration

School of Education, University of Phayao

Thararat Malaitao

Lecturer, Master of Education Program in Educational Administration

School of Education, University of Phayao

รับเข้า: 27 พฤษภาคม 2565 แก้ไข: 7 มิถุนายน 2565 ตอบรับ: 9 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาและปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียน 2) ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนานักเรียน รองลงมา คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยการมีส่วนร่วม ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 74.30

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study 1) success level factors affecting school administration; 2) success level in school administration; and 3) success factors affecting school administration. Five-rating scale questionnaire was used as a research tool. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that 1) success factors in school administration as a whole were at a high level. Considering each factor, it was found that the factor with the highest mean was school administrators followed by teachers and educational personnel, and the lowest mean factor was students 2). Overall success in school administration was at a high level. Considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was student development followed by teacher development, and educational personnel, and the aspect with the least average value was community participation. 3) Success factors in school administration were found that school administrator factor, engagement factor, teachers and educational personnel factor, and school factor were at statistically significance at the level of 0.05 that affected success in school administration. The prediction efficiency was 74.30%.

Keywords: factors affecting success, school administration

บทนำ

การศึกษานับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่นับว่าเป็นปัญหาวิกฤติที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารจัดการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารจัดการเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารและจัดการอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงานและใช้หลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการบริหาร ในปัจจุบันสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารอีกประการหนึ่ง คือ การทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบแม้งานสอนจะเป็นงานหลักแต่งานในหน้าที่พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นหน้าที่ที่ครูปฏิเสธไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของ ผู้บริหารโรงเรียนที่จะทำให้ครูทุกคนรักในงานสอน มีการทำงานและเก็บงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้ตามความมุ่งหมาย ทันทกรณี (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554) ปัจจัยการบริหารโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่เป็นตัวชี้วัดองค์ประกอบในการบริหารจัดการโรงเรียน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จย่อมมีปัจจัยการบริหารที่แตกต่างไปตามบริบทแต่ละโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นไปตามกระแสของโลกาภิวัตน์ที่มีปรากฏในช่วงขณะนั้น ๆ ผู้บริหารที่ชาญฉลาดย่อมมีการปรับเปลี่ยนปัจจัยการบริหารโดยคำนึงถึงเหตุผล ประมาณการ บุคคล และชุมชน

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหาร สถานศึกษาในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาต่างต้องการบริหารงานโรงเรียนให้ไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ตลอดจนพยายามที่จะพัฒนาปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา Reid, David, and Peter (1988) กล่าวว่าโรงเรียนจะมีประสิทธิผล หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน พบว่ามีปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านครู ปัจจัย

ด้านผู้บริหารและปัจจัยด้านโรงเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์ในการบริหารงานไปสู่ความสำเร็จ โดยปัจจัยในการบริหารโรงเรียนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ได้อยู่ที่กระทรวงศึกษาแต่เพียงผู้เดียว ทุกฝ่ายมีความสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน คือ ปัจจัยที่หนึ่งด้านผู้บริหารที่จะประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการและคุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร ปัจจัยด้านที่สองด้านงบประมาณ มีความจำเป็นในการช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจัยที่สามด้านครู ครูนับว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญมากที่จะช่วยผลักดันให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่สี่ด้านนักเรียน ถือได้ว่าเป็นเหมือนกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความทัดเทียมนานาประเทศ และปัจจัยที่ห้าด้านผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาคนอันดับแรก ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียนให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ (สุกฤตา บัวนาถ, 2556)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยยังประสบปัญหาในหลายด้าน ทั้งในแง่ของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O-NET) ที่จัดขึ้นโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เพื่อเป็นการวัดความรู้ของผู้เรียนระดับชาติ ในช่วงที่ผ่านมาพบว่า มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำ อันสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่ยังขาดประสิทธิภาพสถานศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกด้านให้มี ประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อยกระดับคะแนน O-NET ให้สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย ซึ่งโรงเรียนอยู่ในเขตพื้นที่สูง พื้นที่ชายแดน กลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มที่ด้อยโอกาส จำเป็นต้องได้รับการบริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและเหมาะสมตรงความต้องการ อีกทั้งจำเป็นต้องพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จที่ยั่งยืนต่อการปฏิบัติงานท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาองค์กรและพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด 4 แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 นโยบายที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้คนไทย เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญในอาชีพและหน้าที่ของตนให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการ

เรียนรู้และการวัดประเมินผลอย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ยังไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนดเท่าที่ควร โดยต้องการอาศัยปัจจัยด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานที่ส่งผลถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัจจัยการบริหารที่จะนำมาวัดผลสำเร็จของการบริหารสถานศึกษานั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน จึงได้สนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตามเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพด้านการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

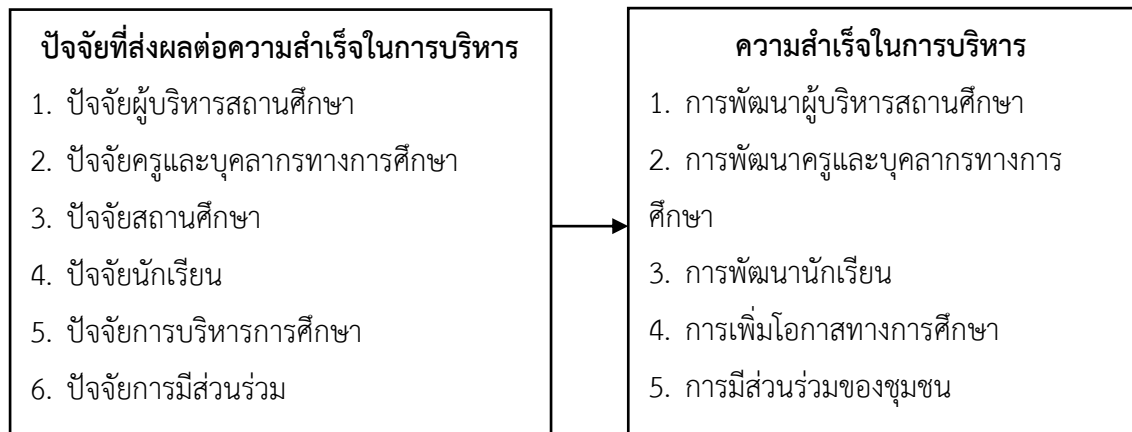
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัจจัยสถานศึกษา ปัจจัยนักเรียน ปัจจัยการบริหารการศึกษา และปัจจัยการมีส่วนร่วมส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,862 คน รวมทั้งหมด 2,002 คน (ข้อมูลจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วันที่ 1 กันยายน 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน รวมทั้งหมด 2,002 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 327 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ภูมิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นแบบสอบถามแบบ

มาตราส่วน ประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัจจัยสถานศึกษา ปัจจัยนักเรียน ปัจจัยการบริหารการศึกษาและปัจจัยการมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ประกอบไปด้วยความสำเร็จ 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาผู้เรียน การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างจากข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย
4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้อง และความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา สาระสำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ครอบคลุมกรอบแนวคิด นิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความถูกต้อง จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามเป็นรายข้อ มีค่า IOC เป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จึงนำไปใช้ได้ และได้แก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสม
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจภาษา คำชี้แจงของแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธี คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค พบว่าค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98
7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อขอความอนุญาติในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้ Google Forms มีผู้ตอบกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100.00
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาและความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)
3. การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ใช้การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
1.	ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา	4.10	0.67	มาก	1
2.	ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.09	0.60	มาก	2
3.	ปัจจัยสถานศึกษา	4.05	0.59	มาก	4
4.	ปัจจัยนักเรียน	4.02	0.61	มาก	6
5.	ปัจจัยการบริหารการศึกษา	4.08	0.62	มาก	3
6.	ปัจจัยการมีส่วนร่วม	4.03	0.61	มาก	5
	รวม	4.06	0.61	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$, $SD=0.61$) เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x}=4.10$, $SD=0.67$) รองลงมาคือ ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{x}=4.09$, $SD=0.60$) และปัจจัยการบริหารการศึกษา ($\bar{x}=4.08$, $SD=0.62$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปัจจัยนักเรียน ($\bar{x}=4.02$, $SD=0.61$)

2. ระดับความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวม

ที่	ความสำเร็จการบริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
1.	ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา	4.00	0.57	มาก	3
2.	ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.03	0.59	มาก	2
3.	ด้านการพัฒนานักเรียน	4.04	0.57	มาก	1
4.	ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา	3.99	0.56	มาก	4
5.	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.98	0.55	มาก	5
รวม		4.01	0.56	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$, $SD=0.56$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนานักเรียน ($\bar{x}=4.04$, $SD=0.57$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.59$) ด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x}=4.00$, $SD=0.57$) ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ($\bar{x}=3.99$, $SD=0.56$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{x}=3.98$, $SD=0.55$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร สถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

ตัวแปร		b	SEb	β	t.	Sig.
ค่าคงที่		0.514	0.124		4.138	0.000**
ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา	X_1	0.708	0.137	0.735	5.169	0.000**
ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา	X_2	0.472	0.128	0.524	3.693	0.000**
ปัจจัยสถานศึกษา	X_3	0.442	0.150	0.500	2.944	0.003**
ปัจจัยนักเรียน	X_4	0.171	0.171	0.183	1.000	0.318
ปัจจัยการบริหารการศึกษา	X_5	0.247	0.176	0.269	1.402	0.162
ปัจจัยการมีส่วนร่วม	X_6	0.547	0.216	0.588	2.529	0.012*
$R = 0.862 \quad R^2 = 0.743 \quad F = 154.339$						
Adjusted R Square = 0.738 S.E. _{est} = 0.289 Sig = 0.000**						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ปัจจัยการมีส่วนร่วม (X_6) ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา (X_2) และปัจจัยสถานศึกษา (X_3) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) รองลงมา คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วม (X_6) ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา (X_2) และปัจจัยสถานศึกษา (X_3) ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเป็น 0.862 โดยปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ปัจจัยการมีส่วนร่วม (X_6) ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา (X_2) และปัจจัยสถานศึกษา (X_3) สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 74.30 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.514 + 0.708 (X_1) + 0.547 (X_6) + 0.472 (X_2) + 0.442 (X_3)$$

สมการการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.735 (X_1) + 0.588 (X_6) + 0.524 (X_2) + 0.500 (X_3)$$

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจัยทุกด้านได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อการปฏิบัติงานและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ เกิดผลมาก (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านโรงเรียน ด้านครูและบุคลากรอื่น ๆ และด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ

2. ความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ด้านที่ผู้วิจัยเลือกมานั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2562) ที่ต้องมีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นให้มีเป็นคนที่มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษามุ่งเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ คือ ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์การผลิต พัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้อง

กับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งหวังให้กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และมีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ และด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่มุ่งหวังให้การบริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกวัยในระดับที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพพื้นที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการและด้านความเท่าเทียม ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการ ด้านความเท่าเทียม และด้านประสิทธิภาพยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างคุ้มค่า ไม่เกิดการสูญเปล่า และมีความคล่องตัว ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมพร ทิพย์พรม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ด้านการพัฒนาครู และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามลำดับ ส่วนด้านพัฒนาผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยการมีส่วนร่วมปัจจัยครู และบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในหน่วยงาน ผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นผู้มีความสำคัญสูงสุดในสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นความเชื่อที่สังคมยอมรับว่าเป็นจริง จากความเชื่อดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดว่าคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ดังนั้นจึงควรมองไปที่บทบาทของผู้บริหารตามภารกิจการบริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งไปสู่คุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ประทวน บุญรักษา (2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ กฤษแดงฟู (2556) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านอรุโณทัยจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารในทุกด้านมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษาซึ่งมีความสัมพันธ์กันในทางบวกแสดงว่าผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหารงานสูงมีแนวโน้มทำให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารงานของผู้บริหารเป็นการวางแผนเป้าหมาย กลยุทธ์ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดผลสำเร็จ การที่ผู้บริหารมีมุมมองและแนวคิดการบริหาร รวมถึงทักษะการบริหารจัดการสูงจะส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาให้สูงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ด้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนเรียนรู้ อย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรมีนโยบายมุ่งส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

2. จากผลการวิจัย พบว่า ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม กิจกรรมของสถานศึกษาและของชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทั้งสถานศึกษา และชุมชน

3. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัจจัยสถานศึกษา และปัจจัยการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะทุกคนในสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความสำเร็จในการบริหารงานได้ดีขึ้น และการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน เป็นต้น

2. ควรศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงศึกษาธิการ.

- ปรมพร ทิพย์พรม. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
คุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ประทวน บุญรักษา. (2555). บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ. ค้นเมื่อ
วันที่ 12 กรกฎาคม 2564, จาก [http://academia.edu/หน่วยที่10บทบาทหน้าที่ของผู้](http://academia.edu/หน่วยที่10บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ)
ผู้บริหารและการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ.
- วรารณ เกิดผลมาก. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สมบูรณ์ กฤษณะง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารกับคุณภาพ
การจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านอรุโณทัย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ 2563. เชียงราย: โรงพิมพ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). รายงานแนวทางการยกระดับผลการทดสอบทาง
การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทาง
การศึกษา.
- สุกฤตา บัวนาค. (2556). โรงเรียนอาชีวะกับสังคมไทยในปัจจุบัน. ค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2564,
จาก <https://sukritab.wordpress.com/>
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research
Activities. Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.
- Reid, K., David, H. & Peter, H. (1988). *Towards the effective school*. Oxford: Basic
Blackwell.

การประยุกต์เทคนิคบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุในกระบวนการจัดการคลังสินค้า สำหรับ
บริษัท XYZ

Application of Material Flow Cost Accounting Technique in Process of
Warehouse Management for XYZ Company

มนต์ทิพย์ จันทราทิพย์

นิสิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: monthipjtt@gmail.com

ธารทัศน์ โมกขมรรคกุล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: tartat@cbs.chula.ac.th

วิลาลินี วงศ์แก้ว

อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: wilasini@cbs.chula.ac.th

Monthip Jantrathip

Student, Program in Logistics and Supply Chain Management,

Chulalongkorn University

Tartat Mookhamakkul

Lecturer, Program in Logistics and Supply Chain Management,

Chulalongkorn University

Wila-Sini Wongkaew

Lecturer, Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University

รับเข้า: 12 ธันวาคม 2564 แก้ไข: 19 ธันวาคม 2564 ตอรับ: 4 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุกับกระบวนการจัดการคลังสินค้าของบริษัท XYZ โดยเลือกกลุ่มสินค้าที่มีความคล่องตัวสูงมาทำการศึกษา ได้แก่ สินค้า Super Premium สินค้า Premium สินค้า Standard และสินค้า Economy จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต้นทุนที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดการคลังสินค้า และทำการวิเคราะห์ต้นทุนความ

สูญเสียตามหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ จากการศึกษพบว่า ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่บริษัท พบในส่วนของต้นทุนวัสดุสูงสุด รองลงมาเป็นต้นทุนระบบและต้นทุนพลังงาน และพบว่า ต้นทุนความสูญเสียของสินค้า Super Premium สินค้า Premium สินค้า Standard และสินค้า Economy คิดเป็นร้อยละ 0.044 ร้อยละ 0.062 ร้อยละ 0.0589 และร้อยละ 0.158 ตามลำดับ เมื่อคิดคำนวณเป็นจำนวนเงินที่สูญเสียโดยรวมต่อวันของสินค้าทั้ง 4 ประเภทรวมเป็น 1,676.88 บาท ต่อวัน

คำสำคัญ: ความสูญเสีย บัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวก ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบ กระบวนการจัดการคลังสินค้า

Abstract

The objectives of this research is to apply Material Flow Cost Accounting with warehouse management in XYZ company by selecting a fast-moving product for the analysis, including Super premium product, Premium product, Standard product, and Economy product. Cost data related to each step were collected for analyzing losses according to Material Flow Cost Accounting technique. The study revealed that the greatest portion of negative product cost resulted from material cost, followed by system cost and energy cost. It was also found that negative product cost of Super premium product, Premium product, Standard product, and Economy product was 0.044%, 0.062%, 0.089% and 0.158% respectively. The total daily cost of losses of 4 products was 1,676.88 baht which was incurred in the process of preparation.

Keywords: losses, Material Flow Cost Accounting, positive product, negative product, process of warehouse management

บทนำ

ในสภาวะการแข่งขันปัจจุบัน องค์กรต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การที่จะเป็นผู้นำของตลาดได้นั้น องค์กรต้องมีวิธีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น องค์กรจึงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และการให้บริการกับลูกค้า เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงานและเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการ

กระบวนการในการดำเนินงานหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างกำไรและการเพิ่มคุณค่าในการให้บริการกับลูกค้าคือกระบวนการด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์เป็นกระบวนการบริหารและควบคุมต้นทุนของกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จนสินค้าและบริการได้ส่งมอบถึงลูกค้า ดังนั้น ต้นทุนโลจิสติกส์จึงถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (ฐิติรัตน์ มีมาก และคณะ, 2563)

นอกจากการสร้างกำไรเชิงเศรษฐกิจแล้ว การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันยังต้องคำนึงถึงการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนด้วยเช่นกัน วิชัย ฉัตรทินวัฒน์ และ นริศ เปรมธีรสมบุรณ์ (ม.ป.ป.) องค์กรจำเป็นต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดผลิตภาพสีเขียว (Green Productivity: GP) ขององค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (Asian Productivity Organization: APO) ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาผลผลิต การใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน แนวคิดผลิตภาพสีเขียวมุ่งเน้นการลดความสูญเสียในกระบวนการโดยใช้หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ (Material Flow Cost Accounting: MFCA) เป็นเครื่องมือในการหาปริมาณความสูญเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการ แสดงในรูปแบบต้นทุนของผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบ (Negative Product) ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารขององค์กรเห็นความสูญเสียในรูปแบบของจำนวนและมูลค่าทางการเงิน เห็นโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงาน และยังเป็นโอกาสในการช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ประโยชน์ในการลดต้นทุนและพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานจากการประยุกต์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุเห็นได้จากงานวิจัยในอดีต เช่น งานวิจัยของ สรรฐติชัย ชิวสุทธิศิลป์ และ คมศักดิ์ หารไชย (2557) ซึ่งได้นำหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุไปประยุกต์ในกระบวนการผลิตลำไยอบแห้ง ทำให้เห็นว่าต้นทุนผลิตภัณฑ์มีมูลค่าลบแฝงอยู่ถึงร้อยละ 80.24 ซึ่งต่างจากการบันทึกบัญชีแบบดั้งเดิมของโรงงานที่รายงานของเสียไว้เพียงร้อยละ 3.86 ทั้งนี้ ร้อยละ 57.15 ของมูลค่าความสูญเสียเกิดจากต้นทุนวัตถุดิบลำไย ผู้วิจัยจึงได้แนะนำให้โรงงานนำเครื่องคว้านเมล็ดมาใช้ โดยจะสามารถลดจำนวนพนักงานลงได้ 16 คน และการลงทุนเครื่องคว้านเมล็ดครั้งนี้มีระยะเวลาคืนทุน 1 ปี 7 เดือน นอกจากนี้ ยังได้มีการปรับปรุงอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เตาอบ เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น องค์กรสามารถลดต้นทุนรวมได้ถึง 206,904 บาทต่อปี ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศก็ได้มีการนำหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุไปประยุกต์เช่นเดียวกัน เช่น งานวิจัยของ Dunuwila, Rodrigo, and Goto (2018) ได้นำหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุมาประยุกต์ในโรงงานผลิตยางในประเทศศรีลังกา ร่วมกับการวิเคราะห์การไหลวัสดุ (Material Flow Analysis: MFA) และการประเมินวัฏจักร (Life Cycle Assessment: LCA) จากการประยุกต์เครื่องมือดังกล่าว องค์กรสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายลงได้ร้อยละ 4.5 เนื่องจากการลดการใช้น้ำสะอาด ลดการใช้ไฟฟ้าและสารเคมี รวมถึงลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ซึ่งส่งผลต่อสภาวะโลกร้อนอีกด้วย นอกจากนี้ งานวิจัยของ Fakoya and Imuezerua (2021) ซึ่ง

นำหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุไปใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจกำหนดราคาน้ำประปาในกระบวนการสกัดน้ำดิบจากเขื่อนของโครงการบำบัดน้ำในแอฟริกาใต้ พบว่า โครงการมีต้นทุนแฝงของค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรหรือค่าโสหุ้ย (Overhead Cost) ซึ่งไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในระบบบัญชีปัจจุบันส่งผลให้โครงการให้การตั้งราคาน้ำในปัจจุบัน โครงการขาดทุนอยู่ประมาณ 2.387 แรนด์แอฟริกาใต้ต่อกิโลลิตร หรือประมาณ 15,259.89 แรนด์แอฟริกาใต้ต่อวัน

จากความสำเร็จและประโยชน์ของการประยุกต์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยนี้จะนำแนวคิดหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุมาประยุกต์กับกิจกรรมโลจิสติกส์ของบริษัท XYZ ซึ่งเป็นผู้ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สี เพื่อจัดจำหน่ายผ่านร้านค้ากว่า 4,000 รายทั่วประเทศ สินค้าของบริษัทจะสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ สินค้า Super Premium สินค้า Premium สินค้า Standard และสินค้า Economy ทั้งนี้ “สี” จัดว่าเป็นผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ขั้นปลายที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นบ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม อาคารสำนักงาน และโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งโครงการก่อสร้างทางเชื่อมแชนทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ในช่วงปี พ.ศ. 2552-2562 มูลค่าการลงทุนก่อสร้างโดยรวมมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 8.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในช่วง 9 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2563 ท่ามกลางวิกฤติ COVID-19 ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างมีมูลค่า 1.04 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น 1.9% YoY ขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2562 ที่เติบโตร้อยละ 2.7 (Taned Mahattanalai, 2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประยุกต์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุกับกระบวนการจัดการคลังสินค้า

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุนความสูญเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการคลังสินค้า เนื่องจากบริษัท XYZ ต้องการทราบว่า การทำงานที่ในปัจจุบันกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับผลการดำเนินงานหรือไม่ มีส่วนไหนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การลดต้นทุนและผลกำไรที่เพิ่มขึ้นโดยการประยุกต์ใช้หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ การศึกษาครั้งนี้จะใช้ลักษณะเชิงกรณีศึกษา เนื่องจากการใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวิเคราะห์เพิ่มเติม

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษากระบวนการและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแผนกลูกค้าสัมพันธ์ แผนกคลังสินค้า แผนกโลจิสติกส์ และแผนบัญชี ด้วยการสัมภาษณ์
2. การสร้างแผนผังการไหลของวัสดุทั้งกระบวนการ นำข้อมูลจากข้อ 1 มาสร้างแผนผังแสดงการไหลของวัสดุทั้งกระบวนการ เพื่อแสดงให้เห็นถึงวัสดุที่เข้าและออกในกระบวนการ

3. วิเคราะห์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ นำข้อมูลจากข้อ 2 มาคำนวณหาต้นทุนของกระบวนการจัดการคลังสินค้า แบ่งต้นทุนเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนของผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวก (Positive Product) และต้นทุนของผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบ (Negative Product) โดยใช้หลักการสมมูลมวลเป็นเกณฑ์ในการกำหนดหาส่วนที่สูญเสียไปและประเมินความสูญเสียของแต่ละกระบวนการออกมาในรูปแบบต้นทุน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ต้นทุนวัสดุ (MC) ต้นทุนระบบ (SC) ต้นทุนพลังงาน (EC) และการจัดการของเสีย (WC)

4. ระบุจุดที่ต้องการปรับปรุง นำข้อ 3 มาวิเคราะห์หาจุดที่เกิดต้นทุนผลิตภัณฑ์มูลค่าลบที่สูงที่สุดและหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงในขั้นตอนต่อไป

5. วิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปรับปรุง พิจารณาปัญหาหรือสาเหตุของต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบโดยใช้แผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram) เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุและหาวิธีการแก้ไขปรับปรุง

6. การนำแนวทางการแก้ไขมาประยุกต์ใช้จริงและวัดผล นำวิธีการที่ได้รับเลือกจากข้อ 5 มาประยุกต์ใช้จริงกับกระบวนการจัดการคลังสินค้าและรวบรวมข้อมูลหลังการนำไปใช้เพื่อทำการประเมินผลต่อ

7. เปรียบเทียบผลก่อนและหลังจากการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน หลังจากปรับปรุงวิธีการดำเนินงานแล้วนำไปวิเคราะห์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุอีกครั้งเพื่อเปรียบเทียบต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวกและต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบก่อนการปรับปรุงและหลังการปรับปรุง

8. สรุปผลการดำเนินงาน และนำแนวทางที่ได้จากการดำเนินงานไปกำหนดเป็นมาตรฐานสำหรับกระบวนการจัดการคลังสินค้า เพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

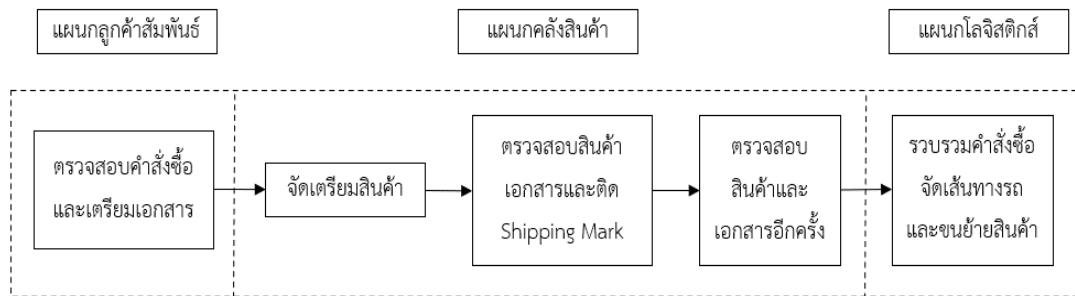
ผลการวิจัย

จากขั้นตอนการวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบผลการวิจัยเพื่อนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อประยุกต์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุกับกระบวนการจัดการคลังสินค้า ดังนี้

1. ผังการไหลของวัสดุทั้งกระบวนการ

จากการศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการคลังสินค้าของสินค้าทั้ง 4 ชนิด สามารถแบ่งต้นทุนออกได้เป็น 3 แผนก คือ แผนกลูกค้าสัมพันธ์ แผนกคลังสินค้าและแผนกโลจิสติกส์ โดยกำหนดกระบวนการ 5 กระบวนการเป็นศูนย์ปริมาณ ประกอบด้วย กระบวนการตรวจสอบคำสั่งซื้อและเตรียมเอกสาร กระบวนการจัดเตรียมสินค้า กระบวนการตรวจสอบสินค้า ตรวจสอบเอกสารและติด Shipping Mark กระบวนการตรวจสอบสินค้าและเอกสารอีกครั้ง และกระบวนการรวบรวมคำสั่งซื้อ จัดเส้นทางรถรวมถึงขนย้ายสินค้าเข้าพื้นที่เตรียมจัดส่งที่อยู่ภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของ

แผนกโลจิสติกส์ ได้ตั้งภาพที่ 1 เพื่อนำสู่การวิเคราะห์ต้นทุนโดยใช้เทคนิคบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ ในการศึกษาครั้งนี้วัสดุที่เข้าสู่กระบวนการ คือ แกลลอนสี

ภาพที่ 1 กระบวนการไหลของวัสดุในกระบวนการจัดการคลังสินค้า

2. การคำนวณบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าแผนกบัญชี แผนกลูกค้าสัมพันธ์ แผนกคลังสินค้าและแผนกโลจิสติกส์ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมต้นทุนวัสดุ (MC) และค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นข้อมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยโดยแบ่งเป็นต้นทุนระบบ (SC) และต้นทุนพลังงาน (EC) รายเดือนแล้วนำมาเฉลี่ยเป็นต้นทุนรายวัน การคำนวณเฉลี่ยเป็นรายวันจะใช้ 30 วันต่อเดือน

1) ต้นทุนวัสดุ (MC) ได้แก่ ต้นทุนสี ต้นทุนแกลลอน และต้นทุนกล่องบรรจุภัณฑ์ การคำนวณต้นทุนวัสดุมาจากคำสั่งซื้อเฉลี่ยต่อวันคูณกับต้นทุนสี ต้นทุนแกลลอน และต้นทุนกล่องบรรจุภัณฑ์ จะได้ต้นทุนสี ต้นทุนแกลลอน และต้นทุนกล่องบรรจุภัณฑ์เฉลี่ยต่อวัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ต้นทุนสี ต้นทุนแกลลอน และต้นทุนกล่องบรรจุภัณฑ์เฉลี่ยต่อวัน

ประเภทสินค้า	คำสั่งซื้อเฉลี่ยต่อวัน (แกลลอน)	ต้นทุนสีเฉลี่ย	ต้นทุนแกลลอนเฉลี่ย	ต้นทุนบรรจุภัณฑ์เฉลี่ย	ต้นทุนเฉลี่ยต่อวัน	ต้นทุนแกลลอนเฉลี่ยต่อวัน	ต้นทุนกล่องบรรจุภัณฑ์เฉลี่ยต่อวัน	รวม
Super Premium	667	1,104.00	96.00	72.00	736,368.00	64,032.00	48,024.00	848,424.00
Premium	500	1,100.00	90.00	70.00	555,000.00	45,000.00	35,000.00	635,000.00
Standard	500	880.00	80.00	64.00	440,000.00	40,000.00	32,000.00	512,000.00
Economy	333	590.00	60.00	50.00	196,470.00	19,980.00	16,650.00	233,100.00

2) ต้นทุนระบบ (SC) ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าระบบที่ใช้ในกระบวนการ ค่าเสื่อมราคา ค่าบำรุงซ่อมแซม และค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยนำค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันต่อแผนกคูณกับสัดส่วนการทำงาน โดยแผนกลูกค้าสัมพันธ์ร้อยละ 70 เป็นการตรวจสอบคำสั่งซื้อ แผนกคลังสินค้า ร้อยละ 50

เป็นการจัดเตรียมสินค้า ร้อยละ 40 เป็นการตรวจสอบสินค้า เอกสารและติด Shipping Mark และ ร้อยละ 10 เป็นการตรวจสอบสินค้าและเอกสารอีกครั้งแผนกโลจิสติกส์ ร้อยละ 50 เป็นของการรวบรวมคำสั่งซื้อ จัดเส้นทางและขนย้ายสินค้า จะได้รายการค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันต่อกระบวนการ และนำมาคูณกับสัดส่วนของสินค้าแต่ละประเภท จะได้ต้นทุนระบบจำแนกตามสัดส่วนประเภทสินค้า และกระบวนการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ต้นทุนระบบจำแนกตามสัดส่วนประเภทสินค้าและกระบวนการ (หน่วย : บาท)

ค่าใช้จ่าย	ประเภทสินค้า	ค่าใช้จ่ายในกระบวนการ					รวม
		ตรวจสอบ คำสั่งซื้อและ จัดเตรียม เอกสาร	จัดเตรียม สินค้า	ตรวจสอบ สินค้า เอกสาร และติด Shipping Mark	ตรวจสอบ สินค้าและ เอกสารอีกครั้ง	รวบรวมคำสั่ง ซื้อ จัด เส้นทาง และ ขนขนย้าย สินค้า	
ค่าจ้าง พนักงาน	Super Premium	3,501.75	6,114.17	4,891.33	1,222.83	2,223.33	17,953.42
	Premium	2,625.00	4,583.33	3,666.67	916.67	1,666.67	13,458.33
	Standard	2,625.00	4,583.33	3,666.67	916.67	1,666.67	13,458.33
	Economy	1,748.25	3,052.50	2,442.00	610.50	1,110.00	8,963.25
ค่าระบบที่ ใช้ใน กระบวนการ	Super Premium	463.19	-	555.83	-	463.19	1,482.22
	Premium	347.22	-	416.67	-	347.22	1,111.11
	Standard	347.22	-	416.67	-	347.22	1,111.11
	Economy	231.25	-	277.50	-	231.25	740.00
ค่าเสื่อม ราคา	Super Premium	38.91	6,114.17	4,891.33	1,222.83	277.92	12,545.16
	Premium	29.17	4,583.33	3,666.67	916.67	208.33	9,404.17
	Standard	29.17	4,583.33	3,666.67	916.67	208.33	9,404.17
	Economy	19.43	3,052.50	2,442.00	610.50	138.75	6,263.18
ค่าซ่อมแซม	Super Premium	77.82	1,000.50	800.40	200.10	55.58	2,134.40
	Premium	58.33	750.00	600.00	150.00	41.67	1,600.00
	Standard	58.33	750.00	600.00	150.00	41.67	1,600.00
	Economy	38.85	499.50	399.60	99.90	27.75	1,065.60
ค่าอุปกรณ์ ต่าง ๆ	Super Premium	31.13	400.20	320.16	80.04	22.23	853.76
	Premium	23.33	300.00	240.00	60.00	16.67	640.00
	Standard	23.33	300.00	240.00	60.00	16.67	640.00
	Economy	15.54	199.80	159.84	39.96	11.10	426.24

3) ต้นทุนพลังงาน (EC) ได้แก่ ค่าน้ำ ค่าไฟ ทำการคำนวณเช่นเดียวกับต้นทุนระบบ จะได้ ต้นทุนพลังงานจำแนกตามสัดส่วนประเภทสินค้าและกระบวนการ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ต้นทุนพลังงานจำแนกตามสัดส่วนประเภทสินค้าและกระบวนการ (หน่วย : บาท)

ค่าใช้จ่าย	ประเภทสินค้า	ค่าใช้จ่ายในกระบวนการ					รวม
		ตรวจสอบ คำสั่งซื้อและ จัดเตรียม เอกสาร	จัดเตรียม สินค้า	ตรวจสอบ สินค้า เอกสาร และติด Shipping Mark	ตรวจสอบ สินค้าและ เอกสารอีกครั้ง	รวบรวมคำสั่ง ซื้อ จัด เส้นทาง และ ขนขนย้าย สินค้า	
ค่าน้ำ ค่าไฟ	Super Premium	38.91	500.25	400.20	100.05	27.79	1,067.20
	Premium	29.17	375.00	300.00	75.00	20.83	800.00
	Standard	29.17	375.00	300.00	75.00	20.83	800.00
	Economy	19.43	249.75	199.80	49.95	13.88	532.80

4) ต้นทุนการจัดการของเสีย (WC) งานวิจัยนี้ไม่มีต้นทุนการจัดการของเสียเนื่องจากในกระบวนการจัดการคลังสินค้าไม่มีค่าใช้จ่ายในการจัดการของเสีย

3. ผลการวิเคราะห์บัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ

นำต้นทุนทั้ง 4 ส่วน ที่เกิดขึ้นจากตารางที่ 1, 2 และ 3 ในแต่ละกระบวนการ โดยต้นทุนที่เข้าในแต่ละแผนจะแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวกหรือต้นทุนที่ก่อให้เกิดมูลค่า และ 2) ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบหรือต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่า จากการวิเคราะห์บัญชีต้นทุนการไหลของวัสดุของสินค้า Super Premium ในภาพที่ 1 สามารถยกตัวการวิเคราะห์ดังนี้ เช่น กระบวนการจัดเตรียมสินค้า มีต้นทุนรวมที่รับมาจากกระบวนการตรวจสอบคำสั่งซื้อและเตรียมเอกสาร 852,575.70 บาท แบ่งออกเป็น ต้นทุนวัสดุ 848,424.00 บาท ต้นทุนระบบ 4,112.80 บาท ต้นทุนพลังงาน 38.91 บาท และรวมกับต้นทุนที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดเตรียมสินค้า 14,177.31 บาท ซึ่งเกิดจากต้นทุนวัสดุ 48.02 บาท ต้นทุนระบบ 13,629.03 บาท และต้นทุนพลังงาน 500.25 บาท รวมต้นทุนทั้งหมดในกระบวนการเท่ากับ 866,753.01 บาท แบ่งออกเป็นต้นทุนวัสดุ 848,472.02 บาท ต้นทุนระบบ 17,741.83 บาท ต้นทุนพลังงาน 539.16 บาท แต่กระบวนการนี้เกิดต้นทุนมูลค่าลบร้อยละ 0.05 หรือ 390.50 บาท คิดเป็นต้นทุนวัสดุ 381.36 บาท ต้นทุนระบบ 8.87 บาทและต้นทุนพลังงาน 0.27 บาท ส่วนต้นทุนที่ยกไปกระบวนการถัดไปจะคิดเฉพาะต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวก 866,362.51 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนวัสดุ 848,090.67 บาท ต้นทุนระบบ 17,732.96 บาท และต้นทุนพลังงาน 538.89 บาท เมื่อวิเคราะห์ครบทุกกระบวนการ พบว่า ต้นทุนรวมต่อวันของสินค้า Super Premium คิดเป็น

มูลค่า 884,508.18 บาท จำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวก 884,117.68 บาท แยกเป็นต้นทุนวัสดุ 848,090.67 บาท ต้นทุนระบบ 34,960.09 บาท และต้นทุนพลังงาน 1,066.93 บาท และจำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบคิดเป็นมูลค่า 390.50 บาท แบ่งเป็นต้นทุนวัสดุ 381.35 บาท ต้นทุนระบบ 8.87 บาท และต้นทุนพลังงาน 0.27 บาท

Cost item	ตรวจสอบค่าสั่งซื้อและเตรียมเอกสาร	จัดเตรียมสินค้า
Newly input total cost		
Total	852,575.70	14,177.31
Input MC	848,424.00	48.02
Input SC	4,112.80	13,629.03
Input EC	38.91	500.25
Total cost handed over from Previous Process		
Total	0	852,575.70
MC from previous process	0	848,424.00
SC from previous process	0	4,112.80
EC from previous process	0	38.91
Process total of Input Cost		
Total	852,575.70	866,753.01
Input MC	848,424.00	848,472.02
Input SC	4,112.80	17,741.83
Input EC	38.91	539.16
Percentage quantity of negative product	0.00%	0.05%
Percentage quantity of positive product	100.00%	99.95%
Positive product cost total		
Total	852,575.70	866,362.51
Input MC	848,424.00	848,090.67
Input SC	4,112.80	17,732.96
Input EC	38.91	538.89
Negative product cost total		
Total	-	390.50
Input MC	-	381.36
Input SC	-	8.87
Input EC	-	0.27
Wasted treatment cost	-	-

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์บัญชีต้นทุนการไหลวัสดุของสินค้า Super Premium (กระบวนการ 1-2)

Cost item	ตรวจสอบสินค้า เอกสาร และติด Shipping Mark	ตรวจสอบสินค้า และเอกสารอีก ครั้ง	รวบรวมค่าส่งซื้อ จัด เส้นทางและขนย้าย สินค้า
Newly input total cost			
Total	11,859.26	2,825.86	3,070.05
Input MC	-	-	-
Input SC	11,459.06	2,725.81	3,042.26
Input EC	400.20	100.05	27.79
Total cost handed over from Previous Process			
Total	866,362.51	878,221.77	881,047.63
MC from previous process	848,090.67	848,090.67	848,090.67
SC from previous process	17,732.96	29,192.02	31,917.83
EC from previous process	538.89	939.09	1,039.14
Process total of Input Cost			
Total		878,221.77	881,047.63
Input MC		848,090.67	848,090.67
Input SC		29,192.02	31,917.83
Input EC		939.09	1,039.14
Percentage quantity of negative product Percentage quantity of positive product	0.00% 100.00%	0.00% 100.00%	0.00% 100.00%
Positive product cost total			
Total		878,221.77	881,047.63
Input MC		848,090.67	848,090.67
Input SC		29,192.02	31,917.83
Input EC		939.09	1,039.14
Negative product cost total			
Total	-	-	-
Input MC	-	-	-
Input SC	-	-	-
Input EC	-	-	-
Wasted treatment cost	-	-	-

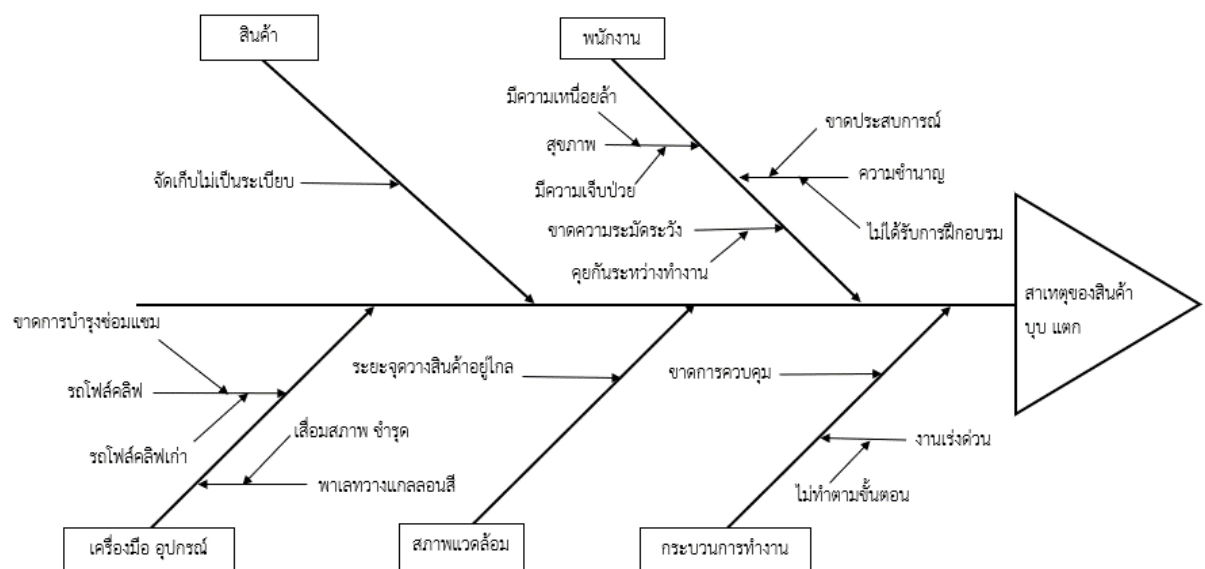
ภาพที่ 2 การวิเคราะห์บัญชีต้นทุนการไหลวัสดุของสินค้า Super Premium (กระบวนการ 3-5) (ต่อ)

สินค้า Premium สินค้า Standard และสินค้า Economy จะถูกนำมาคำนวณเช่นเดียวกับสินค้า Super Premium พบว่า ต้นทุนรวมต่อวันของกระบวนการจัดการคลังสินค้า Premium คิดเป็นมูลค่า 662,083.61 บาท จำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวก 661,672.06 บาท แยกเป็นต้นทุนวัสดุ 634,666.67 บาท ต้นทุนระบบ 26,205.63 บาท และต้นทุนพลังงาน 779.76 บาท และจำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบคิดเป็นมูลค่า 411.55 บาท แบ่งเป็นต้นทุนวัสดุ 403.33 บาท ต้นทุนระบบ 7.89 บาท และต้นทุนพลังงาน 0.24 บาท ส่วนต้นทุนรวมต่อวันของสินค้า Standard คิดเป็นมูลค่า 539,141.61 บาท จำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวก 538,664.67 บาท แยกเป็นต้นทุนวัสดุ 511,666.67 บาท ต้นทุนระบบ 26,201.64 บาท และต้นทุนพลังงาน 796.36 บาท และจำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบคิดเป็นมูลค่า 476.94 บาท แบ่งเป็นต้นทุนวัสดุ 461.33 บาท ต้นทุนระบบ 11.97 บาท และต้นทุนพลังงาน 3.64 บาท และต้นทุนรวมต่อวันของสินค้า Economy คือ 251,141.02 บาท แบ่งเป็นต้นทุนวัสดุ 233,149.95 บาท ต้นทุนระบบ 17,458.27 บาท และต้นทุนพลังงาน 532.80 บาท

จากต้นทุนรวมทั้งหมดที่ใช้ในกระบวนการจัดการคลังสินค้า จำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าบวก 250,743.13 บาท แยกเป็นต้นทุนวัสดุ 232,766.67 บาท ต้นทุนระบบ 17,444.09 บาท และต้นทุนพลังงาน 532.37 บาท และจำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบคิดเป็นมูลค่า 397.89 บาท แบ่งเป็นต้นทุนวัสดุ 383.28 บาท ต้นทุนระบบ 14.18 บาท และต้นทุนพลังงาน 0.43 บาท ซึ่งต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบหรือไม่ก่อให้เกิดมูลค่าอยู่ในกระบวนการจัดเตรียมสินค้า เนื่องจากสินค้าบุบ แตก จากการเคลื่อนย้ายและการเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ใหม่ตามความต้องการของลูกค้า

4. วิเคราะห์สาเหตุเพื่อหาวิธีการปรับปรุงโดยใช้ผังก้างปลา

ผู้วิจัยได้ประยุกต์แผนผังก้างปลาในการวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยที่น่าจะเป็นไปได้ทั้งหมดที่ทำให้เกิดสินค้าบุบ แตก ในกระบวนการจัดเตรียมสินค้า

ภาพที่ 3 วิเคราะห์สาเหตุสินค้าบุบ แตก ในกระบวนการจัดเตรียมสินค้าด้วยแผนผังก้างปลา

จากการวิเคราะห์สาเหตุด้วยแผนผังก้างปลา สามารถสรุปสาเหตุและหาแนวทางการแก้ไขสินค้าบุบ แตก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปสาเหตุและแนวทางการแก้ไขของสินค้าบุบ แตก ในกระบวนการจัดเตรียมสินค้า

สาเหตุ	วิธีการปรับปรุงแก้ไข
- พนักงานขาดความชำนาญ ประสบการณ์ ไม่ได้ รับการฝึกอบรม ขาดความระมัดระวังในการทำงาน	- จัดการฝึกอบรมให้พนักงานเข้าใจในสินค้า การฝึกอบรม และทดสอบการขับรถโฟล์คลิฟ และมีการจัดทำเอกสาร ตรวจสอบ
- สุขภาพของพนักงาน มีความเหนื่อยล้าจากการ ทำงานและเจ็บป่วย	- จัดเตรียมอุปกรณ์แบ่งเบาภาระและการบริหารเรื่องกำลังคน
- สินค้าจัดเก็บไม่เป็นระเบียบ	- ทำมาตรฐานการจัดเก็บสินค้าและมีการตรวจสอบอยู่เสมอ
- รถโฟล์คลิฟเก่า ขาดการบำรุงซ่อมแซม	- กำหนดให้มีการตรวจสอบ รายงานสภาพของรถโฟล์คลิฟ เป็นประจำทุกวัน และวางแผนตารางการซ่อมแซม
- พาเลทวางแกลลอนสี เสื่อมสภาพ ชำรุด	- ตรวจสอบสภาพของพาเลทก่อนที่จะนำกลับมาใช้ใหม่
- ระยะจุดวางสินค้าอยู่ไกล	- พิจารณาที่วางสินค้าใหม่ที่มีความเหมาะสมสำหรับการ เคลื่อนย้ายสินค้า
- งานเร่งด่วน จึงไม่เป็นไปตามขั้นตอนการทำงาน และขาดการควบคุม	- จัดทำมาตรฐานการทำงาน วิธีการในการควบคุมและ ตรวจสอบ

การประยุกต์เทคนิคบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ (Material Flow Cost Accounting: MFCA) ในกระบวนการจัดการคลังสินค้า พบว่า ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบที่ไม่ก่อเกิดรายได้แก่บริษัทพบในส่วนของต้นทุนวัสดุ (MC) สูงที่สุด รองลงมาเป็นต้นทุนระบบและต้นทุนพลังงาน และสินค้า Standard มีต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบมากที่สุด คิดเป็น 476.94 บาทต่อวัน รองลงมาเป็นสินค้า Premium คิดเป็น 411.55 บาทต่อวัน ถัดไปคือสินค้า Economy คิดเป็นมูลค่า 397.89 บาทต่อวัน และสินค้า Super Premium มีต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบต่ำที่สุด 390.50 บาท ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำแนกต้นทุนตามหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุในกระบวนการจัดการคลังสินค้า
(หน่วย: บาท)

ประเภท สินค้า	รายการ	ต้นทุนวัสดุ	ต้นทุนระบบ	ต้นทุนพลังงาน	รวม
Super Premium	ต้นทุนรวม	848,472.02	34,968.96	1,067.20	884,508.18
		95.93%	3.95%	0.12%	100.00%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	848,090.67	34,960.09	1,066.93	884,117.68
	บวก	95.88%	3.95%	0.12%	99.96%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	381.35	8.87	0.27	390.5
	ลบ	0.04%	0.00%	0.00%	0.04%
Premium	ต้นทุนรวม	635,070.00	26,213.61	800	662,083.61
		95.92%	3.96%	0.12%	100.00%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	634,666.67	26,205.63	799.76	661,672.06
	บวก	95.86%	3.96%	0.12%	99.94%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	403.33	7.98	0.24	411.55
	ลบ	0.06%	0.00%	0.00%	0.06%
Standard	ต้นทุนรวม	512,128.00	26,213.61	800	539,141.61
		94.99%	4.86%	0.15%	100.00%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	511,666.67	26,201.64	796.36	538,664.67
	บวก	94.90%	4.86%	0.15%	99.91%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	461.33	11.97	3.64	476.94
	ลบ	0.09%	0.00%	0.00%	0.09%
Economy	ต้นทุนรวม	233,149.95	17,458.27	532.8	251,141.02
		92.84%	6.95%	0.21%	100.00%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	232,766.67	17,444.09	532.37	250,743.13
	บวก	92.68%	6.95%	0.21%	99.84%
	ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า	383.28	14.18	0.43	397.89
	ลบ	0.15%	0.01%	0.00%	0.16%

อภิปรายผล

จากการประยุกต์ใช้เทคนิคบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุในกระบวนการจัดการคลังสินค้า สำหรับ บริษัท XYZ สามารถค้นพบต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าลบไม่ก่อเกิดรายได้แก่บริษัทของสินค้าทั้ง 4 ประเภท คิดเป็นมูลค่า 1,676.88 บาทต่อวัน ซึ่งความสูญเสียนี้เกิดขึ้นในกระบวนการจัดเตรียมสินค้า เนื่องจากการขนย้ายสินค้าขึ้นลงจากชั้นวางของ ทำให้สินค้ามีการบุบ แตก เสียหาย ไม่สามารถนำไปขายต่อได้ และมีการแกะกล่องบรรจุภัณฑ์จัดเตรียมสินค้าให้ตรงตามลูกค้า กล่องบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับความเสียหายแล้วจะไม่นำมาใช้ใหม่อีก และความสูญเสียที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้ถูกบันทึกอยู่ในบัญชีปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fakoya and Imuezerua (2021) ที่พบว่า ต้นทุนแฝงของค่าใช้จ่ายการผลิต (Overhead Cost) 3.2595 แรนด์แอฟริกาใต้ต่อกิโลลิตรต่อวัน ที่ไม่ได้ถูกนำมาคิดในระบบบัญชีปัจจุบัน ทำให้การตั้งราคาน้ำในปัจจุบัน โครงการขาดทุนอยู่ 2.387 แรนด์แอฟริกาใต้ต่อกิโลลิตร หรือประมาณ 15,259.89 แรนด์แอฟริกาใต้ต่อวัน และงานวิจัยของ Shah et al. (2018) พบว่า หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ ทำให้เข้าใจกระบวนการและการไหลของวัสดุในรูปแบบการเงินอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ฝ่ายบริหารมีบทบาทสำคัญในการนำ หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุไปใช้ในการสร้างมาตรฐาน เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานเพื่อความเข้าใจในหลักการของหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

บริษัท XYZ ควรมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงานของสินค้า Standard เป็นอันดับแรก เนื่องจากสินค้า Standard มีมูลค่าความสูญเสียมากที่สุด โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการจัดเตรียมสินค้า รองลงมาเป็นสินค้า Premium สินค้า Economy และสินค้า Super Premium ตามลำดับ ทั้งนี้ บริษัท XYZ ควรกำหนดมาตรฐานในการทำงานและดัชนีวัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator: KPI) สำหรับมูลค่าความสูญเสีย เสียหายของสินค้า เพื่อให้พนักงานตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความสูญเสียนี้ อย่างไรก็ตาม บริษัท XYZ ควรเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงจากทุก ๆ กระบวนการอย่างละเอียด เพื่อการวิเคราะห์ที่ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลวัสดุที่นำเข้าและออกในแต่ละกระบวนการ ว่ามีการนำเข้าเป็นจำนวนเท่าไรและจำนวนที่ออกจากกระบวนการเป็นเท่าไร จำนวนสินค้าที่เสียหายในแต่ละกระบวนการ จำนวนพนักงานและระยะเวลาในการทำดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละกระบวนการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

แม้ว่าหลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุสำหรับอุตสาหกรรมโลจิสติกส์จะยังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ แต่หากนำไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมโลจิสติกส์ที่มีการเคลื่อนไหวของวัสดุอย่าง

ชัดเจน เช่น การบริหารพื้นที่รถขนส่งสินค้าหรือพื้นที่คลังสินค้า อาจทำให้ทราบถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการและเข้าใจถึงผลกระทบจากการดำเนินการได้อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติรัตน์ มีมาก, ณิชภา ศรีประสาธ, ชมมณี นาสิงขน์, นันทิรา วรกาญจนบุญ, ธันนารี เจนวนิธิ และ กรินา แก้วสุน. (2563). การบริหารต้นทุนโลจิสติกส์. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยี แห่งสุวรรณภูมิ, 6(1): 641-654.
- วิชัย ฉัตรทินวัฒน์ และนริศ เปรมธีรสมบุญ. (ม.ป.ป.). บัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ (Material Flow Cost Accounting: MFCA). ค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2564. จาก [https://www.ftpi.or.th/download/APO-Article/Industry-and-Service-Sector/General% 20 Management/%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A A%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%9 F%E0%B8%B1%E0%B8%87_MFCArevised1.pdf](https://www.ftpi.or.th/download/APO-Article/Industry-and-Service-Sector/General%20Management/%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A A%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%9 F%E0%B8%B1%E0%B8%87_MFCArevised1.pdf).
- สรยุทธชัย ชิวสุทธิศิลป์ และคมศักดิ์ หารไชย. (2557). การประยุกต์ใช้เทคนิคบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ เพื่อลดความสูญเสียในกระบวนการผลิตลำไยอบแห้ง. วารสารวิทยาลัยนครพนม, 4(2): 7-15.
- Dunuwila, P., Rodrigo, V., and Goto, N. (2018). Sustainability of natural rubber processing can be improved: A case study with crepe rubber manufacturing in Sri Lanka. *Resources, Conservation and Recycling* 133: 417-427.
- Fakoya, M. B., and Imuezerua, E. O. (2021). Improving water pricing decisions through material flow cost accounting model: a case study of the Politsi Water Treatment Scheme in South Africa. *Environment, Development and Sustainability: A Multidisciplinary Approach to the Theory and Practice of Sustainable Development*, 23(2): 2243-2260.
- Shah, A. A. and Ravana, S. D. (2014). Evaluating information credibility of digital content using hybrid approach. *International Journal of Information Systems and Engineering*, 2(1): 92-99.
- Taned Mahattanalai. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-2566: ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Construction-Construction-Materials/Construction-Contractors/IO/io-Construction-Contractors-21>.

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์
The Relationship between Knowledge Management
and Innovation Usage of Educational Personnel
of Rajchanakarin School Consortium

นลินรัตน์ เอี่ยมศิริสร

นิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: nalinrat.29.12@gmail.com

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: lapetc@rpu.ac.th

Nalinrat Aiamsasithon

Student, Master of Education in Educational Administration, Rajaprak University

Laddawan Petchroj

Lecturer, Master of Education in Educational Administration, Rajaprak University

รับเข้า: 21 ตุลาคม 2565 แก้ไข: 29 ตุลาคม 2565 ตอรับ: 2 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการความรู้ 2) การใช้นวัตกรรม และ 3) ความสัมพันธ์ของการจัดการความรู้และการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ทั้ง 5 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 214 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือ คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.70 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการความรู้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบ่งชี้ความรู้ รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการแบ่งปันความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ และด้านการจัดเก็บความรู้ 2) การใช้นวัตกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายในการใช้นวัตกรรมชัดเจน และร่วมค้นหาแนวทางการใช้นวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และ

3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ พบว่า โดยภาพรวมการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=.454^{**}$)

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ การใช้นวัตกรรม บุคลากรทางการศึกษา สหวิทยาเขตราชนครินทร์

Abstract

The purposes of this research were to study 1) knowledge management, 2) innovation usage, and 3) the relationship between knowledge management and innovation usage of educational personnel at Rajchanakarin School Consortium. The sample group consisted of 214 administrators and teachers, using a stratified random sampling according to school size. The instrument was a questionnaire with a content validity of 0.67-1.00 and a reliability of 0.70. The data were analyzed to find the mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings were as follows: 1) Overall and individual knowledge management was at a high level. The highest mean was knowledge indication, followed by the order of knowledge sharing, the pursuit of knowledge and knowledge creation of knowledge application, and knowledge storage. 2) The overall use of innovation was at a high level. The item with the highest average was set goals for using innovation clearly and jointly searching for ways to use innovations to develop the organization for efficiency. And 3) The relationship between knowledge management and innovation usage of educational personnel had a moderate relationship ($r=.454^{**}$).

Keywords: knowledge management, innovation usage, educational personnel, Rajchanakarin School Consortium

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคสมัยปัจจุบัน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ที่เกิดความผันผวนอย่างรวดเร็วและรุนแรง โดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวกลาง ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ ยุคการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ตเข้ามาแก้ปัญหาและช่วยอำนวยความสะดวกทาง เศรษฐกิจในทุกภาคส่วน ส่งผลโดยตรงกับวิถีชีวิตกับคนในสังคมยุคสมัยใหม่ที่จำเป็นต้องปรับตัวไป

พร้อมกับเทคโนโลยี โดยมีเทคโนโลยีเป็นฐานความรู้คอยอำนวยความสะดวกและเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต (ยีน ภู่วรรณ, 2562; สุภาณี เสิงศรี, 2561) ปัจจุบันองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ซึ่งนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะในองค์กรด้านการศึกษา คือ กระบวนการสรรหา รวบรวม จัดหมวดหมู่ความรู้ ทั้งจากประสบการณ์ตรงของบุคลากรและจากความรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร (สามารถ อัยกร, 2559)

ระบบการจัดการศึกษาที่ดี ควรส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึงให้สามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดแห่งความเป็นมนุษย์อย่างมีคุณภาพ และไม่มีการลดทอนและจำกัดศักยภาพของมนุษย์ลง (ประเวศ วะสี, 2561) ปัจจุบันเป็นยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษาทำให้การบริหารและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของความรู้และแหล่งความรู้ในสังคมทำให้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตจำเป็นต้องมีทักษะ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และ 3) ทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

แนวคิดในการปรับตัวของสังคมแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เศรษฐกิจความรู้ เทคโนโลยีจะส่งผลให้คนในสังคมต้องปรับตัวเข้าสู่สิ่งแวดล้อม การเติบโตมาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตสะท้อนถึงวิธีการที่ผู้เรียนใช้เรียนในปัจจุบัน จากอิทธิพลของเทคโนโลยีต่อการเรียนการสอนที่สร้างรอยต่อจากห้องเรียนสู่การเรียนรู้ในบริบทจริงผ่านช่องทางสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโลกออนไลน์เป็นตัวผลักดันและสร้างแรงจูงใจที่สำคัญในการเรียนรู้ (ผ่องอำไพ ศรีบรรณสาร และ รุ่งอรุณ รังสียะวงศ์, 2560) ซึ่งในมุมมองภาคการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เช่น พฤติกรรมการเรียนรู้ตามสิ่งที่ตนสนใจ การเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและนำการจัดการความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงปัจจุบันและในอนาคต เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการ รูปแบบในการเรียนการสอนและรวมไปถึงการปรับตัวของครูผู้สอนให้เหมาะสมตามความต้องการและทำความเข้าใจนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ก้าวทันเทคโนโลยี (กรณิศ รัตนมหัทธนะ, 2561) โดยนวัตกรรมประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิธีการนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดการมีภาวะผู้นำ (Innovative approach to leadership) คือ การที่ผู้นำคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิมเพื่อนำไปสู่วิธีการบริหารงานแบบใหม่ และคิดหาวิธีใหม่ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานบนพื้นฐานของการเข้าถึงข้อมูลหรือการคาดการณ์ในเชิงวิสัยทัศน์ วิธีการนวัตกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะนำมาซึ่งการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 2) ผู้นำสำหรับนวัตกรรม (Leadership for innovation) ผู้นำจะต้องเรียนรู้วิธีการสร้างบรรยากาศองค์การเพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถประยุกต์ใช้ความคิดเชิงนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสินค้าและการบริการใหม่ ๆ ผู้นำสำหรับนวัตกรรมเป็นปัจจัย

สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรม (Culture of innovation) ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรมีกระบวนการคิดที่แตกต่างและทำงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ ในการเผชิญสิ่งที่ท้าทาย เช่น การที่ทำงานท่ามกลางทรัพยากรที่ขาดแคลน หรือการทำงานเพื่อความอยู่รอดท่ามกลางการแข่งขันการคิดเชิงนวัตกรรมเป็นทักษะสำคัญของนักพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (Horth and Buchner, 2014) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีโทรคมนาคมมีส่วนผลักดันให้มีการใช้นวัตกรรมการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำคอมพิวเตอร์มีขนาดเล็กลง แต่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดน นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการประยุกต์ใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเรียนรู้ ที่เรียกว่า “Web-based Learning” ทำให้สามารถเรียนรู้ในทุกที่ทุกเวลาสำหรับทุกคน (Anywhere, Any time for Everyone) ถ้าหากผู้เรียนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ การใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบันเป็นไปอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาคอมพิวเตอร์มิใช่เพียงแต่สิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงานเท่านั้น แต่ยังใช้เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องมือสร้างสื่อได้อย่างสวยงามเหมือนจริง และรวดเร็วมากกว่าก่อน (ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2559: 20-23)

โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ มีจำนวน 5 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนนนทรีวิทยา 2) โรงเรียนวัดสุทธิวาราม 3) โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย 4) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการยานนาวาเขต 5) โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยายคม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2564) ได้รวมตัวจัดตั้งขึ้นตามนโยบายการบริหารการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา โดยการรวมโรงเรียนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันเป็นกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์มีกระบวนการบริหารและการจัดการองค์ความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีวิธีการนำการจัดการความรู้ไปประยุกต์ใช้และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ และใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างนวัตกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่ในกระบวนการจัดการนั้นยังมีจุดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา จึงมีความจำเป็นที่บุคลากรทางการศึกษาต้องพัฒนาในเรื่องการจัดการความรู้และการใช้นวัตกรรม เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่การใช้นวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดอยู่ในมาตรฐานงานประกันคุณภาพ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการใช้นวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะอยู่ในระดับดีเยี่ยมแต่เทคโนโลยีทาง

การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ซึ่งรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้และการใช้นวัตกรรมของสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอตามสถานการณ์ในปัจจุบัน (งานประกันคุณภาพการศึกษา, 2564)

จากแนวคิดและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ เพื่อจะช่วยให้องค์กรมีเป้าหมายและทิศทางในการบริหารงานในการพัฒนาองค์กรได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

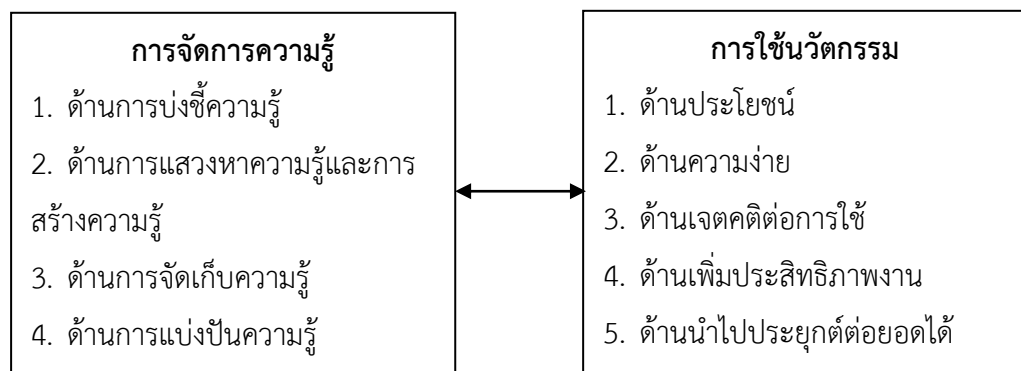
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์
2. เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์

สมมติฐานการวิจัย

การจัดการความรู้มีความสัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 478 คน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนนนทรีวิทยา จำนวน 166 คน 2) โรงเรียนวัดสุทธิวาราม จำนวน 139 คน 3) โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย จำนวน 89 คน 4) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการยานนาเวศ จำนวน 66 คน 5) โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมน จำนวน 18 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 214 คน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนนนทรีวิทยา จำนวน 74 คน 2) โรงเรียนวัดสุทธิวาราม จำนวน 62 คน 3) โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย จำนวน 40 คน 4) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการยานนาเวศ จำนวน 30 คน 5) โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมน จำนวน 8 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2562) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีรายละเอียด ดังนี้

แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากกรอบแนวคิดและตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม ลักษณะโครงสร้างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตัวเลือกกำหนดให้จำนวน 5 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert ซึ่งแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert ซึ่งแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์

2. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณา แก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00.

2.2 การหาความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยง 0.71

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage)

2. การจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) การอธิบายค่าความสัมพันธ์ ซึ่งคำนวณได้จากค่าสัมพันธ์แบบต่าง ๆ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ดังนี้

ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.60 - .79	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันสูง
.40 - .59	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
.20 - .39	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันต่ำ
ต่ำกว่า .20	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์กันต่ำ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าของการจัดการความรู้ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์

ข้อที่	การจัดการความรู้	$\bar{x}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านการบ่งชี้ความรู้	4.18	0.21	มาก	1
2	ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้	4.11	0.27	มาก	4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าของการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ (ต่อ)

ข้อที่	การจัดการความรู้	$\bar{x}$	SD	แปลค่า	อันดับ
3	ด้านการจัดเก็บความรู้	4.08	0.26	มาก	5
4	ด้านการแบ่งปันความรู้	4.14	0.26	มาก	2
5	ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้	4.11	0.26	มาก	3
ภาพรวม		4.12	0.16	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.12$, $SD=0.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการแบ่งปันความรู้ในระดับมาก ($\bar{x}=4.18$, $SD=0.21$) รองลงมา คือ ด้านการแบ่งปันความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ และด้านการจัดเก็บความรู้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าของการจัดการความรู้ด้านใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์

ข้อที่	การใช้นวัตกรรม	$\bar{x}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านประโยชน์	4.07	0.41	มาก	2
2	ด้านความง่าย	4.04	0.46	มาก	4
3	ด้านเจตคติต่อการใช้	4.36	0.47	มาก	1
4	ด้านเพิ่มประสิทธิภาพงาน	3.92	0.47	มาก	5
5	ด้านนำไปประยุกต์ต่อยอดได้	4.07	0.41	มาก	2
ภาพรวม		4.09	0.21	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า พบว่า การใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.09$, $SD=0.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเจตคติต่อการใช้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.36$, $SD=0.47$) รองลงมาคือด้านประโยชน์ ด้านนำไปประยุกต์ต่อยอดได้ ด้านความง่าย ด้านเพิ่มประสิทธิภาพงาน

ตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์การจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรม ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์

ด้านจัดการความรู้ \ ด้านการใช้นวัตกรรม		ด้าน ประโยชน์	ด้าน ความง่าย	ด้านเจตคติ ต่อการใช้	ด้านเพิ่ม ประสิทธิภาพ งาน	ด้านนำไป ประยุกต์ ต่อยอดได้	ภาพรวมการ ใช้นวัตกรรม
ด้านการบ่งชี้ ความรู้	Pearson	.184 **	.170 *	-.006	.198 **	.014	.235 **
	Correlation						
	Sig. (2-tailed)	.007	.013	.925	.004	.839	.001
ด้านการแสวงหา ความรู้และการ สร้างความรู้	Pearson	.198 **	.243 **	.073	.072	.088	.281 **
	Correlation						
	Sig. (2-tailed)	.004	.000	.287	.292	.197	.000
ด้านการจัดเก็บ ความรู้	Pearson	.096	.144 *	.254 **	-.032	.089	.234 **
	Correlation						
	Sig. (2-tailed)	.162	.036	.000	.643	.192	.001
ด้านการแบ่งปัน ความรู้	Pearson	.233 **	.184 **	.135 *	.181 **	.044	.328 **
	Correlation						
	Sig. (2-tailed)	.001	.007	.049	.008	.522	.000
ด้านการ ประยุกต์ใช้ ความรู้	Pearson	.136 *	.280 **	.278 **	.077	.100	.369 **
	Correlation						
	Sig. (2-tailed)	.048	.000	.000	.260	.146	.000
ภาพรวมการ จัดการความรู้	Pearson	.262 **	.320 **	.238 **	.148 *	.108	.454 **
	Correlation						
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.031	.114	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์การจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรม ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ พบว่าโดยความสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.454$) โดยความสัมพันธ์ของการจัดการความรู้ในภาพรวมกับรายด้านของการใช้นวัตกรรมอยู่ในระดับต่ำทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความสัมพันธ์กับด้านความง่าย รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ ด้านเจตคติต่อการใช้ และด้านเพิ่มประสิทธิภาพงาน ส่วนด้านนำไปประยุกต์ต่อยอดได้ ไม่มีความสัมพันธ์กัน และเมื่อพิจารณาด้านการใช้นวัตกรรมในภาพรวมกับรายด้านของการจัดการความรู้พบว่า มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง 2 ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือกับการประยุกต์ใช้ความรู้ รองลงมาด้านการแบ่งปันความรู้ นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยคือด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ และด้านการจัดเก็บความรู้

อภิปรายผล

1. การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการประชุมร่วมกันของโรงเรียนในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ก่อนดำเนินงานในแต่ละปีโดยผู้อำนวยการเขตมอบนโยบายให้ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดการประชุมและให้ครูร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ของโรงเรียนของตนจึงทำให้การมีส่วนร่วมกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา แซ่อิง (2562) ที่พบว่าการจัดการความรู้กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยพบว่า 1) การจัดการความรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การมีส่วนร่วมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับรองลงมา คือ ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นยุคที่ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทางผ่านทางเว็บไซต์ สื่อออนไลน์ สารสนเทศและแอปพลิเคชัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา โคตะวงศ์ และ นิมิตร มั่งมีทรัพย์ (2562) ที่พบว่า 1) การจัดการความรู้ในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การเข้าถึงความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้และการจัดความรู้ให้เป็นระบบ 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลด้านดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการแนะแนว ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 3) อิทธิพลของการเรียนรู้การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้การประมวลและกลั่นกรองความรู้การบ่งชี้ความรู้ และการเข้าถึงความรู้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. การใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรายด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านเพิ่มประสิทธิภาพงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในทุกหมวดสาระทำ

ให้การเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้นและสามารถสืบค้นจากแหล่งหลาย ๆ แหล่งได้อย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงทั่วโลก รองลงมา คือ ด้านการแบ่งปันความความง่าย ด้านประโยชน์ ด้านเจตคติต่อการ ใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ที่พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลสมรรถนะนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลสมรรถนะนวัตกรรม ของนักเรียนมัศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความตรงเชิงโครงสร้าง องค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวกและมีค่าอยู่ระหว่าง 0.74–1.00 และมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ โดยสมรรถนะนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก และ 17 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การมุ่งอนาคต ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ 1.1) ความคิด เชิงอนาคต และ 1.2) การแสวงหาโอกาสใหม่ 2) เครือข่ายทางสังคม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 2.1) ทักษะความร่วมมือ 2.2) ทักษะการสร้างเครือข่าย และ 2.3) ทักษะการสื่อสาร 3) ความคิด สร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ 3.1) ทักษะสร้างสรรค์ และ 3.2) ทักษะทางปัญญา 4) การบริหารโครงการ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ 4.1) ทักษะการบริหารกระบวนการ และ 4.2) ทักษะการบริหารทั่วไป 5) ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ย่อย คือ 5.1) ความรู้ด้านเนื้อหา 5.2) ทักษะการปฏิบัติ และ 5.3) ทักษะทางเทคนิค และ 6) บุคลิกภาพ ส่วนบุคคล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ 6.1) ความยืดหยุ่น 6.2) แรงจูงใจและการมีส่วนร่วม 6.3) การมุ่งความสำเร็จ 6.4) การเห็นคุณค่าในตนเอง และ 6.5) การบริหารจัดการตนเอง

3. ค่าความสัมพันธ์การจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมตามความคิดเห็นของบุคลากรทาง การศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตราชชนรินทร์ พบว่า ความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะโรงเรียนมีการจัดการความรู้ได้อย่างดีอยู่แล้ว มีความง่ายต่อการนำมาประยุกต์ใช้ แต่ขาด การจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบ ประกอบกับมีความยุ่งยากต้องใช้ผู้รู้เรื่องการจัดทำระบบ สารสนเทศเป็นอย่างดี ประกอบกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงเป็น เรื่องใหม่สำหรับครูที่มีอายุและประสบการณ์ที่ใช้วัตกรรมการแตกต่างกัน ครูรุ่นใหม่จะมีการปรับตัวได้ ดีกว่า ถึงแม้โรงเรียนจะมีการจัดการความรู้ต่าง ๆ ไว้จำนวนมากแล้ว แต่ความนิยมที่จะใช้วัตกรรมการ จากการจัดการความรู้ยังมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ กฤติกา พูลสุวรรณ (2559) ที่ศึกษาว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ภาพรวมการบริหารวิชาการกับการจัดการความรู้ ด้าน การจัดเก็บองค์ความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลางและมีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ($r=0.53$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการบริหารงานวิชาการก็จะเกี่ยวข้องกับการใช้วัตกรรมการและ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Plessis (2007) ที่ศึกษาบทบาทของการจัดการความรู้ในนวัตกรรมพบว่า ความคิดริเริ่ม/คุณค่าในการใช้วัตกรรมการเป็นสิ่งสำคัญและขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ใช้ ความรู้ ความสามารถของผู้ใช้อย่างมาก ซึ่งความซับซ้อนการจัดการความรู้ที่เกิดจากการบริหารจัดการที่มี

ระบบจะมีประสิทธิภาพ และการเข้าถึงสารสนเทศของความรู้ได้อย่างง่าย จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ใช้ต้องมีทักษะ ต้องยอมรับที่จะใช้ และมีการจัดการเพื่อให้อย่างมั่นใจว่าจะสามารถดำเนินการใช้ได้จนประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์นี้คือการจัดการความรู้ของครูของโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ จัดทำได้ดีมีค่าเฉลี่ยมากอยู่แล้วคือมีการแบ่งปันความรู้ การแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการจัดเก็บความรู้ แต่การใช้นวัตกรรมที่นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ยังทำได้ไม่มากพอ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องกระตุ้นให้ครูได้นำมาใช้ให้มากขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีในปัจจุบันมีอยู่มากมายหลายชนิด ง่ายต่อการนำมาดำเนินการ และควรมีการพัฒนาส่งเสริมให้เห็นความจำเป็นต่อการปรับเปลี่ยนความคิด (Mind Set) แบบ Agile และ Digital Mindset คือ การปรับกรอบความคิดของการบริหารจัดการ ให้เกิดความทันสมัยและสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่กำลังดำเนินไปได้เป็นอย่างดี ไม่ยึดติดกับสิ่งเก่า ๆ ที่ล้าสมัย แต่เป็นการเปิดใจยอมรับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาแทนการเรียนการสอนแบบเดิม และใช้ทักษะของการทำงานเป็นทีมเข้ามาร่วมด้วยเพื่อให้การทำงานนั้นเป็นไปด้วยความราบรื่น รวมถึงการระดมความคิดในการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะการพัฒนาวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์
2. ควรเปรียบเทียบการจัดการความรู้กับการใช้นวัตกรรมของบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสิทธิภาพการสอนด้านไอซีที

เอกสารอ้างอิง

- กรณิศ รัตนมหัทธนะ. (2561). เทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคสมัยปัจจุบันและในอนาคต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กฤติกา พูลสุวรรณ. (2559). การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- งานประกันคุณภาพการศึกษา. (2564). **งานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน**. กรุงเทพฯ: โรงเรียนวัดสุทธิวราราม.
- จริยา แซ่อึ้ง. (2562). **การจัดการความรู้กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยพล ทรงสุนทรวงศ์. (2559). **กลยุทธ์การจัดการความรู้ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเวศ วะสี. (2561). **การเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ไปให้พ้นวิกฤติ**. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- ผ่องอำไพ ศรีบรรณสาร และ รุ่งอรุณ รังสียะวงศ์. (2560). **อิทธิพลของนวัตกรรมดิจิทัลต่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยีน ญูวรรณ. (2562). **เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล**. 24 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้สัมภาษณ์: ธนินท์ อินทวิเศษ. โครงการสัมมนาภายใต้หัวข้อ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการจัดการการสอนในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษาและเสริมสร้างอาชีพ ห้องสัมมนาที่ 2 มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลัดดาวลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2562). **ระเบียบวิธีการวิจัย ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2**. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ลัดดาวลย์ เพชรโรจน์ สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2562). **สถิติสำหรับการวิจัย และเทคนิคการใช้ SPSS**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สามารถ อัยกร. (2559). **การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 **งานข้อมูลสารสนเทศกลุ่มนโยบายและแผน**. (2564). **สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **รหัสครูศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิต การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา โคตะวงศ์ และ นิมิตร มั่งมีทรัพย์. (2562). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- สุภาณี เส็งศรี. (2561). **วิธีการสอนคอมพิวเตอร์: เนื้อหาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร**. ฉบับปรับปรุง 2017. พิษณุโลก: นวมิตรพิมพ์.
- Horth, D. & Buchner, D. (2014). **Innovative Leadership: How to Use Innovation to Lead Effectively, Work Collaboratively, and Drive Results**.
- Plessis, M. Du. (2007). *The role of knowledge management in innovation*. **Journal of Knowledge Management**, 11(4): 20-29, Retrieved on October, 28th, 2022, from <https://doi.org/10.1108/13673270710762684>

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
The Relationship between Corporate Governance and Profitability of
Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand: AGRO & Food
Industry

ไพสรณ์ สูงสมบัติ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: pasoon@rpu.ac.th

Paisorn Soongsombat

Lecturer, Accounting Department, Accounting Faculty, Rajapruk University

รับเข้า: 5 มกราคม 2566 แก้ไข: 17 มกราคม 2566 ตอรับ: 28 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2564 จำนวน 49 บริษัท วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สหสัมพันธ์ และการถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า การกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ด้านขนาดของธุรกิจ จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด การควบอำนาจของประธานกรรมการ จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรขั้นต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการ ความสามารถในการทำกำไร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between corporate governance and profitability of 49 agricultural and food companies listed on the Stock Exchange of Thailand from 2017-2021. Data were analyzed by descriptive statistics, correlation and Multiple Regression.

The results showed that corporate governance of agricultural and food companies listed on the Stock Exchange of Thailand, on business size, the total number of directors in the company, proportion of the number of independent directors to the total number of directors, the control of the chairman's power, number of board meetings per year, correlated with profitability including return on total assets, return on equity, and gross profit margin. There was a statistically significant difference at the .05.

Keywords: corporate governance, profitability, Stock Exchange of Thailand

บทนำ

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) เป็นเรื่องสำคัญที่บริษัททั่วโลกส่วนใหญ่ให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่หลายบริษัทใหญ่ ๆ จากหลายประเทศประสบปัญหาจากการบริหารงานที่ขาดการควบคุมภายในที่ดี ขาดความน่าเชื่อถือ ไม่มีความโปร่งใส และการเปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้บริหารและผู้ถือหุ้นของกิจการไม่สามารถที่จะประเมินความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง ดังเช่น บริษัทที่มีชื่อเสียงในสหรัฐอเมริกา “Enron” ประกอบธุรกิจหลักด้านการค้าพลังงานไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ มีการตกแต่งบัญชีเพื่อแสดงสถานะข้อมูลทางการเงินของบริษัทที่ไม่เป็นจริง เมื่อการทุจริตถูกเปิดเผยทำให้ราคาหุ้นลดต่ำลงจนแทบไม่มีราคาและถูกประกาศล้มละลายในปี ค.ศ.2001 คล้ายกันกับ “WorldCom” บริษัทโทรคมนาคมอันดับ 2 ของสหรัฐอเมริกาที่ตกแต่งตัวเลขทางบัญชีเช่นกัน ส่งผลกระทบต่อการลงทุนจนบริษัทถูกลดอันดับความน่าเชื่อถือและต้องยื่นขอล้มละลายในปี ค.ศ. 2002 และอีกหลายบริษัททั่วโลก (จิตอุษา ชันทอง และ กัลยศักดิ์ กิริตอังกูร, 2560) ทั้งนี้การได้นำแนวคิดการกำกับดูแลกิจการ มาควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของบริษัทเพื่อให้คณะกรรมการบริษัทปฏิบัติตามนโยบายอย่างถูกต้องและระมัดระวัง อีกทั้งยังมีรูปแบบการบริหารธุรกิจเป็นที่ยอมรับและมีมาตรฐานเป็นสากล สร้างน่าเชื่อถือสำหรับผู้ถือหุ้นและผู้คนรอบข้างเพื่อประโยชน์ในการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน ตรงตามความมุ่งหวังของทั้งภาคธุรกิจ ผู้ลงทุน ตลอดจนตลาดทุนและสังคมโดยรวม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560) การกำกับดูแลกิจการ

(Corporate Governance) ที่มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีจริยธรรม ตรวจสอบได้ และมุ่งเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว จะนำมาซึ่งผลการดำเนินงานหรือแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่มีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน (ปาไลดา จันแดง, 2562)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนหนึ่งในปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือความรับผิดชอบต่อสังคมและได้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินธุรกิจที่ต้องพึ่งเงินลงทุนจากกลุ่มของผู้ถือหุ้นเป็นหลัก จึงต้องมีการพัฒนาตนเองและปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจและการนำเสนอรายงานต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ลงทุน ในทางตรงข้ามด้านผู้ถือหุ้นจะไม่ได้เลือกลงทุนเฉพาะบริษัทที่มุ่งเน้นแต่การแสวงหากำไรสูงสุดแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณาลงทุนกับบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจะต้องดำเนินธุรกิจที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเปิดเผยข้อมูลไว้ในรายงานประจำปี เพื่อให้บริษัทต่าง ๆ แสดงถึงปัจจัยที่มีผลกระทบกับการดำเนินงานและสถานะทางการเงินของบริษัทที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหรือได้เกิดขึ้นแล้ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถประเมินนโยบายในการดำเนินงานและกำหนดทิศทางในอนาคตของบริษัทได้ เช่น รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม รายงานการกำกับดูแลกิจการที่ดี และรายงานประเด็นข้อเรียกร้องของกลุ่มพนักงานหรือลูกค้า เป็นต้น ข้อมูลในส่วนนี้จะมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนของผู้มีความสนใจในบริษัทต่าง ๆ อีกด้านหนึ่ง (ศิริพร มาลัยเปีย และ ดารารัตน์ โพธิ์ประจักษ์, 2561)

ประเทศไทยจัดเป็นผู้นำและผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการแปรรูปอาหารส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบในประเทศที่มีราคาถูกและมีผลผลิตปริมาณมาก นอกจากนี้ยังมีรายงานจากสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงบรัสเซลส์ (2557) ที่สรุปว่ากลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยเป็นหนึ่งในสินค้าหลักที่ทำรายได้ให้กับประเทศ อีกทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงในระดับโลกว่ามีรสชาติดีและมีคุณภาพสูง ทำให้กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยได้รับความนิยมในตลาดโลก

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กอปรกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจที่เพิ่มขึ้นทุกปี ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้ผู้ประกอบการรายใหม่ เข้าสู่ตลาดธุรกิจร้านอาหารอย่างต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยที่การกำกับดูแลกิจการเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไร ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้ข้อมูลของธุรกิจดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจลงทุนในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารต่อไป

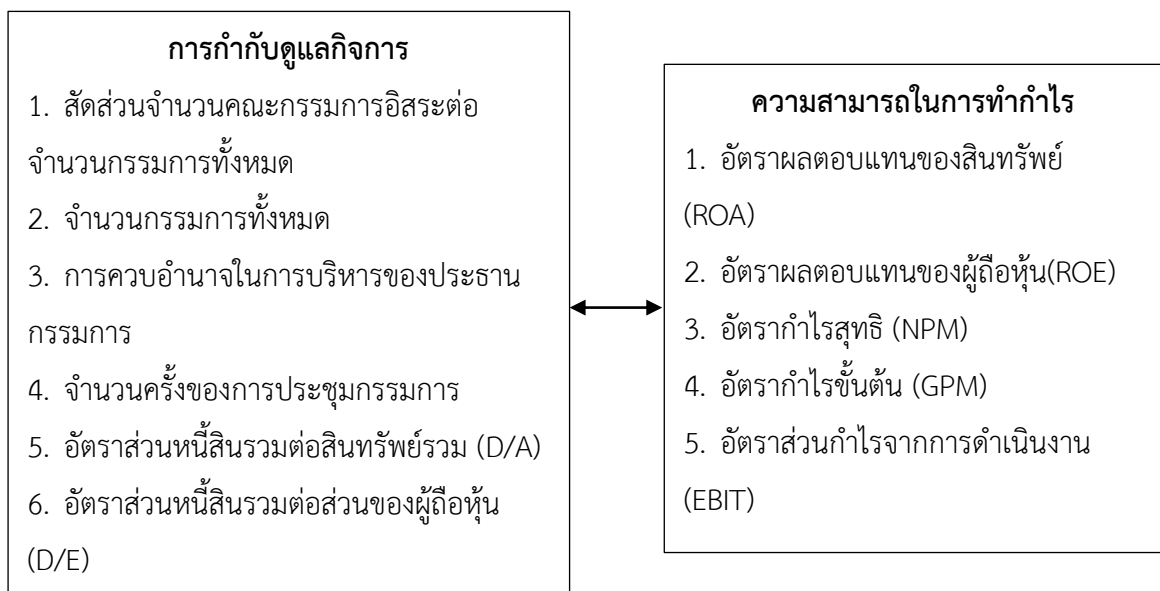
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

สมมติฐานการวิจัย

การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารในทิศทางเดียวกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงินของบริษัท ซึ่งเป็นข้อมูลในปี พ.ศ. 2560-2564 ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2565-มีนาคม 2565 ทั้งหมดจำนวน 56 บริษัท มีบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน จำนวน 7 บริษัท เหลือ 49 บริษัท รวมกลุ่มตัวอย่างเป็น 245 กลุ่มข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตีพิมพ์บทความ วารสารวิชาชีพ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงินของบริษัทซึ่งเป็นข้อมูลในปี พ.ศ. 2560-2564 ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มกราคม 2565-มีนาคม 2565 โดยบันทึกข้อมูลดังกล่าวในโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ สถิติพรรณนาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากกลุ่มประชากร แล้วนำผลการทดสอบที่ได้อ้างอิงไปยังกลุ่มประชากร เพื่อทดสอบว่าข้อมูลที่รวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องหรือขัดแย้งกับสมมติฐานทางสถิติที่ตั้งหรือไม่ โดยงานวิจัยใช้การวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามว่าเป็นไปในทิศทางใดและมีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด รวมทั้งดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวด้วย

2.2 การทดสอบอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไร พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยแบบพหุ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัว

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการกำกับดูแลกิจการ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

ตารางที่ 1 ข้อมูลการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

การกำกับดูแลกิจการ	กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	Min	Max	Mean	SD
จำนวนคณะกรรมการ	อาหารและเครื่องดื่ม	7.00	21.00	10.95	2.67
ทั้งหมดในบริษัท (คน)	ธุรกิจการเกษตร	7.00	15.00	9.70	1.89
	ภาพรวม	7.00	21.00	10.67	2.57

ตารางที่ 1 ข้อมูลการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (ต่อ)

การกำกับดูแลกิจการ	กลุ่มเกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	Min	Max	Mean	SD
สัดส่วนกรรมการอิสระ (%)	อาหารและเครื่องดื่ม	25.00	60.00	40.18	7.84
	ธุรกิจการเกษตร	30.00	63.64	38.89	8.53
	ภาพรวม	25.00	63.64	39.90	8.00
จำนวนครั้งของการ ประชุมคณะกรรมการ บริษัทต่อปี (ครั้ง)	อาหารและเครื่องดื่ม	4.00	17.00	6.82	2.52
	ธุรกิจการเกษตร	2.00	22.00	7.14	3.68
	ภาพรวม	2.00	22.00	6.89	2.81
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อ สินทรัพย์รวม (เท่า)	อาหารและเครื่องดื่ม	0.07	0.81	0.41	0.20
	ธุรกิจการเกษตร	0.00	1.00	0.33	0.24
	ภาพรวม	0.00	1.00	0.39	0.21
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อ ส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	อาหารและเครื่องดื่ม	0.07	4.35	0.94	0.83
	ธุรกิจการเกษตร	0.00	5.27	0.76	0.97
	ภาพรวม	0.00	5.27	0.90	0.87

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลการกำกับดูแลกิจการ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารภาพรวม พบว่า จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารภาพรวมเฉลี่ยจำนวน 10.67 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.57 คน โดยกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.95 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.67 คน และกลุ่มธุรกิจการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.70 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.89 คน

สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารภาพรวมเฉลี่ย 39.90% ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.00% โดยกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.18% ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.84% และกลุ่มธุรกิจการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.89% ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.53%

จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการของบริษัทต่อปี (NBM) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารภาพรวมเฉลี่ย 6.89 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.81 ครั้ง โดยกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.82 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.52 ครั้ง และกลุ่มธุรกิจการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.14 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.68 ครั้ง

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารภาพรวมเฉลี่ย 0.39 เท่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21 เท่า โดยกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 เท่า

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20 เท่า และกลุ่มธุรกิจการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.33 เท่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.24 เท่า

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารภาพรวมเฉลี่ย 0.90 เท่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 เท่า โดยกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.94 เท่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 เท่า และกลุ่มธุรกิจการเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.76 เท่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 เท่า

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุระหว่างการกำกับดูแลกิจการต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	P-Value	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
(Constant)	-1.658	3.897			-0.425	0.671		
Bsize	0.214	0.178	0.068		1.201	0.231	0.837	1.195
PID	0.146	0.058	0.141		2.522	0.012*	0.845	1.183
DualCEO	-0.235	0.980	-0.013		-0.240	0.811	0.938	1.066
NBM	0.023	0.152	0.008		0.149	0.881	0.947	1.056
D/A	11.730	5.218	0.299		2.248	0.025*	0.150	6.645
D/E	-7.089	1.300	-0.721		-5.454	0.000**	0.152	6.572
R = 0.470	R ² = 0.221	S.E. = 7.327						
F = 13.873	df = 6,293	P _(ANOVA) = 0.000** Durbin-Watson = 0.971						

a. Dependent Variable: อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) การกำกับดูแลกิจการต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) พบว่าสมการถดถอยที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($P_{(ANOVA)} = 0.000 < .01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $r = 0.470$ และค่า $r^2 = 0.214$ หมายความว่า สมการถดถอยสามารถอธิบายอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ได้ 22.1% ถือว่าอยู่ในระดับต่ำโดยตัวแปรที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($P < .01$) สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($P < .05$) และสมการถดถอยไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า VIF ไม่เกิน 10 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์

การถดถอย (β) พบว่า สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) มีค่าเป็นบวกหมายความว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) คือถ้าตัวแปรใดมีค่าเพิ่มมากขึ้น จะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) เพิ่มขึ้น และถ้าตัวแปรใดมีค่าลดลง จะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ลดลงเช่นกันส่วนตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) เป็นลบ หมายความว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) หรือถ้าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) เพิ่มขึ้นจะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ลดลง และถ้าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ลดลงจะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุระหว่างการกำกับดูแลกิจการต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P- Value	CollinearityStatistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	-17.123	11.177		-1.532	0.127		
Bsize	0.484	0.512	0.049	0.946	0.345	0.837	1.195
PID	0.398	0.167	0.124	2.391	0.017*	0.845	1.183
DualCEO	-0.056	2.811	0.000	-0.020	0.984	0.938	1.066
NBM	-1.334	0.437	-0.149	-3.053	0.002**	0.947	1.056
D/A	115.220	14.966	0.945	7.699	0.000**	0.150	6.645
D/E	-38.047	3.728	-1.246	-10.205	0.000**	0.152	6.572
R = 0.579 R ² = 0.336 S.E. = 21.014							
F = 24.686 df = 6,293 P _(ANOVA) = 0.000** Durbin-Watson = 1.454							

a. Dependent Variable: อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการต่ออัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) พบว่า สมการถดถอยที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.01 ($P_{(ANOVA)} = 0.000 < .01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $r = 0.579$ และค่า $r^2 = 0.336$ หมายความว่า สมการถดถอยสามารถอธิบายอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ได้ 33.6% ถือว่าอยู่ในระดับปานกลางโดยตัวแปรที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อ

ปี (NBM) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($P < .01$) สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($P < .05$) และสมการถดถอยไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า VIF ไม่เกิน 10 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) พบว่า สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) มีค่าเป็นบวก หมายความว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) คือ ถ้าตัวแปรใดมีค่าเพิ่มมากขึ้น จะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เพิ่มขึ้น และถ้าตัวแปรใดมีค่าลดลง จะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ลดลงเช่นกัน ส่วนตัวแปรจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี (NBM) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) เป็นลบ หมายความว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) หรือตัวแปรใดเพิ่มขึ้นจะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ลดลง และถ้าตัวแปรใดมีค่าลดลงจะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุระหว่างการกำกับดูแลกิจการต่ออัตรากำไรสุทธิ (NPM)

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-Value	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	-75.985	133.815		-0.568	0.571		
Bsize	-2.211	6.125	-0.023	-0.361	0.718	0.837	1.195
PID	0.931	1.993	0.030	0.467	0.641	0.845	1.183
DualCEO	-9.581	33.653	-0.017	-0.285	0.776	0.938	1.066
NBM	1.115	5.231	0.013	0.213	0.831	0.947	1.056
D/A	291.628	179.183	0.244	1.628	0.105	0.150	6.645
D/E	-61.367	44.635	-0.205	-1.375	0.170	0.152	6.572
R = 0.099 $R^2 = 0.010$ S.E. = 251.586							
F = 0.482 df = 6,293 $P_{(ANOVA)} = 0.822$ Durbin-Watson = 1.815							

a. Dependent Variable: อัตราส่วนผลตอบแทนต่ออัตรากำไรสุทธิ (NPM)

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการต่ออัตรากำไรสุทธิ (NPM) พบว่าสมการถดถอยที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P_{(ANOVA)} = 0.822 > .05$) หมายความว่า ตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการได้แก่จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) การควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ

บริษัทต่อปี (NBM) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิ (NPM)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุระหว่างการกำกับดูแลกิจการต่ออัตรากำไรขั้นต้น (GPM)

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	P-Value	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
(Constant)	1.236	8.648			0.143	0.886		
Bsize	0.706	0.396	0.106		1.783	0.076	0.837	1.195
PID	0.571	0.129	0.262		4.430	0.000**	0.845	1.183
DualCEO	-0.512	2.175	-0.013		-0.236	0.814	0.938	1.066
NBM	-0.238	0.338	-0.039		-0.704	0.482	0.947	1.056
D/A	-22.448	11.580	-0.272		-1.939	0.054	0.150	6.645
D/E	0.741	2.885	0.036		0.257	0.797	0.152	6.572
R = 0.362 $R^2 = 0.131$ S.E. = 16.259								
F = 7.388 df = 6,293 $P_{(ANOVA)} = 0.000^{**}$ Durbin-Watson = 0.466								

a. Dependent Variable: อัตราส่วนผลตอบแทนต่ออัตรากำไรขั้นต้น (GPM)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการต่ออัตรากำไรขั้นต้น (GPM) พบว่า สมการถดถอยที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($P_{(ANOVA)} = 0.000 < .01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $r = 0.362$ และค่า $r^2 = 0.131$ หมายความว่าสมการถดถอยสามารถอธิบายอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ได้ 13.1% ถือว่าอยู่ในระดับต่ำโดยตัวแปรที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($P < .01$) และสมการถดถอยไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า VIF ไม่เกิน 10 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) พบว่าสัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีค่าเป็นบวกหมายความว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) คือถ้าสัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีค่าเพิ่มมากขึ้น จะทำให้อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) เพิ่มขึ้น และถ้าสัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีค่าลดลง จะทำให้อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ลดลงเช่นกัน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ถดถอยพหุระหว่างการกำกับดูแลกิจการต่ออัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT)

Model Profitability	Unstandardized		Standardized		t	P- Value	CollinearityStatistics	
	Coefficients		Coefficients				Tolerance	VIF
	B	Std.Error	Beta					
(Constant)	-144.320	206.783			-0.698	0.486		
Bsize	-4.154	9.465	-0.028		-0.439	0.661	0.837	1.195
PID	2.382	3.080	0.049		0.773	0.440	0.845	1.183
DualCEO	-13.778	52.003	-0.016		-0.265	0.791	0.938	1.066
NBM	1.843	8.084	0.014		0.228	0.820	0.947	1.056
D/A	442.421	276.889	0.239		1.598	0.111	0.150	6.645
D/E	-91.681	68.974	-0.198		-1.329	0.185	0.152	6.572
R = 0.103	R2 = 0.011	S.E. = 388.774						
F = 0.524	df = 6,293	P(ANOVA) = 0.9 Durbin-Watson = 1.552						

a. Dependent Variable: อัตราส่วนผลตอบแทนต่ออัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT)

จากตารางที่ 6 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการต่ออัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT) พบว่าสมการถดถอยที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P_{(ANOVA)} = 0.79 > .05$) หมายความว่า ตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการได้แก่จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) การควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี (NBM) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT)

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการ ด้านขนาดของธุรกิจ (SC) จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด (PID) การควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี (NBM) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ นิติยา ทัดเทียม และ พิมพิศา พรหมมา (2563) พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงาน

ในขณะที่ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระและประเภทของผู้สอบบัญชี ล้วนไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งพบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการ ด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ปาลิตา จันแดง (2562) พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยผู้บริหาร การควบอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ และสัดส่วนในการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และผลการดำเนินงาน คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการ จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด (PID) และการควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับ ณธกร ภัฏธนพงษ์ (2559) ศึกษาปัจจัยการกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริหารของบริษัท มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และด้านอัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ การถือครองหุ้นของกรรมการที่มาจากฝ่ายบริหาร เปรียบเสมือนตัวแทนผู้ถือหุ้น ถ้าได้ถือครองหุ้นเพิ่มขึ้น จะทำให้กรรมการที่มาจากผู้บริหาร มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของบริษัทเพิ่มขึ้น และมีผลให้เกิดแรงจูงใจในการจัดทำรายงานที่มีคุณภาพ และบริหารงานให้บริษัทมีผลประกอบการที่ดีขึ้น และพบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี (NBM) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับปาลิตา จันแดง (2562) พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยผู้บริหาร การควบอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ และสัดส่วนในการเข้า

ประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และผลการดำเนินงาน คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด (PID) การควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี (NBM) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตรากำไรสุทธิ (NPM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการ กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) การควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) และจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี (NBM) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ นภาพร จักรวาลกุล (2559) พบว่าสัดส่วนในการเข้าประชุมของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน กล่าวคือในการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัท เพื่อจะได้มารับรู้ผลการดำเนินงานของบริษัท และได้มีโอกาสเสนอข้อคิดเห็น ซึ่งมีผลต่อการจัดทำรายงานทางการเงิน ส่งผลต่อการเงินที่แสดงออกมาได้ เป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี และพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านสัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด (PID) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ ปาลิดา จันแดง (2562) พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยผู้บริหาร การควบอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ และสัดส่วนในการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และผลการดำเนินงาน คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการ กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านขนาดของธุรกิจ (SC) จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา ทัดเทียม และ พิมพิศา พรหมมา (2563) พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงาน ในขณะที่ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระและประเภทของผู้สอบบัญชีล้วนไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนตัดสินใจสำหรับการลงทุน และพบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่มีการกำกับดูแลกิจการด้านการควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการทำกำไร ด้านอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับปาลิดา จันแดง (2562) พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยผู้บริหาร การควบอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ และสัดส่วนในการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และผลการดำเนินงาน คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี (อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีค่าเป็นบวก หมายความว่า ความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตรากำไรขั้นต้น (GPM) คือ ถ้าสัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีค่าเพิ่มมากขึ้น จะทำให้อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) เพิ่มขึ้น และถ้าสัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) มีค่าลดลง จะทำให้อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ลดลงเช่นกัน ตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในบริษัท (BSIZE) สัดส่วนกรรมการอิสระ (PID) การควบอำนาจของประธานกรรมการ (DualCEO) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทต่อปี (NBM) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการทดสอบตัวแปรอิสระโดยการเพิ่มตัวแปรด้านการกำกับดูแลกิจการอื่น เช่น สัดส่วนจำนวนผู้ถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรก สัดส่วนการถือหุ้นแบบสถาบัน สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว เป็นต้น และตัวแปรอัตราส่วนทางการเงินอื่น เช่น อัตราผลตอบแทนต่อเงินทุนรวม ผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ เป็นต้น ส่วนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างควรทดสอบเฉพาะกลุ่มในอุตสาหกรรมอื่นเพิ่มเติม และควรมีการเปรียบเทียบช่วงเวลาสำหรับ 3 ปี หรือ 5 ปี เพื่อให้เห็นแนวโน้มของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของแต่ละปัจจัย

เอกสารอ้างอิง

- จิตอุษา ชันทอง และ กัลยิตต์ กิริตอังกูร. (2560). การกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ, 8(2): 42-50.
- ณธกร กัญนราพงษ์. (2559). ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน: กรณีศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 5(1): 34-42.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560. ค้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2562, จาก https://www.sec.or.th/TH/Documents/CompanyHandbooksandGuidelines/CGcode2560_th.pdf

- นภาพร จักรวาลกุล. (2559). ผลกระทบการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตยา ทัดเทียม และ พิมพิศา พรหมมา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดี และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET 100). วารสารสุทธิปริทัศน์, 34(109): 150-161.
- ปาไลดา จันแดง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษี ของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. คั่นคว้าอิสระมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ศิริพร มาลัยเปีย และ ดารารัตน์ โพธิ์ประจักษ์. (2561). ความสัมพันธ์ของการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่าบริษัทอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 10(2): 75-86.

สภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล
ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดนนทบุรี

Business Environment Affecting Human Capital Development in
the Digital Era of small and medium enterprises in Nonthaburi Province

ณ.ชนม์ ประยูรวงศ์

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: napray@rpu.ac.th

Nachon Prayoonvong

Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajapruk University

รับเข้า: 1 กุมภาพันธ์ 2566 แก้ไข: 14 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับ: 28 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 2) สภาวะแวดล้อมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ 3) สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ธุรกิจการค้า ธุรกิจการผลิต ธุรกิจบริการและธุรกิจการเกษตร ที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี ตอบแบบสอบถาม 400 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 24 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือวิจัยในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า องค์กรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านกลยุทธ์การบริหารงานขององค์กร ซึ่งความสามารถขององค์กร ธุรกิจ SMEs ต้องบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรอย่างยั่งยืนได้ 2) สภาวะแวดล้อมภายใน ด้านกลยุทธ์ขององค์กร ด้านระบบ ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถและด้านค่านิยมร่วมส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งสภาวะแวดล้อมภายในองค์กรด้านกลยุทธ์ขององค์กรต่อการพัฒนาทุน ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากที่สุด และ 3) สภาวะแวดล้อมภายนอก ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านเทคโนโลยีส่งผลต่อการ

พัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรด้านเทคโนโลยีต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สภาวะแวดล้อมทางธุรกิจ ทุนมนุษย์ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the importance of human capital development in the digital age of small and medium enterprises 2) study the internal environment that affects human capital development in the digital age of small and medium enterprises and 3) study the environment outside the organization that affects human capital development in the digital age of small and medium enterprises. A sample were entrepreneurs in small and medium enterprises, trading business, manufacturing business, service business, and agribusiness located in Nonthaburi Province. There were 400 respondents to a questionnaire and 24 respondents to an interview Data were collected using a questionnaire and structured interviews and analyzed through frequency, percentage, mean, Standard Deviation and Multiple Regression Analysis.

The research results showed that; 1) The most organizations focused on human resource management in the organization's management strategy. The ability of SMEs depended on human resources management in accordance with business strategies in order to create a sustainable competitive advantage of the organization. 2) the internal environment on organizational strategy, system, skills, knowledge, competence, and shared values aspect affected human capital development at the highest level. 3) The external environment on politic, economic, social and cultural, and technological aspects affected human capital development at the highest level. There was a statistically significant difference at the .05.

Keywords: business environment, human capital, Small and Medium Enterprises

บทนำ

ธุรกิจในยุคปัจจุบันทั้งธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือได้ว่ามีส่วนสำคัญที่ช่วยในการสนับสนุนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โลกในยุคโลกาภิวัตน์เป็นช่องทางเพื่อให้ธุรกิจสามารถผลักดันตัวเองให้เกิดความสำเร็จในระดับสากลและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (Zalina Ibrahim et al., 2018) ในประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการเปิดการค้าเสรี ทำให้เกิดนโยบายการค้าระหว่างประเทศที่เปิดโอกาสให้องค์กรธุรกิจการค้าได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการทางธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ มีการรวมกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ในการทำข้อตกลงและความร่วมมือทางการค้าในรูปแบบที่หลากหลาย จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้กับบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ที่ไม่สามารถอาศัยหลักการบริหารจัดการแบบเดิม ๆ ได้ (Rosdi and Harris, 2019)

ทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งต่อการพัฒนาสังคมโลก เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์จะก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นตามมา ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ ทั้งนี้ในการบริหารธุรกิจ จำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์เข้ามาเกี่ยวข้อง (Schultz, T. W., 2018) ดังนั้นมนุษย์คือสิ่งที่สร้างความสำเร็จให้กับองค์กร การพัฒนาทุนมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในโลกยุคดิจิทัล โดยต้องพิจารณาจากปัจจัยจากสถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพราะองค์กรที่มีทุนมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงจะเป็นองค์กรที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน นอกจากนี้ทุนมนุษย์สามารถพัฒนาและส่งเสริมโดยการจัดการฝึกอบรม การศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาต้นทุนชีวิตมนุษย์ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Gilly, J. W. and Eggland, S. A., 2019) ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากเป็นภาคที่มี ความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกระบวนทัศน์และทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งในภาพรวม และรายสาขา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของกระแสโลก อันประกอบไปด้วยการสร้างคุณค่าด้วยนวัตกรรม องค์ความรู้และเทคโนโลยีรวมถึงปรับศักยภาพหลักของไทยในยุคดิจิทัล ให้สอดคล้องกับความต้องการในระดับโลกเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ยังต้องสร้างความสมดุล และความเกื้อหนุนของการพัฒนาด้านทุนมนุษย์อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมไทยได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว (ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562)

การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนให้กับองค์กรมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยตระหนัก

ในประเด็นดังกล่าว จึงทำวิจัยเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี

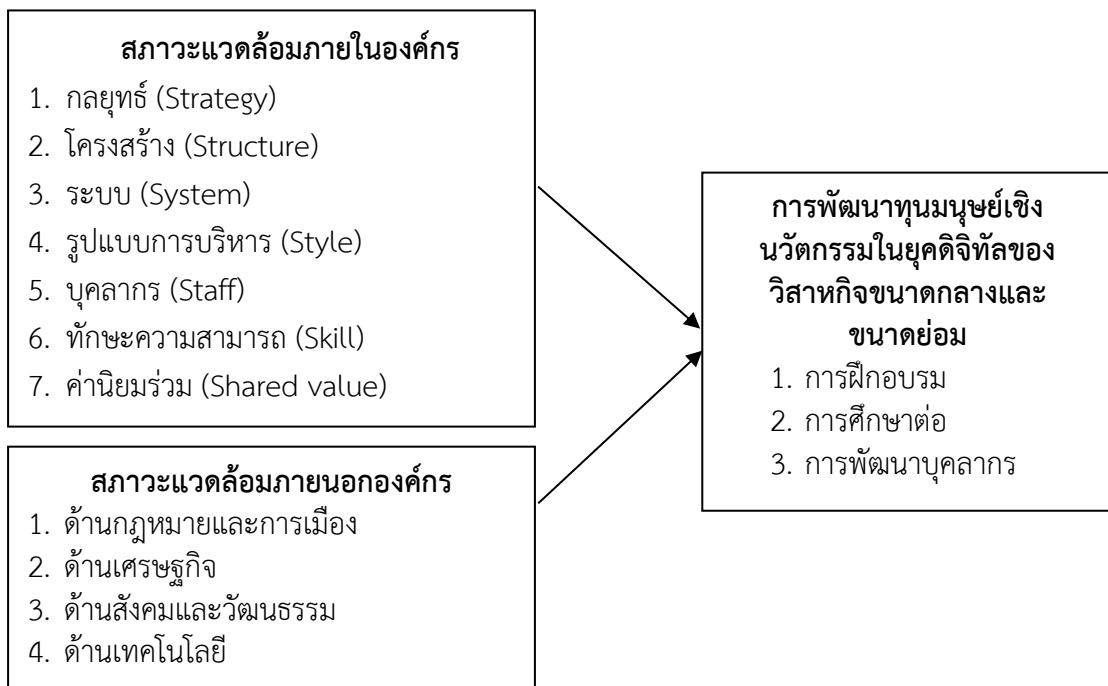
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
3. เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาวะแวดล้อมภายในส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. สภาวะแวดล้อมภายนอกส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ อำเภอบางกรวย อำเภอบางบัวทอง อำเภอบางใหญ่ อำเภอปากเกร็ด อำเภอเมืองนนทบุรี และอำเภอไทรน้อย จำนวน 72,257 ราย (ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ธุรกิจการค้า ธุรกิจการผลิต ธุรกิจบริการและธุรกิจการเกษตร ที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี คำนวณหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 การสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วย การฝึกอบรม การศึกษาต่อ และการพัฒนา ข้อคำถามเป็นแบบ Rating Scale ตอนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยภายใน ประกอบด้วย กลยุทธ์ขององค์กร โครงสร้างองค์กร ระบบ บุคลากร ทักษะ ความรู้ ความสามารถ รูปแบบการบริหารจัดการ และ ค่านิยมร่วม ข้อมูลปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านเทคโนโลยี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านการฝึกอบรม แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านการศึกษาและแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านการพัฒนา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารตำราทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลสร้างแบบสอบถามและสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำเสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขการหาคุณภาพของแบบสอบถาม
3. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อหาความสอดคล้องของข้อคำถาม

และวัดดูประสงค์ของการวิจัย (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) จำนวน 3 ท่าน โดยแบบสอบถามมีค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.67-1.00

4. นำแบบสอบถามไปทดลองกับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยกำหนดว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งชุดตามสูตรแอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach) ตามวิธีการของ Cronbach (1990 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 125-126) ค่าที่ยอมรับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์บรรยายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic) ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นการทดสอบอิทธิพลสถานะแวดล้อมภายในและสถานะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ผลการวิจัย

1. ความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1.1 ด้านกลยุทธ์การบริหารงานขององค์กร ความเข้าใจในธุรกิจและเป้าหมายขององค์กรในการบริหารองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการนั้น ผู้บริหารระดับสูงเพียงคนเดียวไม่มีทางทำได้อย่างแน่นอน จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กรที่จะช่วยกันผลักดันให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนด การกำหนดเป้าหมายองค์กรและแผนกลยุทธ์ต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจเจริญรุ่งเรือง แต่ถ้าพนักงานในองค์กรนั้นขาดความรู้ความเข้าใจในธุรกิจและเป้าหมายขององค์กร แค่ทำงานไปวัน ๆ ตามที่สั่งก็จะเป็นอุปสรรคในการไปสู่เป้าหมายขององค์กรได้

1.2 ด้านโครงสร้างการบริหารงานขององค์กร องค์กรจะต้องสื่อสารเป้าหมาย แผนงานต่าง ๆ ให้พนักงานได้รับทราบและเข้าใจ พร้อมทั้งมีการเชื่อมโยงเป้าหมายองค์กรไปยังเป้าหมายของหน่วยงานและการทำงานแต่ละตำแหน่ง ให้พนักงานได้รับทราบและเข้าใจว่างานที่ทำมีผลต่อความสำเร็จขององค์กรอย่างไร เพื่อให้ทุกคนร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ให้สุดความสามารถจนเกิดผลสำเร็จต่อองค์กร

1.3 ด้านระบบการทำงานในองค์กร ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน องค์กรมีการทำงานเป็นทีมโดยพนักงานทุกคนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อนำพาองค์กรให้อยู่รอดจึงจำเป็นที่ทุกคนในองค์กรจะต้องร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งทีมเดียวกันทั้งองค์กร ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย สนใจผลงานและ Key Performance Indicator : KPI ของหน่วยงานตนเท่านั้น เพราะสถานการณ์ในปัจจุบันนี้องค์กรต้องการความร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งเดียวกัน ทุกคนต้องเปลี่ยนกระบวนทางความคิด (Mindset) เป็นการทำงานแบบเห็นแก่ความสำเร็จร่วม ความอยู่รอด และเป้าหมายหลักขององค์กร

1.4 ด้านรูปแบบการบริหารของผู้บริหาร ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน ไว้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้แผนงานนั้นบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จได้ ต้องมีการสื่อสารเป้าหมายและแผนดำเนินงานให้กับพนักงานทราบ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่องค์กรจะต้องสร้างการเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายองค์กรไปยังเป้าหมายในแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานได้รับทราบและเข้าใจรวมถึงให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานร่วมกัน

1.5 ด้านบุคลากรในองค์กร ความมุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ความตั้งใจ มุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การปฏิบัติงานในแต่ละวันให้ครบทุกกระบวนการขั้นตอน หรือครบทุกงานที่รับผิดชอบ แต่หมายถึงการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างดีที่สุด รวมถึงการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.6 ด้านทักษะความสามารถ ส่งเสริมให้พนักงานมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การทำงานในปัจจุบันมีการแข่งขันสูงมาก อีกทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้คนที่ทำงานอยู่ทุกวันนี้ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง องค์กรต้องการคนที่มีทั้งความเชี่ยวชาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ พนักงานต้องมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนให้เกิดผลสำเร็จได้ รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเสมอ

1.7 ด้านค่านิยมร่วม เน้นการสร้างค่านิยมร่วมที่ต้องมีทักษะที่หลากหลายมากขึ้นจากเดิมต้องมี Growth Mindset คือ มีใจเปิดกว้างในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ต้องสามารถประเมินจุดเด่น จุดด้อยเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดความรู้และทักษะของตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเติบโตในงานอาชีพตนเองได้ ต้องมีทัศนคติเชิงบวก ปรับตัวได้เร็ว ต้องการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะที่เราให้ดีกว่าเดิม (Up Skill) เพื่อฝึกฝนตนเองให้มีทักษะในการทำงานเดิมให้ดีขึ้น และการสร้างทักษะขึ้นมาใหม่ที่เป็นต่อการทำงาน Re Skill ด้วยการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ฝึกฝนทักษะใหม่ ๆ

2. ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาด

กลางและขนาดย่อม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการฝึกอบรม ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการฝึกอบรม	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. องค์กรมีการจัดปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ก่อนเข้าทำงาน	3.68	1.00	มาก
2. องค์กรมีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในยุคดิจิทัล	3.64	0.96	มาก
3. องค์กรมีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางในการทำงานในยุคดิจิทัล	3.65	0.90	มาก
4. องค์กรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	3.70	0.99	มาก
5. องค์กรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักให้แก่บุคลากร	3.68	0.96	มาก
6. องค์กรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะตามตำแหน่งงานให้แก่บุคลากร	3.69	0.97	มาก
7. บุคลากรที่ผ่านการเข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	3.76	0.95	มาก
8. บุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมทำให้มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งงานมากขึ้น	3.67	0.95	มาก
9. องค์กรมีการดำเนินการอบรมเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การประเมินความจำเป็นในการฝึกอบรม การออกแบบการฝึกอบรม การเลือกวิธีฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรม	3.69	0.96	มาก
10. องค์กรมีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการวางแผนการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล	3.68	0.97	มาก
รวม	3.68	0.96	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการฝึกอบรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.68$, $SD=0.96$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรที่ผ่านการเข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=3.76$, $SD=0.95$) รองลงมา คือ องค์กรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x}=3.70$, $SD=0.99$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการศึกษา
ต่อ ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการศึกษาต่อ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. องค์กรสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	3.78	1.00	มาก
2. ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อของบุคลากร	3.79	0.97	มาก
3. บุคลากรเลือกสาขาวิชาในการศึกษาต่อที่มีความสัมพันธ์กับหน้าที่ และภาระงาน	3.75	0.92	มาก
4. องค์กรมีการสนับสนุนการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่จำเป็นและ ขาดแคลน	3.61	0.92	มาก
5. บุคลากรที่ได้ศึกษาต่อทำให้มีความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้น เลื่อน ตำแหน่งงานมากขึ้น	3.73	0.96	มาก
6. การได้รับการศึกษาช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานมากขึ้น	3.87	0.88	มาก
7. การได้รับการศึกษาทำให้เข้าใจวิธีการทำงานและทันต่อเทคโนโลยีที่ มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง	3.72	1.05	มาก
8. การได้รับการศึกษาต่อทำให้เกิดความรู้ ความชำนาญและมีทักษะ ในการปฏิบัติงานมากขึ้น	3.86	0.90	มาก
9. องค์กรมีการสำรวจความต้องการการขอทุนการศึกษาต่อ ก่อนการ จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้เป็นทุนการศึกษา	3.35	1.18	ปาน กลาง
10. องค์กรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เป็นทุนการศึกษา เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร	3.47	1.11	ปาน กลาง
รวม	3.69	0.98	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการศึกษาต่อ
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.69$, $SD=0.98$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การได้รับการศึกษาช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานมากขึ้น
($\bar{x}=3.87$, $SD=0.88$) รองลงมาคือ การได้รับการศึกษาต่อทำให้เกิดความรู้ ความชำนาญและมีทักษะ
ในการปฏิบัติงานมากขึ้น ($\bar{x}=3.86$, $SD=0.90$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความสำคัญของสภาวะแวดล้อมภายในองค์กร
ต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สภาวะแวดล้อมภายใน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านกลยุทธ์ขององค์กร	3.57	0.96	มาก
2. ด้านโครงสร้างองค์กร	3.51	0.97	มาก
3. ด้านระบบ	3.52	1.16	มาก
4. ด้านบุคลากร	3.74	1.01	มาก
5. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ	3.75	1.03	มาก
6. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ	3.77	0.98	มาก
7. ด้านค่านิยมร่วม	3.75	1.00	มาก
ภาพรวม	3.66	1.02	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาวะแวดล้อมภายในองค์กรต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.66$, $SD=1.02$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ($\bar{x}=3.77$, $SD=0.98$) รองลงมาคือ ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ($\bar{x}=3.75$, $SD=1.03$) และด้านค่านิยมร่วม ($\bar{x}=3.75$, $SD=1.00$)

2. ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณของการทดสอบสมมติฐานด้านสิ่งแวดล้อมภายในส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณของการทดสอบสมมติฐานด้านสิ่งแวดล้อมภายในส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สภาวะแวดล้อมภายใน	สรุปภาพรวมการพัฒนาทุนมนุษย์				
	B	S.E.	β	t	Sig.
1. ด้านกลยุทธ์ขององค์กร	.423	.042	.469	9.978	.000*
2. ด้านระบบ	.205	.053	.243	3.864	.000*
3. ด้านค่านิยมร่วม	.155	.062	.179	2.519	.012*
4. ด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ	.131	.052	.146	2.535	.012*
5. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ	.028	.060	.033	.473	.636
6. ด้านโครงสร้างองค์กร	-.014	.055	-.016	-.250	.803
7. ด้านบุคลากร	-.094	.060	-.106	-1.563	.119

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณของการทดสอบสมมติฐานด้านสิ่งแวดล้อมภายใน
ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ต่อ)

สถานะแวดล้อมภายใน	สรุปภาพรวมการพัฒนาทุนมนุษย์				
	B	S.E.	β	t	Sig.
Constant	.520	.079		6.559	.000*
R=.903 R ² =.815 Adjust R ² =.812 F=246.962 Sig=.05					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรในด้านกลยุทธ์ การจัดระบบ ทักษะ และความรู้กำลังเปลี่ยนแปลง ความสามารถและค่านิยมร่วมกัน มีความสัมพันธ์หลายอย่างกับการพัฒนาทุนมนุษย์ในด้านการพัฒนา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .903 (R) และสามารถทำนายการพัฒนาทุนมนุษย์ได้ ในยุคดิจิทัลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร้อยละ 81.2

โดยสรุป ตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย: สภาพแวดล้อมภายใน กลยุทธ์องค์กร ระบบ ทักษะ ความรู้ ความสามารถและค่านิยมร่วมกันส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าสิ่งแวดล้อมภายในยุคศาสตร์ขององค์กรมีผลกระทบต่อการพัฒนาทุน ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานะแวดล้อมนอกองค์กรส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำคัญของสถานะแวดล้อมนอกองค์กรต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ด้านการเมือง

การพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านเทคโนโลยี	3.80	0.90	มาก
2. ด้านการเมือง	3.73	1.01	มาก
3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.73	0.88	มาก
4. ด้านเศรษฐกิจ	3.83	0.93	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพแวดล้อมนอกองค์กร ด้านการเมืองต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.73, SD=1.01) ด้านเศรษฐกิจต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.83, SD=0.93) ด้านสังคมและวัฒนธรรมส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{x}=3.73$, $SD=0.88$) ด้านเทคโนโลยีต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.80$, $SD=0.90$)

ตารางที่ 6 ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณของการทดสอบสมมติฐานด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สภาวะแวดล้อมภายนอก	สรุปภาพรวมการพัฒนาทุนมนุษย์				
	B	S.E.	β	t	Sig.
1. ด้านเทคโนโลยี	.370	.047	.426	7.791	.000*
2. ด้านการเมือง	.202	.047	.244	4.305	.000*
3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม	.123	.043	.139	2.849	.005*
4. ด้านเศรษฐกิจ	.078	.039	.087	2.005	.046*
Constant	.750	.110		6.845	.000*
R=.823 R ² =.678 Adjust R ² =.675 F=207.859 Sig.=.05					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณของการทดสอบสมมติฐานด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า สภาพแวดล้อมภายในทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นไปในทางที่ดี สังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ที่หลากหลายกับการพัฒนาทุนมนุษย์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig.) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่ .823 (R) และสามารถทำนายการพัฒนาทุนมนุษย์ได้ ในยุคดิจิทัลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร้อยละ 67.8

โดยสรุป ตัวแปรสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ผลกระทบต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

อภิปรายผล

ความสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการฝึกอบรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรที่ผ่านการเข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พสุธิตา ตันตราจิน และคณะ, 2559) ได้ศึกษาเรื่อง ทุนมนุษย์: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 การ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้องค์กรประสบความสำเร็จ การพัฒนาทุนมนุษย์นั้นเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

สภาวะแวดล้อมภายในองค์กรต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาวะแวดล้อมภายในองค์กร ด้านกลยุทธ์และด้านโครงสร้างองค์กรขององค์กรต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก องค์กรมีการกำหนดสมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายอาชีพและสมรรถนะทางการบริหารเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ องค์กรมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภัศร ไตรลาภวุฒิ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ พบว่า บริษัทต้องการให้พัฒนาทุนมนุษย์ ด้านความเข้าใจในธุรกิจและเป้าหมายขององค์กร ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบความสามารถในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จพบว่า บริษัทควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ กำหนดแผนการพัฒนาทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับนโยบายองค์กรและบริหารจัดการกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ

สภาวะแวดล้อมภายในองค์กร ด้านระบบ ด้านบุคลากร องค์กร ด้านทักษะ ความรู้ความสามารถต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก องค์กรมีการนำระบบสมรรถนะมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน องค์กรมีระบบการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ยศเลิศ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์: บริษัท ซีเอฟ พี จำกัด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์โดยแบ่งตามระดับความคิดเห็นของพนักงานคือ ปัจจัยด้านเพศ อายุ และสถานภาพสมรสมีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในระดับปานกลาง ระดับการศึกษา ระดับรายได้ ระยะเวลาในการทำงาน การสนับสนุนของผู้บริหาร ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน สภาพการจ้างงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การสนับสนุนของผู้บริหารความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน สภาพการจ้างงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความก้าวหน้าในอาชีพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ในส่วนความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของบริษัท ซีเอฟ พี จำกัด ทั้งในด้านการพัฒนาความรู้ การพัฒนาทักษะ และการพัฒนาทัศนคติ

สภาวะแวดล้อมภายในองค์กร ด้านรูปแบบการบริหารจัดการต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก องค์กรมีรูปแบบการบริหารจัดการในระดับมาตรฐานสากล รองลงมาคือ การจัดการพฤติกรรมทางจรรยาบรรณที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลดา ประยูรพาณิชย์ และคณะ (2555) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาอุตสาหกรรมยาน

ยนต์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก พบว่า การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมด้านการพัฒนามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การฝึกอบรมและการศึกษาในส่วนของการแสดงบทบาท พบว่า ส่วนยุทธศาสตร์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บทบาทผู้สนับสนุนและเป็นที่พึ่งพาของพนักงาน บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงและบทบาทผู้เชี่ยวชาญในงาน รวมถึงผลการวิจัยพบว่าองค์กรที่มีขนาดต่างกัน มีกิจกรรมและบทบาทพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกัน ตลอดจนพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและบทบาท นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

สภาวะแวดล้อมภายในองค์กร ด้านรูปแบบการบริหารจัดการต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก องค์กรมีรูปแบบการบริหารจัดการในระดับมาตรฐานสากล การจัดการพฤติกรรมทางจรรยาบรรณที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลดา ประยูรพาณิชย์ และคณะ (2555) เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาอุตสาหกรรมยานยนต์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก พบว่า การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมด้านการพัฒนามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การฝึกอบรมและการศึกษาในส่วนของการแสดงบทบาท พบว่า ส่วนยุทธศาสตร์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บทบาทผู้สนับสนุนและเป็นที่พึ่งพาของพนักงาน บทบาทผู้นำ การเปลี่ยนแปลงและบทบาทผู้เชี่ยวชาญในงาน รวมถึงผลการวิจัยพบว่า องค์กรที่มีขนาดต่างกัน มีกิจกรรมและบทบาทพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกัน ตลอดจนพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและบทบาท นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

สภาวะแวดล้อมภายในองค์กรต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และด้านค่านิยมร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Salas, Eduardo et al. (2019) ได้วิจัยเกี่ยวกับความต้องการและความจำเป็นก่อนฝึกอบรมจะพิจารณาจากคุณภาพงานหรือผลผลิตที่ต้องการ ความสามารถของบุคลากรที่ต้องการ และที่มีในปัจจุบัน จากนั้น จะทำการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างความสามารถที่ต้องการกับความสามารถที่มีอยู่ และปิดช่องว่างดังกล่าวโดยฝึกอบรมบุคลากร แล้วจัดทำเอกสารรายละเอียดความต้องการอบรมจะเห็นได้ว่า การกำหนดความต้องการการฝึกอบรมที่เหมาะสมต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการขององค์กร โดยพิจารณาจาก นโยบายด้านการฝึกอบรม เป็นต้น

สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กร ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคมและวัฒนธรรมต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นโยบายการเปิดประชาคมเศรษฐกิจและการก้าวเข้าสู่ประชาคมโลกส่งผลต่อองค์กร ความผันผวนของ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองส่งผลต่อองค์กร สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา

คือ ด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Joshi, Kathuria and Porth (2019) เรื่องการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมและโครงสร้างประชากรส่งผลต่อการพัฒนาองค์กร การพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนงานระยะยาวขององค์กร แม้ว่าองค์กรอาจจะประสบกับปัญหาทางการเงินในระยะสั้นก็ตาม เพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นการลงทุนระยะยาว ต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการ ควรส่งเสริมผู้บริหารให้มีความเข้าใจในการดำเนินงาน และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้

สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กร ด้านเศรษฐกิจต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาพการจ้างงานและอัตราค่าแรงมีผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กร อัตราการชำระภาษีอากรส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุทธชัย ฮาริบิน (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านกลยุทธ์ของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมนับว่าเป็นความสามารถเชิงกลยุทธ์ขององค์กรในรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจเนื่องจากทุกองค์กรต้องมีการพัฒนากลยุทธ์ให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ดังนั้น เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาองค์กรโดยใช้รูปแบบความสามารถขององค์กรที่เป็นความสามารถเชิงกลยุทธ์ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาทุนมนุษย์และการวิเคราะห์การยกระดับเชิงกลยุทธ์ของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม โดยแบ่งการอธิบายไว้ 3 ประเด็น คือ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์กับการยกระดับ เชิงกลยุทธ์ขององค์กร 2) มุมมองการพัฒนาทุนมนุษย์ของผู้ประกอบการ และ 3) แนวคิดการยกระดับกลยุทธ์ของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องการสร้างแรงจูงใจให้มีการลงทุนภายในประเทศโดยมีการบริหารและกำหนดแผนยุทธศาสตร์การดำเนินการ รวมถึงแผนปฏิบัติการ โดยการวางแผนต่าง ๆ นั้น ภาครัฐควรพัฒนาในด้าน ๆ เช่น การให้ความรู้ การฝึกอบรม การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงาน เป็นต้น

2. แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นั้น ภาครัฐควรดำเนินการนโยบายสนับสนุนให้เร่งสร้างศักยภาพของบุคลากร ช่วยให้บุคคล กลุ่ม และองค์กรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้องค์กรสามารถสู้กับคู่แข่งได้ กระบวนการพัฒนาจะเริ่มขึ้นตั้งแต่บุคคลเริ่มเข้าทำงาน จะดำเนินต่อไปตลอดจนกระทั่งออกจากงาน

3. แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นั้น เป็นการพัฒนาพื้นที่ทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล เพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจต่อการพัฒนาประเทศ

ทั้งสิ้นโดยภาครัฐควรเร่งสนับสนุนนโยบายการค้าในทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลให้มีแนวทางการบริหารจัดการโลจิสติกส์เป็นกระบวนการทำงานต่าง ๆ ซึ่งมีการวางแผนการดำเนินการและการควบคุมการทำงานขององค์กร

5. ภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนในการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล ซึ่งการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลนั้นเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเอเชีย เพื่อดึงดูดการลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

6. ภาครัฐควรมีนโยบายในการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยเร่งประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง เพื่อให้ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเด็นด้านอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการในทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล การนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กับโดยระบุพื้นที่สำหรับการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ เช่น ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก เพื่อให้ทราบถึงพื้นที่แต่ละเขตมีความแตกต่างกันต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อย่างไร

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล ต่อประชาชน ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยอาจแยกตามหมวดหมู่อุตสาหกรรมรวมถึงการศึกษาแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลสำหรับธุรกิจบริการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชลดา ประยูรพานิชย์ และคณะ. (2560). การศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาอุตสาหกรรมยานยนต์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 1(2): 58-78.
- ประภัสสร ไตรลาภวุฒิ. (2563). แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(3): 176-183.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540: 125-126). การสร้างและพัฒนาและทดสอบผลสัมฤทธิ์ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พสุธิดา ตันตราจิณ และคณะ. (2559). *ทุนมนุษย์: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน ศตวรรษที่ 21*. วารสารสุทธิปริทัศน์, 30(พิเศษ): 115-123.
- ไพรินทร์ ยศเลิศ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์: บริษัท ซี เอฟ พี จำกัด. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธชัย ฮารีบิน. (2563). *การพัฒนาทุนมนุษย์ด้านกลยุทธ์ของผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม*. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 7(1): 159-172.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2562). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและแนวโน้มปี 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตต และ ชีระวัฒน์ จันทิก. (2561). *ทุนมนุษย์เชิงนวัตกรรมและสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน*. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University, , 10(1): 1572-1589.
- Gilly, J. W. and Egglund, S. A. (2019). *Principles of Human Resource Development*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Joshi, Kathuria & Porth. (2019). *Organizational alignment and performance: past, present and future*. *Management Decision*, 45(3): 503-517.
- Rosdi and Harris, (2019). *Human Resource Management Practices and organizational commitment: The Case of Academics in a Malaysian Higher Education Institution*. In *Proceedings of International Conference on Business and Economic Research*. 1155-1173.
- Salas, Eduardo, Scott I. Tannenbaum, Kurt Kraiger and Kimberly A. Smith-Jentsch. (2019). *Design, Delivery, and Evaluation of Training Systems*. In Salvendy, G. (Ed.) *Handbook of Human Factors and Ergonomics*. 10(6): 340- 346.
- Schultz, T. W. (2018). *Capital Formation by Education*. *Journal of Political Economy*, 68(6): 571-583.
- Zalina Ibrahim, Firdaus Abdullah and Azman Ismail, (2018). *International Business Competence and Small and Medium Enterprises*. *Social and Behavioral Sciences*, 224: 393-400.

การพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน
ที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม

Development of Teacher Professional Development Package in
Teaching Students with Special Needs in Inclusive Classrooms

สุธาวลัย หาญขจรสุข

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: suthawan@g.swu.ac.th

ชนิดา มิตรนันท์

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: chanidam@g.swu.ac.th

ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: nangfa2514p@gmail.com

กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: kanokpornv@g.swu.ac.th

ดารณี ศักดิ์ศิริผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: daranee.swu@gmail.com

พัชรีวรรณ คุณชื่น

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: patchreewan.swu@gmail.com

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: cheerapat@g.swu.ac.th

ทมลลา บุญกาญจน์

นักวิชาการอิสระ

E-mail: tamalaatsatit@gmail.com

Suthawan Harnkajornsuk

Lecturer, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Chanida Mitranun

Lecturer, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Prapimpong Wattanarat

Lecturer, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Kanokporn Vibulpatanavong

Lecturer, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Daranee Saksiriphol

The Graduate School of Srinakharinwirot University

Patchareewan Khunchun

Lecturer, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Cheerapat Sirirak

Lecturer, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Tamala Boonyakarn

Independent Scholar

รับเข้า: 25 มีนาคม 2565 แก้ไข: 4 เมษายน 2565 ตอรับ: 23 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม (TPDP) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต้นด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เรียนที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 325 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าดัชนี PNI modified ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาชุด TPDP โดยการเรียนรู้จากกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน ทำการประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ชุด TPDP กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา จำนวน 17 คน ทดลองใช้ชุด TPDP เป็นเวลา 10 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัย พบว่า ชุดพัฒนานาวิชาชีพรู้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความเข้าใจลักษณะความต้องการพิเศษ การวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม การปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ การปรับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และการปรับวิธีการประเมินผลการเรียน โดยชุด TPDP มีประสิทธิภาพทำให้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูหลังใช้ชุดพัฒนานาวิชาชีพรู้ สูงกว่าก่อนการใช้ชุด TPDP

คำสำคัญ: การศึกษาพิเศษ การพัฒนานาวิชาชีพรู้ ชุดการสอน เรียนรวม

Abstract

The purpose of this research was to develop a teacher professional development package (TPDP) in the field of learning management for students with special needs in inclusive classes. This research was divided into 3 phases. Phase 1 teachers' needs assessments on self-development in learning management for students with special needs. The sample group included 325 primary school teachers under the Bangkok Elementary Education Service Area Office, were obtained by stratified random sampling. Data was collected by using questionnaires and analyzed by using PNI modified Index. Phase 2: TPDP development using case-based learning. The informants consisted of 3 special education experts assessing the suitability of the TPDP kit. Data was analyzed by means and standard deviation. Phase 3: TPDP kit trial. The participants consisted of 17 teachers in elementary schools, tried the TPDP kit for 10 weeks. Data was analyzed by using descriptive statistics.

The results showed that the TPDP kit consists of 5 areas: understanding of special needs characteristics; analysis of special needs learners in inclusive classroom; adjusting learning management methods; adjusting the learning environment; and adjusting learning assessment methods. The TPDP kit was effective in enhancing the teacher's ability to manage learning after using the TPDP kit higher than before using the TPDP kit.

Keywords: special education, teacher professional development, professional development package, inclusive education

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ บุคคลออทิสติก และบุคคลพิการซ้อน ในปัจจุบันมีจำนวนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส) ในโรงเรียนเฉพาะ ศูนย์การเรียนรู้ และเรียนร่วมในโรงเรียน ประมาณ 341,000 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) จากรายงานจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวม รวมทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แยกตามระดับชั้นจะพบว่า นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีจำนวนมากมี 4 ประเภท ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Mild Mental Retardation หรือ Mild Intellectual Disability) พฤติกรรมและอารมณ์ (Emotional and Behavioral Disorders) มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) และออทิสติก (Autistic) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) เรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติทั่วไป ทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายในปี พ.ศ. 2559 ว่าต้องสร้างความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยมีจุดเน้นประกอบด้วยด้านผู้เรียน 3 ด้าน คือ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และจุดเน้นด้านครู คือ ส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ทุกโรงเรียน ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษารับบุคคลดังกล่าวเข้าเรียนและจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทในโรงเรียนรวมยังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับความจำเป็นของเด็กแต่ละคน

ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนั้น ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาเสมอกัน โดยได้จัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติในรูปแบบ “เรียนร่วม” เพื่อให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม รวมทั้งสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้คนพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้รับการศึกษาทุกรูปแบบทุกระดับอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ตามแนวทางการจัดการเรียนร่วมนั้นการส่งเสริมศักยภาพให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งมีการจัดการเรียนร่วมนอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาระบบสนับสนุน การส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ซึ่งในส่วนของเด็กพิเศษกลุ่มที่มองไม่เห็นเป็นที่ประจักษ์ ได้เสนอกฎกระทรวงหลักสูตรห้องเรียนคู่ขนานและห้องเสริมการศึกษาด้วย นอกจากนี้ ควรจัดให้มีระบบและกลไกการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษในพื้นที่ด้วยเครื่องมือที่มีมาตรฐานและมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรอง พร้อมทั้งมีระบบการช่วยเหลือนักเรียนในเบื้องต้นตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมกันช่วยเหลือเด็กอย่างถูกต้อง รวมทั้งมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาตามกลุ่มประเภทความพิการทั้งระบบ รวมทั้งพัฒนาระบบการเชื่อมโยงตั้งแต่เด็กแรกเกิดเพื่อส่งต่อสถานศึกษา และแนวทางการผลิตและพัฒนาครูที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้เรียนในปัจจุบัน

การผลิตครูให้มีคุณภาพจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม ซึ่งในปัจจุบัน การจัดการศึกษาในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายมากขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และมีบทบาทในการร่วมมือกับครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาตนเองจนสามารถพึ่งพาตนเองและทำประโยชน์ให้แก่สังคมส่วนรวมได้ ในการพัฒนาวิชาชีพครูประจำการนั้นอาจใช้การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (case-based learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) มีการอภิปราย การระดมสมองที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา ใช้การคิดระดับสูง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทำให้ครูเข้าใจแนวคิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการศึกษากรณีศึกษา และสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีและความรู้สู่การปฏิบัติ การแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Ingrid Helleve, Liv Eide, and Marit Ulvik (2021) ที่กล่าวว่า การใช้กรณีศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นการเตรียมความพร้อมให้ครูในการเผชิญสถานการณ์ที่ใหม่หรือไม่คุ้นเคย มีการคิดวิเคราะห์ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดัดสนใจ มีการสะท้อนคิดจากผลของทางเลือก และการเรียนรู้แบบกลุ่ม ซึ่งทำให้ครูสามารถนำความรู้มาใช้ในสถานการณ์จริงหรือเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับการฝึกภาคปฏิบัติได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรดำเนินการโครงการวิจัย การพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม เพื่อเป็นช่องทางในการพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป อันจะส่งผลต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนาที่เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม (TPDP)

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและพนักงานราชการที่ปฏิบัติหน้าที่สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป.กทม.) จำนวน 37 โรงเรียน เป็นข้าราชการครู จำนวน 1,206 คน และพนักงานราชการ จำนวน 64 คน รวมทั้งสิ้น 1,270 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 2 กรกฎาคม 2562) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและพนักงานราชการที่ปฏิบัติหน้าที่สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป.กทม.) โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1967) จำนวน 316 คน และมีการเก็บข้อมูลเพิ่มอีก 50% เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล รวมทั้งสิ้น 474 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง (โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครไม่มีโรงเรียนขนาดเล็ก)
2. ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม (cluster) จากนั้นผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน

3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 4 โรงเรียน รวมจำนวน 13 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนจะเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนทุกคน ประกอบด้วย ครูที่เป็นข้าราชการครู และพนักงานราชการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการพัฒนาวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมของครูประจำการโดยใช้แนวคิดของหลักสูตรการฝึกอบรมครูด้านการสอนคนพิการ พุทธศักราช 2561 และรายวิชา ศษ332 การศึกษาพิเศษ ในหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างข้อคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมของครูประจำการ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ที่มีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 (สมบุรณ์ สุริยวงศ์, 2550) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 36 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (สมบุรณ์ สุริยวงศ์, 2550) ได้ค่าความเชื่อมั่นสภาพที่คาดหวังทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นสภาพที่เป็นจริงทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการพัฒนาวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ทั้งรูปแบบออนไลน์ และเอกสาร โดยผู้ตอบสามารถเลือกตอบรูปแบบใดก็ได้เพียง 1 รูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความคาดหวังและความเป็นจริงของความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาพิเศษ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยวิธี priority need index (PNImodified) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม มีขั้นตอนดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำผลการประเมินความต้องการจำเป็นของครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมจากสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังที่เรียงลำดับความ

ต้องการจำเป็นอย่างยิ่งจากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 มาสร้างโครงสร้างชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ แบ่งเป็น (1) กำหนดหลักการและเหตุผล สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น (2) กำหนดจุดมุ่งหมายของชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ และ (3) กำหนดหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย คำอธิบายเนื้อหาวิชา ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจลักษณะความต้องการพิเศษ 2) ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในชั้นเรียนเรียนรวม 3) ด้านการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการปรับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และ 5) ด้านปรับวิธีการประเมินผลการเรียน วัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการฝึกอบรม เช่น การทำกิจกรรมกลุ่มย่อย การอภิปรายกรณีศึกษา การสะท้อนการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูที่เป็นผู้เข้าร่วมวิจัยในโรงเรียนเดียวกัน สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล เป็นต้น

2. นำโครงสร้างชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพของชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในด้านการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม โดยใช้เกณฑ์การประเมินความเหมาะสมเป็นรายชื่อ คือได้คะแนนเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป ส่วนข้อที่คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 ให้พิจารณาปรับปรุงชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในประเด็นนั้นต่อไป (สมบูรณ์ สุริยวงศ์, 2550)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบในชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด จำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็นมีเหตุผลควรที่จะพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครู หลักการและเหตุผลของชุดพัฒนาวิชาชีพครู จุดมุ่งหมายของชุดพัฒนาวิชาชีพครู โครงสร้างของชุดพัฒนาวิชาชีพครู แนวทางการประเมินชุดพัฒนาวิชาชีพครูในภาพรวม เนื้อหาของชุดพัฒนาวิชาชีพครู กิจกรรมในชุดพัฒนาวิชาชีพครู

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และปรับปรุงชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในด้านการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม มีขั้นตอนดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ข้าราชการครูและพนักงานราชการที่ปฏิบัติหน้าที่สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สพป.กทม.) จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นครูที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน ไม่ได้จบการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษ อายุการปฏิบัติงานตั้งแต่ 2-8 ปี และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจนจบโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ 2) แบบประเมินตนเองด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดว่าตนมีสมรรถนะหลักในระดับมากที่สุด จนถึง 1 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดว่าตนมีสมรรถนะหลักในระดับน้อยที่สุด นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่า แบบประเมินตนเองตามสมรรถนะหลักมีค่าระหว่าง 0.67–1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในการศึกษา จำนวน 36 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 3) แบบทดสอบความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเท่ากับ 0.26–0.76 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.30–0.57 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (One group pre-test and post-test design) มีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้การทดสอบออนไลน์ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
2. ผู้วิจัยอบรมวิธีการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในการจัดการจัดการเรียนรู้ให้แก่เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยให้กลุ่มเป้าหมายศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวก ซึ่งผู้วิจัยให้ระยะเวลาศึกษา หน่วยการเรียนรู้ละ 2 สัปดาห์ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ หากกลุ่มเป้าหมายมีปัญหาหรือข้อสงสัยสามารถสอบถามผู้วิจัยได้
3. ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้การทดสอบออนไลน์ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ภายหลังเสร็จสิ้นการศึกษาทุกหน่วยการเรียนรู้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาตนด้านการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

การศึกษาประเมินความต้องการพัฒนาวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมของครู โดยการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (Need Assessment) การพัฒนาวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมของครู ในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI modified) คำนวณจากค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมของครู ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลำดับความสำคัญรายด้านของความต้องการจำเป็นของครูในด้านการจัดการศึกษาพิเศษ
ในโรงเรียนเรียนรวม

(n=325)

ด้าน	I	D	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม	4.256	2.659	1.597	0.601	7
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและความต้องการพิเศษของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	4.323	2.716	1.607	0.592	9
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและความต้องการพิเศษของผู้เรียนที่มีภาวะออทิสติก	4.269	2.420	1.849	0.764	1
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและความต้องการพิเศษของผู้เรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น	4.424	2.804	1.62	0.578	10
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและความต้องการพิเศษของผู้เรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์	4.358	2.729	1.629	0.597	8

ตารางที่ 1 ลำดับความสำคัญรายด้านของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการศึกษาพิเศษ
ในโรงเรียนเรียนรวม (ต่อ)

(n=325)

ด้าน	I	D	I-D	(I-D)/D	ลำดับ
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดกรอง การประเมินความสามารถพื้นฐาน และการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม	4.370	2.672	1.698	0.636	5
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกและปรับใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อสำหรับผู้เรียนในชั้นเรียนเรียนรวม	4.342	2.590	1.752	0.676	2
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเรียนรวม	4.339	2.618	1.72	0.657	3
9. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการพฤติกรรมเชิงบวกให้แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม	4.361	2.688	1.673	0.622	6
10. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนเรียนรวม	4.345	2.640	1.705	0.646	4

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมเรียงลำดับตามความสำคัญ 5 อันดับแรกดังนี้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและความต้องการพิเศษของผู้เรียนที่มีภาวะออทิสติก มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI_{modified}=0.764) รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกและปรับใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับผู้เรียนในชั้นเรียนเรียนรวม (PNI_{modified}=0.676) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเรียนรวม (PNI_{modified}=0.657) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนเรียนรวม (PNI_{modified}=0.646) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดกรอง การประเมินความสามารถพื้นฐาน และการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม (PNI_{modified}=0.636) ตามลำดับ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบประสิทธิภาพชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม

ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาของชุดพัฒนาวิชาชีพเรียงลำดับตามความต้องการและความจำเป็นของครู ร่วมกับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ได้หน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วย คือ 1) ด้านความเข้าใจลักษณะความต้องการพิเศษ 2) ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม 3) ด้านการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการปรับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และ 5) ด้านปรับวิธีการประเมินผลการเรียน แล้วทำการประเมินคุณภาพของชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม โดยนำเอาโครงร่างชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินโครงร่างชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังข้อมูลที่ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของโครงร่างชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น มีเหตุผลควรที่จะพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครู	5.00	0.00	มากที่สุด
2. หลักการและเหตุผลของชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
3. จุดมุ่งหมายของชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความถูกต้องครบถ้วน เหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
4. โครงสร้างของชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
5. แนวทางการประเมินชุดพัฒนาวิชาชีพครูในภาพรวมมีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
6. ชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความเหมาะสมในการนำไปใช้	4.33	0.58	มาก
7. เนื้อหาของชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความถูกต้องครบถ้วน เหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
8. กิจกรรมในชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความครบถ้วนเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบโครงสร้างชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.33–5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 0.58 แสดงว่า ทุกองค์ประกอบของโครงสร้างชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 สภาพปัญหาและความจำเป็น มีเหตุผลสมควรที่จะพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ($\bar{X}=5.00$, $SD=0.00$) และข้อที่ 3 จุดมุ่งหมายของชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความถูกต้อง ครบถ้วน เหมาะสม ข้อที่ 4 โครงสร้างของชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีความเหมาะสม ข้อ 7 เนื้อหาของชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีความถูกต้อง ครบถ้วน เหมาะสม และข้อ 8 กิจกรรมในชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความครบถ้วนเหมาะสม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, $SD=0.58$)

3. ผลการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม

ในการศึกษาผลการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ได้ทำการประเมินด้วยการใช้แบบประเมินตนเองในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความรู้ของครูด้านการจัดการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ก่อนและหลังการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครู จากแบบประเมินตนเอง

ประเด็นประเมิน	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านความเข้าใจลักษณะความต้องการพิเศษ	3.13	0.50	ปานกลาง	4.06	0.25	มาก
2. ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม	2.88	0.50	น้อย	3.94	0.25	ปานกลาง
3. ด้านการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้	3.38	0.50	ปานกลาง	4.19	0.40	มาก
4. ด้านการปรับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้	3.00	0.00	ปานกลาง	4.06	0.44	มาก
5. ด้านปรับวิธีการประเมินผลการเรียน	3.19	0.40	ปานกลาง	4.13	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความรู้ของครูด้านการจัดการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมที่ได้จากแบบประเมินตนเองด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หลังการทดลองใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง คือ ผู้ใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีความรู้ความเข้าใจทั้ง 5 ด้านเพิ่มขึ้น โดยความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดหลังการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ คือ ด้านการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.19$, $SD=0.40$) รองลงมา คือ ด้านปรับวิธีการประเมินผลการเรียน ($\bar{X}=4.13$, $SD=0.50$) และด้านความเข้าใจลักษณะความต้องการพิเศษ ($\bar{X}=4.06$, $SD=0.25$) ด้านการปรับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.06$, $SD=0.44$) และด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ($\bar{X}=3.94$, $SD=0.25$) แสดงว่า การใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของครูด้านการจัดการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมได้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความรู้ของครูด้านการจัดการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ก่อนและหลังการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ จากแบบทดสอบ

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	SD
ก่อนเรียน	17	19.13	1.96
หลังเรียน	17	24.88	1.36

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความรู้ของครูด้านการจัดการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมที่ได้จากแบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หลังการทดลองใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง คือ ผู้ใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีความรู้ความเข้าใจหลังการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X}=19.13$, $SD=1.96$) สูงกว่าก่อนการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X}=24.88$, $SD=1.36$)

อภิปรายผล

1. การพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม มีการศึกษาความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนแรก เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลสำคัญไปวางแผนการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาชุดพัฒนาวิชาชีพครูให้ตอบสนองความต้องการของครูได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถกำหนดเนื้อหาของชุดพัฒนาวิชาชีพภายใต้ขอบเขตความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมที่เรียงลำดับความจำเป็นทั้ง 5 ประเด็น คือ 1) ด้านความเข้าใจลักษณะความต้องการพิเศษ 2) ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม 3) ด้านการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการปรับ

สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และ 5) ด้านปรับวิธีการประเมินผลการเรียน ซึ่งจากผลการประเมินความเหมาะสม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าทุกองค์ประกอบของโครงสร้างชุดพัฒนาวิชาชีพครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเชื่อมโยงค่าเฉลี่ยการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ของครูด้านการศึกษาพิเศษที่สำรวจจากครู สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหน่วยเรียนรู้ ตรงกับความต้องการของครู และสามารถระบุถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติระหว่างการพัฒนา และสร้างความชัดเจนต่อผู้เชี่ยวชาญ ดังเช่น สุวิมล ว่องวานิช (2558) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นนั้น เป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้น มีสิ่งใดควรจะต้องเปลี่ยนแปลงบ้าง ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ โสรจจะ มีทรัพย์มัน, ชนิตา มิตรานันท์ และ ศิริพันธ์ ศรีวันยังค์ (2563: 147–165) ได้ทำการศึกษาความต้องการจำเป็นด้วยการใช้แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของครูต้องการสร้างเสริมการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในชั้นเรียนร่วม เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางให้โรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร นำไปใช้ในการสร้างเสริมการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในชั้นเรียนร่วมได้สอดคล้องกับตามความต้องการของครู อันจะส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โรงเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

2. การสร้างชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม ให้มีคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ พบว่า ชุดพัฒนาวิชาชีพครู มีความเหมาะสมทุกประเด็น โดยทุกองค์ประกอบของโครงสร้างชุดพัฒนาวิชาชีพครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1986 อ้างถึงใน อัจฉรา ประเสริฐสิน, 2563) ที่กล่าวว่า การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่างกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจง

3. การใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวม จากการเปรียบเทียบความรู้ของครูที่เข้ารับการอบรม พบว่าหลังการทดลองใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครู ครูมีความรู้สูงขึ้นมากกว่าก่อนการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือ ครูมีสมรรถนะหลักทั้ง 5 ด้านเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ระหว่างที่ใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครู ได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในชุดพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ ในชั้นเรียนเรียนรวม ครูมีส่วนร่วมแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เช่น การอภิปราย การระดมสมองที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทำให้ครูเข้าใจแนวคิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการศึกษากรณีศึกษา และสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีและความรู้สู่การปฏิบัติการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Ingrid

Helleve, Liv Eide, and Marit Ulvik (2021) ที่กล่าวว่า การใช้กรณีศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นการเตรียมความพร้อมให้ครูในการเผชิญสถานการณ์ที่ใหม่หรือไม่คุ้นเคย มีการคิดวิเคราะห์ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ มีการสะท้อนคิดจากผลของทางเลือก และการเรียนรู้แบบกลุ่ม ซึ่งทำให้ครูสามารถนำความรู้มาใช้ในการสถานการณ์จริงหรือเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับการฝึกภาคปฏิบัติได้อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนผู้เข้าร่วมในการวิจัย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การเก็บข้อมูลมีการเลื่อนกำหนดและมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมภายใต้หน่วยเรียนรู้เป็นรูปแบบออนไลน์ ทำให้ผู้เข้าร่วมจำนวนหนึ่งไม่สะดวกในการเข้าร่วมการวิจัย ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการการอ้างอิงสรุปผลการวิจัย (generalization) ควรมีการเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ในการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรมีการปฐมนิเทศหรือประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจว่ากิจกรรมและชิ้นงานต่าง ๆ ครูสามารถกระทำควบคู่ได้ในการทำงานปกติ โดยการนำความรู้ วิธีการ เทคนิค ไปปรับใช้ให้เหมาะกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน รวมทั้ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างครูที่เข้าร่วม ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ครูผู้เข้าร่วมพัฒนาวิชาชีพรู้สึกกังวลว่ามีภาระมากขึ้นหรือต้องทำงานที่นอกเหนือไปจากการสอนปกติ
2. ในการจัดฝึกอบรมแบบออนไลน์ที่มีกิจกรรมการระดมสมองหรือการอภิปราย อาจใช้กระดานสนทนา (discussion board) หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (collaborative learning) เพื่อเป็นช่องทางให้ครูแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากเวลาที่ได้พบในขณะฝึกอบรมออนไลน์ เนื่องจากครูหลายคนเมื่อนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้จริงในห้องแล้วอาจมีประเด็น หรืออาจมีข้อคิดเห็นที่จะนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูคนอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้ชุดพัฒนาวิชาชีพครูที่มีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ อาทิ รูปแบบในสถานที่ รูปแบบออนไลน์ และรูปแบบผสมผสาน (Blended learning) เพื่อให้สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของบริบทโรงเรียนหรือสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ควรมีการวิจัยพัฒนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพหรือหลักสูตรด้านการจัดการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับบทบาทผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษานอกจากครู ซึ่งจะมีจุดมุ่งหมายและสมรรถนะ

เพื่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น (ศึกษานิเทศก์)

3. ควรมีการศึกษาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนเรียนรวมผ่านระบบออนไลน์หรือทำเป็นโมดูล เพื่อให้ครู นิสิตนักศึกษาครู สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้สะดวก สามารถรองรับผู้สนใจได้เป็นจำนวนมาก สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2574**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. (2562). **ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**. ค้นเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2564 จาก <http://www.bkkp.go.th/season2/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). **รายงานจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวม รวมทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แยกตามระดับชั้น**. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ. (2550). **Educational Research and Statistics: วิจัยและสถิติทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสรัจจะ มีทรัพย์มัน และคณะ. (2563). **การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และแนวทางในการสร้างเสริมการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในชั้นเรียนร่วม**. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 33(2): 147–165.
- อัจฉรา ประเสริฐสิน. (2563). **เครื่องมือการวิจัยทางการศึกษาและสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Helleve, I., Eide, L., & Ulvik, M. (2021). *Case-based teacher education preparing for diagnostic judgment*. *European Journal of Teacher Education*, DOI: 10.1080/02619768.2021.1900112.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harper and Row.

แนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Conservation Guidelines of Modern Architecture: Case Study
Building 23, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University

มงคลรัตน์ ทิพย์จันทร์

นักศึกษา สาขาสถาปัตยกรรมยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: mongkhonrat.g721@pnru.ac.th

ธนาวุฒิ ขุนทอง

อาจารย์ประจำสาขาสถาปัตยกรรมยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: tkunt_2002@hotmail.com

ศุภลักษณ์ ใจเรือง

อาจารย์ประจำสาขาสถาปัตยกรรมยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: j.supalux@gmail.com

Mongkhonrat Tipjan

Student, Program in Sustainable Architecture and
Environment Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University

Thanawuth Khunthong

Lecturer, Program in Sustainable Architecture and
Environment Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University

Supalux Jairung

Lecturer, Program in Sustainable Architecture and
Environment Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University

รับเข้า: 26 สิงหาคม 2564 แก้ไข: 26 กันยายน 2564 ตอบรับ: 16 ตุลาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์นในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International โดยบันทึกข้อมูลอาคารในแบบสำรวจตามหลักเกณฑ์ Docomomo International ลงในไมโครฟิชซึ่ง

จากการวิเคราะห์ประเมินอาคาร พบว่า อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นอาคารประเภทสถานการศึกษา: EDC (Education) มีการปกป้องคุ้มครองโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ก่อสร้างแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2514 โดยกองพัฒนาอาคารกรมการฝึกหัดครู เป็นผู้ออกแบบ แรกเริ่มเป็นอาคารสำนักงาน ชื่ออาคารเดิมว่า “อาคารอำนวยการและมนุษยศาสตร์” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต่อมาได้ส่งมอบให้สถาบันราชภัฏพระนคร ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2540 ปัจจุบันใช้เป็นอาคารเรียน โครงสร้าง คสล. 3 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอย 3,654.75 ตารางเมตร การประเมินคุณค่าเป็นอาคารที่มีลักษณะของสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ออกแบบสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ มีการออกแบบเพื่อระบายอากาศและการรับแสงธรรมชาติที่ดี แฉกกันแดดของอาคาร มีออกแบบลักษณะโครงสร้างเปลือกบางพับจีบ พบว่า วัสดุและระบบการก่อสร้างที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นแผงคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ โดยสอดคล้องกับวัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างในสมัยนั้น จึงดูเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นสวยงาม ตามแบบโมเดิร์นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ เพื่อบันทึกไมโครฟิชซึ่ง เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ในการศึกษาอาคารในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 โดยมีการเผยแพร่ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล ทำการบันทึกเป็นฐานข้อมูล ลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ ตามแบบฟอร์ม DOCOMOMO THAILAND และเผยแพร่ในเว็บไซต์ <http://www.docomomothailand.org/index.html> เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และความภาคภูมิใจ หวังแพร่กระจายในคุณค่าการอนุรักษ์อาคารที่ส่งผ่านถึงคนรุ่นหลังต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางอนุรักษ์ การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น

Abstract

The objective of this research was intended for historical preservation Building 23, Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University was an modern architecture in the 20th century. The survey research process followed Docomomo International guidelines and record building data in micro-phishing.

An analysis of building assessment found that Building 23, Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University was an educational building: EDC

(Education) protected by Phranakhon Rajabhat University. Construction was completed in 1971 by the Building Development Division of Teacher Training Department, as a designer. Initially it was an office building. The building was originally named “Administration and Humanities Building” of Srinakharinwirot University. Later it was handed over to the Rajabhat Phranakhon Institute. According to the Cabinet Resolution, B.E. 2514. It is currently used as a school building, a 3-storey ferro-cement structure with a usable area of 3,654.75 square meters. A building appraisal was modern architecture style, designed in accordance with the climate. It was designed for ventilation and good natural light, building sun panel and had a pleated thin shell structure appearance design. It was found that most of the materials and construction systems appearing were cast iron reinforced concrete panels in the area in accordance with the materials and construction technology of that time. So it looks unique and beautiful according to the modern style that is worth preserving to record micro-phishing to be a learning resource for the study of buildings in the 20th century. It was distributed in digital file format, saved it as a database, disseminating online networks according to the Docomomo Thailand form and disseminating it on the website “<http://www.docomomothailand.org/index.html>” for the benefit of learning and pride, cherishing, awareness of the value of preserving buildings that are passed on to future generations.

Keywords: conservation guidelines, conservation, modern architecture

บทนำ

อาคารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (อาคารหมายเลข 23) เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2513 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2514 เป็นอาคารประเภทสถานการศึกษา: EDC (Education) ที่ออกแบบโดยกองพัฒนาอาคาร กรมการฝึกหัดครู ที่ไม่เหมือนกับวิทยาลัยครูแห่งอื่น ๆ ลักษณะอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กมีความสูง 3 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอยรวม 3,654.75 ตารางเมตร วัตถุประสงค์ใช้เป็นอาคารบริหารของวิทยาลัยวิชาการศึกษาพระนคร และอาคารเรียน สร้างด้วยเงินงบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2513 เป็นเงินรวม 3,500,000 บาท โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้รับการโอนคืนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2545 แล้ว มหาวิทยาลัยฯ ได้ออกแบบทำการปรับปรุงครั้งใหญ่ ในทุกระบบ เช่น ระบบไฟฟ้า หอรั้วน้ำ-ส้วม ระบบประปา สุขาภิบาล ทาสีอาคาร แล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2547

โดยอาคารมีการจัดวางผังอาคาร ด้านหน้าอาคารหันเข้าพื้นที่ลานจอดรถในทางทิศใต้ซึ่งรับแสงแดดตลอดทั้งวัน ส่วนทิศเหนือเป็นด้านที่รับมุมมองจากอาคารด้านหลัง จึงมีแสงกันแดดแบบโครงสร้างเปลือกบางพับจีบที่ล้อกันกับด้านทิศใต้ ด้านข้างติดกับทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเป็นผนังทึบประดับด้วยผนังทรายล้างทั้งสองด้าน การวางตัวอาคารยังสอดคล้องกับการรับลมธรรมชาติที่จะมาทางทิศเหนือและทิศใต้ตรงตามทฤษฎีการออกแบบอาคารในภูมิอากาศร้อนชื้น

การวิจัยมีแนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยมีการเผยแพร่ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล ทำการบันทึกเป็นฐานข้อมูล ลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม Docomomo Thailand เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และความภาคภูมิใจหวงแหนตระหนักในคุณค่าการอนุรักษ์อาคารที่ส่งผ่านถึงคนรุ่นหลังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อการอนุรักษ์อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา “แนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร” มุ่งศึกษาแนวคิด หรือทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์อาคารกรณีศึกษา ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น โดยดำเนินตามขั้นตอนการอนุรักษ์ ตามแนวคิด หรือทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประวัติอาคารกรณีศึกษา (อาคาร 23) ศึกษาทฤษฎีการอนุรักษ์ งานสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์นตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand โดยยังศึกษาด้านภูมิศาสตร์ เทคโนโลยีการก่อสร้าง รูปแบบแสงกันแดด และกฎหมายข้อบังคับการอนุรักษ์อาคาร ตามแนวทางการเข้าสำรวจเก็บข้อมูลอาคาร เพื่อศึกษารูปแบบอาคารในสมัยโมเดิร์นของไทย (พ.ศ. 2475–2514) บันทึกแบบฟอร์มฐานข้อมูลงานสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์นตามหลักเกณฑ์ Docomomo THAILAND ทฤษฎีการประเมินคุณค่างานสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์นตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand หลักเกณฑ์ไมโครฟิซิกซ์ การบันทึกเป็นฐานข้อมูลแบบดิจิทัลเผยแพร่เป็นแหล่งเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ Docomomo Thailand

การศึกษาด้านภูมิศาสตร์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้น โดยแบ่งเป็น 4 อย่าง ได้แก่ (กิจชัย จิตจรรวนิช, 2544)

1. คนและความต้องการ
2. ลักษณะภูมิอากาศ
3. วัสดุและวิธีการก่อสร้าง
4. ปัจจัยอื่น ๆ

การศึกษาเทคโนโลยีการก่อสร้าง

งานก่อสร้าง หรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรมทางเทคนิค” นี้อาจสะท้อนถึงจุดยืนของกลุ่มวิชาชีพสถาปนิกในสายตาของประชาชนทั่วไป ในทางกลับกันคุณค่าทางสุนทรียภาพของงานสถาปัตยกรรมดังกล่าว อาจเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงจริยธรรมและมโนธรรมของกลุ่มผู้ปฏิบัติวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างโดยรวม อีกทั้งยังชี้ให้เห็นถึงทัศนคติที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ปฏิบัติวิชาชีพทั้งหมดกับผู้ใช้อาคารหรือประชาชนทั่วไปในแต่ละสังคม พร้อมกับตั้งคำถาม ถึงเส้นทางของวัฒนธรรมทางเทคนิคในแวดวงวิชาชีพสถาปนิกไทย ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน คุณลักษณะเทคนิคที่เคยเป็นส่วนเติมเต็มสุนทรียภาพให้กับงานสถาปัตยกรรมจะกลายเป็นเพียงส่วนเกินที่ไม่ได้มีความจำเป็นอีกต่อไป (ศรีศักดิ์ พัฒนาศิน, 2550)

การศึกษารูปแบบผังกันแดด

การศึกษาแนวความคิดและรูปแบบผังกันแดดในงานสถาปัตยกรรมของไทย จากแบบสถาปัตยกรรมอาคารกรณีศึกษา ประกอบกับการสำรวจอาคาร โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย (กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, 2563)

1. ประเภทของการกันแดด
2. ตำแหน่งของผังกันแดด
3. ภาษาสถาปัตยกรรม

การศึกษากฎหมายข้อบังคับการอนุรักษ์อาคาร

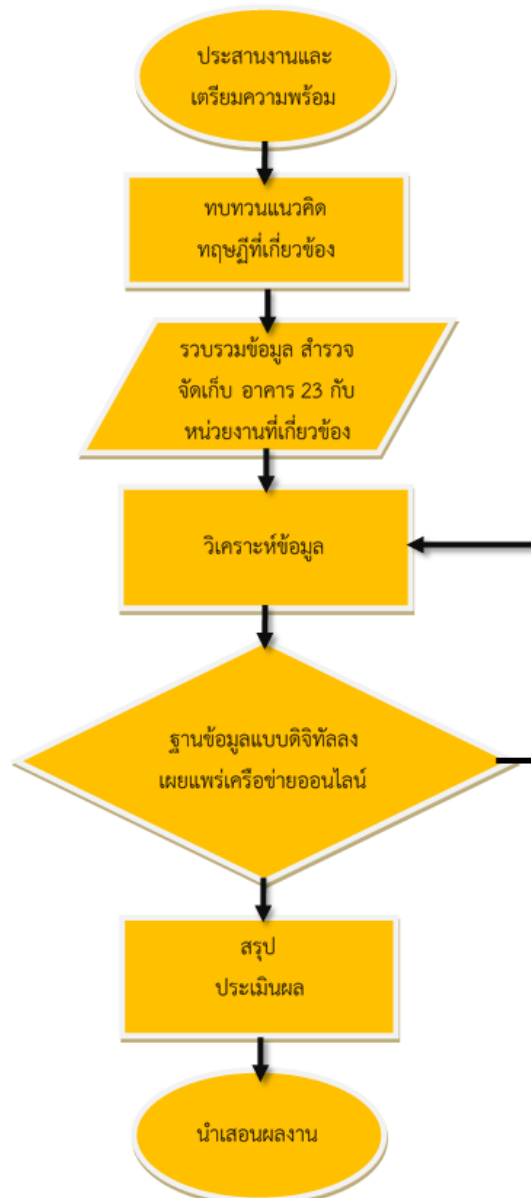
กฎหมายและระเบียบข้อบังคับมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์อาคารในฐานะเป็นกลไกของรัฐที่ทำหน้าที่ปกป้อง คุ้มครอง รักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดก็ตามที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์อาคารสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการอนุรักษ์อาคารอย่างเป็นรูปธรรม (อภิชาติ อวจำปา, 2556)

อาคารอนุรักษ์ส่วนใหญ่สร้างมาก่อนการมีกฎหมายควบคุมอาคารในปัจจุบัน ในขั้นตอนการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงให้สามารถรองรับการใช้งานในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร เพื่อการใช้งานที่เหมาะสม (ยงธนิศร์ พิมลเสถียร, 2559)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร ที่เป็นกฎหมายแม่บทและกฎหมายลูก ในส่วนของกฎหมายแม่บทจะให้ข้อกำหนดในลักษณะกว้าง ๆ ไม่มีรายละเอียด ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ส่วนกฎหมายที่มีการกำหนดรายละเอียดนั้นจะอยู่ที่ส่วนของกฎหมายลูกแทน ได้แก่ กฎกระทรวงและข้อบัญญัติท้องถิ่น (อภิชาติ อวจำปา, 2556)

วิธีการวิจัย

แนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand โดยบันทึกเป็นฐานข้อมูลแบบดิจิทัลลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบสำรวจ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การประสานงาน และเตรียมความพร้อม เป็นกระบวนการเริ่มต้นของการดำเนินงานเพื่อเป็นการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยประสานไปยังกองอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อขอข้อมูลอาคารกรณีศึกษา ในการเตรียมการจัดทำการสำรวจพื้นที่

2. แนวคิดหรือทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทบทวนแนวคิดเพื่อการศึกษาค้นคว้าและสังเคราะห์ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะทำการศึกษา เพื่อชี้ให้เห็นสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ของอาคารกรณีศึกษา

3. การสำรวจและรวบรวมข้อมูล ทำการสำรวจพื้นที่ ขั้นตอนการศึกษาประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และพื้นที่อาคาร เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน อันเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนการอนุรักษ์ ทั้งยังทราบถึงคุณค่าของอาคารในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างครบถ้วน โดยทำการพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตอบสนองกรอบแนวความคิด อาคารกรณีศึกษาที่อยู่ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นการแปลงค่าข้อมูลให้อยู่ในรูปผลลัพธ์ มาตีความเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่ผู้วิจัยเลือก กำหนดไว้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลอาคารกรณีศึกษา เพื่อเป็นขั้นตอนการอนุรักษ์อาคารกรณีศึกษา

5. การเก็บข้อมูลขั้นตอน การเก็บข้อมูลอาคารกรณีศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยเป็นการเก็บภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา และข้อมูลประวัติอาคารกรณีศึกษา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณค่าตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand โดยทำการบันทึกเป็นฐานข้อมูลแบบดิจิทัลลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามทฤษฎีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ งานสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น

7. การสรุปและประเมินผลบันทึกไมโครฟิชซึ่งเป็นฐานข้อมูลแบบดิจิทัลลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม Docomomo Thailand

ตารางที่ 1 สรุปการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินงาน
เพื่อการอนุรักษ์อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International	ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการอนุรักษ์อาคารกรณีศึกษาที่อยู่ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20
	ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand
	ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำบันทึกเป็นฐานข้อมูล ลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม DOCOMOMO THAILAND

ผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อการอนุรักษ์อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็น

สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand โดยบันทึกเป็นฐานข้อมูลแบบดิจิทัลลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ โดยแบ่งการดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการอนุรักษ์อาคารกรณีศึกษาที่อยู่ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20

1.1 ที่ตั้งอาคารกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220 พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 162 ไร่ มีอาคารทั้งสิ้น 66 อาคาร สามารถแยกประเภทของอาคารเป็นช่วงยุคสมัยศตวรรษที่ 20 พ.ศ. 2475–2514 และอาคารหลังยุคสมัยโมเดิร์น โดยพิกัดอาคารกรณีศึกษา $13.878601^{\circ}\text{N}, 100.589891^{\circ}\text{E}$ และอาคารมีความสูง 3 ชั้น พื้นที่ใช้สอยรวม 3,654.75 ตารางเมตร

ภาพที่ 2 แผนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. การสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand

2.1 ประวัติความเป็นมาของอาคาร เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2513 แล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. 2514 แรกเริ่มเป็นอาคารสำนักงานโดยมีชื่ออาคารเดิมว่า “อาคารอำนวยการและมนุษยศาสตร์” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต่อมามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ส่งมอบอาคารให้แก่ สถาบันราชภัฏพระนคร ตามมติคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2540 ปัจจุบันได้ใช้เป็นอาคารเรียนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2.2 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคารหลังจากก่อสร้าง เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้รับการโอนคืนจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2545 แล้ว มหาวิทยาลัยได้ออกแบบทำ

การปรับปรุงครั้งใหญ่ในทุกระบบ เช่น ระบบไฟฟ้า ห้องน้ำ-ส้วม ระบบประปา สุขาภิบาล ทาสีอาคาร ซึ่งแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงิน 7,165,650 บาท

2.3 อาคารที่แสดงถึงลักษณะของยุคโมเดิร์น ซึ่งได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ มีการออกแบบเพื่อระบายอากาศ และการรับแสงธรรมชาติที่ดี แผงกันแดดของอาคาร มีลักษณะโครงสร้างเปลือกบางพับจีบ พบว่า วัสดุและระบบการก่อสร้างที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นแผงคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ โดยสอดคล้องกับวัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างในสมัยนั้น จึงดูเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นสวยงาม ตามแบบโมเดิร์นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และยังประโยชน์ต่อการเรียนรู้ความภาคภูมิใจหวงแหนตระหนักในคุณค่าการอนุรักษ์อาคาร ต่อเจ้าหน้าที่ อาจารย์ นักศึกษาปัจจุบันศิษย์เก่า และประชาชนในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 3 แผงกันแดดที่ดูเป็นเอกลักษณ์ของอาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ภาพที่ 4 เทคโนโลยีด้านการออกแบบโครงสร้าง การระบายอากาศและการรับแสงธรรมชาติที่ดีของอาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. การจัดทำการบินทักเป็นฐานข้อมูล ลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม
DOCOMOMO THAILAND

3.1 เมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ไมโครฟิชซิ่งแล้ว พบว่า อาคารคงคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์ เป็น
แหล่งการเรียนรู้ในการศึกษาอาคาร ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 โดยมีการเผยแพร่ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล
การบินทักเป็นฐานข้อมูล ลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม DOCOMOMO THAILAND
และเผยแพร่ในเว็บไซต์ <http://www.docomomothailand.org/index.html> เพื่อเป็นประโยชน์ต่อ
การเรียนรู้และอนุรักษ์อาคาร ดังภาพที่ 5

อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ชื่อ (Name)	อาคารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (อาคาร 23)
ชื่อดั้งเดิม (Original Name)	อาคารอำนวยการและมนุษยศาสตร์ : BK 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่ตั้ง (Location)	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (GPS Coordinate)	พิกัด 13.878601°N, 100.589891°E
ประเภทของอาคารปัจจุบัน (Current typology)	อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย: EDC (Education)
ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (Original typology)	อาคารสำนักงาน: EDC (Education)
การปกป้องคุ้มครอง (State of protection)	กองอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (Year of completion of construction)	พ.ศ. 2514
ผู้ออกแบบ (Architectural designer)	กองพัฒนาอาคาร กรมการมหาดไทย
ประวัติความเป็นมาของอาคาร (History of buildings)	เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2513 แล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. 2514 แรกเริ่มเป็นอาคารสำนักงานโดยมีชื่ออาคารเดิมว่า “อาคาร อำนวยการและมนุษยศาสตร์” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต่อมาทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ส่งมอบอาคารให้แก่ สถาบันราชภัฏพระนคร ตามมติคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2540 ปัจจุบันได้ใช้เป็นอาคารเรียนคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคารหลังจาก ก่อสร้าง (Summary of important changes after completion)	เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้รับการโอนคืน จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2545 แล้ว มหาวิทยาลัยได้ออกแบบ ทำการปรับปรุงครั้งใหญ่ ในทุก ระบบ เช่น ไฟฟ้า, ท่อน้ำ-ส้วม, ระบบประปา, สุขาภิบาล, ทาสีอาคาร แล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงิน 7,165,650 บาท
ลักษณะของอาคาร (Building character)	มีความสูง 3 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอยรวม 3,654.75 ตารางเมตร
การประเมิน (Evaluation)	การประเมินผลทั่วไป เป็นอาคารที่แสดงถึงลักษณะของยุคโมเดิร์น ซึ่งได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ มีการระบาย อากาศและการรับแสงธรรมชาติที่ดี มีการออกแบบผนังกันแดดให้ดู เป็นเอกลักษณ์ของอาคาร อาคารมีความโดดเด่นสวยงามแบบโมเดิร์น ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์
เอกสารอ้างอิง (Reference)	<ul style="list-style-type: none"> โครงการออกแบบสำรวจและจัดทำผังแม่บท มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร วันที่ 29 กรกฎาคม 2554 การพัฒนาทางกายภาพด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สรุปข้อมูลอาคารทั้งหมด (กอง อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม) วันที่ 3 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 5 แบบฟอร์มฐานข้อมูล DCOMOMO THAILAND

การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์นของไทย (พ.ศ. 2475–2514) ซึ่งมีความสำคัญของอาคารกรณีศึกษาที่แสดงถึงลักษณะการออกแบบที่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ และยังมีเอกลักษณ์ที่แฝงกันแต่ของอาคาร ตามหลักเกณฑ์การประเมิน Docomomo International และ Docomomo Thailand เมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ไมโครฟิซซิงแล้ว พบว่า อาคารคงคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์ และความภาคภูมิใจของชนชั้นในคุณค่าการอนุรักษ์อาคาร ต่อเจ้าหน้าที่ อาจารย์ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า และประชาชนในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ในการศึกษาอาคาร ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 โดยมีการเผยแพร่ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล ทำการบันทึกเป็นฐานข้อมูล เผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม DOCOMOMO THAILAND และเผยแพร่ใน เว็บไซต์ <http://www.docomomothailand.org/index.html> ซึ่งการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand โดยบันทึกเป็นฐานข้อมูลแบบดิจิทัลลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์

การวิจัยนี้จึงเป็นแนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand โดยบันทึกเป็นฐานข้อมูลแบบดิจิทัลลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ โดยแบ่งการดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน คือ การสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการอนุรักษ์อาคารกรณีศึกษาที่อยู่ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 การสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand และการจัดทำทำการบันทึกเป็นฐานข้อมูล ลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม DOCOMOMO THAILAND เมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ไมโครฟิซซิงแล้ว พบว่า อาคารคงคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ในการศึกษาอาคาร ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 โดยมีการเผยแพร่ในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล ทำการบันทึกเป็นฐานข้อมูล ลงเผยแพร่เครือข่ายออนไลน์ตามแบบฟอร์ม DOCOMOMO THAILAND และเผยแพร่ในเว็บไซต์ <http://www.docomomothailand.org/index.html> เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และอนุรักษ์อาคาร

ตารางที่ 2 แบบฟอร์มฐานข้อมูล DOCOMOMO THAILAND เผยแพร่เครือข่ายออนไลน์

อาคารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (อาคาร 23) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ชื่อ (Name)	อาคารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (อาคาร 23)
ชื่อดั้งเดิม (Original Name)	อาคารอำนวยการและมนุษยศาสตร์ : BK 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่ตั้ง (Location)	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (GPS Coordinate)	พิกัด 13.878601°N, 100.589891°E
ประเภทของอาคารปัจจุบัน (Current typology)	อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย: EDC (Education)
ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (Original typology)	อาคารสำนักงาน: EDC (Education)
การปกป้องคุ้มครอง (State of protection)	กองอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (Year of completion of construction)	พ.ศ. 2514
ผู้ออกแบบ (Architectural designer)	กองพัฒนาอาคาร กรมการฝึกหัดครู
ประวัติความเป็นมาของอาคาร (History of buildings)	เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2513 แล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. 2514 แรกเริ่มเป็นอาคารสำนักงานโดยมีชื่ออาคารเดิมว่า “อาคาร อำนวยการและมนุษยศาสตร์” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต่อมาทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ส่งมอบอาคารให้แก่ สถาบันราชภัฏพระนคร ตามมติคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2540 ปัจจุบันได้ใช้เป็นอาคารเรียนคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคารหลังจาก ก่อสร้าง (Summary of important changes after completion)	เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้รับการโอนคืน จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2545 แล้ว มหาวิทยาลัยได้ออกแบบ ทำการปรับปรุงครั้งใหญ่ ในทุก ระบบ เช่น ไฟฟ้า, ห้องน้ำ-ลิ้น, ระบบประปา, สุขาภิบาล, ทาสีอาคาร แล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงิน 7,165,650 บาท
ลักษณะของอาคาร (Building character)	มีความสูง 3 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอยรวม 3,654.75 ตารางเมตร
การประเมิน (Evaluation)	การประเมินผลทั่วไป เป็นอาคารที่แสดงถึงลักษณะของยุคโมเดิร์น ซึ่งได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ มีการระบาย อากาศและการรับแสงธรรมชาติที่ดี มีการออกแบบแสงกันแดดให้ดู เป็นเอกลักษณ์ของอาคาร อาคารมีความโดดเด่นสวยงามแบบโมเดิร์น ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์
เอกสารอ้างอิง (Reference)	<ul style="list-style-type: none"> โครงการออกแบบสำรวจและจัดทำผังแม่บท มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร วันที่ 29 กรกฎาคม 2554 การพัฒนาทางกายภาพด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สรุปข้อมูลอาคารทั้งหมด (กอง อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม) วันที่ 3 สิงหาคม 2561

อภิปรายผล

การสำรวจฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของอาคารกรณีศึกษาและได้ประโยชน์ทางสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตามหลักเกณฑ์ Docomomo International และ Docomomo Thailand ที่อยู่ในช่วงประมาณ พ.ศ. 2475–2514 ของอาคารเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีอาคารในช่วงยุคสมัยโมเดิร์นหลายอาคาร โดยจะได้จัดทำฐานข้อมูลลงในไมโครฟิชซึ่งเพื่อทำการเผยแพร่เอกลักษณ์ที่แฝงกันแต่แบบโครงสร้างเปลือกบางพับจีบของอาคาร ตรงตามทฤษฎีการออกแบบอาคารในภูมิอากาศร้อนชื้น ที่มีความโดดเด่นสวยงามตามแบบโมเดิร์นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และความภาคภูมิใจหวงแหนตระหนักในคุณค่าการอนุรักษ์อาคาร ต่อเจ้าหน้าที่ อาจารย์ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า และประชาชนในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย เพื่อส่งผ่านถึงคนรุ่นหลังต่อไป โดยสอดคล้องกับการวิจัยการศึกษาด้านภูมิศาสตร์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้น (กิจชัย จิตขจรวานิช, 2544) และยังมีการศึกษาเทคโนโลยีการก่อสร้าง ถึงเส้นทางของวัฒนธรรมทางเทคโนโลยีในแวดวงวิชาชีพสถาปนิกไทย ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน คุณลักษณะเทคโนโลยีที่เคยเป็นส่วนเติมเต็มสุนทรียภาพให้กับงานสถาปัตยกรรม (ศรีศักดิ์ พัฒนาศิน, 2550) ประกอบกับการศึกษารูปแบบผังกันแดดถึงแนวความคิดและรูปแบบผังกันแดดในงานสถาปัตยกรรมของไทยจากแบบสถาปัตยกรรมอาคารกรณีศึกษา (กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, 2563) และเพิ่มเติมการศึกษากฎหมายข้อบังคับการอนุรักษ์อาคารมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์อาคาร ในฐานะเป็นกลไกของรัฐที่ทำหน้าที่ปกป้อง คุ้มครอง รักษาบรรดากฎวัฒนธรรมและกำกับดูแล ให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดก็ตามที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์อาคารสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการอนุรักษ์อาคารอย่างเป็นรูปธรรม (อภิชาติ อวจำปา, 2556)

โดยอาคารอนุรักษ์ส่วนใหญ่สร้างมาก่อนการมีกฎหมายควบคุมอาคารในปัจจุบัน ในขั้นตอนการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการปรับปรุงให้สามารถรองรับการใช้งานในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร เพื่อการใช้งานที่เหมาะสม (ยงธนิศร์ พิมลเสถียร, 2559) และยังเพิ่มเติมข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาคาร ที่เป็นกฎหมายแม่บทและกฎหมายลูก ในส่วนของกฎหมายแม่บทจะให้ข้อกำหนดในลักษณะกว้าง ๆ ไม่มีรายละเอียด ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ส่วนกฎหมายที่มีการกำหนดรายละเอียดนั้นจะอยู่ที่ส่วนของกฎหมายลูกแทน ได้แก่ กฎกระทรวงและข้อบัญญัติท้องถิ่น (อภิชาติ อวจำปา, 2556)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สืบเนื่องจากการศึกษาแนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ทำการวิเคราะห์และสำรวจข้อมูลอาคารจากสถานที่จริง ได้ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ตลอดจนผลของการวิจัยดังนี้

1. ควรส่งเสริมการจัดทำข้อมูลอาคารในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีอาคารในช่วงยุคสมัยโมเดิร์นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์

2. ควรส่งเสริมการจัดทำประวัติอาคารและความเป็นมา เพื่อเก็บไว้ให้คนคว้าและศึกษาข้อมูลอาคารต่าง ๆ ที่อยู่ในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้การวิจัยแนวทางอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์น: กรณีศึกษา อาคาร 23 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยการดำเนินการไปยังอาคารอื่น ๆ ที่สามารถจัดทำข้อมูลประวัติอาคารในยุคสมัยศตวรรษที่ 20 ตลอดจนการเสนอไปยังหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการทำข้อมูลประวัติอาคารที่อยู่ในช่วงประมาณ พ.ศ. 2475-2514 เพื่อตอบสนองต่อการจัดทำประวัติอาคารที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และอนุรักษ์อาคารที่ส่งผ่านถึงคนรุ่นหลังต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา. (2563). แนวความคิดและรูปแบบผังกันแดดในงานสถาปัตยกรรม
สารศาสตร์ ปีการศึกษา 2562-2563. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, (1): 209-221.
- กิจชัย จิตจรวานิซ. (2544). ข้อเสนอแนะในการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อตอบสนองต่อสภาพ
ภูมิอากาศในเขตร้อนชื้น หน้าจั่ว ปีการศึกษา 2543-2544. วารสารวิชาการคณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 21(17): 169-176.
- ยงธนทร์ พิมลเสถียร. (2559). อนุรักษ์นิยามอาคาร: หน้าพระลาน ท่าช้าง ท่าเตียน. กรุงเทพฯ:
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- ศรีศักดิ์ พัฒนาคิน. (2550). พัฒนาการของเทคโนโลยีในงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ปีการศึกษา
2549-2550. Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS),
5(3): 71-87.
- อภิชาติ อารจำปา. (2556). มาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์โบราณสถานของไทย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Factors Influencing Consumers' Purchase Decision on CARNIVAL Stores
in Bangkok Metropolitan and Environs

ธัญธรชนันท์ ไวยพัฒน์
นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
E-mail: thunyathornchanun.w@gmail.com

วีรศักดิ์ ประเสริฐชูวงศ์
อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
E-mail: veerasak.p@rsu.ac.th
Thunyathornchanun Waiyaphat
Student, Master of Business Administration Program, Faculty of Business
Administration, Rangsit University
Veerasak Prasertchuwong
Lecturer, Master of Business Administration Program, Faculty of Business
Administration, Rangsit University

รับเข้า: 14 พฤษภาคม 2565 แก้ไข: 7 มิถุนายน 2565 ตอบรับ: 21 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ 2) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมค้ำปลึกที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ 3) ศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและใช้บริการร้าน CARNIVAL ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีอายุและอาชีพที่ต่างกันมีระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง ด้านตัวสินค้า ด้านราคา ด้านการออกแบบตกแต่งร้านค้า ด้านการสื่อสารและด้านบริการมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) ปัจจัยทัศนคติด้านความเข้าใจและด้านพฤติกรรมมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การตลาดค้าปลีก ทัศนคติ รองเท้าผ้าใบระดับ Premium

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare the level of marketing mix factors affecting consumers' purchasing decisions in CARNIVAL stores in Bangkok and its environs classified by demographic factors, 2) to study retail mix factors affecting consumers' purchasing decisions in CARNIVAL stores in Bangkok and its environs, and 3) to study attitude factors affecting purchasing decisions in CARNIVAL stores of consumers in Bangkok and its environs. A sample group were people who used to buy products and used services at CARNIVAL L stores in Bangkok and its environs by randomly selecting a specific sample of 400 people. Data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance and multiple regression analysis.

The research results showed that 1) consumers in Bangkok and its environs with different ages and occupations, level of the marketing mix factors affecting the decision to buy products in CARNIVAL stores were significantly different at .05; location the product aspect, the price aspect, the design aspect of the store decoration, the communication and service aspect had a significant effect on purchasing decisions in CARNIVAL stores in Bangkok and its vicinity at the .05 level; and 3) understanding and behavioral attitude factors affecting the purchase decision in CARNIVAL stores of consumers in Bangkok and its environs were significantly different at .05 level.

Keywords: retail marketing, mix attitudes, premium canvas shoes

บทนำ

การค้าปลีกเป็นธุรกิจที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆ ต่อเศรษฐกิจทั้งในและนอกประเทศ ธุรกิจค้าปลีกมีบทบาทเป็นอย่างมากสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ผู้บริโภคให้ความสนใจในธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่และยังเป็นที่นิยมเพราะมีความสะดวกสบายในการเลือกซื้อของผู้บริโภค หากพิจารณาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยปี พ.ศ. 2559 พบว่าธุรกิจค้าปลีกมีมูลค่าซื้อขายรวมกว่า 1.83 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.9 ของ GDP ประเทศไทย เป็นอันดับ 3 รองจากภาคการบริการ และภาคอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการจ้างงานเกิดขึ้นมากกว่า 2.9 ล้านคน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2561) แต่สถานการณ์ที่ผ่านมาเมื่อปี พ.ศ. 2562 ธุรกิจค้าปลีกมีอัตราการเติบโตชะลอลงถึงร้อยละ 2.8 ลดลงไปในทิศทางเดียวกันกับสถานะเศรษฐกิจที่หดตัวต่ำที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาที่ร้อยละ 2.4 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ที่อัตราการเติบโตร้อยละ 3.1 (สมาคมผู้ค้าปลีกไทย, 2563) โดยส่งผลกระทบจากหมวดสินค้าไม่คงทน เช่น อาหารและเครื่องดื่ม เติบโตเพียงร้อยละ 3.2 ส่วนกลุ่มสินค้าคงทนเติบโตร้อยละ 2.0 ชะลอลงจากปี พ.ศ. 2561 โดยจาก จากปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.5 ของ GDP สูงเป็นอันดับสองรองจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตที่มีสัดส่วนร้อยละ 25.3 นรินทร ต้นไพบูลย์ (2564) ร้าน CARNIVAL เป็นร้านค้าปลีกแบบ Multi-Brand Store เป็นมัลติแบรนด์สัญชาติไทยที่ได้รับสิทธิ์จำหน่ายรองเท้าผ้าใบจากหลากหลายแบรนด์ดัง ซึ่งเป็นร้านค้าที่มีชื่อเสียงและมีการเติบโตของธุรกิจเป็นระยะเวลา 10 ปีนับตั้งแต่ก่อตั้งร้าน CARNIVAL มาปัจจุบันร้าน CARNIVAL ยังคงได้รับความนิยมในกลุ่มลูกค้ารองเท้าผ้าใบมาตลอด การดำเนินกลยุทธ์ที่สร้างความน่าเชื่อถือได้มากกว่าคู่แข่งรายอื่น คือ มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่าย การตั้งราคาที่ได้มาตรฐาน และมีกลยุทธ์การขายสินค้าหลากหลายประเภททั้งแบรนด์ไทยและต่างประเทศ รวมถึงสินค้าของแบรนด์ CARNIVAL เองอีกด้วย ผู้ท้าววิจัยจึงสนใจการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ให้ร้านค้าปลีกอื่น ๆ ในอนาคต

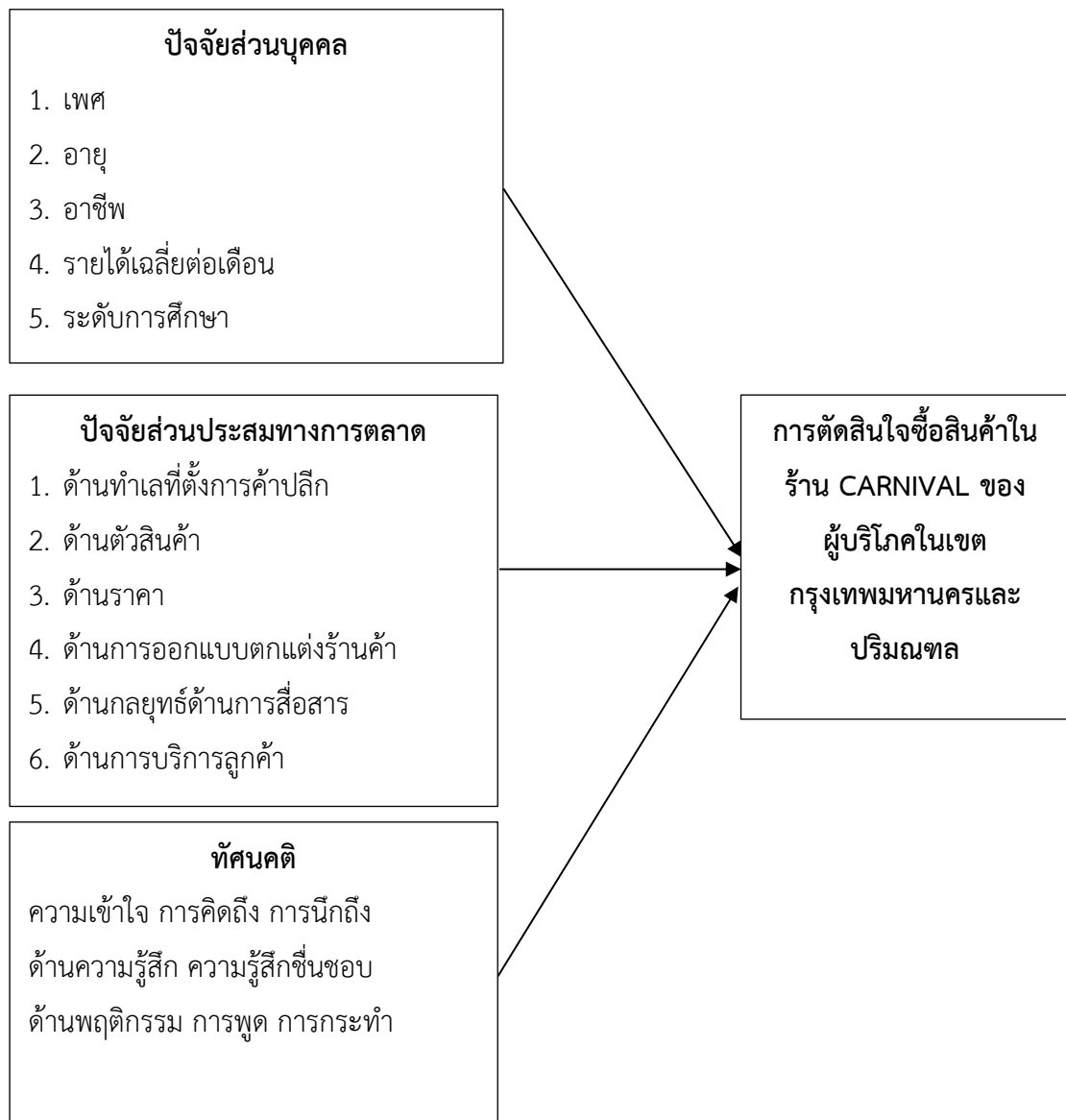
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมค้าปลีกที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ต่างกันมีระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมค้ำปลีกมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. ปัจจัยด้านทัศนคติมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและใช้บริการในร้าน CARNIVAL ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีจำนวนมากและไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามที่แน่นอน จึงใช้สูตรการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากสูตรของ W.G. Cochran (1953) จากการคำนวณข้างต้น พบว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 385 ตัวอย่าง แต่เพื่อลดความเสี่ยงเรื่องข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน จึงจัดทำแบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ทำวิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยศึกษา ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง ปรับปรุงและทดสอบแบบสอบถามโดยทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) (กัลยา วานิชย์บัญชา และ ฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558) ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ซึ่งได้มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) สูงกว่า 0.70 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดค้าปลีกที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

แบบสอบถามมีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่ารายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและใช้บริการในร้าน CARNIVAL ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามที่ได้กำหนดจำนวนไว้ในเบื้องต้นแล้วจำนวน 400 ชุด โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองและรอจนกระทั่งตอบคำถามครบถ้วน

2. ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาประมวลผลในระบบ

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว นำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการค้าปลีก โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านทัศนคติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดค้าปลีกและปัจจัยด้านทัศนคติ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านการออกแบบตกแต่งร้านค้า	4.37	0.06	มากที่สุด
ด้านการบริการ	4.22	0.04	มากที่สุด
ด้านการสื่อสาร	3.97	0.05	มาก
ด้านตัวสินค้า	3.97	0.04	มาก
ด้านทำเลที่ตั้งการค้าปลีก	3.95	0.01	มาก
ด้านราคา	3.93	0.08	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการออกแบบตกแต่งร้านค้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.37$, $SD=0.06$) รองลงมา ด้านการบริการ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x}=4.22$, $SD=0.04$) ด้านการสื่อสาร มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x}=3.97$, $SD=0.05$) ด้านตัวสินค้า มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x}=3.97$, $SD=0.04$) ด้านทำเลที่ตั้ง มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x}=3.95$, $SD=0.01$) และสุดท้าย ด้านราคา มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x}=3.93$, $SD=0.08$)

2. ระดับทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ทัศนคติ	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านความเข้าใจ	4.17	0.03	มาก
ด้านความรู้สึก	4.20	0.03	มาก
ด้านพฤติกรรม	3.85	0.09	มาก
รวม	4.07	0.04	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$, $SD=0.04$) โดยด้านความรู้สึกมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$, $SD=0.03$) รองลงมา คือ ด้านความเข้าใจ ($\bar{x}=4.17$, $SD=0.03$) และด้านพฤติกรรม ($\bar{x}=3.85$, $SD=0.09$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์	ค่า t/F	Sig. (2-tailed)	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	1.524	0.128	ปฏิเสธสมมติฐาน
อายุ	6.325*	0.000	ยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์	ค่า t/F	Sig. (2-tailed)	ผลการทดสอบสมมติฐาน
อาชีพ	8.321*	0.000	ยอมรับสมมติฐาน
รายได้	2.099	0.100	ปฏิเสธสมมติฐาน
ระดับการศึกษา	2.671	0.070	ปฏิเสธสมมติฐาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีอายุและอาชีพที่ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีเพศ รายได้ และระดับการศึกษาที่ต่างกันมีการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการค้ำปลีกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการค้ำปลีกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดค้ำปลีก	b	Std.Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.114	0.179		.637	.525
ด้านทำเลที่ตั้ง	.180	0.067	.118	2.710	.007*
ด้านตัวสินค้า	.155	0.065	.094	2.400	.017*
ด้านราคา	.171	0.065	.123	2.642	.009*
ด้านการออกแบบตกแต่งร้านค้า	.209	0.068	.131	3.072	.002*
ด้านการสื่อสาร	.239	0.072	.164	3.308	.001*
ด้านการบริการ	.457	0.059	.303	7.755	.000*
R=0.30 R ² =0.15 Adjusted. R ² =0.11 SEE=0.10 F=10.689 Sig.=0.000*					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมในด้านค้าปลีก ในด้าน ทำเลที่ตั้ง (Store Location) ด้านตัวสินค้า (Merchandise Assortment) ด้านราคา (Price) ด้านกลยุทธ์ด้านการสื่อสาร (Communication with Customer) และ ด้านการบริการลูกค้า (Customer Service) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 15.0 จากการวิเคราะห์สมการถดถอยสามารถเขียนสมการได้ ดังนี้

$$Y = 0.114 + 0.303 (\text{ด้านบริการ}) + 0.164 (\text{ด้านการสื่อสาร}) + 0.131 (\text{ด้านการออกแบบตกแต่งร้านค้า}) + 0.123 (\text{ด้านราคา}) + 0.118 (\text{ด้านทำเลที่ตั้ง}) + 0.094 (\text{ด้านบริการ})$$

4. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL

ปัจจัยด้านทัศนคติ	b	Std.Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.200	0.252		3.476	.000
ด้านความเข้าใจ	.231	.063	.160	3.689	.000*
ด้านความรู้สึก	.036	.087	.022	.416	.678
ด้านพฤติกรรม	1.020	.046	.866	22.002	.000*

R=0.215 R²=0.112 Adjusted. R²=0.105 SEE=0.563 F=30.689 Sig.=0.000*

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยด้านความเข้าใจ และด้านพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 10.5 จากการวิเคราะห์สมการถดถอยสามารถเขียนสมการได้ ดังนี้

$$Y = 1.200 + 1.020 (\text{ด้านพฤติกรรม}) + 0.231 (\text{ด้านความเข้าใจ})$$

อภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดค้าปลีก และปัจจัยด้านทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL พิจารณาจากผลการวิจัยแล้ว สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอายุและอาชีพที่ต่างกันมีการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL แตกต่างกัน เนื่องจาก อายุส่งผลให้พฤติกรรมของผู้บริโภคในแต่ละวัยแตกต่างกัน เช่น ช่วงวัยทำงานก็จะมี พฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ทันสมัย และตามกระแส ส่วนผู้สูงอายุอาจจะมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ใส่แล้วสบาย อาชีพที่แตกต่างกันทำให้พฤติกรรม ของผู้บริโภคในร้าน CARNIVAL แตกต่างกัน เพราะค่านิยมและทัศนคติในอาชีพแต่ละอาชีพจะไม่เหมือนกัน ยกตัวอย่าง พนักงานข้าราชการที่มักจะแต่งตัวเรียบร้อยกับอาชีพ ดีไซน์เนอร์ที่ต้องแต่งตัวให้ทันสมัยอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ธนภฤต วงศ์มหาเศรษฐี (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่าน Facebook Live ของ กลุ่มเบปี้บูมเมอร์ พบว่า ความแตกต่างระหว่างอายุและอาชีพ ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ต่างกัน ทั้งนี้ บุคคลที่อายุมากและอายุน้อย อีกทั้งอาชีพที่ต่างกันจะมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ เพราะวัฒนธรรม และสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนแต่ละอายุและอาชีพไว้ต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดค้าปลีก

ด้านทำเลที่ตั้ง (Store Location) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งด้านทำเลที่ตั้งของร้าน CARNIVAL มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อทำเลที่ตั้งร้าน CARNIVAL ช่องทางการเข้าถึงบริการมีความหลากหลาย เช่น สาขา แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ออนไลน์ ฯลฯ ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงร้านได้ง่ายและสะดวกสบายซึ่งสอดคล้องกับ ธนัญญา ศิวะสิริวิลาส (2559) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน EVEANDBOY ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ทำเลที่ตั้งของร้านค้า มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน EVEANDBOY ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รวมถึงการมีทำเลที่ตั้งของร้านที่สะดวกในการใช้บริการ

ด้านราคา (Price) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านการตั้งราคาสินค้าของร้าน CARNIVAL ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อราคา ซึ่งปัจจัยด้านราคาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภวริศา โสดา (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าที่ร้าน EVEANDBOY พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญและคำนึงถึงราคาเป็นอันดับแรกอยู่เสมอ

ด้านตัวสินค้า (Merchandise Assortments) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านตัวสินค้ามีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการที่ร้าน CARNIVAL มีสินค้าหลากหลายประเภทให้เลือก โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิพร รุ่งสาคร (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจใน

การใช้บริการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับร้านค้าปลีกที่มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย

ด้านการบริการลูกค้า (Customer Service) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งด้านการให้บริการลูกค้าของร้าน CARNIVAL ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการที่พนักงานมีอัธยาศัยและมนุษยสัมพันธ์ และการได้รับการบริการที่ดีนั้นจะช่วยให้การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญา ศิวะสิริวิลาศ (2559) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน EVEANDBOY ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่มีพนักงานคอยให้คำแนะนำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ให้บริการที่เป็นกันเอง มีความสุภาพ

ด้านการออกแบบตกแต่งร้านค้า (Store Ambience) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งด้านการออกแบบร้านค้าและตกแต่งร้านของร้าน CARNIVAL มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการที่ร้าน CARNIVAL มีการออกแบบร้านที่ดูดีทันสมัย และมีการวางให้เห็นได้ชัดเจนสะดวกต่อการเลือกซื้อ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สโรทัย เมธิพิทักษ์ (2563) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้าน EVEANDBOY ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับป้ายบอกตำแหน่งสินค้าที่ชัดเจน ร้านและเคาน์เตอร์ตกแต่งสวยงาม ขนาดของร้านสะดวกต่อการเลือกชมสินค้า และรูปแบบการจัดเรียงสินค้าที่เป็นหมวดหมู่ มองเห็นชัดเจน และหาง่าย

ด้านกลยุทธ์ด้านการสื่อสาร (Communication with Customer) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยด้านกลยุทธ์ด้านการสื่อสารของร้าน CARNIVAL ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการที่ร้าน CARNIVAL มีการโฆษณาเกี่ยวกับสินค้าอยู่เป็นประจำและ มีการทำโปรโมชั่นให้ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ลูกค้าได้สามารถเลือกและตัดสินใจได้ง่ายสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภวริศา โสตา (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าที่ร้าน EVEANDBOY พบว่า มีการใช้สื่อออนไลน์ในการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทาง Facebook Fanpage เพื่อประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ โดยการโฆษณาของทางร้านมีความชัดเจนในเรื่องของการสื่อสารที่จะนำเสนอสินค้า รูปที่ใช้ประกอบการโฆษณาเป็นรูปที่ชัดเจน มีการบอกราคาขาย และราคาที่ได้ชัดเจน ทำให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

3. ปัจจัยด้านทัศนคติ

ด้านความเข้าใจ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยด้านความเข้าใจของร้าน CARNIVAL ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ระดับมาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่

ใหญ่มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับร้าน CARNIVAL โดยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธิรัตน์ ปสนันศิริคุณ (2560) ที่ศึกษาทัศนคติการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดชลบุรี พบว่า ความเข้าใจในสินค้า ความคุ้นเคยของผู้บริโภค และการที่มีผู้บริโภคถึงแบรนด์ของเราส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ด้านพฤติกรรม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านความเข้าใจของร้าน CARNIVAL ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ระดับมาก โดยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ณัฐกานต์ กองแก้ว (2559) ที่ศึกษา พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้ Application Shopee ในประเทศไทยพบว่า พฤติกรรมของบุคคล การกระทำ ความชอบ การพูดคุยถึงสินค้า มีผลต่อการตัดสินใจซื้อและทัศนคติต่อสินค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุและอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL แตกต่างกันพบว่าช่วงอายุ ไม่เกิน 30 ปี มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL มากกว่าช่วงอายุ มากกว่า 30 ปีขึ้นไป อาจเป็นผลจากร้าน CARNIVAL มีตราสินค้าที่ค่อนข้างแปลกใหม่ รวมถึงร้านเน้นการทำการตลาดผ่านช่องทาง Social media เป็นส่วนใหญ่ จึงอาจทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีอายุช่วงไม่เกิน 30 ปี รับรู้ถึงข่าวสารและรู้จักร้าน CARNIVAL มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ

1.2 ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL แตกต่างกัน ส่วนใหญ่พบว่าในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งเป็น กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความคุ้นเคยกับร้าน CARNIVAL เนื่องจากร้าน CARNIVAL มีการทำการตลาดใน Social media เป็นหลัก และมีการบริโภคเพื่อแสดงถึงภาพลักษณ์ที่ทันสมัย ฉะนั้นผู้ประกอบการจึงควรจัดโปรโมชั่นสำหรับกลุ่มนี้ เช่น มอบส่วนลดสำหรับผู้แสดงบัตรนักเรียน นักศึกษา โดยเฉพาะเพื่อกระตุ้นการตัดสินใจซื้อสินค้ามากขึ้น รวมถึงการทำโปรโมชั่นกับกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนเพื่อให้เกิดการตัดสินใจซื้ออย่างง่ายดายมากขึ้นและสามารถเป็นกระแสในสื่อ Social media ได้อีกด้วย

2. ในด้านการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดค้าปลีกซึ่งมีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านพนักงานและการบริการ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการ ฝึกอบรมพนักงานอย่างมาก เนื่องจากพนักงานเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับลูกค้ามากที่สุด อีกทั้งยังเป็นคน กลางที่ เชื่อมโยงระหว่างแบรนด์กับลูกค้าผ่านการให้บริการ ถ้าพนักงานได้รับการฝึกอบรมอย่างดี ทั้ง ด้าน จิตวิทยาการบริการอย่างมืออาชีพ เช่น สามารถแยกแยะได้ว่าลูกค้าท่านใดกำลังต้องการความช่วยเหลือ หรือท่านใดยังไม่ต้องการความช่วยเหลือ รวมถึงมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ อย่างดี จะส่งผลให้พนักงาน สามารถส่งมอบบริการที่มีคุณค่า เพื่อสร้างความพึงพอใจ ให้กับลูกค้าได้มากที่สุด โดยร้าน CARNIVAL เป็นร้านที่เน้นจำหน่ายสินค้าระดับพรีเมียมเป็นหลัก ฉะนั้น ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหลักที่เข้ามาซื้อสินค้า มักจะคาดหวังกับบริการที่ดีจากพนักงาน ฉะนั้นพนักงานจึง เหมือนกับบุคคลที่เป็นหน้าเป็นตาให้แก่ร้าน นอกจากจะทำให้ลูกค้าได้รับการบริการที่น่าประทับใจ แล้ว ยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการกลับมาซื้อ สินค้าในร้านได้

2.2 ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง ผู้ประกอบการควรเพิ่มช่องทางการจัด จำหน่ายให้ครอบคลุมและ ทั่วถึงความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ทำให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การเพิ่มสาขา การ ปรับปรุงเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันสำหรับช่องทางออนไลน์ ให้มีความ เสถียรมากยิ่งขึ้น แต่สินค้าความ งามหลายชนิดมีราคาค่อนข้างสูงและจำเป็นต้องเลือกสีให้เหมาะกับ แต่ละบุคคล ฉะนั้นการเพิ่มสาขาให้ กระจายครอบคลุมในหลายพื้นที่ เพื่อให้ลูกค้าได้มีการทดลอง สินค้าตัวอย่างที่หน้าร้านก่อน จึงเป็นสิ่งที่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อด้วย

2.3 ปัจจัยด้านตัวสินค้า ผู้ประกอบการควรศึกษาความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสินค้า และสร้างความน่าเชื่อถือด้านสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้บริโภค เพราะการตัดสินใจซื้อขึ้นอยู่กับผู้บริโภคเองและอิทธิพลของคำแนะนำผ่านอินเทอร์เน็ตจะช่วย ส่งเสริมในการตัดสินใจซื้อเพิ่มขึ้น

2.4 ปัจจัยด้านด้านราคา ผู้ประกอบการควรให้ทำให้สินค้าเหมาะสมกับราคาสินค้า มีการ แจ้จราคาสินค้าที่ถูกต้องและครบถ้วน มีค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้ามีความเหมาะสมและมีโปรโมชั่นให้ ผู้บริโภคเสมอ

2.5 ปัจจัยด้านการออกแบบ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการออกแบบร้านให้ เหมาะสมกับสินค้าและทันสมัยเพื่อดึงดูดลูกค้า เพราะถ้าร้านมีการออกแบบที่ดีและน่าเข้า ก็จะสามารถ ดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่องได้

2.6 ปัจจัยกลยุทธ์ด้านการสื่อสาร ผู้ประกอบการควรมีการจัดสรรให้สารที่ต้องการสื่อไปถึง ผู้รับ และผู้รับมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับไปยังสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องการ ทั้งนี้ผู้ประกอบการอาจจะต้อง ใช้รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับสินค้า และกำหนดลักษณะและทิศทางในการสื่อสารเพื่อให้การ สื่อสารเกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าที่ตั้งเอาไว้

3. ในด้านการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านทัศนคติซึ่งมีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน CARNIVAL ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีผลการวิจัยดังนี้

3.1 ด้านการความเข้าใจพบว่า ผู้ประกอบการ CARNIVAL ควรมีความเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคและกลุ่มลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าจดจำเราเป็นการสร้างแบรนด์ที่ดี เพื่อประโยชน์ในการขายสินค้าได้อย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความภักดีของกลุ่มลูกค้าที่มีต่อร้าน CARNIVAL

3.2 ด้านพฤติกรรมพบว่า ผู้ประกอบการควรมีการสร้างการรับรู้ต่อสินค้าและร้าน CARNIVAL เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย มีพฤติกรรม ต่อร้านของเราเพิ่มมากขึ้น หรืออาจมีการนำสินค้าที่เป็นกระแสมาขาย เพื่อให้ร้าน CARNIVAL มีการพูดคุยกันระหว่างกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมที่อาจมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดี (Brand Loyalty) เนื่องจากผลการศึกษานำมาวิเคราะห์และใช้วางแผนกลยุทธ์เพิ่มเติม เพื่อ รักษาฐานลูกค้าได้ในระยะยาว และการขยายฐานลูกค้าในอนาคตได้

2. การศึกษาวิจัยต่อยอดควรเป็นงานวิจัยข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อค้นหาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561) สถิติจำนวนธุรกิจค้าปลีกในไทย ปี พ.ศ. 2561. ค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.dbd.go.th/download/publicdevelop_file/annualreport/annualreport_61/ARDBD2018.html#p=6
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา และ ฐิตา วานิชย์บัญชา. (2558). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ชนกฤต วงศ์มหาเศรษฐ์. (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่าน Facebook Live ของ กลุ่มเบบี้บูมเมอร์. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- ธนัญญา ศิวัะลีราวิลาศ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้านอีฟแอนด์บอย (EVEANDBOY) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธิดารัตน์ ปสนันศิริคุณ. (2560). ทักษะคิดการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดชลบุรี. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 6(20): 30-42.
- นรินทร์ ต้นไพบูลย์. (2564) แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี พ.ศ. 2564-2566: ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่. ค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์, จาก <https://www.krungsri.com/th/researchh/industry/industry-outlook/wholesale-retail/modern-trade/io/io-modern-trade-21>
- ภาริศา โสตา. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าที่ร้าน EVEANDBOY. สารนิพนธ์ ปริญญาการ จัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมาคมผู้ค้าปลีกไทย. (2563). จับตาตลาดค้าปลีกกว่า 3.6 ล้านล้านบาท. BrandAge Online. ค้น เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://brandage.com/article/16777/Retail?fbclid=IwAR0clnw4ooHWYFqV9gRBuJn_7LZjPVY9-CKv4ARY9uMOJjkTbJx0S19HI54.
- สโรทัย เมธิพิทักษ์. (2563). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านอีฟแอนด์บอย (EVEANDBOY) ของผู้บริโภคในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศุภิพร รุ่งสาคร. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระ ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดี
ของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร
Service Marketing Mix Factors that Affecting the Loyalty
of Customer Who Using Welfare Shop at Royal Irrigation Department,
Samsen, Bangkok

จิราวรรณ ลาตนาเลา

นักศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: jirawan.ladnalao@gmail.com

พอดิ์ สุขพันธ์

อาจารย์ประจำสาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: pordee.su@ssru.ac.th

Jirawan Ladnalao

Student, Business Administration, Suan Sunandha Rajabhat University

Pordee Sukpun

Lecturer, Business Administration, Suan Sunandha Rajabhat University

รับเข้า: 24 มีนาคม 2565 แก้ไข: 31 มีนาคม 2565 ตอบรับ: 8 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร และ 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว และพนักงานราชการ กรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านบุคคล ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก และมีระดับความ

คิดเห็นเกี่ยวกับความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา และด้านพฤติกรรม การร้องเรียน อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการสามารถพยากรณ์ความภักดีของ ผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ ได้ร้อยละ 50.1 (บุคลากร (Beta=0.254) ลักษณะทางกายภาพ (Beta=0.242) และกระบวนการ (Beta=0.240)) ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา ได้ร้อยละ 49.8 (บุคลากร (Beta=0.357) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Beta=0.207) ราคา (Beta=0.145) และลักษณะทาง กายภาพ (Beta=0.136)) ด้านพฤติกรรมการร้องเรียน ได้ร้อยละ 35.4 (บุคลากร (Beta=0.305) และ ช่องทางการจัดจำหน่าย (Beta=0.153)) และด้านความตั้งใจที่จะซื้อ ได้ร้อยละ 34.3 (บุคลากร (Beta= 0.259) ลักษณะทางกายภาพ (Beta=0.228) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Beta=0.197)

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ความภักดีของผู้ใช้บริการ

Abstract

The objectives of this research were to study 1) opinions towards service marketing mix factors; 2) service marketing mix factors affecting customer loyalty of the Royal Irrigation Department welfare shop customers, Samsen, Bangkok. A sample group were 400 people including civil servants, permanent employees, temporary employees, and government employees of the Royal Irrigation Department, Samsen, Bangkok. A questionnaire was used to collect data. The statistics used were mean, standard deviation, and Multiple Regression Analysis.

The results showed that 1) most of the respondents had opinions towards service marketing mix factors on marketing promotion, products and services, personnel, distribution channels, price, physical characteristics, and process at a high level. Also the level of opinions towards the loyalty of customers on word-of-mouth behavior, purchase intent, the sensitivity to price factors, and complaint behavior were at a high level. 2) The results of the analysis of service marketing mix factors affecting the loyalty of users showed that it can predict the loyalty of the Royal Irrigation Department's welfare shop customers with a statistically significance at the 0.05 level as follows: The word-of-mouth behavior was 50.1% (personnel (Beta= 0.254), physical characteristics (Beta= 0.242) and processes (Beta= 0.240)). The sensitivity to price factors was 49.8%

(personnel (Beta= 0.357); distribution channel (Beta= 0.207), price (Beta= 0.145), and physical characteristics (Beta= 0.136)); complaint behavior was 35.4% (personnel (Beta= 0.305), and distribution channel (Beta= 0.153)); and 34.3% of purchase intent (personnel (Beta= 0.259), physical appearance (Beta= 0.228), distribution channels (Beta=0.197).

Keywords: service marketing mix factors, customer loyalty

บทนำ

ปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป ซึ่งแต่เดิมการบริโภคอาหารเป็นเพียงเพื่อการบริโภคให้ชีวิตดำเนินต่อไปได้ แต่ในปัจจุบันการบริโภคอาหารมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น ด้วยในปัจจุบันมีการเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้ผู้คนต้องเข้าสู่ระบบทุนนิยม คนส่วนมากต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ทำให้คนในสังคมต้องพึ่งอาหารนอกบ้าน ส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคส่วนใหญ่ มีแนวโน้มการออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านเพิ่มสูงขึ้นตามสภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เหตุจากพฤติกรรมรับประทานอาหารนอกบ้านแทนการประกอบอาหารเองในบ้าน ส่งผลให้ในปัจจุบันมีแหล่งจำหน่ายอาหารเกิดขึ้นมากมายตามสถานที่ต่าง ๆ มีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะร้านอาหารรายย่อยที่มีอยู่ตามแหล่งชุมชน หรือกระจัดภายในสถานที่ทำงานต่าง ๆ

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการต่าง ๆ หรือบริษัทต่าง ๆ ก็มีสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกให้กับข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลภายนอก เข้ามาใช้บริการรับประทานอาหารเข้าก่อนเข้าทำงาน หรือพักเที่ยง และกรมชลประทานก็เป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่มีการจัดสถานที่จำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม เพื่อเป็นสวัสดิการให้ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และยังเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก เข้ามาซื้ออาหารได้อีกด้วย เนื่องจากกรมชลประทานตระหนักถึงการทำให้มีการอำนวยความสะดวกในเรื่องการให้มีสถานที่ เพื่อจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เรียกว่า ร้านค้าสวัสดิการ กรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสวัสดิการประเภทหนึ่งเพื่อให้บริการกับเจ้าหน้าที่ภายในกรมชลประทาน สามเสน และบุคคลภายนอก สำหรับรับประทานอาหารในสถานที่สะดวก สบาย สะอาด ประหยัดเวลา และอาหารอร่อยในปริมาณ ราคา และคุณภาพที่เหมาะสม ปัจจุบันร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร มีจำนวนร้านค้าจำหน่ายทั้งหมด 35 ร้าน ซึ่งมีบริการทั้งอาหาร เช่น ข้าวราดแกง อาหารตามสั่ง ข้าวมันไก่ ก๋วยเตี๋ยว ส้มตำ ผลไม้ รวมถึงร้านของหวาน และเครื่องดื่ม ระบบบริหารจัดการของร้านค้าสวัสดิการเป็นการจำหน่ายอาหารเป็นระบบจ่ายเงินสดและรับอาหารเครื่องดื่มจากร้านค้า โดยผู้ใช้บริการจัดหาที่นั่งรับประทานอาหารเอง เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วจะต้องนำภาชนะไปเก็บ ณ ที่จัดไว้ให้ ร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร

เปิดบริการจันทร์ถึงศุกร์ ตั้งแต่เวลา 06.00–14.30 น. นอกจากนี้บริเวณภายนอกโดยรอบ ๆ กรมชลประทาน สามเสน มีร้านอาหารมากมายให้เลือกได้ตามความชอบ และร้านค้าแผงลอยบริเวณหน้ากรม โดยเฉพาะบริเวณตลาดศรียาน มีร้านอาหารให้เลือกหลายหลาย ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารเข้ามามีบทบาท ทำให้ร้านอาหารโดยรอบมีการบริการสั่งอาหารรูปแบบออนไลน์ ส่งผลให้มีตัวเลือกในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มได้อย่างหลากหลายช่องทางมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการทั้ง 7 ด้าน (ผลิตภัณฑ์และบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร การสร้างและการนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการบริการ) ว่าส่วนประสมทางการตลาดบริการข้อใดที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา และด้านพฤติกรรมการร้องเรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อมุ่งเน้นการสร้าง ความจงรักภักดี รวมถึงข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ และความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์และบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร การสร้างและการนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการบริการ ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการ กรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานครจำนวน 5,051 คน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกิน 5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 371 ตัวอย่าง แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้เพิ่มอีกจำนวนอีก 5% รวมเป็น 400 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความแม่นยำในการวิเคราะห์สมมติฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนี้มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient (α -Coefficient) สูตรของ Cronbach รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

อายุราชการ ความถี่ในการใช้บริการต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Question) มีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple Choice) ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการของร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7 ด้าน และส่วนที่ 3 ความภักดีของผู้ใช้บริการของร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย ความจงรักภักดี 4 ด้าน

โดยการวิจัยนี้ใช้มาตรวัดระดับข้อมูลเป็นมาตรวัดระดับอัตราส่วน (Ratio scale) มาประยุกต์ใช้ โดยใช้ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1932) ซึ่งแบ่งระดับคุณภาพบริการออกเป็นช่วงเท่า ๆ กันคือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณเพื่อกำหนดช่วงค่าเฉลี่ยเพื่อการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำผลรวมของคะแนนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งจะใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าคะแนนเฉลี่ยความเห็น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผล ซึ่งผลจากการคำนวณโดยใช้สูตรการหาความกว้างอันตรภาคชั้น (วิชิต อ้วน, 2548) เป็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.21 - 5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก
2.61 - 3.40	หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.80	หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับการอธิบายผลการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้คือ ตัวแปรด้านระดับความคิดเห็น ได้แก่ การวิเคราะห์และอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ และความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้มาตรวัดอันตรภาคของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทำการศึกษาและนำเสนอในรูปของค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2545) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีการนำตัวแปรเข้าวิเคราะห์แบบ Enter

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร

(n=400)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product and service)	3.85	0.69	มาก
2. ด้านราคา (Price)	4.06	0.61	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	3.60	0.65	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.99	0.65	มาก
5. ด้านบุคคล (People)	3.97	0.60	มาก
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical)	3.30	0.78	ปานกลาง
7. ด้านกระบวนการ (Process)	3.78	0.61	มาก
รวม	3.79	0.49	มาก
ความภักดีของผู้ใช้บริการ			
1. ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ (Word of Mouth Communications)	3.80	0.68	มาก
2. ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ (Purchase Intention)	3.63	0.68	มาก
3. ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา (Price Sensitivity)	3.70	0.69	มาก
4. ด้านพฤติกรรมการร้องเรียน (Complaining Behavior)	3.49	0.68	มาก
รวม	3.66	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวม มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.79$, $SD=0.49$) โดยด้านราคา (Price) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$, $SD=0.61$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.99$, $SD=0.65$) ด้านบุคคล (People) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.97$, $SD=0.60$) ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product and service) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.85$, $SD=0.69$) ด้านกระบวนการ (Process)

อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.78$, $SD=0.61$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.60$, $SD=0.65$) และด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.30$, $SD=0.78$)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวม มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.66$, $SD=0.58$) โดยด้านพฤติกรรมการบอกต่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.80$, $SD=0.68$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.70$, $SD=0.69$) ด้านความตั้งใจที่จะซื้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.63$, $SD=0.68$) และด้านพฤติกรรมการร้องเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.49$, $SD=0.61$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการฯ ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ (Word of Mouth Communications) ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) (Enter Regression)

ตัวแปรพยากรณ์	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.023	0.120	0.904		
ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product) (X_1)	0.055	1.107	0.269	0.485	2.064
ด้านราคา (Price) (X_2)	0.084	1.423	0.156	0.443	2.257
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) (X_3)	0.051	0.856	0.393	0.392	2.553
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) (X_4)	0.050	1.277	0.202	0.636	1.572
ด้านบุคลากร (People) (X_5)	0.254	4.184	0.000*	0.368	2.721
ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) (X_6)	0.242	4.903	0.000*	0.644	1.553
ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) (X_7)	0.240	3.650	0.000*	0.373	2.682
R=0.714 R ² =0.510 Adjusted R ² =0.501 S.E.=0.479					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ (Word of Mouth Communications) ได้ทำการทดสอบความไม่สัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ โดยเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง

3 ตัวนี้ สามารถพยากรณ์ความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการ กรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ ได้ร้อยละ 50.1 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.023 (\text{Constant}) + .254 (X_5) + .242 (X_6) + .240 (X_7)$$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการฯ ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ (Purchase Intention) ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) (Enter Regression)

ตัวแปรพยากรณ์	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.615	2.755	0.006		
ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product) (x_1)	-0.067	-1.171	0.243	0.485	2.064
ด้านราคา (Price) (x_2)	0.131	1.941	0.053	0.443	2.257
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) (x_3)	0.197	2.908	0.004*	0.392	2.553
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) (x_4)	0.066	1.487	0.138	0.636	1.572
ด้านบุคลากร (People) (x_5)	0.259	3.727	0.000*	0.368	2.721
ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) (x_6)	0.228	4.038	0.000*	0.644	1.553
ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) (x_7)	-0.020	-0.269	0.788	0.373	2.682
R=0.596 R ² =0.355 Adjusted R ² =0.343 S.E.=0.548					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความตั้งใจที่จะซื้อได้ทำการทดสอบความไม่สัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ โดยเรียงลำดับได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถพยากรณ์สามารถพยากรณ์ความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ ได้ร้อยละ 34.3 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.615 (\text{Constant}) + .259(X_5) + .228(X_6) + .197(X_3)$$

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการฯ ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา (Price Sensitivity) ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) (Enter Regression)

ตัวแปรพยากรณ์	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	-0.019	-0.097	0.923		
ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product) (x_1)	0.019	0.375	0.708	0.485	2.064
ด้านราคา (Price) (x_2)	0.145	2.388	0.017*	0.443	2.257
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) (x_3)	0.207	3.416	0.001*	0.392	2.553
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) (x_4)	0.028	0.713	0.476	0.636	1.572
ด้านบุคลากร (People) (x_5)	0.357	5.726	0.000*	0.368	2.721
ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) (x_6)	0.136	2.688	0.007*	0.644	1.553
ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) (x_7)	0.071	1.059	0.290	0.373	2.682
R=0.712 R ² =0.507 Adjusted R ² =0.498 S.E.=0.491					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา ได้ทำการทดสอบความไม่สัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ที่ใช้ในการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา โดยเรียงลำดับได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถพยากรณ์ความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา ได้ร้อยละ 49.8 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\hat{Y} = -0.019 (\text{Constant}) + .357 (X_5) + .207 (X_3) + .145 (X_2) + .136 (X_6)$$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการฯ ด้านพฤติกรรมมาร้องเรียน (Complaining Behavior) ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) (Enter Regression)

ตัวแปรพยากรณ์	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.422	1.907	0.057		
ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product) (x_1)	0.071	1.262	0.208	0.485	2.604
ด้านราคา (Price) (x_2)	0.103	1.539	0.125	0.443	2.257
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) (x_3)	0.153	2.288	0.023*	0.392	2.553
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) (x_4)	0.055	1.261	0.208	0.636	1.572
ด้านบุคลากร (People) (x_5)	0.305	4.430	0.000*	0.368	2.721
ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) (x_6)	0.105	1.872	0.062	0.644	1.533
ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) (x_7)	0.005	0.068	0.946	0.373	2.682
R=0.605 R ² =0.366 Adjusted R ² =0.354 S.E.=0.544					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมมาร้องเรียน ได้ทำการทดสอบความไม่สัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมมาร้องเรียน โดยเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลากร และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถพยากรณ์ความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมมาร้องเรียน ได้ร้อยละ 35.4 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.422 (\text{Constant}) + .305 (X_5) + .153 (X_3)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรม

การบอกต่อ (Word of Mouth Communications) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และด้านกระบวนการ (Process) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพร มหัทธัญญาณิชย์ และคณะ (2561) ซึ่งวิจัยเรื่องส่วนผสมการตลาดและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ระดับการรับรู้ของผู้บริโภคด้านส่วนผสมการตลาดบริการ การรับรู้คุณค่า และความจงรักภักดี อยู่ในระดับมาก โดย (1) ส่วนผสมการตลาดบริการ ด้านกระบวนการ ส่งผลต่อความจงรักภักดี ด้านการกลับมาใช้บริการ การแนะนำผู้อื่น ความตั้งใจซื้อ ความไม่อ่อนไหวต่อราคา และพฤติกรรมการร้องเรียน (2) ส่วนผสมการตลาดบริการ ด้านบุคลากร ส่งผลต่อความจงรักภักดี ด้านการกลับมาใช้บริการ ด้านความไม่อ่อนไหวต่อราคา และด้านพฤติกรรมการร้องเรียน และ (3) ส่วนผสมการตลาดบริการ ด้านลักษณะทางกายภาพส่งผลต่อความจงรักภักดี ด้านการกลับมาใช้บริการ การแนะนำผู้อื่น ความตั้งใจซื้อ และความไม่อ่อนไหวต่อราคา

2. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ (Purchase Intention) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิศติดี สินธุระห์ส (2561) ซึ่งวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของร้านกาแฟสดในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) ของร้านกาแฟสด สามารถรวมกันพยากรณ์ความจงรักภักดีของผู้บริโภคในการใช้บริการร้านกาแฟสดในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 42.6 ($R^2 = .426$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพการให้บริการของบุคลากรมีผลต่อการดำเนินกิจการร้านกาแฟ เพราะผู้รับบริการรู้สึกยินดีเมื่อได้รับการบริการเป็นอย่างดีจากพนักงานให้บริการ รวมถึงกระบวนการบริการที่ประทับใจ ตลอดจนสถานที่ตั้งของร้านที่มีการตกแต่งที่สวยงาม มีบรรยากาศที่ปลอดโปร่งและสบาย ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินกิจการร้านกาแฟให้มีผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา (Price Sensitivity) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านบุคลากร (People) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านราคา (Price) และด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญ์ณา ลาภพานิช (2558) ซึ่งวิจัยเรื่องส่วนผสมการตลาด การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ และความจงรักภักดีของลูกค้า

สำหรับธุรกิจร้านอาหารแหลมเจริญซีฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7 ด้าน มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดี ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ในด้านรสชาติอาหารและชื่อเสียงของร้าน รองลงมาคือ ด้านราคาที่มีผลให้ลูกค้าคงความภักดีต่อร้านอาหาร

4. จากการศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการร้านอาหารสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมมาร้องเรียน (Complaining Behavior) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านบุคลากร (People) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัชชา วิทยาคง (2559) ซึ่งวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าของสายการบินต้นทุนต่ำของผู้ใช้บริการชาวไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าของสายการบินต้นทุนต่ำของผู้ใช้บริการชาวไทย โดยเรียงลำดับตามอิทธิพลที่ส่งผลต่อความภักดีจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านเครื่องแต่งกายของพนักงานและลักษณะทางกายภาพของเครื่องบิน ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการเสริม ปัจจัยด้านพนักงานและความเชื่อมั่นในสายการบิน ปัจจัยด้านช่องทางและกระบวนการในการจัดจำหน่ายตั๋วโดยสารและชำระเงิน ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้ประกอบการร้านอาหารสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร ควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเอาใจใส่ต่อลูกค้า และแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสะอาด สวมหน้ากากป้องกัน หมวกคลุมผม ผมเผ้าไม่รุงรัง เล็บมือสะอาด สวมถุงมือหรือใช้ที่คีบอาหาร ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมการบอกต่อและด้านความตั้งใจจะซื้อ (1) พื้น-ผนัง ในส่วนของห้องน้ำและลานล้างจาน ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งบรรยากาศและแสงสว่างของร้านอาหารต้องเหมาะสมสำหรับนั่งรับประทานอาหารและมีความปลอดภัย ควรจัดโต๊ะและเก้าอี้ สำหรับนั่งรับประทานอาหารให้เพียงพอต่อผู้ให้บริการ ไม่แออัด ควรเน้นเรื่องความสะอาด ไม่มีเศษอาหารร่วงหล่นพื้น และควรจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับลูกค้าทำความสะอาดช้อน-ส้อม ภาชนะและอุปกรณ์ที่ใช้ต้องสะอาด และมีจุดสำหรับเก็บภาชนะเมื่อทานเสร็จ และ (2) การรับคำสั่งรายการอาหาร/เครื่องดื่ม จากลูกค้าต้องทำอย่างรวดเร็วและถูกต้อง กรณีที่ลูกค้าสั่งอาหารหรือเครื่องดื่มกลับบ้าน ต้องมีการบรรจุห่อลงในบรรจุภัณฑ์ที่ดี สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และควรทำความสะอาดโต๊ะ-เก้าอี้ เพื่อรองรับผู้ให้บริการรายใหม่อย่างรวดเร็ว

3. ด้านความอ่อนไหวต่อราคา (1) ควรเพิ่มช่องทางการสั่งอาหาร/เครื่องดื่ม หรือสั่งจองล่วงหน้าหรือจัดให้มีช่องทางสอบถามรายละเอียดรายการอาหาร/เครื่องดื่ม เช่น ไลน์ โทรศัพท์ เป็นต้น รวมถึงราคาอาหาร/เครื่องดื่ม ต้องมีความเหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณ มีราคาเยอเมื่อกว่าเมื่อเทียบกับร้านค้าภายนอกกรมชลประทานฯ รวมทั้งราคาขายควรมีความคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และควรมีป้ายแสดงราคาอาหาร/เครื่องดื่มที่ชัดเจน ลูกค้าเห็นได้ชัด (2) คุณภาพและปริมาณของอาหาร/เครื่องดื่ม ควรมีความเหมาะสมกับราคา ควรตั้งราคาอาหาร/เครื่องดื่ม ให้ถูกกว่าร้านค้าภายนอกกรมชลประทานฯ และไม่ควรเปลี่ยนแปลงราคาขายบ่อย และมีป้ายแสดงราคาที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความภักดีผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบข้อมูลและความต้องการของลูกค้า เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การวางแผนในการพัฒนาการบริการด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจปรับปรุงความภักดีของลูกค้า และคุณภาพการบริการของผู้ประกอบการ

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีผู้ใช้บริการร้านค้าสวัสดิการกรมชลประทาน สามเสน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารที่สามารถนำมาปรับปรุง แก้ไขการให้บริการที่ดีและมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อให้เกิดความประทับใจและเกิดความภักดีของลูกค้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชปัญชา. (2545). การวิเคราะห์สถิติ, สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพร มหัทธัญญวานิชย์ เจษฎา วงศ์แสนสุขเจริญ และ สมบูรณ์ สารพัด. (2561). ส่วนประสมทางการตลาดบริการและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการร้านอาหารสุขภาพ จังหวัดชลบุรี. วารสารการบริหารและการจัดการ, 8(1): 69-82.
- วิจิต อุ๋อัน. (2548). การจัดการเชิงกลยุทธ์: ขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ กรณีเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กเซล.
- สุพิชญ์มา ลาภพานิช. (2558). ส่วนประสมการตลาดการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ และความจงรักภักดีของลูกค้าสำหรับธุรกิจร้านอาหารแหลมเจริญซีฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุรัชชา วิทยาคง. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าของสายการบินต้นทุนต่ำของ
ผู้ใช้บริการชาวไทย. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อริศกิตต์ สินธุระหัส. (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7S) ของร้านกาแฟสดในอำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Likert, R. (1932). *A technique for the measurement of attitudes*. *Archives of Psychology*,
22 140, 55.
- Philip Kotler, Kevin Lane Keller. (2016). *Marketing Management*. 15th ed. New York:
Pearson Education Inc.
- Zeithaml, V A, Berry, L.L. and Parasuraman, A (1996). *The behavioral consequences of
service Quality*. *Journal of Marketing Management*, 60(4): 31-46.

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์
ไทยวน จังหวัดสระบุรี

Thai Tourist Behavior in Gastronomy Tourism:
A Case Study of Yuan Community Saraburi Province

สันติธา ร้อยอำแพง

นักศึกษา หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารธุรกิจ
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

E-mail: roiampaeng.sr@gmail.com

ราณี อธิชัยกุล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

E-mail: esichai@gmail.com

รชพร จันทร์สว่าง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

E-mail: chansawangr@gmail.com

Santita Roiampaeng

Student, Master of Business Administration, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

Ranee Esichaikul

Lecturer, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

Rochaporn Chansawang

Lecturer, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

รับเข้า: 4 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไข: 20 กุมภาพันธ์ 2565 ตอรับ: 9 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอสายไทร จังหวัดสระบุรี 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย ใน ตำบลต้นตาล อำเภอสายไทร จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่าง

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในตำบลต้นตาล อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี จำนวน 400 ราย และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ อัตราส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางไปเพื่อต้องการชิมหรือทดลองรสชาติของอาหาร โดยเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางสะดวก ชอบรสชาติอาหารมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และเมนูที่ชื่นชอบส่วนใหญ่ คือ หมี่แฉะ หรือผัดหมี่ไทยวน 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) พฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว และด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ระดับ .01

คำสำคัญ: พฤติกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอาหาร นักท่องเที่ยวชาวไทย ความพึงพอใจ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study behavior of gastronomy tourism in Tontarn Sub-district, Sao Hai District, Saraburi Province; 2) compare satisfaction of gastronomy tourism of Thai tourists in Tontarn Sub-district, Sao Hai District, Saraburi Province, classified by personal factors; and 3) study the relationship between behavior and satisfaction of gastronomy tourism of Thai tourists in Tontarn Sub-district, Sao Hai District, Saraburi Province. The sample was 400 Thai tourists in Tontarn Sub-district, Sao Hai District, Saraburi Province and using accidental random. Using a questionnaire to collect data and analyzed data by frequency, distribution ratio, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA and Pearson Correlation Coefficient.

The results showed that 1) The travel purpose was to taste local food by choosing convenient place to visit. They enjoyed food with signature taste and the most favorite menu was Mee Jae or Pad Mee Thai Yuan. 2) Thai tourists with personal factors of gender, age, education and occupation had satisfaction on gastronomy

tourism differently at statistical significance level of .05. 3) Tourist behavior in terms of number of times and tourism purpose had positive relationship with satisfaction of gastronomy tourism at statistical significance level of .01.

Keywords: tourist behavior, gastronomy tourism, Thai Tourist, Satisfaction, Thai Yuan Ethnicity

บทนำ

ปัจจุบันพัฒนาการของอุตสาหกรรมและบริการด้านการท่องเที่ยว มีทิศทางที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมีความหลากหลายและมีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมและบริการด้านการท่องเที่ยวต้องมีการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่อยู่ตลอดเวลา โดยนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความต้องการที่จะได้เรียนรู้ และสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ ของเอกลักษณ์วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่ไปเยือนรวมไปถึง “อาหาร” ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และทิศทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ไว้ด้วยกัน นับว่าเป็นอีกทางเลือกของการท่องเที่ยว ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ล้วนนำอาหารท้องถิ่นมาเป็นเครื่องดึงดูดนักท่องเที่ยว เนื่องจากอาหารท้องถิ่นนั้นมีรสชาติอร่อย เป็นเอกลักษณ์ สามารถบอกเล่าเรื่องราวการดำเนินชีวิตที่สืบทอดกันมาได้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

อาหารไม่เพียงแต่จะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่จำเป็นเท่านั้น แต่ยังบรรจุไว้ซึ่งวัฒนธรรม อารยธรรม และประวัติศาสตร์ ที่ยาวนานของแต่ละท้องถิ่น และในทุกเส้นทางการกินยังมีเรื่องราวเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางอาหารความหลากหลายของอาหาร ดังนั้น อาหารจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน และเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงไม่ได้เพียงแต่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่เท่านั้น แต่ยังสร้างอาชีพ และความอยู่ดีกินดีให้กับท้องถิ่นอีกด้วย หัวใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงขึ้นอยู่กับ 4 เสาหลักที่ทำให้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอาหารสมบูรณ์ ได้แก่ 1) ระบบเกษตร (Farming System) การเดินทางเริ่มต้นจากแหล่งกำเนิดอาหารในแนวทางเกษตรปลอดภัย ตระหนักถึงความสำคัญของอาหารต่อสุขภาพและการกินดีมีสุข 2) เรื่องราวของอาหาร (Story of Food) อาหารหนึ่งจานรวบรวมเรื่องราวมรดกภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมการกิน วิธีการนำเสนออาหาร ล้วนแต่เป็นการสร้างสรรค์ ความดื่มด่ำให้เกิดการลิ้มรสอาหาร 3) อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) การนำเสนออาหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่สะท้อนวิถีชีวิต รสนิยม และทิศทางของอาหารตามยุคสมัย นับตั้งแต่ภาชนะที่ใส่อาหารไปจนถึงนวัตกรรมด้านอาหาร และ 4) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) ผลักดันการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนฐานของการท่องเที่ยว อนุรักษ์ ส่งเสริมเรื่องราวท้องถิ่น และส่งเสริมการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น โดยเฉพาะใน

ประเทศแถบยุโรปที่สามารถเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ กับอาหารประจำเมือง รวมถึงมีวัฒนธรรมที่ร้อยเรียงเป็นเรื่องเดียวอาหารถิ่นเลื่องลือ จนนักท่องเที่ยวต้องตามไปชิมถึงพื้นที่ แต่ที่ผ่านมาเขตพื้นที่ท่องเที่ยวด้านอาหารการกินยังไม่เป็นที่แพร่หลายในทวีปเอเชีย (จุฑามาศ วิศาลสิงห์, 2562)

ประเทศไทยสามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยใช้อัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น วิธีการทำอาหารและวิถีชีวิต ตลอดจนนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์จากอาหารและการบริการที่เกี่ยวข้องกับอาหาร การท่องเที่ยวเชิงอาหารสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ เพราะสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยว โดยอาหารเป็นปัจจัยหลักในการสร้างประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ลิ้มรสอาหารที่มีเอกลักษณ์ทางด้านรสชาติ และยังมีประโยชน์ต่อสุขภาพ สามารถต่อยอดการบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้สู่ชุมชน การท่องเที่ยวเชิงอาหารในปัจจุบันจึงได้รับความนิยมและเป็นที่สนใจจากนักท่องเที่ยวทั่วโลกมากขึ้นเป็นอย่างมาก เพราะทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้สัมผัสประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ผ่านการสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน โดยมีอาหารเป็นปัจจัยหลักในการสร้างประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ เช่น การได้ลิ้มรสอาหาร การได้เรียนรู้และทดลองทำอาหารด้วยตัวเอง การเที่ยวชมสถานที่ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับใช้ปรุงอาหาร ถือเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจให้นักท่องเที่ยว (ผู้จัดการออนไลน์, 2562)

การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวพักผ่อนแบบความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) โดยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาสุนทรียรสในอาหารและเครื่องดื่ม ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ลักษณะและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastro-tourist Profile) จะมีความสนใจเรื่องอาหารและเครื่องดื่มในท้องถิ่นคู่ขนานกับสถานที่ท่องเที่ยว มีการศึกษาข้อมูลและติดต่อจองรายการล่วงหน้า โดยให้ความสำคัญต่อวิธีการรับประทาน ศึกษาล่วงหน้า หรือสอบถามจากผู้ให้บริการ เช่น ใช้มือ ใช้อุปกรณ์ เครื่องปรุง รวมถึงประโยชน์ต่อร่างกาย หากมีโอกาสอาจใช้เวลาฝึกปฏิบัติเพื่อนำวิธีการไปทำที่บ้านด้วย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมีจิตสำนึกต่อการรักษาสีเขียวแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น (ชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์, 2560)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน ในตำบลต้นตาล อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสกลนคร ถือเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์หลักในภาคเหนือของไทยที่เคยก่อสร้างบ้านเมืองในเขตเชียงแสน ต่อมาเมืองเชียงแสนถูกตีเมืองทำให้ชาวพื้นเมืองเชียงแสนต้องเดินทางไปอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยหนึ่งในนั้นจังหวัดสระบุรีรวมอยู่ด้วย ชาวไทยวนจะได้รับอิทธิพลอาหารการกิน การถ่ายทอดประสบการณ์มาจากบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นอาหารทางเหนือ มีการจัดอาหารแบบขันโตก ประกอบด้วยข้าวเหนียว แกงโห้ สะปหมู ต้มยำไก่ ผัดหมี่ แคปหมู รวมถึงน้ำพริกหนุ่ม ชาวไทยวนยังมีการทำขนมกง ขนมนางเล็ด จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมการท่องเที่ยวเบื้องต้นในจังหวัดสระบุรี ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนกรกฎาคม 2562 พบว่า มีจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจำนวน 2,007,160 คน มีรายได้จากนักท่องเที่ยว 2,990.80 ล้านบาท แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

1,968,496 คน มีรายได้ 2,924.18 ล้านบาท นักท่องเที่ยวต่างชาติ 38,664 คน มีรายได้ 66.53 ล้านบาท เนื่องด้วยพฤติกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาสัมผัสวิถีชีวิต ชุมชน และวัฒนธรรม กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทวน จังหวัดสระบุรี ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงเป็นทางเลือกใหม่ที่มีบทบาทมากขึ้นในการกระตุ้นให้การท่องเที่ยว และอาหารเป็น ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหลักที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงอาหารก็ยังเป็นมุมสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของไทยในแต่ละพื้นที่อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนต่าง ๆ ในท้องถิ่น (เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา, 2561)

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสระบุรี เช่น การศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบฟาร์มสเตย์ในจังหวัดสระบุรี ของ ธัญญลักษณ์ ศิริวรรณกุล (2555) พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน โดยมาเที่ยวครั้งละ 3-6 คน ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1-2 วัน และรู้จักการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์จากญาติหรือเพื่อน และทางช่องทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติและเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และขอความสงบ เรียบง่าย นอกจากนี้มีการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ศึกษารัชมณฑลและท่องเที่ยว เชิงนิเวศเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า ตำบลท่ามะปราง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรีของ นุชนารถ จันทร์แรม (2559) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวพร้อมครอบครัว ด้วยรถยนต์ส่วนตัว มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวต่อ 1 ท่าน ประมาณ 1,001-2,000 บาท พักแรมในรูปแบบการกางเต็นท์ และนำอาหารมารับประทานเอง และจะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกเพราะบรรยากาศดี เงียบสงบ และเป็นธรรมชาติมาก อากาศดีและได้เรียนรู้ธรรมชาติ การเดินทางสะดวก และการศึกษาการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมบ้านต้นตาล อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรีของ ทินารมภ์ เรืองสุขดี และ อิสราภรณ์ ทนุผล (2561) พบว่า นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ภาพลักษณ์กิจกรรมทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การแต่งกาย การพ้อนรำ การขายของที่ระลึก การจำหน่ายและการประกอบอาหาร โดยการรับรู้ภาพลักษณ์โดยรวมมีผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งจากตัวอย่างงานวิจัยในอดีตยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดสระบุรี

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว เชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาในการรองรับและส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวผ่านอาหารถิ่น รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทยวน และการทำให้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสระบุรี มีความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าต่อไป

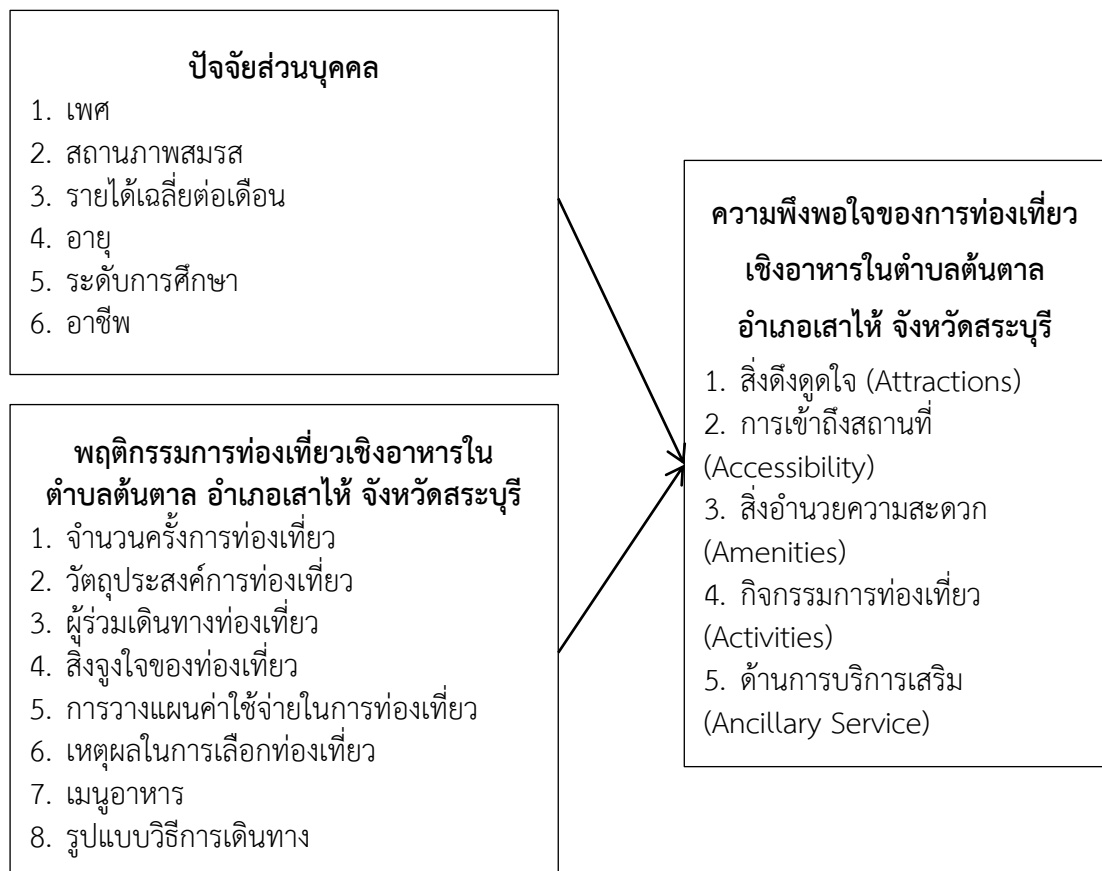
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารกับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Cochran (1963) ในการคำนวณขนาดตัวอย่าง จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 385 ราย และผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเพิ่มอีก 3.5% จากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ รวมเท่ากับ 400 ราย เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามไม่ถูกต้องครบถ้วน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นโดยวิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ 1) คำถามเพื่อคัดกรองนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องไม่ใช่คนไทยที่มีภูมิลำเนาหรือพักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา 2) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 3) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร 4) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการจัดการบริการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามหลักของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5) ข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยการทดสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จึงถือว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Rovinelli and Hambleton, 1976: 49) การตรวจสอบข้อบกพร่องของแบบสอบถาม แล้วทำการแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 1984: 161) จากการตรวจสอบค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าอยู่ระหว่าง 0.90-0.96

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่
1) สถิติเชิงพรรณนา ใช้อธิบายข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติเชิงอนุมาน ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

(n=400)

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว		
เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวน 1 ครั้ง	239	59.75
เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวน 2 ครั้ง	105	26.25
2. วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยว		
ต้องการชิมหรือทดลองรสชาติของอาหาร	278	69.50
เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่น	74	18.50
3. วิธีการเดินทาง		
เดินทางโดยรูปแบบรถตู้พร้อมคนขับ	377	94.25
รถยนต์ส่วนตัว/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว	21	5.25
4. เพื่อนร่วมเดินทาง		
เดินทางมากับคู่สมรส/แฟน	189	47.25
เดินทางมากับครอบครัว/ญาติ	129	32.25
5. สิ่งจูงใจการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร		
มีความสะดวกในการเดินทาง	161	40.25
อยู่ในกระแสของการท่องเที่ยว	120	30.00

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี (ต่อ)
(n=400)

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
6. มีการวางแผนใช้จ่าย		
มีการวางแผนใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 500-1,000 บาท	212	53.00
มีการวางแผนใช้จ่ายในการท่องเที่ยวน้อยกว่า 500 บาท	97	24.25
7. เหตุผลในการเลือกการท่องเที่ยวเชิงอาหาร		
รสชาติอาหารมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น	310	77.50
มีการบริการแบบเป็นกันเอง	30	7.50
8. เมนูที่ชอบ		
หมี่แฉะหรือผัดหมี่ไทยวน	118	29.50
เมนูข้าวจี๊	101	25.25

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จำนวน 1 ครั้ง จำนวน 239 คน และรองลงมาจำนวน 2 ครั้ง จำนวน 105 คน มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงอาหารเพื่อต้องการชิมหรือทดลองรสชาติของอาหาร จำนวน 278 คน รองลงมา คือ เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่น จำนวน 74 คน มีการเดินทางโดยรูปแบบรถตู้พร้อมคนขับ จำนวน 377 คน รองลงมา คือ รถยนต์ส่วนตัว/รถจักรยานยนต์ส่วนตัว จำนวน 21 คน เดินทางมากับคู่สมรส/แฟน จำนวน 189 คน รองลงมา เดินทางมากับครอบครัว/ญาติ จำนวน 129 คน มีสิ่งจูงใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารที่มีความสะดวกในการเดินทาง จำนวน 161 คน รองลงมา คือ อยู่ในกระแสของการท่องเที่ยว จำนวน 120 คน มีการวางแผนใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 500-1,000 บาท จำนวน 212 คน รองลงมา คือ น้อยกว่า 500 บาท จำนวน 97 คน มีเหตุผลในการเลือกการท่องเที่ยวเชิงอาหารเนื่องจากรสชาติอาหารมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น จำนวน 310 คน รองลงมา คือ มีการบริการแบบเป็นกันเอง จำนวน 30 คน และชื่นชอบเมนูหมี่แฉะหรือผัดหมี่ไทยวน จำนวน 118 คน รองลงมา คือ เมนูข้าวจี๊ จำนวน 101 คน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ความพึงพอใจโดยรวม	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
สิ่งดึงดูดใจ	4.24	0.43	มากที่สุด
กิจกรรมการท่องเที่ยว	4.23	0.52	มากที่สุด
การจัดการและการบริการ	4.22	0.51	มากที่สุด
การเข้าถึงสถานที่	4.20	0.47	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวก	4.18	0.48	มาก
เฉลี่ย	4.21	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.21$, $SD=0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สิ่งดึงดูดใจ ($\bar{x}=4.24$, $SD=0.43$) รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{x}=4.23$, $SD=0.52$) การจัดการและการบริการ ($\bar{x}=4.22$, $SD=0.51$) การเข้าถึงสถานที่ ($\bar{x}=4.20$, $SD=0.47$) และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x}=4.18$, $SD=0.48$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{x}$	SD	t	p-value
ชาย	188	4.11	0.360	-4.909	0.000*
หญิง	212	4.31	0.431		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

Model		Sum of Squares	df	Mean of Squares	F	p-value
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	2.029	5	0.406	2.454*	0.033
	ภายในกลุ่ม	65.155	394	0.165		
	รวม	67.184	399			
สถานภาพสมรส	ระหว่างกลุ่ม	.316	2	0.158	0.937	0.393
	ภายในกลุ่ม	66.868	397	0.168		
	รวม	67.184	399			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3.612	4	0.903	5.611*	0.000
	ภายในกลุ่ม	63.572	395	0.161		
	รวม	67.184	399			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	1.555	5	0.311	1.867	0.099
	ภายในกลุ่ม	65.629	394	0.167		
	รวม	67.184	399			
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	1.934	5	0.387	2.335*	0.041
	ภายในกลุ่ม	65.250	394	0.166		
	รวม	67.184	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีสถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหารไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารกับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารต่อความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	ความพึงพอใจ			
	r	Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
จำนวนครั้งในการท่องเที่ยว	0.11*	0.03	ความสัมพันธ์ต่ำมาก	เดียวกัน
วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว	0.24**	0.00	ความสัมพันธ์ต่ำ	เดียวกัน
รูปแบบการเดินทาง	-0.09	0.09	ความสัมพันธ์ต่ำมาก	ตรงกันข้าม
สมาชิกผู้ร่วมเดินทาง	0.06	0.24	ความสัมพันธ์ต่ำมาก	เดียวกัน
สิ่งจูงใจ	-0.02	0.77	ความสัมพันธ์ต่ำมาก	ตรงกันข้าม
ค่าใช้จ่าย	0.04	0.41	ความสัมพันธ์ต่ำมาก	เดียวกัน
เหตุผลการท่องเที่ยว	-0.03	0.48	ความสัมพันธ์ต่ำมาก	ตรงกันข้าม
เมนูอาหารที่ชื่นชอบ	0.03	0.48	ความสัมพันธ์ต่ำมาก	เดียวกัน

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว และด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์ ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทิศทางเดียวกัน ($r=0.24$) และด้านจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมากในทิศทางเดียวกัน ($r=0.11$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่ตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักท่องเที่ยวเชิงอาหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ

ระหว่าง 40-49 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 ขึ้นไป ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงอาหาร จำนวน 1 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาเพื่อต้องการชิมหรือทดลองรสชาติของอาหาร วิธีการเดินทางโดยรูปแบบรถตู้พร้อมคนขับ และจะเดินทางมากับคู่สมรส/แฟน สิ่งสนใจการเลือกแหล่งท่องเที่ยว คือ ที่ที่มีความสะดวกในการเดินทาง มีการวางแผนใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 500–1,000 บาท มีเหตุผลในการเลือกการท่องเที่ยวเชิงอาหารเนื่องจาก รสชาติอาหารมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และชื่นชอบเมนูหมี่แฉะ หรือผัดหมี่ไทยวน ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน มักมีไลฟ์สไตล์ที่ต่างกันตามสถานภาพของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ Kim, Eves and Scarles (2009) ที่ได้ศึกษาการสร้างรูปแบบของการบริโภคอาหารในท้องถิ่นในการเดินทางและวันหยุด เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่นในสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีการแบ่งปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจ และปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยทางด้านสรีรวิทยา พบว่า ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ เช่น อายุ เพศ มีผลต่อการบริโภคอาหารท้องถิ่นที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารกับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว และด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ Kim, Eves and Scarles (2009) ที่ได้ศึกษาการสร้างรูปแบบของการบริโภคอาหารในท้องถิ่นในการเดินทางและวันหยุด เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่นในสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า ประสบการณ์ที่ได้จากวัฒนธรรมอาหารและเครื่องดื่มมีผลต่อการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มในประเทศ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว เช่น ประสบการณ์น่าตื่นเต้น กิจกรรมที่นอกเหนือจากงานประจำ การเรียนรู้ประสบการณ์ที่แท้จริง การมีส่วนร่วม การใส่ใจสุขภาพ การจูงใจด้วยประสาทสัมผัส การได้รับการยอมรับ และปัจจัยทางด้านสรีรวิทยา ได้แก่ พฤติกรรมในการเลือกรับประทานอาหารแปลกใหม่ และพฤติกรรมด้านการยอมรับหรือรับประทานอาหารแปลกใหม่ ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านสรีรวิทยาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับหรือการเลือกรับประทานอาหารแปลกใหม่ของคนนั้นมีผลมาจากวัฒนธรรมและสภาพร่างกายของแต่ละคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงอาหาร เพื่อต้องการชิมหรือทดลองรสชาติของอาหารที่มีเอกลักษณ์ประจำถิ่น โดยเลือกไปในที่ที่มีความสะดวกในการเดินทาง และอยู่ในกระแสของการท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้ประกอบการจึง

ควรที่จะสร้างจุดขายที่ดึงดูดใจจากกระแสนิยมของนักท่องเที่ยว และมีการสำรวจเส้นทางในการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วน เพื่อความพร้อมในด้านการคมนาคม ให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในการเดินทาง และที่สำคัญคือ การที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาตามกระแสนิยม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน ผู้ประกอบการจึงควรสร้างจุดแข็งโดยนำความโดดเด่นด้านเอกลักษณ์ของอาหารพื้นถิ่นเป็นเมนูแนะนำเพื่อสร้างความประทับใจอย่างยั่งยืน

2. จากผลการศึกษาความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหาร มีอสังหาริมทรัพย์และมิตรไมตรีที่ดี อีกทั้งรายการอาหารมีเอกลักษณ์แบบเฉพาะถิ่น จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับสิ่งที่ได้รับ ฉะนั้น ผู้ประกอบการควรคงไว้ซึ่งมาตรฐานการให้บริการ รวมถึงความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารที่มีไว้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวต่อไป

3. จากผลการศึกษาความพึงพอใจของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากจุดประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเพื่อตอบข้อซักถามของนักท่องเที่ยว ถือเป็นด่านหน้าในการสร้างความประทับใจและส่งผลต่อถึงความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ฉะนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นพิเศษเพื่อสร้างภาพจำในเชิงบวก โดยการจัดตกแต่งสถานที่บริเวณด้านหน้า ณ จุดประชาสัมพันธ์ให้มีความโดดเด่น สะดุดตา มีพนักงานต้อนรับคอยเชิญชวนและให้คำแนะนำเบื้องต้นโดยภาพรวมที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งจะกระตุ้นจิตใต้สำนึกของนักท่องเที่ยวทุกครั้งที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ และหากสามารถสร้างความประทับใจจนเป็นภาพจำของนักท่องเที่ยวได้แล้วทุกครั้งทีนักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปท่องเที่ยว สถานที่แรกที่นักท่องเที่ยวจะนึกถึงก็คือแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรีนั่นเอง

4. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ซึ่งพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว และด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของการท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมาเพียงครั้งเดียวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการชิมหรือทดลองรสชาติของอาหารนั้นแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรสชาติของอาหารอยู่ในระดับต่ำ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เดินทางกลับมาซ้ำ หากเป็นเช่นนี้ในระยะยาวก็จะเป็นเหตุให้จำนวนของนักท่องเที่ยวลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งผู้ประกอบการควรหาวิธีที่จะชักจูงหรือดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจและเดินทางกลับมาซ้ำอีกในอนาคต โดยการปรับรูปแบบและรสชาติของอาหารให้ร่วมสมัยมากขึ้นโดยยังคงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เดิมไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมด้วย เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป
2. ควรทำการศึกษาวิจัยในทัศนะที่กว้างขึ้น ศึกษาตัวแปรให้มากขึ้น เช่น การทำวิจัยกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงอาหาร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). สถิติด้านการท่องเที่ยว. ค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=521
- จุฬามาศ วิศาลสิงห์. (2562). Gastronomy Tourism กระจ่ายรายได้สู่ฐานราก ค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-317059>
- ชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์. (2560). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทินารมภ์ เรืองสุชาติ และ อิสราภรณ์ หนูผล. (2561). การบริหารการปกครองของภูมิภาค รัฐ ชุมชนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค Thailand 4.0. จัดโดย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วันที่ 19-21 เมษายน 2561. โรงแรมดุสิตธานี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- ธัญญลักษณ์ ศิริวรรณกุล. (2555). การศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบฟาร์มสเตย์ในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- นุชนารถ จันทร์แรม. (2559). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า ตำบลท่ามะปรางค์ อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศ ไทย. วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 24(1): 103-116.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562). ท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตชาวนาไทย. ค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000081838>
- Cochran, W.G. (1963). *Sampling Techniques*. 2nd ed. New York: John Wiley and Sons, Inc.

- Kim, Y., Eves, A., & Scarles, C. (2009). *Building a Model of Local Food Consumption on Trips and Holidays: A Grounded Theory Approach*. **International Journal of Hospitality Management**, 3: 423-431.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1976). *On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-referenced Test Item Validity*. **Tijdschrift Voor Onderwijs Research**, 2: 49-60.

ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร
Organizational Factors and Motivational Factors in Relation to
Teachers' Performance in Opportunity Expansion Schools in Bangkok
Metropolitan Administration

จารุพันธ์ สิงห์เดช

นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: singdashjaruphan@gmail.com

ศิริรัตน์ ทองมีศรี

E-mail: sirirat.t@pnru.ac.th

อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Jaruphan Singdash

Student, Master of Education in Educational Administration,
Faculty of Education, Phranakhon Rajabhat University

Sirirat Tongmeesri

Lecturer, Master of Education in Educational Administration,
Faculty of Education, Phranakhon Rajabhat University

รับเข้า: 12 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไข: 8 มีนาคม 2565 ตอบรับ: 12 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยองค์การ 2) ปัจจัยแรงจูงใจ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่าง
ปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 341 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ
แบบสอบถาม ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ
แบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยองค์การ มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ นโยบายและการบริหารงานโรงเรียน และวัฒนธรรมองค์การ ทั้ง 2 องค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยองค์การได้ประมาณร้อยละ 76.361 โดยนโยบายและการบริหารงานโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 10.170 2) ปัจจัยแรงจูงใจ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ทั้ง 4 องค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยแรงจูงใจได้ประมาณร้อยละ 76.506 โดยการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด เท่ากับ 22.158 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครู พบว่า ตัวแปรทุกคู่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง คือ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชากับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ($r=.83$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกับการปฏิบัติงานของครู ($r=.80$) และ 4) ปัจจัยองค์การ และปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครู พบว่า มี 4 ด้าน คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ วัฒนธรรมองค์การ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส ได้ร้อยละ 77 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ การปฏิบัติงานของครู โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

The objectives of this research were to study organizational factors, motivation factors, and the relationship between organizational factors, motivation factors, and teachers' performance in opportunity expansion schools under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration. A sample were 341 teachers selected by stratified random sampling. The research tool was a questionnaire with a confidence level of .981. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, exploratory component analysis, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression.

The results showed that 1) Organizational factors consisted of 2 components including policy and school administration, and organizational culture. Both components explained about 76.361% of the variance of organizational factors by policy and school administration. The highest component weight was 10.170. 2) Motivation factors consisted of 4 components including perceived support from the organization, relationship with supervisors, self-efficacy, and relationship with colleagues. All 4 components explained the

variance of motivation factor about 76.506%. The perceived support from the organization was the highest component weight equal to 22.158. And 3) the relationship among organizational factors, motivational factors, and teacher performance, was found that every pair of variables had a positive correlation with teacher performance. There was a statistical significance at the .01 level. The high-level positive correlation was the relationship between supervisors and perceived organizational support ($r=.83$) and the high-level positive correlation relatively high was the relationship with colleagues and teacher's performance ($r=.80$) and 4) Organizational factors and motivational factors related to teachers' performance were found in 4 aspects including relationships with colleagues; recognition of organizational support; organizational culture; and self-efficacy. These were able to predict the performance of teachers in the opportunity expansion schools at 77% with a statistical significance at the .01 level.

Keywords: organizational factors, motivational factors, teacher performance, opportunity expansion school

บทนำ

คุณภาพของประชากรของประเทศขึ้นอยู่กับการศึกษา คุณภาพการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับครู ครูไม่ใช่เพียงผู้สอนให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ครูที่แท้ต้องทำหน้าที่ชี้ถูกผิด อบรมสั่งสอนคุณธรรม เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของมนุษย์ให้สูงขึ้นด้วย เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2544: 12) เหตุนี้หากปัญหาต่าง ๆ ของครู ไม่ได้รับการแก้ไข ที่ถูกต้อง ย่อมเกิดผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างแน่นอน ฉะนั้นการแก้ปัญหาให้กับครู คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและต้นสังกัดของครูต้องสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานให้เกิดแก่ครู ดังที่ นรา สมประสงค์ (2548: 118) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วคนมิได้ทำงานเต็มความสามารถเท่าที่ตนมีอยู่เสมอ อันเป็นผลมาจากแรงจูงใจของบุคคลนั้น การสร้างแรงจูงใจให้บุคคลในหน่วยงาน จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งของการบริหารบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะหากบุคลากรไม่ได้รับแรงจูงใจอย่างเหมาะสมเพียงพอและต่อเนื่องแล้ว บุคลากรดี ๆ ที่มีคุณภาพที่ได้มาอาจเสื่อมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้

เนื่องด้วยกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนในสังกัดได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรุงเทพมหานครด้านการศึกษาอย่างเพียงพอ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร

จัดการ มีเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอและทันสมัย รวมทั้งอยู่ในจุดศูนย์รวมความเจริญทางด้านวิชาการ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (สำนักการศึกษา, 2563: 65) แต่อย่างไรก็ดีในความพร้อมและความทันสมัยในด้านเทคโนโลยี ก็มีปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกองค์การนั้นคือสถานการณ์ทั่วโลกที่เกิดการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 เป็นต้นมา ส่งผลต่อระบบการศึกษาภายในองค์การของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครจึงต้องมีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด นำนโยบายถ่ายทอดสู่โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นนโยบายจัดสอนแบบผสมผสาน 5 On ได้แก่ On Line, On Air, On Hand, On Site และ On School Line ส่งผลให้นักเรียนและสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน รวมถึงครูผู้สอนที่ได้รับผลกระทบในเชิงบวก คือ โอกาสที่ครูได้เรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ และเชิงลบคือภาระงานที่มากขึ้นเนื่องจากต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ จากที่เคยสอนในห้องเรียนอย่างเดียว ข้อมูลจากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2564-2569 พบว่า ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนและขาดแรงจูงใจในความก้าวหน้าทางวิชาชีพ การเลื่อนวิทยฐานะ ขาดสิ่งจูงใจ และการสนับสนุนการปฏิบัติงานอื่น ขาดระบบและกลไกในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งการลาออก และการโอนกลับภูมิลำเนาของครูส่งผลกระทบต่อการขาดแคลนครูผู้สอน อีกทั้งโครงสร้างการบริหารที่มีหลายระดับ ทำให้การสื่อสารภายในองค์การเกิดความล่าช้า รวมถึงขาดนโยบายส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาตนเอง เป็นต้น (สำนักการศึกษา, 2563: 66)

จากสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครข้างต้น จึงส่งผลกระทบต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มีการขยายการจัดการศึกษาจากระดับประถมศึกษา ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับเยาวชนในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นการรวมกันของการจัดระบบการศึกษาสองระบบ ให้มาอยู่ในองค์การเดียวกัน จึงเกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องบริหารจัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างกันของวัฒนธรรมองค์การระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อีกทั้งครูและบุคลากรในโรงเรียนก็ต้องปฏิบัติงานพร้อมกันทั้งสองระบบ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ครูต้องจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบ Online และ Onsite ซึ่งครูควรได้ทำงานตรงตามสาขาวิชาและระดับชั้นที่ตนเองศึกษามา เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ออกแบบงานสอนตามรายวิชาที่ตนถนัด เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ถูกต้องจากครูที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ แต่การบริหารงานบุคคลโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่ได้แยกการบริหารของระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาออกจากกัน ส่งผลให้การบริหารจัดการบุคลากรใน

โรงเรียนเกิดความซ้ำซ้อนของโครงสร้างการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทัศน์ ฝักเจริญผล และคณะ (2563: 44-61) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส COVID-19 พบว่า สิ่งที่ครูอยากให้โรงเรียนและภาครัฐสนับสนุน คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับการจัดการเรียนออนไลน์ งบประมาณสำหรับการจัดทำบทเรียนออนไลน์ และโครงสร้างพื้นฐานสำหรับอุปกรณ์สื่อสาร จากที่กล่าวข้างต้นทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ด้วยความสมัครใจ และมีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในที่สุด ทั้งนี้ในการปฏิบัติงานของครูก็ได้มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พุทธศักราช 2563 เปรียบเสมือนการวัดการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้ ดังนั้นการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการปฏิบัติงานของครูในปีการศึกษา 2563-2564 ที่มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่เนื่องจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์กับปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจหรือไม่ จึงสนใจศึกษาในเรื่อง ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลให้เกิดประโยชน์ในภาพรวม และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นและส่งเสริมครูซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญ ให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาต่อไป

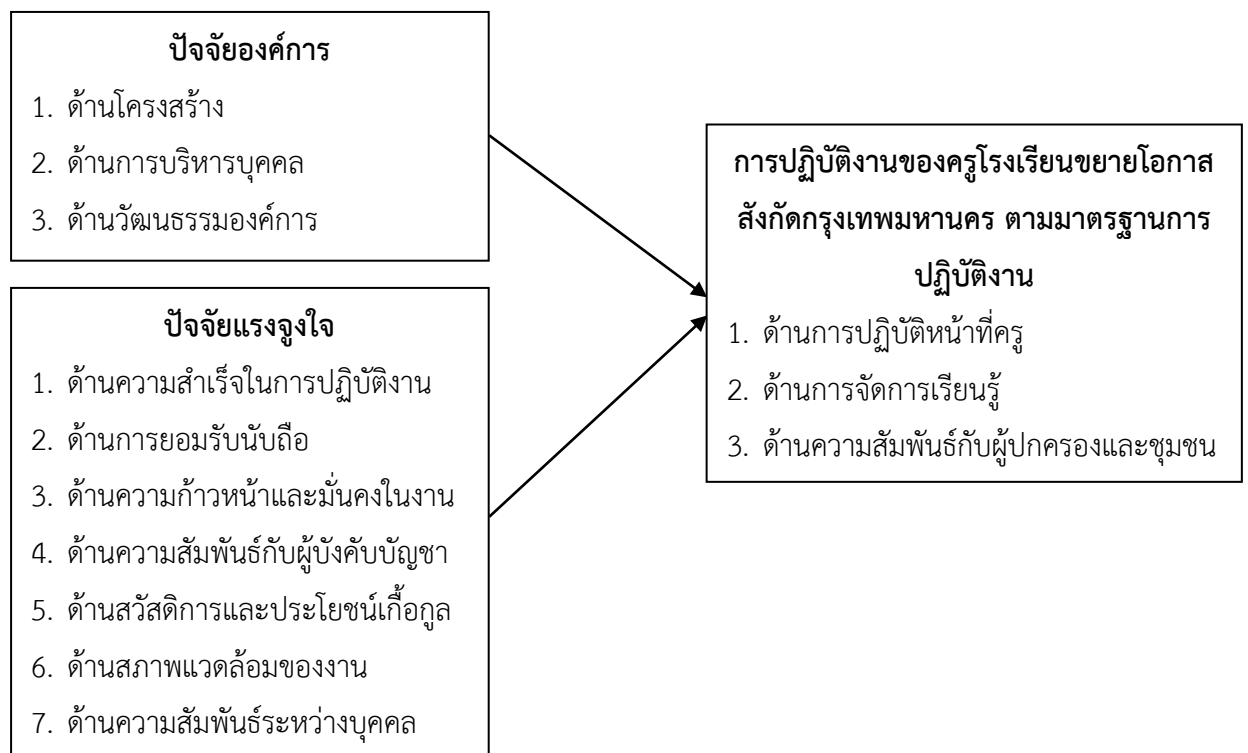
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์การในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดปัจจัยองค์การจากเอกสารของ สมใจ ลักษณะ (2552); สมยศ นาวีการ (2543); จิตติมา อัครดิพิพงศ์ (2556); Steers, R.M., and Porter, L. (1979) สรุปได้ 3 ด้าน 1) ด้านโครงสร้าง 2) ด้านการบริหารบุคคล และ 3) ด้านวัฒนธรรมองค์การ และได้สังเคราะห์แนวคิด

ปัจจัยแรงจูงใจ จาก ธนวัฒน์ ตั้งวงศ์เจริญ (2539); ฤชงค์ บุญอภัย (2549); Herzberg (1959); Alderfer (1972) สรุปได้ 7 ด้าน 1) ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการยอมรับนับถือ 3) ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน 4) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 5) ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล 6) ด้านสภาพแวดล้อมของงาน และ 7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในส่วนการปฏิบัติงานของครูใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานจากข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูจากสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเขตการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร 6 เขต มีจำนวนประชากรทั้งหมด 3,123 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน อีริวดี เอกะกุล, 2543) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามกลุ่มเขตการบริหารทั้ง 6 เขต

ต่อจากนั้น ทำการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีจับฉลากโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดกรุงเทพมหานครตามกลุ่มเขตการบริหารจากจำนวน 46 โรงเรียน ได้จำนวน 17 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการสร้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา หลักเกณฑ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครู
2. สร้างแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาสร้างขึ้น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยองค์การในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยแรงจูงใจในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร และตอนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. ขั้นตอนการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบเนื้อหาและสำนวนการใช้ภาษาตลอดจนความถูกต้อง ให้มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยข้อคำถามทุกข้อได้รับค่า IOC ตั้งแต่ 0.80–1.00 ทุกข้อ ถือว่าเป็นความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 30 คน เพื่อกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1951: 297) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98
5. แก้ไขปรับปรุง และจัดทำแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล
6. ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ของแบบสอบถามปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อหาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังนี้

1. ทำหนังสือจากวิทยาลัยฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขต ประกอบไปด้วย 12 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตดินแดงและสำนักงานเขตห้วยขวาง ซึ่งอยู่ในกลุ่มกรุงเทพกลาง สำนักงานเขตคลองเตย สำนักงานเขตวัฒนา และสำนักงานเขตบางนา ซึ่งอยู่ในกลุ่มกรุงเทพใต้ สำนักงานเขตดอนเมืองและสำนักงานเขตบางเขน ซึ่งอยู่ในกลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ สำนักงานเขตบึงกุ่ม สำนักงานเขตคลองสามวา และสำนักงานเขตมีนบุรี ซึ่งอยู่ในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สำนักงานเขตจอมทอง ซึ่งอยู่ในกลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ และสำนักงานเขตภาษีเจริญ ซึ่งอยู่ในกลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ ซึ่ง

ครอบคลุมทั้ง 6 กลุ่มเขตบริหารงานของกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนขยายโอกาส ที่อยู่ในสังกัดของแต่ละเขต

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Google Forms ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ พร้อมทั้งนำเสนอ <https://forms.gle/ypSDcJ995Gr7FP7DA> และ QRCode แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างพร้อมกับเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 341 ได้กลับมาจำนวน 341 คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5. การวิเคราะห์ปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

6. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วนำไปแปลผล โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 144)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0.81 ขึ้นไป มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.61-0.80 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.41-0.60 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.41 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า 0.20 ความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยองค์การ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของปัจจัยองค์การที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในเกณฑ์รับได้ทางสถิติ จำนวน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหารโรงเรียน และด้านวัฒนธรรมองค์การมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยแรงจูงใจ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของปัจจัยองค์การที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในเกณฑ์รับได้ทางสถิติ ได้แก่ ด้านการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านการรับรู้ความสามารถของตน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานรวมเป็น 6 องค์ประกอบ แล้วนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร

7. การวิเคราะห์ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปดังนี้

1.1 องค์ประกอบของปัจจัยองค์การได้ทั้งหมด 2 องค์ประกอบ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยองค์การ

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	10.170	67.801	67.801
2	1.284	8.560	76.361

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยองค์การ ได้องค์ประกอบทั้งหมด 2 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและการบริหารโรงเรียน (X1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 10.170 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 67.801 ส่วนองค์ประกอบที่ 2 วัฒนธรรมองค์การ (X2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 1.284 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 8.506 ทั้ง 2 องค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยองค์การได้ร้อยละ 76.361

1.2 องค์ประกอบของปัจจัยแรงจูงใจได้ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยแรงจูงใจ

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	22.158	63.308	63.308
2	2.009	5.741	69.049
3	1.422	4.064	73.113
4	1.188	3.393	76.506

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยแรงจูงใจ ได้องค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร (X3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 22.158 ค่าร้อยละความแปรปรวน 63.308 องค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (X4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 2.009 ค่าร้อยละความแปรปรวน 5.741 องค์ประกอบที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตน (X5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 1.422 ค่าร้อยละความแปรปรวน 4.064 และองค์ประกอบที่ 4 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 1.188 ค่าร้อยละความแปรปรวน 3.393 ทั้ง 4 องค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยแรงจูงใจได้ร้อยละ 76.506

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 Correlation Matrix ปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y
X1	1						
X2	.77**	1					
X3	.72**	.65**	1				
X4	.72**	.68**	.83**	1			
X5	.64**	.67**	.66**	.70**	1		
X6	.60**	.61**	.72**	.76**	.70**	1	
Y	.64**	.67**	.74**	.72**	.70**	.80**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันตัวแปรทุกคู่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชากับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับสูง ($r=.83$) รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกับการปฏิบัติงานของครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r=.80$) ซึ่งทั้งสองคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าความสัมพันธ์ภายในของคู่อื่น ๆ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

อันดับ ที่	ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	Sig.
1	ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X6)	.400	.036	.459	11.214	.000**
2	การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร (X3)	.197	.034	.234	5.737	.000**
3	วัฒนธรรมองค์การ (X2)	.127	.030	.164	4.289	.000**
4	การรับรู้ความสามารถของตนเอง (X5)	.129	.036	.146	3.613	.000**
R = .88 R ² = .77 R ² _{adj} = .77 SE _{est} = .293 F = 693.777 α = .718						

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจมี 4 ด้าน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร วัฒนธรรมองค์การ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นตัวพยากรณ์ที่การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์เท่ากับ .77 สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 77

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยองค์การโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยองค์การมี 2 องค์ประกอบ

1.1 นโยบายและการบริหารโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่ 1 ของปัจจัยองค์การ จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบครูได้ให้ความสำคัญกับการ

มอบหมายงานด้วยความเป็นธรรม มาเป็นอันดับแรก เป็นไปได้ว่า การมอบหมายงานภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนและงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งในที่นี้การมอบหมายงานให้ครูด้วยความเป็นธรรม หมายถึง การมอบหมายงานตามทักษะของผู้บังคับบัญชา ซึ่งในโรงเรียนมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน โดยการมอบหมายงานคือการกระจายงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้ผู้อื่นไปปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้มอบหมายงานต้องคำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ความรู้ความสามารถ ความถนัดเฉพาะตัว และปริมาณงานที่ครูได้รับมอบหมายนั้นมากหรือน้อยเกินไปหรือไม่ จึงจะเป็นการมอบหมายงานด้วยความเป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ทับทิมทอง (2558: 161) พบว่า การใช้เวลาปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ ครูต้องทำงานของกลุ่มบริหารอื่น ๆ เช่น งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานโภชนาการ ฯลฯ จะส่งผลทางลบต่อประสิทธิภาพการสอนของครู

1.2 วัฒนธรรมองค์การ เป็นองค์ประกอบที่ 2 ของปัจจัยองค์การจากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ครูได้ให้ความสำคัญกับการที่โรงเรียนให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศแห่งความเห็นอกเห็นใจและร่วมมือของทุกคน มาเป็นอันดับแรก เป็นไปได้ว่า การจัดบรรยากาศการบริหารจัดการที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของครู จะส่งผลให้บรรยากาศของโรงเรียนน่าอยู่และสามารถส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Olivier (2016: 18) พบว่า วัฒนธรรมการเอาใจใส่ดูแลอย่างเห็นอกเห็นใจกันเป็นตัวแปรที่มีอำนาจการทำนายสูงสุด ต่อความผูกพันที่ครูจะตั้งใจอยู่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่อไป

2. จากการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ของปัจจัยแรงจูงใจโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยองค์การมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ องค์ประกอบที่ 1 ของปัจจัยแรงจูงใจ จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ครูได้ให้ความสำคัญกับ ความรู้สึกพอใจเมื่อโรงเรียนมีบ้านพักให้ครูอย่างเพียงพอและเหมาะสม มาเป็นอันดับแรก เป็นไปได้ว่าครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ต้องเผชิญกับภาวะทางเศรษฐกิจจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าเดินทาง เป็นต้น แต่ระบบเงินเดือน สวัสดิการ และค่าตอบแทนของครูโดยทั่วไปเป็นระบบเดียวกันไม่ได้มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพร แซ่ตัน (2553: 80) พบว่า การบริการบ้านพักอาศัยโดยไม่เสียค่าเช่า เป็นส่วนหนึ่งของสวัสดิการในด้านความมั่นคงปลอดภัย ที่ได้ใช้น้อยมากแต่ก็เป็นสวัสดิการที่ครูมีความต้องการมากที่สุด

2.2 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เป็นองค์ประกอบที่ 2 ของปัจจัยแรงจูงใจ จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ครูได้ให้ความสำคัญกับความรู้สึกพอใจเมื่อผู้บังคับบัญชาประเมินผลความดีความชอบตามเกณฑ์อย่างตรงไปตรงมา เป็นอันดับแรก อาจเนื่องมาจากครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการมอบหมายงานเพื่อ

ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การสร้างแรงจูงใจคือการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยยึดหลักการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ถือว่าผู้นั้นมีความชอบสมควรได้รับบำเหน็จความชอบ ดังนั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูถือเป็นภารกิจที่สำคัญมากในกระบวนการบริหารงานบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นประภาภรณ์ กุลสุวรรณ (2560: 635-649) พบว่า ในแต่ละองค์ประกอบของการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกส่วนมีความสำคัญ ผู้บริหารควรมีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นองค์ประกอบที่ 3 ของปัจจัยแรงจูงใจจากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ครูได้ให้ความสำคัญกับความรู้สึกลึกซึ้งที่สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานครูและการสอนออนไลน์ในช่วงภาวะวิกฤติการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอันดับแรก เป็นไปได้ว่า ครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ต้องปรับตัวในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ไม่เสถียร ทำให้การสื่อสารระหว่างการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและไม่ราบรื่น นอกจากนั้นปัญหาอื่น ๆ ก็ยังมีปัญหาทางด้านการเงินของนักเรียนและการบริหารจัดการเวลากับการบ้านหลายวิชาของนักเรียนอีกด้วย ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ แต่ครูและนักเรียนก็ยังสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ เช่น ครูให้ใบความรู้และใบงานแก่นักเรียนสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในเรื่องความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนแบบออนไลน์ ครูผู้สอนจึงได้ทำการทบทวนและสอนเสริมให้กับนักเรียนกลุ่มดังกล่าวซ้ำอีกครั้งหลังจากเปิดเรียนเป็นปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตา พรหมวงศ์ (2564: 209-210) พบว่า ครูได้ประสบกับปัญหาด้านอุปกรณ์การสอน เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต และคู่มือการสอนสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นต้น

2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เป็นองค์ประกอบที่ 4 ของปัจจัยแรงจูงใจ จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ครูได้ให้ความสำคัญกับความรู้สึกลึกซึ้งเมื่อได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน มาเป็นอันดับแรก มีแนวโน้มว่า ครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการปฏิบัติงานย่อมต้องมีการทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ และมีการติดต่อสัมพันธ์กัน ทั้งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน หรือการติดต่อประสานงานต่าง ๆ ที่ต้องได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้งานสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลำเทียน เผ่าอาจ (2559: 70-79) พบว่า ในการทำงานเพื่อให้มีเป้าหมายเดียวกัน คือ คณะครูในโรงเรียนให้การยอมรับวัตถุประสงค์การ

ทำงานที่ร่วมกันกำหนดขึ้น คณะครูในโรงเรียนมีความเข้าใจเป้าหมายในงานที่ได้รับผิดชอบอย่างแจ่มชัด และคณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรทุกคู่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การ ปัจจัยแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร มีสองคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าความสัมพันธ์ภายในของคู่อื่น

3.1 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์สูงกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ เป็นเช่นนี้เพราะในการปฏิบัติงานของครูจะรับรู้การสนับสนุนจากองค์การผ่านความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อครู หากผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้มีศักยภาพของครู ครูก็จะรับรู้ถึงการสนับสนุนจากองค์การและสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมตรี จันทรา (2554: 89) พบว่า ปัจจัยการบริหาร 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดการ ด้านการบริหารคน และด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจกับการปฏิบัติงาน

3.2 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับการปฏิบัติงานของครูเป็นเช่นนี้เพราะในการปฏิบัติงานในองค์การไม่ใช้ระบบการทำงานแบบคนเดียว การปฏิบัติงานของครูก็เช่นเดียวกัน ต้องมีการประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์หรือองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน ดังนั้นความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพราะปฏิสัมพันธ์ที่ดีเป็นบ่อเกิดของการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลประโยชน์ให้กับทั้งตนเองและองค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gayomale (2020: online) พบว่า ปัจจัยจูงใจกับผลการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยตัวบ่งชี้ปัจจัยจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานครู ได้แก่ ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ปัจจัยนี้มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู

4. ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 6 องค์ประกอบ มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รองลงมา คือ การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ วัฒนธรรมองค์การ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ครูต้องปฏิบัติงานภายใต้การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 จึงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กัน ในการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ จึงคาดหวังให้องค์การและต้นสังกัดให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการจัดบรรยากาศการบริหารที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกพึงพอใจและจัดการ

เรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างแท้จริง ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวรรณ เนื่องจำนงค์ (163-172) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู มี 6 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ นโยบายการบริหารขององค์กร การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สภาพในการทำงาน ความมั่นคงในงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี ศักดิ์ศรี (2561: 71-82) พบว่า การปฏิบัติงานของครูได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กร และการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.50 และ 0.26 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเมื่อครูแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กรจะส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นด้วย และเมื่อครูมีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรจะส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นด้วย วัฒนธรรมองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคพร เจริญลักษณ์ 2562: 634-647) พบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่คล้อยตามกัน โดยมีการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตนด้วยความสุจริต ปฏิบัติตนโดยยึดถือคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มุ่งมั่นและทุ่มเทในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับผลวิจัยของ อเททยา แก้วศรีหา (2558: 57-66) พบว่า แรงจูงใจกำลังใจในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ปัจจัยองค์กร ด้านการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร เป็นตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์รองลงมาที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้นต้นสังกัดควรส่งเสริมความสำเร็จในหน้าที่การงาน และสนับสนุนครูผ่านการจัดสวัสดิการต่างๆ โดยต้องคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตของครู ซึ่งที่พักอาศัย และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น ส่งเสริมโครงการบ้านพักของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร และการปรับเพิ่มเงินเดือนขั้นต่ำของครูเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เป็นต้น เพื่อสร้างความรับรู้ต่อครูว่าองค์กรมองเห็นคุณค่าของการปฏิบัติงานให้กับองค์กร

2. ปัจจัยแรงจูงใจ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เป็นตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด ที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้บริหารและต้นสังกัดควรให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูภายในสังกัดกรุงเทพมหานคร เช่น มีการส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังกัด เป็นการเสริมสร้างความ

สามัคคีให้แก่ครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษางานวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่มีตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การรับรู้ การสนับสนุนจากองค์กร วัฒนธรรมองค์การ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง อยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับการปฏิบัติงานของครู
2. นักวิจัยที่สนใจทำการวิจัยในกลุ่มสังกัดอื่น อาจทำการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ เพื่อให้ได้สารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จิตติมา อัครดิพิพงศ์. (2556). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชนวัฒน์ ตั้งวงศ์เจริญ. (2539). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของตำรวจชั้นสัญญาบัตร. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นรา สมประสงค์. (2548). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิ่นประภากรณ์ กุลสุวรรณ. (2560). แนวทางการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบ้าน บางกะปิ. วารสารทางการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 12(4): 635–649.
- พรชัย เทพปัญญา. (2561). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2): 476–492.
- พรทิพย์ ทับทิมทอง. (2558). การวิเคราะห์ผลของการใช้เวลาในการปฏิบัติภาระงานสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ภักพร เจริญลักษณ์. (2561). **วัฒนธรรมองค์การกับการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ภุชงค์ บุญอภัย. (2549). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูชายแดนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.**
- ไมตรี จันทรา. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลเมืองปากพั่น. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.**
- ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). **การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- วรวรรณ เนื่องจำนงค์. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอกีรีราชา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วารสารบัณฑิตศึกษา, 17(76): 163–170.**
- ววรรณพร แซ่ตัน. (2553). **สวัสดิการสำหรับครูในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตบางแค. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- วิทัศน์ ฝักเจริญผล และคณะ. (2563). **ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส COVID-19. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 4(1): 44-61.**
- วิธิตา พรหมวงศ์. (2564). **สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(40): 200-213.**
- สมใจ ลักษณะ. (2552). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.**
- สมยศ นาวิการ. (2543). **การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.**
- สุนทรี ศักดิ์ศรี. (2561). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของครู โดยมีพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีเป็นตัวแปรต้นกลาง. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 7(1): 125–143.**
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2544). **21 ปี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.**

- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2564). **คู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานการศึกษา**. ค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564, จาก www.bangkokeducation.in.th.
- อเทตยา แก้วศรีหา และคณะ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**, 10(2): 57-66.
- Alderfer, C. P. (1972). **Existence related ness and growth**. New York: Free Press.
- Cronbach, L.J. (1951). *Coefficient alpha and the internal structure of tests*. **Psychometrika**, 16(3): 297-334.
- Dianne F. Olivier. (2016). **Teacher Personal and school Culture Characteristics in Effective School: Toward a Model of Professional Learning Communicate**. Retrieved on May, 15th, 2016, from https://digitalcommons.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1302&context=gradschool_disstheses
- Herzberg, F., Mausner, B., & Synderman, B. (1959). **The motivation to work**. 2nd ed. New York: John Wiley and Sons.
- Mavic Gayomale- Sala. (2020). *Motivational Factors in Relation to Teachers' Performance*. **Journal of Social Science and Humanities Research**, 5(5): 1-26.
- Mowday, R., Steers, R.M., & Porter, L. (1979). *The measurement of organizational commitment*. **Journal of Vocational Behavior**, 14: 224-247.

ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี Work-Life Balance of Generation Y employees in Nonthaburi Province

ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: palert@rpu.ac.th

Pavornrat Lertsuwunseri

Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajapruk University

รับเข้า: 7 ธันวาคม 2565 แก้ไข: 5 มกราคม 2566 ตอรับ: 18 มกราคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี และ 2) เปรียบเทียบระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ กลุ่มพนักงานเจนเอเรชันวายที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 384 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วย Scheffé

ผลการวิจัย พบว่า 1) พนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี พบว่า พนักงานที่มีเพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ และระยะเวลาเดินทางไป-กลับที่ทำงานต่อวันต่างกัน มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พนักงานเจนเอเรชันวายที่มีระดับตำแหน่งงานในปัจจุบัน ช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน และจำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน พนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the Work-Life Balance level of organization members towards to Generation Y Employees in Nonthaburi Province, and 2) compare the Work-Life Balance of organization members toward to generation Y employees in Nonthaburi Province. The sample group in this study was 384 Generation Y Employees who work in Nonthaburi. Data analysis using statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation. Work-life balance was compared using t-test, One-way ANOVA method, and pairwise comparisons were performed using Scheffé at the statistical significance level .05. The statistical data analysis was performed which were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The comparison of the Work-Life Balance of organization members was performed by t-test, One-way ANOVA and comparison by the method of significant difference Scheffé's at .05 significant level.

The results of the research revealed that 1) the respondents had a balance between life and work of Generation Y employees in Nonthaburi Province. Overall and side and 2) a comparative study of Work-Life Balance of Generation Y employees in Nonthaburi Province. Education level average monthly income, occupation, and travel time are different. There is a balance between life and work. Overall, there is no difference. But Generation Y employees with different job titles, working hours and working hours have different work-life balance. Overall, the difference was statistically significant at the .05 level.

Keywords: work-life balance, Generation Y people in Nonthaburi province

บทนำ

งานเป็นสิ่งสำคัญที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน การทำงานก็เพื่อปรารถนาที่จะให้งานของตนเองก้าวหน้า มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อองค์กร ต่อครอบครัว และสังคม ซึ่งการทำงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ต่างก็ตระหนักถึงวิธีการทำงานที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนการทำงานอย่างไรให้มีความสุข ซึ่งถ้าคนทำงานในองค์กรมีความสุข ก็จะสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ปัทมาพร ท่อชู, 2559) ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับความรู้สึคนึกคิดและจิตใจของคนทำงานและให้

ความสำคัญกับคน (วิทยา อินทร์สอน และ สุรพงศ์ บางพาน, 2563) โดยถือว่าคนเป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์มากที่สุดในการบริหารจัดการแต่ละองค์กร ซึ่งถ้าบุคคลในแต่ละองค์กรมีความสุขย่อมทำให้มีศักยภาพในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงทำให้ภาพลักษณ์ขององค์กรดีขึ้น

การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นต่อองค์กรต่าง ๆ ทั้งในองค์กรภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน และถือว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญอีกประการที่มีส่วนช่วยในการผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนขององค์กรนั้นอยู่ที่ “คุณภาพของคน” ในองค์กรนั้น ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ประเด็นที่สำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ คือ เรื่องของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (Walton, 1973) และจากการวิจัยของ Bond and Wise (2003) ได้มีการสนับสนุนว่าองค์กรที่มีนโยบายส่งเสริมความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานนั้น จะมีส่วนช่วยส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถลดอัตราการขาดงานและอัตราการลาออกได้ ดังนั้นเมื่อพิจารณาบุคลากรในองค์กร จะพบว่า ช่วงกลุ่มอายุของคนทำงานส่วนใหญ่ที่อยู่ในแต่ละองค์กรจะประกอบไปด้วยบุคลากรหลัก ๆ 3 เจเนอเรชัน คือ เจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) เจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) และเจเนอเรชันวาย (Generation Y) ซึ่งทั้ง 3 เจเนอเรชันนี้จะทำงานร่วมกันอยู่ภายใต้ฐานะตำแหน่งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา (ดาวใจ ศรีลัมพ์, 2555) โดยส่วนมากเจเนอเรชันบีจะอยู่ในฐานะผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารระดับสูง เจเนอเรชันเอ็กซ์จะอยู่ในฐานะผู้บริหารระดับต้นและระดับกลาง มีโอกาสจะได้เลื่อนขั้นเป็นผู้บริหารระดับสูงในอนาคต ส่วนเจเนอเรชันวายเป็นคนเพิ่งเข้ามาทำงานกับองค์กรและจะกลายเป็นบุคลากรที่สำคัญขององค์กร (ศุภลักษณ์ แลปรัตน์, 2557) และในอนาคตระยะ 20 ปีต่อจากนี้ การทำงานในองค์กรกลุ่มกำลังแรงงานไทยหลักที่สำคัญจะเป็นประชากรรุ่นเจเนอเรชันวาย ซึ่งเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 44-46 ของกำลังแรงงานทั้งหมด (โครงการสุขภาพคนไทย, 2559) โดยประชากรรุ่นเจเนอเรชันวายมีบทบาทสำคัญในองค์กรมากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่กำลังทยอยเข้าสู่ตลาดแรงงานและทำงานในองค์กร ดังนั้นองค์กรจึงไม่ควรที่จะมองข้ามบุคลากรที่อยู่ในเจเนอเรชันวายและควรหันมาให้ความสำคัญในฐานะกำลังสำคัญกับองค์กรในอนาคต

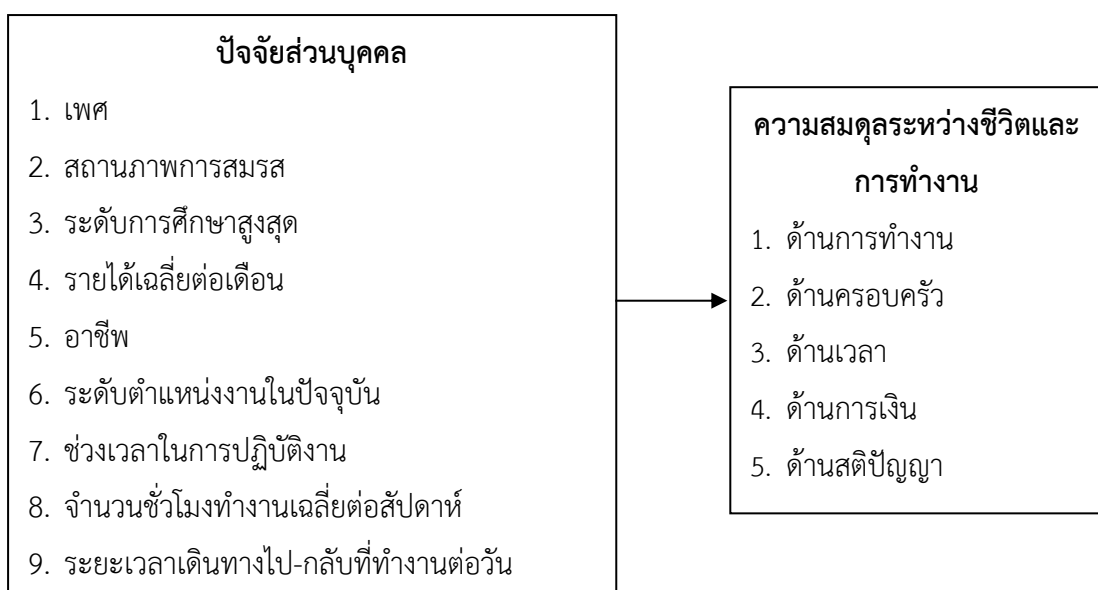
จากผลสำรวจของ Gallup Global Emotion Report ในปี พ.ศ. 2559 พบว่า กลุ่มเจเนอเรชันวายกลุ่มนี้มีอัตราการเปลี่ยนงานถึง ร้อยละ 21 นอกจากนี้ ร้อยละ 60 ของกลุ่มนี้มีการค้นหางานใหม่ ๆ ซึ่งเหตุผลหลัก ๆ ที่ทำให้ย้ายงานบ่อย ๆ คือ การไม่มีความสุขกับงานที่ทำอยู่ มีเพียงร้อยละ 29 ที่มีความสุขกับงาน และจากสภาพปัจจุบันและปัญหาของเจเนอเรชันวาย พบว่า กลุ่มเจเนอเรชันวายมีลักษณะที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์และไอเดียใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา มีความกล้าแสดงออก รวมถึงรักอิสระ จึงทำให้มีลักษณะการทำงานในองค์กรที่ทำได้ไม่นาน มีเหตุผลที่จะเปลี่ยนงานอยู่เสมอ และ

ความฝันสูงสุด คือ การได้เป็นเจ้าของธุรกิจเล็ก ๆ จึงทำให้เกิดอัตราการลาออก (Turnover Rate) ของกลุ่มเจเนอเรชันวายสูง (เอสซีบี เอสเอ็มอี, 2561) ดังนั้นหากมีการดำเนินการวิจัยเรื่องความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวาย จะทำให้สามารถเข้าใจและหาสิ่งที่กลุ่มเจเนอเรชันวายต้องการ และทำให้ลดอัตราการลาออกของกลุ่มเจเนอเรชันวายให้น้อยลง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่มีอยู่และพัฒนาองค์กรในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้ดีขึ้น และมีส่วนช่วยให้องค์กรสามารถวางแผนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมต่อพนักงานกลุ่มนี้ รวมถึงหาวิธีการกระตุ้นหรือจูงใจให้พนักงานเจเนอเรชันวายที่เก่งให้ทำงานกับองค์กรนาน ๆ เพื่อก้าวขึ้นเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ โดยเป็นผู้บริหารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรในอนาคตต่อไป รวมทั้งอาจทำให้ลดปัญหาความขัดแย้งและลดช่องว่างระหว่างวัยในองค์กร ทำให้เจเนอเรชันวายสามารถทำงานร่วมกับวัยต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น (Mannheim, 1952) และทำให้องค์กรลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการลาออกหรือการย้ายงานที่ส่งผลทำให้องค์กรสูญเสียบุคลากรที่มีความชำนาญในหน้าที่และบุคลากรที่มีความสามารถ (วิวกสิกล, 2560)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มพนักงานเจเนอเรชันวายที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 399,377 คน (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานเจเนอเรชันวายที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Cochran (1977) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ พบหรือไม่เฉพาะเจาะจงที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ หรือเลือกบุคคลที่อยู่ใกล้ซิดหาได้ง่ายที่สุดเป็นตัวอย่างเพื่อให้ประหยัดเวลา แรงงาน และงบประมาณ (Bailey, 1987) และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างจากสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดนนทบุรี เช่น หน้าห้างสรรพสินค้า ท่าอากาศยานนานาชาติ ตลาดนัด เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ทั้ง 5 ด้าน มีลักษณะของแบบสอบถามใช้มาตรวัดตามวิธีของ Likert โดยกำหนดระดับเป็น 5 ระดับ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากสิ่งพิมพ์ วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรวบรวมเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และออกแบบรูปแบบของข้อความคำถามและคำตอบของแบบสอบถาม
3. นำเสนอที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อให้ตรวจสอบแบบสอบถามเบื้องต้น ปรับปรุง แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสอบถามไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาเพื่อนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (The Index of Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และ สราวุธ

กันหลง, 2560) แล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มพนักงานเจเนอเรชันวายที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยสามารถจำแนกข้อมูลได้ดังนี้ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ 384 ชุด 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ หนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจากสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดนนทบุรี โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยได้กำหนดค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้ในการบรรยายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและการทำงาน ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบค่าความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffé

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ของระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้าน

ที่	ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	SD	แปลผล
1.	ด้านการทำงาน	4.14	0.53	มาก
2.	ด้านครอบครัว	4.14	0.48	มาก
3.	ด้านเวลา	3.96	0.48	มาก
4.	ด้านการเงิน	3.54	0.72	มาก
5.	ด้านสติปัญญา	4.05	0.57	มาก
รวม		3.96	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.96$, $SD=0.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ด้านครอบครัว และด้านการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.14$, $SD=0.48$) และ ($\bar{x}=4.14$, $SD=0.53$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสติปัญญา ($\bar{x}=4.05$, $SD=0.57$) ส่วนด้านเวลา ($\bar{x}=3.96$, $SD=0.48$) และด้านการเงิน ($\bar{x}=3.54$, $SD=0.72$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี รายด้านและรายข้อ

ตารางที่ 2 ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี รายด้านและรายข้อ

ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (รายด้าน)	ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด)	ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด)
1. ด้านการทำงาน	ความสามารถจัดการงานที่ต้องรับผิดชอบให้เสร็จภายในช่วงเวลาการทำงาน โดยไม่ต้องนำงานกลับไปทำที่บ้าน ($\bar{x}=4.24$, $SD=0.67$)	มีโอกาสดูแลความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีในการทำงานอย่างเสรี ($\bar{x}=4.02$, $SD=0.74$)

ตารางที่ 2 ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี รายด้านและรายชื่อ (ต่อ)

ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (รายด้าน)	ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด)	ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด)
2. ด้านครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจเสมอ เมื่อมีปัญหา และสนับสนุนการทำงาน ($\bar{x}=4.24$, $SD=0.66$)	ผู้ตอบแบบสอบถามและครอบครัวมีเวลาอยู่ร่วมกันเพื่อพักผ่อนอย่างเต็มที่ในวันหยุด ($\bar{x}=3.98$, $SD=0.78$)
3. ด้านเวลา	ความสามารถบริหารเวลาในการทำงานและใช้ชีวิตส่วนตัวได้อย่างเป็นอย่างเหมาะสม ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.67$)	การจัดสรรเวลาให้กับงานมากเกินไปจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลตนเอง ($\bar{x}=3.77$, $SD=0.81$)
4. ด้านการเงิน	ความรู้สึกพอใจกับรายได้และสวัสดิการที่บริษัทมอบให้ ($\bar{x}=3.72$, $SD=0.75$)	มีเงินเหลือจากการใช้จ่ายเพื่อเก็บออมสำหรับอนาคต ($\bar{x}=3.37$, $SD=0.90$)
5. ด้านสติปัญญา	การฝึกอบรมที่องค์กรจัดให้มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ($\bar{x}=4.06$, $SD=0.62$)	องค์กรสนับสนุนให้ท่านนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพงาน ($\bar{x}=4.02$, $SD=0.65$)

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อในแต่ละด้านของระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ด้านการทำงาน ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความสามารถจัดการงานที่ต้องรับผิดชอบให้เสร็จภายในช่วงเวลาการทำงาน โดยไม่ต้องนํางานกลับไปทำที่บ้าน ($\bar{x}=4.24$, $SD=0.67$) ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีในการทำงานอย่างเสรี ($\bar{x}=4.02$, $SD=0.74$)

ด้านครอบครัว ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจเสมอ เมื่อมีปัญหา และสนับสนุนการทำงาน ($\bar{x}=4.24$, $SD=0.66$) ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้ตอบแบบสอบถามและครอบครัวมีเวลาอยู่ร่วมกันเพื่อพักผ่อนอย่างเต็มที่ในวันหยุด ($\bar{x}=3.98$, $SD=0.78$)

ด้านเวลา ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความสามารถบริหารเวลาในการทำงานและใช้ชีวิตส่วนตัวได้อย่างเป็นอย่างเหมาะสม ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.67$) ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดสรรเวลาให้กับงานมากเกินไปจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลตนเอง ($\bar{x}=3.77$, $SD=0.81$)

ด้านการเงิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้สึกพอใจกับรายได้และสวัสดิการที่บริษัทมอบให้ ($\bar{x}=3.72$, $SD=0.75$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีเงินเหลือจากการใช้จ่ายเพื่อเก็บออมสำหรับอนาคต ($\bar{x}=3.37$, $SD=0.90$)

ด้านสติปัญญา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การฝึกอบรมที่องค์กรจัดให้มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ($\bar{x}=4.06$, $SD=0.62$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรสนับสนุนให้ท่านนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพงาน ($\bar{x}=4.02$, $SD=0.65$)

3. ผลการเปรียบเทียบความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่า t/F	Sig. (2-tailed)
1. เพศ	1.17	0.24
2. สถานภาพการสมรส	1.71	0.18
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	1.45	0.23
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	1.69	0.17
5. อาชีพ	1.84	0.14
6. ระดับตำแหน่งงานในปัจจุบัน	2.74*	0.04
7. ช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน	2.24*	0.03
8. จำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์	4.18*	0.01
9. ระยะเวลาเดินทางไป-กลับที่ทำงานต่อวัน	0.40	0.81

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย พบดังนี้

1. พนักงานเจนเอเรชั่นวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีเพศต่างกันมีระดับความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน
2. พนักงานเจนเอเรชั่นวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีระดับความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. พนักงานเจนเอเรชั่นวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีระดับความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
4. พนักงานเจนเอเรชั่นวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. พนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีอาชีพต่างกันมีระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
6. พนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีระดับตำแหน่งงานในปัจจุบันต่างกันมีระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
7. พนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีช่วงเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8. พนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ต่างกัน มีระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
9. พนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรีที่ใช้ระยะเวลาเดินทางไป-กลับที่ทำงานต่อวันต่างกัน มีระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย นำไปสู่การอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ คือ พนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการกับบทบาทหน้าที่ทั้งในการดำเนินชีวิตและการงานอาชีพของแต่ละคน ต้องมีการจัดแบ่งเวลาที่เหมาะสม จึงจะเกิดคุณค่า ความสำเร็จ เป็นประสิทธิภาพของบทบาทและสถานะที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการบริหารและจัดสรรเวลาในการทำงานและการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งพนักงานในองค์กรภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ต่างก็ตระหนักถึงวิธีการทำงานที่จะทำให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งถ้าคนทำงานในองค์กรมีความสุข ก็จะสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพได้สูงสุด (ปัทมาพร ท่อชู, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ วรรณญา ดุชดี และคณะ (2560) ที่วิจัย เรื่อง ผลกระทบของความผาสุกของพนักงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อความผูกพันของพนักงาน ต่อองค์การของธุรกิจตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ โดยสรุปว่า ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของพนักงานต่อองค์การอยู่ในระดับสูงทั้งหมด

1. ด้านการทำงาน จากการวิจัย พบว่า พนักงานเจเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในการจัดการงานที่ต้องรับผิดชอบให้เสร็จภายในช่วงเวลาการทำงาน โดยไม่ต้องนํางานกลับไปทำที่บ้าน แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการงานให้เสร็จได้ทันเวลา ทำให้ไม่ต้องนํางานกลับไปทำที่บ้าน เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ทำให้มีเวลาพักผ่อนอยู่ร่วมกับครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ฉัตรภรณ์ กาทองท่ง (2560) เรื่อง สภาพแวดล้อมการ

ทำงานและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทก่อสร้าง ผลการวิจัย พบว่า ปริมาณงานที่พนักงานส่วนใหญ่รับผิดชอบมีความเหมาะสม

2. ด้านครอบครัว จากการวิจัย พบว่า พนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การที่สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจเสมอเมื่อมีปัญหา และสนับสนุนการทำงาน แสดงให้เห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ทั้งในการปฏิบัติงานอาชีพและสัมพันธภาพกับสังคม สมาชิกในครอบครัวคอยให้กำลังใจและสนับสนุน รับฟัง ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาด้วยกันเสมอ ปัญหาหนักก็จะเบาลงและมองเห็นทางออก สอดคล้องกับการวิจัยของ ปริณดา สมควร (2557) ที่ศึกษาความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองบังคับการอำนวยการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พบว่า สมาชิกภายในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ดี ทำให้เกิดกำลังใจเมื่อการทำงานเกิดปัญหา

3. ด้านเวลา จากการวิจัย พบว่า พนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การบริหารเวลาในการทำงานและใช้ชีวิตส่วนตัวได้อย่างเหมาะสม เพราะเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่มีค่าต่อทุกคน เวลาเกี่ยวข้องและมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในวิถีชีวิตและอาชีพที่จะต้องจัดแบ่งให้เหมาะสม โดยเฉพาะเวลาในการปฏิบัติงานกับเวลาทำกิจกรรมอิสระของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วรัญญา ดุขดี และคณะ (2560) ที่ศึกษาผลกระทบของความผาสุกของพนักงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อความผูกพันของพนักงาน ต่อองค์การของธุรกิจตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ซึ่งพบว่า ระดับความผาสุกของพนักงานด้านอิสรภาพ และความผูกพันของพนักงานต่อองค์การอยู่ในระดับสูงทั้งหมด รวมทั้งพนักงานส่วนใหญ่มีที่พักอยู่ใกล้กับองค์การจะสะดวกต่อการเดินทาง และสามารถจัดสรรเวลา เพื่อการดูแล สุขภาพ ออกกำลังกาย และพักผ่อน

4. ด้านการเงิน จากการวิจัย พบว่า พนักงานเจนเอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยรู้สึกพอใจกับรายได้และสวัสดิการที่บริษัทมอบให้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เงินเป็นทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิต โดยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตที่ดีได้ทั้งในปัจจุบัน อนาคต และเป็นสิ่งที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ ในลักษณะของค่าตอบแทนจากการทำงาน ดังจะเห็นได้ว่า พนักงานจะมีความพึงพอใจกับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และค่าตอบแทนหรือรายรับดังกล่าวเพียงพอต่อรายจ่ายที่ต้องรับผิดชอบในครอบครัว สอดคล้องกับการวิจัยของ ณพัชญ์ปภา สว่างนุวัตรกุล (2562) ที่ศึกษาความผูกพันต่อองค์การจากมุมมองบุคลากรทางการศึกษาเจนเอเรชันวาย ซึ่งพบว่า บุคลากรกลุ่มเจนเอเรชันวาย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเข้าใจในเรื่องการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี การที่คนในองค์กรมีความรัก มีความสัมพันธ์กับคนในองค์กรอย่างเหนียวแน่น พร้อมทั้งทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ต่อองค์กร และด้านองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการที่จะสร้างความผูกพัน

ในองค์กร คือ การได้รับผิดชอบงานที่มีความท้าทายมากขึ้น การมีระบบค่าตอบแทนที่มีความจูงใจ และมีความเป็นธรรม การมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานสามารถเติบโตในสายอาชีพได้

5. ด้านสติปัญญา จากการวิจัย พบว่า พนักงานเจนเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การเรียนรู้เพิ่มเติม ทำให้ลดเวลาในการทำงาน และการฝึกอบรมที่องค์กรจัดให้มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะสติปัญญา ทักษะของพนักงานขององค์กรทุกประเภท ทุกระดับ มีส่วนสำคัญที่ทำให้องค์กรขับเคลื่อนสู่การบรรลุเป้าหมาย ทำให้ทุกหน่วยงานต้องมีการฝึกอบรมทั้งจัดขึ้นเองในองค์กร ส่งเข้ารับการฝึกอบรมกับหน่วยงานอื่น รวมทั้งการเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้ามาร่วมฝึกอบรม พัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีทักษะ ภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ภาวิณี แสนวัน (2557) ที่ศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน และปัจจัยด้านสังคมที่มีผลต่อความสมดุล ระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ที่มีความรู้ และสติปัญญา ทำให้พนักงานทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ

นอกจากนี้ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับตำแหน่งงานในปัจจุบัน ช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ และระยะเวลาเดินทางไป-กลับที่ทำงานต่อวัน มีผลต่อระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเนอเรชันวายในจังหวัดนนทบุรี โดยพบว่า ความแตกต่างของระดับตำแหน่งงานในปัจจุบัน ช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์มีผลต่อระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจนเนอเรชันวายอยู่ในจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกัน อาจจะเนื่องมาจากในแต่ละช่วงอายุมีพฤติกรรมที่ต่างกัน ซึ่งขณะนี้พนักงานที่ทำงานร่วมกันในองค์กรส่วนใหญ่ประกอบด้วย 3 เจเนอเรชันหลัก ได้แก่ กลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers Groups) กลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X Groups) และกลุ่มเจนเนอเรชันวาย (Generation Y Groups) โดยกลุ่มเบบี้บูมเมอร์จะมีพฤติกรรม ขยัน มีความอดทน ทุ่มเททำงานหนัก จนบางครั้งไม่ค่อยมีเวลาให้กับครอบครัวและชีวิตส่วนตัว และกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์มีพฤติกรรมในการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถในการทำงานไปพร้อมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นส่วนตัว ครอบครัว และความสัมพันธ์ในสังคม ส่วนกลุ่มเจนเนอเรชันวายมีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยมีความอดทน ไม่ชื่นชอบความเป็นทางการ ชอบอิสระ ดังนั้นจึงมีผลต่อระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ภาวิณี แสนวัน (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน และปัจจัยด้านสังคมที่มีผลต่อความสมดุล ระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ระดับตำแหน่งงานในปัจจุบัน ช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวนชั่วโมงทำงานมีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ส่วนความแตกต่างของปัจจัยด้านส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

อาชีพ และระยะเวลาเดินทางไป-กลับที่ทำงานต่อวันส่งผลต่อระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวายที่ทำงานและพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการทำงาน แนวทางในการนำไปใช้ คือ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างระดับผู้บริหารและพนักงานระดับปฏิบัติการ เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดี รู้จักกันมากขึ้น
2. ด้านครอบครัว แนวทางในการนำไปใช้ คือ ส่งเสริม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว โดยจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว และสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระต่าง ๆ ภายในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน
3. ด้านเวลา แนวทางในการนำไปใช้ คือ ส่งเสริมให้พนักงานใช้เวลาหลังเลิกงานออกกำลังกายหรือใช้วันหยุดพักผ่อนได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีเรื่องงานเข้ามาข้องเกี่ยว
4. ด้านการเงิน แนวทางในการนำไปใช้ คือ การจัดสวัสดิการที่เพียงพอต่อความต้องการของพนักงาน และจ่ายค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการครองชีพของพนักงาน โดยยึดหลักความเท่าเทียมกัน
5. ด้านสติปัญญา แนวทางในการนำไปใช้ คือ พัฒนาพนักงาน โดยองค์การจัดการฝึกอบรมให้กับพนักงาน โดยยึดหลัก KSA Model ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ความจงรักภักดี ความผูกพันในองค์กร ประสิทธิภาพในการทำงาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะงาน เป็นต้น
2. ควรออกแบบการศึกษาให้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง และควบคุมตัวแปรอื่น ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อสามารถวิเคราะห์ผลการทดลองเชิงสาเหตุได้อย่างถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น
3. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพแบบวิธีวิจัยแบบทฤษฎีฐานราก เพื่อศึกษาในเชิงลึก โดยอาศัยรูปแบบการวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อยืนยันข้อค้นพบว่าตรงกันหรือไม่ มีอะไรที่แตกต่างกัน และนำข้อค้นพบจากวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมาสร้างเป็นข้อเสนอสรุปงานวิจัยในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

โครงการสุขภาพคนไทย. (2559). 12 ตัวชี้วัด สุขภาพคนไทยต่างเจเนอเรชัน. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 14-15.

- ฉัตรภรณ์ กาทองท่ง. (2560). สภาพแวดล้อมการทำงานและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทก่อสร้าง. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณพัชญ์ปภา สว่างนวัตรกุล. (2562). ความผูกพันต่อองค์กรจากมุมมองบุคลากรทางการศึกษา เจเนอเรชันวาย. วารสารช่อพะยอม. 30(2): 109-118.
- ดาวใจ ศรีลัมพ์. (2555). การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรัก ความมุ่งมั่น และความปรารถนาที่จะทำงานเพื่อองค์กรอย่างเต็มความสามารถของบุคลากร 3 ช่วงวัย: กรณีศึกษาบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (แก่งคอย) จำกัด. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปริญดา สมควร. (2557). ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองบังคับการอำนวยการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ปัทมาพร ท่อชู. (2559). การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน (The Efficiency Development of Operation). วารสาร Industrial technology review, 22(282): 94-100.
- ภาวิณี แสนวัน. (2557). การศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน และปัจจัยด้านสังคมที่มีผลต่อความสมดุล ระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรัญญา ดุขดี พวงเพชร วัชรอยู่ และ อภิญญา หิรัญวงษ์ (2560) ผลกระทบของความผาสุกของพนักงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรของธุรกิจตัวแทนจำหน่ายรถยนต์. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร, 14 (1): 178-197.
- วิทยา อินทร์สอน และ สุรพงศ์ บางพาน. (2563). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม. ค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2563, จาก <http://www.thailandindustry.com/ onlinemag/ view2 .php?id = 773 &section =30&issues =74>.
- วิวสกล. (2560). ในสังคมทำงานยุคนี้ กำลังเจอกับปัญหาใหญ่ เพราะ คน Gen Y?. ค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2563, จาก <http://willskills.info>.
- ศุภลักษณ์ แลปรุรัตน์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานและความตั้งใจลาออก: การศึกษาในพนักงานเจเนอเรชันวายของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และ สราวุธ กันหลง. (2560). การวิจัยแบบผสมวิธี: กระบวนทัศน์การวิจัยในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2563). ระบบสถิติทางการทะเบียน จำนวนประชากรแยกตามรายอายุ จังหวัดนนทบุรี พ.ศ.2563. ค้นเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2563, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>.
- เอสซีบี เอสเอ็มอี. (2561). 4 ทนทางหยุดการลาออกของเด็ก Gen Y. ค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2563, จาก <https://businesslinx.globallinker.com/bizforum/article>.
- Bailey, K.D. (1987). **Methods of Social Research**. 3rd ed. London: Collin Macmillan Publisher.
- Bond, S. and Wise, S. (2003). *Work-life policy: does it do exactly what it says on the tin?*. **Women in Management Review**, 18(1/2): 20-31.
- Cochran, W.G. (1977) . **Sampling Techniques**. 3rd ed. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Mannheim, K. (1952). **The Problem of Generations, Essays on the Sociology of Knowledge**. Retrieved from <http://www.history.ucsb.edu/faculty/marcuse/classes/201/articles/27MannheimGenerations.pdf>.
- Merrill, A.R. and Merrill, R.R.. (2003). **Life Matter: Crating a dynamic balance of work, family, Time and money**. New York: McGraw-Hall.
- Walton, R. E. (1973). *Quality of work life*. **Sloan Management Review**, 15(1): 11-12.

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษา
ตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
Teacher Participation in School Academic Administration of Tap Tao
Educational Network Center 2 under Chiang Rai Primary Educational
Service Area Office 4

ลธิพิงศ์ รัตนเดชาสกุล

นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: pepea.petong@gmail.com

ลธิชัย มูลเขียน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: sittichai1958.10@gmail.com

Sittipong Rattanadechasakul

Student, Master of Education Program,

Department of Educational Administration,

Faculty of Social Sciences and Arts, North-Chiang Mai University

Sitthichai Mulkhien

Lecturer, Department of Educational Administration,

Faculty of Social Sciences and Liberal Arts, North-Chiang Mai University

รับเข้า: 16 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไข: 2 มีนาคม 2565 ตอบรับ: 9 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษาดำเนิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวนทั้งหมด 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของครูเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88$) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.73$) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.67$) และด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.67$) แนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการจัดหางบประมาณเพื่อจัดทำสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และควรพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยมีการวางแผนพัฒนา มีคณะกรรมการดำเนินการและนำผลการประเมินมาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู การบริหารงานวิชาการโรงเรียน

Abstract

This research aimed to study the conditions and developing methods of teacher participation on academic administration of Tap Tao Educational Network Center 2, under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 4. Informants were 78 administrators and teachers. Research tools were questionnaire and interview. Data were analyzed using frequency, percentage, average, standard deviation and content analysis.

The results showed that overall condition of teacher participation were at high level considering each aspect in descending order namely the development of learning process ($\mu= 3.88$); internal quality assurance systems and educational standards ($\mu= 3.73$); teaching and learning management in educational institutions ($\mu= 3.67$); and development and promotion of learning resources ($\mu= 3.67$) respectively. Development guidelines are that educational institutions should have a budget for producing teaching and learning materials; always develop innovative media and technology; continuously promote the creation and development of learning resources; and develop an internal quality assurance system with a development plan. Also a committee to operate and use the evaluation results to develop the internal insurance system should be set up.

Keywords: teacher participation, school academic administration

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ มาโดยตลอดและเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิกุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ การปฏิรูปการศึกษาในทุกยุคของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงการปฏิรูปทางการศึกษาทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561) มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 5) ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 3) (ราชกิจจานุเบกษา กฤษฎีกา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 79 ก., 2553: 4) ได้กล่าวถึงเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้ มาตรา 8(2) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และ (6) การมีส่วนร่วมของบุคลากร ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการ

แสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 3) (ราชกิจจานุเบกษา, กฎกระทรวง เล่ม 127 ตอนพิเศษ 79ก., 2553: 4) ประกอบกับ ทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติเปรียบเสมือนเป็นแผนธรรมนูญด้านการศึกษาซึ่งต้องการให้เป็นกรอบการศึกษาที่มีแนวทางที่ชัดเจนเพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ในการนำแนวนโยบายการจัดการศึกษาของชาติมาปฏิรูปการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารงาน ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ปรับปรุงตนเองให้รู้และเข้าใจงานวิชาการ สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ต้องทำงานร่วมกันเป็นทีมเป็นหมู่คณะโดยมีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานหรือดำเนินงานทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่ และภารกิจโดยตรงในการจัดการศึกษามีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ในการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรี ภาวนิดา ธราศรีสุทธิ (2550: 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการโดยเฉพาะทางการศึกษาโดยมีหลักการสำคัญที่มีส่วนร่วมในการสร้างความภาคภูมิใจโดยธรรมชาติ การทำงานคนเดียวย่อมสำเร็จได้ยากจึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันในองค์การทำให้เกิดการมีส่วนร่วมองค์การจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ (2551: 556) ได้กล่าวว่าผู้บริหารจะทำงานคนเดียวไม่ได้จะต้องทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นการวินิจฉัยสั่งการควรให้บุคคลได้รับรู้และเข้าใจด้วย หากคนที่ทำงานได้มีโอกาสร่วมในการตัดสินใจบางอย่าง จะทำให้คนที่ทำงานตระหนักในความสำคัญของตนเองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ เป็นการลดความไม่พึงพอใจของคนงานได้ด้วยการที่บุคคลในหน่วยงานหรือองค์การจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีและมีประสิทธิภาพ นอกจากปัจจัยด้านลักษณะงาน ความทุ่มเทในงานหรือการมีส่วนร่วมในงานก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้บุคคลปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและศักยภาพซึ่งจะส่งผลให้องค์การนั้นสามารถบริหารงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีประสบความสำเร็จในการบริหารงานและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลเตา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีทั้งหมด 5 โรงเรียน ตั้งอยู่ในเขตตำบลเตา อำเภอกองแก้ว จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านราษฎร์ภักดี โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน โรงเรียนบ้านแผ่นดินทอง โรงเรียนเพียงหลวง 16 โรงเรียนบ้านขุนห้วยไคร้ มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งหมด 1,369 คน ผู้บริหาร 8 คน ครู 70 คน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา (รอบสาม พ.ศ.2554-2558) โรงเรียนมีจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ 1. ด้าน

ผลการจัดการศึกษาโดยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดทำแผนพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าระดับดี 2. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการพัฒนาครูในวิชาที่สอนหรือการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน 3. ด้านการประกันคุณภาพในของสถานศึกษาโดยการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้สถานศึกษา การจัดทำห้องสมุดโรงเรียน การให้บริการและส่งเสริมการอ่านพัฒนานิสัยการรักการอ่านทั้งในสถานศึกษาและชุมชนให้เหมาะสม การพัฒนาสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะของผลการประเมินภายนอกเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในระบบบริหารจัดการ เพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

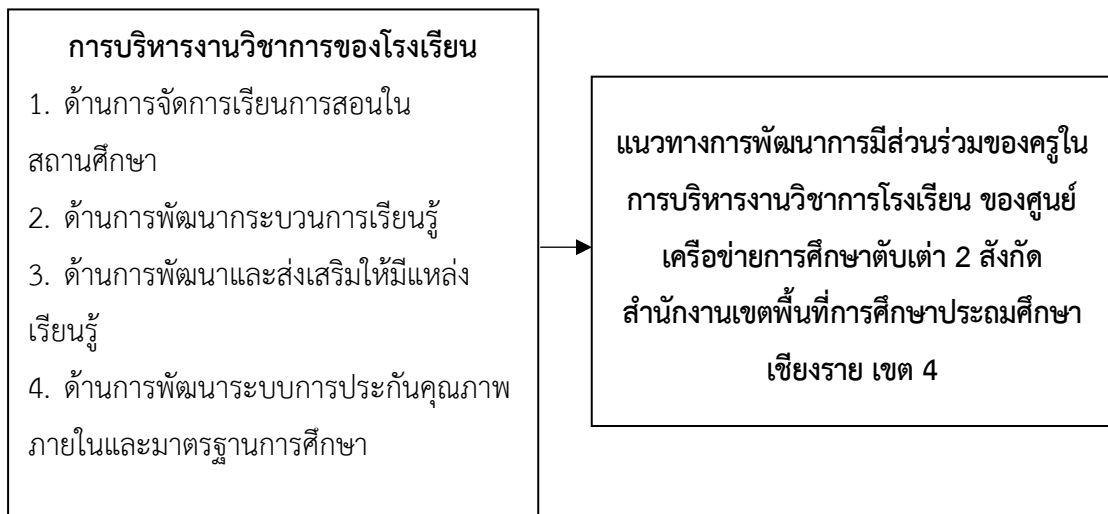
จากข้อมูลและสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้และประมวลเป็นกรอบแนวคิดการทำวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 8 คน ครู 70 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 78 คน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยกำหนดจากตำแหน่งงาน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และครูที่ทำหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน ในโรงเรียนภายในศูนย์เครือข่ายตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ซึ่งมีเนื้อหาและรูปแบบ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย

เขต 4 ในประเด็น ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และ 4) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) ประเด็นการสัมภาษณ์ได้จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามมากำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 แหล่งข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 8 คน และครูที่ทำหน้าที่งานวิชาการ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน

ขั้นตอนการสร้างและการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและปรับแบบสอบถาม

1.3 ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำนियามปฏิบัติการในการศึกษา และนำนियามปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

1.4 นำแบบสอบถามฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

1.5 จากการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยพิจารณาเลือกข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 เป็นต้นไป โดยแบบสอบถามมีค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.67-1.00

1.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้ว
นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

1.7 นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่
กลุ่มประชากร จำนวน 30 ราย ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สาย
เวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วยโรงเรียนบ้าน
เวียงพาน โรงเรียนบ้านเหมืองแดง โรงเรียนบ้านสันทราย โรงเรียนบ้านป่าแดง โรงเรียนบ้านปายาง

1.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธี Cronbach's Alpha Coefficient
ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.93

1.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตั้งแต่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน
วิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตั้งแต่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2 กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูใน
การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตั้งแต่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้านจากแบบสอบถาม
มากำหนดเป็นประเด็นคำถาม

2.3 นำแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตั้งแต่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและการใช้ภาษา

2.4 นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตั้งแต่ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับ
สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ในการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา ตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรทั้งหมด 13 คน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตาราง แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121-135)

4.51-5.00 แปลความหมายว่า การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 แปลความหมายว่า การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 แปลความหมายว่า การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 แปลความหมายว่า การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 แปลความหมายว่า การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอโดยวิธีพรรณนาเป็นรายด้าน

4. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปและอธิบายผล

ผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษา ตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

รายด้าน	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
	μ	σ	
1. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.67	0.64	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.88	0.58	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 (ต่อ)

รายด้าน	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
	μ	σ	
3. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.67	0.66	มาก
4. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.73	0.61	มาก
โดยรวม	3.74	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.74$, $\sigma=0.62$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88$, $\sigma=0.58$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\mu=3.73$, $\sigma=0.61$) ส่วนด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.67$, $\sigma=0.64$) และด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.67$, $\sigma=0.66$) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนดังกล่าว โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 13 คน สรุปการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการจัดหางบประมาณเพื่อจัดทำสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดทำและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ควรมีการประชุมผู้บริหาร คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ควรจัดบรรยากาศภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้แนวทางการพัฒนา คือ ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ ควรจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการ

กล้าแสดงออกของผู้เรียน ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเน้นให้นักเรียนฝึกการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูควรสนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนาครูเข้ารับการอบรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

4. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการประชุมเพื่อจัดและแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการประชุมคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตั้งแต่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีการจัดการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองและมีการนำผลที่ได้ไปพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐนันท์ เล็กมาก และ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2564: 56) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร พินิจมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ (2563: 190) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออก คิดอย่างสร้างสรรค์ และมีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย อีกทั้งยังมีการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา สอดคล้องกับ พิทักษ์ เหมือนศาสตร์ (2553: 101-105) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดวิมุตยารามสำนักงานเขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดวิมุตยาราม สำนักงานเขตบางพลัดกรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน

ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศภายใน 4) ด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าครูมีการจัดทำสื่อของแหล่งเรียนรู้ เป็นที่รวบรวมข้อมูลเนื้อหาสารสนเทศที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์เช่น ชุมชนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ธรรมชาติ แหล่งสารสนเทศเป็นต้น ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านวิชาการปรับปรุงเนื้อหาวิชาเรียนให้เหมาะสม มีการฝึกปฏิบัติลดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความแตกแยก เน้นให้ผู้เรียนรู้ด้วยตัวเอง พัฒนาทักษะชีวิตเพื่ออยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 86)

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าครูมีการจัดทำสื่อของแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการเรียนการสอน ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (2560: 114) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยได้ส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชนผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและหลากหลาย อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ฯลฯ สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เข้ารับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าครูมีส่วนร่วมจัดระบบสารสนเทศที่มาของข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีการร่วมกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิด สมชัย จรรยา ไพบูลย์ (2555: 26) ได้สรุปไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาสอดคล้องกับ ละมุล รอดขวัญ (2555: 36) ที่ กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามมาตรการหรือระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จะสร้างความมั่นใจ ฟังพอใจและประทับใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่า นักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมาย และ อำนวย มีศรี (2555: 17) ได้สรุปไว้ว่า การให้ความหมายของ การประกันคุณภาพการศึกษาจะเน้นที่การผสมผสานคุณภาพ 3 ส่วน คือ คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา คุณภาพตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคุณภาพตามความมุ่งหมายของสถานศึกษา ต้องอาศัยกระบวนการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ หรือกล่าวได้ว่าเป็นการนำหลักการของการประกันคุณภาพที่เน้นการวางแผน และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมาใช้กับกระบวนการบริหารการศึกษา ส่วนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะชี้เฉพาะเจาะจงภายในสถานศึกษา ซึ่งหมายถึง การ

ดำเนินงานด้านการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้น หรือโดยหน่วยงาน ต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น และต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ จากทัศนะของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าการดำเนินการของสถานศึกษามีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดหางบประมาณเพื่อจัดทำสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดทำและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนและควรมีการประชุมผู้บริหารและคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเชิงบริหารของ Fayol (1949 อ้างถึงใน สาคกร สุขศรีวงศ์, 2550: 47) ที่กล่าวว่า หน้าที่การจัดการต้องมีการวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงานและการควบคุม

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน และควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการกล้าแสดงออกของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ มณีรัตน์ อภิวิพัฒน์วรรณ (2559: 13) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครูและการวัดและประเมินผล สุคนธา ดิษฐสุนันท์ (2558: 25) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูควรสนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนาครูเข้ารับการอบรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และควรจัดสรรงบประมาณการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ อินา (2558) ศึกษา เรื่องข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านสันต้นหม้อ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 พบว่า สภาพการจัดการ

ระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านสันต้นหม้อ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียน ได้แก่การไม่มีบุคลากรที่มีความชำนาญในการจัดการด้านสารสนเทศ และด้านแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การจัดทำงบประมาณให้เพียงพอ การตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการตรวจสอบ และการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพห้องไม่สะอาด แสงไม่พอ วัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องพยาบาล สวนเกษตรทฤษฎีใหม่และสวนหย่อม และสนามกีฬาและนันทนาการ ครูที่รับผิดชอบไม่ใส่ใจ ห้องพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์บางอย่างชำรุดหรือหมดอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550: 134-135) ที่พบว่า จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาต้องจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุด และการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้คุ้มค่า เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ศูนย์กีฬา และวัด เป็นต้น

ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรมีการประชุมเพื่อจัดและแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการประชุมคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ลดาวัลย์ ตั้งมัน (2561) ซึ่งทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี คือ 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ควรจัดทำคำสั่งให้กลุ่มบุคลากรในฝ่ายแผนงานร่วมกันรับผิดชอบ 2) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ควรกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายเป็น ผู้ประเมินคุณภาพภายในตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในแผน 3) การประเมินคุณภาพการศึกษา ควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีโครงการให้สถานศึกษาสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. สถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นมาตรฐาน และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

5. นักเรียนควรพัฒนาตนเองโดยการสืบค้นข้อมูลในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน เพื่อเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

2. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนของศูนย์เครือข่ายการศึกษา ตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

3. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่นใกล้เคียงของศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

4. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาข้อมูลระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ ศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ณัฐนันท์ เล็กมาก และ รัตนา กาญจนพันธ์. (2564). **การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10**. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(3): 56-69.
- ทวีศักดิ์ ธิมา. (2558). **ข้อเสนอยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศที่สอดคล้องกับการจัด การศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสันตันหมื้อ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- นิภาพร พินิจมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ. (2563). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมี ส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25**. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 7(8): 190-203.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยา สาส์น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **ราชกิจจานุเบกษา**. กฎกระทรวง เล่ม 127 ตอนพิเศษ 79ก.

- พิทักษ์ เหมือนศาสตร์. (2553). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัด
วิมุตยารามสำนักงานเขตบางพลัด สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). การจัดและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- มณีนีรัตน์ อภิวัฒน์วรรณ. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒน
กระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม.
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลดาวลัย ตั้งมั่น. (2561). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ละมุล รอดขวัญ. (2555). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษภาคใต้ตอนบน. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมชัย จรรยาไพบูลย์. (2555). รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จีพีไอ
เบอร์พริ้นท์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.
2552-2561). กรุงเทพฯ: สกศ.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุคนธา ดิษฐสุนนท์. (2558). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การบริหารงานวิชาการ
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำนวย มีศรี. (2555). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี
General Administration under the New Normal of Private Schools
under Jurisdiction of Suphanburi Provincial Education Office

นิพนธ์ รุ่งรุ่ง

นิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: niponkruthai@gmail.com

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: lapetc@rpu.ac.th

Niphon Rukrung

Student, Master of Education in Educational Administration, Rajapruk University

Laddawan Petchroj

Lecturer, Master of Education in Educational Administration, Rajapruk University

รับเข้า: 30 ตุลาคม 2565 แก้ไข: 4 พฤศจิกายน 2565 ตอบรับ: 5 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ 2) เปรียบเทียบการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของครูในสถานศึกษาเอกชน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน และ 3) เสนอแนวทางการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ค่าแปรปรวนทางเดียว ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านงานประชาสัมพันธ์ ด้านงานวางแผน และด้านงานอาคารสถานที่ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการ

บริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชนในภาพรวม พบว่า เพศ ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ครูโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกันกับขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษในด้านงานวางแผนการดำเนินการสารสนเทศ ด้านงานอาคารสถานที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านงานอาคารสถานที่ ควรจัดพื้นที่เช่าซื้อทั่วทั้งโรงเรียนและห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ โต๊ะเก้าอี้ และอาคารสถานที่ ควรทำความสะอาดให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ หากชำรุดควรซ่อมบำรุงให้ใช้งานได้เหมือนปกติ

คำสำคัญ: การบริหารงานทั่วไป ความปกติใหม่ สถานศึกษาเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรี

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the general administration in the new normal, 2) compare the general administration in the new normal of teachers in private educational institutions, classified by gender, educational level and school size and 3) propose guidelines for general administration in the new normal of private education institutions under the jurisdiction of the Suphanburi Provincial Education Office. The samples were 242 teachers of schools under the Suphanburi Provincial Education Office. The research instrument was a questionnaire with a content validity of 0.67-1.00 and a reliability of 0.94. The collected data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, independent t-test and one-way ANOVA and LSD.

The results of the research were as follows: 1) General administration in the new normal of private educational institutions under the jurisdiction of the Suphanburi Provincial Education Office, both overall and each aspect were at a high level. The aspect with the highest mean was policy and planning for educational institution quality development. It was followed in order by public relations, planning, and building works respectively, and 2) The results of comparing teachers' opinions towards general administration in the new normal of private educational institutions as a whole revealed that gender, education level had no different opinions. But teachers in small and medium sized schools, had different opinions against those in large and extra large sized ones on operational plan of information technology, and building work with a statistically significant difference at the .05. Research suggestions for general administration were schools and classrooms should

be regularly sprayed with disinfectants. Also tables, chairs and buildings should always be clean and ready to use. If damaged, it should be maintained so that it can be used as usual.

Keywords: general administration, new normal, private educational institutions, Suphan Buri province

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวว่าพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นผลให้ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรปรับเปลี่ยนไปเช่นกันประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยให้อำนาจหน้าที่สถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นอำนาจโดยแท้ตามกฎหมายกำหนด โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป โดยที่การบริหารบุคคลตามแนวการบริหารการศึกษาที่เป็นนิติบุคคลของโรงเรียนอยู่ในภารกิจงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาบุคลากร รวมทั้งจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยศาสตร์ทางด้านการบริหารจัดการ ผสมผสานกับศาสตร์ทางด้านวิธีวิทยาการวิจัย ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาแนวคิดพื้นฐานของศาสตร์ทั้ง 2 สาขาวิชา และบูรณาการศาสตร์ทั้ง 2 สาขาวิชาเข้าด้วยกันโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและท้องถิ่น เทคโนโลยี และสภาพการณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะและข้อจำกัดขององค์กร ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ คือ ศักยภาพของบุคลากรและทรัพยากรการบริหารอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้บริหารการศึกษาต้องสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาและองค์กรทางการศึกษาให้มีความเป็น

เลิศ เป็นองค์กรคุณภาพ มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะที่ตอบสนองต่อความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (วิระยุทธ ชาติตะกานูจน์, 2556)

ดังนั้นสถานศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จึงมีการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพบว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สถานศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประเทศช่วยแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของภาครัฐได้อย่างดีมาก จะเห็นได้จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาปัจจุบันมีการแข่งขันระหว่างโรงเรียนเอกชนด้วยกันสูงและกับโรงเรียนของรัฐสูงมาก ดังนั้นสถานศึกษาเอกชนจำเป็นต้องพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ได้กำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐบาลและทั้งของภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ข้อที่ 1 การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ข้อที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูและอาจารย์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะทางภาษาและดิจิทัล ข้อที่ 3 การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (NDLP) และการส่งเสริมการฝึกทักษะดิจิทัลในชีวิตประจำวัน ข้อที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน ข้อที่ 5 การปรับระบบการประเมินผลการศึกษาและการประกันคุณภาพ พร้อมจัดทดสอบวัดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาทั้งสายวิชาการและสายวิชาชีพ ข้อที่ 6 การจัดสรรและการกระจายทรัพยากรให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายรวมถึงการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากความร่วมมือทุกภาคส่วน ข้อที่ 7 การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) และกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (AQRF) สู่การปฏิบัติ เป็นการผลิตและการพัฒนากำลังคนเพื่อการพัฒนาประเทศโดยใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เชื่อมโยงระบบการศึกษาและการอาชีพ โดยใช้กลไกการเทียบโอนประสบการณ์ด้วยธนาคารหน่วยกิต และการจัดทำมาตรฐานอาชีพในสาขาที่สามารถอ้างอิงอาเซียนได้ ข้อที่ 8 การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาร่างกายจิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ข้อที่ 9 การศึกษาเพื่ออาชีพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพลิกโฉมโดยระบบการศึกษาไทยด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา ข้อที่ 10 การพลิกโฉมระบบการศึกษาไทย ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล ข้อที่ 11 การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความ

ต้องการจำเป็นพิเศษ และข้อที่ 12 การจัดการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย โดยยึดหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) จากนโยบายดังกล่าวทำให้สถานศึกษาเอกชนต้องปรับเปลี่ยนในส่วนของการจัดการเรียนการสอน และการปรับปรุงการบริหารทั่วไปให้สนับสนุนวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถือว่าเป็นช่วงปกติใหม่ (New Normal) ที่สถานศึกษาเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ต้องมีการปรับการจัดการศึกษาใหม่ให้เป็นแบบ Online ผสมผสานกับ Onsite ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ต้องปรับวิธีคิด วิธีการทำงานใหม่ เพื่อให้การจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานโดยมีโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จัดการศึกษาทั้งระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาดำเนินผ่านวิกฤตินี้ไปได้ สอดคล้องกับ จิรกีต ทองปรีชา (2563) ที่กล่าวว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ทำให้ระบบการศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงเพื่อให้นักเรียนยังสามารถเรียนรู้ได้ ถึงแม้จะมีข้อจำกัดซึ่งจำเป็นต้องหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและหลักการแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผู้เรียนยังสามารถศึกษาได้ และบริหารสถานศึกษาได้ คือ การวางแผน และกำหนดเป้าหมาย โดยมีการประชุมวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ มีการปรับสถานที่ อุปกรณ์ทำความสะอาด น้ำยาฆ่าเชื้อต่าง ๆ รวมถึงการคัดกรองโดยการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนจะเข้าสู่โรงเรียน ซึ่งเป็นงานด้านการบริหารทั่วไป นอกจากนี้ยังพบปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ 1) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารไม่เพียงพอและสัญญาณไม่เสถียร 2) ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหาในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด และ 3) ความวิตกกังวลของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ความวิตกกังวลของนักเรียนเกี่ยวกับผลการเรียนและปรับเวลา ความวิตกกังวลของผู้ปกครองด้านเศรษฐกิจและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี, 2564)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลนำไปปรับปรุง แก้ไข หาแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาเอกชนให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดต่อไป

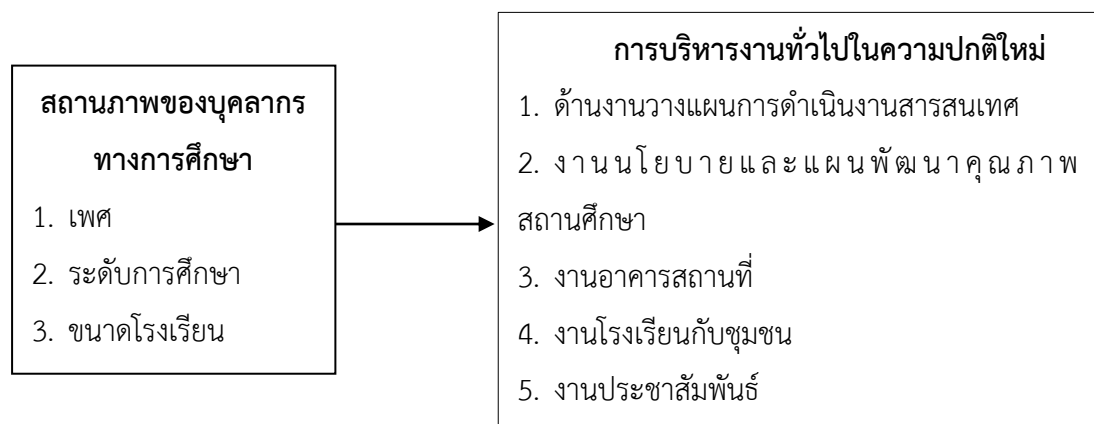
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน ของจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทางการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี แยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 7 โรงเรียน จำนวน 73 คน ขนาดกลาง 4 โรงเรียน จำนวน 88 คน และ ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน จำนวน 81 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 242 คน (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน ของสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนครู 242 คน เทียบกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาส อังศุโชติ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2562) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยคำถาม 1. ด้านงานวางแผนการดำเนินงาน สารสนเทศ 2. งานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 3. งานอาคารสถานที่ 4. งานโรงเรียนกับชุมชน 5. งานประชาสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2562) ซึ่งมีเกณฑ์ การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุดหรือปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป
- 4 หมายถึง ปฏิบัติมากหรือปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 70-79
- 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลางหรือปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 60-69
- 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อยหรือปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 50-59
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุดหรือปฏิบัติต่ำกว่าร้อยละ 50

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นำเสนอร่างแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของคำถามกับเนื้อหาโดยการหา ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถาม (The Index of Items-Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และหาความเที่ยง โดยไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ฉบับ โรงเรียนละ 10 ฉบับ คือ โรงเรียนปริดาภิธัย โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อุทอง และโรงเรียน ภาวนาภิรมย์พิทยา และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์ค่าความเที่ยงทั้งฉบับไม่ต่ำกว่า 0.70 จากการคำนวณได้ค่า ความเที่ยงเท่ากับ 0.94 ซึ่งถือว่า

มีความเที่ยงใช้ได้ตามเกณฑ์ของ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาส อังศุโชติ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2562)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการประสานขอหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ถึงผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 13 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังผู้บริหาร โรงเรียนและครู จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบ
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 13 โรงเรียน จำนวน 242 ฉบับ
4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 13 โรงเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลวิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่า ร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดศึกษาธิการ จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations: SD)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อการบริหารสถานศึกษาใน ความปกติใหม่ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม คือ เพศ ระดับการศึกษา และวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้นที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ขนาด ของโรงเรียน เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย แบบ LSD (Least Significant Difference) และนำเสนอข้อมูลแบบตารางประกอบคำอธิบาย

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าของการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรี ตามความคิดเห็นของครู

ข้อที่	การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่	$\bar{x}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ	4.44	0.47	มาก	3
2	ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	4.51	0.46	มากที่สุด	1
3	ด้านงานอาคารสถานที่	4.42	0.56	มาก	4
4	ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน	4.10	0.90	มาก	5
5	ด้านงานประชาสัมพันธ์	4.51	0.47	มากที่สุด	2
ภาพรวม		4.40	0.81	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.40$, $SD=0.81$) โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ($\bar{x}=4.51$, $SD=0.46$) รองลงมาคือด้านงานประชาสัมพันธ์ ด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ ด้านงานอาคารสถานที่ และด้านงานโรงเรียนกับชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ข้อ	การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่	ชาย		หญิง		t	p-value
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	ด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ	4.58	0.41	4.38	0.48	3.00*	.03
2	ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	4.60	0.42	4.48	0.47	1.71	.09
3	ด้านงานอาคารสถานที่	4.55	0.49	4.37	0.58	2.30*	.02
4	ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน	3.96	0.99	4.16	0.86	-1.55	.12

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่
ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมและ
รายด้าน จำแนกตามเพศ (ต่อ)

ข้อ	การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่	ชาย		หญิง		t	p-value
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
5	ด้านงานประชาสัมพันธ์	4.59	0.37	4.48	0.50	1.80	.07
	ภาพรวม	4.46	0.89	4.37	0.77	1.70	.09

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรีในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ และด้านงานอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับ
การศึกษา

ข้อ	การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	ด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ	4.44	0.41	4.30	0.36	.54	.59
2	ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	4.52	0.46	4.48	0.44	-.25	.80
3	ด้านงานอาคารสถานที่	4.58	0.44	4.37	0.50	.42	.67
4	ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน	3.96	0.99	4.16	0.52	-.93	.35
5	ด้านงานประชาสัมพันธ์	4.59	0.37	4.48	0.58	.58	.56
	ภาพรวม	4.42	0.81	4.36	0.51	.32	.25

จากตารางที่ 3 พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ความคิดเห็นของครูในของสถานศึกษาเอกชน
สังกัดศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ จำแนก
ตามขนาดโรงเรียน

ข้อ	การบริหารงานทั่วไปใน ความปกติใหม่	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1	ด้านงานวางแผนการ ดำเนินงานสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3.946	2	1.973	9.728*	.000
		ภายในกลุ่ม	48.77	239	.203		
		รวม	52.41	241			
2	ด้านงานนโยบายและ แผนพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.889	2	.445	2.14	.119
		ภายในกลุ่ม	49.58	239	.207		
		รวม	50.47	241			
3	ด้านงานอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	3.675	2	1.837	6.143*	.003
		ภายในกลุ่ม	71.48	239	.299		
		รวม	75.16	241			
4	ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2.907	2	1.453	1.821	.164
		ภายในกลุ่ม	190.74	239	.798		
		รวม	193.65	241			
5	ด้านงานประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	.827	2	.413	1.918	.149
		ภายในกลุ่ม	52.49	239	.215		
		รวม	52.32	241			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ ของสถานศึกษาเอกชน สังกัด
ศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ครูมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานทั่วไปใน
ความปกติใหม่ มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านงานวางแผนการดำเนินงาน
สารสนเทศ และด้านงานอาคารสถานที่

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ควรดำเนินการและให้ความสำคัญดังนี้

1. ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาควรคำนึงถึงรูปแบบการปฏิบัติงานที่อาจจะมีข้อบกพร่องในเรื่องการสื่อสารในการปฏิบัติงาน ควรมีการกระจายอำนาจในสายงานที่ชัดเจน บางกรณี มีสาเหตุหลักจากการสื่อสารซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการที่ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดจุดบกพร่องได้ควรลดภาระงาน เลือกเฉพาะนโยบายที่สำคัญและจำเป็นต้องทำเท่านั้น ควรมีการวางแผนในการจัดสถานที่จัดการอบรมให้มากขึ้น และดูแลบุคลากรอย่างทั่วถึงด้านสวัสดิการต่าง ๆ

2. ด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ ควรคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของงาน คำนึงถึงความมากน้อย ความยาก ความสะดวกในขณะที่ปฏิบัติงาน ควรปฏิบัติเพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเหมาะสม พร้อมกับการพัฒนาทักษะการใช้สารสนเทศ สื่อ (Media) และทักษะการใช้เทคโนโลยี (Technology) มากขึ้นทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบออนไลน์ ออฟไลน์ สื่อประสม (Multi Media) ที่งานบริหารทั่วไปสามารถจัดสนับสนุนได้ โดยบริการการจัดทำ Webpage, Poscast, Webcasts, You Tube, Wikis, Skype, Line และเชื่อมโยงจากเครื่องแม่ข่ายการ (server) กระจายไปแสดงผลที่ทุกเครื่องที่เป็นลูกข่าย (clients) ในเครือข่าย (network) โดยให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน สามารถใช้ได้ง่าย

3. ด้านงานอาคารสถานที่ ควรฉีดพ่นฆ่าเชื้อทั่วทั้งโรงเรียนและห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ โต๊ะ เก้าอี้ และอาคารสถานที่ ควรทำความสะอาดให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ หากชำรุดควรซ่อมบำรุงให้ใช้งานได้เหมือนปกติ

4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น เพราะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งชุมชนจะมีส่วนร่วมขับเคลื่อนและร่วมพัฒนาให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

5. ด้านงานประชาสัมพันธ์ ควรจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับตำแหน่ง/หน้าที่ บุคลากรควรเข้าถึงเรื่องที่ประชาสัมพันธ์ได้รวดเร็วมากขึ้น การสื่อสารประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนส่วนใหญ่ควรอยู่ในรูปแบบกลุ่มออนไลน์ ระบบสารสนเทศ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นผลดีต่อพัฒนาการบริหารงานทั่วไปให้มากขึ้น การประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่สำคัญให้ทราบอย่างสม่าเสมอนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์

อภิปรายผล

1. การบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูให้ความสำคัญงานนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูในระดับมัธยมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้ทิศทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการจัดการศึกษา โดยให้ยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกัน ส่งผลให้สังกัดศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ได้นำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 นโยบายรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 และแผนงานบูรณาการ 14 แผนงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ร่าง แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของกระทรวงศึกษาธิการ และบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี (2563) และกำหนดเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.2562-2565) จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฐปนรินทร์ มาลี และ ผดุง พรหมมูล (2561) ได้วิจัย เรื่อง การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด พบว่า ในด้านงานสารสนเทศและการวางแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่า ระดับปฏิบัติการกระบวนการบริหารของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนด้านการจัดองค์การด้านการจัดงบประมาณด้านการจัดทีมงานด้านการประสานงานด้านการรายงานและด้านการอำนวยความสะดวก ได้ร้อยละ 50.30 โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ร้อยละ 28.81 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครูเพศชาย ให้ความคิดเห็นต่อการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ ในด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ และด้านงานอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สูงกว่าครูเพศหญิงทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชายจะมีความชำนาญในเรื่องเครื่องกลและช่างกล (IT) มากกว่า ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่เน้นวิชาการและการบริการ สอดคล้องกับ Athanasou (2009) ที่กล่าวถึงการพัฒนาอาชีพ Holland's Theory บอกว่า ผู้ชายชอบงานช่าง ส่วนผู้หญิงชอบติดต่อคนที่ชอบคุย ชอบให้ความรู้สอนคนอื่น ชอบแสดงออก ร่าเริง มีความรับผิดชอบ มีทักษะทางภาษา สำหรับขนาดโรงเรียนพบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็กให้ค่าเฉลี่ยด้านงานวางแผนการดำเนินงานสารสนเทศ และด้านงานอาคาร

สถานที่มากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารจัดการกับงานทั่วไป งานธุรการ งานเทคโนโลยี งานอาคารสถานที่ ไม่มากเท่าโรงเรียนขนาดใหญ่ จึงมีความคล่องตัวสูงกว่า

3. ข้อเสนอแนะ โรงเรียนเอกชน สังกัดศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี ควรจัดการวางแผน และและสารสนเทศให้เป็นระบบ โดยจำแนกเป็นหมวดหมู่/ประเภทของงานแต่ละประเภท มีการพัฒนาการศึกษาตามตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้ง Online และ Onsite เป็นระบบ คู่ขนานในภาวะปกติใหม่เน้นการปรับปรุงเทคโนโลยี และพัฒนาครู ให้มีความรู้ความสามารถด้าน IT เพิ่ม เน้นการปรับอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาควบคู่กันไป และโรงเรียนควรดำเนินการพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์อยู่เสมอ และจัดให้มีการพบปะผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนต้องจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ให้กับ ผู้ปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการ หลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และยิ่งมุ่งไปสู่คุณภาพที่สูงกว่าใน 3 ด้าน ชื่อด้าน ชื่อเสียง ด้านความความศรัทธาผู้ปกครอง และด้านความเก่งของนักเรียนเอกชน สอดคล้อง น้ำฝน พัทธกิจโรจนกุล และ สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2565) ที่ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี เสนอแนะว่าใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความจำเป็นต้องพัฒนาปรับเปลี่ยน การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการและด้านวิชาการโดยควรเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในแบบปกติใหม่ (New normal) และปกติถัดไป (Next normal) ที่สามารถรับมือกับปัญหาวิกฤติปัจจุบันและในอนาคตได้ โดยส่งเสริม ให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ ดิจิทัล และทักษะการบริหารจัดการองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรีในความปกติใหม่พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการได้ คล่องตัวมากกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนขนาดกลางและใหญ่ ควรเพิ่มการวางแผนความเสี่ยง และการเผชิญเหตุพร้อมการติดตาม ตรวจสอบงานนโยบายและ

แผนพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำหรับด้านการวางแผนและสารสนเทศ ทั้งผู้บริหาร ครู
ผู้ปกครองควรร่วมกันในการพัฒนาระบบเครือข่ายโดยผ่านสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้มากขึ้นทั้ง
Webpage, Poscast, Webcasts, You Tube, Wikis, Skype, Line เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่
2. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ผู้บริหารสถานศึกษาใน
สังกัดศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรีในเชิงคุณภาพ โดยการจัด (Focus Group)
3. ควรศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทั่วไปในความปกติใหม่ผู้บริหาร
สถานศึกษาในยุคอนาคต (Next Normal Future)

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ อินทร์น้อย. (2553). กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติ
บุคคล. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2564). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564–2565. ลงวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2564.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรกิตี ทองปรีชา. (2563). การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID-19
ระดับมัธยมศึกษา. ค้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2564, จาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1597914679_6114832031.pdf.
- ฐปนรรักษ์ มาลี และ ผดุง พรหมมูล. (2561). การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตบางพลัด. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 14(1): 177-190.
- น้ำฝน พิทักษ์โรจนกุล และ สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 ที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมใน
สถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี. Journal of
MCU Ubon Review, 7(2): 1971-1982.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาศ อังศุโชติ และอัจฉรา ขำนิประศาสน์. (2562). สถิติสำหรับการวิจัย
และเทคนิคการใช้ SPSS. ปรับปรุงครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

- วีระยุทธ ขาตะกาญจน์. (2556). **เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ.**
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี (2563). **แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.2563-2565).** กลุ่ม
นโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี. (2564). **สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความ
คิดเห็นและแนวทางทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาด
เชื้อโคโรนา 2019 (COVID-19).** วันที่ 15 กันยายน 2564.
- Athanasou, J.A. (2009). *Decent and it implication for Career. Australia. Journal of
Career Development*, 19(1): 36-44.

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

School Curriculum Administration of Schools under the Nan Primary
Educational Service Area Office 2

ไกรสร ปทุมไพโรจน์

นักศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

E-mail: e52171101@gmail.com

ธารารัตน์ มาลัยเถาว์

อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

E-mail: thararat.ma@up.ac.th

Kraisorn Pathumpairot

Student, School of Education, University of Phayao

Thararat Malaitao

Lecturer, School of Education, University of Phayao

รับเข้า: 27 พฤษภาคม 2565 แก้ไข: 7 มิถุนายน 2565 ตอบรับ: 9 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 310 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสรุปผลดำเนินการ และเขียนรายงาน และ 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การดำเนินการบริหารหลักสูตร

สถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: หลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the condition of school curriculum administration of schools under the Nan Primary Educational Service Area Office 2, and 2) compare curriculum administration conditions. A sample were 310 schools administrators and teachers under the Nan Primary Educational Service Area Office 2. A research tool was a questionnaire with a confident value of 0.97 Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and F-test statistic.

The results showed that 1) conditions of school curriculum administration as a whole were at the highest level, when considering each aspect, it found that an aspect with the highest mean was creating school curriculum, followed by supervision, monitoring and evaluation. An aspect with the lowest average was conclusion and report writing, and 2) comparison of the conditions of school curriculum administration, it found that the size of schools and other aspects were not different.

Keywords: school curriculum, school curriculum administration

บทนำ

การจัดการศึกษานับเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันรัฐบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน การจัดการศึกษาให้เยาวชนและประชาชนมีศักยภาพนั้นมีสิ่งสำคัญที่เป็นมาตรฐานในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องชี้ทิศทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรกำหนด หลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยอย่างยิ่งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้แก่ปวงชนชาวไทยทุกคนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 2) การบริหารหลักสูตรเป็นกลไกและเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำหลักสูตรสู่การเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ตรงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

การจัดทำหลักสูตรถือเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยที่เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะบรรลุผลตามที่ระบุไว้ในเอกสารหลักสูตรหรือไม่และมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับศักยภาพในการบริหารของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างจริงจัง จึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องรับรู้เรื่องราวและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรเป็นอย่างดี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 5)

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ปักจยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตั้งแต่การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การนิเทศและกำกับติดตาม และการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการบริหารจัดการหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา อีกทั้งมีความรู้และทักษะที่จำเป็น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคปัจจุบัน (ประเวศ เวชชะ, 2561: 438) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเห็นสมควรปรับปรุงหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภูมิศาสตร์ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนและเสริมสร้างศักยภาพของประชากรทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ พัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงาน และให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นงานสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ การดำเนินการบริหารหลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีกรอบภารกิจ 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7) การปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้การบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสามารถวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2545: 7)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร แต่ผลสัมฤทธิ์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงสภาพการปฏิบัติในการดำเนินการบริหารหลักสูตรว่ามีส่วนบกพร่องที่ควรแก่การปรับปรุงหรือไม่ และเพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ จึงมีการติดตามการบริหารหลักสูตร

สถานศึกษา โดยได้นำแนวคิดด้านการบริหารหลักสูตรมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ ผลการดำเนินงานจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรในประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงมีความประสงค์จะทำการศึกษากิจการศึกษาด้านหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งคาดว่า ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ในการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 1,593 คน แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 126 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,467 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 310 คน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 62 คน ครูผู้สอนจำนวน 248 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 50 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 29 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 116 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 25 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 116 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตามสถานภาพคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ขนาดโรงเรียน คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และคุณวุฒิสูงสุด คือ ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามแนวทางของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน และ 7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร โดยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษามาก
- 3 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับบทความและรายงานการวิจัย แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน และ 7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางการสร้างเครื่องมือ โดยยึดกรอบ ตามแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามที่กำหนดไว้

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างและการใช้ภาษา ให้ได้คำถามที่ครอบคลุมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำไปแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่

1) ดร.เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ อาจารย์สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยพะเยา

2) นางรัชกร เรือนดีบ ศิษยานุศิษย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

3) นายทิวากร จิตอารี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนผู้บังคับบัญชาลูกเสือรถไฟมวกะสัน อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจริงและมีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 30 คน จากโรงเรียนไตรเขตประชาสามัคคีรัชมังคลาภิเษก จำนวน 13 คน โรงเรียนบ้านปางปูก จำนวน 7 คน โรงเรียนบ้าน สะเก็นจำนวน 6 คน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนผู้บังคับบัญชาลูกเสือรถไฟมวกะสัน จำนวน 4 คน

8. นำผลการทดลองมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามขั้นตอนวิธีของ Cronbach โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.97 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก

9. จัดทำเครื่องมือแบบสอบถามให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้ทั้งหมด จำนวน 308 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.35

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแจกเป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม เหนือการแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 0-1.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างกันทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวม

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	การเตรียมความพร้อมของโรงเรียน	4.51	0.57	มากที่สุด	6
2	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.64	0.50	มากที่สุด	1
3	การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.57	0.54	มากที่สุด	3
4	การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.54	มากที่สุด	5
5	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.61	0.53	มากที่สุด	2
6	สรุปผลดำเนินการ และเขียนรายงาน	4.35	0.69	มาก	7
7	ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.53	0.55	มากที่สุด	4
รวม		4.56	0.55	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.56$, $SD=0.55$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x}=4.64$,

SD=0.50) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x}$ =4.61, SD=0.53) ด้านการวางแผน ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x}$ =4.57, SD=0.54) ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x}$ =4.53, SD=0.55) ด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x}$ =4.52, SD=0.54) ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน ($\bar{x}$ =4.51, SD=0.57) และด้านสรุปผล ดำเนินการ และเขียนรายงาน ($\bar{x}$ =4.35, SD=0.69)

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สภาพการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. การเตรียมความพร้อมของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.001	2	.000	.002	.998
	ภายในกลุ่ม	14.124	305	.191		
	รวม	14.124	307			
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.32	2	.016	.115	.891
	ภายในกลุ่ม	10.381	305	.140		
	รวม	10.413	307			
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.87	2	.044	.298	.743
	ภายในกลุ่ม	10.832	305	.146		
	รวม	10.919	307			
4. การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.051	2	.025	.123	.884
	ภายในกลุ่ม	15.232	305	.206		
	รวม	15.283	307			
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.057	2	.029	.129	.879
	ภายในกลุ่ม	16.414	305	.222		
	รวม	16.472	307			
6. สรุปผลดำเนินการและเขียนรายงาน	ระหว่างกลุ่ม	.476	2	.238	.639	.531
	ภายในกลุ่ม	27.574	305	.373		
	รวม	28.051	307			

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานาน เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
7. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.568	2	.284	1.334	.270
	ภายในกลุ่ม	15.755	305	.213		
	รวม	16.323	307			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.024	2	.012	.079	.925
	ภายในกลุ่ม	11.287	305	.153		
	รวม	11.311	307			

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานาน เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานาน เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานาน เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวว่า เน้นให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาจะต้องมีการวางแผนพัฒนาตามสภาพปัญหา ความต้องการและให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศมาเป็นปัจจัยหลักในการวางแผนร่วมกัน ระหว่างบุคลากรภายในและบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีการระดมความคิดในการวิเคราะห์สภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อช่วยกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรศักดิ์ บัวผัด (2554) เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังสุมารินทร์ รุ่งงาม (2559) เรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติมากที่สุด ทั้ง 7 ภารกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ วิเศษสังข์ (2561) เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้มีแนวทางในการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนทุกขนาด ตามนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ประกอบกับมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จึงส่งผลให้โรงเรียนทุกขนาดได้ดำเนินการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาณี ขำนาญศรี (2563) เรื่อง การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริม สร้างความตระหนักและประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้เข้ามา

มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และชุมชน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา จัดทำแผนโครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ จัดกิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาต้นแบบ จัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือร่วมกับชุมชน ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุน การบริการแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา สร้างเครือข่ายเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ร่วมกัน

4. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมี การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรที่ชัดเจน ร่วมกันจัดทำโครงการประเมินการใช้หลักสูตร ร่วมกับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจในการประเมิน การใช้หลักสูตรกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาและสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บรวม รวมข้อมูลตามสภาพจริงโดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาหรือสร้างขึ้นวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรให้ทุกฝ่ายทราบ

5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควร สนับสนุนการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาให้ ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ เช่น คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น เพื่อปรับปรุง หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจ ทำเป็นวารสารประชาสัมพันธ์ บทความวิจัย เป็นต้น

6. ด้านการสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชนเขตปกครอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และ นำผลการนิเทศไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

7. ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ย ระดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ดังนั้นผู้บริหาร

สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน วิเคราะห์บริบทของชุมชน นำสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. ควรศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2561). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**. ค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.kroobannok.com/85280>
- ประเวศ เวชชะ. (2561). **การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ศรศักดิ์ บัวผัด. (2554). **การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียน พร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2**. ปรินญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- ศิริพงษ์ วิเศษสังข์. (2561). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภาณี ชำนาญศรี. (2563). **การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

อังสุมารินทร์ รูปงาม. (2559). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา
ในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ฟาร์อีสเทอร์น.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., (1970). **Determining Sample Size for Research
Activities.** Educational and Psychological Measurement.

ความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำของผู้บริโภคชาวไทย
Intention to Purchase and Purchasing Behavior on Remanufactured
Toner Cartridge of Thai Consumers

ฉัตยาพร เสมอใจ

นักศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์

E-mail: chattayaporn.sam@rmutr.ac.th

สร้อยบุปผา สารตรึงมูล

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์

E-mail: soibubpha.sar@rmutr.ac.th

ศุภวัฒน์ สุขะปรเมษฐ

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์

E-mail: supawat.suk@rmutr.ac.th

Chattayaporn Samerjai

Student, College of Innovation Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Soibubpha Sartmoon

Lecturer, College of Innovation Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Supawat Sukhaparamate

Lecturer, College of Innovation Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

รับเข้า: 15 มีนาคม 2565 แก้ไข: 25 มีนาคม 2565 ตอบรับ: 29 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำ 2) ศึกษาระดับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำ 3) ศึกษาระดับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำ 4) เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ 5) เปรียบเทียบระดับความตั้งใจซื้อ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ และ 6) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำ จำแนกตามลักษณะทาง

ประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคชาวไทย โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคชาวไทย จำนวน 402 คน และใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาเลือกซื้อตลับหมึกจากความสะดวกในการซื้อและใช้งานมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาจากคุณภาพความละเอียดการพิมพ์ ราคาเหมาะสม และจำนวนหน้าที่พิมพ์ได้มากกว่า ตามลำดับ 2) มีการตระหนักถึงความเสี่ยงในด้านการบำรุงรักษาเครื่องพริ้นเตอร์มากกว่าเดิม รองลงมาเป็นความเสี่ยงด้านคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และความเสี่ยงด้านการปล่อยสารที่เป็นอันตราย ตามลำดับ 3) ให้ความสำคัญกับประเด็นการตระหนักถึงสภาพแวดล้อมมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การตระหนักถึงประโยชน์ และด้านการตระหนักถึงการควบคุมตนเองเป็นอันดับสุดท้าย 4) มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำในระดับมาก 5) ผู้ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ รวมถึงพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำในด้านจำนวนการซื้อต่อครั้ง และความถี่ในการซื้อแตกต่างกัน 6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อ และมีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความตั้งใจซื้อ พฤติกรรมการซื้อ ผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำ

Abstract

The objectives of this research were to study 1) level of affecting factor on intention to purchase and purchasing behavior on remanufactured toner cartridge of Thai consumer 2) level of intention to purchase on remanufactured toner cartridge of Thai consumer 3) level of purchasing behavior on remanufactured toner cartridge of Thai consumer 4) compare the level of affecting factor on intention to purchase remanufactured toner cartridge of Thai consumer classify by demographic 5) compare the level of intention to purchase remanufactured toner cartridge of Thai consumer classify by demographic, and 6) compare the level of purchasing behavior on remanufactured toner cartridge of Thai consumer classify by demographic. Using an online questionnaire to collect data from 402 Thai consumers. The statistics to analyze the data were frequency percentage mean, standard deviation, t-test, and One One-way ANOVA.

The results showed that; 1) the respondents considered purchasing ink cartridges based on the convenience of purchasing and using the most as the first priority followed by

quality, print resolution, reasonable price, and number of printed pages, respectively. 2) There was a greater awareness of printer maintenance risks, followed by the risk of quality not meeting the standard, and the risk of hazardous emissions, respectively. 3) Environmental awareness was the most important issue, followed by benefit awareness. 4) Self-control awareness was the last purchase intent and purchase behavior of remanufactured cartridges at a high level. 5) The respondents with gender, age, occupation and income, including purchase behavior of remanufactured cartridge products in terms of the number of purchases per time and frequency of purchases were different. 6) The factors affecting purchase intent and purchase behavior; and purchase intent and purchase behavior of remanufactured cartridges were different with statistical significance at the .05 level.

Keywords: intent purchase, purchase behavior, remanufactured toner cartridge

บทนำ

จากสาเหตุของความขาดแคลนทรัพยากร ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม และการมีกฎระเบียบที่เข้มงวดยิ่งขึ้น กลายเป็นประเด็นสำคัญในการผลักดันให้นักวิจัยจากทั้งภาคการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมต่างต้องการพัฒนากลยุทธ์ที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการบริโภคของประชากรทั่วโลกที่มีการใช้ผลิตภัณฑ์แบบต้องกำจัดทิ้งเมื่อสิ้นสุดการใช้งานผลิตภัณฑ์ (end-of-use: EOU) และเมื่อสิ้นสุดของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (end-of-life: EOL) ซึ่งเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้นักวิจัยต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการออกแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่มีแนวคิดในการลดของเสียและการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยผ่านการขยายวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Jabbour et al., 2017) ให้มากกว่าการใช้แล้วทิ้งภายในครั้งเดียว

มาตรการในการยืดอายุผลิตภัณฑ์กำลังอยู่ในความสนใจของทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติมากขึ้นในปัจจุบัน และมาตรการหนึ่งที่มีความสนใจอย่างมาก คือ การผลิตซ้ำ (Remanufacturing) (Wang et al., 2013; Blackburn et al., 2004; Singhal et al., 2019) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ห่วงโซ่อุปทานแบบวงปิด (Closed-loop Supply Chain: CLSC) ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่สิ้นสุดการใช้งาน และ/หรือสิ้นสุดของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์จะถูกแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ผ่านกระบวนการดำเนินการ เช่น การรื้อ คัดแยก ทำความสะอาด ปรับปรุงใหม่ หรือเปลี่ยนชิ้นส่วน และทำการทดสอบก่อนที่จะนำเข้าสู่ตลาดใหม่อีกครั้ง (Steinhilper, 2001; Blackburn et al., 2004; Gaur, Amini and Rao, 2017)

การผลิตซ้ำสามารถสร้างประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นใหม่ ผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำใช้วัตถุดิบน้อยลงถึงร้อยละ 70 ใช้พลังงานน้อยลงถึงร้อยละ 60 (McConocha and Speh, 1991; Wang and Hazen, 2016) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยลงถึงร้อยละ 80 ต้นทุนการผลิตรวมน้อยลงถึงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ใหม่ และยังมีราคาต่ำกว่าสำหรับผู้บริโภค (Wang and Hazen, 2016) อัตรากำไรเฉลี่ยสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ผลิตซ้ำสูงกว่าประมาณร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมักจะอยู่ในช่วงร้อยละ 3 ถึง ร้อยละ 8 (Pearce, 2009; Gaur, Subramoniam, Govindan and Huisinigh, 2017) ยิ่งไปกว่านั้น การผลิตซ้ำยังสร้างโอกาสสำหรับอุตสาหกรรมในการมีส่วนในการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย เห็นได้ว่า เศรษฐกิจหมุนเวียนไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังก่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย (Reike et al., 2018)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตลับหมึก พบว่า นอกจากตลับหมึกแท้ที่ผลิตโดยผู้ผลิตเครื่องพิมพ์และมีการผลิตตลับหมึกเพื่อใช้กับเครื่องพิมพ์เฉพาะแล้ว มีการผลิตตลับหมึกอีกสองประเภท คือ ตลับหมึกแบบเทียบเท่าที่เป็นตลับหมึกใหม่ และตลับหมึกที่นำตลับหมึกที่ใช้หมดแล้วนำกลับมาผลิตซ้ำ ผ่านการตรวจสอบที่ได้มาตรฐานและนำกลับมาจำหน่ายสู่ตลาดใหม่ ในตลาดมีการเรียกผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำว่า ตลับหมึกเทียบเท่าแบบผลิตซ้ำ (Remanufactured Toner) ซึ่งมีวิธีการผลิตที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนอะไหล่หรือชิ้นส่วนภายในตลับหมึก ซึ่งต้องอาศัยช่างผู้ชำนาญงานหรือการนำเข้าจากต่างประเทศที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานเท่านั้น (บริษัท คอมพิวเตอร์ครบวงจร จำกัด, 2561)

แม้ว่าการผลิตซ้ำจะเป็นกลยุทธ์สำคัญที่สามารถบรรลุการดำเนินงานตามระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนได้ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตซ้ำจะต้องได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค (Jena and Sarmah, 2015) ซึ่งมีส่วนสำคัญสำหรับธุรกิจในการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่สร้างกำไรได้ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการยอมรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตซ้ำจากผู้บริโภคในปริมาณที่มากเพียงพอ (Guide and Wassenhove, 2009) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผู้บริโภคอาจเกิดความลังเลที่จะซื้อผลิตภัณฑ์เหล่านี้ เนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความปลอดภัย และการบำรุงรักษา (Subramoniam et al., 2009; Wang et al., 2018) นอกจากนี้ ยังอาจมีปัญหาอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตซ้ำ จากการศึกษาของ Kirchherr et al. (2018) พบว่า การขาดความสนใจและการรับรู้ของผู้บริโภคเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญในการเปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบเส้นตรงเป็นระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน จึงมีความจำเป็นในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Muranko et al., 2019) โดยต้องเข้าใจพฤติกรรมและความตั้งใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตซ้ำ เพื่อการสร้างแนวทางการผลิตซ้ำใน

เศรษฐกิจหมุนเวียน จากมุมมองของผู้บริโภคโดยการประเมินความตั้งใจในการซื้อ (Purchase Intention: PI) ของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตซ้ำ (Singhal, Tripathy and Jena, 2019)

จากสถิติฉบับพหุภิกแสดงให้เห็นว่า ตลาดรีไซเคิลส่วนใหญ่เป็นตลาดใหม่ เช่น ในสหราชอาณาจักร มียอดขาย 65 ล้านตัน มีเพียงร้อยละ 15-30 เท่านั้นที่เข้าสู่ระบบรีไซเคิลหรือนำกลับมาใช้ใหม่ (The recycling factory, 2021; Flynn, 2013) ทำให้มีตลาดรีไซเคิลมากกว่า 55 ล้านตัน ถูกฝังกลบในแต่ละปี และมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 12 ต่อปี (Flynn, 2013) สำหรับตลาดในประเทศไทย จากข้อมูลของบริษัทข้อมูลการตลาด GKF พบว่า จากการทำงานที่บ้านและการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ที่บ้านในช่วงโควิด-19 ส่งผลให้ตลาดรีไซเคิลรีไซเคิลเติบโตได้ถึงร้อยละ 10 (Marketeer, 2020) แบ่งออกเป็นตลาดรีไซเคิลร้อยละ 70 และตลาดรีไซเคิลที่ไม่ใช่ของร้อยละ 30 (Marketeer, 2020) สามารถสรุปได้ว่า ตลาดรีไซเคิลทั้งหมดที่ไม่ได้นำกลับมาผลิตซ้ำจะต้องถูกส่งไปทำลาย ในแต่ละปีจึงมีการกำจัดรีไซเคิลรีไซเคิลประมาณ 350 ล้านตันในหลุมฝังกลบทั่วโลก (The recycling factory, 2021; Flynn, 2013) การส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์รีไซเคิลรีไซเคิล

การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์รีไซเคิลรีไซเคิล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้เกิดความตั้งใจซื้อและเกิดพฤติกรรมการซื้อเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์รีไซเคิลรีไซเคิลของผู้บริโภคชาวไทย
2. เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์รีไซเคิลรีไซเคิลของผู้บริโภคชาวไทย
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์รีไซเคิลรีไซเคิลของผู้บริโภคชาวไทย
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคชาวไทย
5. เพื่อเปรียบเทียบระดับความตั้งใจซื้อ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคชาวไทย
6. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์รีไซเคิลรีไซเคิล จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคชาวไทย

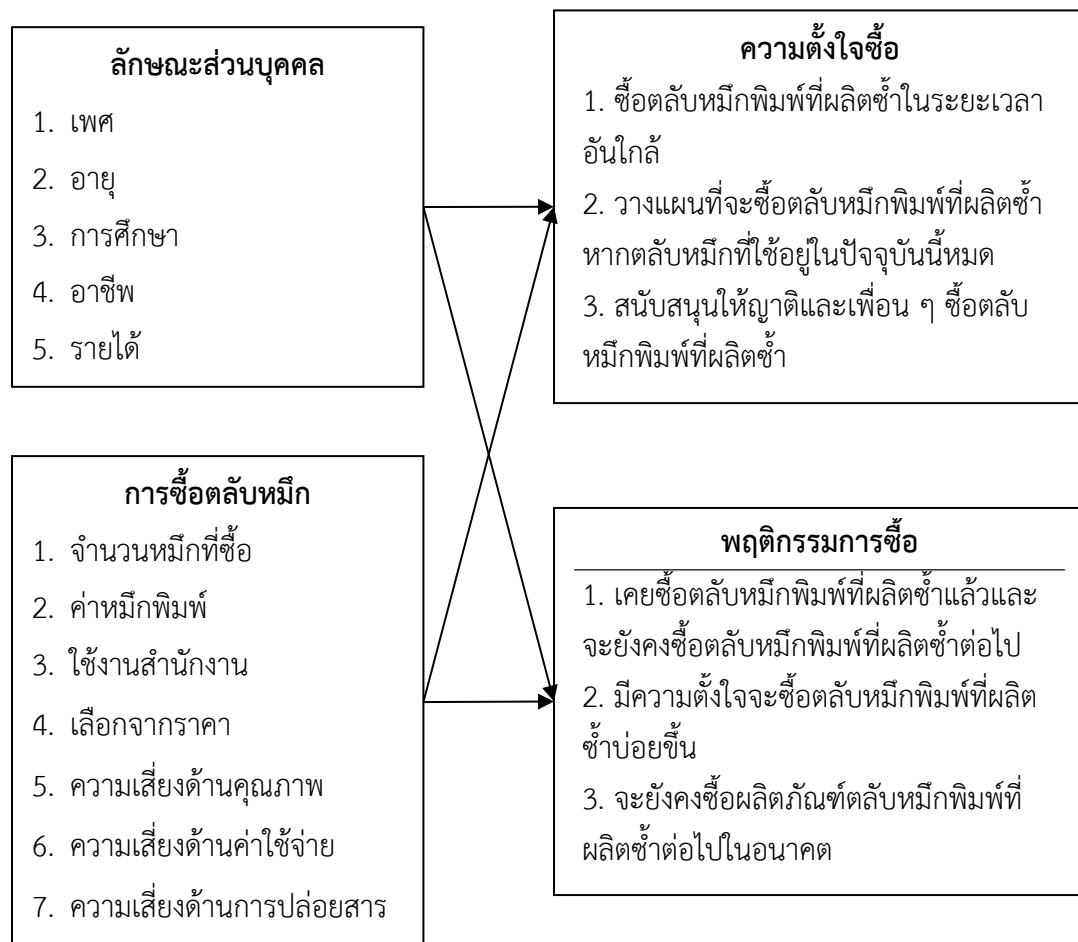
สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคชาวไทยที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันมีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อแตกต่างกัน

2. ผู้บริโภคชาวไทยที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันมีระดับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์ต่างกัน

3. ผู้บริโภคชาวไทยลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันมีระดับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์ต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคชาวไทยที่ใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนทราบเพียงว่ามีจำนวนมาก ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของ

Cochran (1977) ซึ่งเป็นสูตรที่ใช้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดสัดส่วนที่ต้องการสุ่มจากประชากรร้อยละ 50 มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นที่ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคตามขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 385 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 4 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 การซื้อผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย จำนวนหมึกที่ซื้อ ค่าหมึกพิมพ์ ใช้งานสำนักงาน เลือกจากราคา ความเสี่ยงด้านคุณภาพ ความเสี่ยงด้านค่าใช้จ่าย และความเสี่ยงด้านการปล่อยสาร

ตอนที่ 3 ความตั้งใจซื้อ ประกอบด้วย ซื้อผลิตภัณฑ์หมึกพิมพ์ที่ผลิตซ้ำในระยะเวลาอันใกล้ วางแผนที่จะซื้อผลิตภัณฑ์หมึกพิมพ์ที่ผลิตซ้ำหากผลิตภัณฑ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้หมด และสนับสนุนให้ญาติและเพื่อน ๆ ซื้อผลิตภัณฑ์หมึกพิมพ์ที่ผลิตซ้ำ

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการซื้อ ประกอบด้วย เคยซื้อผลิตภัณฑ์หมึกพิมพ์ที่ผลิตซ้ำแล้วและจะยังคงซื้อผลิตภัณฑ์หมึกพิมพ์ที่ผลิตซ้ำต่อไป มีความตั้งใจจะซื้อผลิตภัณฑ์หมึกพิมพ์ที่ผลิตซ้ำบ่อยขึ้น และจะยังคงซื้อผลิตภัณฑ์หมึกพิมพ์ที่ผลิตซ้ำต่อไปในอนาคต

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามจากการศึกษาวรรณกรรมและทำการทดสอบ Validity ของแบบสอบถาม พบว่า ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และ Reliability พบว่า Cronbach Alpha อยู่ระหว่าง 0.8596 และ 0.9410 เป็นค่าที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจผ่านทางกูเกิ้ลฟอร์ม (Google Forms) จากนั้นทำการแจกแบบสอบถามผ่านออนไลน์ไปยังผู้บริโภคในประเทศไทย ในช่วงเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม 2564 ได้รับการตอบจำนวน 402 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยระดับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำผู้บริโภคชาวไทย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำผู้บริโภคชาวไทย

ที่	ระดับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำ	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1	จะสนับสนุนให้ญาติและเพื่อน ๆ ซื้อตลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำ	3.77	0.83	มาก
2	จะทำการซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำในระยะเวลาอันใกล้	3.76	0.95	มาก
3	มีการวางแผนที่จะซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำ เมื่อตลับหมึกที่ใช้ อยู่หมดลง	3.70	0.85	มาก
ภาพรวม		3.74	0.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความตั้งใจซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำในระดับมาก ($\bar{x}=3.74$, $SD=0.80$) โดยจะสนับสนุนให้ญาติและเพื่อน ๆ ซื้อตลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำมากเป็นอันดับแรก ($\bar{x}=3.77$, $SD=0.83$) รองลงมา คือ จะทำการซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำในระยะเวลาอันใกล้ ($\bar{x}=3.76$, $SD=0.95$) และสุดท้าย คือ มีการวางแผนที่จะซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำ เมื่อตลับหมึกที่ใช้อยู่หมดลงอีกด้วย ($\bar{x}=3.70$, $SD=0.85$)

2. ผลการวิจัยระดับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำผู้บริโภคชาวไทย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำผู้บริโภคชาวไทย

ที่	ระดับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำ	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1	จะยังคงซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำต่อไปในอนาคต	3.74	0.92	มาก
2	เคยซื้อตลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำแล้ว และจะยังคงซื้อตลับหมึก พิมพ์ผลิตซ้ำต่อไป	3.69	1.03	มาก
3	มีความตั้งใจจะซื้อตลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำบ่อยขึ้น	3.67	0.90	มาก
ภาพรวม		3.70	0.88	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำในระดับมาก ($\bar{x}=3.70$, $SD=0.88$) โดยจะยังคงซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำต่อไปในอนาคตมากเป็นอันดับแรก ($\bar{x}=3.74$, $SD=0.92$) รองลงมา คือ เคยซื้อตลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำแล้ว และจะยังคงซื้อตลับหมึก

พิมพ์ผลิตซ้ำต่อไป ($\bar{x}=3.69$, $SD=1.03$) และสุดท้าย คือ มีความตั้งใจจะซื้อตลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำบ่อยขึ้น ($\bar{x}=3.67$, $SD=0.90$)

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความตั้งใจซื้อ (IP) และพฤติกรรมการซื้อ (PB) ผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำตลับหมึกพิมพ์ผลิตซ้ำ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึก

ลักษณะส่วนบุคคล	ค่า t / F Sig. (2-tailed)			การซื้อตลับหมึก	ค่า t / F Sig. (2-tailed)		
เพศ	IP	t=2.146	.033	จำนวนหมึกที่ซื้อ	IP	F=10.614*	.000
	PB	t=2.846*	.005		PB	F=11.440*	.000
อายุ	IP	F=5.661*	.001	ค่าหมึกพิมพ์	IP	F=9.923*	.000
	PB	F=5.181*	.002		PB	F=7.136*	.000
การศึกษา	IP	F=5.941*	.003	ใช้งานสำนักงาน	IP	t=3.364*	.001
	PB	F=4.5889*	.011		PB	t=2.553*	.011
อาชีพ	IP	F=5.787*	.000	เลือกจากราคา	IP	t=-3.684*	.000
	PB	F=4.647*	.001		PB	t=-4.036*	.000
รายได้	IP	F=2.192	.069	ความเสี่ยงด้านคุณภาพ	IP	t=-4.881*	.000
	PB	F=2.632	.034		PB	t=-4.822	.000
				ความเสี่ยงด้านค่าใช้จ่าย	IP	t=-4.847	.000
					PB	t=-4.363	.000
				ความเสี่ยงด้านการปล่อยสาร	IP	t=-3.525	.000
					PB	t=-2.686	.008

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบระหว่างชายและหญิง พบว่า เพศชายมีความตั้งใจซื้อ ($\bar{x}=3.86$, $SD=0.76$) และพฤติกรรมการซื้อ ($\bar{x}=3.87$, $SD=0.83$) สูงกว่าผู้หญิง ($\bar{x}=3.68$, $SD=0.82$) และ ($\bar{x}=3.61$, $SD=0.90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามชายและหญิงให้ความสำคัญกับด้านการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม (GA) ($\bar{x}=4.04$, $SD=0.72$) ($\bar{x}=3.88$, $SD=0.77$) มากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา ชายและหญิงให้ความสำคัญกับการรับรู้ประโยชน์ (PerB) ($\bar{x}=4.01$, $SD=0.67$) ($\bar{x}=3.76$, $SD=0.78$) อันดับสาม ชายให้ความสำคัญกับด้านความรู้เกี่ยวกับ

ผลิตภัณฑ์ (PK) ($\bar{x}=3.84$, $SD=0.77$) ในขณะที่หญิงให้ความสำคัญกับด้านการตลาด (MKT) ($\bar{x}=3.67$, $SD=0.67$) อันดับสุดท้าย ชายให้ความสำคัญกับด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) ($\bar{x}=3.81$, $SD=0.77$) ในขณะที่หญิงให้ความสำคัญกับด้านความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (PK) ($\bar{x}=3.57$, $SD=0.72$)

ผลการวิจัย พบว่า อายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยช่วงอายุ 25-40 ปี มีความตั้งใจซื้อ ($\bar{x}=3.85$, $SD=0.77$) และมีพฤติกรรมการซื้อ ($\bar{x}=3.80$, $SD=0.64$) สูงกว่าช่วงอายุอื่น ๆ โดยมากกว่ากลุ่ม 41-56 ปี และมากกว่า 56 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มช่วงอายุ 25-40 ปี จะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำ

อายุต่างกันมีความตั้งใจซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีอายุ 25-40 ปี มีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำมากกว่าผู้ที่มีช่วงอายุ 41-56 ปี และ มากกว่า 56 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยยังพบอีกว่า อายุต่างกันมีพฤติกรรมการซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มีพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำมากกว่า ผู้ที่มีช่วงอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไป และ ผู้ที่มีอายุ 25-40 ปี มีพฤติกรรมการซื้อมากกว่าช่วงอายุ 41-56 ปี และ มากกว่า 56 ปีขึ้นไป

ผลการวิจัย พบว่า อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยพนักงาน/เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการกับเจ้าของธุรกิจ มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเจ้าของธุรกิจให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=4.12$, $SD=0.57$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.99$, $SD=0.72$) กลยุทธ์การตลาด ($\bar{x}=3.93$, $SD=0.55$) ตามลำดับ ในขณะที่ พนักงาน/เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=4.13$, $SD=0.71$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=4.01$, $SD=0.71$) และกลยุทธ์การตลาด ($\bar{x}=3.90$, $SD=0.64$) ตามลำดับ

ผลการวิจัย พบว่า รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม การรับรู้ผลประโยชน์ ความตั้งใจซื้อ และพฤติกรรมการซื้อ โดยผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท 15,000-25,000 บาท และ 25,001-35,000 บาท มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อสูงกว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 45,000 บาท

โดยผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=3.94$, $SD=0.75$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.83$, $SD=0.75$) และการควบคุมพฤติกรรม ($\bar{x}=3.72$, $SD=0.90$) โดยให้ความสำคัญกับด้านการรับรู้ความเสี่ยงเป็นอันดับสุดท้าย

ผู้ที่มีรายได้ 15,000-25,000 บาท ให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=3.96$, $SD=0.68$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.85$, $SD=0.68$) กลยุทธ์การตลาด ($\bar{x}=3.76$, $SD=0.62$) โดยให้ความสำคัญกับด้านการควบคุมพฤติกรรมเป็นอันดับสุดท้าย

ผู้ที่มีรายได้ 25,001-35,000 บาท ให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=3.94$, $SD=0.87$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.93$, $SD=0.85$) ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}=3.79$, $SD=0.80$) โดยให้ความสำคัญกับการควบคุมพฤติกรรมเป็นอันดับสุดท้าย

จำนวนการซื้อต่อครั้งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดยผู้ที่มักซื้อหมึกพิมพ์เฉลี่ยครั้งละ 2-5 ตลับ มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อมากกว่าผู้ที่มักซื้อหมึกพิมพ์ครั้งละ 1 ตลับ

ผู้ที่มักซื้อหมึกพิมพ์เฉลี่ยครั้งละ 6-12 ตลับ มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อมากกว่าผู้ที่มักซื้อหมึกพิมพ์ครั้งละ 1 ตลับ และ 2-5 ตลับ

ผู้ที่มักซื้อหมึกพิมพ์เฉลี่ยครั้งละมากกว่า 12 ตลับ มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อมากกว่าผู้ที่มักซื้อหมึกพิมพ์ครั้งละ 1 ตลับ

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ค่าหมึกพิมพ์ที่จ่ายต่อครั้งต่างกันมีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อแตกต่างกัน โดยผู้ที่ซื้อตลับหมึกตั้งแต่ 1,001-มากกว่า 5,000 บาท มีความตั้งใจซื้อและมีพฤติกรรมการซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำมากกว่าผู้ที่ซื้อตลับหมึกครั้งละต่ำกว่า 1,000 บาท

นอกจากนี้ ความถี่ในการซื้อต่างกันยังมีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ตลับหมึกผลิตซ้ำแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีความถี่ในการซื้อตั้งแต่ 2-3 เดือนต่อครั้งถึง 4-6 เดือนต่อครั้ง มีความตั้งใจซื้อมากกว่าผู้ที่ทุกเดือน ซึ่งอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีความถี่ในการซื้อมากเป็นผู้ที่ต้องใช้งานเป็นประจำซึ่งต้องวางแผนการซื้อที่ช่วยให้ประหยัด ในขณะที่ผู้ที่ต้องใช้อย่างน้อยแต่มีความถี่ในการซื้อทุกเดือน อาจไม่ตระหนักถึงต้นทุนการใช้ตลับหมึกมากนัก

สำหรับผู้ใช้งานตลับหมึกในสำนักงาน มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ใช้ในสำนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ใช้งานในสำนักงานเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ และยังเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญในการลดปริมาณขยะตลับหมึกที่ต้องส่งไปฝังกลบได้อย่างมากอีกด้วย เนื่องจากผู้ที่ใช้ในสำนักงานเป็นกลุ่มเป้าหมายที่การใช้งานเป็นประจำและจำนวนมาก

สำหรับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกซื้อตลับหมึกผลิตซ้ำ ผู้ที่ตัดสินใจเลือกจากราคาเป็นหลักจะมีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อน้อยกว่า ผู้ที่ไม่ให้ความสำคัญกับด้านราคาเป็นหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=3.92$, $SD=0.79$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.81$, $SD=0.79$) และกลยุทธ์การตลาด ($\bar{x}=3.67$, $SD=0.68$) ตามลำดับ

ผู้ที่มีความกังวลประเด็นความเสี่ยงทั้งด้านคุณภาพจากการใช้งานตลับหมึกผลิตซ้ำ ความเสี่ยงจากค่าใช้จ่ายที่อาจต้องจ่ายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตลับหมึกผลิตซ้ำ ความเสี่ยงจากสารต่าง ๆ ที่อาจรั่วไหลจากการใช้งานตลับหมึกผลิตซ้ำ และจะมีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อต่ำกว่า ผู้ที่ไม่มีความกังวล

ในประเด็นนี้ยังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญปัจจัยด้าน การตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=3.82$, $SD=0.73$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.81$, $SD=0.75$) กลยุทธ์การตลาด ($\bar{x}=3.74$, $SD=0.65$)

ผู้ที่มีความกังวลถึงความเสี่ยงด้านค่าใช้จ่าย มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=3.83$, $SD=0.75$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.79$, $SD=0.76$) และกลยุทธ์การตลาด ($\bar{x}=3.72$, $SD=0.68$) ตามลำดับ

ผู้ที่มีความกังวลถึงความเสี่ยงเกี่ยวกับการปล่อยสารมีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ และผู้ที่มีความกังวลถึงความเสี่ยงเกี่ยวกับการปล่อยสารให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ($\bar{x}=3.82$, $SD=0.74$) การรับรู้ผลประโยชน์ ($\bar{x}=3.80$, $SD=0.75$) และกลยุทธ์การตลาด ($\bar{x}=3.74$, $SD=0.66$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับประเด็นการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม (Green Awareness: GA) มากที่สุดเป็นอันดับแรก แต่ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์กลับหมึกผลิตซ้ำกลับเป็นเรื่องความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัตยาพร เสมอใจ และคณะ (2564) ที่พบว่า พฤติกรรมด้านการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมจากการใช้กล่องพัสดุใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม แต่กลับถูกยับยั้งด้วยความไม่สะดวกในการจัดเก็บเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำ ยืนยันได้ว่า ความสะดวกเป็นประเด็นสำคัญในการสนับสนุนพฤติกรรมใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาของ Wong and Tzeng (2015) พบว่า รายได้ของผู้บริโภคส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ ซึ่งเป็นเหตุผลของราคาส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำด้วย

ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มักซื้อผลิตภัณฑ์จำนวนมากจะมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำมากกว่าผู้ที่ซื้อผลิตภัณฑ์ต่อครั้งจำนวนน้อย ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า ผู้ที่ซื้อเฉลี่ยต่อครั้งมากกว่า สะท้อนถึงผู้ที่ต้องใช้ผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอและในปริมาณที่มากกว่า การใช้ผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำซึ่งมีราคาถูกกว่าผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wong and Tzeng (2015) ที่พบว่า ราคาส่งผลต่อการพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ

จากการศึกษาของ Wong and Tzeng (2015) พบว่า รายได้ของผู้บริโภคส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ ซึ่งเป็นเหตุผลของราคาส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำด้วย

ส่วนผู้ที่ตัดสินใจซื้อจากปัจจัยอื่น ได้แก่ คุณภาพความละเอียดการพิมพ์ ความสะดวกในการซื้อ และการใช้งาน และจำนวนหน้าที่พิมพ์ได้มากกว่า มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาของ Wong and Tzeng (2015) พบว่า ราคาและคุณภาพส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ

การศึกษาของ Vazifehdoust et al. (2013) พบว่า ปัจจัยด้านการตลาด เช่น คุณภาพ การโฆษณาสีเขียว การมีฉลากเขียว

การศึกษาของ Jiménez-Parra et al. (2014) ยืนยันว่า นอกเหนือจากเรื่องของเทคโนโลยี และการตระหนักถึงสภาพแวดล้อมของผลิตภัณฑ์เองแล้ว ราคาถูกเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

จากการศึกษาของ Lee and Kwak (2020) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ พบว่า รูปแบบการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำมีความแตกต่างกัน เช่น การรับรู้ในทางลบของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบการซื้อพรีนเตอร์ต่ำกว่า การรับรู้ทางลบที่มีต่อแล็ปท็อป และสมาร์ทโฟน และเครื่องกรองน้ำ แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ถึงความเสี่ยงส่งผลต่อความตั้งใจซื้อในแต่ละผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถยืนยันได้ว่า ผู้บริโภคมีความตั้งใจที่จะซื้อและมีพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ โดยมีผู้ใช้เกณฑ์ด้านราคาในการพิจารณาถึงร้อยละ 86.30 ซึ่งมีจำนวนมาก แต่กระนั้น ผู้ที่ให้ความสำคัญกับด้านความสะดวกมีมากกว่า จะเห็นได้ว่ามีจำนวนมากถึงร้อยละ 97.00 ทั้งนี้มาจากการรับรู้ถึงระดับราคาของผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำที่ผู้บริโภครับรู้ในระดับหนึ่งว่ามีราคาต่ำ ความสะดวกและคุณภาพจึงเป็นประเด็นต้น ๆ ในการพิจารณาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ

แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับประเด็นการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม (Green Awareness: GA) มากที่สุดเป็นอันดับแรก แต่ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำกลับเป็นเรื่องความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัตยาพร เสมอใจ และคณะ (2564) ที่พบว่า พฤติกรรมด้านการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมจากการใช้กล่องพัสดุใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม แต่กลับถูกยับยั้งด้วยความไม่สะดวกในการจัดเก็บเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำ ยืนยันได้ว่า ความสะดวกเป็นประเด็นสำคัญในการสนับสนุนพฤติกรรมใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

จากผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายทั้งเพศชายและหญิง โดยการสร้างการตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อมและการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้ผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ เมื่อต้องการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นเพศชายต้องใช้การให้ความรู้เกี่ยวกับ

ผลิตภัณฑ์ที่สร้างความเข้าใจจะสามารถสร้างเกิดความตั้งใจซื้อได้ ในขณะที่การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นเพศหญิงจะให้ความสำคัญกับความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพศหญิงด้วยการตลาดจะสามารถสร้างให้เกิดความตั้งใจซื้อได้มากกว่าการมุ่งเน้นที่ปัจจัยด้านอื่น

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุ 25-40 ปี มีความตั้งใจซื้อมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงอายุอื่น อย่างมีนัยสำคัญ และผู้ที่มีช่วงอายุ ต่ำกว่า 25 ปี ถึง 40 ปี มีพฤติกรรมการซื้อมากกว่ากลุ่มอื่น ผู้ที่มีช่วงอายุดังกล่าวจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าและสูงกว่า และให้ความสำคัญกับด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม การรับรู้ความเสี่ยง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์การตลาด และการตระหนักถึงสภาพแวดล้อมสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับอื่นอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำเป็นเจ้าของธุรกิจ และพนักงาน/เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ ซึ่งตระหนักเรื่องสภาพแวดล้อม การรับรู้ถึงประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำ และให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การตลาดมาก

จากผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท 15,000-25,000 บาท และ 25,001-35,000 บาท มีความตั้งใจซื้อและพฤติกรรมการใช้มากกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่า จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำ โดยทั้งสามกลุ่มให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงสภาพแวดล้อม และการรับรู้ผลประโยชน์มากเป็นอันดับแรก ๆ จึงควรสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายที่สื่อสารถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ลับหมึกผลิตซ้ำ และสื่อสารถึงประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายจะได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำรูปแบบอื่น ๆ เพื่อหารูปแบบเฉพาะของผลิตภัณฑ์และพัฒนาารูปแบบของปัจจัยสำหรับผลิตภัณฑ์ผลิตซ้ำ เพื่อสามารถส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาถึงผลิตภัณฑ์ในกระบวนการยึดอายุรูปแบบอื่น เช่น การอัปเดต หรือการรีไซเคิล เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมกับพฤติกรรมและมีแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมกรใช้มากขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตยาพร เสมอใจ สร้อยบุปผา สารัตน์มูล และ ศุภวัฒน์ สุขะประเมษฐ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้กล่องพัสดุใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำของผู้บริโภคชาวไทย. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี**, 15(3): 120-131.
- บริษัท คอมพิวเตอร์ครบวงจร จำกัด. (2561). **ลับหมึกมีกี่ประเภท อะไรบ้าง?**. ค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.laserprintthai.com/content/4532/หมึกเทียบเท่า-compatible-amp-remanu->
- Blackburn, J.D., Guide, D., Souza, G.C. & Wassenhove, L.V. (2004). *Reverse Supply Chains for Commercial Returns*. **California Management Review**, 46(2):6-22, DOI:10.2307/41166207
- Echegaray, F. & Hansstein, F.V. (2017). *Assessing the intention-behavior gap in electronic waste recycling: The case of Brazil*. **Journal of Cleaner Production**, 142: 180-190., DOI:10.1016/j.jclepro.2016.05.064
- Flynn, G. (2013). **Toner Giant's Gary Flynn: Cartridge Recycling's Shocking Statistics**. <https://recyclenation.com/2013/03/toner-giant-gary-flynn-cartridge-recycling-shocking-statistics/>.
- Gaur, J., Subramoniam, R., Govindan, K. and Huisinigh, D. (2017). *Closed-loop supply chain management: from conceptual to an action oriented framework on core acquisition*. **Journal of Cleaner Production**, 167: 1415-1424.
- Guide, V. D. R. & Wassenhove, L. N. V. (2008). **The Evolution of Closed-Loop Supply Chain Research**. Social Innovation Centre at INSEAD.
- Hazen, B. T., Mollenkop, D. A. & Wang, Y. (2016). *Remanufacturing for the Circular Economy: An Examination of Consumer Switching Behavior*. **Business Strategy and the Environment**, DOI: 10.1002/bse.1929.
- Jabbour, C.J., Mauricio, A.L. & Jabbour, A.B.L.S. (2017). *Critical success factors and green supply chain management proactivity: shedding light on the human aspects of this relationship based on cases from the Brazilian industry*. **Production Planning and Control**, 28(6-8): 671-683, DOI:10.1080/09537287.2017.1309705

- Jena, K. & Sarmah, S. P. (2015). *Measurement of consumers' return intention index towards returning the used products*. **Journal of Cleaner Production**, 108(2015), 818-829, <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.05.115>.
- Jiménez-Parra, B.; Rubio, S.; Vicente-Molina, M.A. (2014). *Key Drivers in the Behavior of Potential Consumers of Remanufactured Products: A Study on Laptops in Spain*. **Journal of Cleaner Production**, 2014, 85: 488–496.
- Kirchherr, J., Piscicelli, L., Bour, R. & Kostense-Smit, E. (2018). *Barriers to the Circular Economy: Evidence From the European Union (EU)*. **Ecological Economics**, 150, DOI:10.1016/j.ecolecon.2018.04.028
- Lee, S. & Kwak, M. (2020). *Consumer Valuation of Remanufactured Products: A Comparative Study of Product Categories and Business Models*. **Sustainability**, MDPI, 12(18): 1-29.
- Marketeer. (2020). **Canon X Brother ดันหมึกแท้ Epson ว่าไง**. ค้นเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://marketeeronline.co/archives/196407>.
- McConocha, D. M. and Speh, T. W. (1991). *Remarketing: Commercialization of remanufacturing technology*. **The Journal of Business & Industrial Marketing**, 6(1/2): 23-37.
- Muranko, Z., Andrews, D., Cher, I. & Newron, E. (2019). *Circular economy and behaviour change: Using persuasive communication to encourage pro-circular behaviours towards the purchase of remanufactured refrigeration equipment*, **Journal of Cleaner Production**, 222, DOI:10.1016/j.jclepro.2019.02.219
- Rao, A.R., Monroe, K.B. (1988). *The moderating effect of prior knowledge on cue utilization in product evaluations*. **Journal of Consumer Research**, 15(2): 253–264.
- Reike, D., Vermeulen, W. J. V., & Witjes, S. (2018). *The circular economy: New or Refurbished as CE 3.0? — Exploring Controversies in the Conceptualization of the Circular Economy through a Focus on History and Resource Value Retention Options*. **Resources, Conservation and Recycling**, 135(February 2017): 246–264.
- Singhal, D., Tripathy, S. & Jena, S. K. (2019). *Acceptance of remanufactured products in the circular economy: an empirical study in India*. **Management Decision**, 57(4): 953-970, DOI 10.1108/MD-06-2018-0686.

- Steinhilper, R. (2001). *Recent trends and benefits of remanufacturing: From closed loop businesses to synergetic networks*. **Proceedings. - 2nd International Symposium Environmentally Conscious Design and Inverse Manufacturing**, 481–488, DOI:10.1109/.2001.992404
- Subramoniam, R., Huisingh, D. & Chinnam, R.B. (2009). *Remanufacturing for the automotive aftermarket-strategic factors: Literature review and future research needs*. **Journal of Cleaner Production**, 17(13):1163-1174, DOI:10.1016/j.jclepro.2009.03.004
- The recycling factory. (2021). **Cartridge fact: reasons why we recycle cartridges**. <https://www.therecyclingfactory.com/facts>.
- Vazifehdoust, H.; Taleghani, M.; Esmailpour, F.; Nazari, K. (2013). *Purchasing Green to Become Greener: Factors Influence Consumers' Green Purchasing Behavior*. **Management Science Letters**, 2013, 3: 2489–2500.
- Wang, S., Wang, J. Yang, F. Wang, Y. ^ Li, J. (2016). *Consumer familiarity, ambiguity tolerance, and purchase behavior toward remanufactured products: The implications for remanufacturers*. **Business Strategy and the Environment**, 27(8): 1741-1750, <https://doi.org/10.1002/bse.2240>
- Wang, Y. & Hazen, B.T. (2016). *Consumer product knowledge and intention to purchase remanufactured products*. **International Journal of Production Economics**, 181(B): 460-469, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijpe.2015.08.031>
- Wang, Y., Wiegerinck, V., Krikke, H. & Zhang, H. (2013). *Understanding the purchase intention towards remanufactured product in closed-loop supply chains: an empirical study in China*. **International Journal of Physical Distribution & Logistics Management**, 43(10) : 866-888, DOI 10.1108/IJPDLM-01-2013-0011.
- Wang, Y., Huscroft, J.R., Hazen, B.T. & Zhang, M. (2018). *Green information, green certification and consumer perceptions of remanufactured automobile parts*. **Resources, Conservation and Recycling**, 128 (2018) , pp. 187-196, 10.1016/j.resconrec.2016.07.015
- Wong, W.M. & Tzeng, S. (2015). *Price and quality of remanufactured products related to consumer behaviour*. **International Journal of Trade and Global Markets**, 8(1), DOI:10.1504/IJTGM.2015.067970

ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำ
สายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
Management Skills of Administrators in the 21st Century Affecting
Teacher's Functional Competency in Opportunity Expansion Schools
in Bangkok Metropolitan Administration, East Bangkok Zone

อนงค์นาถ ศิริอ่อน

นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: noeyanongnard@gmail.com

เบญจวรรณ ศรีมารุต

อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: kben404@hotmail.com

มีนมาส พรานป่า

อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: mp.edu54@gmail.com

Anongnard Sirion

Student, Master of Education, Phranakhon Rajabhat University

Benjawan Srimarut

Lecturer, Master of Education, Phranakhon Rajabhat University

Meanmas Pranpa

Lecturer, Master of Education, Phranakhon Rajabhat University

รับเข้า: 18 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไข: 9 มีนาคม 2565 ตอบรับ: 12 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครู 3) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู 4) เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะประจำสายงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู พบว่า ผู้บริหารควรมีทักษะและใช้เครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย บริหารงานได้ทันต่อสถานการณ์ รู้จักเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ สามารถให้คำแนะนำในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิควิธีการและกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีการแก้ไขหลักสูตรให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

The objectives of this research were 1) to study management skills of administrators in the 21st century, 2) to study teacher's functional competency, 3) to study management skills of administrators in the 21st century affecting teacher's functional competency, and 4) to propose the guidelines for improving management skills of administrators in the 21st century affecting teacher's functional competency opportunity expansion schools in Bangkok metropolitan administration, East Bangkok Zone. The 269 samples were government teachers. The research instrument was a questionnaire with reliability of .99 and interview form. The descriptive statistics for data analysis were percentage, means, standard deviations (SD), and Stepwise Multiple Regression.

The results showed that 1) the management skills of administrators in the 21st century in overall were at a high level, 2) the teacher's functional competency in overall were at a high level, 3) the management skills of administrators in the 21st

century affecting teacher's functional competency opportunity expansion schools in Bangkok metropolitan administration, East Bangkok Zone were problem solving skills and technology skills at .01 level of statistically significance, and 4) the guidelines for improving management skills of administrators in the 21st century affecting teacher's functional competency were found that the administrators should be skilled and use modern technology tools; manage work in a timely manner; know how to learn from real practice; be a learner; can give advice on how to work effectively. Also they have techniques, methods and operational processes to achieve the goals with a focus on curriculum administration and learning management. The curriculum has been revised to keep up with changes in technology.

Keywords: management skills of administrators in the 21st century, teacher's functional competency, opportunity expansion school

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ค.ศ.2001-2100) เป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ส่งผลให้หน่วยงาน สถานศึกษา องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างต้องปรับตัวเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว ทำให้องค์กรสถานศึกษาได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ยืดหยุ่น และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560: 1) การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด คุณภาพของคนมีผลต่อการความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งคนจะมีคุณภาพมากขึ้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา การที่จะพัฒนาแนวทางการบริหารการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและให้มีความสมดุล เหมาะสม เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ กระบวนการทางการศึกษา นับเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนและแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในโลกไร้พรมแดนได้อย่างมีความสุข (ศศิธรดา แพงไทย, 2559: 7) จึงนับได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะสามารถพัฒนาโรงเรียนให้ประสบ

ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย คือ ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่สามารถปรับองค์กรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ผนวกกับการมีความสามารถในการใช้ความรู้ความชำนาญหลักของตนและองค์กรอันเปรียบเสมือนปัจจัยการผลิตหลักขององค์กรในการสร้างผลการดำเนินงานที่มีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน (Competitive Advantage) ทั้งนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องวางแผนล่วงหน้า ก่อนที่เหตุการณ์ต่าง ๆ จะมาถึง นั่นคือ ถ้าจะกล่าวถึงวิทยาการข่าวสาร หรือ Information Technology แล้ว ผู้บริหารและองค์กรในศตวรรษที่ 21 จะต้องเปลี่ยนความสนใจจากที่เคยให้กับเทคโนโลยี หรือ T-Technology ไปสู่การให้ความสำคัญกับสารสนเทศหรือ I-Information มากขึ้น การสร้างคลังข่าวสารของตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งนักบริหารในศตวรรษที่ 21 จะค่อนข้างโชคดีตรงที่ข่าวสารข้อมูลส่วนใหญ่มีถูกรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบแล้ว ข่าวสารบางอย่างเป็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนแล้วในสภาพแวดล้อมบางอย่าง (สมหวัง ว่องไวไพศาล, 2558: 3) ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเข้าใจในหลักการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ต้องใช้ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะคุณธรรม จริยธรรม ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน และทักษะการแก้ปัญหาซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญ ซึ่งหากผู้บริหารขาดทักษะและความสามารถในการบริหาร ส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาตามยุคสมัยใหม่แห่งการเปลี่ยนแปลงไม่ทัน และส่งผลให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพลดลงในรุ่นต่อ ๆ ไป อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเด็กรุ่นใหม่ที่เป็นอนาคตของชาติ ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่ควรมีความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี มีทักษะในการสร้างทีมงาน การจัดการความขัดแย้ง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์เป็น สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับกับชุมชน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าถึงได้ง่าย และเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ประสบความสำเร็จในการบริหาร ควรนำทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งประสิทธิผล มีบทบาทในการบริหารงานในยุคสมัยใหม่แห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาที่เกิดจากผู้บริหารขาดทักษะและความสามารถในการบริหาร อาจจะทำให้การบริหารเกิดความล้มเหลวและไม่ประสบความสำเร็จ สภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะสามารถบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของครู จึงถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารที่ต้องพัฒนาและส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพของตนเอง

สมรรถนะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สมรรถนะครูเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะและพฤติกรรม กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครู ให้ครูมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความหมายสมรรถนะออกเป็น 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก (Core competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) โดยสมรรถนะหลักเป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี เพราะเป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในทุกตำแหน่งหน้าที่ประสบผลสำเร็จ และสมรรถนะประจำสายงาน เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตามสายงาน ประกอบด้วย การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครูในการปฏิบัติงานการสอน จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้ผลที่ดี เนื่องจากสมรรถนะประจำสายงานของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของครู ที่ส่งผลไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นหน้าที่และเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่จะใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาครูให้เกิดความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพของตนเอง และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ซึ่งหากผู้บริหารขาดทักษะและความสามารถในการบริหาร ก็ไม่อาจที่จะวางแผน ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ทำให้การบริหารเกิดความล้มเหลว เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อการบริหาร เมื่อคุณภาพของครูและคุณภาพของโรงเรียนลดลง ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงคุณภาพนักเรียนที่ตกต่ำลง

โรงเรียนขยายโอกาส เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้เรียนจนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับตัวให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนา และมีความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถคิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเองได้ ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองได้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถเลือกรับและปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารที่จะสามารถบริหารโรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานครต้องมีทักษะการบริหารที่มากกว่าโรงเรียนประเภทอื่น ๆ

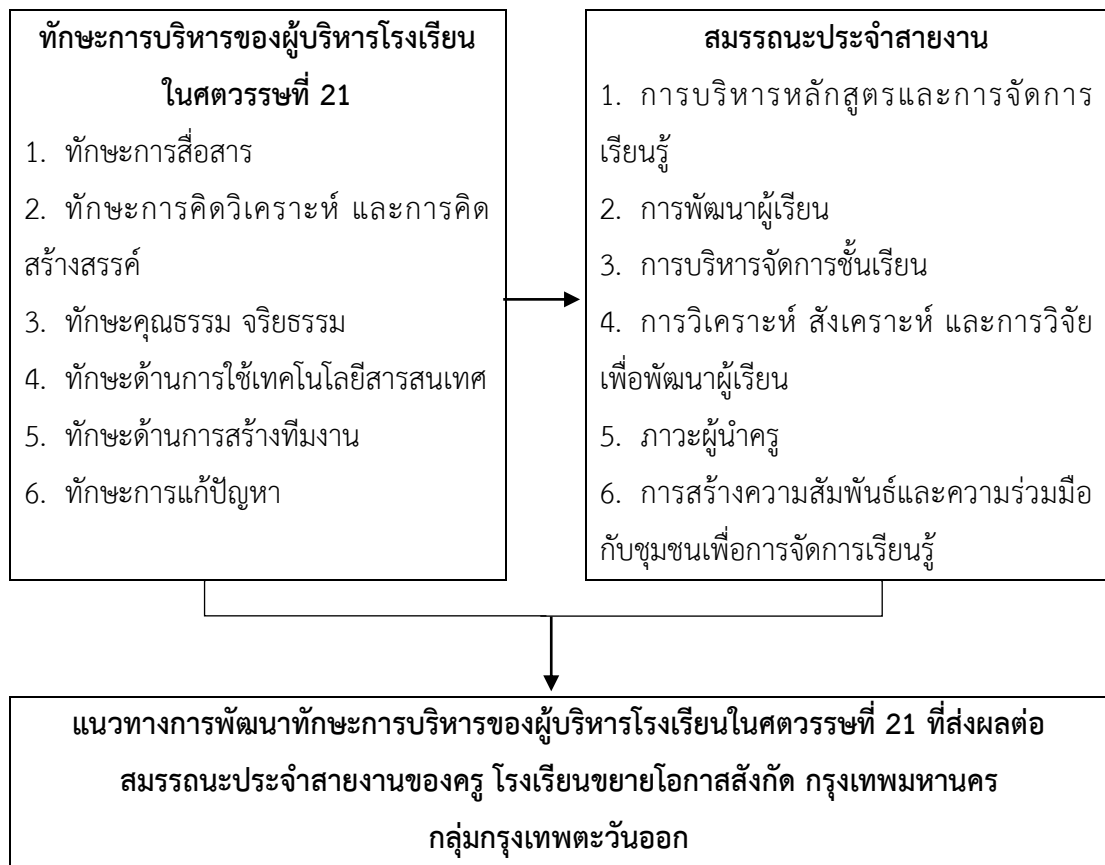
จากสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนที่ถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องมีทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 เพื่อบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 และสามารถนำไปเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ หรือวางนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครู

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
3. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสังเคราะห์แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำนวน 14 โรงเรียน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 939 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำนวน 14 โรงเรียน มีจำนวน 269 คน ได้จากการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (1970: 607-608, อ้างถึงใน เสริมสิทธิ์ รุ่งรุจี, 2552: 29)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนใน ศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการสังเคราะห์ 6 ด้าน ดังนี้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์และ การคิดสร้างสรรค์ ทักษะคุณธรรม จริยธรรม ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านการ สร้างทีมงาน และทักษะการแก้ปัญหา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด (4.51-5.00) ระดับมาก (3.51- 4.50) ระดับปานกลาง (2.51-3.50) ระดับน้อย (1.51-2.50) และระดับน้อยที่สุด (1.00-1.50) จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะประจำสายงานของครู มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความ ร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด (4.51-5.00) ระดับมาก (3.51-4.50) ระดับ ปานกลาง (2.51-3.50) ระดับน้อย (1.51-2.50) และระดับน้อยที่สุด (1.00-1.50) จำนวน 30 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะ การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 ท่าน จำนวน 7 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับทักษะการบริหารของ ผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยศึกษาประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะ การคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ 3) ทักษะคุณธรรม จริยธรรม 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ 5) ทักษะด้านการสร้างทีมงาน และ 6) ทักษะการแก้ปัญหา

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับสมรรถนะประจำสายงาน ของครู ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน

3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำ
ครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

1.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ปรับแก้ไขความ
ชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง

1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
เชิงเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องของเครื่องมือ (The Index of Item-Objectives Congruence: IOC) โดยพิจารณาความ
เที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.60
ขึ้นไป จึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

1.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try
Out) กับครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน
30 คน และนำผลที่ได้มาหาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

1.7 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และทำเป็น
แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

1.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปเก็บข้อมูล
จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารของผู้บริหาร
โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดเนื้อหาและคำถามให้ครอบคลุมตามตามกรอบ
แนวคิดที่กำหนด

2.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ปรับแก้ไขความ
ชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปสัมภาษณ์
และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

1.1 นำหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

1.2 ส่งแบบสอบถามและประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามแบบสอบถามจากสถานศึกษาต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

นำหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครถึงผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวม

ด้านที่	ทักษะการบริหาร	$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ทักษะการสื่อสาร	4.18	0.74	มาก	4
2	ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	4.18	0.75	มาก	4
3	ทักษะคุณธรรม จริยธรรม	4.29	0.76	มาก	1
4	ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.24	0.75	มาก	2
5	ทักษะด้านการสร้างทีมงาน	4.18	0.78	มาก	4
6	ทักษะการแก้ปัญหา	4.19	0.75	มาก	3
รวม		4.21	0.76	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$, $SD=0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x}=4.29$, $SD=0.76$) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x}=4.24$, $SD=0.75$) ทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{x}=4.19$, $SD=0.75$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะการสื่อสาร ($\bar{x}=4.18$, $SD=0.74$) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.18$, $SD=0.75$) และทักษะด้านการสร้างทีมงาน ($\bar{x}=4.18$, $SD=0.78$) ตามลำดับ

2. สมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวม

ด้านที่	สมรรถนะประจำสายงานของครู	$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.39	0.60	มาก	4
2	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.51	0.60	มาก	1
3	ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.45	0.58	มาก	3
4	ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.31	0.63	มาก	6
5	ด้านภาวะผู้นำครู	4.49	0.59	มาก	2
6	ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.38	0.63	มาก	5
รวม		4.42	0.61	มาก	

จากตารางที่ 2 สมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.42$, $SD=0.61$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x}=4.51$, $SD=0.60$) ด้านภาวะผู้นำครู ($\bar{x}=4.49$, $SD=0.59$) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{x}=4.45$, $SD=0.58$) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.39$, $SD=0.60$) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.38$, $SD=0.63$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x}=4.31$, $SD=0.63$) ตามลำดับ

3. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำ
สายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

ตารางที่ 3 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงาน
ของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยใช้การ
วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)
โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	Sig.
ด้านทักษะการแก้ปัญหา (O)	.311	.057	.458	5.434	.000**
ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (D)	.227	.058	.328	3.899	.000**
R=.74 R ² =.58 R ² _{adj} =.58 SE _{est} =.311 F=185.501 α =2.154					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า มี 2 ด้าน ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยาย
โอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะด้านการ
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านทักษะการแก้ปัญหา รองลงมา คือ ทักษะด้าน
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ
.311 และ .227 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ด้านนี้ สามารถพยากรณ์สมรรถนะประจำสายงานของครู
โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ได้ร้อยละ 58 สามารถเขียน
สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $\hat{Y}=2.154 + 0.311O + 0.227D$ และ
สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $\hat{Z}=0.458 Z_O + 0.328 Z_D$

ในภาพรวมทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะ
ประจำสายงานของครู คือ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการ
แก้ปัญหา และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ด้าน
การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์
สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านภาวะผู้นำครู ส่วนทักษะการบริหารของผู้บริหาร
โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการแก้ปัญหา และทักษะคุณธรรม จริยธรรมส่งผลต่อสมรรถนะ
ประจำสายงานของครู ด้านการพัฒนาผู้เรียน และทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่

21 ด้านทักษะการแก้ปัญหา และด้านทักษะการสื่อสารส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

4. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

แนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู คือ ควรพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การบริหารงานบนยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ผู้บริหารจะต้องมีทักษะและสามารถใช้เครื่องมือเทคโนโลยีให้ทันสมัย สามารถบริหารงานได้ทันต่อเหตุการณ์ รู้จักเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ลงมือทำจริง การสอนงาน การเสริมประสบการณ์จากการสอนงานจริง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ สามารถให้คำแนะนำในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิควิธีการและกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีการแก้ไขหลักสูตรให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี

อภิปรายผล

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ทักษะคุณธรรม จริยธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน อีกทั้งการที่ผู้บริหารมีความเมตตา มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี จะเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ รู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงใช้หลักคุณธรรม ในการครองตน ครองคน และครองงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสร เจียมทอง (2561) เรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาพร ชิวขยาภรณ์ (2562) เรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในอำเภอเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งสรุปการวิจัยไว้ว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม รองลงมาเป็นทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านนวัตกรรมและ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก 6 ทักษะ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะคุณธรรม จริยธรรม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

2. สมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านภาวะผู้นำครู ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมรรถนะประจำสายงานของครู เป็นสมรรถนะสำคัญที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพความสามารถในการปฏิบัติการสอน ความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครู ซึ่งส่งผลไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมาย ส่งเสริมการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิ บุรณะแพทย์ (2557) เรื่องสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ สำหรับการปฏิบัติในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพรรณ ณะยะธง (2562) เรื่องการศึกษาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านภาวะผู้นำครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ สำหรับการปฏิบัติในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนา เมื่อพิจารณาสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออกเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้าน

การพัฒนาผู้เรียน ด้านภาวะผู้นำครู ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ

3. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการแก้ปัญหา และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านภาวะผู้นำครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผู้บริหารสามารถใช้ประสบการณ์มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา มีการแก้ปัญหายอย่างเป็นระบบ เหมาะสมกับสถานการณ์ ใช้เหตุผลประกอบในการแก้ปัญหา รู้จักยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา เลือกรูปแบบการแก้ปัญหา ตัดสินใจใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ สมชัย ตั้งพร้อมพันธ์ (2560) กล่าวว่า ในการทำงานสิ่งที่ผู้บริหารหลีกเลี่ยงไม่ได้คือการเผชิญกับปัญหาที่ต้องตัดสินใจแก้ไข จุดบอดของการแก้ปัญหาคือ การที่มองปัญหาไม่รอบคอบ ค้นหาปัญหาไม่พบ รีบตัดสินใจแก้ไขโดยด่วนที่มีอยู่ส่งผลให้ผิดพลาดได้ และต้องมาแก้ปัญหาใหม่ ที่เกิดขึ้นอีกต่อไปไม่สิ้นสุด ดังนั้น กระบวนการแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องอาศัยมุมมองที่ละเอียด รอบคอบและอิงอยู่บนหลักการด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครู ในการบริหารจัดการหลักสูตรแบบใหม่ ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรเพื่อให้ทันต่อการเรียนการสอนของนักเรียนในรูปแบบของออนไลน์ และเป็นการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ จัดโสภา (2557) เรื่องแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ได้สรุปผลการวิจัยว่า สารสนเทศมีความสำคัญต่อการบริหารเพราะจะช่วยให้ผู้บริหารในด้านการวางแผน การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

3.2 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการแก้ปัญหา และทักษะคุณธรรม จริยธรรมส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ด้านการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการแก้ปัญหามองข้ามคุณธรรม จริยธรรมในผู้เรียน ถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารและครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ

รู้จักเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน นำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงาน และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อที่ครูจะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ครูสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้ การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นประชาธิปไตย และความภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาพร ชิวขยาภรณ์ (2562) กล่าวว่า ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการครองคน ครองตนและครองงาน จนเกิดความดีงามขึ้นภายในจิตใจ และส่งผลออกมาทางการประพฤติปฏิบัติตนจนกลายเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

3.3 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการแก้ปัญหา และด้านทักษะการสื่อสารส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารต้องมีการประสานความร่วมมือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ทั้งกับเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายที่ตีมากขึ้น เมื่อโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของชุมชน ร่วมพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ไกรศร เจียมทอง (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ สถานศึกษาไปสู่ชุมชนและองค์กรภายนอกด้วยวิธีและช่องทางที่หลากหลายโดยอาศัยเทคโนโลยีในการสื่อสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) เรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ก้าวทันเทคโนโลยี เป็นผู้นำในการกระตุ้นให้ครูทำงานร่วมกัน รับฟังข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้โอกาสครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน มีทักษะที่ดีในการสื่อสาร และมีวิธีการกระตุ้นจิตใจครูให้พัฒนางานไปสู่แนวทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ทักษะการบริหารในภาพรวม การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการบริหารงานบนยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ผู้บริหารจะต้องมีทักษะและสามารถใช้เครื่องมือเทคโนโลยีให้ทันสมัย สามารถบริหารงานได้ทันต่อเหตุการณ์ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีเทคนิควิธีการและกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นในด้านการบริหารหลักสูตรและ

การจัดการเรียนรู้ ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ จัดโสภา (2557) เรื่องแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ได้สรุปผลการวิจัยว่า สารสนเทศมีความสำคัญต่อการบริหารเพราะจะช่วยให้ผู้บริหารในด้านการวางแผน การตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) เรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร เพราะผู้บริหารควรมีการถ่ายทอดแนวคิดของตนเองและสื่อสารมอบหมายงานอย่างชัดเจนไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง ควรพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ เพราะผู้บริหารควรสามารถจัดระบบงานภายในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และควรพัฒนาทักษะด้านการสร้างทีมงาน เพราะผู้บริหารควรมีความสามารถในการโน้มน้าวให้บุคลากรมีความสามัคคีในการปฏิบัติงาน สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย
2. สมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย
3. ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ เป็นด้านที่ไม่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ทั้งนี้ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์นโยบายและพัฒนาสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น
4. ด้านทักษะด้านการสร้างทีมงาน เป็นด้านที่ไม่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ผู้บริหารควรโน้มน้าวให้บุคลากรมีความสามัคคีในการปฏิบัติงานให้โรงเรียน สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับสมรรถนะของครู โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดอื่น ๆ เช่น สังกัด สพฐ. สังกัดเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครู ในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป
3. ควรศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาส เพื่อเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- ไกรศร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประดิษฐ์ จัดโสภา. (2557). แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2560). ความเป็นผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เมธพร ชีวชาภรณ์. (2562). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในอำเภอเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศศิธรดา แพงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 6(1): 7.
- สมชัย ตั้งพร้อมพันธ์. (ม.ป.ป.). การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ. ค้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.prosofthcm.com/Article/Detail/15689>
- สมหวัง ว่องไวไพศาล. (2558). การบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุทธิ บุรณะแพทย์. (2557). สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุภาพรรณ ระยะธง. (2562). การศึกษาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เสริมสิทธิ์ รุ่งรุจี. (2552). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียน
ในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

Teamwork Development of Government Teachers in Schools
of Mae Sai Wiang Phang Kham Group, under Chiang Rai
Primary Educational Service Area Office 3

คณิตศร โชครุ่งวัฒนา

นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: max.081224@gmail.com

สิทธิชัย มูลเขียน

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: sittichai1958.10@gmail.com

Kanison Chorungwatthana

Student, Master of Education Program Department of Educational
Administration, North-Chiang Mai University

Sittichai Mulkhien

Lecturer, Master of Education Program Department of Educational
Administration, North-Chiang Mai University

รับเข้า: 20 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไข: 2 มีนาคม 2565 ตอรับ: 6 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ จำนวน 159 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสังเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียน

ประธานกลุ่มเครือข่าย 1 คน 2) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น 3 คน 3) ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญพิเศษ 3 คน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งและด้านการยอมรับนับถือ ติดตามเสริมการพัฒนาทีมงานด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดจา พุดคุยกันเป็นทีม ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย สร้างความไว้วางใจกัน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีมและด้านการมีส่วนร่วม การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกันตามลำดับ และแนวการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพาง ประกอบด้วย ด้านการสร้าง ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ควรพัฒนาการกำหนดโครงสร้างงานที่ชัดเจน ด้านการสร้าง ความไว้วางใจกัน ควรพัฒนาในแง่ของการให้ความไว้วางใจเพื่อนร่วมงานในการทำงาน ด้านการพุดจา พุดคุยกันอย่างเปิดเผย ควรพัฒนาเรื่องเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน ควรพัฒนาเรื่องการเปิดใจคุยกัน โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง ควรพัฒนาเรื่องการให้ความร่วมมือกันในการทำงาน ด้านการติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน ควรพัฒนาโดยมีการติดตามการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีม

Abstract

The purpose of this research was to study the conditions and ways to develop teamwork of government teachers in Mae Sai Wiang Phang Kham School Group. Data were collected using a questionnaire. The population consisted of 159 government teachers in Mae Sai Wiang Phang Kham Group. Data were analyzed using statistics, percentage, mean, and standard deviation; and synthesized data of 7 interviewees: 1) a president of school network group 2) three school administrators with outstanding performance 3) three senior professional level teachers.

The results showed that 1) The development of teamwork among school government teachers in Mae Sai Wiang Phang Kham group, overall, was at a high level. Considering each aspect in order of average from descending, it was aspects with the same goal; building strong cooperation and respect; following up on team development. It was followed by mutual trust; team discussion; open communication;

building mutual trust; interaction; building understanding of teamwork; and engagement face-to-face consultation respectively, and 2) The development of teamwork of government teachers in schools in Mae Sai Wiang Pang Group consisted of: in terms of building an understanding of teamwork aspect, it should develop a clear work structure; in terms of building trust, it should be developed on trusting colleagues in their work; In terms of open communication, it should be developed by allowing everyone to express their opinions fully; on turning to consult each other, it should develop an open minded conversation by accepting the opinions of colleagues; on strengthening cooperation, it should be developed cooperation in work; in terms of monitoring and enhancing team development, it should be developed with regular monitoring of work.

Keyword: teamwork

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 กำหนดให้ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษิตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้ สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมใน การดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการ ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2560: 14)

ในยุคปฏิรูปการศึกษาของไทย ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการ บริหารการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้โรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและ บทบาทหน้าที่ ของโรงเรียน ต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบันและทุก องค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียน ซึ่งการบริหารโดยองค์คณะของบุคคล รู้จักการทำงานเป็นทีม ตลอด ทั้งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) ตามแนวการกระจาย

อำนาจการบริหารซึ่งเน้นผลประโยชน์กับนักเรียนและชุมชนเป็นหลัก (ธีระ รุญเจริญ, 2553: 19) สังคมในยุคปัจจุบันได้พัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิต จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพทางด้านร่างกาย และจิตใจ โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาหรือการทำงาน มีการแข่งขันสูงจึงส่งผลให้การทำงานในปัจจุบันได้ตื่นตัวและให้ความสนใจต่อการทำงานเป็นทีมและการสร้างทีมงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อการบริหาร ช่วยให้ทีมงานมีประสิทธิภาพ มีความสมบูรณ์ และสามารถก้าวสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ (อริศรา อุ่มสิน, 2560: 1) การทำงานเป็นทีมส่งผลให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่มหรือทีมงาน มีการพบปะพูดคุยกัน มีการประสานความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความสามัคคีกัน และให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีความร่วมมือกันทำงานอย่างมีความสุขเพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความเป็นมิตรและความรักใคร่ชอบพอกัน ระหว่างบุคลากรโดยให้การสนับสนุนและน้ำใจในการอยู่ร่วมกัน ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงาน ทำให้มีอารมณ์แจ่มใสต่อกัน มีความรู้สึกเป็นมิตรที่ดีต่อกัน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตระหนักในความสำคัญซึ่งกันและกันแสดงออกซึ่งการยอมรับ การให้เกียรติกัน (ลำเทียน เผ่าอาจ, 2559: 1) โดยใช้วิธีการอภิปราย และประเมินผลร่วมกันเพื่อบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เปิดทำการสอนในระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ข้าราชการครูจำนวน 254 คน ผู้บริหาร 16 คน รวมทั้งหมด 270 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2564: 1-3) การดำเนินงานของโรงเรียนนั้นต้องอาศัยการทำงานจากคนจำนวนมากเพราะภาระหน้าที่รับผิดชอบนั้นมากตามขนาดโรงเรียน บุคลากรเพียงคนเดียวไม่สามารถทำงานด้วยตนเองให้งานสำเร็จได้ จึงต้องอาศัยทีมงานและทีมงานต้องเป็นบุคลากรที่มีความสามารถและสนใจในการทำงานต้องมีความรักและสามัคคีมีการติดต่อสื่อสารกัน มีการประชุมวางแผนถึงงานที่จะทำ ใน 2-3 ปีที่ผ่านมา มีการปรับเปลี่ยนบุคลากรมากเพราะมีทั้งครูย้ายเข้ามาและบรรจุและมีบางท่านที่เกษียณอายุราชการ ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนงานไปบ้าง หากไม่มีการติดต่อสื่อสารกันในการทำงานหรือมีทีมงานที่เข้มแข็งอาจจะเกิดปัญหาในการทำงานได้ ที่ผ่านมาพบว่าจำนวนของข้าราชการครูย้ายและบรรจุเข้ามาจำนวนมากทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยและเกิดปัญหาเรื่องการทำงาน การติดต่อประสานงาน การร่วมมือกันทำงาน ดังข้อมูลจากการประเมินภายในของโรงเรียนในกลุ่มเวียงพางคำพบว่า เรื่องการทำงานเป็นทีมยังมีคะแนนที่น้อยควรมีการปรับปรุงและพัฒนา และส่งผลทำให้เกิดการไม่เข้าใจกันในเรื่องการทำงาน (สันติ ออนสา, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564)

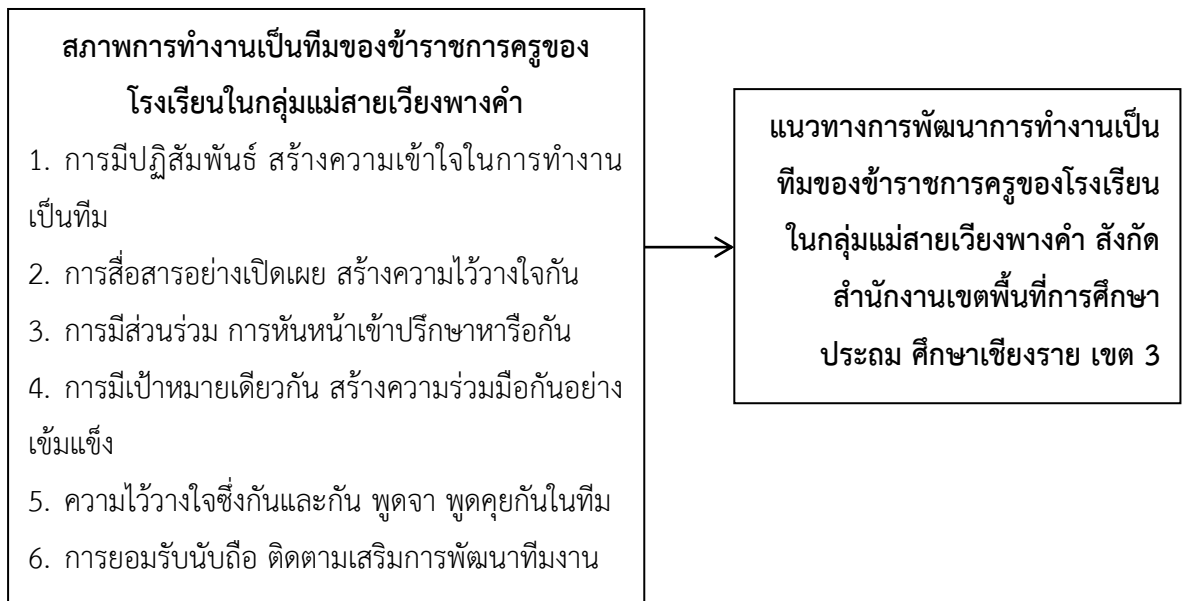
จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการครูในโรงเรียนภายในกลุ่มเวียงพางคำจึงมีความสนใจในการวิจัยการค้นหานวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของของข้าราชการครูโรงเรียนกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาอาศัยแนวคิดนักวิชาการหลายท่าน ประกอบด้วย McGregor and Burvis (1970); Woodcock and Francis (1994: 75-116 อ้างถึงใน ลำเทียน เผ่าอาจ, 2559: 6) โดยสังเคราะห์ออกเป็นพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ เพราะงานวิจัยที่นำมาศึกษาองค์ประกอบเหล่านี้เป็นตัวแปรที่มีความถี่มากในการเลือก ซึ่งผู้วิจัย ได้นำมาศึกษาในองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสารอย่างเปิดเผย สร้างความไว้วางใจกัน 3) การมีส่วนร่วม การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน 4) การมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง 5) ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดจา พุดคุยกันเป็นทีม และ 6) การยอมรับนับถือ ติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 8 โรงเรียน ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 254 คน ผู้บริหาร 16 คน รวมทั้งหมด 270 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 คน และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษามาเป็นชั้นในการสุ่ม จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 23 คน และสถานศึกษาแบบขยายโอกาส ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูผู้สอน จำนวน 120 คน รวม 133 คน รวมทั้งสิ้น 159 คนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ 1) ผู้บริหารโรงเรียนที่ทำหน้าที่ประธานกลุ่มเครือข่ายแม่สายเวียงพางคำ 1 คน 2) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีต่อเนื่องระดับภาคขึ้นไป 3 คน 3) ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญพิเศษขึ้นไป 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สาย เวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มี 6 ด้าน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Best and Kahn (1993: 247 อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2550: 5) แบบสัมภาษณ์ การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สาย เวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (ลำเทียน เฝ้าอาจ, 2559: 6) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสารอย่างเปิดเผย สร้างความไว้วางใจกัน 3) การมีส่วนร่วม การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน 4) การมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง 5) ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดจา พุดคุยกันในทีม และ 6) การยอมรับนับถือ ติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน

2. แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สาย เวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (ลำเทียน เฝ้าอาจ, 2559: 6) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสารอย่างเปิดเผย สร้างความไว้วางใจกัน 3) การมีส่วนร่วม การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน 4) การมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง 5) ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดจา พุดคุยกันในทีม และ 6) การยอมรับนับถือ ติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2. สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นข้าราชการครูกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ข้าราชการครูกลุ่มเกาะช้าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ไม่ใช่

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด นำแบบสอบถามที่หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษา

3. การค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้กับผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มแม่สายเวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกำหนดวันรับเอกสารนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มแม่สายเวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอสัมภาษณ์ตามที่ได้ออกแบบไว้

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการคำนวณหาค่าทางสถิติดังกล่าว โดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ กลุ่มแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 ตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูโรงเรียนกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)
3. สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากแบบสัมภาษณ์ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การทำงานเป็นทีม	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
	$\bar{x}$	SD	
1 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม	4.01	0.78	มาก
2 ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย สร้างความไว้วางใจกัน	4.03	0.79	มาก
3 ด้านการมีส่วนร่วม การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน	4.01	0.77	มาก
4 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง	4.11	0.73	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (ต่อ)

การทำงานเป็นทีม	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
	$\bar{x}$	SD	
5 ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดจา พุดคุยกัน กัน	4.07	0.73	มาก
6 ด้านการยอมรับนับถือ ติดตามเสริมการ พัฒนาทีมงาน	4.11	0.61	มาก
ภาพรวม	4.06	0.88	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$, $SD=0.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งและ ด้านการยอมรับนับถือ ติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.11$, $SD=0.61$) รองลงมา คือ ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดจา พุดคุยกัน ในทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$, $SD=0.73$) ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย สร้างความไว้วางใจกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วม การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$, $SD=0.77$) และด้านการมีปฏิสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ($\bar{x}=4.01$, $SD=0.78$)

2. แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนใน กลุ่ม แม่สาย เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสรุปแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ควรพัฒนาด้านการกำหนดโครงสร้างงานที่ชัดเจน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจร่วมกัน และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของแต่ละสายงานอย่างชัดเจน มีการประชุมเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันและควรกำหนดหน้าที่ทุกคนในทีมตามความสามารถของแต่ละคน เพื่อสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ประเมินผลได้ และจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน จุดเด่น โรงเรียนมีบุคลากรจำนวนมากที่พร้อมในการทำงานมีความหลากหลายในช่วงอายุ

2.2 ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย สร้างความไว้วางใจกัน ควรพัฒนาในแง่ของการให้ความไว้วางใจเพื่อนร่วมงานในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน พบปะพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง แสดงความจริงใจต่อกัน จุดเด่น ภายในโรงเรียนมีสถานที่มากมายให้พบปะพูดคุย และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วม การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน ควรพัฒนาเรื่องการเปิดใจคุยกัน โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มที่ ให้ความเคารพเสียงส่วนมาก ควรหันหน้าพูดคุยกันเกี่ยวกับการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อผลสำเร็จของงาน และจัดให้มีการพบปะกันทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่าง จุดเด่น มีการประชุมปรึกษาหารือกันตลอดโดยโรงเรียนได้จัดคาบ PLC ให้กับครูทุกคนให้พูดคุยกันในกลุ่มสาระในเรื่องต่าง ๆ

2.4 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน สร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง ควรพัฒนา เรื่องการให้ความร่วมมือกันในการทำงานโดยคำนึงถึงผลสำเร็จของงานเป็นหลัก ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แรงบันดาลใจในการทำงานและควรมีการสร้างความร่วมมือในการทำงานทั้งภายในและนอกองค์กร จุดเด่น มีการสร้างขวัญและกำลังใจต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา มาโดยตลอดเช่นการพาไปศึกษาดูงาน การจัดอบรมสัมมนาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานที่

2.5 ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดจา พุดคุยกันในทีม ควรพัฒนา เรื่องเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีเสรีภาพอย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม และพูดคุยโดยปราศจากอคติในการทำงาน และควรมีการพบปะพูดคุยกันบ่อย ๆ เพื่อชี้แจงปัญหาและแนะนำข้อเสนอแนะแก่ทีมงาน จุดเด่น ภายในโรงเรียนมีสถานที่มากมายให้พบปะพูดคุย และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

2.6 ด้านการยอมรับนับถือ ติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน ควรพัฒนาโดยมีการติดตามการทำงานของทีมงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบและส่งเสริมการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบ ให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และจัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรทุกปี เพื่อสามารถให้การช่วยเหลือหากมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อการทำงานของทีมงานและเป้าหมายของงาน จุดเด่น สถานศึกษาได้มีการนิเทศติดตามการทำงานและให้ความช่วยเหลือโดยให้ครูผู้เชี่ยวชาญคอยแนะนำในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

การพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางโรงเรียนมี การหันหน้าเข้าปรึกษาหารือ มีการติดตามเสริมการพัฒนา

ทีมงานและการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับ ลำเทียน เผ่าอาจ (2559: 54) ได้วิจัย เรื่อง การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง ทรายทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทรายทอง พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมโดย ภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีเป้าหมาย เดียวกัน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมและการสื่อสารอย่างเปิดเผย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารโรงเรียนซึ่งจะเป็น ผู้นำในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วางแผนดำเนินงานของโรงเรียน โดยอาศัยบุคลากร คือ ครูผู้สอน ร่วมกันปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ สัมมนา สีมุ่ย (2553: 82-85) การศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละด้าน ทำให้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพของ การทำงานเป็นทีม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรส่วนใหญ่ พบว่า ด้านการตัดสินใจ ร่วมกัน มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สาม ด้านการมอบหมายงานตามบทบาท หน้าที่ มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สี่ และด้านการกำหนดภารกิจและ เป้าหมายของทีมงาน มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อ พิจารณาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่ามีระดับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาวางแผนปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมในองค์กรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป สอดคล้องกับ จารุวรรณ สะอาดคลอ (2556: 22) ได้ให้ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมไว้ว่าการทำงานเป็นทีมมีความจำเป็นมากต่อ ความสำเร็จขององค์การที่ต้องอาศัยการทุ่มเทความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ของผู้ปฏิบัติงาน และมี บทบาทสำคัญในการปฏิบัติภารกิจที่มีประสิทธิภาพในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงองค์การจะต้อง ปรับตัวอย่างรวดเร็วในการแข่งขัน เพื่อส่งผลให้องค์การเจริญก้าวหน้า

เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$) เป็นเพราะว่า ทีมงานได้ทำข้อตกลงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงานอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ทำงานโดยยึด หลักการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉราพร ดอนไชย (2554: 76-78) ได้วิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมด้านวิชาการของข้าราชการครูในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนอนุบาล เวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่ได้ทำงานเป็นทีมบ่อยครั้ง ใน ด้านการไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน ข้าราชการครูได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายร่วมกับสมาชิกด้วยความ เต็มใจ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกตามความเหมาะสม ด้านการรับฟังความคิดเห็น ข้าราชการครูยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของตนเอง ด้านการแก้ไขความ

ขัดแย้งนั้นข้าราชการครูจะหลีกเลี่ยงที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง และส่งเสริมให้สมาชิกในทีมแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล ส่วนการตัดสินใจโดยฉันทามตินั้น ข้าราชการครูส่วนใหญ่จะยอมรับเสียงข้างมากในทีมงาน และตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล เป็นบางครั้งข้าราชการครูเกินครึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และหลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ในการแก้ไขความขัดแย้ง แต่ก็ยังมีข้าราชการครูส่วนน้อยที่ไม่เคยทำงานร่วมกันสมาชิกโดยปราศจากความหวาดระแวง

ด้านการสร้างความไว้วางใจกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.97$) เป็นเพราะว่า จัดประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดระเบียบ กฎ กติกาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้ทำงานร่วมกับทีมงานโดยปราศจากความหวาดระแวง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุไรวรรณ เมฆฉาย (2557) ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมมีสภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก มีสภาพการทำงานเป็นทีมมากที่สุด คือ ด้านการยอมรับนับถือ และสภาพการทำงานเป็นทีมน้อยที่สุด คือ ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย การรับทราบข้อมูลในการทำงานอย่างชัดเจนและทั่วถึง ได้แก่ การจัดประชุมเพื่อให้ทุกคนได้รับทราบข้อมูลพร้อมกันและสามารถซักถามได้ แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรและวาจา นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเพื่อความสะดวกและรวดเร็วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุกครั้ง และติดตามว่าผู้รับข้อมูลข่าวสารได้รับข้อมูลครบถ้วนและทันเวลา

ด้านการพูดจา พูดคุยกันอย่างเปิดเผย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.12$) เป็นเพราะว่า ใช้วิธีติดต่อสื่อสารกับทีมงานแบบเป็นกันเอง เน้นการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ มีการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจและความจริงใจต่อกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงวุฒิ ทาระสา (2559: 62-63) ได้วิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมโดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีเป้าหมายเดียวกัน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมและการสื่อสารอย่างเปิดเผย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารโรงเรียนซึ่งจะเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วางแผนดำเนินงานของโรงเรียน โดยอาศัยบุคลากร คือ ครูผู้สอนร่วมกันปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารืออยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.11$) เป็นเพราะว่า สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความสามารถพิเศษซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลัยภรณ์ บุตรดี (2550: 55-57) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อสื่อสารกับประสิทธิภาพการทำงานของครู ศึกษาเฉพาะครูของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

คือครูโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จำนวน 165 คน ครูมีการติดต่อสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งเป็นด้านคือ การติดต่อสื่อสารทางวาจาในระดับมาก ส่วนการติดต่อสื่อสารทางด้านลายลักษณ์อักษร และวิธีการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยีระดับปานกลาง ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารืออยู่ในระดับมาก ครูที่มีเพศต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ครูที่มีวัยใกล้เคียงกัน ระดับการศึกษาใกล้เคียงกันมีประสิทธิภาพในการทำงานในระดับมากโดยรวมครูมีประสิทธิภาพในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.08$) เป็นเพราะว่า มีการส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประจวบ แจ้โพธิ์ (2555: 52) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .50 โดยพบว่าครูผู้ชายมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมมากกว่าครูผู้หญิงทุกด้าน

ด้านการติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.09$) เป็นเพราะว่า มีการสร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของทีมงานสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นริศร กรุงกาญจนา (2553: 112-114) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การสนับสนุนและความไว้วางใจ ความร่วมมือในการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเอง การเปิดเผยและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา แก้ปฏิบัติงานและการตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร วิสัย มีระหันนอก (2559: 143) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการสร้างทีมงาน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารมีทัศนคติต่อการสร้างทีมงานในระดับมาก คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นผลมาจากการที่โรงเรียนได้มีหลักการในการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อว่าการที่จะได้ทีมงานที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเป้าหมายร่วมกัน

แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูของโรงเรียนในกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ด้านการสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ควรพัฒนาด้านการกำหนดโครงสร้างงานที่ชัดเจน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจร่วมกัน และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของแต่ละสายงานอย่างชัดเจน มีการประชุมเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันและควรกำหนดหน้าที่ทุกคนในทีมตามความสามารถของแต่ละคน เพื่อสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ประเมินผลได้ และจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน จุดเด่น โรงเรียนมีบุคลากรจำนวนมากในการทำงานมีความหลากหลายในช่วงอายุ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉราพร ดอนไชย (2554: 76-78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมด้านวิชาการของข้าราชการครูในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่ได้ทำงานเป็นทีมบ่อยครั้ง ในด้านการไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน

ด้านการสร้างความไว้วางใจกัน ควรพัฒนาในแง่ของการให้ความไว้วางใจเพื่อนร่วมงานในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน พบปะพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง แสดงความจริงใจต่อกัน จุดเด่น ภายในโรงเรียนมีสถานที่มากมายให้พบปะพูดคุย และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุไรวรรณ เมฆฉาย (2557) ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมมีสภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก มีสภาพการทำงานเป็นทีมมากที่สุด คือ ด้านการยอมรับนับถือ และสภาพการทำงานเป็นทีมน้อยที่สุด คือ ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย

ด้านการพูดจา พูดคุยกันอย่างเปิดเผย ควรพัฒนา เรื่องเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีเสรีภาพอย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม และพูดคุยโดยปราศจากอคติในการทำงาน และควรมีการพบปะพูดคุยกันบ่อย ๆ เพื่อชี้แจงปัญหาและแนะนำข้อเสนอแนะแก่ทีมงาน จุดเด่น ภายในโรงเรียนมีสถานที่มากมายให้พบปะพูดคุย และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงวุฒิ ทาระสา (2559: 62-63) ได้ศึกษาเรื่อง การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมโดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีเป้าหมายเดียวกัน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมและการสื่อสารอย่างเปิดเผย

ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน ควรพัฒนาเรื่องการเปิดใจคุยกัน โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มที่ ให้ความเคารพเสียงส่วนมาก ควรหันหน้าพูดคุยกันเกี่ยวกับการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อผลสำเร็จของงาน และจัดให้มีการพบปะกันทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกัน ถ้าหันหน้าเข้าปรึกษาหารือ

กันเมื่อเกิดปัญหา จุดเด่น มีการประชุมปรึกษาหารือกันตลอดโดยโรงเรียนได้จัดคาบ PLC ให้กับครูทุกคนให้พูดคุยกันในกลุ่มสาระในเรื่องต่าง ๆ

ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง ควรพัฒนาเรื่องการให้ความร่วมมือกันในการทำงานโดยคำนึงถึงผลสำเร็จของงานเป็นหลัก ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แรงบันดาลใจในการทำงานและควรมีการสร้างความร่วมมือในการทำงานทั้งภายในและนอกองค์กร เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จุดเด่น มีการสร้างขวัญและกำลังใจต่อครูและบุคลากรทางการศึกษามาโดยตลอด เช่น การพาไปศึกษาดูงาน การจัดอบรมสัมมนาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ เป็นต้น ประจวบ แจ้โพธิ์ (2555: 52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่องานของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน ควรพัฒนาโดยมีการติดตามการทำงานของทีมงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบและส่งเสริมพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบ ให้การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และจัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรทุกปี และควรให้การติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสามารถให้การช่วยเหลือหากมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อการทำงานของทีมงานและเป้าหมายของงาน จุดเด่น สถานศึกษาได้มีการนิเทศติดตามการทำงานและให้ความช่วยเหลือโดยให้ครูผู้เชี่ยวชาญคอยแนะนำในการทำงานตลอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศร กรุงกาญจนา (2553: 112-114) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน และ วิชัย มีระหันนอก (2559: 143) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการสร้างทีมงาน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารมีทัศนคติต่อการสร้างทีมงาน ในระดับมาก คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้บริหารให้มีความสามารถในการพัฒนาทีมงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง มีแนวปฏิบัติในการมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม ใช้การติดต่อสื่อสารในทีมงานแบบ

สองทางเพื่อตรวจสอบข้อสงสัยและสิ่งที่ไม่เข้าใจให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรวางแผนการนำนโยบายเกี่ยวกับ ผู้บริหาร การจัดกิจกรรมพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง มีแนวปฏิบัติในการมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม ใช้การติดต่อสื่อสารในทีมงานแบบสองทางเพื่อตรวจสอบข้อสงสัยและสิ่งที่ไม่เข้าใจ ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพียงพอ และเผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอ

3. สถานศึกษา ควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง มีแนวปฏิบัติในการมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม ใช้การติดต่อสื่อสารในทีมงานแบบสองทางเพื่อตรวจสอบข้อสงสัยและสิ่งที่ไม่เข้าใจ ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพียงพอ และเผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอ

4. ครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง มีแนวปฏิบัติในการมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม ใช้การติดต่อสื่อสารในทีมงานแบบสองทางเพื่อตรวจสอบข้อสงสัยและสิ่งที่ไม่เข้าใจ เปิดโอกาสให้มีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเปิดเผย ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอ

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง มีแนวปฏิบัติในการมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม ใช้การติดต่อสื่อสารในทีมงานแบบสองทางเพื่อตรวจสอบข้อสงสัยและสิ่งที่ไม่เข้าใจ เปิดโอกาสให้มีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเปิดเผย และประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบในการพัฒนาการติดต่อสื่อสารในทีมงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

4. ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบในการปรึกษาหารือของทีมงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

5. ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทีมงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560. กรุงเทพฯ: CURSULA
ลาดพร้าว.
- จารุวรรณ สะอาดลอ. (2556). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาอำเภอ
บรรพตพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทรงวุฒิ ทาระสา. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วี. อินเตอร์
พรีนท์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นริศร กรุงกาญจนา. (2549). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประจวบ แจ้โพธิ์. (2555). ความคิดเห็นของครูต่อบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีม
ของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มาลัยภรณ์ บุตรดี. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อสื่อสารกับประสิทธิภาพการท างาน
เป็นทีมของครู: เฉพาะกรณีครูโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอเมือง
ตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย มีระหันนอก. (2549). การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการสร้างทีมงาน โรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- สันติ ออนสา. (2564). สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564.

- สัมมนา สี่หมื่น. (2553). การศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทยจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2564). สารสนเทศพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.
- อริศรา อุ่มสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อัจฉราพร ดอนไชย. (2554). การทำงานเป็นทีมด้านวิชาการของข้าราชการครูในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุไรวรรณ เมฆฉาย. (2557). แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ
“ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน”

Service Qualities Affecting Customer Satisfaction in
“A-Lan Noodle Restaurant”

ธนพล ไวยฉายี

นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

E-mail: tanapol28@nurse.tu.ac.th

สุมาลี สว่าง

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

E-mail: sumalee.sa@rsu.ac.th

Tanapol Vaichayee

Student, Master of Business Administration, Rangsit University

Sumalee Sawang

Lecturer, Faculty of Business Administration, Rangsit University

รับเข้า: 20 มกราคม 2565 แก้ไข: 15 กุมภาพันธ์ 2565 ตอรับ: 4 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” 2) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” 3) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” จำแนกตามปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ 4) ศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X}=4.40$, $SD=0.49$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ($\bar{X}=4.50$, $SD=0.44$) รองลงมา คือ ด้านการให้ความมั่นใจ

แก่ผู้รับบริการ ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.40$) และน้อยที่สุด ด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ ($\bar{X}=4.32$, $SD=0.66$) 2) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.79$) 3) ผู้ใช้บริการร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลานที่มีปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.880

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจ ผู้ใช้บริการ

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the A-Lan Noodle Restaurant's levels of service quality, 2) to evaluate the levels of customer satisfaction, 3) to compare levels of service quality classified by demographic factors, and 4) to study the service quality of “A-Lan Noodle Shop” that affect customer satisfaction. The data was gathered from a sample of 400 customers. Collecting data by using a questionnaire and analyzing by percentage, frequency, mean, standard deviation, independent t-test, One-way ANOVA, pairwise differences test using the method of LSD, and simple regression analysis.

The results showed that 1) The customers had opinions on the service quality of “A-Lan Noodle Shop” overall at the highest level ($\bar{X}=4.40$, $SD=0.49$). The aspect with the highest mean was service reliability ($\bar{X}= 4.50$, $SD= 0.44$), followed by customer confidence ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.40$), and the lowest was sympathy for customers ($\bar{X}=4.32$, $SD=0.66$). 2) Most of the respondents were satisfied with the services of A-Lan Noodle Shop. Overall, it was at the highest level ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.79$). 3) Demographic factors of different A-Lan Noodle Shop customers had different opinions on levels of service quality with a statistically significant difference at .05. And 4) The service quality of “A-Lan Noodle Shop” affected satisfaction with a statistically significant difference at .05 ($R^2=0.880$).

Keywords: service qualities, satisfaction, customer

บทนำ

ในปัจจุบันเศรษฐกิจในประเทศไทยอยู่ในภาวะค่อนข้างวิกฤติ ธุรกิจหลาย ๆ ธุรกิจทยอยเลิกและปิดกิจการ แต่ธุรกิจอาหารถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่สำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์ทุกคน สามารถดำเนินธุรกิจสืบเนื่องไปได้ในระยะยาว ขึ้นอยู่กับแนวความคิด รูปแบบ รสชาติที่เราจะนำเสนอเพื่อตอบสนองให้กับลูกค้า และด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอาหารสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น จึงทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเกิดความต้องการเลือกรับประทานร้านอาหารนอกบ้าน และจะให้ความสำคัญคุณค่าที่ได้รับจากคุณภาพ โดยปัจจุบันเน้นการใส่ใจสุขภาพ ความสะอาด และรสชาติ รวมถึงการนิยมนัดลองร้านใหม่ ๆ ที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างจากร้านอื่น ๆ ในเรื่องของตกแต่งอาหารและสถานที่ การใช้อินเทอร์เน็ตแชร์ข้อมูลความพึงพอใจที่ได้รับซึ่งส่งผลต่อการดึงดูดลูกค้ารายใหม่ ๆ ให้แก่ร้านอาหารอีกช่องทางหนึ่ง (สุรัตน์ สีสาทวิวัฒน์, 2560) ธุรกิจร้านอาหารส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน ท้องถิ่น จากการจัดซื้อวัตถุดิบ การจ้างแรงงาน เป็นธุรกิจที่เปิดง่ายแต่อยู่รอดได้ยาก ผู้ประกอบการต้องพบปัญหาที่เกิดจากยอดขายผันแปร ในแต่ละช่วงเวลา ผู้ประกอบการปรับกลยุทธ์เปลี่ยนวิธีการขาย มีการติดตามประเมินผลต่อเนื่องและทันเวลา (บริษัท เน็กซ์เทค ประเทศไทย จำกัด, 2560) ซึ่งการที่จะดำเนินการธุรกิจร้านอาหารให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยทำเลที่ตั้งที่สะดวก ด้านการจราจร และใกล้แหล่งชุมชนที่มีการจัดการระบบได้รวดเร็วและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้นธุรกิจร้านอาหารเป็นธุรกิจการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจจากการที่ได้รับบริการ

ร้านก๋วยเตี๋ยวเป็นร้านอาหารที่มีอัตราการแข่งขันสูงมากอีกธุรกิจหนึ่ง ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) ร้านที่เจ้าของมีสูตรเด็ดและเปิดร้านเอง และ 2) ร้านที่ซื้อแฟรนไชส์มาเปิด โดยร้านทั้ง 2 ประเภท มีทั้งข้อดีและข้อด้อยต่างกัน ในสมัยก่อนก๋วยเตี๋ยวมักจะมีราคาเดียวกันหรือแตกต่างกันไม่มาก แต่ในปัจจุบันร้านก๋วยเตี๋ยวเริ่มมีการแบ่งระดับตามกลุ่มเป้าหมาย จะสังเกตเห็นจากก๋วยเตี๋ยวพรีเมียมที่ราคาสูงเพื่อบริการแก่ตลาดกลุ่มบน ดังนั้นร้านก๋วยเตี๋ยวต้องตัดสินใจให้ได้ว่าต้องการขายให้คนกลุ่มไหน และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอีกอย่างนั่นคือทำเลที่ตั้งของร้าน สำหรับกลยุทธ์ในการเพิ่มความแตกต่างและสร้างจุดขายที่ดึงดูดลูกค้า คือ เมนู ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเมนูที่แพงที่สุดของร้าน แต่ควรเป็นเมนูที่ทำให้ร้านก๋วยเตี๋ยวเป็นที่น่าจดจำและถูกพูดถึงเสมอ เช่นเดียวกับร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน เป็นร้านก๋วยเตี๋ยวน้ำตกขนาดเล็ก ๆ แบบชาวบ้านที่ทำสูตรเป็นแบบฉบับของตัวเองและเริ่มเปิดร้าน เมื่อปี พ.ศ. 2543 สถานที่ทำเลตั้งอยู่ริมถนนคลองเปรมประชากร เยื้องตรงข้ามวัดเวฬุวัน ตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งรูปแบบของร้านสร้างต่อเติมจากตัวบ้านที่อยู่อาศัย และยังไม่มีชื่อร้านที่แน่ชัด ลูกค้ามักจะใช้ชื่อเรียกตามชื่อเจ้าของร้าน ต่อมาได้พัฒนาปรับปรุงสูตรเด็ดในรสชาติที่เข้มข้นของน้ำซุ๊ป โดยเลือกใช้วัตถุดิบที่ดี และขายในราคาถูก โดยเฉพาะเมนูต้มยำน้ำข้นที่เป็นเมนูเด็ดที่ใช้โปรโมตร้าน ทำให้สร้างชื่อเสียงจนเป็นที่รู้จักและได้เชิญให้ไปจัดเลี้ยงในเขตพื้นที่

บริเวณใกล้เคียง เช่น งานบวช งานแต่ง งานศพ และงานเลี้ยงต่าง ๆ และตามหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อมาจึงได้ขยายธุรกิจในรูปแบบของการออกร้านนอกสถานที่ โดยเปิดธุรกิจ ภายใต้ชื่อร้าน “ก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” จนเกิดสร้างรายได้เพิ่มขึ้นและสร้างชื่อเป็นที่รู้จักจนขยายกิจการนอกเขตพื้นที่ต่างจังหวัด

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่ทำให้เกิดโรคโควิด-19 (COVID-19) ในปี พ.ศ. 2563 ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 เป็นต้นมา (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ส่งผลทำให้เศรษฐกิจทั่วโลกเกิดการชะงักถดถอย ดังนั้นร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน จึงต้องปรับตัวรับมือและจัดการกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ต้องใช้ทักษะการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับร้าน เพื่อการอยู่รอดของกิจการร้าน หลังจากวิกฤติการณ์โควิด-19 นี้ ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลานต้องให้ความสำคัญและพัฒนาคุณภาพการให้บริการแก่ลูกค้ามากขึ้น เพื่อให้เกิดการบริการที่ดี มีคุณภาพ เป็นบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ตลอดจนขั้นตอนของบริการนั้น ๆ จนถึงภายหลังการบริการด้วย ทั้งนี้ต้องตอบสนองต่อความต้องการเบื้องต้น ตลอดจนครอบคลุมไปถึงความคาดหวังของผู้ใช้บริการ ย่อมทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจมากขึ้น (เบญชภา แฉ่งเวชฉาย, 2558) สร้างความประทับใจและภาพลักษณ์ที่ดีต่อร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน ประกอบกับสถานะการแข่งขันที่รุนแรง ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน จำเป็นต้องให้บริการได้เท่ากับหรือมากกว่าความคาดหวังหรือความต้องการของลูกค้า เพราะหากลูกค้าได้รับการบริการต่ำกว่าที่คาดหวัง อาจเกิดความรู้สึกไม่พอใจได้ รวมถึงลูกค้าอาจไม่กลับมาใช้บริการอีก ในทางตรงข้ามลูกค้าจะเกิดความพอใจและอาจกลับมาใช้บริการอีก ถ้าการบริการมากกว่าที่คาดหวัง (Kotler, 2000) ซึ่งจะก่อให้เกิดความได้เปรียบคู่แข่งขัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” อันได้แก่ ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ และปัจจัยคุณภาพการให้บริการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการปรับกลยุทธ์รับการแข่งขัน ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค และสร้างความพึงพอใจของลูกค้า

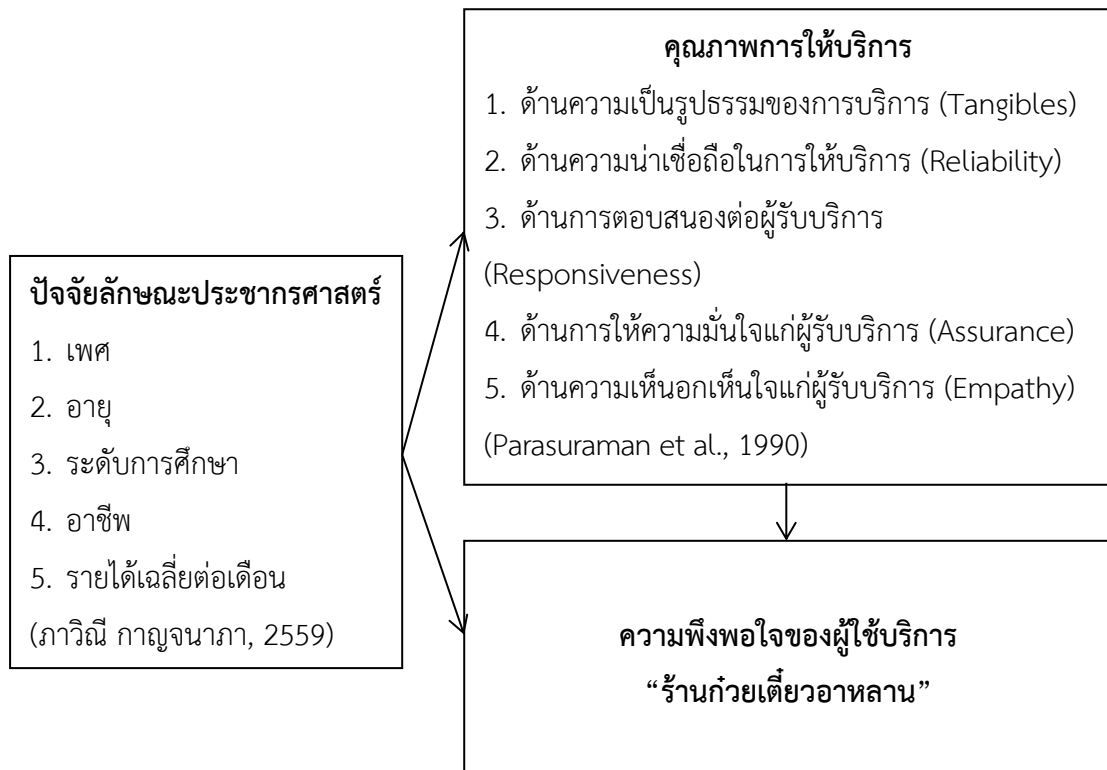
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน”
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน”
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” จำแนกตามปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์
4. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน”

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหารจาน” ที่มีปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน
2. คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหารจาน”

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร คือ ผู้บริโภคทั้งเพศหญิงและเพศชายที่เคยบริโภคก๋วยเตี๋ยวของร้านก๋วยเตี๋ยวอาหารจาน ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่างของคอคแรน (Cochran, 1977) ใช้ในกรณีที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 5% มีสูตรดังนี้

$$N = \frac{\frac{Z^2 \cdot p \cdot (1-p)}{e^2}}{1 - \frac{Z^2 \cdot p \cdot (1-p)}{e^2}}$$

N = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าสัดส่วนของประชากร
e = ร้อยละความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง
Z = ระดับความเชื่อมั่นที่นักวิจัยกำหนด

สามารถคำนวณขนาดตัวอย่างได้ดังนี้

$$N = \frac{0.5(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$
$$= 384.16 \text{ หรือ } 385 \text{ คน}$$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 คน แต่ผู้วิจัยได้เพิ่มเป็น 400 คน เพื่อป้องกันการได้แบบสอบถามคืนไม่ครบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามที่มีหลายคำตอบ ให้เลือกตอบได้แค่คำตอบเดียว (Check list) จำนวน 5 ข้อประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพการให้บริการ เป็นคำถามเพื่อวัดระดับความคิดเห็น ปลายปิด ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ มีจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเพื่อวัดระดับความคิดเห็น ปลายปิด จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย ความคุ้มค่ากับการใช้บริการ ความพึงพอใจกับการใช้บริการ ความตั้งใจที่จะกลับมาใช้บริการ แนะนำลูกค้าอื่น ๆ มาใช้บริการ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจตรงกัน และตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อ รวมทั้งข้อคำถามมีความเที่ยงตรงทางสถิติวิธีการทดสอบ กระทำโดยการทดลองนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้ที่เคยใช้บริการของร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน จำนวน 30 ราย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยใช้สถิติและพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) ของคำถาม โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มประชากร โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถาม Google Forms ผ่านช่องทางออนไลน์ แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อ

นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ และนำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดไปทำการลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดไปทำการลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” ในภาพรวม

ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ	4.35	0.50	มากที่สุด	4
2. ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ	4.50	0.44	มากที่สุด	1
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.38	0.46	มากที่สุด	3
4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	4.45	0.40	มากที่สุด	2
5. ด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ	4.32	0.66	มากที่สุด	5
รวม	4.40	0.49	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.40$, $SD=0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ($\bar{x}=4.50$, $SD=0.44$) รองลงมา ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ($\bar{x}=4.45$, $SD=0.40$) และต่ำสุด คือ ด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ ($\bar{x}=4.32$, $SD=0.66$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” ในภาพรวม

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
6. ความคุ้มค่ากับการใช้บริการ	4.52	0.74	มากที่สุด	1
7. ความพึงพอใจกับการใช้บริการ	4.10	0.96	มาก	4
8. ความตั้งใจที่จะกลับมาใช้บริการ	4.35	0.72	มากที่สุด	3
9. แนะนำลูกค้าอื่นๆ มาใช้บริการ	4.45	0.72	มากที่สุด	2
รวม	4.36	0.79	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.36$, $SD=0.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคุ้มค่ากับการใช้บริการ ($\bar{x}=4.52$, $SD=0.74$) รองลงมา คือ ด้านแนะนำลูกค้าอื่นๆ มาใช้บริการ ($\bar{x}=4.45$, $SD=0.72$) และต่ำสุด คือ ด้านความพึงพอใจกับการใช้บริการ ($\bar{x}=4.10$, $SD=0.96$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน”

จำแนกตามปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” จำแนกตามปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์

ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์	สถิติ	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	t-test	0.000*	ยอมรับ
อายุ	F-test	0.000*	ยอมรับ
ระดับการศึกษา	F-test	0.000*	ยอมรับ
อาชีพ	F-test	0.000*	ยอมรับ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	F-test	0.000*	ยอมรับ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยววอหลาน”

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยววอหลาน”

ปัจจัยคุณภาพบริการ	b	Std.Error	Beta	t	sig
ค่าคงที่	-1.478	0.154		-9.630	0.000*
- ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ (X ₁)	0.351	0.049	0.254	7.157	0.000*
- ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ (X ₂)	0.119	0.055	0.076	2.151	0.032*
- ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ (X ₃)	0.143	0.056	0.096	2.558	0.011*
- ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (X ₄)	0.253	0.063	0.148	4.011	0.000*
- ด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ (X ₅)	0.462	0.043	0.444	10.722	0.000*
R =0.938, R ² =0.880, Adjusted R ² =0.878, SE _{set} =0.240, F=576.692, Sig=0.000*					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยววอหลาน” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.880 แสดงว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยววอหลาน” ได้ร้อยละ 88.0 และเมื่อพิจารณาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจมี 5 ด้าน คือ ด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ (B=0.444) ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ (B=0.254) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (B=0.148) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ (B=0.096) และด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ (B=0.076)

อภิปรายผล

1. ผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยววอหลาน” ที่มีปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ

1.1 เพศหญิง เป็นเพศที่มีความต้องการที่ละเอียดอ่อน สนใจและใส่ใจในเรื่องการทำอาหาร คำนึงถึงเรื่องความสะดวกและรสชาติความอร่อยมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ได้กล่าวว่า ผู้หญิงและผู้ชายมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่าง

กันโดยผู้หญิงมักจะมีอารมณ์ละเอียดอ่อนและต้องการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ให้มากขึ้นก่อนทำการตัดสินใจ ส่วนผู้ชายมักมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง

1.2 อายุ มีลักษณะพฤติกรรมแต่ละกลุ่มช่วงอายุที่แตกต่างกัน อาจทำให้ความชื่นชอบรสนิยมที่แตกต่างกัน โดยรสนิยมของบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัยที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มช่วงอายุที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และคณะ (2562) ได้กล่าวว่า อายุแต่ละส่วนมีความต้องการในสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มวัยรุ่นชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่ เป็นต้น

1.3 ระดับการศึกษา การศึกษาที่แตกต่างกันจะทำให้ตัวบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ความต้องการที่แตกต่างกัน ส่งผลถึงวุฒิภาวะ อารมณ์ ความคิด การวิเคราะห์ และพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ถึงเหตุและผลที่ตัวบุคคลได้รับมา สอดคล้องกับแนวคิดของ ภาวินี กาญจนภา (2559) ได้กล่าวว่า ระดับของการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกันกับในมาตรฐานการดำรงชีวิต บุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะได้รับรายได้สูงกว่าบุคคลที่มีการศึกษาในระดับน้อย ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีแนวโน้มที่จะต้องการข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภท และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ต่างกัน

1.4 อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชนมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สังสรรค์มากกว่าข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือผู้ประกอบการส่วนตัว โดยพนักงานบริษัทเอกชนอาจมีการเปรียบเทียบราคา และคุณภาพกับร้านอาหารประเภทอื่น ๆ ที่เคยใช้บริการมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานพัฒน์ ภูแดนกลาง และคณะ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง “คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง บริษัท แพลซ เอ็กซ์เพรส จำกัด” พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันจะส่งผลให้ความพึงพอใจในการให้บริการที่ต่างกัน เนื่องจากวิถีอาชีพที่ต่างกันย่อมมีทางเลือกในการใช้บริการสินค้านั้น ๆ ไม่สามารถกำหนดการบริการของบริษัทขนส่งได้

1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นตัวกำหนดปัจจัยการบริโภค รวมถึงการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้เช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยชนก ชินสมัย (2557) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านอาหารประเภท Pub & Restaurant: กรณีศึกษาร้านหลบมุม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นลูกค้าประจำของร้านหลบมุมค่อนข้างต่ำ เนื่องจากไม่ได้มาใช้บริการ ร้านอาหารบ่อย ๆ นาน ๆ มาที จึงยอมจ่ายแพงเพื่อบรรยากาศรสชาติอาหาร และการบริการที่ดีกว่า

2. คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” ทั้ง 5 ด้าน ตามทฤษฎีของ Parasuraman et al. (1988) โดยเรียงตามค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ

ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ และด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ

2.1 ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ อาจเป็นเพราะผู้รับบริการมั่นใจว่าจะได้รับการบริการที่ดีสม่ำเสมอทุกครั้งที่มาใช้บริการ และมั่นใจในวัตถุดิบของร้านที่นำมาใช้ประกอบอาหารเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพดี ทำให้เกิดไว้วางใจและตัดสินใจเลือกใช้บริการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐวุฒิ รุ่งเสถียรภูธร (2558) ที่ศึกษาเรื่อง “ประเพณีของร้านอาหาร คุณภาพของอาหาร คุณภาพการบริการ และสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านอาหารสำหรับมือค้ำของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคได้รับการบริการที่ตรงกับความต้องการเสมอ ทำให้คุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจในการบริการส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านอาหารสำหรับมือค้ำของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

2.2 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ อาจเป็นเพราะร้านมีมาตรฐานในการให้บริการ เป็นที่ยอมรับแก่ผู้รับบริการ ทำให้ผู้รับบริการมั่นใจในคุณภาพของอาหารและราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพที่ได้รับบริการ รวมถึงพนักงานของร้านจดจำความต้องการของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี และตอบสนองได้ตรงความต้องการ ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกมั่นใจว่าจะได้รับการบริการที่ดีที่สุดทุกครั้งในการใช้บริการร้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ Parasuraman et al. (1985) ได้กล่าวว่า คุณภาพบริการ คือ การรับรู้ของลูกค้าซึ่งลูกค้าจะทำการประเมินคุณภาพบริการ โดยทำการเปรียบเทียบความต้องการหรือความคาดหวังกับการบริการที่ได้รับจริง และการที่องค์กรจะได้รับชื่อเสียงจากคุณภาพบริการต้องมีการบริการอย่างคงที่อยู่ในระดับการรับรู้ของลูกค้า หรือมากกว่าความคาดหวังของลูกค้า

2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ อาจเป็นเพราะพนักงานของร้านมีจำนวนเพียงพอสามารถให้บริการแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว ไม่รอคิวนาน มีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะให้บริการ ทำให้ผู้รับบริการสามารถพึงพา บริการ ได้รับคำแนะนำที่เหมาะสมจากร้านทุกครั้ง และพนักงานของร้านยังมีการให้บริการเป็นอย่างดีและเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวินี กุลเจริญ (2563) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการบริโภคอาหารของผู้บริโภคร้านยาโยอิ สาขาซีคอน บางแค พบว่า ทางร้านมีการตอบสนองความต้องการให้ลูกค้าเต็มที่ ในขีดจำกัดและกฎที่ร้านสามารถทำได้ เพื่อให้ลูกค้าประทับใจในร้านมากที่สุด

4. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ อาจเป็นเพราะร้านมีจุดบริการต่าง ๆ ที่สะอาด สะดวกต่อการหยิบใช้ กระจายมุมการให้บริการ และอุปกรณ์ เครื่องใช้ของร้านมีประสิทธิภาพ สะอาดปลอดภัย ทันสมัย กว้างเตี้ยบรรจบดีอร่อย และมีเมนูให้เลือกหลากหลาย รวมถึงพนักงานของร้านแต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย ยิ้มแย้ม แจ่มใส สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวินี กุลเจริญ (2563) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการบริโภคอาหารของผู้บริโภคร้านยาโยอิ สาขาซีคอน บางแค พบว่า ทางร้านมีลักษณะทางกายภาพที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัวของพนักงานที่สะอาด เรียบร้อย มีคำพูดที่สุภาพ มีการ

ให้บริการที่รวดเร็ว เพราะทางร้านคำนึงถึงสิ่งที่ลูกค้าจะได้รับเป็นหลัก และลักษณะของร้านยังมีความสะอาด สวย สบายตา เหมาะที่จะนั่งรับประทานอาหารเป็นอย่างยิ่ง

5. ด้านความเห็นอกเห็นใจ อาจเป็นเพราะร้านเข้าใจถึงความต้องการข้อจำกัดต่าง ๆ และนำเสนอสิ่งที่เหมาะสมกับผู้รับบริการเสมอ มีความเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหากับผู้รับบริการได้ และให้ความสำคัญต่อความพอใจและผลประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นเรื่องสำคัญที่สุด รวมถึงพนักงานมีความใส่ใจทุ่มเทในการส่งมอบบริการที่ดีอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาวินี กุลเจริญ (2563) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการบริโภคอาหารของผู้บริโภคร้านยาโยอิ สาขาซีคอน บางแค พบว่า ทางร้านมีการเน้นในเรื่องการบริการเป็นพิเศษ พนักงานที่ร้านจึงสามารถบริการลูกค้าได้อย่างเต็มที่ เข้าใจลูกค้าเป็นอย่างดี แม้ว่าลูกค้าจะต้องการแบบไหนก็สามารถทำได้ (ภายในขีดจำกัดของทางร้าน) ไม่ใส่อารมณ์กับลูกค้า เพราะลูกค้าคือพระเจ้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการร้านก๋วยเตี๋ยวอื่น ๆ นำไปปรับใช้ในการวางกลยุทธ์สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และพัฒนาการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ผู้ประกอบการร้านก๋วยเตี๋ยวควรสร้างความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ด้วยการเน้นคุณภาพวัตถุดิบที่นำมาใช้ประกอบอาหาร ซึ่งทำให้ผู้รับบริการเกิดความไว้วางใจ เช่น ใช้ผักที่สดใหม่ทุกวัน และคัดคุณภาพเนื้อหมู เครื่องใน ลูกชิ้นอย่างดี เป็นต้น

2. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ผู้ประกอบการร้านก๋วยเตี๋ยวควรมีมาตรฐานในการให้บริการที่สามารถทำให้ผู้รับบริการรู้สึกมั่นใจในการใช้บริการ เช่น พนักงานรู้กรรมวิธีในการทำอย่างถูกต้องเพื่อให้ได้อาหารที่สะอาดและปลอดภัย และอบรมพนักงานให้บริการลูกค้าด้วยมาตรฐานเดียวกัน

3. ด้านความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้รับบริการ ผู้ประกอบการร้านก๋วยเตี๋ยวควรเข้าใจถึงความต้องการของผู้รับบริการแต่ละคน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้บริการ รวมทั้งให้บริการด้วยความเอาใจใส่ เช่น รู้จักและจดจำผู้ให้บริการประจำ การให้คำแนะนำผู้รับบริการในการเลือกสั่งก๋วยเตี๋ยว เนื่องจากผู้รับบริการแต่ละท่านมีความชอบที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ “ร้านก๋วยเตี๋ยวอาหลาน” กับร้านก๋วยเตี๋ยวอื่น ๆ ที่มีการดำเนินงานคล้ายคลึงกัน เพื่อสร้างตัวชี้วัด และจำแนกความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่
2. ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น กลุ่มผู้บริโภค กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร รวมถึงกลุ่มพนักงานร้านอาหาร เพื่อให้ได้รับข้อมูลในเชิงลึก
3. ควรมีการเพิ่มตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้เนื้อหาที่มีความครอบคลุม และได้ข้อค้นพบที่มีคุณภาพต่อการสร้างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการปฏิบัติงานทีมช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤติ
ในกรณีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). ค้นเมื่อวันที่ 15
กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.dmh.go.th/covid19/pnews/view.asp?id=1>
- ฐานพัฒน์ ภูแดนกลาง และ ชินโสณ วิสิฐนิจกิจา. (2564). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึง
พอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง บริษัท แพลซ เอ็กซ์เพรส จำกัด. วารสารศิลปการจัดการ, 5(1):
17-29.
- ณัฐวุฒิ รุ่งเสถียรภูธร. (2558). ประเภทของร้านอาหาร คุณภาพของอาหาร คุณภาพการบริการ
และสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านอาหารสำหรับมือค้ำของประชากร
ในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บริษัท เน็กซ์เทค ประเทศไทย จำกัด. (2560). ทำร้านอาหารให้รวยอย่างมืออาชีพ. ค้นเมื่อวันที่ 4
สิงหาคม 2564, จาก http://www.easybiznezz.com/view_news.php?newsmedia_id=429
- เบญจภา แจ้งเวชฉาย. (2558). ศึกษาคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร
รถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภาวิณี กาญจนภา. (2559). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวิณี กุลเจริญ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการบริโภคอาหารของผู้บริโภค
ร้านยาโยอิ สาขาซีคอน บางแค. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อความจงรักภักดี
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,
30(1): 25-37.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่ (Marketing management) ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2552. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สุรัตน์ ลีลาทวีวัฒน์. (2560). เจาะพฤติกรรมลูกค้าใช้บริการร้านอาหาร. ค้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/finance/news-16631>.
- หทัยชนก ชินสมัย. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านอาหารประเภท Pub & Restaurant: กรณีศึกษาร้านหลบลมม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling Techniques**. 3rd ed. New York: Wiley.
- Kotler, P. (2000). **Marketing management**. New Jersey: Prentice-hall.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). *SERVQUAL: A multi-item scale for measuring consumer perception of service quality*. **Journal of Retailing**, 64(1): 12-40
- _____. (1985). *A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research*. **Journal of Marketing**, 49(4): 41-51.
- _____. (1990). *A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research*. **Journal of Marketing**, 46(6): 41-50.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช
บวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นพลัง
The Priority Needs of Developing Academic Management of
Rattanakosinsomphotbowonniwetsalaya School
Based on the Concept of Resilience

สุทธญา นิสากร

นิสิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: suttaya.ni@gmail.com

สุกัญญา แซ่มช้อย

อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Email: sukanya.chae@chula.ac.th

Suttaya Nisakorn

Student, Educational Management,

Faculty of Education, Chulalongkorn University

Sukanya Chaemchoy

Lecturer, Educational Management,

Faculty of Education, Chulalongkorn University

รับเข้า: 27 เมษายน 2565 แก้ไข: 15 พฤษภาคม 2565 ตอรับ: 31 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นพลัง ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครู จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นพลังโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.684$) และมากที่สุด ($\mu=4.543$) ตามลำดับ โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified}=0.244$) รองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.223$) และการประเมินผล ($PNI_{modified}=0.208$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น การบริหารวิชาการ ความสามารถในการฟื้นพลัง

Abstract

This research aimed to study the current, the desirable states; and to assess the priority needs of developing academic management of Rattanakosinsomphotbowonniwetsalaya School under the patronage of Buddhist Supreme Patriarch based on the Concept of Resilience. The informants were 80 personnel, including school directors, deputy-school directors, and teachers. The research instrument was a questionnaire which had an index of item objective congruence (IOC) of 1.00 and reliability of 0.98. The data were analyzed by mean, standard deviation and priority needs index modified ($PNI_{modified}$). The findings showed that the overall current and desirable states of developing academic management of Rattanakosinsomphotbowonniwetsalaya School based on the concept of resilience were at the high level ($\mu=3.684$) and the highest level ($\mu=4.543$), respectively. The first priority was curriculum development ($PNI_{modified}=0.244$) followed by learning management ($PNI_{modified}=0.223$) and evaluation ($PNI_{modified}=0.208$), respectively.

Keywords: priority need, academic management, resilience

บทนำ

สังคมในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสังคมและความสลับซับซ้อนของสังคมที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อเนื่องกับอาชรมณ์ ความคิดและการใช้ชีวิตของคนในสังคมที่ต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ (วัฒนาพร รัชภัทก์, 2563) อีกทั้งผลการรายงาน World Economic Forum and Sea Insights (2020) พบว่าร้อยละ 72 ของเยาวชนในกลุ่มประเทศอาเซียนมีความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและมีความสามารถในการฟื้นพลังต่อการรับมือกับสถานการณ์การในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สะท้อนให้เห็นว่าการปรับตัวและการมีความสามารถในการฟื้นพลัง มีความสำคัญต่อความสามารถในการอยู่รอดและปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่พลิกผันและผันผวนอยู่ตลอดเวลา

ระบบการศึกษาจึงกลายเป็นกลไกหลักสำคัญสำหรับกลยุทธ์ในการตอบรับความท้าทายดังกล่าวของโลกในศตวรรษที่ 21 ขณะเดียวกันความคาดหวังสำคัญของสังคมที่มีต่อระบบการศึกษา คือ การสร้างและพัฒนา “คน” ให้เป็น “มนุษย์” ที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยการพึ่งตนเองเหล่านี้ จึงกลายเป็นความกดดันต่อสถานศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่นเพื่อความอยู่รอดของสถานศึกษา เป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และหากนำองค์ประกอบและรูปแบบในการบริหารงานมาใช้จนประสบผลสำเร็จแล้วจึงจะเรียกได้ว่าเป็นการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องตระหนักถึงบริบทของสังคมที่นักเรียนได้สัมผัสอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลถึงความสำเร็จและความสำเร็จของสถานศึกษา

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์เต็มรูปแบบหรือแบบผสมผสาน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเครียดในรูปแบบต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความวิตกกังวลเล็กน้อยถึงรุนแรง ภาวะซึมเศร้า ความเหงา คุณภาพการนอนหลับลดลง ความท้าทายที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อทุก ๆ อย่างไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของนักเรียนในการรับมือกับความเครียด สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นทักษะสำคัญของนักเรียนในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน คือ ความสามารถในการฟื้นพลัง (Valladolid, 2021)

ความสามารถในการฟื้นพลัง (Resilience) เป็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนโดยไม่เลือกว่าอยู่ในเชื้อชาติ สังคม และวัฒนธรรมใด เป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการเอาชนะสถานการณ์ความยากลำบากในชีวิต เพื่อให้ชีวิตผ่านพ้นประสบการณ์ด้านลบที่กำลังเผชิญ (อิงอร ลิ้มวัฒนาถาวรกุล, 2561) ความสามารถในการฟื้นพลัง เป็นแนวคิดสำคัญหนึ่งที่จะทำให้ให้นักเรียนรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วคาดการณ์ไม่ได้ รวมถึงรับมือกับความเครียดและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจด้วย การเสริมสร้างทักษะของนักเรียนให้เกิดความสามารถในการฟื้นพลัง (Resilience) ส่งผลให้นักเรียนสามารถผ่านสถานการณ์ที่ยากลำบากและค้นพบตนเอง เติบโตเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่มั่นคง มีความเข้มแข็งทางจิตใจ เชื่อมมั่นในตนเอง เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเองตามความเป็นจริง รวมทั้งสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดพัฒนาการทางความคิดการเติบโตของการปรับตัวและสังคม มีเหตุผล เกิดการตัดสินใจที่ดีในชีวิตและประสบความสำเร็จใน อาจกล่าวได้ว่า ความสามารถในการฟื้นพลัง (Resilience) เป็น

ตัวชี้วัดหนึ่งที่สถานศึกษาควรส่งเสริม เพื่อสร้างนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการบริหารวิชาการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสามารถในการฟื้นพลัง (Resilience)

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ เป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม การบริหารงานของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับแนวโน้มของสถานศึกษา และเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ นักเรียนจะต้องมีทักษะสำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการฟื้นพลัง (Resilience) เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามจากรายงานสถิติการย้ายออก ลาออกและไม่สำเร็จในการศึกษาของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ในปีการศึกษา 2563 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.43 (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์, 2564) ปัญหาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการขาดทักษะบางประการของนักเรียน โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนเผชิญกับสภาวะความเครียดและความยากลำบาก นักเรียนไม่สามารถปรับตัว รับมือกับความเครียดและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟื้นพลัง ความหมายในชีวิตและปัญหาทางจิตใจของนักเรียนทุนที่ศึกษาต่อต่างประเทศ (สุจิรา ประกอบสุข, 2561) พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคล สามารถเผชิญปัญหาในชีวิตและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและประสบความสำเร็จในการเรียนได้ คือ การมีความสามารถในการฟื้นพลัง

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นพลังของนักเรียนในปัจจุบัน มีหลากหลายประเด็น เช่น อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าแห่งตน และการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อความสามารถในการฟื้นพลังของนักเรียน (สุคนธ์จิต อุปนันชัย, 2556) การเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นพลังเพื่อลดความเครียดของนักเรียน (ยชญ์วรินทร์ จนบุรมย์, 2560) ความสามารถในการฟื้นพลังของนักเรียนในห้องเรียนอนุบาล (อภิพร เป็งปิง, 2562) การส่งเสริมความสามารถในการฟื้นพลังของนักเรียนในบริบทของโรงเรียน (Gale M. Morrison and Megan Redding Allen, 2007) และการศึกษาความสามารถในการฟื้นพลังของนักเรียน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสามประเทศ (Miljević-Ridički, Renata, Celeste Simões, and Birgitta Kimber, 2020) แต่ผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาในรูปแบบการประเมินความต้องการจำเป็นที่ทำให้ทราบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นพลังและองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นพลังที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินเพื่อค้นหาความแตกต่างของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่า สิ่งใดควรเปลี่ยนแปลงและทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทางอันจะส่งผลลัพธ์สู่นักเรียนอย่างแท้จริง (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

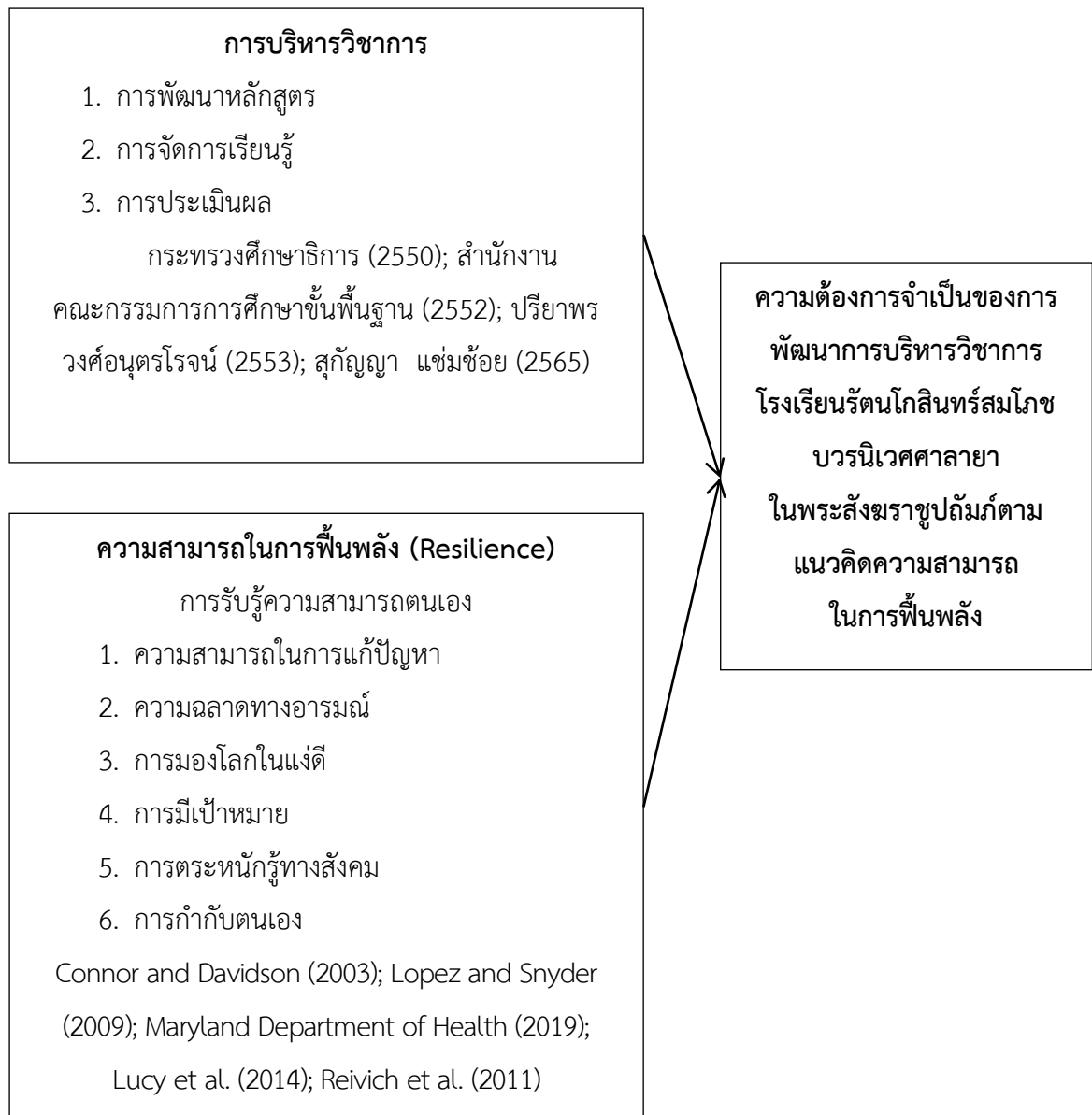
จากสภาพและบริบทข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนากระบวนการทางการบริหารวิชาการที่สร้างเสริมความสามารถในการฟื้นฟูของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ครูผู้สอน รวมไปถึงการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การบริหารวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล และ 2) ความสามารถในการฟื้นฟู ได้แก่ การรับรู้ความสามารถตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหา ความฉลาดทางอารมณ์ การมองโลกในแง่ดี การมีเป้าหมาย การตระหนักรู้ทางสังคม และการกำกับตนเอง นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นพลัง ศึกษาในประชากรทั้งหมดโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 80 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 76 คน ซึ่งให้ข้อมูลในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหาร

วิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิด
ความสามารถในการฟื้นฟูพลัง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ
พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูป
ถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่ง
แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ
การศึกษาสูงสุดตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการพัฒนาการ
บริหารวิชาการของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามแนวคิด
ความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล
เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response Format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) 5 ระดับ จำนวน 42 ข้อ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้
ความสามารถด้านบริหารการศึกษา ด้านสถิติ การวัดประเมินผล และด้านความสามารถในการฟื้นฟูพลัง
เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ความครอบคลุมใน
เนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี คือ IOC (The
Index of Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 จึงสามารถ
นำไปใช้ได้ จากผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม พบว่า จากข้อคำถามทั้งหมด 47 ข้อ
ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC=1.00 ดังนั้น ข้อคำถามสามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยได้

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ
กลุ่มประชากร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดนครปฐม แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์
แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1984) ผลการตรวจสอบแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
เท่ากับ 0.98 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการของ
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการ
ฟื้นฟูพลัง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศสาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและจัดลำดับความต้องการจำเป็น ใช้สูตรการคำนวณ Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2554)

ผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศสาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง มีผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศสาลายาฯ ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง

		องค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง									
การบริหารวิชาการ	ประเด็น								เฉลี่ยรวม	แปลผล	ลำดับความต้องการจำเป็น
		1. การรับรู้ความสามารถตนเอง	2. ความสามารถในการแก้ปัญหา	3. ความฉลาดทางอารมณ์	4. การมองโลกในแง่ดี	5. การมีเป้าหมาย	6. การกำกับตนเอง	7. การตระหนักรู้ทางสังคม			
1. การพัฒนาหลักสูตรหลัก	D	3.600	3.525	3.631	3.775	3.581	3.731	3.588	3.633	มาก	1
	I	4.513	4.469	4.556	4.519	4.481	4.613	4.481	4.519	มากที่สุด	
	$PNI_{modified}$	0.254	0.268	0.255	0.197	0.251	0.236	0.249	0.244	-	
2. การจัดการเรียนรู้	D	3.650	3.556	3.763	3.813	3.800	3.844	3.719	3.735	มาก	2
	I	4.556	4.556	4.544	4.544	4.556	4.638	4.575	4.567	มากที่สุด	
	$PNI_{modified}$	0.248	0.281	0.208	0.192	0.199	0.207	0.230	0.223	-	

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง (ต่อ)

การบริหารวิชาการ	ประเด็น	องค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง								ผลสัมฤทธิ์	แปลผล	ลำดับความต้องการจำเป็น
		1. การรับรู้ความสามารถตนเอง	2. ความสามารถในการแก้ปัญหา	3. ความฉลาดทางอารมณ์	4. การมองโลกในแง่ดี	5. การมีเป้าหมาย	6. การกำกับตนเอง	7. การตระหนักรู้ทางสังคม	เฉลี่ยรวม			
3. การประเมินผล	D	3.763	3.681	3.731	3.850	3.831	3.856	3.913	3.804	มาก		
	I	4.563	4.581	4.544	4.563	4.631	4.644	4.650	4.596	มากที่สุด		3
	PNI _{modified}	0.213	0.244	0.218	0.185	0.209	0.204	0.188	0.208	-		
เฉลี่ยรวม	D	3.671	3.588	3.708	3.813	3.738	3.810	3.740	3.684	มาก		
	I	4.544	4.535	4.548	4.542	4.556	4.631	4.569	4.543	มากที่สุด		-
	PNI _{modified}	0.238	0.264	0.227	0.191	0.219	0.215	0.222	0.233	-		

หมายเหตุ D=Degree of Success (สภาพปัจจุบัน) I=Importance (สภาพที่พึงประสงค์)

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลังในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.684$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การประเมินผล ($\mu=3.804$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง พบว่า ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=3.913$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ ($\mu=3.735$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง พบว่า ด้านการกำกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=3.844$) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($\mu=3.633$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง พบว่า ด้านการมองโลกในแง่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=3.775$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลังในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (μ

=4.543) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การประเมินผล ($\mu=4.596$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านการกำกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=4.644$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ ($\mu=4.567$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านการกำกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=4.638$) และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($\mu=4.519$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านการกำกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=4.613$)

2. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลำดับที่ 1 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified}=0.244$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ($PNI_{modified}=0.268$) ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 2 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.223$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ($PNI_{modified}=0.281$) และความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 3 คือ ด้านการประเมินผล ($PNI_{modified}=0.208$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ($PNI_{modified}=0.244$)

อภิปรายผล

การบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยเฉลี่ยสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า การบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู ทั้ง 3 ด้าน มีสภาพปัจจุบันต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู อยู่ในระดับมาก โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การประเมินผล เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู

พลัง พบว่า ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประเมินผลเป็นอย่างมาก เนื่องจากการประเมินผลเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของนักเรียน ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู อีกทั้งผู้บริหารสามารถกำกับติดตามผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน จากรายงานของโรงเรียนประเมินตนเองของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนการประเมินผลที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการประเมินผลอย่างหลากหลาย เพื่อรู้จักและพัฒนานักเรียนรอบด้าน เช่น การประเมินการยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและสูงกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์, 2565) สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) ซึ่งอธิบายว่า เป้าหมายของการประเมินผลการเรียนรู้จะสะท้อนคุณภาพของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนครูใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้และกำกับติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การประเมินผลการเรียนรู้ที่ดีจะสามารถสะท้อนความตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนในการรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกข์ วงศ์พิพันธ์ (2563) กล่าวถึง การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนจะทำให้เข้าใจสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ

ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง พบว่า ด้านการกำกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินการจัดเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการกำกับตนเองผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน สภาพบรรยากาศสื่อ และแหล่งเรียนรู้แต่ยังไม่มีดำเนินการจัดเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองอย่างเป็นรูปธรรม จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ เป็นไปตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษาเพียงร้อยละ 70.59 (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์, 2565) ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ เป็นสิ่งสะท้อนความสามารถในการกำกับตนเอง (อุไรฉัตร นามรักษ์, 2555) จากคู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ดี หากครูผู้สอนไม่สามารถเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม จะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ Schunk and Zimmerman (1994) กล่าวว่า การกำกับตนเอง มีส่วนช่วยในการควบคุมความคิดความรู้สึก และพฤติกรรมอันนำไปสู่บรรลุเป้าหมาย

ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ การพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง พบว่า ด้านการมองโลกในแง่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อน

ให้เห็นว่า ปัจจุบันผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับโลกในแง่ดีในแต่ละรายวิชา เนื่องจากมองว่าการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนมักเกิดจากการให้ความรัก ความเมตตา และความเสียสละของสมาชิกในครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญในการพัฒนาจิตใจของนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรที่ดีต้องนำไปสู่เป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย ดังที่ Henderson and Milstein (2003) เสนอแนะว่า โรงเรียนให้โอกาสผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนานักเรียน โดยการใช้จุดแข็งและความสามารถของสมาชิกในครอบครัวด้านต่าง ๆ เช่น ปลูกฝังการมองโลกในแง่ดีผ่านพฤติกรรมและการใช้ชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (2542) ระบุแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดศึกษาต้องเปิดโอกาสให้บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้การจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและของชุมชน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู อยู่ในระดับมากที่สุด โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การประเมินผล เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูคาดหวังให้การประเมินผลของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีการประเมินผลความสามารถในการฟื้นฟูด้านความตระหนักรู้ทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรมในโรงเรียน เนื่องจากการประเมินผล เป็นกระบวนการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ จะส่งผลให้ครูสามารถประเมินนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้บริหารและครูทราบถึงปัญหาการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องอาศัยเครื่องมือการประเมินผลที่หลากหลายและสามารถประเมินได้ตามสภาพจริง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมอบรมให้ครูพัฒนาการจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปสู่กระบวนการประเมินอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ สุนีย์ชัยสุขสังข์ (2557) ที่กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล เป็นการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลและส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผล โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งประเมินลักษณะนิสัยของนักเรียนทั้งในสภาพตามธรรมชาติหรือสภาพที่กำหนดขึ้น ตลอดจนเป็นการเข้าใจอารมณ์และเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมได้อย่างถูกต้องเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจของนักเรียน สอดคล้องกับ Transforming Education (2014) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคมว่า การตระหนักรู้ทางสังคม จะสร้างความเข้าใจในบรรทัดฐานทางสังคม พฤติกรรม ครอบครัวโรงเรียน ทรัพยากรชุมชนและการสนับสนุน ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ จึงประสงค์ให้นักเรียนมีทักษะการตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถรับมือกับความเครียดและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านการกำกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในทั้งสองขอบข่าย สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพบรรยากาศ สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทสังคมและสนองต่อความต้องการนักเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนานักเรียนด้านการกำกับตนเอง เนื่องจากการกำกับตนเองจะช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมการกระทำให้เป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญกรณ ุณย์รัตน์ (2561) ที่อธิบายว่า การกำกับตนเองจะช่วยให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องผ่านการฝึกฝนพัฒนาด้วยความตั้งใจและความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างการกำกับตนเอง เพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ มาร์ตพัฒนา (2562) ที่อธิบายถึงความสำคัญของหลักสูตรต่อการจัดการเรียนการสอนและมีความสำคัญต่อผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรจะทำให้ผู้สอนทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระและแนวทางการจัดการเรียนการสอน นำไปสู่การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการฟื้นฟู

2. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟู ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารควรสำรวจ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น กำหนดจุดมุ่งหมาย โครงสร้างตัวชี้วัดของหลักสูตร และเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟู โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นในชีวิตสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ที่ระบุถึงเป้าหมายให้คนไทยทุกคนมีทักษะและกระบวนการในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาที่มีความใฝ่รู้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ และยังสอดคล้องกับ Ginsburg and Jablow (2014) อธิบายว่าความสามารถในการแก้ปัญหา จะช่วยให้นักเรียนรับมือกับความเครียดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมรับความท้าทายในชีวิต

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพบรรยากาศ สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนฝึกกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนการปฏิบัติของนักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ บูรณาการทั้งในรายวิชาและข้ามรายวิชาร่วมกัน และจัดให้มีระบบนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการนิเทศไปเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องจามจุรี จำเมือง (2552) ที่กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ว่า ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ อีกทั้งให้มีการนิเทศการเรียนการสอน ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้สภาพบรรยากาศ สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ ควรเป็นในลักษณะเชิงบวกที่สนับสนุนกระบวนการคิดและประเมินความสามารถในการฟื้นฟูเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและปฏิบัติงานของนักเรียน จัดหาหรือผลิตสื่อที่หลากหลายและทันสมัยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละรายวิชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jing Sun and Donald Stewart (2007) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัย เป็นบรรยากาศเชิงบวกและบรรยากาศแห่งความสำเร็จ

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ การประเมินผล เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟู พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษามีการประเมินผลหลักสูตรและประเมินผลการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ชัดเจน แต่ขาดการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน และการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลความสามารถในการฟื้นฟูด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลความสามารถในการฟื้นฟู โดยบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียน ผ่านพื้นที่ให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยเน้นการประเมินรูปแบบบูรณาการจัดหาผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือวัดประเมินผลด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้นและนำเสนอแนะมาพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการวัดประเมินผลของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557) และ Gale M. Morrison and Megan Redding Allen (2007) ที่อธิบายว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการรวบรวมตรวจสอบ ตีความ ตัดสินผลการเรียนรู้และพัฒนาด้านต่าง ๆ ของนักเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการประเมินความสามารถในการฟื้นฟู

พลังด้านความสามารถในการแก้ปัญหาควรให้ครูและนักเรียนทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และประเมินความก้าวหน้าร่วมกัน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย มีการวัดผลด้วยกระบวนการที่หลากหลาย โดยจะต้องมีการประเมินผลที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติและผลงานของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาการประเมินผลทักษะความสามารถในการฟื้นฟูพลังด้านการตระหนักรู้ทางสังคมด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเข้าร่วมชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารวิชาการที่มีขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การประเมินผล และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟูพลัง พบว่า ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนการประเมินผลอย่างเต็มที่เพื่อให้ครูได้พัฒนาเครื่องมือการประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและความต้องการของครูอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้วิจัยควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในด้านความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากเป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการฟื้นฟูพลัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ
3. เขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีการสอดแทรกทักษะความสามารถในการฟื้นฟูพลังโดยเน้นความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน ทั้งการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษาและกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากผลการพิจารณาขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเพื่อต่อยอดไปสู่การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งลำดับความจำเป็นรองลงมาตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้บริหารควรนำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นไปศึกษาวิจัยและวางแผนแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ตามแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูพลังไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันความเสี่ยงของนักเรียนและพัฒนางานบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของโรงเรียนอย่างยั่งยืน รวมทั้งจะเป็นภูมิคุ้มกันให้นักเรียนสามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารงานและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จามจุรี จำเมือง. (2552). **คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคง.
- ธัญญาภรณ์ อุปมัยรัตน์. (2561). **ผลของโปรแกรมกำกับตนเองต่อทัศนคติการใช้ความรุนแรงและพฤติกรรมควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). (19 ธันวาคม 2545). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก, หน้า 16-21.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง.
- มารุต พัฒนา. (2562). **แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- ยชญ์วรินทร์ จนบุรณย์. (2560) **ผลของการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์เพื่อลดความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. วารสารกองการพยาบาล, 44(1): 103-115.
- โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์. (2564). **รายงานสถิติการย้ายออก ลาออกและไม่สำเร็จในการศึกษาของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ในปีการศึกษา 2563**. นครปฐม.
- _____. (2565). **รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา ในพระสังฆราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2564**. นครปฐม.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2563). **สมรรถนะเด็กไทยในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World)**. ครูสภาวิทยากร, 1(1): 11.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559)**. กรุงเทพฯ: พรินทรวานกราฟฟิค.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุคนธ์จิต อุปนันชัย. (2556). **อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคมการเห็นคุณค่าแห่งตนและการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อความสามารถในการฟื้นฟูพลังของนักเรียนในจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจิรา ประกอบสุข. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยแบบฟื้นคืนพลัง ความหมายในชีวิต และปัญหาทางจิตใจของนักเรียนทุนที่ศึกษาต่อต่างประเทศ**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ชัยสุขสังข์. (2557). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือก**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสกข์ วงศ์พิพันธ์. (2563). **การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการให้คำปรึกษากลุ่มมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิพร เป็งปิง. (2562). **ความเข้มแข็งทางจิตใจของเด็กในห้องเรียนอนุบาล**. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(2): 370-385.
- อิงอร ลิ้มวัฒนาถาวรกุล. (2561). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความยืดหยุ่นของผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด**. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุรจฉนาร์ นามรักษ์. (2555). **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการกำกับตนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 28**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Connor and Davidson. (2003). *Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC)*. *Depression and anxiety*, 18(2) : 76-82.
- Cronbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc-Graw Hill.

- Gale M. Morrison and Megan Redding Allen (2007). *Promoting Student Resilience in School Contexts Theory. Theory Into Practice*, 46(2): 162-169.
- Ginsburg, and Jablow. (2014). **Building resilience in children and teens: Giving kids roots and wings**. illinois: American Academy of Pediatrics.
- Henderson and Milstein. (2003). **Resiliency in schools: Making it happen for students and educators**. USA: Corwin press.
- Jing Sun and Donald Stewart. (2007). **Development of population based resilience measures in the primary school setting**. Retrieved on February, 17th, 2022, from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/09654280710827957/full/html>.
- Lopez and Snyder. (2009). **The Oxford handbook of positive psychology**. New York: Oxford University Press.
- Lucy et al. (2014). **Building Resilience: Five Key Capabilites**. Retrieved on February, 7th, 2022, from [https://www.roffeypark.ac.uk/wp-content/uploads/2020/07/Building - Resilience-Report-with-covers.pdf](https://www.roffeypark.ac.uk/wp-content/uploads/2020/07/Building-Resilience-Report-with-covers.pdf).
- Maryland Department of Health. (2019). **Educational Resilience**. Retrieved on February, 5th, 2022, from <http://www.mindresilience.org/what-is-mind-resilience/coreconcept> sage.
- Miljević-Riđički, Renata, Celeste Simões, and Birgitta Kimber. (2020). *Resilience in School Children—a Multicultural Comparison between Three Countries—Croatia, Sweden and Portugal*. **Društvena Istraživanja**, 29(4): 555-74.
- Reivich et al. (2011). *Master resilience training in the US Army*. **American psychologist**, 66(1): 25.
- Schunk and Zimmerman. (1994). **Self-regulation of learning and performance: Issues and educational applications**. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Transforming Education. (2014). **Introduction to Social Awareness**. Retrieved on March, 30th, 2022, from <https://transformingeducation.org/resources/introduction-to-social-awareness/>.
- Valladolid. (2021). *The Role of Coping Strategies in the Resilience and Well-Being of College Students during COVID-19 Pandemic*. **Philippine Social Science Journal**, 4(2): 30-42.
- World Economic Forum and Sea Insights. (2020). **COVID-19: THE TRUE TEST OF RESILIENCE AND ADAPTABILITY**. Retrieved on March, 20th, 2022, from http://www3.weforum.org/docs/WEF_ASEAN_Youth_Survey_2020_Report.pdf.

ผลกระทบของผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน
ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าประชุมของกรรมการอิสระและ
ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน

The Impact of Major Shareholders of Listed Companies in the
Financial Business Industry Group on the Relationship between
Independent Directors' Meeting Attendance and the
Level of Disclosure of Sustainability Indicators

จักรวดี ขอบพิเชียร

นักวิชาการอิสระ

E-mail: jakkravudhi.22@gmail.com

Jakkravudhi Chobpichien

Independent Scholar

รับเข้า: 13 ธันวาคม 2565 แก้ไข: 9 มกราคม 2566 ตอรับ: 10 มกราคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในส่วนของผู้ถือหุ้นใหญ่ที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการ การเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ การเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย วิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) และรายงานความยั่งยืน ประจำปี พ.ศ. 2564 ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น

ผลการวิจัย พบว่า เมื่อผู้ถือหุ้นใหญ่รายแรกที่ไม่มียานาควบคุมความเป็นเจ้าของ ไม่ใช่ประธานกรรมการ ส่งผลให้มีการเปิดเผยตัวชี้วัดความยั่งยืนในระดับที่สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามเมื่อผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับแรกมียานาควบคุมความเป็นเจ้าของ กลับทำให้ระดับการเปิดเผยตัวชี้วัดความยั่งยืนลดลง ค่าการเข้าประชุมของกรรมการอิสระเพิ่มขึ้นเพียงปัจจัยเดียว ไม่ส่งผลให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนสูงขึ้นตามไปด้วยซึ่งต้องใช้ปัจจัยร่วมกันระหว่างการเข้าประชุมของกรรมการอิสระและผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับแรกเท่านั้น ด้านหนึ่ง ส่งผลให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความ

ยังยืนสูงขึ้นตามไปด้วย เมื่อผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับแรก ไม่มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ ไม่ได้เป็นประธานคณะกรรมการบริษัท อีกด้านหนึ่ง ส่งผลให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนอ่อนแอลง เมื่อผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับแรก มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ เป็นประธานคณะกรรมการบริษัท ผลการวิจัยยังพบว่า ขนาดของสินทรัพย์รวมที่เป็นตัวแปรควบคุมที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ค่าระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนสูงขึ้นตามไปด้วย

คำสำคัญ: ผู้ถือหุ้นใหญ่ บริษัทจดทะเบียน กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน การเข้าประชุมของกรรมการอิสระ ระดับของการเปิดเผยข้อมูล

Abstract

The purpose of this research was to study the ownership characteristics of major shareholders that affect the relationship between corporate governance characteristics, independent directors' attendance at board meetings, and voluntary disclosure levels disclosure of sustainability indicators of listed companies in Thailand. Analysis of information from the annual report (Form 56-1 One Report) and BE 2564 sustainability reporting of companies listed in the financial industry group. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and hierarchical regression analysis.

The results of this research indicated higher levels of disclosure of sustainability indicators when the first major shareholder had no ownership control and was not the Chairman of the Board of Directors. On the other hand, it weakened the level of disclosure of sustainability indicators when the first major shareholder had ownership control. In addition, the research found that an increase in total asset size as a control variable increased the level of disclosure of sustainability indicators.

Keywords: major shareholders, listed companies, financial business industry group, independent directors' meeting attendance, level of disclosure

บทนำ

ที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัยเนื่องจากการศึกษาของ Center for International Financial Analysis & Research หรือ CIFAR (1995) ได้มีการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมจาก 39 ประเทศทั้งประเทศจากตลาดทุนพัฒนา และตลาดทุนเกิด

ใหม่ ประกอบด้วย 17 ประเทศจากตลาดทุนเกิดใหม่ และ 22 ประเทศจากตลาดทุนพัฒนา ซึ่งประเทศไทยจัดรวมอยู่ในกลุ่มประเทศจากตลาดทุนเกิดใหม่ในภาพรวมเมื่อเปรียบเทียบกับกัน ปรากฏว่ากลุ่มประเทศจากตลาดทุนเกิดใหม่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าประเทศจากตลาดทุนพัฒนา รวมทั้งมีผลการศึกษาของ A Standard & Poor and The National University of Singapore (S&P and CGFRC, 2004) ได้สรุปผลการวิจัยพบว่า 50 บริษัทขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต้องมีการปรับปรุงความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีให้มากขึ้น นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Jelatianranat (2000) พบว่า บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยถูกควบคุมโดยระบบครอบครัว ซึ่งมีประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่สมัครใจเปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มที่ตามที่นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์คาดหวังไว้ รวมทั้งมีการศึกษาของ Wiwattanakantang (2000) สนับสนุนว่าบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกควบคุมในมือของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่กี่ราย แต่มีหุ้นรวมกันในเปอร์เซ็นต์สูง ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่ถือหุ้นในเปอร์เซ็นต์ที่ต่ำ แต่กลับมีจำนวนผู้ถือหุ้นในจำนวนมากและมีอิทธิพลน้อยมากในการควบคุมและการตัดสินใจทางการบริหาร

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการช่วยผู้บริหารสามารถหลีกเลี่ยงแรงกดดันจากผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ ก็คือ การเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลที่อยู่ นอกเหนือข้อกำหนดเชิงบังคับตามพระราชบัญญัติการบัญชี (Accounting act) เท่ากับเป็นทางเลือกโดยอิสระของบริษัทที่จะเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ที่ถูกต้อง (Meek et al., 1995) ซึ่งผลประโยชน์ที่บริษัทจะได้รับจากการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ ได้แก่ ต้นทุนของเงินลงทุนลดลง (Choi, 1973; Diamond and Verrecchia, 1991; Foster, 1986; Lev, 1992) ต้นทุนของเงินลงทุนจากการออกหุ้นสามัญลดลง (Botosan, 1997) และต้นทุนของเงินลงทุนจากการออกหุ้นกู้ลดลง (Sengupta, 1998) นอกจากนี้ Balachandran and Bliss (2004) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ โดยผู้บริหารของบริษัทมีส่วนช่วยลดข้อมูลไม่สมส่วน (Information asymmetry) ระหว่างผู้บริหารของบริษัทและผู้ลงทุน ซึ่งเป็นผลทำให้รายงานประจำปีของบริษัทให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยคำนึงถึงความมั่งคั่งสูงสุดของผู้ถือหุ้น (Optimizing shareholder wealth) และผู้ลงทุนเป็นสำคัญ และการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเป็นการเปิดเผยข้อมูลนอกเหนือและมากกว่าที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นผลทำให้ไปเพิ่มความโปร่งใส (Transparency) ของบริษัทที่ปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในที่สุด รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียและอธิบายถึงโอกาสทางธุรกิจ มีความหมายในการปรับปรุงโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนให้สมบูรณ์และส่งเสริมการคุ้มครองผลประโยชน์ของนักลงทุน (Yu and Jingliang, 2009) รวมทั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มตลาดทุนเกิดใหม่ (Emerging capital markets หรือ ECMs) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยภายใต้สภาพแวดล้อมของประเทศไทยสามารถนำไปใช้อ้างอิงโดยทั่วไปสำหรับประเทศอื่นที่มีสภาพเศรษฐกิจ พื้นฐานคล้ายคลึงกัน ซึ่งประกอบด้วย 14 ประเทศในทวีปแอฟริกา

11 ประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ บังคลาเทศ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย เกาหลี มาเลเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ไต้หวัน และไทย 5 ประเทศในยุโรป และ 4 ประเทศในตะวันออกกลาง (Saudagaran and Diga, 1997) จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมต้องทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในประเทศไทย

ดังนั้น ปัญหาที่เป็นสาเหตุของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ มีความแตกต่างกันระหว่างลักษณะเฉพาะของธุรกิจ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการ ลักษณะความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย สำหรับความสัมพันธ์นี้การศึกษาค้นคว้าได้ใช้ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) ช่วยอธิบายกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งกรอบแนวคิดนี้มีนักทฤษฎีตัวแทนสนับสนุนจากการทบทวนงานวิจัยของ Fama and Jensen (1983); Jensen and Meckling (1976) ซึ่งเป็นนักทฤษฎีตัวแทนแนะนำว่า ปัจจัยสำคัญในการลดปัญหาจากตัวแทน (Agency problems) นั่นคือ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการ (Corporate governance characteristics) นอกจากนี้ Ho and Wong (2001) ได้อธิบายว่า Jensen and Meckling (1976) แนะนำให้ใช้ทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก (Positive agency theory) เป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการและพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูล

นอกจากนี้ การเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจได้เป็นศูนย์รวมความสนใจจากนักวิจัยด้านการบัญชีเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบัน Jensen and Meckling (1976) ได้มีการอธิบายผลว่าการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีระดับสูง มีความสัมพันธ์กับทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก (Positive agency theory) คือ กรอบแนวคิดของความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการ (Corporate governance characteristics) และพฤติกรรมของการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure behavior) ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับสนับสนุนจาก Eng and Mak (2003) พบว่า การศึกษาในอดีต (Previous studies) ส่วนใหญ่ตั้งสมมุติฐานว่าการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ โครงสร้างความเป็นเจ้าของ (Ownership structure) และองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท (Board composition) มีผลกระทบต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัท (The level of corporate voluntary disclosure) นอกจากนี้ Ho and Wong (2001) พบว่า การมีกรรมการอิสระและเปอร์เซ็นต์ของการมีกรรมการมาจากสมาชิกครอบครัว (Family members) ในคณะกรรมการบริษัท มีผลกระทบต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในส่วนของผู้ถือหุ้นใหญ่ที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการ การเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ การเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน จำนวน 63 บริษัท โดยจะนำประชากรมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่มีความสอดคล้องกัน (Consensus method) นั่นคือ บริษัทต้องมีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนในตลาดทุนไทย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในสองรูปแบบ ได้แก่ (1) แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี 2564 (แบบ 56-1 One Report) (ก.ล.ต., 2563) และ/หรือ (2) รายงานความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ฯ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565) จากการสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร จำนวน 63 บริษัท ปรากฏว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนในตลาดทุนไทย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในสองรูปแบบดังกล่าวข้างต้น โดยนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความสอดคล้องกัน (Consensus method) มีจำนวนทั้งหมด 55 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 87.30 ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มธนาคาร จำนวน 10 บริษัท กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ จำนวน 32 บริษัท และกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต จำนวน 13 บริษัท

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับแรกที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการประชุมของกรรมการอิสระและระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย รายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) และรายงานความยั่งยืน ประจำปี พ.ศ. 2564 ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน โดยมีส่วนประกอบแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ตัวแปรควบคุม คือ ลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับโครงสร้างของธุรกิจ ได้แก่ ขนาดของสินทรัพย์รวม เป็นการศึกษาตามผลงานวิจัยในอดีต ตัวอย่างเช่น Chen and Jaggi (2000); Gul & Leung (2004); Ho and Wong (2001); Karamanou and Vafeas (2005) และ Willekens et al. (2004) เป็นต้น

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ การเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท เป็นการศึกษาตามผลงานวิจัยในอดีต ตัวอย่างเช่น Evans (2004) และ Vafeas (1999) เป็นต้น

ตัวแปรก่อดัน คือ ลักษณะของผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรก ได้แก่ (1) ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ (2) ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริษัท และ (3) ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) เป็นการศึกษาตามผลงานวิจัยในอดีต ตัวอย่างเช่น Limpaphayom (2000) และ Wiwattanakantang (2000) เป็นต้น

ตัวแปรตาม คือ การเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน โดยมีแบบตรวจสอบ (Disclosure check list) การเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ยอมรับมาจากคู่มือการรายงานความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียน_กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565)

เกณฑ์ในการให้คะแนนวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก (ยอมรับมาจาก Chau and Gray, 2002; Cooke, 1989; Meek et al., 1995) ถ้ามีการเปิดเผยข้อมูลตามเกณฑ์ ได้ 1 คะแนน ถ้าไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้ 0 คะแนน และถ้าไม่เกี่ยวข้อง ให้ตัดข้อที่ไม่เกี่ยวข้องนั้นออก (Not applicable หรือ N/A) มีวิธีการวัดค่าระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน แบบไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Disclosure Index หรือ UDI) ดังนี้

$$MES = \sum_{i=1}^n EDS_i$$

ที่ซึ่ง MES (Maximum Expected Score) หมายถึง จำนวนคะแนนสูงสุดที่คาดว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนตามเกณฑ์ ได้แก่ มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ และรวมข้อมูลทั้งหมดทุกมิติ

EDS (Expected Disclosure Score) หมายถึง จำนวนคะแนนที่บริษัทควรจะมีการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนตามเกณฑ์

n (Maximum number of items) หมายถึง จำนวนข้อมูลที่คาดว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน ซึ่งจะมีค่าน้อยกว่าถ้าไม่เกี่ยวข้องให้ตัดข้อที่ไม่เกี่ยวข้องนั้นออก (Not applicable หรือ N/A)

$$TDS = \sum_{i=1}^m ADS_i$$

ที่ซึ่ง TDS (Total Disclosure Score) หมายถึง จำนวนคะแนนรวมที่มีการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนตามจริง ได้แก่ มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ และรวมข้อมูลทั้งหมดทุกมิติ

ADS (Actual Disclosure Score) หมายถึง ถ้ามีการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนจริงตามเกณฑ์ ได้ 1 คะแนน ถ้าไม่มีการเปิดเผยข้อมูลได้ 0 คะแนน

m (Actual number of items) หมายถึง จำนวนข้อมูลจริงที่มีการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัด

ด้านความยั่งยืน ซึ่งจำนวนข้อมูลจริง m รายการ จะมีค่าน้อยกว่า n รายการ ถ้าไม่เกี่ยวข้องให้ตัดข้อที่ไม่เกี่ยวข้องนั้นออก (Not applicable หรือ N/A) ในขณะเดียวกันเมื่อดัชนีระบุว่า บริษัทควรมีการเปิดเผยข้อมูล จำนวนข้อมูลจริง m รายการ จะมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูล n รายการ ดังนั้น ถ้าบริษัทไม่มีการเปิดเผยข้อมูลก็จะได้ 0 คะแนน

$$UDI = TDS / MES$$

ที่ซึ่ง ระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน แบบไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Disclosure Index หรือ UDI) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ การคำนวณค่าสถิติพรรณนา (Description Statistics) เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($p < .05$)

การวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) เป็นการวิเคราะห์การถดถอยสำหรับหาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่มีรูปแบบของสมการที่ยอมรับมาจาก Muller et al. (2005) ดังนี้

$$SID_{ij} = \beta_0 + \beta_1 INDM_j + \beta_2 MO_{jl} + \beta_3 INDM_j \cdot MO_{jl} + \beta_4 LNTA_j + \epsilon_j \dots \dots \dots (1)$$

ที่ซึ่ง: i = (1) มิติสิ่งแวดล้อม (2) มิติสังคม (3) มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ และ (4) ข้อมูลรวมทั้งหมดทุกมิติ;
j = ดัชนีของบริษัท (1 – 55);

ตัวแปรตาม

SID_{ij} = ระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน สำหรับบริษัท j;

ตัวแปรอิสระ

$INDM_j$ = สัดส่วนของกรรมการอิสระทุกคนที่เข้าประชุมต่อปี ต่อจำนวนการประชุมของคณะกรรมการบริษัททั้งหมดต่อปี (ร้อยละ) สำหรับบริษัท j;

ตัวแปรก่ดตัน

MO_{jl} = ตัวแปรก่ดตัน ($l = 1, 2, 3$); $MO1=LCON$, $MO2=LBOD$, $MO3=LCEO$ สำหรับบริษัท j;

- $LCON_j$ = ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว ครอบครัวหุ้นมากกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นที่ชำระแล้ว มีค่าเท่ากับ 1 และครอบครัวหุ้นน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 25 ของหุ้นที่ชำระแล้ว มีค่าเท่ากับ 0 สำหรับบริษัท j ;
- $LBOD_j$ = ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริษัท มีค่าเท่ากับ 1 และผู้ซึ่งเป็น มีค่าเท่ากับ 0 สำหรับบริษัท j ;
- $LCEO_j$ = ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) มีค่าเท่ากับ 1 และผู้ซึ่งไม่เป็น มีค่าเท่ากับ 0 สำหรับบริษัท j ;

ตัวแปรร่วมของตัวแปรอิสระ ($INDM_j$) และตัวแปรกดดัน (MO_{jt})

$$INDM_j \times MO_{jt} = \text{ตัวแปรร่วมกันของ } INDM \text{ และ } MO_{jt} \text{ สำหรับบริษัท } j;$$

ตัวแปรควบคุม

$$LNTA_j = \text{เลขกำลังของฐาน 2 ของสินทรัพย์รวม สำหรับบริษัท } j;$$

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ การคำนวณค่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์การถดถอยโดยลำดับขั้น (Hierarchical Regression Analysis) ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รวมทั้งมีหรือไม่มีของตัวแปรที่ศึกษา (N=55)

ตัวแปรที่ศึกษา	อักษรย่อ	ค่าเฉลี่ย	SD	จำนวนบริษัท (%)	
				กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ
CV: ขนาดของสินทรัพย์รวม (เลขกำลังฐาน 2)	LNTA	10.22	2.28	23 (41.82%)	32 (58.18%)
IV: การเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท (ร้อยละ)	INDM	97.48	3.42	37 (67.27%)	18 (32.73%)
MO: โครงสร้างความเป็นเจ้าของ	อักษรย่อ	จำนวนบริษัท (%)			
				มีการดำเนินการ	ไม่มีการดำเนินการ
ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ	LCON	48 (87.27%)		7 (12.73%)	
ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริษัท	LBOD	25 (45.45%)		30 (54.55%)	
ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO)	LCEO	50 (90.91%)		5 (9.09%)	

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รวมทั้งมีหรือไม่มีของตัวแปรที่ศึกษา (N=55)
(ต่อ)

DV: ระดับของการเปิดเผยข้อมูล ตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน	อักษรย่อ	ค่าเฉลี่ย	SD	จำนวนบริษัท (%)	
				กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ
มิติสิ่งแวดล้อม (เท่า)	SIDI1	0.83	0.29	39 (70.91%)	16 (29.09%)
มิติสังคม (เท่า)	SIDI2	0.42	0.28	22 (40.00%)	33 (60.00%)
มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ (เท่า)	SIDI3	0.14	0.18	17 (30.91%)	38 (69.09%)
รวมทุกมิติ (เท่า)	SIDI4	0.29	0.19	21 (38.18%)	34 (61.82%)

จากตารางที่ 1 พบว่า CV: LNTA ขนาดของสินทรัพย์รวม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.22) มีจำนวนบริษัทอยู่ในกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ย (41.82%) น้อยกว่า กลุ่มต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (58.18%) IV: INDM การเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 97.48) มีจำนวนบริษัทอยู่ในกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ย (67.27%) มากกว่า กลุ่มต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (32.73%) MO: โครงสร้างความเป็นเจ้าของ LCON ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ มีการดำเนินการ (87.27%) มากกว่า ไม่มีการดำเนินการ (12.73%) LBOD ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริษัท มีการดำเนินการ (45.45%) น้อยกว่า ไม่มีการดำเนินการ (54.55%) และ LCEO ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) มีการดำเนินการ (90.91%) มากกว่า ไม่มีการดำเนินการ (9.09%) และ DV: ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน เกณฑ์การประเมินผลระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ประจำปี 2564 ได้ยอมรับเกณฑ์การประเมินผลของ Wallace (1988: 352-362) SIDI1: มิติสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.83) มีจำนวนบริษัทอยู่ในกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ย (70.91%) มากกว่า กลุ่มต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (29.09%) SIDI2: มิติสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.42) มีจำนวนบริษัทอยู่ในกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ย (40.00%) น้อยกว่า กลุ่มต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (60.00%) SIDI3: มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ อยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.14) มีจำนวนบริษัทอยู่ในกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ย (30.91%) น้อยกว่า กลุ่มต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (69.09%) และ SIDI4: รวมตัวชี้วัดทุกมิติ อยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.29) มีจำนวนบริษัทอยู่ในกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ย (38.18%) น้อยกว่ากลุ่มต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (61.82%)

ตารางที่ 2 ผลลัพธ์ค่าสถิติและค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษาที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม SIDI1: มิติสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร	ค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน							
	ขั้น 1 (CV)	ขั้น 2 (IV)	ขั้น 3 (MO)			ขั้น 4 (Interaction term)		
			LCON	LBOD	LCEO	LCON	LBOD	LCEO
ตัวแปรควบคุม (MO)								
ขนาดของสินทรัพย์รวม (LNTA)	.53**	.44**	.45**	.44**	.46**	.45**	.41**	.47**
ตัวแปรอิสระ (IV)								
การประชุมของกรรมการอิสระ (INDM)		.48**	.48**	.49**	.49**	.01	.59**	.72
ตัวแปรกดดัน (MO)								
Interaction term (IV x MO)			.06	-.03	.11	-4.51	6.88	2.03
สถิติ (SIDI1: มิติสิ่งแวดล้อม)								
R Square	.28	.50	.50	.50	.51	.51	.54	.51
Adjusted R Square	.26	.48	.48	.47	.48	.47	.50	.47
R Square Change	.28	.22	.00	.00	.01	.00	.04	.00
F Change	20.30**	23.23**	.41	.10	1.13	.29	4.02*	.06
Durbin-Watson						1.88	1.94	1.80
Tolerance Low / High						.93/1.00	.95/1.00	.79/1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลลัพธ์ค่าสถิติและค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษาที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม SIDI2: มิติสังคม

ตัวแปร	ค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน							
	ขั้น 1 (CV)	ขั้น 2 (IV)	ขั้น 3 (MO)			ขั้น 4 (Interaction term)		
			LCON	LBOD	LCEO	LCON	LBOD	LCEO
ตัวแปรควบคุม (MO)								
ขนาดของสินทรัพย์รวม (LNTA)	.76**	.75**	.75**	.75**	.70**	.74**	.76**	.72**
ตัวแปรอิสระ (IV)								
การประชุมของกรรมการอิสระ (INDM)		.06	.06	.07	.03	.74	.03	.69
ตัวแปรกดดัน (MO)								
Interaction term (IV x MO)			-.02	-.07	-.25**	6.61	-2.70	5.38
สถิติ (SIDI2: มิติสังคม)								
R Square	.58	.59	.59	.59	.65	.59	.60	.65
Adjusted R Square	.58	.57	.56	.57	.62	.56	.57	.62
R Square Change	.58	.00	.00	.00	.06	.01	.01	.01
F Change	74.40**	.41	.05	.56	8.26**	.75	.67	.65
Durbin-Watson						1.60	1.52	1.56
Tolerance Low / High						.93/1.00	.95/1.00	.79/1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลลัพธ์ค่าสถิติและค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษาที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม SID13: มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ

ตัวแปร	ค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน							
	ขั้น 1	ขั้น 2	ขั้น 3 (MO)			ขั้น 4 (Interaction term)		
	(CV)	(IV)	LCON	LBOD	LCEO	LCON	LBOD	LCEO
ตัวแปรควบคุม (MO)								
ขนาดของสินทรัพย์รวม (LNTA)	.79**	.80**	.77**	.80**	.76**	.75**	.81**	.75**
ตัวแปรอิสระ (IV)								
การประชุมของกรรมการอิสระ (INDM)		-.04	-.05	-.05	-.06	1.39*	-.10	-.27
ตัวแปรกดดัน (MO)								
			-.20*	.03	-.18*	13.78*	-3.46	-1.98
Interaction term (IV x MO)						-13.98*	3.50	1.77
สถิติ (SID13: มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ)								
R Square	.63	.63	.67	.63	.66	.70	.64	.66
Adjusted R Square	.62	.62	.65	.61	.64	.67	.61	.64
R Square Change	.63	.00	.04	.00	.03	.03	.01	.00
F Change	90.48**	.23	5.68*	.13	4.74*	4.45*	1.33	.07
Durbin-Watson						1.89	1.76	1.86
Tolerance Low / High						0.93/1.00	.95/1.00	0.79/1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 ผลลัพธ์ค่าสถิติและค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษาที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม SID14: รวมตัวชี้วัดทุกมิติ

ตัวแปร	ค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน							
	ขั้น 1	ขั้น 2	ขั้น 3 (MO)			ขั้น 4 (Interaction term)		
	(CV)	(IV)	LCON	LBOD	LCEO	LCON	LBOD	LCEO
ตัวแปรควบคุม (MO)								
ขนาดของสินทรัพย์รวม (LNTA)	.82**	.81**	.79**	.81**	.77**	.78**	.82**	.77**
ตัวแปรอิสระ (IV)								
การประชุมของกรรมการอิสระ (INDM)		.08	.07	.08	.06	1.23	.03	.15
ตัวแปรกดดัน (MO)								
			-.11	-.00	-.18*	11.16	-3.04	.62
Interaction term (IV x MO)						-11.27	3.05	-.79
สถิติ (SID14: รวมตัวชี้วัดทุกมิติ)								
R Square	.68	.68	.70	.68	.72	.71	.69	.72
Adjusted R Square	.67	.67	.68	.67	.70	.69	.67	.69
R Square Change	.68	.01	.01	.00	.03	.02	.01	.00
F Change	111.50**	.91	1.96	.00	5.59*	3.06	1.16	.02
Durbin-Watson						1.62	1.62	1.65
Tolerance Low / High						.93/1.00	.95/1.00	.79/1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 - ตารางที่ 5

ขั้นที่ 1 นำตัวแปรควบคุมจาก ขนาดของสินทรัพย์รวม (LNTA) เข้าสมการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า มีค่าอำนาจตัดสินใจ (R Square) ต่ำสุด .28 สูงสุด .68 ค่าสถิติทดสอบ F ที่เปลี่ยนไป (F Change) ต่ำสุด 20.30** สูงสุด 111.50** และมีค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients) ต่ำสุด .53** สูงสุด .82** แสดงว่า ขนาดของสินทรัพย์รวม (LNTA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน (SIDI) ได้แก่ (1) มิติสิ่งแวดล้อม (2) มิติสังคม (3) มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ และ (4) ข้อมูลรวมทั้งหมดทุกมิติ

ขั้นที่ 2 นำตัวแปรอิสระจากการเข้าประชุมของกรรมการอิสระ (INDM) เข้าสมการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า มีค่าอำนาจตัดสินใจที่เปลี่ยนไป (R Square Change) ต่ำสุด .00 สูงสุด .22 ค่าสถิติทดสอบ F ที่เปลี่ยนไป (F Change) ต่ำสุด .23 สูงสุด 23.23** และมีค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients) ต่ำสุด -.04 สูงสุด .48** แสดงว่า การเข้าประชุมของกรรมการอิสระ (INDM) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน (SIDI) ได้แก่ (2) มิติสังคม (3) มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ และ (4) ข้อมูลรวมทั้งหมดทุกมิติ ยกเว้น SIDI1: มิติสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 3 นำตัวแปรกีดกันจากโครงสร้างความเป็นเจ้าของเข้าสมการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า มีค่าอำนาจตัดสินใจที่เปลี่ยนไป (R Square Change) ต่ำสุด .00 สูงสุด .06 ค่าสถิติทดสอบ F ที่เปลี่ยนไป (F Change) ต่ำสุด .00 สูงสุด 8.26** และมีค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients) ต่ำสุด -.25** สูงสุด .11 แสดงว่า LCEO ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) เป็นตัวแปรกีดกันประเภทตัวแปรพยากรณ์อิสระ (An Independent Predictor Variable) (Sharma et al., 1981: 24) ที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน (SIDI) ได้แก่ (2) มิติสังคม (3) มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ และ (4) ข้อมูลรวมทั้งหมดทุกมิติ ยกเว้น SIDI1: มิติสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 4 นำตัวแปรร่วมระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรกีดกันเข้าสมการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า มีค่าอำนาจตัดสินใจที่เปลี่ยนไป (R Square Change) ต่ำสุด .00 สูงสุด .04 ค่าสถิติทดสอบ F ที่เปลี่ยนไป (F Change) ต่ำสุด .02 สูงสุด 4.45* และมีค่า Beta ของสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients) ต่ำสุด -13.98* สูงสุด 4.58 แสดงว่า LCON ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ เป็นตัวแปรกีดกันประเภทตัวแปรกึ่งกีดกัน (Quasi Moderator) (Sharma et al., 1981: 24) ที่มีผลกระทบเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน (SIDI) ได้แก่ SIDI3: มิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ และ

LBOD ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแปรกดดันประเภทตัวแปรกดดันบริสุทธิ์ (Pure Moderator) (Sharma et al., 1981: 24) ที่มีผลกระทบเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน (SIDI) ได้แก่ SIDI1: มิติสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

1. บริษัทที่มีขนาดของธุรกิจวัดจากขนาดของสินทรัพย์รวมในจำนวนมากกว่าส่งผลให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดของธุรกิจวัดจากขนาดของสินทรัพย์รวมในจำนวนน้อยกว่า การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ตัวอย่างเช่น Barry and Brown (1986); Cahan (1992); Chen and Jaggi (2000); Firth (1979); Gul and Leung (2004); Ho & Wong (2001); Karamanou and Vafeas (2005); Willekens et al. (2004) เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนแนวคิดของ Barry and Brown (1986) ที่ว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างมากมาเพื่อการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้วิเคราะห์ทางการเงินมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก Cahan (1992) ที่ว่าบริษัทขนาดใหญ่อยู่ภายใต้แรงกดดันจากการเมืองหรือภาครัฐ และเพื่อลดต้นทุนทางการเงินหรือภาครัฐบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินให้ครอบคลุมมากขึ้น และ Firth (1979) ที่ว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการตรวจสอบดูแลจากสาธารณชนมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก จึงเป็นไปได้ว่ามีการเปิดเผยข้อมูลอย่างมากมาเพื่อครอบคลุมข้อมูลทุกประเด็นที่ใช้ในการรักษาชื่อเสียงของบริษัทขนาดใหญ่เหล่านั้น

2. ด้านหนึ่ง บริษัทที่มีการเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทจำนวนมากส่งผลให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนสูงกว่าบริษัทที่มีการเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทจำนวนน้อยกว่า การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ตัวอย่างเช่น Karamanou and Vafeas (2005) เป็นต้น อีกด้านหนึ่ง บริษัทที่มีการเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทจำนวนมาก ไม่ส่งผลให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนสูงกว่าบริษัทที่มีการเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทจำนวนน้อยกว่า การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ตัวอย่างเช่น Aryani et al. (2017); Evans (2004); Qadorah and Fadzil (2018) เป็นต้น จากผลการวิจัยในอดีตและผลการวิจัยครั้งนี้ที่ยังคลุมเครือของความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน ดังนั้น จึงไม่สามารถคาดหมายความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระนี้ได้อย่างแน่ชัดบนพื้นฐานข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนแนวคิดของ Conger et al. (1998) ที่ว่า เวลาที่ใช้ในการประชุมของ

คณะกรรมการบริษัทเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทให้มากขึ้น Standard & Poor's and the National University of Singapore (S&P and CGFRC, 2004) ที่ว่า จำนวนกรรมการที่เข้าร่วมประชุมเป็นเครื่องชี้วัดการสนับสนุนของกรรมการเพื่อการดำเนินงานของบริษัท และแสดงออกถึงการมีส่วนร่วม หรือทำให้การอภิปรายในการประชุมของคณะกรรมการสามารถเกิดขึ้นได้จริง

3. บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวเป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) ส่งผลให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนต่ำกว่าบริษัทที่ไม่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ตัวอย่างเช่น Chau and Gray (2002); Depoers (2000); Eng and Mak (2003); Forker (1992), Haniffa and Cooke (2002); Hossain et al. (1994) เป็นต้น และผลการวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยของ Limpaphayom (2000) พบว่า โครงสร้างของผู้บริหารและโครงสร้างผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดทิศทางการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย Wiwattanakantang (2000) พบว่า บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยถูกควบคุมโดยระบบครอบครัวและผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งสูงสุดทางการบริหารจะเกี่ยวข้องเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกโดยมีระดับความเข้มข้นของการถือหุ้นในระดับสูง และส่วนใหญ่จะเข้าควบคุมการบริหารของบริษัท ซึ่งผู้บริหารสูงสุดและผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกโดยส่วนใหญ่เป็นบุคคลคนเดียวกัน หรือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร (Managerial ownership) และ Dhnadirek and Tang (2003) พบว่าความสัมพันธ์กับรายงานทางการเงินไม่เหมือนกันระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารจะช่วยเพิ่มคุณภาพของรายงานทางการเงินกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่เป็นผู้บริหารจะมีความโน้มเอียงที่จะลดคุณภาพของรายงานทางการเงิน

4. บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว มีการควบคุมความเป็นเจ้าของส่งผลกึ่งกดดัน (Quasi Moderator) ให้การเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทมีระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนต่ำกว่าบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว ไม่มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ตัวอย่างเช่น Berle and Means (1932); Fan and Wong (2002); Hope (2003) เป็นต้น

5. บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นประธานคณะกรรมการบริษัท ส่งผลกดดันเต็มที่ (Pure Moderator) ให้การเข้าประชุมของกรรมการอิสระในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนต่ำกว่าบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว ไม่เป็นประธานคณะกรรมการ

บริษัท การวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ ตัวอย่างเช่น Chau and Gray (2002); Chen and Jaggi (2000); Dhnadirek and Tang (2003); Han (2005); Haniffa and Cooke (2002) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนทฤษฎีที่ใช้

1. ผลลัพธ์ของการศึกษานี้สนับสนุนทฤษฎีตัวแทนเชิงบวก (Positive agency theory) ของ Jensen and Meckling (1976) ที่ให้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนมาจากกลไกการกำกับดูแลกิจการ นั่นคือ บริษัทที่การประชุมของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัทในอัตราส่วนที่สูงกว่า มีระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนสูงกว่าบริษัทที่การประชุมของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัทในอัตราส่วนที่ต่ำกว่า

2. ผลลัพธ์ของการศึกษานี้สนับสนุนทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) ต้นทุนเกี่ยวกับการเมืองและข้อมูล (Information and political costs) ต้นทุนเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ (Proprietary costs) และความต้องการเงินทุน (Capital need) ที่ให้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนมาจากลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับโครงสร้างของธุรกิจ (Structure-related firm-specific characteristics) นั่นคือ บริษัทที่ขนาดของธุรกิจที่วัดจากขนาดของสินทรัพย์รวมในจำนวนที่สูงกว่า มีระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนสูงกว่าบริษัทที่ขนาดของธุรกิจที่วัดจากขนาดของสินทรัพย์รวมในจำนวนที่ต่ำกว่า

3. ผลลัพธ์ของการศึกษานี้สนับสนุน Shleifer and Vishny (1986) ที่ให้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนมาจากปัญหาของการยึดเอาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นเมื่อความเป็นเจ้าของอยู่ในระดับเข้มข้น ผลที่ตามมาคือ สมาชิกครอบครัวเป็นทั้งผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหาร และสมาชิกของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งกรรมการที่เป็นอิสระและกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารมาจากภายนอก จึงมีความเป็นไปได้ที่กรรมการที่เป็นอิสระและกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารมาจากภายนอกจะมีคุณค่าลดลง นั่นคือ บริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวมีการควบคุมความเป็นเจ้าของ มีระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนต่ำกว่าบริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวไม่มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ

4. ผลลัพธ์ของการศึกษานี้สนับสนุน Jensen (1986) ที่ให้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนมาจากการสนับสนุนเฉพาะผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร เพราะว่ามีความเป็นไปได้ที่จะมีอิทธิพลน้อยกว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่เป็นผู้บริหารในการกำหนดนโยบายของบริษัท นั่นคือ บริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัว

เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) มีระดับของการเปิดเผยข้อมูล
ตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนต่ำกว่าบริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวไม่
เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO)

การนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนการทำงาน

5. ผลลัพธ์ของการศึกษานี้สนับสนุนคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเข้าใจระดับของการเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน
ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินจากเอกสารแนะนำตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน
(ESG Metrics) (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565) เป็นเครื่องมือและแบบตรวจสอบรายการ
การเปิดเผยข้อมูล (Checklist) สำหรับติดตามผลการดำเนินงานภายในของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม
อุตสาหกรรมธุรกิจการเงินเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพของการ
เปิดเผยและรายงานข้อมูลด้านความยั่งยืนที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการใช้ข้อมูลของผู้
มีส่วนได้เสียในปัจจุบัน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากนักลงทุนว่า มีความโปร่งใส (Transparency) และมี
การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (Adequate disclosure) ต่อการตัดสินใจลงทุนเพิ่มขึ้น

6. ผลลัพธ์ของการศึกษานี้สนับสนุนคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ควรกำหนดให้มีระบบตรวจสอบให้สอดคล้องกับการรักษา
สมดุล (Check and balance) สำหรับพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนลดลงจึง
ส่งผลทำให้ข้อมูลไม่สมส่วนและปัญหาของตัวแทนเพิ่มขึ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกและผู้ซึ่งเป็น
สมาชิกของครอบครัวมีการครอบครองหุ้นมากกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นที่ชำระแล้ว และผู้ถือหุ้นราย
ใหญ่อันดับแรกหรือผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวเป็นประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธาน
เจ้าหน้าที่บริหาร (CEO)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7. กรณีในช่วงระยะเวลาอื่นหรือในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจอื่น ทั้งนี้เนื่องจากเวลาเปลี่ยนไป
หรือกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนไปอาจจะส่งผลทำให้สภาพแวดล้อมทางการบัญชีเปลี่ยนแปลงไปด้วยและ
ยากแก่การควบคุม

8. กรณีในอนาคตอาจจะมีการเพิ่มมิติใหม่หรือมีการจัดกลุ่มแบ่งมิติใหม่จาก 3 มิติเดิม ได้แก่
มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม และมิติบรรษัทภิบาลและเศรษฐกิจ ตามเอกสารจากเอกสารแนะนำตัวชี้วัด
ด้านความยั่งยืน (ESG Metrics) (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565)

เอกสารอ้างอิง

- ก.ล.ต. (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์). (2563). **คู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี แบบ 56-1 One Report**. ค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565, จาก <https://publish.sec.or.th/nrs/8619s.pdf>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). **คู่มือการรายงานความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินและเอกสารแนะนำตัวชี้วัดด้านความยั่งยืน (ESG metrics)**. ค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.setsustainability.com/download/zxvt2pkafreiq75>
- Aryani, Y.A., Setiawan, D., & Rahmawati, I.P. (2017). *Board meeting and firm performance. Proceedings of International Conference on Economics 2017 (ICE 2017): 438-444.*
- Balachandran, J., & Bliss, M. (2004). **Board independence and voluntary disclosure: Evidence from Malaysia**. Working Paper, Department of Accountancy City University of Hong Kong.
- Barry, C.B., & Brown, S.J. (1986). *Limited information as a source of risk. Journal of Portfolio Management*, Winter: 66-72.
- Berle, A.A., & Means, G.C., Jr. (1932). **The modern corporation and private property**. New York: Macmillan.
- Botosan, C.A. (1997). *Disclosure level and the cost of equity capital. The Accounting Review*, 72(3): 323-349.
- Cahan, S.F. (1992). *The Effect of antitrust investigations on discretionary accruals: A refined test of the political-cost hypothesis. Accounting Review*, 67(1): 77-95.
- Chau, G.K., & Gray, S.J. (2002). *Ownership structure and corporate voluntary disclosure in Hong Kong and Singapore. The International Journal of Accounting*, 37: 247-265.
- Chen, C.J.P., & Jaggi, B. (2000). *The association between independent non-executive directors, family control and financial disclosures. Journal of Accounting and Public Policy*, 19(4-5): 285-310.
- Choi, F.D.S. (1973). *Financial disclosure and entry to the European capital market. Journal of Accounting Research*, 11(Autumn): 159-175.
- CIFAR (Center for International Financial Analysis & Research). (1995). **International accounting and auditing trends**. 4th ed. Edited by V.B. Bavishi. Princeton, NJ: CIFAR.

- Conger, J.A., Finegold, D., & Lawler III, E. (1998). *Appraising boardroom performance*. **Harvard Business Review**, 76(1): 136–148.
- Cooke, T.E. (1989). *Voluntary corporate disclosure by Swedish companies*. **Journal of International Financial Management and Accounting**, 1(2): 171-195.
- Depoers, F. (2000). *A cost-benefit analysis of voluntary disclosure: Some empirical evidence from French listed companies*. **The European Accounting Review**, 9(2): 245-263.
- Dhnadirek, R., & Tang, J. (2003). *Corporate governance problems in Thailand: Is ownership concentration the cause?* **Asia Pacific Business Review**, 10(2): 121-138.
- Diamond, D.W., & Verrecchia, R.E. (1991). *Disclosure, liquidity, and the cost of capital*. **The Journal of Finance**, 46(4): 1325–1355.
- Eng, L.L., & Mak, Y.T. (2003). *Corporate governance and voluntary disclosure*. **Journal of Accounting and Public Policy**, 22: 325-345.
- Evans, M. (2004). **Board characteristics, firm ownership and voluntary disclosure**. Working Paper, Fuqua School of Business, Duke University, Durham, NC. 27708, October.
- Fama, E.F., & Jensen, M.C. (1983). *Agency problems and residual claims*. **The Journal of Law and Economics**, 26(2): 327-349.
- Fan, J.P.H., & Wong, T.J. (2002). *Corporate ownership structure and the informativeness of accounting earnings in East Asia*. **Journal of Accounting and Economics**, 33(3): 401-425.
- Firth, M. (1979). *The impact of size, stock market listing, and auditors on voluntary disclosure in corporate annual reports*. **Accounting and Business Research**, 9(33): 273-280.
- Forker, J.J. (1992). *Corporate governance and disclosure quality*. **Accounting and Business Research**, 22(86): 111-124.
- Foster, G. (1986). **Financial statement analysis**. 2nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Gul, F.A., & Leung, S. (2004). *Board leadership, outside directors' expertise and Voluntary corporate disclosures*. **Journal of Accounting and Public Policy**, 23: 351-379.
- Han, S. (2005). **Ownership structure and quality of financial reporting**. Working paper, Department of Accountancy, University of Illinois at Urbana-Champaign, February.

- Haniffa, R.M., & Cooke, T.E. (2002). *Culture, corporate governance and disclosure in Malaysian corporations*. **ABACUS**, 38(3): 317-349.
- Ho, S.S.M., & Wong, K.S. (2001). *A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure*. **Journal of International Accounting Auditing & Taxation**, 10: 139-156.
- Hope, O.K. (2003). *Analyst following and influence of disclosure components, IPOs and ownership concentration*. **Asia-Pacific Journal of Accounting and Economics**, 10(2): 117-141.
- Hossain, M.A., Tan, L.M., & Adams, M. (1994). *Voluntary disclosure in an emerging capital market: Some empirical evidence from companies listed on the Kuala Lumpur Stock Exchange*. **The International Journal of Accounting**, 29(4): 334-351.
- Jelatianranat, K. (2000). *Thailand's corporate governance issues and development. Country Paper of Thailand for the OECD/World Bank/ADB. 2nd Asian Corporate Governance Roundtable in Hong Kong*, May 31–June 2.
- Jensen, M.C. (1986). *Agency costs of free cashflow, corporate finance, and takeovers*. **American Economic Review**, 76: 323-329.
- Jensen, M.C., & Meckling, W.H. (1976). *Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure*. **Journal of Financial Economics**, 3, October, 305-360.
- Karamanou, I., & Vafeas, N. (2005). *The association between corporate boards, audit committees, and management earnings forecasts: An empirical analysis*. **Journal of Accounting Research**, 43(3): 453-486.
- Lev, B. (1992). *Information disclosure strategy*. **California Management Review**, 34, Summer: 9-32.
- Limpaphayom: (2000). *Corporate governance in Thailand before the crisis: Issues and implications*. **Accountants' Journal**, 47(1): 10-20.
- Meek, G.K., Roberts, C.B., & Gray, S. (1995). *Factors influencing voluntary annual report disclosures by US, UK and continental European multinational corporations*. **Journal of International Business Studies**, 26(3): 555-572.
- Muller, D., Judd, C.M., & Yzerbyt, V.Y. (2005). *When moderation is mediated and mediation is moderated*. **Journal of Personality and Social Psychology**, 89(6): 852–863.

- Qadorah, A.A.M., & Fadzil, F.H.B. (2018). *The effect of board independence and board meeting on firm performance: Evidence from Jordan*. **Journal of Finance and Accounting**, 6(5): 105-109.
- Saudagaran, S.M., & Diga, J.G. (1997). *Financial reporting in emerging capital Markets: Characteristics and policy issues*. **Accounting Horizons**, 11(2): 41-64.
- Sengupta: (1998). *Corporate disclosure and the cost of debt*. **The Accounting Review**, 73(4): 459-474.
- Sharma, S., Durand, R.M., & Gur-Arie, O. (1981). *Identification and analysis of moderator variables*. **Journal of Marketing Research**, XVIII, August: 291-300.
- Shleifer, A., & Vishny, R.W. (1986). *Large shareholders and corporate control*. **Journal of Political Economy**, 94: 461-488.
- Standard & Poor's and the National University of Singapore (S&P and CGFRC). (2004). **Corporate governance in Thailand: A study of SET 50 companies**. Bangkok Post, Business, Wednesday, April 21, 1.
- Vafeas, N. (1999). *Board meeting frequency and firm performance*. **Journal of Financial Economics**, 53(1): 113-142.
- Wallace, R.S.O. (1988). *Corporate financial reporting in Nigeria*. **Accounting and Business Research**, 18(72), Autumn: 352-362.
- Willekens, M., Vander Bauwhede, H., Gaeremynck, A., & Van de Gucht, L. (2004). **The impact of internal and external governance mechanisms on the voluntary disclosure of financial and non-financial performance**. Working Paper, KULeuven. Retrieved on August, 5th, 2022, from <http://www.business.uiuc.edu/accountancy/research/.../willekens.pdf>
- Wiwattanakantang, Y. (2000). **The equity ownership structure of Thai firms**. Unpublished Working Paper, Institute of Economic Research, Hitotsubashi University, Japan.
- Yu, T., & Jingliang, C. (2009). *Concept of voluntary information disclosure and a review of relevant studies*. **International Journal of Economics and Finance**, 1(2): 55-59.

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง
ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

The Morale in Work Performance of Contract Teachers under the
Nonthaburi Provincial Administrative Organization

ปฐิการ อมรพงษ์มงคล

นิสิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: gagatap110@gmail.com

เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: salekl@rpu.ac.th

Patikarn Amornpongmongko

Student, Master of Public Administration, Rajapruk University

Saovanard Leklersindhu

Lecturer, Master of Public Administration Program, Rajapruk University

รับเข้า: 10 สิงหาคม 2565 แก้ไข: 1 กันยายน 2565 ตอรับ: 2 กันยายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูอัตราจ้างในโรงเรียนภายใต้สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีปีงบประมาณ 2564 จำนวน 191 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลวิจัย พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านภาระและความรับผิดชอบ และด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน ผลการเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านเพศ อายุ สถานภาพการ

สมรส ประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครูอัตราจ้าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

Abstract

The objectives of this research were to investigate and compare the morale in work performance contract teachers under the Nonthaburi Provincial Administrative Organization. A sample of this research were 191 contract teachers under the Nonthaburi Provincial Administrative Organization in fiscal year 2021. A questionnaire was used as a research instrument for data collection. Data were then analyzed using statistics for data analysis, including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA.

The major findings revealed that overall morale in work practice of contract teachers under the Nonthaburi Provincial Administrative Organization was at a high level. When individual aspects were considered, all aspects were at a high level, including working conditions, recognition, relationship with supervisors, relationship with colleagues, obligations and responsibilities, and opportunities and advancement in the work. In addition, when morale in work performance of the sample was compared by personal factors, the results indicated that the sample with different gender, age, marital status, and work experience had indifferent opinion towards morale in work practice. However, the sample with different educational level and monthly income had different opinion towards morale in work practice with a statistically significant different at the .05.

Keywords: morale in work performance, contract teachers, Nonthaburi Provincial Administrative Organization

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ความคิด ทักษะการใช้ชีวิต และเจตคติ

สามารถใช้ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งเสริมสร้างการใช้ชีวิตให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา จะมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากที่สุด เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ทั้งการจัดเนื้อหาสาระรวมไปถึงกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความเหมาะสมของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิดและการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ครูยังเป็นผู้มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นครู เกียรติแห่งการได้รับยกย่องว่า ครูเป็นผู้สร้างสรรค์สังคม สร้างเยาวชนให้เป็นคนดีของชาติบ้านเมืองเพราะหากเพียงแต่สั่งสอนศิษย์เท่านั้นก็ยังไม่ได้สมเกียรติแห่งความเป็นครู ฉะนั้นผู้ที่เป็นครูจึงควรต้องอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ มีความดี มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมจริยธรรมด้วย ครูเป็นปูชนียบุคคลเป็นแบบอย่างที่เราควรเคารพบูชา ดังนั้น ครูจะต้องประพฤติตนอยู่ในกรอบของความเป็น “คนเก่งและคนดี” ตามที่สังคมต้องการ (ราตรี ฤกษ์วงศ์, 2551)

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีข้าราชการครูไม่เพียงพอต่อความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจึงจัดสรรงบประมาณในการจัดหาครูอัตราจ้างขึ้น เพื่อปฏิบัติงานด้านการสอนในสถานศึกษาที่ขาดแคลนข้าราชการครู เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ซึ่งบุคคลที่มาสมัครมีทั้งบุคคลที่มีใบประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและไม่มีใบประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยมีการประเมินจากคณะกรรมการ ถ้าผ่านการประเมินจากคณะกรรมการจะได้รับการต่อสัญญา แต่ถ้าไม่ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการจะพ้นจากสัญญาจ้างทันที เป็นเหตุให้ความมั่นคงในอาชีพครูอัตราจ้างไม่แน่นอนและขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในสมัยก่อนอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีคนนับหน้าถือตา ให้การยกย่องเชิดชู เพราะคนที่เรียนครูเป็นที่คนเก่ง ฉลาด และมีความสามารถที่ดีเลิศ อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ด้วยความเข้มงวดและวิธิตักเตือนลูกศิษย์ให้เชื่อฟังเป็นอย่างดีเยี่ยม แต่ในสมัยนี้ความนับถือของครูกับลูกศิษย์มีน้อยลง และข่าวเกี่ยวกับครูที่นำเสนอออกมา มีแต่แง่ลบ ทำให้ภาพลักษณ์ของครูเสมือนคนที่หวังผลประโยชน์กับลูกศิษย์มากกว่า อีกทั้งการลงโทษนักเรียนถือว่าผิดกฎหมายเกิดเป็นคดีขึ้นได้ และครูในปัจจุบันก็มีค่าตอบแทนค่าเหนื่อยที่น้อย สวัสดิการจากภาครัฐก็ไม่มากเท่าที่ควร จึงทำให้คนที่เก่งและมีความรู้ความสามารถ หันไปประกอบอาชีพอื่นที่ได้เงินเดือนมากกว่า ทำให้คนที่มาเรียนครูไม่มีความรู้มากเท่าที่ควร อาจเกิดความไม่แม่นยำในเนื้อหา จึงทำให้ลูกศิษย์ไม่เคารพเท่าที่ควร ครูจึงขาดขวัญกำลังใจในการสอน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2564)

จากปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานในด้านสภาพการปฏิบัติงาน โอกาสความก้าวหน้าในงาน การได้รับการยอมรับ ภาระงาน และความสัมพันธ์อันดี

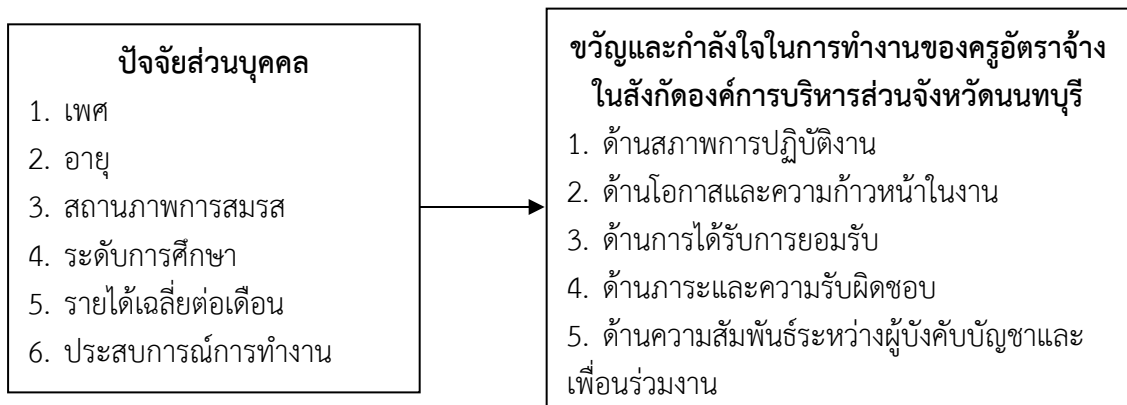
ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งด้านต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนต่อการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง พร้อมทั้งเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูอัตราจ้างภายใต้โรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการวางนโยบายและแผนการ ปฏิบัติงานให้ถูกต้องและเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน รวมถึงสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูอัตราจ้าง ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ได้นำแนวคิดทฤษฎีสองปัจจัยของ Frederic Herzberg (1959) ดังนี้ 1. ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง 2. ปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ เงินเดือน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งผู้วิจัยเลือกทฤษฎีสองปัจจัยมา 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสภาพการปฏิบัติงาน 2. ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน 3. ด้านการได้รับการยอมรับ 4. ด้านภาระและความรับผิดชอบ 5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ที่กล่าวถึงปัจจัยขวัญและกำลังใจที่เป็นปัจจัยความรู้สึกในทางบวก ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คือ ครูอัตราจ้างในโรงเรียนภายใต้สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีปีงบประมาณ 2564 ซึ่งประกอบด้วย 34 โรงเรียน มีประชากรรวมทั้งหมดจำนวน 365 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2564) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane (1973) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูอัตราจ้างในโรงเรียนภายใต้สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีปีงบประมาณ 2564 จำนวน 191 คน เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง และแจกแบบสอบถามให้กับครูอัตราจ้างในโรงเรียนภายใต้สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีปีงบประมาณ 2564 จำนวน 34 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่มีมีสาระครอบคลุมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในทุกด้าน โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามกระบวนการการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษามีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 และนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าเท่ากับ 0.90 แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อระดับตามวิธีของ ซูครี วงศ์รัตน์ (2541) เป็นระดับการประเมิน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5	4.20 – 5.00	ระดับมีขวัญกำลังใจมากที่สุด
4	3.40 – 4.19	ระดับมีขวัญกำลังใจมาก
3	2.60 – 3.39	ระดับมีขวัญกำลังใจปานกลาง
2	1.80 – 2.59	ระดับมีขวัญกำลังใจน้อย
1	1.00 – 1.79	ระดับมีขวัญกำลังใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จะทดสอบสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มี 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรเพศ ส่วนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

และประสิทธิภาพการทำงาน กรณีที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าเฉลี่ยจะนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม

(n=191)

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู อัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี	$\bar{X}$	SD	ระดับ ขวัญ กำลังใจ	อันดับ
1. ด้านสภาพการปฏิบัติงาน	4.03	0.59	มาก	1
2. ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน	3.98	0.61	มาก	5
3. ด้านการได้รับการยอมรับ	4.01	0.54	มาก	2
4. ด้านภาระและความรับผิดชอบ	3.99	0.62	มาก	4
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและ เพื่อนร่วมงาน	4.00	0.57	มาก	3
รวม	4.00	0.48	มาก	รวม

จากตารางที่ 1. พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$, $SD=0.48$) เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.59$) รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$, $SD=0.54$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$, $SD=0.57$) ด้านภาระและความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.99$, $SD=0.62$) ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.98$, $SD=0.61$)

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมแต่ละด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	ตัวแปร					
	เพศ	อายุ	สถานภาพการสมรส	ระดับการศึกษา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ประสบการณ์การทำงาน
1. ด้านสภาพการปฏิบัติงาน	0.27	0.76	0.16	0.00*	0.00*	0.47
2. ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน	0.75	0.71	0.20	0.00*	0.00*	0.02*
3. ด้านการได้รับการยอมรับ	0.78	0.60	0.26	0.00*	0.00*	0.47
4. ด้านภาระและความรับผิดชอบ	0.23	0.78	0.50	0.21	0.00*	0.06
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	0.16	0.20	0.63	0.00*	0.00*	0.22
ภาพรวม	0.31	0.91	0.64	0.00*	0.05*	0.18

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมแต่ละด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพการสมรส มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านภาระและความรับผิดชอบ ที่ไม่แตกต่างกัน

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

1.1 ด้านสภาพการปฏิบัติงาน พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านสภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีสถานที่ทำงานของมีความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สิน พร้อมทั้งที่ทำงาน มีห้องน้ำถูกสุขลักษณะ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2537) สภาพการปฏิบัติทำงานสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ล้อมรอบคนทำงานในขณะที่ทำงานอาจเป็นคุณ เช่น หัวหน้าผู้ควบคุมงานหรือเพื่อนร่วมงาน เป็นสิ่งของ เช่น เครื่องจักร เครื่องกล เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นสารเคมี เป็นพลังงาน เช่น อากาศที่หายใจ แสงสว่าง เสียง ความร้อน และเป็นเหตุปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม เช่น ชั่วโมงการทำงาน ค่าตอบแทน นอกจากนี้ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การหรือสภาพแวดล้อมทั่วไปประกอบด้วย แรงผลักดันจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ผู้บริหารในปัจจุบันจะต้องตื่นตัวและรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลง ขณะที่ทรัพยากรต่างก็มีอยู่จำกัดแรงผลักดันจากปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สามารถกำหนดได้จากทัศนคติ ความต้องการ ความคาดหวัง การศึกษา ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของคนในสังคมนั้น ๆ

1.2 ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านโอกาสและความก้าวหน้าในงาน โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บังคับบัญชาให้การส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติพร้อมทั้งงานที่ปฏิบัติมีโอกาสนำให้ได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ ปัญญาจิรพงศ์ (2556: 22) กล่าวว่าในการปฏิบัติงานนั้นขวัญและกำลังใจ มีความสำคัญต่อบทบาทในการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก และยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงาน หากขวัญและกำลังใจดี บุคคลย่อมมีความพอใจที่จะปฏิบัติงานสูงขึ้น หากขวัญและกำลังใจไม่ดี บุคคลย่อมเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่พอใจที่จะปฏิบัติงาน อันจะส่งผล

กระทบต่อการบริหารงานในองค์กร ดังนั้นผู้บริหารควรรู้จักบำรุงขวัญของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งความสำคัญของขวัญและกำลังใจนั้น ได้มีนักวิชาการและหน่วยงาน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านการได้รับการยอมรับ พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านการได้รับการยอมรับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะได้รับโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน และได้รับการยอมรับในความสามารถของคุณจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวคิดของ Frederic Herzberg (1959) กล่าวว่า การยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การยอมรับหรือเห็นด้วยกับความสำเร็จการได้รับการชมเชยยกย่องชื่นชมเชื่อถือไว้วางใจในผลงานหรือการดำเนินงานจากผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลอื่น ๆ ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการยอมรับนับถือก็จะทำให้เกิดการไม่ยอมรับการได้รับคำตำหนิหรือการกล่าวโทษ

1.4 ด้านภาระและความรับผิดชอบ พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านภาระและความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะรู้สึกถึงความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของงานที่ได้รับมอบหมายมีพร้อมทั้งได้รับมอบหมายอำนาจในงานที่รับผิดชอบงานอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2537) กล่าวว่าภาระหรือพันธะผูกพันในการปฏิบัติในการปฏิบัติหน้าที่การงานของผู้ร่วมงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรเนื่องจากบุคคลต้องอยู่ร่วมกันทำงานในองค์กร จำเป็นต้องปรับลักษณะนิสัยเจตคติของบุคคลเพื่อช่วยเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติงานตามระเบียบรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและมีความซื่อสัตย์สุจริตคนที่มีความรับผิดชอบ จะทำให้การปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และช่วยให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยความราบรื่น ความรับผิดชอบจึงเป็นภาระผูกพันที่ผู้นำต้องสร้างขึ้นเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างดี ลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ รวมทั้งหน้าที่ตามความรับผิดชอบในงานนั้น ๆ

1.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานและได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานจากปัญหาเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจมาศ แดงเพ็ง (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของขวัญกำลังใจว่า ขวัญกำลังใจ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการร่วมมือร่วมใจเพื่อปฏิบัติงานเสริมสร้างสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่คณะ เกิดความคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ทำให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และทำให้ทราบความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานตลอดจนถึงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 ด้านเพศ พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเพศชายและเพศหญิง มีความต้องการขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร จอมคำสิงห์ (2559) ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนท่าใหม่ “พูลสวัสดิ์ราษฎร์นุกูล” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนท่าใหม่ “พูลสวัสดิ์ราษฎร์นุกูล” จำแนกตามเพศ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ด้านอายุ พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เพราะช่วงอายุมีความใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีความต้องการขวัญและกำลังใจใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกิจ ขอบรู้ (2562) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า เปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งงาน และอายุราชการ ผลปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพการสมรส มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน บุคลากรไม่ว่าจะมีสถานภาพการสมรสใด จะมีความต้องการขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเหมือนกันในทุกด้าน จึงทำให้มีความคิดเห็นไปในแนวเดียวกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ เนื่องนรา (2556) เรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร การเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน พบว่า พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

2.4 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านภาระและความรับผิดชอบที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอยรัตน์ คงทัพ และ เสวียน เจนเขว้า (2564) เรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2

ผลวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจของครู จำแนกเมื่อจำแนก ตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัลลภ แสนยศ (2563) เรื่อง การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สำนักงาน เลขาธิการตำรวจแห่งชาติ ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการตำรวจสำนักงานเลขาธิการตำรวจแห่งชาติ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05

2.6 ด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ชวลิต อินทร์รักษ์ (2561) เรื่อง ขวัญกำลังใจการทำงานของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากรผลการเปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจของ บุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อจำแนกตามสภาพตำแหน่งงาน และอายุการปฏิบัติงาน ทั้ง 2 ตัวแปรไม่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านสภาพการปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีหรือผู้บังคับบัญชา ควรมี การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสังกัดได้แสดงความรู้ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งมี ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
2. ด้านโอกาสในและความก้าวหน้าในงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีหรือ ผู้บังคับบัญชา ควรมีการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งตามผลงานและภาระงานที่ได้รับอย่างมี ความเป็นธรรมและตรงไปตรงมา เพื่อให้ครูอัตราจ้างหรือบุคลากรในสังกัด มีขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น
3. ด้านการได้รับการยอมรับ เมื่อบุคลากรมีผลงานและการปฏิบัติงานดีเยี่ยมองค์การบริหารส่วน จังหวัดนนทบุรีหรือผู้บังคับบัญชามีการมอบรางวัลการหรือการยกย่องชมเชยในความรู้ความสามารถ และ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้บุคลากรในการทำงาน
4. ด้านภาระและความรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีหรือผู้บังคับบัญชา ควรมีการพิจารณามอบหมายงานหรือปริมาณงาน และตรงกับตำแหน่งหน้าที่ให้เหมาะสมกับ ความสามารถและความถนัดของบุคลากรในสังกัด

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ควรมีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างเป็นกันเอง เมื่อบุคลากรพบปัญหาจากการปฏิบัติงานหรือจากเรื่องส่วนตัว สามารถปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดใกล้เคียง เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจของครูอัตราจ้างในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

2. ควรมีการศึกษาผลกระทบจากการที่บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะนำปัญหามาปรับปรุง และพัฒนาเพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจในลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จิรนนท์ เนื่องนรา. (2556). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพะโต๊ะจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชฎิล อินทร์รักษ์. (2561). ขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทพนิมิต.

ธงชัย สันติวงษ์. (2537). ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เบญจมาศ แดงเพ็ง. (2554). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาของอำเภอมายอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต2. ค้นคว้าอิสระ ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ประกิจ ขอบรู้. (2562). การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.

พัลลภ แสนยศ. (2563). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สำนักงานเลขาธิการตำรวจแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ราตรี ฤกษ์วงศ์. (2551). การปฏิบัติงานของครูจ้างสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรีตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน. วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สมบัติ ปัญญาจิรพงศ์. (2556). **ขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลชั้นประทวน พลทหารและอาสาสมัครในพื้นที่ปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรี และตราด**. ภาคนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2564). ค้นเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2564, จาก <http://nont-pro.go.th/public/history/data/index/menu/22>
- อรรคพร จอมคำสิงห์. (2559). **ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนท่าใหม่ “พุลสวัสดิ์ ราษฎร์นุกูล” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไอยรัตน์ คงทัพ และ เสวียน เจนเขว่า. (2564). **ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2**. *Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University*, 1(2): 49-62.
- Herzberg, Frederick and others. (1959). **The Motivation to work**. New York: John Wiley and Sons.
- Yamane, Taro. (1973) **Introductory Analysis**. 3rd ed. Tokyo: Harper International Education.

การบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
The Curriculum Administration of Music Classroom Program in
Secondary School, under the Office of
the Basic Education Commission

พิริยพงศ์ ธัมมาพิชชา

นิสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

E-mail: yomatang@gmail.com

ธารารัตน์ มาลัยเถาว์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

E-mail: thararat.ma@up.ac.th

Piriyapong Tammaphuechaya

Students, Educational Administration,

College of Education, University of Phayao

Thararat Malaitao

Lecturer, Educational Administration, College of Education, University of Phayao

รับเข้า: 1 เมษายน 2565 แก้ไข: 16 เมษายน 2565 ตอบรับ: 26 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากประชากรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 โรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร หัวหน้าโครงการห้องเรียนดนตรี หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะและครุดนตรี จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท จำนวน 50 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.35$, $SD=0.48$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ($\bar{X}=4.31$, $SD=0.47$) ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.49$) ด้านการสร้างความสะดวกคล่องของหลักสูตร ($\bar{X}=4.28$, $SD=0.48$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศหลักสูตร ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.50$) 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการบริหารหลักสูตรในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหาร หลักสูตร โครงการห้องเรียนดนตรี

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the curriculum administration of the music classroom project in secondary schools under the office of the basic education commission, 2) to compare the curriculum administration of the music classroom project in secondary schools classified by the size of the educational institution. The samples used in research were obtained from a specific randomized sample, from the population of 20 participating schools, namely school director, school deputy director, curriculum committee, music classroom project leader, art subject group leader, and music teacher. A sample group was 300 people. The tool used was a 5-level estimation scale model based on the Likert model, 50 items. The confidence value of the questionnaire was equal to 0.941. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results showed that 1) The curriculum administration of the music classroom project in secondary schools, under the office of the basic education commission in all 5 aspects found that the overall level was at a high level ($\bar{x}=4.30$, $SD=0.45$), and when considering each aspect found that all aspects of curriculum administration were at a high level, the aspect with the highest average was the aspect of the preparation of

educational institutions ($\bar{x}=4.35$, $SD=0.48$), followed by the aspect of curriculum development into practice. ($\bar{x}=4.31$, $SD=0.47$), the curriculum administration assessment ($\bar{x}=4.30$, $SD=0.49$), curriculum consistency ($\bar{x}=4.28$, $SD=0.48$), respectively; The aspect with the lowest average was curriculum supervision ($\bar{x}=4.26$, $SD=0.50$). 2) The results of a comparative analysis of the curriculum administration of the music classroom program in secondary schools, under the office of the basic education commission, classified by school sizes, found that extra-large schools and large schools had overall curriculum administration, and each aspect was statistically significant different at the .01 level.

Keyword: administration, curriculum, music classroom project

บทนำ

การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 (วรรค 4) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 24 (วรรค 1) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษนั้น จำเป็นจะต้องเข้าใจในความหมายของผู้มีความสามารถพิเศษ จึงจะสามารถจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมและตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้มีความสามารถพิเศษนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2549) ได้ให้ความหมายของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษว่า หมายถึง เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานทางทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขาอย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์เดียวกัน สำหรับความสามารถทางดนตรี ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในความสามารถพิเศษประการหนึ่ง ที่จำเป็นต้องจัดการศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี ได้ศึกษาเล่าเรียนตามความสนใจและความถนัด เช่นเดียวกับผู้ที่มีความสามารถพิเศษในด้านอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีนี้ โดยใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการห้องเรียนดนตรี”

โครงการห้องเรียนดนตรี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านอาคาร สถานที่ จำนวนครูดนตรีและสถานศึกษาที่มีประวัติเคยได้รับรางวัลทางด้านดนตรี ได้เข้าร่วมในโครงการห้องเรียนดนตรี โดยโครงการห้องเรียนดนตรีนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ 2 ระยะ โดยในระยะที่ 1 เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 กระทรวงศึกษาธิการ ได้คัดเลือกโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ 1) โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดปัตตานี 2) โรงเรียนสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา 3) โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา ต่อมาในปีการศึกษา 2561 ได้ขยายไปสู่โรงเรียนใน 3 ภูมิภาค จำนวน 3 โรงเรียน และในระยะที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้ขยายโครงการครอบคลุมทุกภาคภูมิภาค จำนวน 14 โรงเรียน รวมโรงเรียนในโครงการทั้งสิ้น 20 โรงเรียน โดยวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนดนตรีนั้น เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และเปิดโอกาสให้นักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีได้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัด และได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ รวมถึงสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนากับหน่วยงานและองค์กรทางการศึกษา ในการพัฒนาและส่งต่อนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพทางด้านดนตรีต่อไปในอนาคต

ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนงบประมาณในเรื่องต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการห้องเรียนดนตรี อาทิ การสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ การสนับสนุนด้านครุภัณฑ์ดนตรี การสนับสนุนด้านบุคลากรเพื่อการพัฒนาทักษะทางด้านดนตรี แต่เรื่องของการจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้ในโครงการห้องเรียนดนตรีนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ให้อิสระกับโรงเรียนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ ในการจัดทำหลักสูตรสำหรับโครงการห้องเรียนดนตรีเพื่อใช้และเพื่อให้เป็นไปเฉพาะตามแต่ละบริบทของแต่ละโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นภารกิจที่สำคัญของทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการต้องปฏิบัติ

ในการจะนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดี มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการนำหลักสูตรสู่การเรียนการสอนในสถานศึกษาให้ตรงตามเป้าหมายของการจัดการการศึกษาและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เรียน เพราะผู้เรียนถือเป็นผลผลิตของการบริหารหลักสูตร จึงควรที่จะมีการติดตามผลและทบทวนศึกษาการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี ทั้งนี้เพื่อให้ทราบผลของการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี ว่าที่ผ่านมามีแนวโน้มไปในทิศทางใด ควรที่จะเสริมสร้างจุดแข็งหรือการแก้ไขจุดบกพร่องในด้านใด ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโครงการห้องเรียนดนตรีอย่างไร เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาการบริหารหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรที่ผ่านมา มีการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป เช่น เสาวนีย์ นวลน้อย (2559) ได้วิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 น้ำอ้อย

สุขเสนา (2560) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารหลักสูตรและการใช้หลักสูตรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ วสุ อังศุเกียรติถาวร (2561) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ชุติมา วาปีทะ (2563) ได้วิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี เป็นต้น จากงานวิจัยที่กล่าวมา แม้ว่าจะเป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการบริหารหลักสูตรเช่นเดียวกัน แต่ประเด็นในการศึกษาของแต่ละงานวิจัย รวมถึงขอบเขตของการวิจัยนั้น มีความแตกต่างกัน และจากการทบทวนวรรณกรรม ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี ยังไม่ปรากฏพบว่ามีงานวิจัยแต่อย่างใด ดังนั้นการวิจัยการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี จึงเป็นการวิจัยที่จะแสดงให้เห็นถึงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรในอีกประเด็นหนึ่ง ที่มีความน่าสนใจและจะทำให้การวิจัยการบริหารหลักสูตร มีประเด็นในการศึกษาเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการวิจัยจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาที่มีความพร้อม ถึงแม้จะไม่ได้เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรีก็ตาม ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีได้ต่อไปในอนาคต

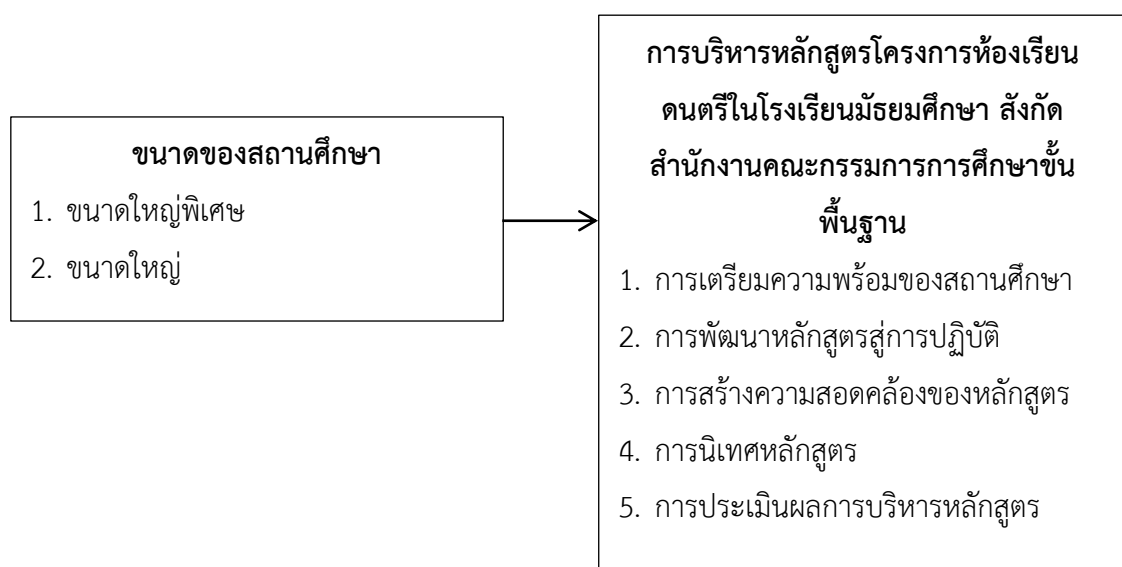
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีและเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในการเปรียบเทียบนั้น ตัวแปรต้น คือ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารหลักสูตรในโครงการห้องเรียนดนตรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา คือ 1) ขนาดใหญ่พิเศษ และ 2) ขนาดใหญ่ สำหรับตัวแปรตามนั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากตัวแปรที่มีลักษณะร่วมกันจากกระบวนการบริหารหลักสูตรในเอกสารที่เกี่ยวข้อง

อาทิ การบริหารหลักสูตร (วัชร บวรณสิงห์, 2544) แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2548) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) การจัดการหลักสูตรและการสอน (สำลี ทองธิว, 2553) การจัดการหลักสูตรและการสอน (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2554) และภาวะผู้นำทางหลักสูตร (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2562) และเลือกเป็นตัวแปรตามในงานวิจัยนี้ ทำให้ได้ตัวแปรที่จะศึกษา 5 ด้าน คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ 3) การสร้างความสอดคล้องของหลักสูตร 4) การนิเทศหลักสูตร และ 5) การประเมินผลการบริหารหลักสูตร โดยเขียนเป็นภาพประกอบกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 2,757 คน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรี ทั้งหมด 20 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรดนตรี หัวหน้าโครงการห้องเรียนดนตรี หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและครูสอนดนตรี โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 20 โรงเรียน โรงเรียนละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีข้อคำถามทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ 3) การสร้างความสอดคล้องของหลักสูตร 4) การนิเทศหลักสูตร และ 5) การประเมินผลการบริหารหลักสูตร โดยแบบสอบถามเป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) โดยปรับปรุงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด (2545) มีเกณฑ์การให้ระดับค่าคะแนนความต้องการดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของแต่ละระดับความต้องการ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์โดยปรับปรุงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถามตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวแปรที่มีลักษณะร่วมกัน และเลือกตัวแปรมาพัฒนาเพื่อทำการศึกษางานวิจัยนี้ด้วยกัน 5 ด้าน ดังนี้ คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร

สู่การปฏิบัติ 3) การสร้างความสอดคล้องของหลักสูตร 4) การนิเทศหลักสูตร 5) การประเมินผล
การบริหารหลักสูตร

2. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความคิดเห็น ตรวจสอบ
ความถูกต้องเหมาะสมของเครื่องมือ รวมทั้งปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้แนะนำ
ก่อนที่จะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง
เมื่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ตรวจสอบแล้ว จึงนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (The Index of Item-Objective Congruence) เมื่อ
วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามเสร็จแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย โดยเลือกข้อ
คำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ (พวงรัตน์
ทวีรัตน์, 2540) จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 และ
ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่า
ความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม
ศรีสะอาด, 2545) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.94 จากนั้นทำการปรับปรุง
แบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรี ทั้งหมด
20 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามส่งผ่านทาง
จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรีทั้งหมด 20 โรงเรียน

3. จากข้อที่ 2 ขอความอนุเคราะห์โรงเรียนตอบแบบสอบถามผ่านแบบสอบถามออนไลน์
Google Forms โดยการสแกน QR Code ตามหนังสือที่แนบไปเพื่อตอบแบบสอบถาม

4. นำข้อมูลการตอบแบบสอบถามที่ตอบแล้ว มาตรวจสอบ เพื่อทำการจัดระบบข้อมูลของ
แบบสอบถามและนำสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการ
หาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) โดยนำเสนอในรูปตารางและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

3. การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) โดยนำเสนอในรูปตารางและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ 3) ด้านการสร้างความสอดคล้องของหลักสูตร 4) ด้านการนิเทศหลักสูตร และ 5) ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีใน				
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน	$\bar{X}$	SD	แปล	อันดับ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			ผล	
1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	4.35	0.48	มาก	1
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ	4.31	0.47	มาก	2
3. ด้านการสร้างความสอดคล้องของหลักสูตร	4.28	0.48	มาก	4
4. ด้านการนิเทศหลักสูตร	4.26	0.50	มาก	5
5. ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	4.30	0.49	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.30	0.45	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.35$, $SD=0.48$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ($\bar{X}=4.31$, $SD=0.47$) ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.49$) ด้านการสร้างควมสอดคล้องของหลักสูตร ($\bar{X}=4.28$, $SD=0.48$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศหลักสูตร ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.50$)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ 3) ด้านการสร้างควมสอดคล้องของหลักสูตร 4) ด้านการนิเทศหลักสูตร และ 5) ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ได้ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรโครงการ ห้องเรียนดนตรีในโรงเรียน มัธยมศึกษา	ขนาดใหญ่พิเศษ (n=255)		ขนาดใหญ่ (n=45)		t	p- value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา	4.49	0.35	3.56	0.38	15.087**	.001
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสู่การ ปฏิบัติ	4.44	0.35	3.60	0.39	13.195**	.001
3. ด้านการสร้างควมสอดคล้อง ของหลักสูตร	4.42	0.37	3.52	0.30	17.623**	.001
4. ด้านการนิเทศหลักสูตร	4.39	0.42	3.58	0.32	14.588**	.001
5. ด้านการประเมินผลการ บริหารหลักสูตร	4.40	0.42	3.70	0.40	10.805**	.001
เฉลี่ยรวม	4.43	0.35	3.59	0.28	17.680**	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรในโครงการห้องเรียนดนตรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีนั้น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา จากข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรีทั้ง 20 โรงเรียน มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับโครงการห้องเรียนดนตรี จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการคัดเลือกโรงเรียนต่าง ๆ จากทั่วประเทศ เพื่อเข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรี มาพัฒนาเป็นต้นแบบห้องเรียนดนตรีส่งผลให้โรงเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการทั้ง 20 โรงเรียน ได้เตรียมความพร้อมหรือถ้าโรงเรียนนั้น ๆ มีความพร้อมอยู่แล้ว ก็พัฒนาต่อไปให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในทุกโรงเรียนนั้น ได้มีการวางแผนจัดทำหลักสูตร และบรรจุโครงการห้องเรียนดนตรีเข้าไปในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดกรอบในการจัดทำหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีอย่างชัดเจนและเป็นระบบ สำหรับการเตรียมความพร้อมในส่วนของคุณครู มีการจัดสรรครูดนตรีให้มีความเพียงพอและเหมาะสม ต่อการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาครูดนตรี โดยการจัดการอบรม ประชุม สัมมนา สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูดนตรีได้เข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนสอนดนตรี การเตรียมความพร้อมในส่วนของคุณครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการ อีกทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า สมาคมครูและผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ผู้มีอุปการคุณ เป็นต้น การเตรียมความพร้อมในส่วนของคุณครู สิ่งปลูกสร้าง โรงเรียนมีการจัดหาเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน นอกเหนือไปจากเครื่องดนตรีพื้นฐานเดิมที่โรงเรียนมีความพร้อมอยู่แล้ว มีการจัดสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมอาคาร

สถานที่ ห้องปฏิบัติการทางดนตรีให้พร้อมใช้และเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน และโรงเรียน มีการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินโครงการ ห้องเรียนดนตรีนั้น สามารถดำเนินโครงการได้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของโครงการ จากที่กล่าวมา ทำให้ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่ง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สงกรานต์ เรื่องประทีป (2559) ที่พบว่า การบริหารหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและ รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา

ในขณะเดียวกัน พบว่า ด้านการนิเทศหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ถึงแม้ว่าจะเป็นด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ผลการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในด้านนี้ ยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนั้น ได้มีการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม หลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีอย่างเป็นระบบ มีการใช้ผลของการนิเทศ มาร่วมกันปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการระบุระยะเวลาการดำเนินการและกำหนด ผู้รับผิดชอบในการนิเทศและการรับการนิเทศอย่างชัดเจน ในการนิเทศใช้หลักการบริหารจัดการที่ หลากหลาย มีความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการ ดำเนินงานการนิเทศอย่างชัดเจน มีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมและกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้ สำหรับ กิจกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม มีรูปแบบที่หลากหลายมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี การรายงานผลการดำเนินงานนิเทศ กำกับติดตามหลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเป็นระยะ และ มี การสร้างกระบวนการร่วมมือกันของผู้บริหารและครู เพื่อพัฒนาวิชาชีพผ่านระบบการนิเทศ ซึ่ง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา วาปีทะ (2563) ที่พบว่า มีการแต่งตั้งกรรมการในการ นิเทศ ติดตาม เป็นระบบ และให้คำปรึกษาโดยมีผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาร่วมด้วย จัดปฏิทินปฏิบัติงาน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลจัดการเรียนรู้ทุกภาคเรียนอย่างสม่ำเสมอและชัดเจนถูกต้อง มีการออกแบบบันทึกการนิเทศ สรุปผลการนิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทุกครั้ง สร้างความเข้าใจ และทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเพื่อการพัฒนาไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์อื่น มีการจัดเตรียมเอกสารและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อรับการนิเทศและเน้นการประเมิน ตามสภาพจริง มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการ ควบคุมคุณภาพโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การตรวจเยี่ยมและการสังเกตการณ์ในชั้น เรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดการเรียนการสอน การบันทึกหลังการสอน การ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีแผน นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบครบวงจร ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม นำการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลไปพัฒนาปรับปรุงให้ต่อเนื่องกับหลักสูตรแผนการสอนในปีการศึกษาต่อไป

2. การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรในโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจจะเป็นเพราะว่าโดยส่วนใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จะเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดหรือเป็นโรงเรียนที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีเดิมอยู่ก่อนแล้ว เช่น มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้วงโยธวาทิตของโรงเรียนได้เข้าร่วมการประกวดในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับภูมิภาคจนถึงระดับนานาชาติ ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ ถึงแม้จะมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แต่อุปสรรคสำคัญที่ทำให้การบริหารหลักสูตรมีความแตกต่างกัน มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของงบประมาณ แม้ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) แต่งบประมาณที่ได้ มีความเหลื่อมล้ำกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำหรับการจัดสรรงบประมาณลงมาเพื่อใช้บริหารจัดการนั้น สพฐ. จะจัดสรรงบประมาณให้ตามจำนวนของนักเรียน คิดเป็นรายหัว ถึงแม้จะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่จำนวนนักเรียนอาจจะเลยเกณฑ์ขั้นต่ำของการกำหนดขนาดของสถานศึกษามาจำนวนไม่มาก จึงทำให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนที่ไม่เพียงพอ อีกทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่อาจจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายในภายนอกต่าง ๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า สมาคมครูและผู้ปกครอง ผู้มีอุปการคุณ ได้เท่าเทียมกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ นวลน้อย (2559) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับโรงเรียนขนาดใหญ่และกลาง มีการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือสถานศึกษาที่สนใจในโครงการห้องเรียนดนตรี ควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา เช่น มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้ในโครงการห้องเรียนดนตรี บรรจุโครงการห้องเรียนดนตรีไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดกรอบในการจัดทำหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรีอย่างชัดเจนเป็นระบบ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษานั้น เป็นการดำเนินการที่สำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษา มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้มี

ประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือสถานศึกษาที่สนใจในโครงการห้องเรียนดนตรี ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ อาทิ จัดทำแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการห้องเรียนดนตรี การนำหลักสูตรดนตรีที่จัดทำขึ้นไปใช้อย่างเป็นระบบ จัดทำระบบการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลต่อการใช้หลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลที่เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาดนตรี เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรดังที่กล่าวมา จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรนั้น มีทิศทางในการดำเนินการอย่างชัดเจน จนสามารถนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการได้ ผ่านการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือสถานศึกษาที่สนใจในโครงการห้องเรียนดนตรี ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสอดคล้องของหลักสูตร ซึ่งการสร้างความสอดคล้องของหลักสูตร คือ การนำหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นไปดำเนินการ เช่น มีการออกแบบการวัดประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาดนตรี มีการสนับสนุนให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการ วิธีการและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีกับครูโรงเรียนอื่น ๆ ที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรี ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างความสอดคล้องของหลักสูตรดังที่กล่าวมา จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้สามารถดำเนินการหลักสูตรได้อย่างสอดคล้องและครอบคลุมกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยเฉพาะผู้เรียนที่ถือว่าเป็นผลผลิตของการบริหารหลักสูตร เป็นสิ่งที่สะท้อนผลของการนำหลักสูตรไปใช้

4. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือสถานศึกษาที่สนใจในโครงการห้องเรียนดนตรี ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศหลักสูตร เช่น มีการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ใช้ผลของการนิเทศ มาร่วมกันปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาการดำเนินการและกำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศและการรับการนิเทศอย่างชัดเจน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศหลักสูตร เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพครู พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน พัฒนางานด้านการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

5. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหรือสถานศึกษาที่สนใจในโครงการห้องเรียนดนตรี ควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลการบริหารหลักสูตร เช่น การประเมินหลักสูตรควรมีกระบวนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรมีแนวทางในการดำเนินการประเมินการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีความเข้าใจตรงกันในการประเมินการบริหารหลักสูตร เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินผลการบริหารหลักสูตร จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนานั้น มีข้อดีหรือข้อบกพร่องตรงไหน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงได้ถูกต้อง ส่งผลให้หลักสูตร

มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศหลักสูตรโครงการห้องเรียนดนตรี การวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศหลักสูตรจะทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาของการนิเทศหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร และควรมีแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร
2. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินโครงการห้องเรียนดนตรีในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรี โดยใช้การวิจัยในรูปแบบการประเมินโครงการต่าง ๆ เช่น รูปแบบการประเมินของ Ralph W. Tyler รูปแบบการประเมินของ Daniel L. Stufflebeam รูปแบบการประเมินของ Donald Kirkpatrick เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2548). **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชุติมา วาปีทะ. (2563). **การดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี**. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- น้ำอ้อย สุขเสนา. (2560). **การศึกษาการบริหารหลักสูตรและการใช้หลักสูตรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ**. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2554). **การจัดการหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสุ อังศุเกียรติถาวร. (2561). **การศึกษาการบริหารหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วัชร บวรสิงห์. (2544). **การบริหารหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สงกรานต์ เรืองประทีป. (2559). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2562). **ภาวะผู้นำทางหลักสูตร: กลยุทธ์การพัฒนาและนำหลักสูตรไปใช้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2549). **การจัดการสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ: บทสังเคราะห์งานวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). **โครงการห้องเรียนดนตรี สพฐ. ม.ป.ท.**
- สำลี ทองธิว. (2553). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2716851 การจัดการหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ นวลน้อย. (2559). **การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.